T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMÎRİ MANZUM KOLEKSİYONU 632 NO'LU ŞİİR MECMUASI (İNCELEME-METİN) VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMİNE KARAKURT

İSTANBUL 2020

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMÎRİ MANZUM KOLEKSİYONU 632 NO'LU ŞİİR MECMUASI (İNCELEME-METİN) VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMİNE KARAKURT

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. ÜMRAN AY SAY

İSTANBUL 2020

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ VII

ÖZET IX

ABSTRACT X

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ XI

KISALTMALAR XII

İŞARETLER XVI

TABLOLAR LİSTESİ XVII

1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA 1

1.1. Mecmuanın Tanımı 1

1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması 1

1.3. Klasik Türk Edebiyatında Mecmuaların Yeri ve Önemi 2

2. ALİ EMÎRÎ MANZUM 632 NUMARALI MECMUANIN İNCELEMESİ 4

2.1. Mecmuanın Nüsha Tavsifi 4

2.2. Mecmuanın Şekil Bakımından İncelenmesi 5

2.2.1. Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri 5

2.2.2. Mecmuada Yer Alan Vezinler 6

2.3. Mecmuanın Muhteva Bakımından İncelenmesi 8

2.3.1. Mecmuanın Şiir ve Şairleri 8

2.3.2. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairlerin Kısa Biyografileri 12

2.3.2.1. Abdî (ö. ?/?) 12

2.3.2.2. Abdullah (ö. ?/?) 12

2.3.2.3. Ârif (ö. ?/?) 12

2.3.2.4. Âşık Yûnus (ö. 843/1438) 13

2.3.2.5. Bağdatlı Rûhî (ö. 1014/1605-06) 13

2.3.2.6. Bahrî (ö. ?/?) 14

2.3.2.7. Bâkî (ö. 1008/1600) 14
2.3.2.8. Bursevî (ö. 1091/1680) 15
2.3.2.9. Câvid (ö. 1250/1834) 15
2.3.2.10. Enverî (ö. 1106/1694) 15
2.3.2.11. Eşref-i Sânî (ö. 1109/1698) 16
2.3.2.12. Eşrefoğlu Rûmî (ö. 874/1469) 16
2.3.2.13. Fâ'ik (ö. 1127/1715) 16
2.3.2.14. Fasîh (ö. 1111/1699) 17
2.3.2.15. Fâzıl (ö. 1225/1810) 17
2.3.2.16. Fazlî (ö. 1087/1686) 18
2.3.2.17. Fehîm-i Kadîm (ö. 1057/1647) 18
2.3.2.18. Fennî Dede (ö. 1128/1716) 19
2.3.2.19. Fethî (ö. 1106-07/1694-96) 19
2.3.2.20. Fıtnat Hanım (ö. 1194/1780) 19
2.3.2.21. Fu'âdî (ö. 1046/1636) 19
2.3.2.22. Fuzûlî (ö. 963/1556) 20
2.3.2.23. Hakkı(İbrahim) (ö. 1194/1780) 21
2.3.2.24. Hakkı(İsmail) (ö. 1137/1725) 21
2.3.2.25. Handî (ö. ?/?) 22
2.3.2.26. Hasbî (ö. ?/?) 22
2.3.2.27. Hayretî (ö. 941/1534) 22
2.3.2.28. Hüdâyî (ö. 1038/1628) 23
2.3.2.29. 'İffet (ö. 1258/1842) 24
2.3.2.30. İkbâlî (ö. 1114/1703) 24
2.3.2.31. İlhâmî (ö. 1223/1808) 24
2.3.2.32. 'İzzî (ö. ?/?) 25

2.3.2.33. ‘İzzî(Eşrefzâde Ahmet) (ö. 1153/1740) 25
2.3.2.34. Kâmî (ö. 1136/1723-24) 25
2.3.2.35. Koca Râgıb (ö. 1176/1763) 26
2.3.2.36. Mahvî (ö. 1127/1715) 26
2.3.2.37. Makâlî (ö. 992/1584) 26
2.3.2.38. Mânî (ö. .1007/1598-1599) 26
2.3.2.39. Merkezî (ö. 959/1551) 27
2.3.2.40. Meşâmî (ö. 993/1575) 27
2.3.2.41. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî (ö. 672/1273) 27
2.3.2.42. Muhyî (ö. 1020/1611) 28
2.3.2.43. Murâd (ö. 1003/1595) 28
2.3.2.44. Nâ’ilî (ö. 1077/1666) 28
2.3.2.45. Nâbî (ö. 1124/1712) 29
2.3.2.46. Nâdirî (ö. 1036/1626) 29
2.3.2.47. Nahîfî (ö. 1151/1738) 30
2.3.2.48. Nakşî(Ali) (ö. 1065/1655) 30
2.3.2.49. Nakşî(İbrahim) (ö. 1114/1702) 30
2.3.2.50. Nasûhî (ö. ?/?) 31
2.3.2.51. Nazîm (ö. 1139/1727) 31
2.3.2.52. Necîb (ö. 1202/1788) 31
2.3.2.53. Necîb(III. Ahmet) (ö. 1149/1736) 31
2.3.2.54. Nedîm (ö. 1143/1730) 32
2.3.2.55. Nef‘î (ö. 1044/1635) 32
2.3.2.56. Nesîb (ö. ?/?) 33
2.3.2.57. Nesîmî (ö. 820/1417?) 33
2.3.2.58. Nihânî (ö. ?/?) 33

2.3.2.59. Niyâzî-i Mısrî (ö. 1105/1694) 33
2.3.2.60. Nûrî (ö. 1061/1651) 34
2.3.2.61. ʻÖmrî (ö. 1158/1745) 34
2.3.2.62. Peyâmî (ö. ?/?) 34
2.3.2.63. Râmiz (ö. 1226/1811) 34
2.3.2.64. Rıfʻat (ö. ?/?) 35
2.3.2.65. Rızâ (ö. 1159/1746) 35
2.3.2.66. Rızâyî (ö. ?/?) 35
2.3.2.67. Sâbit (ö. 1124/1712) 35
2.3.2.68. Sadrî (ö. ?/?) 36
2.3.2.69. Saʻîd (ö. ?/?) 36
2.3.2.70. Selâmî (ö. ?/?) 36
2.3.2.71. Seyfî (ö. 1010/1601) 36
2.3.2.72. Seyyid (ö. 1131-1718/1134-1721) 36
2.3.2.73. Seyyid Şeref (ö. 1147/1734) 37
2.3.2.74. Sezâyî (ö. 1151/1738) 37
2.3.2.75. Süleymân (ö. 1115/1703) 37
2.3.2.76. Şemʻî (1255-57/1839-41) 37
2.3.2.77. Şemsî (ö. 1006/1597) 38
2.3.2.78. Şems-i Tebrîzî (ö. 645/1247?) 38
2.3.2.79. Şerîf (ö. ?/?) 38
2.3.2.80. Şevkî (ö. ?/?) 39
2.3.2.81. Şeyh Cemâl (ö. ?/?) 39
2.3.2.82. Şeyh Gâlib (ö. 1213/1799) 39
2.3.2.83. Tirsî (ö. 926/1520) 39
2.3.2.84. Üftâde (ö. 988/1580) 40

2.3.2.85. Vâsıf (ö. 1238/1824) 40
2.3.2.86. Ya'kûp (ö. 1052/1642) 40
2.3.2.87. Yûnus (ö. 1123/1711) 41
2.3.2.88. Yûnus Emre (ö. 720/1320?) 41
2.3.2.89. Zekâyî (ö. 1227/1812) 42
2.3.3. Mecmuada Yer Alan Makamlar 42
2.3.4. Mecmuada Yer Alan Şahıslar 47
2.3.4.1. Peygamberler 47
2.3.4.2. Dört Halife 52
2.3.4.3. Ehli-i Beyt ve On İki İmam 52
2.3.4.4. Ehl-i Beyt'in Düşmanları 56
2.3.4.5. Padişahlar 57
2.3.4.6. Şairler, Filozoflar, Hekimler 58
2.3.4.7. Tarihî ve Efsanevî Şahsiyetler 60
2.3.4.8. Tasavvufi Şahsiyetler 61
2.3.4.9. Aşk Hikayelerinin Kahramanları 64
2.3.5. Atasözleri ve Deyimler 65
2.3.5.1. Atasözleri 66
2.3.5.2. Deyimler 69
2.3.6. Âdetler ve İnanışlar 81
2.3.6.1. Âdetler 81
2.3.6.2. İnanışlar 88
2.4. Mecmuada Karşılaşılan Problemler 91
2.5. Mecmuanın Sahaya Katkıları 93
2.5.1. Şiir Düzeyinde Katkılar 93
2.5.2. Beyit Düzeyinde Katkılar 94

3. METİN....98
3.1. Metin Tesisinde Takip Edilen Metot....98
3.1.1. Metnin Kuruluşunda Tercih Edilen İmla Özellikleri....99
TRANSKRİPSİYONLU METİN....101
MESTAP TABLOSU....342
SEÇME SÖZLÜK....382
SONUÇ....443
KAYNAKÇA....444
EL YAZMASI METİN....456

ÖN SÖZ

Klasik Türk Edebiyatı geniş bir zaman diliminde oluşmuş, kültürel birikimi zengin bir edebiyattır. Bu zaman zarfı içinde pek çok divan, tezkire, mecmua ve çeşitli konularda eserler meydana getirilmiştir. Mecmualar da bu zengin birikimin mahsulleridir. Sadece şairlerle ilgili bilgileri ve şairlerin yeni şiirlerini gün yüzüne çıkarması açısından değil, mecmuanın yazıldığı dönemin edebi zevkini, sosyal ve kültürel durumunu öğrenmemiz açısından da önemli kaynaklardır.

Düzenli bir şekilde toplanıp biriktirilmiş, bir araya getirilmiş şeylerin tümü anlamına gelen mecmua, farklı şairlere ait çeşitli tür ve şekillerdeki seçme şiirlerinin bir araya getirildiği eserlerin genel adıdır. Mecmuayı bir araya toplayan kişinin tercih ve zevkine göre seçilen şiirlerden toplanıp bir araya getirilmiş bu eserler, yüzyıllar önce yaşamış şairlerin tarih sayfaları arasında yok olup gitmemesi açısından önemli yere sahiptir. Yazıldığı dönemin edebi zevkini yansıtmasının yanında divan oluşturamamış şairlerin şiirlerinin veya şairin divanına ekleyemediği şiirlerin bulunması bakımından da önemlidir. Aynı zamanda mecmualar Klasik edebiyatımızda belli bir şöhrete sahip olan şairlerin divanlarında olmayan şiirlerini, daha önce adı duyulmamış şairleri tanımamıza da olanak sağlarlar. Bu nedenlerle mecmualar edebiyat tarihi açısından önemli bir yere sahiptir.

Bu çalışmaya konu olan şiir mecmuası İstanbul Fatih Millet Yazma Eser Kütüphanesi'nde bulunan Ali Emîrî Manzum Koleksiyonu 632 numarada kayıtlıdır. 103 varaktan oluşan mecmuanın yazılış tarihi ile ilgili bir kayıt yoktur, ancak 19. yüzyılda yazılmış olabileceği tahmin edilmektedir. Mecmuada 89 şaire ait çeşitli tür ve şekillerde 376 şiir yer almaktadır.

Tezin giriş bölümünde mecmuanın tanımı, edebiyat tarihi açısından önemi ve mecmualar hakkında genel bilgiler verilmiştir. Daha sonra Ali Emîrî Manzum Koleksiyonu 632 numaralı şiir mecmuasıyla ilgili bilgilere geçilmiştir.

İkinci bölümde tez konusu olarak belirlenen mecmuanın şekil ve muhteva özellikleri incelenmiştir. Şekil bakımından incelememizde mecmuada bulunan şiirlerin vezinleri ve nazım şekilleri incelenmiştir. Muhteva bakımından incelememizde ise mecmuada bulunan şiirlerin şairleri ile ilgili biyografik bilgilere, bu şairlerin mecmuada kaç şiiri bulunduğuna, mecmuadaki şiirlerin makamlarına, şiirlerdeki şahıslara, deyimler ve atasözlerine, âdetler ve inanışlara değinilmiştir. Sonrasında mecmuada karşılaşılan problemlere yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise incelenen mecmuanın transkripsiyonlu metni verilmiştir. Şiirler mecmuadaki sırasıyla her biri numaralandırılarak yazılmıştır. Şiirlerin incelemesi basılı divanlara, tezlere ve çeşitli mecmualara göre yapılmıştır. Şiirlerin varak numaraları, nüsha farklılıkları, vezin bozuklukları dipnotta gösterilmiştir. Metinden sonra MESTAP'a göre yapılmış tasnife, seçme kelimelerden oluşan bir sözlüğe, metinle ilgili son değerlendirmeye, kaynakçaya ve metnin orijinaline yer verilmiştir.

Çalışma sürecimde her sorunumu özenle çözen, engin birikimini cömertçe sunan kıymetli hocam Doç. Dr. Ümran Ay Say'a gönülden teşekkür ederim. Mecmuamda yer alan Arapça şiir parçalarının okunmasında yardımcı olan Dr. Bünyamin Ayçiçeği'ne teşekkür ederim.

Emine KARAKURT

İstanbul 2020

ÖZET

Bu çalışmada İstanbul Fatih Millet Yazma Eser Kütüphanesi'nde bulunan Ali Emîrî Manzum Koleksiyonu 632 numarada kayıtlı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni oluşturulmuş ve metin üzerine incelemeler yapılmıştır. Toplam 103 varak olan mecmuanın tamamı çalışılmıştır. Mecmuada 89 şaire ait toplam 376 şiir bulunmaktadır. Çoğunlukla gazel nazım şekli kullanılmakla beraber kaside, murabba, muhammes vb. nazım şekilleri de kullanılmıştır. Mecmuanın yazılış tarihi bilinmemektedir. Fakat mecmuanın 19. yüzyılda yazılmış olabileceği tahmin edilmektedir.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümünde, Klasik Türk Edebiyatında mecmua ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde çalışma konusu olan mecmuanın şekil ve muhtevasına dair incelemeler yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise metinde bulunan şiirlerin divanlarla ve çeşitli mecmualarla karşılaştırılmış metnine yer verilmiştir. Metnin sonunda ise mecmuanın MESTAP'a göre tasnifi, seçme bir sözlük ve mecmua metninin orijinaline yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, mecmua, mûsikî, MESTAP.

ABSTRACT

In this study, the transcriptional text of the poem magazine registered in Ali Emîrî Manzum Collection number 632 in the İstanbul Fatih Millet Manuscript Library was created and investigations were made on the magazine. All of the 103 leaves in total were studied. There are 376 poems which belong 89 poets in the magazine. Often the gazel verse form was used; kaside, murabba, muhammes etc. verse forms such as were also included. The date of copying of the magazine is unknown. However, it is estimated that the magazine might have been copied in the 19th century.

Our study consists of three parts. In the first part, general information about mecmua in Classical Turkish Literature is given. In the second part, the form and content of the magazine, which is the subject of the study, were examined. In the third part, the text of the poems in the text compared with the divan and various magazines is given. At the end of the text, there is a classification of the magazine according to MESTAP, a selected dictionary and a original copy of the magazine.

Key Words: Classical Turkish Literature, mecmua, music, MESTAP.

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا	A, a, E, e, Ā, ā
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	S̱, s̱
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	Ḥ, ḥ
خ	Ḫ, ḫ
د	D, d
ذ	Ẕ, ẕ
ر	R, r
ز	Z, z
ژ	J, j
س	S, s
ش	Ṣ, ṣ
ص	Ṣ, ṣ
ض	Ż, ż, Ḍ, ḍ
ط	Ṭ, ṭ
ظ	Ẓ, ẓ
ع	‘
غ	Ġ, ġ
ف	F, f
ق	Ḳ, ḳ
ك	K, k, G, g, ñ
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
و	V, v, U, u, Ū, ū, Ü, ü, O, o, Ö, ö
ه	H, h
ى	Y, y, Ī, ī, I, ı, İ, i

KISALTMALAR

A : AEMNZ579.

a.g.e. : Adı geçen eser.

a.g.m. : Adı geçen madde/makale.

a.g.t. : Adı geçen tez.

AEM : AEMNZ632.

AND : Abdülahed Nûrî Divanı.

Ar. : Arapça.

B : AEMNZ637.

BD : Bâkî Divanı.

bkn. : bakınız.

Bl. : Bölüm.

BSD : Bosnalı Sâbit Divanı.

C. : Cilt.

DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

E.T.Tür. : Eski Türkiye Türkçesi.

EFD **:** Enderunlu Fâzıl Divanı.

EHD : Erzurumlu İbrahim Hakkı Divanı.

ERD : Eşrefoğlu Rûmî Divanı.

Far. : Farsça.

FD : Fuzûlî Divanı.

FHD : Fıtnat Hanım Divanı.

FKD : Fehîm-i Kadîm Divanı.

FSD : Fasîh Divanı.

FYŞ : Fuzûlî'nin Yeni Bir Şiiri (Küçük: 1989.).

G. : Gazel.

GND : Ganîzâde Nâdirî Divanı.

HD : Hayretî Divanı.

HÜD : Aziz Mahmud Hüdâyî Divanı.

Hz. : Hazreti.

hzl. : hazırlayan.

İ. : İlahi.

İD : İlhâmî Divanı.

İFD : ‘İffet Divanı.

İZD : ‘İzzî Divanı.

M. : Musammat.

MBD : Muhyiddîn-i Bûrsevî Divanı.

MD : Mânî Divanı.

MM : Müstakîmzâde’nin Mecmû‘a-i İlahiyyâh Adlı Güfte Mecmuası.

Moğ. : Moğolca.

MRD : Murâdî Divanı

MT : Âşık Yûnus ve Diğer Yûnusların Şiirleri (Tatçı: 1991.).

MUH : Bezcizâde Mehmed Muhyî Efendinin Gazellerine Ek (Süer: 2019.).

Mur. : Murabba.

Müs. : Müseddes.

NAD : Nakşî Ali Akkirmânî Divanı.

NCD : Necîb Divançesi.

ND : Nâbî Divanı.

NED : Nedîm Divanı.

NFD : Nef‘î Divanı.

NHD : Nahîfî Divanı.

NİD : Nakşî İbrahim Efendi Divanı.

NKD : Nâ'ilî-i Kadîm Divanı.

NMD : Niyâzî-i Mısrî Divanı.

NRD : Neccâr-zâde Rızâ Divanı.

NSD : Nesîmî Divanı.

NZD : Nazîm Yahyâ Divanı.

ö. : Ölüm.

Ör. : Örnek.

RBD : Rûhî-i Bağdâdî Divanı.

RD : Koca Râgıb Paşa Divanı.

RE : Rûşen Efendi'nin Mecmû'a-i İlahiyyâh Adlı Güfte Mecmuası.

RPD : Kırımlı Abdullah Râmiz Paşa ve Divançesi (Avcı: 2014.).

s. : Sayfa.

S. : Sayı.

SD : Sezâyî Divanı.

SMD : Seyyid Mehmed Emîn Efendi Divanı

SSD : Seyyid Seyfî Divanı (Meral: 2014.).

ŞGD : Şeyh Gâlib Divanı.

ŞSD : Şemseddin Sivasî Divanı.

Tb. : Terci-bend.

TD : Abdurrahim Tirsî Divanı.

Tev. : Tevhid.

Thm. : Tahmis.

TMA : Türk Musikisi Antolojisi.

TSMK 402 : Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Bağdat Köşkü Yazmaları 402 Numaralı Şiir Mecmuası (Önen: 2004).

TT. : Çukurovada Etili Halk Şairleri (Toros: 1938.).

ÜD : Üftâde Divanı.

vb. : ve benzeri.

VD : Enderunlu Vâsıf Divanı.

vd. : ve diğeri.

YED : Yûnus Emre Divanı.

YŞ : Yadigâr-ı Şemsî.

ZD : Zekâyî Divanı.

İŞARETLER

“ ”	Alıntı.
[ ]	Mecmuada metin tamiri yapılan yerler.
(...)	Mecmuada okunamayan yerler.
*	Mecmua metninde açıklama yapılan yerler.
?	Kesinliğinden emin olunmayan tarihler.
Ø	Mecmuada / divanda olmayan kelimeler.

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri.....6

Tablo 2: Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Vezinleri.....6

Tablo 3: Mecmuanın Şiir ve Şairleri.....8

Tablo 4: Mecmuada Yer Alan Makamlar.....42

Tablo 5: Mecmuada Yer Alan Makamlarda Şiirleri Bulunan Şairler.....43

GİRİŞ

1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA

1.1. Mecmuanın Tanımı

Mecmua, Arapça cem‘ kökünden türemiş bir kelimedir. Sözlükte “toplanmış, derlenmiş şeylerin bütünü”[1], “düzenli bir şekilde toplanıp biriktirilmiş, bir araya getirilmiş şeylerin tamamı, koleksiyon”[2] anlamlarına gelmektedir. Mecmualar, çoğunlukla bir veya daha çok yazar veya şaire ait çeşitli şekil ve boyuttaki dini, din dışı nesir ya da şiirlerden derlenen, müstensihin zevk ve tercihine göre oluşturulmuş kitaplardır.[3]

Mecmualar, pek çok faydalı bilginin derlendiği, çeşitli muhteva ve şekillerdeki eserlerin bir araya getirildiği birer not defteri şeklinde ortaya çıkmışlardır. Zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle gelerek türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır.[4]

İslam kültüründe mecmua türü, henüz adı konulmamışken Hz. Muhammed’in hadis yazımına izin vermesiyle ortaya çıkmıştır. Bu iznin ardından bazı sahabeler Hz. Muhammed’den duydukları kendi seçimlerine, ihtiyaç ve değerlendirmelerine göre bir araya getirince hadis literatüründe sahife, cüz ve kitap adıyla anılan ilk derlemeler oluşmuştur.[5]

Osmanlı ilim, kültür ve edebiyatında çok yaygın ve önemli bir telif türü haline gelmiş olan mecmualar genel özellikleri ve muhtevaları dikkate alınarak “mecmuatü’l-eş‘ar, mecmua-i ed‘iye, mecmuatü’l-münşeat” vb. isimlerle adlandırılmıştır.[6]

Tez çalışmamıza konu olan mecmua da seçme şiirlerden oluşmaktadır. Antoloji niteliğindedir. Mecmuanın müstensihi ve istinsah tarihi ile ilgili bir kayıt bulunmamaktadır.

1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması

Mecmualar üzerine pek çok sınıflandırma yapılmıştır. Bunlarda ilki Agâh Sırrı Levend’in sınıflandırmasıdır:

- Nazire mecmuaları,
- Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
- Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmular,

[1] Yaşar Çağbayır, *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2017, s.1019.
[2] *Kubbealtı Lugati,* http://lugatim.com/s/MECMUA Erişim Tarihi: 22.02.2020.
[3] Mustafa İsmet Uzun, "Mecmua", *DİA*, C.28, Ankara 2003, s.265.
[4] Mustafa İsmet Uzun, *a.g.m.*, s.265.
[5] Mustafa İsmet Uzun, *a.g.m.*, s.266.
[6] Mustafa İsmet Uzun, *a.g.m.*, s.266.

- ❖ Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- ❖ Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar.[7]

Mehmet Gürbüz'ün de bu konuda detaylı bir sınıflandırması vardır. Ana başlıklarıyla şu şekildedir:

- ❖ Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları,
- ❖ Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları,
- ❖ Nazire mecmuaları,
- ❖ Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan şiir mecmuaları,
- ❖ Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar.[8]

Bu konuda Günay Kut'un, Atabey Kılıç'ın, Murat A. Karavelioğlu'nun da sınıflandırmaları vardır.[9]

Tez konusu olarak incelediğimiz mecmuada, müstensih beğendiği şiirlere yer vermesinin yanında bestelenmiş şiirlere de yer vermiştir ve bu bestelenmiş şiirler mecmuada çoğunluktadır. Mecmuada yer alan 376 şiirden 175'inin başlığında makam isimi yer aldığı için bunlar güfte olarak değerlendirilmiştir. Bu bakımdan ele aldığımız mecmuyı Güfte mecmuaları içinde değerlendirmek doğru olur.

1.3. Klasik Türk Edebiyatında Mecmuaların Yeri ve Önemi

Şiir mecmuaları, edebiyat tarihi açısından tezkireler ve benzer eserler yanında önemli kaynaklardır. Kütüphanelerde bulunan pek çok mecmua, eserleri günümüze ulaşmamış ya da divan tertip edememiş şairlerin şiirlerini tespit etmeyi sağlar. Çünkü bu mecmualar, çoğunlukla şiirden anlayan, şiir zevki olan kişiler tarafından düzenlenmiştir. Bu yargının doğruluğu mecmualara alınan şiirlere bakıldığında daha iyi görülmektedir. Mecmualara alınan şiirlerde, mürettibin eğitimi, bilgisi, zevki ve tutumu önem arz etmektedir. Fakat kişisel zevkin ve ilginin yanında toplumun beğenisi de bir şiirin değerini belirler. Bu açıdan

---

[7] Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C.I, Dergâh Yayınları, İstanbul 2014, s.166-167.
[8] Mehmet Gürbüz, "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII-Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, hzl. Hatice Aynur vd. Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s.108-112.
[9] Geniş bilgi için bkn. Günay Kut, "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler)*, C.6, Dergâh Yayınları, Ankara 1994, s.170.; Atabey Kılıç, "Mecmua Tasnifine Dair", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, hzl. Hatice Aynur vd.,Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s.77-113.; Murat A. Karavelioğlu, *Mecmū'a-i Kasāid-i Türkiyye*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2015, s.29.

mecmualar meydana getirildiği dönemlerin şiir zevki ve beğenilen şairleri ve hatta onların en beğenilen şiirleri hakkında bize net ipuçları verirler.[10]

Fatih Köksal mecmuaların önemini şu şekilde sıralanmıştır:

- Mecmualarda kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmaya yüz tutmuş şairlerin şiirlerine rastlamak mümkündür.
- Bilinen şairlerin bilinmeyen yeni şiirlerine rastlamak mümkündür.
- Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine rastlanabilir.
- Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği halde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de rastlamak mümkündür.
- Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.
- Mecmualarda, zaman zaman şairlerle ilgili biyografik bilgilerde yer alabilir. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.
- Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla birlikte, özellikle bir şairin şiirlerine yoğun bir şekilde yer verdiği de görülür. Derleyenin bizzat şairin kendisi olması, edebiyat araştırmalarına katkı sağlayabilir.
- Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişilerce düzenlenen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şahsın / şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür. Bir şairin o dönem mecmularında çok şiirinin bulunması o devirde çok beğenildiğini, keza nazım şekillerinin sıklığından o nazım şeklinin gördüğü rağbeti, çok kullanılan aruz kalıpları ve kafiye yapıları devrin aruz ve zevkini bize bildiren önemli işaretlerdir.[11]

---

[10] Semra TUNÇ, " Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 Numaralı Şiir Mecmûası ", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi (Üniversite Dergisi)*, S.18, Konya 2005, s.12.

[11] Fatih Köksal, "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifine Dair (MESTAP)", Erişim Adresi: https://mestap.com/mestap/ Erişim Tarihi: 22.02.2020.

2. ALİ EMÎRÎ MANZUM 632 NUMARALI MECMUANIN İNCELEMESİ

2.1. Mecmuanın Nüsha Tavsifi

Çalışmamıza konu olan şiir mecmuası İstanbul'da bulunan Fatih Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum Koleksiyonu 632 numarada "Mecmu'a-i Eş'âr" adıyla kayıtlıdır. Zahriye sayfasında iki tane kütüphane mührü, Sultan Abdülmecit'e ait bir tuğra ve daha silik ve okunaksız üç tuğra bulunmaktadır. Bu tuğraların kime ait olduğu tespit edilememiştir. Kütüphane mührünün üstünde "Seyyid Muḥammed Ḥāfiẓ Efendi 26 Ramazan 1258" kaydı yer almaktadır. Bu kaydın temellük kaydı olabileceği tahmin edilmektedir. Kütüphane mührünün altında ise çeşitli fevaid kayıtları bulunmaktadır. Bu kayıtlar alışverişe dair olup çeşitli kişilere verilen para miktarları kaydedilmiştir, ancak ne alınıp satıldığı ile ilgili bir kayıt bulunmamaktadır. İlk kayıt şöyledir:

Ḫalīl Aġaya verilen (...)

100 : Pirinççiler Kethudāsına

246 : Ḥācı 'Abdullāh āġāya

250 : Efrenc Bāzergānına

Teslīm : 596

İkinci kayıt ise şöyledir:

Teslimat:

52 : Tācir Süleymān Āġādan

55 : Tācir Ḫalīl Efendiden

50 : (...)

14 : Süleymān Ustadan

167

Zahriye sayfasındaki küçük tuğraların altında daha silik mürekkeple yazılmış isimler mevcut olup bunlar okunamamıştır. Mecmuanın dış kapağı karton kapaklı, mor renklidir. Yer yer aşınmış ve solmuştur. Mıklepsizdir. Yazma eser fiziki olarak görülmediği için ebatları tespit edilememiştir.

Mecmua, yer yer nesih yazı ile yazılmış olup toplam 103 varaktır. 95[a]'ya kadar yazının değişmediği gözlenmektedir. 95[a] sayfasından sonra iki farklı yazı stili ile mecmuanın tamamlandığı görülmüştür. Bu sebeple bu sayfadan sonraki şiirlerin başka bir kişi tarafından mecmuaya eklendiği söylenebilir.

Varaklarda sayfa numarası bulunmaktadır, ancak her varakta bir tutarlılık bulunmamaktadır. Aynı zamanda iki varakta şiirler birbirini takip etmediği için sayfa kopukluğu olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle mecmua metni kurulurken sayfalar tarafımızca yeniden numaralandırılmıştır ve çalışmada bu numaralar esas alınmıştır.

Şiirler saman rengi, aharlı kâğıt üzerine siyah mürekkeple yazılmıştır. Tüm başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış, mahlasların üstü ve nakarat beyitlerinin üstü kırmızı mürekkeple çizilmiştir. Şiirlerin başlığı çoğunlukla yazılmıştır. Her sayfa üç sütun halinde yazılmıştır. Bazı sayfalarda lekeler olup mürekkep yer yer dağılmıştır.

Mecmuanın başı:

Ey göñül gel ġayrıdan geç 'aşḳa eyle iḳtidā[12]
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat anı ḳılmış muḳtedā 1[b]

Mecmuanın sonu:

Ḫār-ı lā-yefhemlerüñ ḳadrini 'ālī ḳıldılar
Şimdi yirlerle berāber oldı erbāb-ı kemāl 102[b]

2.2. Mecmuanın Şekil Bakımından İncelenmesi

Bu bölümde tez konusu olarak ele aldığımız şiir mecmuasında yer alan şiirlerin nazım şekilleri ve vezinleri ile ilgili incelemelerde bulunulmuştur.

2.2.1. Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri

Tez konusu olarak incelediğimiz 632 numaralı şiir mecmuası nazım şekilleri bakımından çeşitlidir. Mecmuada 12 farklı nazım şekliyle yazılmış 376 şiir bulunmaktadır. 2 şiirin nazım şekli belirlenememiştir. Mecmuada sayfa kopukluğu olan varaklara denk gelen 288 ve 298 numaralı şiirler değerlendirilmeye alınmamıştır. Mecmuada kullanılan nazım şekilleri ve sayıları şöyledir:

[12] Bu beyitle başlayan şiir Fuzûlî'ye nazire olarak yazılmıştır.

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri

Nazım Şekli	Şiir Sayısı
Gazel	289
Murabba	41
İlahi	14
Müseddes	6
Tahmis	6
Kaside	5
Terci-bend	4
Muhammes	3
Koşma	1
Müfret	1
Mesnevi	1
Muhammes Şarkı	1
Tespit edilemeyen	2

2.2.2. Mecmuada Yer Alan Vezinler

Tez metnini oluşturan mecmuada toplam 376 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden 48 şiir hece ölçüsüyle, 324 şiir aruz ölçüsüyle yazılmıştır. 3 şiirin ise vezni tespit edilememiştir. 288 ve 298 numaralı şiirler değerlendirilmeye alınmamıştır. Metindeki şiirlerin aruz ve hece kalıplarına göre dağılımı şöyledir:

Tablo 2: Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Vezinleri

Aruz Kalıpları ve Bahirleri	Kullanıldığı Şiir Sayısı
Remel Bahri	**162**
Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün	116
Fâ‘ilâtün fâ‘ilātün fâ‘ilün	24
Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün	21
Fâ‘ilâtün fâ‘ilün	1
Hezec Bahri	**123**
Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün	69
Mef‘ûlü mefâ‘îlü mefâ‘îlü fe‘ûlün	22
Mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ûlün	21

Mef‘ûlü mefâ‘îlün mef‘ûlü mefâ‘îlün	11
Recez Bahri	**28**
Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün	26
Müstef‘ilün müstef‘ilün	1
Müstef‘ilâtün Müstef‘ilâtün	1
Muzāri‘ Bahri	**4**
Mef‘ûlü fâ‘ilâtü mefâ‘îlü fâ‘ilün	4
Müctes Bahri	**3**
Mefâ‘ilün fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün	3
Münserih Bahri	**1**
Müfte‘ilün fâ‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün	1
Medīt Bahri	**1**
Müstef‘ilün fâ‘ilün müstef‘ilün fâ‘ilün	1
Kāmil Bahri	**1**
Mütefâ‘ilün fe‘ûlün mütefâ‘ilün fe‘ûlün	1
Serī‘ Bahri	**1**
Müfte‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün	1
Hece Ölçüsü	**48**
8+8=16	11
7+7=14	11
5+5=10	11
6+5=11	9
4+4=8	2
8’li hece (duraksız)	2
11’li hece (duraksız)	1
4+7=11	1
Vezni Tespit Edilemeyenler (?*)	**2**
Toplam	**374**

Yukarıda görüldüğü üzere metinde 9 farklı bahir ve 17 farklı aruz kalıbı ile 8 hece kalıbı kullanılmıştır. Aruz vezninde en çok Remel Bahri, bu bahir içinde de en çok Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün kalıbı kullanılmıştır. Hece vezninde ise en çok 8+8=16’lı hece ölçüsü kullanılmıştır.

2.3. Mecmuanın Muhteva Bakımından İncelenmesi

Bu bölümde tez konusu olarak ele aldığımız şiir mecmuasının muhtevası ile ilgili incelemelerde bulunulmuştur.

2.3.1. Mecmuanın Şiir ve Şairleri

Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum Koleksiyonu 632 numarada kayıtlı olan mecmuada yer alan şairler ve onlara ait şiirler aşağıdaki tabloda alfabetik olarak verilmiştir:

Tablo 3: Mecmuanın Şiir ve Şairleri

ŞAİR	NAZIM ŞEKLİ	ŞİİR SAYISI	ŞİİR NUMARASI
‘Abdî	Gazel	2	309, 310
Abdullah	Murabba	1	302
‘Ârif	Tahmis	1	374
‘Âşık Yûnus	Gazel	1	225
	İlahi	6	103, 226, 230, 232, 241, 252
Bağdatlı Rûhî	Gazel	8	136, 137, 138, 142, 145, 146, 147, 154
Bahrî	Murabba	1	320
Bâkî	Gazel	4	126, 151, 153, 158
Bûrsevî	İlahi	2	313, 314
Câvîd	Tahmis	1	113
Enverî	Murabba	1	209
Eşref-i Sânî	Gazel	1	223
Eşrefoğlu Rûmî	Gazel	19	95, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 106, 107, 108, 190, 191, 193, 194, 195, 196, 197, 373
	Koşma	1	96
Fâ’ik	Gazel	1	139
Fasîh	Gazel	1	132
Fâzıl	Gazel	1	159
	Kaside	1	375
	Müseddes	1	116
Fazlî	Gazel	1	109

Fehîm	Terci-bend	2	128, 186
Fennî Dede	Müfred	1	169
Fethî	Murabba	1	297
Fıtnat	Gazel	1	161
Fu'âdî	Gazel	1	181
Fuzûlî	Gazel	1	156
	Murabba	2	124, 125
	Müseddes	2	115, 117
	Tahmis	1	123
Hakkı (İbrahim)	Gazel	2	255, 256
Hakkı (İsmail)	Gazel	21	173, 177, 180, 210, 212, 260, 261, 262, 264, 265, 285, 286, 304, 305, 306, 307, 308, 311, 312, 317, 318
Handî	Gazel	1	131
Hasbî	Gazel	1	164
Hayretî	Gazel	1	149
Hüdâyî	Gazel	10	178, 213, 269, 271, 272, 273, 274, 281, 282, 284
	Murabba	3	270, 275, 287
İbn Neccâr/Rızâ	Gazel	2	165, 266
'İffet	Gazel	1	118
İkbâlî	Murabba	1	208
İlhâmî	Gazel	1	130
'İzzî	Gazel	6	199, 201, 246, 248, 249, 250
	Murabba	5	200, 245, 247, 251, 267
'İzzî	Gazel	1	369
Kâmî	Gazel	1	127
Koca Ragıb	Gazel	1	152
Mahvî	Gazel	3	179, 189, 319
Makâlî	Gazel	1	112
Mânî	Tahmis	1	114
Merkezî	Gazel	1	166
Meşâmî	Gazel	1	150

Monlâ	Gazel	1	254
Muhyî	Gazel	3	293, 294, 29
	Murabba	1	296
Murâd	Gazel	1	163
Nâ'ilî	Gazel	1	121
Nâbî	Gazel	2	111, 162
Nadîrî	Gazel	1	244
Nahîfî	Gazel	2	122, 172
	Tahmis	1	268
Nakşî	Gazel	1	300
Nakşî	İlahi	1	183
	Murabba	1	170
Nasûhî	Murabba	1	176
Nazîm	Gazel	1	171
Necîb	Gazel	30	203, 242, 322, 325, 326, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 337, 338, 339, 341, 343, 344, 345, 346, 351, 352, 354, 355, 356, 357, 360, 361, 362
	Murabba	10	202, 321, 323, 324, 327, 340, 349, 350, 358, 359,
Necîb	Gazel	5	336, 342, 347, 348, 353
Nedîm	Gazel	2	133, 160
Nef'î	Gazel	5	129, 134, 140, 141, 155
Nesîb	Gazel	1	243
Nesîmî	Gazel	1	259
Nihânî	Gazel	1	157
Niyâzî-i Mısrî	Gazel	85	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94
	Murabba	6	17, 23, 46, 62, 66, 74

	Muhammes	2	47, 57
	Müseddes	1	79
Nûrî	Gazel	4	182, 289, 290, 291
	Muhammes Şarkı	1	292
‘Ömrî	Gazel	1	303
Peyâmî	Tahmis	1	148
Râmiz	Terci-bend	1	110
Rıf‘at	Gazel	1	120
Rızâyî	Kaside	2	365, 368
	Murabba	1	367
Sâbit	Gazel	1	119
Sadrî	Gazel	8	205, 206, 214, 215, 216, 217, 218, 219
	Murabba	1	204
Sa‘îd	Gazel	1	258
Selâmî	Gazel	1	253
Seyfî	Gazel	1	143
Seyyid	Murabba	1	316
Seyyid Şeref	Gazel	1	257
	Murabba	1	198
Sezâyî	Gazel	8	167, 188, 207, 211, 220, 221, 222, 315
	Murabba	1	175
Süleymân	Gazel	1	174
Şem‘î	Gazel	1	376
Şemsî	Gazel	2	229, 301
Şems-i Tebrîzî	Gazel	1	364
Şerîf	Müseddes	1	184
Şevkî	Kaside	1	363
Şeyh Cemâl	Gazel	1	168
Şeyh Gâlib	Müseddes	2	144, 187
Tirsî	Gazel	1	192
Üftâde	Gazel	5	277, 278, 279, 280, 283
	Murabba	1	276

Vâsıf	Terci-bend	1	185
Ya‘kûb	Gazel	1	299
Yûnus Emre[13]	Gazel	11	105, 224, 227, 228, 231, 233, 235, 236, 237, 238, 240
	İlahi	4	234, 239, 366, 372
Zekâyî	Gazel	1	135
	Kaside	1	263
Mahlassız / Tespit Edilemeyen	Mesnevi -	1 1	370 371

Mecmuada Niyâzî-i Mısrî'nin (85), Necîb (ö. 1149/1736)'in (40) ve İsmail Hakkı Bursevî'nin (21) şiirleri çoğunluktadır.

2.3.2. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairlerin Kısa Biyografileri

Tez konusu olarak incelediğimiz mecmuada 13. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar olan uzun süreçte yaşamış toplam 89 şairin şiirleri yer almaktadır. Müstensih şair seçiminde belli bir ayrım gözetmemiş, genellikle şairlerin bestelenmiş şiirlerine makamlarıyla birlikte yer vermiştir. Mecmuada yer alan şairlerin biyografileri kısaca şöyledir:

2.3.2.1. Abdî (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Abdî mahlaslı şairlerden hangisinin mecmuada şiirleri bulunan Abdî olduğu tespit edilememiştir.[14]

2.3.2.2. Abdullah (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Abdullah mahlaslı şairlerden hangisinin mecmuada şiiri bulunan Abdullah olduğu tespit edilememiştir.

2.3.2.3. Ârif (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Ârif mahlaslı şairlerden hangisinin mecmuada şiiri bulunan Ârif olduğu tespit edilememiştir. III. Selim'e yazmış olduğu tahmisten yola çıkarak 18. yüzyıldan sonra yaşamış olduğu söylenebilir.

[13] Buraya kaynaklarda tespit edilmiş veya edilememiş tüm Yûnus mahlaslı şiirler dâhil edilmiştir.
[14] Ayrıntılı bilgi için bkn. Haluk İpekten vd., "Abdî", *Tezkirelere Göre Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988, s.1-6.

2.3.2.4. Âşık Yûnus (ö. 843/1438)

Yûnus Emre'den başka bir Yûnus'un varlığından ilk kez söz eden kişi Faruk Kadri Timurtaş'tır. Bu Yûnus 15. yüzyıl sonlarında vefat eden Bursalı Âşık Yûnus'tur. Şiirlerinde genelde "Âşık Yûnus, Bîçâre Yûnus , Koca Yûnus, Tapduklu Yûnus, Miskîn Yûnus, Devîş Yûnus" mahlaslarını kullanmıştır.[15]

Yapılan araştırmalarda Yûnus Emre ve Âşık Yûnus'un şiirleri birbirine karıştırılmaktadır. Bursa İl Halk Kütüphanesi 882 numarada kayıtlı mecmua bu iki şairin şiirlerini birbirinden ayırt etmede önemlidir.[16]

Hakkında çok az bilgi bulunan Âşık Yûnus'un hem hece hem de aruzla yazdığı şiirleri bulunmaktadır.[17] Bazı şiirlerinde hareketle Emir Sultan'ın müntesibi olduğu söylenebilir.[18] Ölümüne "gülşen-i tevhid" veya " Âşık Yûnus Emre" tarihleri düşülmüştür. Kabri Bursa'dadır.[19]

2.3.2.5. Bağdatlı Rûhî (ö. 1014/1605-06)

Doğum tarihi belli olmayan Rûhî, Bağdat'ta doğmuştur. Asıl adı Osman'dır. Ahdî'nin tezkiresinde yer alan bilgiye göre babası, Sultan Süleyman'ın ordularıyla Bağdat'a gelerek buraya yerleşen bir Rumelili sipahiydi. Kaynaklara göre babası gibi sipahilik ve askerlik yapmıştır. Askerlik mesleğinden ayrılınca diyar diyar dolaşmış fakat hiçbir yere yerleşmemiştir. Gezdiği yerlerde umduğunu bulamadığı şiirlerinden anlaşılmaktadır. Zorluklarla geçen bir hayatı olmuştur. Şam'da ölmüştür.[20]

Tasavvufu şiirlerinde malzeme olarak kullanan Rûhî'nin herhangi bir tarikata intisap edip etmediği bilinmemektedir. Esrar Dede, Mevlevi olduğunu söyler.[21]

Nüktedan, sanatkâr, kudretli bir şairdir. Şiirlerine samimilik, lirizm ve sadelik hâkimdir. Konuşma diline yakın, herkesin anlayabileceği bir dil kullanır. Şiirlerinde toplumun aksayan yönlerini, kusurlarını, hırslarını iğneleyici bir dille anlatmıştır.[22]

Divan'ı vardır. Ona asıl ün kazandıran Divan içinde yer alan "Terkib-i bend"idir. Toplumun zayıf ve eksik yanlarını ustalıkla yerer. On yedi bendlik bu şiir Rûhî'den sonra

---

[15] Mustafa Tatçı, "Yûnus Emre", *DİA,* C. 43, İstanbul 2013, s.601.
[16] Mutafa Tatçı, *Âşık Yunus ve Diğer Yunusların Şiirleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991, s.VII.
[17] Mustafa Tatçı, *a.g.e.*, s.VII.
[18] Mustafa Tatçı, *a.g.e.*, s.IX.
[19] Mustafa Tatçı, *a.g.e.*, s.X.
[20] Coşkun Ak, "Rûhî-yi Bağdâdî", *DİA*, C. 35, İstanbul 2008, s.205.
[21] Coşkun Ak, *a.g.m.*, s.205.
[22] Coşkun Ak, *a.g.m.*, s.205.

gelen pek çok şair tarafından nazire yazılmıştır. Bunlar arasında en başarılı ve tanınmış olan Ziya Paşa'nın naziresidir.[23]

2.3.2.6. Bahrî (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Bahrî mahlaslı şairlerden hangisinin mecmuada şiiri bulunan Bahrî olduğu tespit edilememiştir.[24]

2.3.2.7. Bâkî (ö. 1008/1600)

Asıl adı Abdülbâkî olup 933/1526'da İstanbul'da doğmuştur. Babası Fatih Camisi müezzinlerinden Mehmed Efendi adında biridir. İyi bir eğitim almış olan Bâkî, ilk eğitimini babasından almıştır.[25] Dönemin en tanınmış hocalarından ders almış, mükemmel bir eğitim ve sanat çevresinde yetişmiştir.[26]

Bâkî, hem devlet büyüklerine sunduğu kasidelerle onların beğenisini kazanmış hem de İstanbul'da çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. Bu sayede İstanbul'un önde gelen sanatçısı ve şairi olmuştur. Ona gösterilen bu ilgi ve alaka dönemin diğer şairlerinin Bâkî'yi kıskanmasına neden olmuştur.[27] Hayatı boyunca yüksek mevkilerde görev almasına rağmen, çok istediği şeyhülislamlık makamına erişemeden 1600 yılında vefat etmiştir. Devrinde yaşadığı padişahlarca el üstünde tutulmuş, asırlarca "Sultânü'ş-şuarâ" olarak anılmıştır.[28]

Bâkî'nin ünü ve eserleri Anadolu ve Rumeli'yi aşıp Azerbaycan'a, İran'a, Irak'a Hicaz'a, Hint saraylarına kadar ulaşmıştır. Şiirlerinde aşkın acı ve ıstıraplarından çok, coşku ve neşeyi yansıtan tasvirlere yer vermiştir.[29] Hayatın zevk ve eğlencelerine yönelmiş, şiirlerine de bu felsefeyi yansıtmıştır. Nüktedan, hoş sohbetli, meclislerin aranan kişisi olmuştur. Onun şiirlerinde yaşadığı devrin zengin hayatı sıklıkla görülür. Aynı zamanda tabiat ve İstanbul'dan da izler görülür. Şiirlerinde mükemmel bir dil kullanmış, divan şiirine İstanbul Türkçesinin yerleştirmesine öncü olmuştur. Şiirlerinde aruz kusurları yok denecek kadar azdır. Manzum ve mensur eserleri bulunan Bâkî'ye asıl şöhret kazandıran eseri *Divan*'ıdır.[30]

---

[23] Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Tarihi-Metinler*, Akçağ Yayınları, Ankara 2003, s.164.
[24] Ayrıntılı bilgi için bkn. Haluk İpekten vd., "Bahrî", *a.g.e.*, s.64-65.
[25] Mehmet Çavuşoğlu, "Bâkî", *DİA*, C. 4, İstanbul 1991, s.537.
[26] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.157.
[27] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.158.
[28] Mehmet Çavuşoğlu, *a.g.m.*, s.539.
[29] Ahmet A. Şentürk-Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2018, s.386.
[30] Mehmet Çavuşoğlu, *a.g.m.*, s.539.

2.3.2.8. Bursevî (ö. 1091/1680)

Asıl adı Muhyiddin'dir. Bursa'da doğan şair, şiirlerinde Bursevî mahlasını kullanmıştır. Eğitim hayatını Bursa'da tamamlayan şair, daha sonra Rumeli'ye gitmiştir. Burada Şeyh Ali Efendi'den tasavvuf eğitimi almıştır. Ondan icazet aldıktan sonra Bursa'ya geri dönüp aldığı irşad izniyle irşad çalışmalarına başlamıştır. Hac vazifesini yerine getirdikten kısa süre sonra vefat etmiştir. Öldüğünde 133 yaşında olduğu rivayet edilir.[31]

En çok ilahi türünde şiirler yazmakla beraber; tevhid, münacat, naat, mevlid, nutuk, devriye, şathiye, miraciye ve ramazaniye türlerinin hepsiyle şiirler yazmıştır. Tasavvufi kimliği dolayısıyla genelde halkın anlayabileceği sade bir dil kullanmıştır. Divan'ından başka *Risâle fi'l-Müşâhede*, *Risâle-i Sâlikîn*, *Tevhidnâme* ve *İbretnâme* adlı eserleri olduğu kaynaklarda geçmektedir.[32]

2.3.2.9. Câvid (ö. 1250/1834)

İstanbul'da doğan Câvid öğrenimini tamamladıktan sonra hâcegân sınıfına katıldı. Kâtiplik ve kalem hulefâlığı yaptı. 1250/1834 yılında İstanbul'da vefat etti. "İrdi Câvid Bey bekaya bir güzel şair idi" mısrası vefatına düşülen tarihtir. Fatîn'e göre eşi bulunmayan irfan sahibi bir şairdir. Onun ateş saçan şiirleri şairlerin kalbine ateş düşürecek kadar etkilidir. Çeşitli mecmualarda bulunan şiirlerinin büyük bir kısmı naziredir.[33]

2.3.2.10. Enverî (ö. 1106/1694)

Asıl adı Mehmed olup İstanbul'da doğmuştur. 17. yüzyılın sonunda yetişen şair, hattat ve musikişinastır. "Hocazade ve Karakız" adlarıyla ün kazanmıştır. Soyulcuzade Mustafa Efendi'den icazet almıştır. Sultan Ahmed Camisinin baş müezzini olan şair, yazıdaki mahareti dolayısıyla devrin hükümdarı II. Mustafa'nın teveccühünü kazanmıştır. Hacca gitmiş fakat vazifesini tamamlayamadan Medine'de vefat etmiştir. Nakşibendi tarikatına mensup olan Enverî, dini ve lâ-dini şiirler yazmış ve besteler meydana getirmiştir. Bazı manzumeleri bestelenmiştir.[34]

---

[31] Hasan Basri Öcalan, "Bursevî, Muhyiddin Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bursevi-muhyiddin-efendi Erişim Tarihi: 22.03.2020.

[32] Hasan Basri Öcalan, "Bursevî, Muhyiddin Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bursevi-muhyiddin-efendi Erişim Tarihi: 22.03.2020.

[33] Mehmet Arslan, "Câvid, İstanbullu", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cavid-istanbullu Erişim Tarihi: 22.03.2020.

[34] Ömer Savran, "Enverî, Hâcezâde Mehmed Enverî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/enveri-hacezade-mehmed-enveri-efendi Erişim Tarihi: 22.03.2020.

2.3.2.11. Eşref-i Sânî (ö. 1109/1698)

Asıl adı Mehmed olup İznik'te doğmuştur. Eşrefoğlu Rûmî'nin neslindendir. Hayatı hakkında pek fazla bilgi yoktur. Babası Eşrefzâde Dergâhı şeyhlerinden Lutfullah Efendi'dir. Kâdirî tarikatının Eşrefiyye koluna bağlıdır. İlk eğitimini babasından aldı. Babasının ölümünden sonra şeyh oldu.

Şiirlerinde Eşref-i Sânî ve Sânî Eşref mahlaslarının kullanmıştır. Yadigâr-ı Şemsî'de mükemmel bir divanı olduğu bilgisi kayıtlı olup yapılan kütüphane ve katalog taramalarında bu esere rastlanmamıştır. Diğer mutasavvıf şairler gibi Eşref-i Sânî de şiirlerinde ilahi aşkı sade bir dille samimi şekilde dile getirmiştir. Şiirlerinde, dedesi Eşrefoğlu Rûmî'nin etkisi görülmektedir.[35]

2.3.2.12. Eşrefoğlu Rûmî (ö. 874/1469)

15. yüzyılın tanınmış mutasavvıflarından olup asıl adı Abdullah'tır. İznik'te dünyaya gelen şair, babasına istinaden "Eşrefoğlu" veya "Eşrefzâde" olarak tanınmıştır. İyi bir eğitim almış, zahiri ve batını ilimleri öğrenmiştir. Bursa'da Emir Sultan'a hizmet etmiş, onun tavsiyesiyle Hacı Bayram Veli'ye mürit ve damat olmuştur. Daha sonraları İznik'te Kâdirîliğin kolu olan Eşrefiye'yi kurmuş ve halkı irşada başlamıştır. Tarikatı kısa sürede yayılmış, bilhassa İznik ve Bursa'da etkili olmuştur.[36]

Eşrefoğlu'nun şiirlerinde Yûnus Emre ve Âşık Paşa'nın etkisi görülür. İlahileri bestelenerek söylenmiştir.[37] Şair, hece ve aruz vezniyle lirik şiirler yanında didaktik şiirler de söylemiştir. Aruz ölçüsüyle yazdığı şiirler, tıpkı Âşık Paşa'nın şiirlerinde olduğu gibi kusurludur. Hece ölçüsüyle yazdığı şiirleri daha başarılıdır. [38]

874/1469 tarihinde ölmüştür. *Divan*'ı ve *Müzekki'n-nüfûs*, *Tarikatnâme* adlı eserleri vardır.

2.3.2.13. Fâ'ik (ö. 1127/1715)

Asıl adı Mahmud olup şiirlerinde "Fâ'ik" mahlasını kullanmıştır. Fiziksel özelliğinden dolayı Fâ'ik-i Leng (Aksak Fâ'ik) diye tanınmıştır. Urfa'da doğan Fâ'ik'in doğum tarihi ile

[35] Ramazan Ekinci, "Eşref-i Sânî, Şeyh Seyyid Mehmed", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esrefi-sani-seyh-seyyid-mehmed Erişim Tarihi: 23.03.2020.
[36] Ahmet A. Şentürk-Ahmet Kartal, *a.g.e*, s.291,
[37] Ahmet A. Şentürk-Ahmet Kartal, *a.g.e*, s.291.
[38] Ahmet A. Şentürk-Ahmet Kartal, *a.g.e*, s.292.

ilgili bir bilgi yoktur. Fâ'ik, Nâbî'nin yakın akrabasıdır. Medrese öğrenimi tamamladıktan sonra bir süre müderrislik yapmıştır. Antalya ve İznik'te kadılık görevlerinde bulunmuştur.[39]

Devrinin tanınmış şahsiyetlerinden olan Fâ'ik hoş sohbet, zarif, şakadan hoşlanan ve rind yaradılışlı bir şairdir. Devlet büyükleri ile iyi ilişkileri olan şair, isteklerini onlara sunduğu manzumelerle dile getirmiştir. Nâbî ile karşılıklı şiirler yazan şairin akıcı, güzel ve latif şiirleri vardır.[40]

Divan'ı vardır. İncelediğimiz mecmuada yer alan şiir için Safayî Tezkiresi'nde şu ifade yer almaktadır: "Nâbî-i şîrîn-sühan Fâ'ik agzından nazm idüp Halep'den İstanbul'a gönderdigi gazeldür."[41]

2.3.2.14. Fasîh (ö. 1111/1699)

Asıl adı Ahmed olup İstanbul'da doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Dukakinzade olarak tanınmıştır. Divan kâtipliği yapmıştır. Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'ya hizmet edip onun iltifat ve himayesini kazanmıştır. Daha sonraları tasavvufa yönelmiş, Galata Mevlevihanesi şeyhi Gavsi Dede'ye intisap ederek Mevlevi tarikatına girdi.[42]

İrfan sahibi bir şair olan Fasîh Ahmed Dede, şiir ve inşada kendini iyi yetiştirmiştir. Şiirlerinin anlaşılır ve açık olmasından dolayı ona Fasîh mahlası verilmiş ve şiirlerinde bu mahlası kullanmıştır. Mürettep bir divanı vardır.[43]

2.3.2.15. Fâzıl (ö. 1225/1810)

Asıl adı Hüseyin olan Fâzıl Bey Akka'da doğdu. Doğum tarihi ile ilgili kesin bir bilgi yoktur. Enderun'da yetiştiği için Enderunî veya Enderunlu olarak tanıdı. Akka muhafızı Zâhir el-Ömer'in torunu, Ali Tahir Bey'in oğludur. Dedesi ve babasının öldürülmesinden sonra kardeşiyle birlikte İstanbul'a getirilip Enderun'a yerleştirildi. Enderun'da iyi bir eğitim gördü. Zevk ve eğlenceye düşkünlüğü ve aşk maceraları nedeniyle saraydan uzaklaştırıldı. İstanbul sokaklarında 12 yıl perişan bir hayat geçirdi. Daha sonraları III. Selim'e sunduğu kasidelerle onun beğenisini kazanıp memuriyet elde etti. Çeşitli yerlerde memuriyette bulundu.[44]

---

[39] Kaplan Üstüner, "Fâik, Mahmud Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/faik-mahmud-efendi Erişim Tarihi: 23.03.2020.
[40] Kaplan Üstüner, "Fâik, Mahmud Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/faik-mahmud-efendi Erişim Tarihi: 23.03.2020.
[41] Nuran Altuner Üzer, *Safaî ve Tezkiresi İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Doktora Tezi, İstanbul 1989, s.668.
[42] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.129.
[43] Mehmet Ünal, "Fasîh, Ahmed Dede", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fasih-ahmed-fasih-dede Erişim Tarihi: 23.03.2020.
[44] Sabahattin Küçük, "Enderunlu Fâzıl", *DİA*, C. 11, İstanbul 1995, s.188.

Ömrünün geri kalanını sıkıntılı ve maceralı geçiren Fâzıl, 1225/1810'da İstanbul'da vefat etti.[45]

Mahlas olarak "Fâzıl"ı kullanan şairin en belirgin özelliği, eserlerinde çevresinde gördüklerini ve yaşadıklarını yansıtmasıdır. Şiirlerinde Nedîm'in ve Sâbit'in etkisi görülür. Onlar gibi edebi geleneği bozarak sade ve açık bir dille ancak sıradan ve laubali şiirler yazdı. Mahallileşme yolunu izlediği şiirlerinde açıkça görülür fakat şiirlerindeki basitlik bu akımın başarısız bir takipçisi olduğunu gösterir.[46] Fâzıl, kişiliğini yerli ve orijinal mesnevilerinde gösterir. *Divan*'ı ve *Defter-i Aşk, Hûban-nâme, Zenân-nâme, Çengî-nâme* adlı eserleri vardır.[47]

2.3.2.16. Fazlî (ö. 1087/1686)

Üsküdar'da Kadı Alaaddin tekkesinde şeyhlik yaptı. Diyarbakırlıdır. 1087/1676'da öldü ve tekkesinde defnedildi. Vefatına "Pesendîde-i meşâyih" cümlesi tarih düşürüldü.[48]

2.3.2.17. Fehîm-i Kadîm (ö. 1057/1647)

Asıl adı Mustafa'dır. İstanbul'da gevrek ve kurabiye yapıp satan bir fellahın oğlu olması nedenle kaynaklarda "Uncuzâde" olarak anılmaktadır. Arap asıllıdır. Eğitimi ve yetişmesi hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır.[49]

Kısa hayatı talihsizlikler içinde geçmiştir. Bir süre kâtiplik yapmıştır. Kudüs, Mekke, Medine, Edirne ve Mısır'da bulunmuştur. Mısır'dan İstanbul'a dönerken sıtma veya veba hastalığı nedeniyle 1057/1647 yılında Konya'nın Ilgın kazasında ölmüştür. Evliya Çelebi onun mezarının, şehirdeki caminin mihrabı önünde olduğunu söyler.[50]

Şiirlerinde Fehîm mahlasını kullanan şair, 19. yüzyılda hoca olarak üne sahip olan ve Fehîm'e hayranlığından aynı mahlası kullanan Süleyman Fehîm Efendi ile karıştırılmaması için "Kadîm" sıfatıyla anılır.[51] Fehîm'in en önemli özelliği kendine has bir üslubu olmasıdır. Gazellerinde göz alıcı tasvirler ile günlük olaylar çokça yer alır. Şiirlerinde Sebk-i Hindî'nin özellikleri görülür. Birçok şiirinde görülen ıstırap teması hayatının şiire yansımasıdır. Zaten

[45] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.224.
[46] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.225.
[47] Beyhan Kesik, "Fâzıl, Enderunlu Fâzıl (Hüseyin) Bey", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fazil-enderunlu-fazil-huseyin-bey Erişim Tarihi: 23.03.2020.
[48] İbrahim Halil Tuğluk, "Fazlî, Şeyh Seyyid Fazlullah Fazlî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,* Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fazli-seyh-seyyid-fazlullah-fazli Erişim Tarihi: 23.03.2020.
[49] Ahmet A. Şentürk-Ahmet Kartal, *a.g.e*, s.526.
[50] Tahir Üzgör, "Fehîm-i Kadîm", *DİA*, C. 12, İstanbul 1995, s.295.
[51] Tahir Üzgör, *a.g.m.*, s.295.

şiirlerinde kendi iç dünyasını anlatan şair, insanın heyecan ve üzüntülerini esas alan temaları işleyen Sebk-i Hindî'nin ilk büyük temsilcilerindendir. Divan'ı vardır.[52]

2.3.2.18. Fennî Dede (ö. 1128/1716)

Asıl adı Mehmet olup İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Şeyh Hasan Efendi ve Pir Salih Efendi'nin yanında yetişti. Mevlevi şeyhlerindendir. Kasidesinin beğenilmesi üzerine kendisine Cizye kâtipliği ihsan olarak verilmiştir. 1128/1716'da ölmüştür. Şiir ve inşasıyla tanınan şairin Divan'ı vardır.[53]

2.3.2.19. Fethî (ö. 1106-07/1694-96)

Asıl adı Abdülkerim olup İstanbul'da doğmuştur, Bülbülcüzâde adıyla tanınmıştır. Öğrenimini tamamladıktan sonra müderris olmuştur. Abdulehat Nuri Efendi'ye bağlanıp Halvetiyye tarikatına girmiştir. Ayasofya Camisinde Cuma şeyhliği yapmıştır. İstanbul şeyhlerinin önderi olmuştur.[54]

2.3.2.20. Fıtnat Hanım (ö. 1194/1780)

Asıl adı Zübeyde olup İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Şeyhülislam Mehmed Esad Efendi'nin kızıdır. İlmiye sınıfının ileri gelenlerinden Derviş Mehmed Efendi ile evlenmiştir. 1780 yılında ölmüştür. Mezarı Eyüp Sultan Türbesi yakınlarındadır.[55]

Nezaket, ilim ve kemal sahibidir.[56] Fıtnat Hanım, klasik edebiyatta gelmiş geçmiş kadın şairlerin içinde nazım tekniğine en hâkim, ifadesi en düzgün ve kuvvetli olanı kabul edilir.[57] Divan'ı vardır.

2.3.2.21. Fu'âdî (ö. 1046/1636)

Asıl adı Ömer olup Halvetiliğin Şabâniyye kolu şeyhlerindendir. Şiirlerinde "Fuâdî" mahlasını kullanır. Medrese eğitimi almıştır. Eğitimini tamamladıktan sonra müftü kâtipliği yapmıştır. Ardından tasavvufa meyletmiş ve Şaban-ı Velî Dergâhının üçüncü postnişini Abdülbâki Efendiye intisap etmiş ve üç yıl onun hizmetinde bulunmuştur. Bağlı olduğu şeyh

[52] Ahmet A. Şentürk-Ahmet Kartal, *a.g.e*, s.526.
[53] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.137.
[54] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.142.
[55] Ahmet A. Şentürk-Ahmet Kartal, *a.g.e*, s.620.
[56] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.149.
[57] Ömer Faruk Akün, "Fıtnat Hanım", *DİA*, C. 13, İstanbul 1996, s.44.

ölünce dergâha şeyh olmuştur. 30 yıl şeyhlik yapmıştır. Bütün hayatını Kastamonu'da geçirmiş, 76 yaşında ölmüştür.[58]

Fuâ'dî'nin çoğu küçük çaplı, daha çok dini tasavvufi içerikli, Türkçe veya Arapça olarak kaleme alınmış otuza yakın eseri vardır.[59]

2.3.2.22. Fuzûlî (ö. 963/1556)

Asıl adı Mehmed'dir. Babasının adı Süleyman'dır. Irak'ta yaşayan Akkaoyunlu Türkmenlerinin Bayat boyundandır. Fuzûlî-i Bağdâdî olarak bilinir fakat doğum yeri hakkında kesin bir bilgi yoktur. Çeşitli kaynaklarda doğum yeri olarak Hille, Necef veya Kerbelâ gösterilir. Doğum tarihi ile ilgili de kesin bir bilgi yoktur. Kimsenin beğenip kullanmayacağı düşüncesiyle "Fuzûlî" mahlasını kullanmıştır. Kaynaklara göre ilk eğitimini müftü olan babasından almıştır. Kanuni Sultan Süleyman'ın Bağdat'ı fethine kadar geçen zamandaki hayatı hakkında fazla bilgi yoktur.[60]

Fuzûlî kimi zaman Tebriz, Anadolu ve Hindistan gibi yerlere seyahat etme isteği duymuş fakat doğup büyüdüğü Irak bölgesinin dışına çıkma imkânı bulamamıştır. Kaynaklara göre hayatı Kerbelâ, Hille, Necef ve Bağdat'ta geçmiştir.[61]

Fuzûlî, 963/1556'da Bağdat ve çevresinde etkili olan büyük veba salgını sırasında ölmüştür. "Geçti Fuzûlî" sözü de ölümüne düşülen tarihtir. Rivayetlere göre ölüm yeri Kerbelâ'dır.[62]

Fuzûlî'yi edebiyatımızın en önemli şairlerinden biri yapan özellik samimiyeti, coşkunluğu, sadeliği, duyarlılığı ve ifade kudretidir. Fuzûlî, aşkı, ıstırabı, dünyevi zevk ve zenginliklerin boşluğunu ve ölüm düşüncesini olağanüstü bir lirizm ve sanat gücüyle ifade etmiştir.[63] Bir diğer özellik ise Türkçeyi kullanmadaki ustalığıdır. Doğup büyüdüğü coğrafya nedeniyle Türkçe eserlerinde Azeri Türkçesini kullanmıştır. Şiirlerinde o zamana kadar hiçbir şairin kullanmadığı mana inceliklerini kullanmıştır. Arapça, Farsça ve Türkçeye hâkimiyetiyle bu üç dilin anlam inceliklerini şiirlerinde en mükemmel şekilde birleştirmiştir. Şiirlerinde

[58] İlyas Yazar, "Fuâdî, Ömer", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuadi-omer Erişim Tarihi: 23.03.2020.
[59] İlyas Yazar, "Fuâdî, Ömer", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuadi-omer Erişim Tarihi: 23.03.2020.
[60] Ahmet A. Şentürk-Ahmet Kartal, *a.g.e*, s.353.
[61] Abdülkadir Karahan, "Fuzûlî", *DİA*, C.13, İstanbul 1996, s.241.
[62] Abdülkadir Karahan, *a.g.m.*, s.242.
[63] Abdülkadir Karahan, *a.g.m.*, s.242.

akıcı, içten ve samimi bir söyleyişin yanında, zaman zaman ustalıkla gizlenmiş esprili anlam derinliklerine de yer vermiştir.[64]

Türkçe, Farsça ve Arapça eser veren Fuzûlî'nin manzum ve mensur on beş kadar eseri vardır. Başlıca eserleri Hadîkatü's-Suada, Rind ü Zahid, Beng ü Bade, Sıhhat u Maraz ve Türkçe, Arapça ve Farsça divanlardır. Leyla vü Mecnun mesnevisi şairin adının duyulmasını sağlayan eserdir.[65]

2.3.2.23. Hakkı (ö. 1194/1780)

Asıl adı İbrahim'dir. 2 Muharrem 1115'te (18 Mayıs 1703) Erzurum'un Hasankale ilçesinde doğmuştur. Babası Derviş Osman Efendi, annesi ise Hasankale'nin ileri gelenlerinden Dede Mahmud'un kızı Şerife Hanife Hanım'dır.[66]

İbrahim Hakkı'nın iyi bir tahsil gördüğü eserlerinden anlaşılmaktadır. Geniş tasavvuf bilgisini, konuları bir düzen içinde ve anlaşılır bir üslûpla ifade eder. Eğitimde Arapçanın hâkim olduğu, Türkçe eserlerde ise ağdalı bir dilin kullanıldığı dönemde eserlerinin büyük bölümünü daha sade bir Türkçe ile yazması İbrahim Hakkı'nın takdire değer yönlerindendir.[67]

Eserlerinin bir kısmını manzum olarak kaleme alan İbrahim Hakkı genellikle Hakkı, bazen de Fakîrî mahlasını kullanmıştır. Türkçeden başka Arapça ve Farsça manzumeler yazmış; ilmî, dini-tasavvufi fikirlerini ustalıkla dile getirmiştir. Mesnevi tarzında kaleme aldığı manzumelerde daha ziyade didaktiktir. İbrahim Hakkı'nın divanındaki şiirler tamamen tasavvufidir. Bazı manzumeleri şiir tekniği bakımından kusurludur. Bunun nedeni, ilim adamı ve mürşit kimliğinin şair kimliğinden önde olması olarak açıklanır.[68]

İbrahim Hakkı 19 Cemâziyelâhir 1194 (22 Haziran 1780) tarihinde ölmüştür.[69]

İbrahim Hakkı'nın çoğu Türkçe pek çok eseri vardır. En önemlileri Divan'ı ve Marifetname'sidir.[70]

2.3.2.24. Hakkı (ö. 1137/1725)

Asıl adı İsmail'dir. 1063/1652-53 yılında bugün Bulgaristan sınırları içerisinde yer alan Aydos'ta doğdu. Babası Bayram Çavuş'un oğlu Mustafa Efendi, annesi ise Kadı Ahmed Efendi'nin kızı Kerime Hanım'dır. Uzun süre Bursa'da yaşadığı ve orada vefat ettiği için

[64] Ahmet A. Şentürk-Ahmet Kartal, *a.g.e*, s.354.
[65] Abdülkadir Karahan, *a.g.m.*, s.244.
[66] Mustafa Çağrıcı, "İbrâhim Hakkı Erzurûmî", *DİA*, C.21, İstanbul 2000, s.305.
[67] Mustafa Çağrıcı, *a.g.m.*, s.306.
[68] Mustafa Çağrıcı, *a.g.m.*, s.309.
[69] Mustafa Çağrıcı, *a.g.m.*, s.306.
[70] Mustafa Çağrıcı, *a.g.m.*, s.309.

"Burûsevî", bir müddet Üsküdar'da ikamet ettiği için "Üsküdârî", Celvetiyye tarikatına mensup olduğu için "Celvetî" isimleriyle tanınmış, özellikle "Bursevî" ismiyle meşhur olmuştur.[71]

İlk tahsilini kimden aldığı belli değildir. Kaynaklarda İstanbul'a gelip Osman Fazlı Efendi'den ders aldığı söylenir. Çeşitli yerlerde vaizlik ve şeyhlik yapmıştır.[72]

Şiirlerinde kullandığı "Hakkı" mahlasını diğer eserlerinde de kullanmış ve zaman içerisinde bu mahlas ismiyle bütünleşir. Çoğunlukla Türkçe ve Arapça eserler yazmıştır. Bazı eserlerinde Farsçaya da yer verdiği görülür. Eserlerinde yaşadığı döneme göre oldukça sade bir dil kullanır. Osmanlı âlim ve şeyhleri içerisinde eserlerinin çokluğu ile tanınır. Kayıp eserleri de dikkate alındığında 100'den fazla eseri olduğu söylenebilir. İsmail Hakkı Bursevî'nin tefsir, hadis, tasavvuf, şiir, hutbe, gramer gibi pek çok türde eseri bulunur. Bazıları şunlardır: Rûhu'l-Beyân fî tefsîri'l-Kur'ân, Nuhbetü'l-letâif, Şerhu'l-Hadîsi'l-erbaîn, Kitâbu'l-Furûk, Dîvân-ı İsmâil Hakkî…[73]

2.3.2.25. Handî (ö. ?/?)

Kaynaklarda tespit edilen Handî mahlaslı iki şair bulunmaktadır. Lefkoşalı Handî (1040/1630?[74])'nin divanı ile Eski Zağralı Handî'nin divançesi incelenmiş fakat mecmuada yer alan şiire rastlanmamıştır.[75] Bu nedenle şiirin hangi Handî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.3.2.26. Hasbî (ö. ?/?)

Mecmuada bu mahlasla verilen şiir Ayşe Hubbî Hatun'a aittir.[76]

2.3.2.27. Hayretî (ö. 941/1534)

Asıl adı Mehmet olup Vardar Yenicesi'nde doğmuştur. Yusuf-ı Sîneçâk'ın kardeşidir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mutasavvıf bir şairdir. Şeyh İbrâhim Gülşenî'ye intisap etti, daha sonra Rumeli abdallarına karışarak Bektaşîliği benimsemiştir. Rumeli abdalları

---

[71] Ali Namlı, "İsmâil Hakkı Bursevî", *DİA*, C.23, İstanbul 2001, s.102.
[72] Nagehan U. Eke, "Hakkî, Bursalı İsmail Hakkı Bursevî", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakki-bursali-ismail-hakki-bursevi Erişim Tarihi: 05.04.2020.
[73] Nagehan U. Eke, "Hakkî, Bursalı İsmail Hakkı Bursevî", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakki-bursali-ismail-hakki-bursevi Erişim Tarihi: 05.04.2020.
[74] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.183.
[75] Ayrıntılı bilgi için bkn. Harid Fedai, *Handī Dīvānī – 1 Ġazeller*, Özyurt Matbaası, Lefkoşa 2003. ; Ömer Özkan, "Handî ve Dîvânçesi I", *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S.27, Ankara 2003, s.309-338. ; Ömer Özkan, "Handî ve Dîvânçesi II", *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S.28, Ankara 2003, s.259-294.
[76] Ayrıntılı bilgi için bkn. Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*, C.2, Meral Yayınevi, İstanbul 1972, s.145.

Hayretî'nin şiirlerine bütün özellikleriyle aksetmiştir. Hayretî'nin divanında abdalların yaşayış, düşünüş ve giyinişlerini anlatan birçok manzume vardır.[77]

Hayretî, Sehî Bey ve Âşık Çelebi'nin belirttiklerine göre Rumeli akıncı ocaklarında bir sipahi olarak ömrünü geçirmiştir. Bir ara İstanbul'a geldiği rivayet edilir, ancak burada ne kadar kaldığı bilinmemektedir. 941/1534 yılında ölmüştür. Mezarının nerede olduğuna dair çeşitli görüşler vardır.[78]

Hayretî samimi ve sade üslubu, rindane edası, zengin kelime hazinesi, deyimleri sık sık kullanması ve mahallî tasvirlere yer vermesiyle dikkat çeken bir şairdir. Ayrıca tasavvuf terimlerini kullanmada da başarılıdır. Şair, şiirde ahenge önem verir. Aruza hâkim olan şair, edebi sanatlarda da oldukça başarılıdır. Onun asıl şahsiyetini ise sanatlı ve mazmunlarla yüklü şiirlerinden çok dervişane ve rindane bir şekilde kaleme aldığı samimi şiirler gösterir. Bu özellikleriyle Hayretî derviş, rindmeşrep ve bazen da zevkperest bir şairdir. Divan'ı 16. yüzyılın geniş hacimli mürettep divanları arasındadır.[79]

2.3.2.28. Hüdâyî (ö. 1038/1628)

Asıl adı Mahmud'dur. 948/1541'de Şereflikoçhisar'da doğmuştur. Celvetiyye tarikatının kurucusudur. Medrese eğitimini İstanbul'da tamamladıktan sonra Bursa'ya gitmiş ve Muhyiddin Üftâde'ye intisap etmiştir. Çeşitli yerlerde vaizlik ve şeyhlik yapmıştır.[80]

Kanuni'nin kızı Mihrimah Sultan'dan olan torunu Ayşe Sultan ile de evlendiği rivayet edilen Aziz Mahmud Hüdâyî 1038/1628'de ölmüştür.[81]

Hüdâyî, halktan sultanlara kadar uzanan geniş bir kitle üzerinde etkili olmuş, devrin padişahlarıyla yakından ilgi kurmuştur. Yedi padişahın Hüdâyî'nin elini öptüğü, sayısız müride el verdiği söylenir. Hüdâyî'nin dergâhı her tabakadan insanlarla dolup taşmıştır.[82]

Tasavvufî halk edebiyatı şairleri zümresi içinde yer alan Hüdâyî, sade ve hikemî mahiyette şiirler yazmıştır. Çoğunlukla ilahi tarzındaki bu şiirler bir divan oluşturacak sayıdadır. Şiirlerinde hece ve aruz veznini birlikte kullanmıştır. Vahdet-i vücud anlayışına bağlı bir mutasavvıftır. Tasavvufu samimi bir üslupla şiirlerine yansıtmıştır.[83]

---

[77] Mustafa Tatçı, "Hayretî", *DİA*, C.17, İstanbul 1998, s.61.
[78] Mustafa Tatçı, *a.g.m.*, s.61.
[79] Mustafa Tatçı, *a.g.m.*, s.61.
[80] Hasan Kâmil Yılmaz, "Aziz Mahmud Hüdâyî", *DİA*, C. 4, İstanbul 1991, s.338.
[81] Hasan Kâmil Yılmaz, *a.g.m.*, s.339.
[82] Hasan Kâmil Yılmaz, *a.g.m.*, s.339.
[83] Hasan Kâmil Yılmaz, *a.g.m.*, s.339.

Arapça ve Türkçe otuz kadar eseri bulunan Hüdâyî, devrinin anlayışına uyarak eserlerinin çoğunu Arapça yazmıştır. Divan'ı vardır. Eserlerinin İstanbul kütüphanelerinde birçok nüshasının bulunması eserlerinin halk tarafından sevilip benimsendiğini gösterir.[84]

2.3.2.29. 'İffet (ö. 1258/1842)

Asıl adı Mehmet olup Bursa'da doğmuştur. Öğrenim gördükten sonra Selimiye şeyhi Ali Behçet Efendi'den el almıştır. Divan'ı vardır.[85]

2.3.2.30. İkbâlî (ö. 1114/1703)

İkbâlî Osmanlı padişahlarından II. Mustafa'nın mahlasıdır. 1664 yılında doğan II. Mustafa'nın babası IV. Mehmed, annesi Emetullah Râbia Gülnûş Sultan'dır. Amcası II. Ahmed'in ölümü üzerine 1695 yılında tahta çıktığında 31 yaşındaydı. Osmanlı Devleti'nin 22. padişahı, 101. İslam Halifesi'dir. Saltanatının ilk yıllarında küçük başarılar kazanır, bu başarıların devamı gelmez. Karlofça Anlaşması onun döneminde imzalandı. 1703 yılında Edirne'de çıkan ve I. Edirne ayaklanması sonucunda II. Mustafa tahtan indirildi. Kısa bir süre sonra da 1114/1703'te vefat etti.[86]

İyi bir eğitim gören II. Mustafa, şairliğinin yanında müzisyen ve hattattı. Yazdığı ilk şiirlerde Meftûnî mahlasını, daha sonraki şiirlerinde ise İkbâlî mahlasını kullandı.[87]

2.3.2.31. İlhâmî (ö. 1223/1808)

Osmanlı Devleti'nin 28. padişahı ve 107. İslam halifesi olan III. Selim, 1175/1761'de doğmuştur. Babası III. Mustafa, annesi Mihrişah Sultan'dır. Her padişah gibi iyi bir eğitim almıştır. Yenilikçi bir padişah olması bazı kesimleri hoşnut karşılanmadı. Kabakçı Halil İsyanı sonrasında tahttan çekildikten kısa süre sonra padişah IV. Mustafa'nın emriyle boğduruldu. III. Selim'in cenazesi Laleli Camii'nin avlusuna, babasının yanına defnedildi.[88]

Şiirde "İlhâmî" mahlasını kullanan şairin hacimli bir divanı vardır. Mevlevî olduğu bilinmektedir. Şiirlerine içe kapanık ruh halini yansıtır. Yaşanılan hayata, vatan ve millet sevgisine yönelen şiirleri vardır. Savaşlar vesilesiyle yazdığı şiirlerinde hamasi bir üslup sezilir. Aruzun yanında hece vezniyle yazdığı şiirler de vardır. Aynı zamanda musikişinas bir

---

[84] Hasan Kâmil Yılmaz, *a.g.m.*, s.339.
[85] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.224.
[86] Bilal Güzel, "Meftûnî/İkbâlî (II. Mustafa)", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meftuni-ikbaliii-mustafa Erişim Tarihi: 05.04.2020.
[87] Bilal Güzel, "Meftûnî/İkbâlî (II. Mustafa)", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meftuni-ikbaliii-mustafa Erişim Tarihi: 05.04.2020.
[88] Tuba Işınsu Durmuş, "İlhâmî, III. Selim", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ilhami-iii-selim Erişim Tarihi: 05.04.2020.

şairdir. Sanat değeri yüksek besteleri vardır. Kendisi de musikişinaslığını şairliğinden üstün görür. Sûzidilârâ makamını bulup düzenlemiştir. Musiki alanında Osmanlı sultanlarının en ünlüsüdür. Bestekârlığı ve şairliği yanında hattattı.[89]

2.3.2.32. 'İzzî (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan İzzî mahlaslı şairlerden hangisinin mecmuada şiirleri bulunan İzzî olduğu tespit edilememiştir. Mecmuada yer alan şiirinden yola çıkarak Sadî tarikatına yakınlık duyduğu söylenebilir.

2.3.2.33. 'İzzî (ö. 1153/1740)

Eşrefzâde İzzeddin Ahmed adıyla tanınır. 1083/1672 yılında Bursa'da doğdu. Kâdirî tarikatının meşhur şeyhlerindendir. Eşrefoğlu Rûmî'nin neslindendir. Babası Şeyh Seyyid Eşref-i Sânî'dir.[90]

68 sene yaşamış ve uzun süre Bursa'da şeyhlik yapmıştır. Ömrünün son yılında İstanbul'a gelmiş ve 1153/1740'ta burada vefat etmiştir.[91] "Mezarı İstanbul'da Tophane'de Kadirîler Asitanesi'nde bulunmaktadır."[92]

İyi bir tasavvuf eğitimi almasında mensup olduğu soy ve çevre etkili olmuştur.[93] Sevilip sayılmış, onu tanıyanlar ve dinleyenler üzerinde derin tesirler bırakmıştır. Görünüş olarak da oldukça etkileyicidir.[94]

Şiirlerinde genellikle dini-tasavvufi konuların yanında, çilesini ve feryadını görmek mümkündür.[95] Şiirlerinde Arapça ve Farsça kelimeleri sıklıkla kullanmaz. Dili sade, açık ve anlaşılır olan şairin, aşk ve sevgi konularındaki şiirleri Türkçeyi kullanmada verilebilecek en güzel örneklerdir. Türkçeyi oldukça başarılı kullanır.[96] Divan'ı vardır.

2.3.2.34. Kâmî (ö. 1136/1723-24)

Asıl adı Mehmet olup Edirne'de doğmuştur. Kaynaklara göre Şeyh İbrahim Gülşenî'nin oğludur. Eğitimini İstanbul'da tamamlayıp Ankara'da Mehmet Efendi'den

---

[89] Tuba Işınsu Durmuş, "İlhâmî, III. Selim", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ilhami-iii-selim Erişim Tarihi: 05.04.2020.
[90] Abdullah Kara, *İzzî Divanı (Tenkitli Metin-İnceleme)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007, s.3-4.
[91] Abdullah Kara, *a.g.t*, s.5.
[92] Abdullah Kara, *a.g.t*, s.6.
[93] Abdullah Kara, *a.g.t*, s.8.
[94] Abdullah Kara, *a.g.t*, s.13.
[95] Abdullah Kara, *a.g.t*, s.14.
[96] Abdullah Kara, *a.g.t*, s.15.

mülazım olmuştur. Bağdat, Galata ve Mısır'da kadılık görevinde bulunmuştur. Divan sahibidir.[97]

2.3.2.35. Koca Râgıb (ö. 1176/1763)

Asıl adı Mehmet olup 1699'da İstanbul'da doğmuştur.[98] Defterhane-i Amire kâtiplerinden Şevki Efendi'nin oğludur. Memuriyet görevine babasının yanında Defterhane-i Amire'de başladı. Çeşitli devlet görevlerinde bulunduktan sonra sadrazam olmuştur. 1176/1763'te İstanbul'da öldü ve Laleli'deki kütüphanenin yanına gömüldü.[99]

Şair yaradılışlı olan Râgıb, iyi bir medrese eğitimi almıştır. Şiirleri didaktik ve ahlaki nitelikte olup kendine has bir üslupla şiirler yazmıştır. Nâbî'den sonra hikemi tarzın en önemli takipçisi olmuştur. Divan'ı ve çeşitli konular hakkında eserleri vardır.[100]

2.3.2.36. Mahvî (ö. 1127/1715)

Asıl adı İsa olup Gerede'ye bağlı Sarıkadınlar'da doğmuştur. Sükûkî Ali Efendi'nin oğlu olan İsa, İstanbul'a gelerek Halveti şeyhi Bülbülcüzâde Şeyh Abdülkerim Efendi'den el almıştır. Pek çok yerde şeyhlik yapmıştır. Fatih ve Bayezid camilerinde görev yapmıştır.[101] Divan sahibi bir şairdir. Çoğunlukla dini-tasavvufi konularda şiirler yazmıştır. Bazı şiirleri bestelenmişir.[102]

2.3.2.37. Makâlî (ö. 992/1584)

Kaynaklarda Aydın'a bağlı Alaşehir'de veya Akşehir'de doğduğu belirtilmiştir. Asıl adı Mehmet Çelebi olup Hamamcızâde adıyla tanınmıştır. Öğrenim gördükten sonra Arapzâde'den mülazım olmuştur. Kadılık yapmış olan Makâlî, Kanuni ve II. Selim dönemi şairlerindendir. Kasideleri beğenilen şair, Üsküdar'da ölmüştür.[103]

2.3.2.38. Mânî (ö. .1007/1598-1599)

Mânî, 16. yüzyıl şairlerindendir. Mecmuada Bâkî mahlasıyla Mânî'nin bir tahmisine yer verilmiştir (bkn.114 numaralı şiir). Divanı vardır.[104]

---

[97] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.241.
[98] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.219.
[99] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.361.
[100] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.219.
[101] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.274.
[102] Hamdi Birgören, "İsa Mahvî, Sukûkîzâde, Şeyh İsa Mahvî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/isa-mahvi-sukukizade-seyh-isa-mahvi Erişim Tarihi: 06.05.2020.
[103] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.274.
[104] Ayrıntlı bilgi için bkn. Şener Demirel, *Dîvân-ı Mânî ve Şehr-engîz-i Bursa*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara 2017. Erişim adresi: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55755,divan-ve-sehr-engiz-i-bursapdf.pdf?0

2.3.2.39. Merkezî (ö. 959/1551)

Asıl adı Musa olup lakabı Muslihiddin'dir. Merkez Efendi adıyla tanınır. Babası, Mustafa Efendi'dir. Denizli'de doğmuştur. Dönemin seçkin hocalarından eğitim almıştır. Uzun yıllar pek çok yerlerde şeyhlik yapmıştır. [105]

Merkez Efendi, 959/1551'de 94 yaşında vefat etmiştir. Takva sahibi, yumuşak huylu, ilahi sırlara vakıf bir şeyhtir. Pek çok halifesi olduğu söylenmektedir. Kütüphane ve katalog taramalarında herhangi bir eserine rastlanmaz. Çeşitli kaynaklarda "Merkezî" mahlasıyla yazdığı ilahilere rastlanmaktadır.[106]

2.3.2.40. Meşâmî (ö. 993/1575)

Kaynaklara göre Rüstem Paşa'nın kethüdası Mustafa Çelebi'nin oğludur. Durak Çelebi'den zeamet aldı. Tasavvufa meyli olan şair, az ve öz şiir söylerdi. Genç yaşta Konya'da öldü.[107] Hakkında fazla bilgi yoktur.

2.3.2.41. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî (ö. 672/1273)

Asıl adı Muhammed olup 604/1207 tarihinde Horasan'ın Belh şehrinde doğmuştur. Lakabı Celâleddin'dir. "Efendimiz" anlamındaki "Mevlânâ" unvanı onu yüceltmek amacıyla kullanılmıştır. Hayatını Anadolu'da geçirmesi nedeniyle "Rûmî, Mevlânâ-i Rûm, Mevlânâ-i Rûmî"; müderrisliği nedeniyle de "Molla Hünkâr, Mollâ-yı Rûm" gibi unvanlarla anılmıştır.[108] Babası Bahâeddin Veled'dir. Babası daha sonraları Anadolu'ya gelmiş ve Konya'ya yerleşmiştir. İyi bir eğitim almış olan Mevlânâ, Seyyid Burhaneddin'den ders almıştır.[109]

1244 tarihinde varlığı ve dostluğuyla Mevlânâ'yı Mevlânâ yapan, gerçek mistik ruha kavuşturan Şems-i Tebrîzî ile tanışmış, ancak dostluklarını kıskananların artmasıyla Şems ortadan kaybolmuştur. Hâmûş, Şems mahlaslarını kullanan Mevlânâ derin bir üzüntüye kapılmıştır. Mevlânâ'nın Divan-ı Kebir'i, Şemsü'l-Hâkayık olarak da anılması Şems-i Tebrîzî'nin Mevlânâ'nın eserlerine etkisini ortaya koymuştur. Yakın dostu ve halifesi olan Hüsameddin Çelebi'nin teşvik ve ısrarıyla Mesnevî-i Mânevî'yi yazmıştır. Bu eser, Mesnevî,

---

[105] İsmail Hakkı Aksoyak, "Merkezī, Şeyh Musa Merkez Muslihiddin Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/merkezi-seyh-musa-merkez-muslihiddin Erişim Tarihi: 06.04.2020.
[106] İsmail Hakkı Aksoyak, "Merkezī, Şeyh Musa Merkez Muslihiddin Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/merkezi-seyh-musa-merkez-muslihiddin Erişim Tarihi: 06.04.2020.
[107] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.286.
[108] Reşat Öngören, "Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî", *DİA*, C.29, Ankara 2004, s.441.
[109] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.43.

Mesnevî-i Şerif olarak da bilinir. Hüsameddin Çelebi ile dostluğu Mevlânâ ölene kadar devam etmiştir. Öldüğü gece sevgiliye kavuşma anlamına gelen "Şeb-i Arûs" olarak anılır.[110]

Eserlerinde çoğunlukla tasavvufi konuları işleyen Mevlânâ'nın başlıca eserleri şunlardır: Dîvân-ı Kebîr (Dîvân-ı Şems-i Tebrîzî), Mesnevî, Fîhi Mâ Fîh, Mecâlis-i Seba, Mektûbât.[111]

Mecmuada "Monla" mahlasıyla bir şiiri bulunmaktadır.

2.3.2.42. Muhyî (ö. 1020/1611)

Konya'da doğmuş olan şairin asıl adı Mehmet'tir. Bezcizâde veya Vahyîzâde adıyla tanınmıştır. İlk eğitimini tamamladıktan sonra Halvetî şeyhi Ezelîzâde'ye bağlanarak tarikat yoluna girmiştir. Uzun süre ona hizmet ettikten sonra İstanbul'a gitmiştir. Kaynaklarda Nurbanu Sultan Camii ve tekyesi şeyhi olduğu, Mehmed Ağa Zaviyesi'nde şeyhlik ve vaizlik yaptığı kayıtlıdır. 1020/ 1611 yılında ölmüştür. [112] Divan sahibidir.

2.3.2.43. Murâd (ö. 1003/1595)

953/1546'da Manisa'da doğdu. II. Selim'in oğludur. İlk eğitimini Manisa'da aldı. Küçük yaşta Aydın ili sancak beyliğine getirildi. Şehzadelik yıllarında idari işlere pek karışmadı, tahtın tek vârisi olarak rahat bir hayat sürdü, vaktini Manisa yaylalarında geçirdi.[113]

Babasının ölümünden sonra 982/1574'te tahta çıktı. İlk iş olarak Kâbe'nin duvarlarının tamir ettirdi. İlk cuma namazını büyük merasimle Ayasofya'da kıldı.[114]

III. Murâd, "Murâdî" mahlasıyla dini-tasavvufi şiirler yazmıştır. Şiirleri bazı mecmua ve tezkirelerde yer alır. Çoğu Osmanlı padişahları gibi III. Murad da iyi bir sanat eğitimi almış, şiir ve edebiyatın yanında hat sanatına da ilgiliydi.. Hocasının kim olduğu bilinmemektedir. Hacimli bir Divan'ı vardır.[115]

2.3.2.44. Nâ'ilî (ö. 1077/1666)

Asıl adı Mustafa olup Pîrîzâde olarak da anılır. İstanbulludur. Maden Kalemi kâtiplerinden Pîrî Halîfe'nin oğludur. O da babası gibi maden kâtipliği yapmıştır. Eğitimiyle

---

[110] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.43-44.
[111] Reşat Öngören, *a.g.m.*, s.446-447.
[112] Hüseyin Gönel, "Muhyî veya Mehmed, Bezcizâde/Vahyîzâde Şeyh Mehmed Muhyî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhyi-veya-mehmed-bezcizade-vahyizade Erişim Tarihi: 29.03.2020.
[113] Bekir Kütükoğlu, "Murad III". *DİA*, C.31, İstanbul 2006, s. 172.
[114] Bekir Kütükoğlu, *a.g.m.*, s. 172.
[115] Bekir Kütükoğlu, *a.g.m.*, s. 176.

ilgili bir bilgi bulunmamaktadır, ancak şiirlerinden devrinin ilimlerinden haberdar olduğu anlaşılmaktadır. İstanbul'da vefat etmiştir.[116]

Nâilî, Sebk-i Hindî üslubunun öncülerindendir. 19. yüzyıl şairlerinden Manastırlı Nâilî ile karıştırılmaması için "Kadîm" sıfatıyla anılır. Ağır ve süslü bir dille kaleme aldığı şiirleri Farsça terkiplerle doludur. Şiirlerinde sözden çok derin manayı önemser. Bu nedenle şiirlerinin ilk bakışta anlaşılması zordur. Halvetî tarikatına mensuptur. Şiirlerinde yaşadığı devirde meydana gelen üzücü olayların ondaki etkisini, maddi sıkıntıları, kıymetinin bilinmeyişini, aşkın üzüntülülerini görmek mümkündür. Divanını bizzat kendisi tertiplemiştir. Divanın pek çok nüshası vardır.[117]

2.3.2.45. Nâbî (ö. 1124/1712)

Asıl adı Yusuf olup Şanlıurfa'da doğmuştur. İyi bir eğitim almış, Arapça ve Farsça öğrenmiştir. Çocukluğu ve gençliği Şanlıurfa'da geçmiştir. Daha sonraları İstanbul'a gelmiş ve çeşitli devlet görevlerinde bulunmuştur. Bir süre sonra Halep'e gitmiştir. Ömrünün çoğunu burada geçiren Nâbî için Halep önemli bir yere sahiptir. Çünkü asıl edebi kişiliğini burada kazanmıştır. Ömrünün sonlarına doğru İstanbul'a gelmiş ve 1124/1712 yılında burada ölmüştür.[118]

Nâbî, edebiyatımızda "Hikemî Tarz"ın kurucusu ve en önemli temsilcisidir. Bu sayede şiire yeni bir ifade tarzı getirmiştir. Hoşsohbet, kültürlü, zeki bir şair olan Nâbî, şiirlerine manayı ön planda tutmuştur. Bu nedenle şiirlerinde kullandığı dil sadelikten uzaktır. Şiirlerinde bir yandan sosyal aksaklıkları eleştirirken bir yandan da bu aksaklıklara çözüm önerisi sunmuştur. Aynı zamanda şiirlerinde Sebk-i Hindî ve Mahallileşmenin de izlerini görmek mümkündür. Şair, kendine has tarzıyla kendinden sonra gelen pek çok şairi etkilemiştir.[119]

Divan'ı, Hayriyye, Hayrâbâd adlı eserleri vardır.

2.3.2.46. Nâdirî (ö. 1036/1626)

Asıl adı Mehmet olup şiirlerinde Nâdirî mahlasını kullanmıştır. Aynı mahlası kullanan Bağdatlı Nâdirî'den ayırmak için Ganîzâde Nâdirî olarak anılır. Babası Abdülgânî Efendi'dir. İyi bir medrese eğitimi ve tasavvuf eğitimi almıştır. Eğitimini tamamladıktan sonra çeşitli

[116] Ayşegül Mine Yeşiloğlu, "Nâilî", *DİA*, C.32. İstanbul 2006, s.315.
[117] Ayşegül Mine Yeşiloğlu, *a.g.m.*, s.315.
[118] Mine Mengi, *a.g.e.*, s. 194.
[119] Abdülkadir Karahan, "Nâbî", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s.259.

yerlerde müderrislik yapmıştır. Daha sonraları kadılık ve kazaskerlik görevlerinde bulunmuştur. 1626 senesinde İstanbul'da ölmüştür.[120]

Nâdirî, kimi söyleyişleriyle Bâkî'yi, kimi söyleyişleriyle ise Nef'î'yi hatırlatır. Samimi ve duygulu bir şairdir. Mana ve söz sanatlarının yanında şekil ve ölçü bakımından da kusursuz şiirler meydana getirmiştir. Kullandığı dil sadelikten uzaktır. Edebiyatımızda Mirâciyye'si ve Şehnâme'si önemli yer tutar. Divan sahibi olan şair, aynı zamanda hat sanatında da başarılıdır.[121]

2.3.2.47. Nahîfî (ö. 1151/1738)

Asıl adı Süleyman'dır. İstanbul'da doğmuştur. Doğum tarihi hakkında kesin bir bilgi yoktur. Şeyh Abdurrahman Muhyî Efendi'nin oğludur. İyi bir eğitim görmüş olup Mevlevî bir şairdir. Çeşitli yerlerde memuriyette bulunmuştur. 1738 yılında vefat etmiştir.[122]

Sebk-i Hindî tesirinde şiirler kaleme almıştır. Halk söyleyişlerini şiirlerinde başarıyla kullanmıştır. Edebiyatımızda en çok naat yazan şairler arasındadır. Yunus Emre etkisinde pek çok ilahi kaleme almıştır. Şairliğinin yanında hat sanatıyla da uğraşmıştır.[123] Divan'ının yanında manzum ve mensur pek çok eseri vardır.

2.3.2.48. Nakşî (ö. 1065/1655)

Asıl adı Ali'dir. Kaynaklarda Divriği'de doğduğu, daha sonraları İstanbul'a gelip Halvetîliğe intisap ettiği zikredilir. Hayatı hakkında pek fazla bilgi yoktur.[124]

Didaktik ve tasavvufi nitelikteki şiirlerinde aruzu ve heceyi başarıyla kullanmış, sade bir dille şiirler yazmıştır. Divan'ının yanında, Manzûme-i Aynu'l-Hayat, Manzûme-i Gavriyye ve Esrârnâme adlı eserleri de vardır. 1655 senesinde irşad için gönderildiği Akkirman'da ölmüştür.[125]

2.3.2.49. Nakşî (ö. 1114/1702)

Asıl adı İbrahim olup şiirlerinde Nakşî mahlasını kullanmıştır. İstanbul'da doğmuştur. Halvetî tarikatının Sünbüliyye konuna mensuptur. Çeşitli yerlerde vaizlik ve şeyhlik yapmıştır. 1702'de İstanbul'da ölmüştür.[126] Divan'ı vardır.

---

[120] Mustafa İsmet Uzun, "Ganîzâde Mehmed Nâdirî", *DİA*, C. 13, İstanbul 1996, s.355.
[121] Mustafa İsmet Uzun, *a.g.m.,* s.355.
[122] Mustafa İsmet Uzun, "Nahîfî", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s.297-298.
[123] Mustafa İsmet Uzun, *a.g.m.,* s.298.
[124] Hikmet Atik, Türk Edebiyatında Nakşî Mahlaslı Şâirler", *İstem*, Yıl:3, Sayı:5, 2005, s.170.
[125] Hikmet Atik, *a.g.m.,* s.171.
[126] Hikmet Atik, *a.g.m.,* s.174.

2.3.2.50. Nasûhî (ö. ?/?)

Asıl adı Mehmet olup Üsküdar'da doğmuştur. Karabaş Ali Efendi'ye bağlanıp Halvetî tarikatına girmiştir. Vaizlik yapmıştır. İlahiyatla ilgili şiirleri vardır.[127]

2.3.2.51. Nazîm (ö. 1139/1727)

Asıl ismi Yahya olup İstanbul'da doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. İlk zamanlar "Halîm" mahlasını kullanmış, daha sonraları Neşâtî tarafından kendisine "Nazîm" mahlası verilmiştir. Nazîm Yahya Çelebi adıyla tanınmıştır. Şiire ve mûsikîye kabiliyeti olması sebebiyle Enderun'a alınmış ve burada eğitim görmüştür. Mevlevî şairlerdendir.[128]

Kasidelerinde Nef'î'den, gazellerinde Neşâtî'den etkilenmiştir. Tasavvufî konulu şiirlerinin yanında, daha çok aşıkane ve rindane şiirler ve şarkılar yazmıştır. Nazîm'e asıl ün kazandıran meziyeti bestekârlığıdır. Bu konuda oldukça maharetlidir. Padişahın huzurunda bizzat fasıllar icra ederek onun beğenisini kazanmıştır. Pek çok şiir bestelediği gibi, onun şiirleri de pek çok bestekâr tarafından bestelenmiştir.[129]

2.3.2.52. Necîb (ö. 1202/1788)

Mecmuada 336, 342, 347, 348, 353 numaralarda yer alan Necîb mahlaslı şiirler III. Ahmed'in divançesinde yer almamaktadır. Şiirlerin muhtevasından yola çıkarak bu şiirlerin III. Ahmed ile aynı mahlası kullanan Eşrefzâde Tekkesi şeyhlerinden Eşrefzâde Seyyid Hacı Abdülkadir Necîb Efendi'ye ait olabileceği tahmin edilmektedir. Necîb Efendi, III. Ahmed ile aynı mahlası kullandığı için ikisinin şiirlerini ayırt etmekte zorlandık.

2.3.2.53. Necîb (ö. 1149/1736)

Osmanlı Devleti'nin 23. padişahı III. Ahmed'in mahlasıdır. Babası IV. Mehmed, annesi Rabia Emetullah Gülnuş Sultan'dır. 1084/1673'te doğmuştur. 1703 Edirne Vakası sonrasında II. Mustafa'nın tahtan indirilmesiyle tahta çıkmıştır.[130]

Saltanatı sırasında Doğu'da ve Batı'da pek çok savaş olmasının yanında, iktisadî ve sosyal konularda yenilik hareketleri başlamıştır. 1730 Patrona Halil İsyanı sırasında tahtan indirilmiştir. İsyandan altı yıl sonra 1736 yılında ölmüştür. [131]

---

[127] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.321.
[128] Nevin Gümüş, "Nazîm, Yahya Çelebi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-yahya-celebi Erişim Tarihi: 01.06.2020.
[129] Nevin Gümüş, "Nazîm, Yahya Çelebi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-yahya-celebi Erişim Tarihi: 01.06.2020.
[130] M. Münir Aktepe, "Ahmed III", *DİA*, C.2, Ankara 1989, s.34.
[131] M. Münir Aktepe, *a.g.m.*, s.37.

III. Ahmed, sanatkârları ve şairleri koruyan ve destekleyen bir padişahtır.[132] Her padişah gibi o da iyi bir eğitim almıştır. Musikişinas bir şair olup hat sanatıyla da ilgilenmiştir.

2.3.2.54. Nedîm (ö. 1143/1730)

Asıl adı Ahmed olup İstanbul'da doğmuştur. Babasının adı Kadı Mehmed Efendi, annesinin adı Sâliha Hatun'dur. Bazı kaynaklarda Mülakkabzâde diye anılır. Dönemin saygın hocalarından iyi bir eğitim almış, Arapça ve Farsça öğrenmiştir. Eğitimini tamamladıktan sonra müderris olmuştur. Çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. Ölümü hakkında çeşitli rivayetler vardır. Kimine göre illet-i vehimeden veya içkiye düşkünlüğü ve afyon kullanması yüzünden titreme hastalığından ölmüş, kimine göre de Patrona Halil İsyanı sırasında korkudan evinin çatısına çıktığı ve oradan düşerek ölmüştür.[133]

Gazel ve şarkılarıyla tanınan Nedîm, şiirlerinde aşk, sevgili, şarap, hayattan zevk alma, günü güzel geçirme gibi konuları işler. Tasavvuftan uzak durur. Onun şiirlerinde üzüntü, acı ve keder görülmez. Mahallîleşme akımının önde gelen isimlerinden olmuştur. İstanbul'u ve İstanbul Türkçesini şiirlerine en güzel şekilde yansıtmıştır. Edebiyatımızda en çok şarkı yazan şairdir.[134] Divan'ı vardır.

2.3.2.55. Nef'î (ö. 1044/1635)

Asıl adı Ömer olup Erzurum'da doğmuştur. Babası Sipahi Mehmed Bey'dir. Eğitimine Erzurum'da başlamıştır. Genç yaşlarda şiirle ilgilenmeye, Arapça ve Farsça öğrenmeye başlamıştır. Daha sonraları İstanbul'a gelir. Burada devlet büyüklerine sunduğu şiirlerle onların iltifatını ve himayesini kazanır. Sivri diliyle yazdığı şiirler sonunu getirir ve IV. Murat'ın emriyle boğularak öldürülür.[135]

Bildiğini söylemekten çekinmeyen Nef'î, kendine has bir üslup oluşturmuş ve kendinden sonra gelen pek çok şairi etkilemiştir. Sebk-i Hindî üslubu etkisinde kalmış, dönemin diğer şairleri gibi sadelikten uzak bir dil kullanmıştır. Söylemek istediği şeyi mazmunlar arkasına izlemeden açıkça söylemiştir. Şiirlerinde sanatlı söyleyiş endişesi olmamış, kelime oyunları yerine âhenk ve mûsikiye, mânaya ve mazmuna önem vermiştir. Türkçe ve Farsça Divanlarının yanında Sihâm-ı Kazâ adlı eseri vardır. [136]

---

[132] Enes İlhan, *Lale Devri Gül Aşığı: III. Ahmed (Necîb) –Hayatı, Sanatı ve Divançesi*, Gece Kitaplığı, Ankara 2016, s.12.
[133] Muhsin Macit, "Nedîm", *DİA, C.*32, Ankara 2006, s.510.
[134] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.201-2011.
[135] Haluk İpekten, *Nef'î Hayatı-Eserleri-Sanatı Bazı Şiirlerinin Açıklamaları*, Akçağ Yayınları, Ankara 2018, s.49-57.
[136] Metin Akkuş, "Nef'ī", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s.524.

2.3.2.56. Nesîb (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Nesîb mahlaslı şairlerden hangisinin mecmuada şiiri bulunan Nesîb olduğu tespit edilememiştir.

2.3.2.57. Nesîmî (ö. 820/1417?)

Kaynaklarda doğum yeri ve tarihi hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. İsmiyle birlikte "Seyyid" unvanı da kullanılan şair, iyi bir eğitim görmüştür. Genç yaşta tasavvuf yoluna girmiş, Fazlullah-ı Hurûfî'ye intisap ederek Hurûfîlik anlayışının en sadık temsilcilerinden biri olmuştur. Fikirlerini yaymak için Anadolu'ya geldiği, fakat burada iyi karşılanmadığı rivayet edilir. Burada fikirlerini yayacak ortam bulamayan Nesîmî, Halep'e gider. Kısa süre sonra görüşlerinin İslâm'a aykırı olduğu ileri sürülerek öldürülmesi için fetva verilmiş ve bu fetvadan sonra boynu vurulup derisi yüzülmüştür. Alevî-Bektaşîler'in yedi büyük şairinden biri kabul edilmiş, hakkında pek çok menkıbe oluşturulmuştur.[137]

Nesîmî, görüşlerini aktarmak için şiiri kullanmıştır. Şiirlerinde çoğunlukla Azeri Türkçesinin özellikleri görülür. Sade ve anlaşılır bir dille coşkun, lirik ve samimi şiirler yazmıştır. Azeri sahasının Fuzûlî'den önceki en büyük şairi olarak kabul edilir. Kendisinden sonra gelen pek çok mutasavvıf şairi etkilemiştir. Türkçe ve Farsça Divan'ı vardır.[138]

2.3.2.58. Nihânî (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Nihânî mahlaslı şairlerden divanı olanlar incelenmiş fakat mecmuada yer alan şiire rastlanmamıştır.[139] Bu nedenle şiirin hangi Nihânî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.3.2.59. Niyâzî-i Mısrî (ö. 1105/1694)

Asıl adı Mehmet olup Malatya'da dünyaya gelmiştir. Niyâzî-i Mısrî adıyla tanınmıştır. Babası Soğancızâde Ali Çelebi adında bir Nakşibendî tarikatı mensubudur. Eğitimi için pek çok yerde bulunmuştur (Diyarbakır, Mardin, Kerbelâ...). Çeşitli yerlerde şeyhlik yapmıştır. Ömrünün çoğu sürgünlerde geçmiştir. 15 yıldır sürgün bulunduğu Limni'de 1105/1694'te ölmüştür.[140]

---

[137] A. Azmi Bilgin, "Nesîmî", *DİA*, C.33, İstanbul 2007, s.3-4.
[138] A. Azmi Bilgin, *a.g.m.*, s.4.
[139] Ayrıntılı bilgi için bkn. Mesut Dursun, *Nihani Divanı (inceleme-metin)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1990. ; Ayhan Yakşı, *Nihani Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüsek Lisans Tezi, Konya1993. ; Zekeriye Gedik, *Erzurum Halk Şairlerinden Bardızlı Âşık Nihanî Divanı*, İstanbul, 1995.
[140] Hasan Kavruk, "Niyâzî-i Mısrî", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/niyazii-misri Erişim Tarihi: 09.04.2020.

Tasavvufi Türk Edebiyatının önde gelen isimlerindendir. Yunus Emre'den etkilenmiştir. Düşüncelerini ve duygularını anlaşılır ve sade bir üslupla dile getirmiştir. Şiirlerinde hem klasik edebiyatın, hem de halk edebiyatının biçim ve muhteva özellikleri görülür. Şiirleri bestelenmiştir. Divan'ı ve gerek Türkçe gerek Arapça çok sayıda eseri vardır.[141]

2.3.2.60. Nûrî (ö. 1061/1651)

Sivas'ta doğmuştur. Doğum tarihi 1003/1594 veya 1013/1604 olarak gösterilir. Asıl adı Abdülahad'dır. İyi bir eğitim almıştır. İstanbul'da uzun süre şeyhlik yapmıştır. Daha sonra Ayasofya'ya Cuma şeyhi olmuştur. 1061/1651'de vefat etmiştir. Eyüp Nişancası'nda Abdülmecid Sivâsî'nin türbesi karşısına defnedilmiştir.[142] Divan'ı vardır.

2.3.2.61. 'Ömrî (ö. 1158/1745)

Diyarbakır'da doğmuş olup asıl adı Ömer'dir. Nasuh Paşazâde Ömer Bey adıyla tanınır. Divan kâtipliği, kapıcı başı ve nişancılık görevlerinde bulunmuştur.[143]

2.3.2.62. Peyâmî (ö. ?/?)

Peyâmî'nin hayatı ile ilgili pek fazla bilgi yoktur. Kaynaklara göre İstanbullu olup bir yaya başının oğludur. Sultan III. Murat dönemi şairlerindendir. Eğitimini tamamlayarak Saçlı Emir Efendi'den mülâzım oldu. Katalog ve kütüphane taramalarında herhangi bir eserine rastlanmayan Peyâmî'nin çeşitli şiir mecmualarında bazı şiirlerine rastlanmaktadır.[144]

2.3.2.63. Râmiz (ö. 1226/1811)

Adı Abdullah olup Kırım'da dünyaya geldi. Kırım kazaskeri Feyzullah Efendi'nin oğludur. Öğrenimini tamamladıktan sonra çeşitli devlet görevlerinde bulunmuş, kaptanıderyalık makamına kadar yükselmiştir. Vezire karşı yeniçerilerin isyan etmesi üzerine kaçmaya mecbur kalmış ve idamına karar verilmiştir. Bu haber üzerine Rusya'ya gitmiştir. İki yıl sonra affedildiğine dair gelen haber üzerine İstanbul'a hareket etmiş, İstanbul'a ulaşamadan Sadrazam Hurşid Paşa tarafından sahilde beklettirilen askerler tarafından katledilmiştir.[145]

---

[141] Hasan Kavruk, "Niyâzî-i Mısrî", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/niyazii-misri Erişim Tarihi: 09.04.2020.
[142] Abdullah Uçman, "Abdülahad Nûri", *DİA*, C.1, İstanbul 1988, s.178.
[143] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.355.
[144] Yunus Kaplan, "Peyâmî Çelebi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/peyami-celebi Erişim Tarihi: 08.04.2020.
[145] İsmail Hakkı Aksoyak, "Râmiz, Râmiz Abdullah Paşa", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ramiz-ramiz-abdullah-pasa Erişim Tarihi: 09.04.2020.

Mevlevî tarikatına mensup âlim bir şairdir. Kaynaklarda üslubunun renkli, nazım ve nesrinin ise akıcı ve güzel olduğundan bahsedilir. Matbu bir Divançesi vardır.[146]

2.3.2.64. Rıf'at (ö. ?/?)

Mecmuada şiiri bulunan Rıf'at mahlaslı şiirin hangi Rıf'at'a ait olduğu tespit edilememiştir.

2.3.2.65. Rızâ (ö. 1159/1746)

Asıl adı Mustafa Rızâ olup 1090/1679 yılında doğmuştur. Kaynaklarda Beşiktaş'ta doğduğu kayıtlıdır. Eğitimini tamamladıktan sonra bir süre imamlık yaptı. İrşad faaliyetlerinde bulundu. 1746 yılında İstanbul'da öldü.[147]

Şiirlerinde "Rızâ", "Neccâr", "İbn-i Neccâr" mahlaslarını kullanmıştır. Musiki bilgisi iyidir. "Muhtasararü'l-vilâye" adlı eseri ve Divan'ı vardır.[148]

2.3.2.66. Rızâyî (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Rızâyî mahlaslı şairlerden divanı olanlar incelenmiş, fakat mecmuada yer alan şiirlere rastlanmamıştır.[149] Bu nedenle şiirlerin hangi Rızâyî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.3.2.67. Sâbit (ö. 1124/1712)

Bosna'ya bağlı Uziçe'de doğmuştur. Asıl adı Alaeddin Ali'dir. Eğitimini tamamladıktan sonra İstanbul'a gelmiştir. Çeşitli yerlerde müderrislik ve kadılık yapmıştır. 1712'de İstanbul'da ölmüştür. Mezarı Topkapı Maltepe Kabristanı'nda Mesnevi şârihi Sarı Abdullah Efendi'nin ayakucundadır.[150]

Halk ağzındaki kelimeleri atasözleri ve deyimlerle harmanlayarak şahsi bir üslup oluşturmuş olan Sâbit'in şiirlerinde söz oyunlarıyla birlikte alay ve maddi hazlar önemli bir yer tutmaktadır. Konu ve biçim yönünden gelenekleri zorlaması, divan şiirinin alışılagelen konuları arasına günlük hayatı ve olayları katması bir tür yenilik olarak değerlendirilebilir. Kendinden sonra gelen pek çok şairi etkilemiştir. Divan'ı vardır.[151]

---

[146] İsmail Hakkı Aksoyak, "Râmiz, Râmiz Abdullah Paşa", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ramiz-ramiz-abdullah-pasa Erişim Tarihi: 09.04.2020.
[147] Halil İbrahim Şimşek, "Neccârzâde Rızâ Efendi", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s.483.
[148] Haluk İpekten vd., *a.g.e.*, s.386.
[149] Ayrıntılı bilgi için bkn. Mümin Topçu, *Divan-ı Rızayi*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 1997. ; Mustafa Demirel, *Mehmed Alî Çelebi (Rızâyî), Dîvân (Giriş, İnceleme, Metin, Sözlük, Tıpkıbasım),* Çağrı Yayınları, İstanbul 2005. ; Ahmet Karataş, *XVI. Asır Türk Edebiyatının Rızai Mahlaslı Şairleri,* M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı, İstanbul 2013.
[150] Turgut Karacan, "Sâbit", *DİA*, C.35, İstanbul 2008, s.349.
[151] Turgut Karacan, *a.g.m.*, s.349.

2.3.2.68. Sadrî (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Sadrî mahlaslı şairlerden hangisinin mecmuada şiirleri bulunan Sadrî olduğu tespit edilememiştir.

2.3.2.69. Sa'îd (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Sa'îd mahlaslı şairlerden hangisinin mecmuada şiirleri bulunan Sa'îd olduğu tespit edilememiştir.

2.3.2.70. Selâmî (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Selâmî mahlaslı şairlerden hangisinin mecmuada şiiri bulunan Selâmî olduğu tespit edilememiştir.

2.3.2.71. Seyfî (ö. 1010/1601)

Adı Seyfullah Kasım'dır. Yavuz Sultan Selim zamanında Bağdat'tan İstanbul'a göç eden Şeyh Seyyid Nizâmeddin Ahmed Efendi'nin oğludur. Doğum tarihi bilinmemekle beraber, İstanbul'da doğduğu tahmin edilmektedir. İbrâhim Ümmî Sinan'da eğitim aldı. Halvetî tarikatına bağlanıp uzun yıllar irşadla meşgul oldu.[152]

Eserlerinde ilahi aşk, Ehl-i beyt ve on iki imam önemli bir yer tutar. Şiirlerinde haksızlık, adam kayırma, rüşvet ve ilmiye sınıfındaki bozulma gibi sosyal meseleleri ele alıp eleştirmesi diğer tasavvuf şairlerinde görülmeyen önemli bir özelliktir.[153]

2.3.2.72. Seyyid (ö. 1131-1718/1134-1721)

Seyyid Mehmed Emin Efendi, "Seyyid" ve "Şerif" unvanlarıyla anılmıştır. Rivayete göre dedesi Emir Sultan ile birlikte Buhara'dan Bursa'ya gelip buraya yerleşmiştir. Doğum tarihi ve doğum yeri bilinmemektedir, ancak babası Seyyid Kasım Efendi'nin Bursa'da doğduğu ve buradaki medreselerde görev yaptığı bilinmektedir. Bundan dolayı şairin Bursa'da doğduğu söylenebilir. Öldüğünde Bursa'da Yeniyer Kabristanı'na gömülmüştür. İsmail Beliğ, "Güldeste-i Riyâz-ı İrfan" adlı eserinde Mehmed Emin Efendi'nin vefat tarihini 1134/1721 olarak verir. Mehmed Şemseddîn ise, "Gülzâr-ı Mısrî" adlı eserinde şairin vefatı için 1131/1718 tarihini vermektedir.[154]

Seyyid Mehmed Emin Efendi, 17. yüzyılda yaşayan, ünü daha kendi dönemindeyken Anadolu sınırlarını aşan mutasavvıf bir şair ve alimdir. Fikirleriyle İbn-i Arabî'yi, şiirleriyle

[152] Necdet Tosun, "Seyyid Nizamoğlu", *DİA*, C.37, İstanbul 2009, s.73.
[153] Necdet Tosun, *a.g.m.*, s.73.
[154] Mahmut Gider, *Seyyid Mehmed Emīn Efendi Dīvānı (Tenkitli Metin- İnceleme)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2011, s.2-3.

Yunus Emre'yi anımsatır.'ye intisab etmiştir. Mehmed Emin Efendi, Niyazî Mısrî'nin önde gelen halifelerindendir. Bursa'da faaliyet gösteren Seyyid Baba Tekkesi'nin hocasıdır.[155]

Şiirlerinde sanat yapmaktan ziyada öğretilerini yaymayı amaçlamıştır. Şiirlerinin dili dönemin diğer şairlerine göre sade ve anlaşılırdır. Şiirlerinde kendini övmekten kaçınmaz. Kendine Yûnus Emre'yi örnek alır.[156]

2.3.2.73. Seyyid Şeref (ö. 1147/1734)

Şeyh Mehmed Şerefeddin Efendi 1080/1669 yılında Bursa'da dünyaya gelmiştir. Eşrefzâde Tekkesi şeyhi Eşref-i Sânî'nin oğludur. Eğitimini tamamladıktan sonra şeyh olup irşad faaliyetlerine başlamıştır.[157] 1147/1734 tarihinde ölmüştür. Şeyhlik yaptığı Eyyüb Efendi Dergâhı'nda defnedilmiştir.[158]

2.3.2.74. Sezâyî (ö. 1151/1738)

Asıl adı Hasan'dır. Mora yarımadasına bağlı Gördüs kasabasında 1080/1669 yılında doğmuştur. Babasının adı Ali'dir. Rivayete göre şaire Sezâyî mahlası Niyâzî-i Mısrî tarafından verilmiştir. Mora'dan ayrılıp önce İstanbul'a, sonra Edirne'ye gelmiştir. Burada Gülşenî şeyhi Mehmed Sırrî Efendi'ye intisap etmiştir. Uzun yıllar şeyhlik yapmıştır. 1151/1738'de Edirne'de vefat etmiştir.[159]

Dünyevi arzulardan uzak, özü sözü doğru olan bir kişiliğe sahiptir. Âşıkâne ve ârifâne şiirler yazan Sezâyî'nin mürettep bir Dîvân'ı vardır.[160]

2.3.2.75. Süleymân (ö. 1115/1703)

İstanbul'da doğmuştur. Saraydan bazı vezirlerin hizmetinde bulunmuştur. Kâdirî tarikatına bağlıdır. İstanbul'da Fatih civarında Kubbeli Tekye veya Kubbe Tekye diye bilinen tekkede şeyhlik yapmıştır. Bu görevdeyken 1115/1703 yılında vefat etmiştir.[161]

2.3.2.76. Şem'î (1255-57/1839-41)

Asıl adı Ahmed olup Konya'da doğmuştur. "Konyalı Şem'î", "Konyalı Âşık Şem'î" olarak tanınmıştır. Babasının ölümünden sonra baba mesleği olan helvacılığı devam

---

[155] Gider, *a.g.t.*, s. 4.
[156] Gider, *a.g.t.*, s. 8-10.

[157] Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemî I-II (Bursa Dergâhları)*, (Hzl. Mustafa Kara/Kadir Atlansoy), Uludağ Yayınları, Bursa 1997. s.130.
[158] Mehmed Şemseddin, *a.g.e.*, s.132.
[159] Himmet Konur, "Sezâî-yi Gülşenî", *DİA*, C.37, İstanbul 2009, s.79-80.
[160] İsmail Hakkı Aksoyak, "Sezâyî, Şeyh Hasan Sezâyî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sezayi-seyh-hasan-sezayi-efendi Erişim Tarihi: 11.04.2020.
[161] Hüseyin Gönel, "Süleyman, Şeyh Süleyman Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suleyman-seyh-suleyman-efendi Erişim Tarihi: 12.04.2020.

ettirmiş ve babasından kalan helvacı dükkânını aynı zamanda saz ve söz âlemi yapılan bir mekân hâline getirmiştir. Bir nevruz günü vefat etmiştir.[162]

Âşık Şem'î'nin şiirlerinde hem divan şiirinin hem de halk şiirinin etkileri görülür. Şiirlerinde Arapça ve Farsça tamlamalar görülmesine rağmen açık ve anlaşılır bir dil kullanmıştır. Hem aruzla hem heceyle şiirler yazmıştır. Şiirlerinin genel teması aşktır. Şem'î'nin bilinen tek eseri Divanı'dır.[163]

2.3.2.77. Şemsî (ö. 1006/1597)

Asıl adı Ahmed'dir. Horasan'dan Zile'ye göç eden Ebü'l-Berekât Muhammed Efendi'nin oğlu olup Zile'de doğmuştur. Eğitimine Tokat'ta başlamış, İstanbul'da tamamlamıştır. Eğitimini tamamladıktan sonra müderris olmuştur. Bir süre müderrislik yaptıktan sonra tasavvuf yoluna girmeye karar vermiştir. Sivas'ta uzun yıllar vaizlik yapmıştır. 1006/1597 yılında ölmüştür.[164]

Şiirlerinde "Şemsî" mahlasını kullanmış, çok sayıda manzum eseri olmasına rağmen devrin iyi şairleri arasına girememiştir. Bunda şiiri irşad aracı olarak kullanmış olması etkilidir. Anlaşılır ve sade şiirler yazmıştır. İlahileri daha akıcı olup çoğunda redifli kafiyeyi tercih etmiş, bu tür şiirleri çok tutulmuş ve bir kısmı bestelenmiştir.[165]

2.3.2.78. Şems-i Tebrîzî (ö. 645/1247?)

Asıl adı Muhammed olup Tebriz yakınlarında doğmuştur. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin sohbet şeyhidir. Rûmî ile olan yakın dostluğu etrafta dedikodulara neden olmuş ve bu nedenle aniden şehri terk etmiştir. Ölümü hakkında çeşitli iddialar vardır. Kimine göre öldürülüp bir kuyuya atılmış, kime göre de uyuduğu sırada kuyuya atılmıştır. Ölüm tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte mezarınında nerede olduğu da kesinlik kazanmamıştır.[166]

2.3.2.79. Şerîf (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Şerîf mahlaslı şairlerden hangisinin mecmuada şiiri bulunan Şerîf olduğu tespit edilememiştir.

---

[162] Mehmet Sarı, "Şem'î, Ahmed", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semi-ahmed Erişim Tarihi: 01.06.2020.
[163] Mehmet Sarı, "Şem'î, Ahmed", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semi-ahmed Erişim Tarihi: 01.06.2020.
[164] Hasan Aksoy, "Şemseddin Sivâsî", *DİA,* C.38, İstanbul 2010, s.523-524.
[165] Hasan Aksoy, *a.g.m.*, s.524.
[166] Semih Ceylan, "Şems-i Tebrîzî", *DİA*, C.38, İstanbul 2010, s.511-516.

2.3.2.80. Şevkî (ö. ?/?)

Kaynaklarda yer alan Şevkî mahlaslı şairlerden divanı olanlar incelenmiş, fakat mecmuada yer alan şiire rastlanmamıştır.[167] Bu nedenle şiirin hangi Şevkî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.3.2.81. Şeyh Cemâl (ö. ?/?)

Hakkında pek fazla bilgi yoktur. Mutasavvıf bir şair olup 18. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Çeşitli mecmua ve cönklerde ilahilerine rastlanmıştır. [168]

2.3.2.82. Şeyh Gâlib (ö. 1213/1799)

Asıl adı Mehmet olup 1757'de İstanbul'da doğmuştur. Babası tanınmış Mevlevîlerden Mustafa Reşit Efendi'dir. Mevlevî bir çevrede yetişen Gâlib, sonradan tarikata girerek derviş olmuştur. Çilesini tamamladıktan sonra Dede olmuştur. 1791'de Galata Mevlevihanesi'ne şeyh olarak atanmış, ölümüne kadar burada şeyhlik yapmuştur. 1799'da İstanbul'da ölmüştür.[169]

Gâlib, şiirin tekrara ve taklide düştüğü bir dönemde kendinden söz ettirmiş bir şairdir. Klasik Türk şiirinin son döneminde yetişmiş büyük şairlerdendir. Şiirlerine bakıldığında yenilik arayışında olduğu söylenebilir. Soyut ve somut kavramları birbirine yaklaştıran terkipler kullanmıştır. Sebk-i Hindî akımının etkisi şiirlerinde açıkça görülmektedir. Onun Sebk-i Hindî anlayışına uygun biçimde yazdığı, alışılagelmiş söz kullanımlarından uzak, girift bir anlam örgüsüne sahip, fakat zaman zaman yadırganacak derecede hayallerle ve ince bir lirizmle harmanlanmış şiirler gerçek Gâlib'i ortaya koyar.[170]

2.3.2.83. Tirsî (ö. 926/1520)

Adı Abdürrahim'dir. İznik yakınlarındaki Tirse köyünde dünyaya gelmiştir. Babası aynı köyde imamlık yapan Bayezid Fakih'dir. Eşrefoğlu Rûmî'nin himayesine girmiş, onun yanında yetişmiştir. Daha sonraları Rûmî'nin kızıyla evlenmiş ve Rûmî öldükten sonra dergâha şeyh olmuştur. 926/1520 yılında İznik'te ölmüştür.[171]

---

[167] Ayrıntılı bilgi için bkn. İshak Taşdelen, *Şevkî Hasan Tahsin İstanbulî Divanı (Transkripsiyonlu Metin ve Sadeleştirme)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum 2014. ; Fatma Esra Kanmaz, *Ömer Şevki Mardinî Ve Divanı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010. ; Esma Tezcan, *Şevkî İbrahim Efendi Divânı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2007. ; Halil İbrahim Yakar, *Edirneli Şevkî Dîvânı*, Palet Yayınları, Konya 2010.

[168] Sadeddin Nüzhet Ergun, *Türk Şairleri*, C.3, İstanbul 1936, s.984.

[169] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.220-221.

[170] M. Muhsin Kalkışım, "Şeyh Galib", *DİA,* C.39, İstanbul 2010, s.55.

[171] Nuri Özcan, "Abdürrahim Tirsî", *DİA*, C.1, İstanbul 1988, s.293.

Yûnus Emre ve Eşrefoğlu Rûmî'nin tesiriyle hece vezniyle ve sade bir dille şiirler yazmıştır.[172] Divan'ı vardır.

2.3.2.84. Üftâde (ö. 988/1580)

Adı Mehmed, lakabı Muhyiddin'dir. Bursa'da doğmuştur. Doğum tarihiyle ilgili kesin bir bilgi yoktur. Uzun yıllar Bursa'da imamlık, müezzinlik ve hatiplik görevlerinde bulunmuştur. 988/1580 yılında ölmüştür. En meşhur halifesi Aziz Mahmud Hüdâyî'dir.[173]

Yûnus Emre etkisiyel yalın bir dille arifane şiirler yazmıştır. Şiirleri tekke çevrelerinde büyük ilgi görmüş, bunlardan bazıları ilahi şeklinde bestelenerek okunmuştur.[174]

2.3.2.85. Vâsıf (ö. 1238/1824)

Asıl adı Vâsıf Osman olup İstanbul'da doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Enderun'da yetiştiği için "Enderunlu Vâsıf" olarak tanınmıştır. Saray da pek çok görevde bulunmuş, rahat bir hayat geçirmiştir. Hayatının son demlerini evinde geçiren Vâsıf, 1824 yılında ölmüştür.[175]

Şiirlerinde Nedîm'in izinden gitmiş, fakat onun yolunda basit şiirler söylemekten öteye gidememiştir. Ününü gazel ve şarkılarıyla yapmıştır. Divan şiirini halka yaklaştırmayı amaçlamış, Halk kültüründe yer alan pek çok unsuru şiirlerinde işlemiştir. Nedîm ile başlayan halk sözlerinin şiire dâhil edilmesi anlayışı Vâsıf'da da görülür. Fakat bunu yaparken bayağılığa düşmekten kurtulamamıştır. Şiirlerinde aruzu kullanmış fakat kullanırken fazla bir titizlik göstermemiştir.[176]

2.3.2.86. Ya'kûp (ö. 1052/1642)

İstanbul'da doğmuştur. Hilafet aldıktan sonra irşad faaliyetinde bulunmak için Bursa'ya gitmiştir.. Bursa'da Karaağaç Tekyesi şeyhi olmuştur. Bu görevdeyken 1052/1642 yılında vefat etmiştir. Karaağaç Tekyesi'ne defnedilmiştir.[177]

---

[172] Nuri Özcan, *a.g.m.*, s.293.
[173] Nihat Azamat, "Üftâde", *DİA*, C.42, İstanbul 2012, s.282.
[174] Nihat Azamat, *a.g.m.*, s.283.
[175] Haluk İpekten, *Enderunlu Vâsıf*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1989, s.1-2.
[176] Haluk İpekten, *a.g.e.*, s.9-16.
[177] Hüseyin Gönel, "Ya'kûb, Şeyh Ya'kûb Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yakub-seyh-yakub-efendi Erişim Tarihi: 12.04.2020.

2.3.2.87. Yûnus (ö. 1123/1711)

Kaynaklarda 1123/1711 yılında ölen bir Yûnus'un bahsi geçer. Hakkında fazla bilgi yoktur. Atpazarî Osman Fazlî Efendi'nin müridi olduğu rivayet edilir. Yûnus mahlasıyla şiirler yazdığı söylenebilir.[178]

Mecmuada yer alan Yûnus mahlaslı bazı şiirlerin bu Yûnus'a ait olduğunu tahmin edilmektedir.

2.3.2.88. Yûnus Emre (ö. 720/1320?)

Kaynaklarda 13. yüzyılın ortaları ile 14. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşadığı düşünülen Yûnus Emre ile ilgili bilinenler sınırlıdır. Kendisiyle ilgili bilinenler, bir takım riyayetlere ve kendisinin eserlerinden çıkarılan ipuçlarına dayanır. Doğum tarihinin 1240-41 olduğu sanılan Yûnus Emre'nin doğum yeri hakkında henüz kesinlik kazanmış bir bilgi yoktur. Ancak onun İç Anadolu ile Batı Anadolu arasında yaşadığı sanılmaktadır. Eğitimi hakkında da kesinleşmiş bir bilgi yoktur. Kimi araştırmacılara göre ümmidir, kimilerine göre de sistemli bir eğitim almıştır.[179]

Yûnus Emre'nin nerede öldüğü ve nerede gömüldüğü de tartışmalı konulardan biridir. Yaygın görüşe göre İç Anadolu'da gömülmüş olduğu söylenir.[180]

Yûnus Emre edebiyatımızın önde gelen ustalarından biridir. Mutasavvıf bir şairdir. Şiirleri lirik olmasının yanında didaktiktir. Üslubu kuru ve usandırıcı olmaktan uzaktır. Şiirlerinde kullandığı dilde, Arapça ve Farsça kelime ve terkipler bulunmaktadır. Buna rağmen açık ve sade bir dili vardır. Şiir dilini halkın kullandığı kelimelerle, deyimlerle, kavramlarla zenginleştirerek, şiirlerinin halk tarafından benimsenmesini sağlamıştır. Böylece hem düşünceleriyle hem de kullandığı dille halka inebilmiştir. Bu durum şiirlerinin bestelenerek tekkelerde okunmasına, Yunus mahlaslı başka şairlerin ortaya çıkmasına ve edebiyatımızda "Yûnus Tarzı" denen yeni ekolün oluşmasına neden olmuştur.[181]

Kendinden sonra gelen pek çok şairi etkilen Yûnus Emre'nin Divan'ı ve Risâletü'n-Nushiyye adlı eseri vardır.

[178] Mustafa Tatçı, *a.g.e.*, s.XI.
[179] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.60.
[180] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.61.
[181] Mine Mengi, *a.g.e.*, s.61-64.

2.3.2.89. Zekâyî (ö. 1227/1812)

Asıl adı Mustafa olup İstanbul'da doğmuştur. Nasuhzâde Şeyh Seyyid Fazıl Efendi'nin müridi olmuştur. Ümmi Sinan Tekkesi şeyhi olmuştur. İstanbul'da ölmüştür.[182]

2.3.3. Mecmuada Yer Alan Makamlar

Mûsikî, günümüzde olduğu gibi eskiden de ilgi gören bir sanattı. Bu sanatın şiire de yansımaları olmuştur. Divan şiirinde bazı şairlerin şiirleri bestelenmiştir.

Şiirlerde ahenk unsurlarıyla mûsikînin sağlanması müzikalitenin yakalandığını gösteririr. Divan şiirinde bazı şiirler bestelenmek için yazılmış, bazıları ise yazıldıktan sonra bestelenmiştir.[183]

İncelediğimiz mecmuada yer alan pek çok şiir bestelenmiştir. Şiirlerin çoğu mûsikî mecmualarında yer almaktadır. Bu bölümde mecmuada kaç tür makamdan şiir bulunduğu ve hangi şairin bu makamlarda kaç şiiri olduğu ile ilgili bilgi verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda mecmuada hangi makamda kaç şiir olduğu yer almaktadır:

Tablo 4: Mecmuada Yer Alan Makamlar

Makam	**Sayısı**
Acem	9
Acem Aşîran	1
Arak	1
Aşîran	5
Bayâtî	4
Buselik	6
Bestenigâr	1
Çargâh	2
Dügâh	2
Evc	14
Evcârâ	1
Ferahnâk	1
Hicâz	5
Hisâr	5
Hüseynî	14
Hüseynî Aşîran	4
Hüzzâm	1
Irâk	3

[182] Haluk İpekten vd., *a.g.e.,* s.548.
[183] Ayşegül Nair, *Divan Şiirinde Musiki ve Makamlar*, Balıkesir Üniveristesi Soyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir 1999, s.30.

Isfahân	5
Köçek	1
Mâhûr	14
Muhayyer	7
Muhayyer Buselik	1
Muhayyer Sünbüle	2
Nevâ	8
Nevâ Uşşâk	1
Nîkrîz	1
Nişâbûr	2
Nühüft	1
Nühüft Nevâ	3
Râhatü'l-Ervâh	3
Râst	1
Rehâvî	4
Sabâ	12
Segâh	7
Segâh Mâye	1
Sünbüle	2
Şehnâz	3
Şevk-i Tarab	2
Tâhir	1
Uşşâk	6
Uzzâl	8

Aşağıdaki tabloda ise hangi şairin, hangi makamda kaç şiiri olduğu gösterilmiştir:

Tablo 5: Mecmuada Yer Alan Makamlarda Şiirleri Bulunan Şairler

Şairler	**Şiirin Makamı**	**Şiir Sayısı**	**Şiir Numarası**
'Abdî	Acem	1	309
	Evc	1	310
Abdullah	Evc	1	302
Bahrî	Evc	1	320
Bûrsevî	Rehâvî	1	313
	Uzzâl	1	314
Enverî	Evc	1	209
Eşref-i Sânî	Huzzâm	1	223
Eşrefoğlu Rûmî	Bayâtî	1	96
	Arak	1	99
	Sabâ	2	101, 107
	Muhayyer	1	108

	Irâk	1	190
	Uzzâl	1	191
	Uşşâk	1	193
	Hüseynî	1	194
	Nevâ Uşşâk	1	195
	Isfahân	1	197
Fethî	Hüseynî Aşîran	1	297
Hakkı (İbrahim)	Uşşâk	1	255
Hakkı (İsmail)	Acem	1	212
	Aşîran	2	304, 318
	Dügâh	1	307
	Evc	2	262, 263
	Hisâr	1	311
	Irâk	1	308
	Mâhûr	1	317
	Muhayyer	1	210
	Muhayyer Sünbüle	1	173
	Râhatü'l-Ervâh	1	261
	Saba	3	177, 285, 286
	Segâh	1	265
	Uzzâl	1	180
Hüdâyî	Buselik	3	269, 273, 282
	Ferahnâk	1	272
	Isfahân	1	284
	Mâhûr	2	274, 275
	Nevâ	2	213, 270
	Râhatü'l-Ervâh	1	178
	Sabâ	1	271
	Uzzâl	1	287
	Dügâh	1	266
İbn Neccâr / Rızâ	Acem	1	208
İkbâlî	Acem	1	250
'İzzî	Bayâtî	1	251
	Evc	1	247
	Hicâz	1	201
	Isfahân	1	199
	Muhayyer	1	200
	Uzzâl	1	246
	Buselik	1	179
Mahvî	Sünbüle	1	319
	Acem Aşîran	1	254

Monlâ	Acem	1	293
Muhyî	Nevâ	2	294, 296
	Segâh	1	295
	Evc	1	244
Nadîrî	Aşîran	1	268
Nahîfî	Bayâtî	1	300
Nakşî (Ali)	Hicâz	1	183
Nakşî	Mâhûr	1	176
Nasûhî	Acem	1	328
Necîb (III. Ahmed)	Buselik	1	349
	Evc	1	344
	Hicâz	2	329, 350
	Hisâr	2	354, 355
	Hüseynî	1	339
	Irâk	1	333
	Muhayyer Buselik	1	203
	Muhayyer Sünbüle	1	202
	Nevâ	1	321
	Nühüft Nevâ	2	242, 337
	Râhatü'l-Ervâh	1	325
	Rehâvî	2	324, 346
	Sabâ	1	332
	Segâh	1	334
	Segâh Mâye	1	331
	Şehnâz	1	341
	Tâhir	1	343
	Uşşâk	1	335
	Evc	1	243
Necîb	Nühüft Nevâ	1	336
	Segâh	2	342, 353
Nesîb	Sabâ	1	259
Nesîmî	Acem	1	10
Niyâzî-i Mısrî	Aşîran	1	8
	Bayâtî	1	18
	Evc	2	21, 86
	Evc-ârâ	1	68
	Hicâz	1	24
	Hisâr	2	1, 9
	Hüseynî	8	14, 19, 22, 23, 76, 82, 84, 90

	Hüseynî Aşîran	1	12
	Mâhûr	5	2, 6, 17, 33, 38
	Muhayyer	3	3, 55, 78
	Nevâ	1	13
	Sabâ	3	4, 32, 43
	Şehnâz	2	20, 48
	Şevk-i Tarab	1	53
	Uşşâk	2	11, 37
	Buselik	1	292
Nûrî	Bestenigâr	1	303
	Çargâh	1	291
	Râst	1	290
	Şevk-i Tarab	1	182
	Uzzâl	1	289
‘Ömrî	Sabâ	1	253
Selâmî	Acem	1	198
Seyyid Şeref	Aşîran	1	221
Sezâyî	Çargâh	1	207
	Nevâ	1	315
	Nişâbûr	1	175
	Nühüft	1	220
	Isfahân	1	174
Süleymân	Muhayyer	1	301
Şemsî	Segâh	1	229
	Acem	1	281
Üftâde	Hüseynî	2	276. 277
	Köçek	1	283
	Mâhûr	1	279
	Nîkrîz	1	280
	Segâh	1	278
	Nevâ	1	299
Ya‘kûb	Hüseynî	2	224, 232
Yûnus Emre	Hüseynî Aşîran	2	226, 235
	Mâhûr	5	225, 228, 230, 233, 237
	Uzzâl	2	227, 239
	Evc	1	231
	Rehâv	1	240
	Isfahân	1	241
	Bayâtî	1	252
	Nişâbûr	1	238
	Uşşâk	1	234
Zekâyî	Evc	1	263

2.3.4. Mecmuada Yer Alan Şahıslar

Bu bölümde mecmuada adı geçen şahıslarla ilgili kısaca bilgi verilmiştir.

2.3.4.1. Peygamberler

2.3.4.1.1. Hz. Âdem

İlk insan ve ilk peygamber olan Hz. Âdem, topraktan yaratılışı, Havva ile beraber yasak meyveyi yemeleri, cennetten kovulmaları, meleklerin kendisine secde etmemeleri[184] ve ona ilm-i ilâhîden tüm isimlerin öğretilmesi gibi konulara telmih yapılarak divan şiirinde işlenmiştir. Niyâzî-i Mısrî'ye ait şu beyitte ilm-i ilâhîden bütün isimlerin öğretilmesine temas edilmiştir:

Elā ey mürşid-i ʻālem ḫaber vir ʻilm-i Mevlādan
Elā ey maʻnā-i Ādem ḫaber vir remz-i esmādan (63/1)

Bâkî ise Hz. Âdem'in cennette yasak meyveyi yemesi hadisesine telmih yapmıştır:

Dāne-i ḫāline baḳ cennet-i ruḫsārında
Nice ṣabr eylesün Allāhı seversen ādem (151/4)

2.3.4.1.2. Hz. Eyüp

Sabır timsali olan peygamberdir.[185] Divan şiirine de bu yönüyle konu olmuştur. Üftâde, aşağıdaki beyitte bu yönüne değinilmiştir:

Baġrı başlı gözi yaşlı cigeri yorḫun durur
Kim belāya döyüci Eyyūb gibi ṣabruñ mı var (279/3)

2.3.4.1.3. Hz. İbrahim

Hz. İbrahim; ateşe atılması ve o ateşin gül bahçesine dönmesi, Hz. İsmail'i kurban etme olayı ve Hz. Muhammed'in onun soyundan gelmesi konuları ile şiirlerde yer alır. Mecmuada Hz. İbrahim için Halil (224/2, 271/2) ve Halilullah (170/II-3, 279/2) isimleri de kullanılmıştır. Niyâzî-i Mısrî'ye ait şu beyitte ateşe atılması ve o ateşin gül bahçesine dönmesi olayına telmih yapılmıştır:

Bunda ʻuşşāḳı yaḳan od ʻāḳibet
Nār-ı İbrāhīm gibi gülzār olur (26/2)

[184] İskender Pala, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul 2013, s.7.
[185] İskender Pala, *a.g.e.*, s.143.

Yûnus Emre'nin şu beytinde oğlu İsmail'i kurban etmesine değinilmiştir:

Ḥor u ḥaḳīr olasın şāyed Ḫalīl olasın
İsmā'īl gibi sende ḳurbāna irişince (224/2)

Hüdâyî, Hz. Muhammed'in onun soyundan geldiğine değinir:

Ḥabībā ger Ḫalīl oldıysa ceddüñ
Sen olduñ ḳuṭb-ı eflāk-ı muḥabbet (271/7)

Üftâde ise Hz. İbrahim'in ateşe atıldığında yanmamasına telmihte bulunur:

Nār-ı 'aşḳa kendüni aṭmaḳ dilersin her nefes
Oda yanmaz kim Ḫalīlullāh gibi tenüñ mi var (279/2)

2.3.4.1.4. Hz. İsa

Mucizevi bir şekilde Meryem'den babasız olarak dünyaya gelen İsa peygamber, Cebrail'in Meryem'e üflediği ruhtur. Dokunduğu şeylere can vermesi, ölüleri diriltmesi, bebekken konuşması, körlerin gözlerini açması mucizelerinden bazılarıdır.[186]

İsa peygamber birçok yönüyle divan şiirine konu olmuştur. Şiirlerde pek çok defa "dem (nefes)" kelimesiyle birlikte kullanılır:

Her sözüm ḳufl-i miftāḥ-ı küntü kenz olmış durur
Hem-dem-i 'Īsā-ile her bir nefesde maḥremüm (56/4)

Meryem'den babasız olarak dünyaya gelmiş olması da şiirlerde yer alır:

Ben doġurdum atasuz 'Īsāyı hem
İttiṣālüm var aña ayrılmazam (58/4)

2.3.4.1.5. Hz. İsmail

İbrahim Peygamberin oğludur. İbrahim Peygamber, bir çocuğu olursa onu Allah'a kurban edeceğine söz verir ve İsmail'i kurbana hazırlar. İbrahim bıçağı İsmail'in boynuna birkaç kez sürtmesine rağmen bıçak kesmez. O esnada Cebrail bir koçla çıkagelmiş ve kurban olarak onu kesmesini söylemiştir.[187] Divan şiirinde bu olaya telmih edilir ve İsmail genellikle kurban kavramı ile birlikte ele alınır:

[186] İskender Pala, *a.g.e.*, s.235.
[187] İskender Pala, *a.g.e.*, s.238.

Ḥor u ḥaḳīr olasın şāyed Ḫalīl olasın
İsmā‘īl gibi sende ḳurbāna irişince (224/2)

2.3.4.1.6. Hz. Muhammed

Mecmuada kendisinden en çok bahsedilen peygamber Hz. Muhammed'dir. O'ndan söz edilirken birçok isim ve sıfat kullanılmıştır: Aḥmed, Maḥmūd, Muḥammed Mustafā, Mustafā, Fahr-ı Ālem, Fahr-i Rüsul, Ḥabīb-i Kibriyā, Resūlullāh, Resūl, sulṭān-ı dīn, hayrü'l-verā, şefî'ü'l-müznibīn, sulṭān-ı kevneyn, cenāb-ı Muṣṭafā vb. örnek verilebilir. Bu isimler ve sıfatlar içinde en çok "Resūlallāh" ve "Muḥammed" kullanılmıştır.

Mecmuada nat niteliğinde pek çok şiir vardır. Bu türde kaleme alınan şiirlerde O'nun övgüsü yapılmış, O'na karşı olan sevgi dile getirilmiştir.

Niyâzî-i Mısrî, Hz. Muhammed'i methederken mahlûkların aciz kaldığını dile getirir:

Sen ol sulṭān-ı kevneynsin ki maḫlūḳ
Senüñ medḥinde ‘ācizler Muḥammed (11/3)

Sadrî, Hz. Muhammed'in aşkıyla ayın, güneşin, yıldızların ve dokuz feleğin O'nun ravzasını tavaf ettiğini dile getirir:

‘Aşḳuñ ile encüm ü şems ü ḳamer hem nüh felek
Ravżañı ṭavāf idüp döner Muḥammed Muṣṭafā (215/5)

Kıyamette Hz. Muhammed'in müminlere şefaat edeceğine inanılır. Mecmuada bu inancı dile getiren pek çok şiir vardır. Bu inancı dile getiren şairlerden bir de İsmail Hakkı Bursevî'dir. Aşağıdaki beyitte kıyamette O'nun şefaatini umduğunu dile getirir:

Naẓar eyle bu **Ḥaḳḳı** derd-mende yā Resūlullāh
Umar senden ḳıyāmetde şefā‘at yā Resūlullāh (260/3)

Mecmuada pek çok hadise atıfta bulunulduğu görülür. Muhyî, "Nefsini bilen Rabbini bilir." hadisine atıfta bulunarak bunun Muhammed'in kelamı olduğunu ve can kulağıyla işitmesi gerektiğini söyler:

Cān ḳulaġıyla işit **Muḥyī** Muḥammed sözidür
Kendi nefsüñ bilmeyen Raḥmānı bilmez ḳandadur (293/5)

Bazı şiirlerde de Hz. Muhammed'in Miraç mucizesine telmih vardır. Neccarzâde Rızâ, bu olaya değinerek Hz. Muhammed'in o gece gökyüzünde gezerek gecenin karanlığını aydınlattığını dile getirir:

Leyletü'l-isrā ḥaremden eyleyüp geşt ü güẕār
Ẓulmet-efrūz-ı dücā oldı cenāb-ı Muṣṭafā (266/2)

Necîb mahlasını kullanan III. Ahmed ise aşağıdaki bentte *Raḥmete li'l-'ālemīn* diyerek Hz. Muhammed'in Allah tarafından âlemlere rahmet olarak gönderildiğini söyler:

Çün mu'aḫḫar mübtedādur her ki anı derk ide
Gerçi āḫirde gelüp oldı muḳaddem ma'nide
Ṣad ṣalāt bizden **Necībā** rūḥ-ı pākine gide
Raḥmete li'l-'ālemīn a'nī Muḥammed Muṣṭafā (321/III)

2.3.4.1.7. Hz. Musa

Hz. Musa, Tûr dağında Allah ile konuşması yönüyle divan şiirine konu edilir. Tûr dağı ve tecelli ifadeleriyle birlikte kullanılır. Şiirlerde Mûsâ'nın Tûr dağında Allah ile konuşması, Allah'ın dağa tecelli etmesi hadisesi söz konusu edilir:

Dağlar daḫi dayanmaz anuñ yüzine ḳarşu
'Ālimlere ṣor Ṭūr-ile Mūsā ḫaberin sen (65/5)

Bu olay dile getirilirken Araf Suresi 143. âyet[188]e de atıfta bulunulur:

Hergiz añlar hem görürdi yüzüñi ey dost senüñ
Kibriyā-yı *len terānī*den niḳābı olmasa (77/3)

2.3.4.1.8. Hz. Süleyman

Davud Peygamberin oğludur. Küçük yaşta babasının yerine geçmiştir. Hem padişah hem peygamberdir. Hayvanlarla konuşup onların dilini anlaması, cinlere ve rüzgâra hükmetmesi vb. pek çok mucizesi vardır. Şiirlerde de kuşların dilini bilmesi, rüzgâra hükmetmesi, Sebe melikesi Belkıs ile olan macerası, Hüdhüdün arada elçilik yapması, mührünü bir deve kaptırması, karınca ile konuşması[189] olaylarına telmihlerde bulunulur.

Abdurrahîm Tirsî, Belkıs ile olan macerasına ve mührünü bir deve kaptırmasına telmihte bulunur:

Ḥükm eyleyen Ḳāfdan Ḳāfa zencīrler uran dīvlere
Süleymān nebī gibi Belḳīs-ı şāha mı uġraduñ (192/3)

[188] Hz. Musa, Tur dağına gelince "Rabbi erinî (Rabbim (kendini) bana göster)" der, Allah da "Len terânî (beni asla göremezsin.)" şeklinde cevap verir. Allah, dağa tecelli edeceğini, eğer dağ yerinde durursa kendisini göreceğini söyler. Allah, dağa tecelli etmiş, dağ darmadağın olmuş. Bunun üzerine Musa bayılır. Ayılınca bu isteğinden vazgeçer ve tövbe eder (Araf 7/143).
[189] Hüseyin Akkaya, "Süleyman", *DİA*, C.38, İstanbul 2010, s.61.

Yûnus Emre ise kuşdili bilmesine değinir:

Şerī‘at ehli ırāḳ iremez bu menzile
Ben ḳuş dili bilürem söyler Süleymān baña (240/4)

2.3.4.1.9. Hz. Ya‘kup

Hz. Yusuf'un babasıdır. Yusuf'un ölüm haberini işitince ağlayıp üzülmekten gözleri kör olmuştur. Gözlerinin açılması ise Yusuf'un gömleğini gözlerine sürmesiyle olur. Şiirlerde çok ağlaması, gözlerini kör olması sonra açılması, gam çekmesi, evinin beytü'l hazan (hüzün evi) olarak anılması hadiselerine telmihte bulunulur. Niyâzî-i Mısrî'nin şu beyitleri örnek olarak verilebilir:

Ṣabr itmede Eyyūb ol ġam çekmede Ya‘ḳūb ol
Yūsuf gibi maḥbūb ol Ken‘āna irem dirseñ (45/6)

Ten Ya‘ḳūbınuñ gözleri açılsa ‘aceb mi
Cān Yūsufınuñ gül yüzinüñ ḫāli görindi (91/4)

2.3.4.1.10. Hz. Yusuf

Hz. Yusuf, Yakup peygamberin oğludur. Babası onu çok severdi. Bu durum kardeşlerinin onu kıskanmasına ve kuyuya atılmasına neden olmuştur. Kuyudan sağ çıkınca Mısır'da köle pazarında satılmıştır. Onu satın alan Mısır azizinin karısı Züleyha ona aşık olur, aşkına karşılık bulamayınca Yusuf'u zindana attırıp hapseder. Yusuf, uzun yıllar sonra zindandan çıkar ve Mısır'a sultan olur.

Güzelliğiyle, kölelikten sultanlığa uzanan hayatıyla şiirlere konu olmuştur. Fehîm aşağıdaki beyitte, sevgilinin güzelliği karşısında, güzelliğiyle dillerde olan Hz. Yusuf'un bile ona köle olacağını dile getirir:

Ḥüsnüñi görse eger Yūsuf olur bende saña
Ḫayl-ı ‘uşşāk nice olmasun efgende saña (186/VII-1)

Muhyî ise Yusuf'un Mısır sultanı olmasına telmihte bulunur:

Bilmeyen cān Yūsufın cānānı bilmez ḳandadur
Ol vücūdı Mıṣrına sulṭānı bilmez ḳandadur (293/1)

Hz. Yusuf'un adı mecmuada bazı beyitlerde Züleyha/Zeliha ile de anılmaktadır (65/4, 236/6).

2.3.4.2. Dört Halife

Dört Halife Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'dir. Mecmuada Hz. Muhammed'in övüldüğü şiirlerde Dört Halife, ehl-i vefa olmaları, Hz. Muhammed'in dostları (yarları) olmaları, müminlere rehber olmaları özellikleriyle yer almaktadır. Sadrî'nin şu bendinde ehl-i vefa (vefa sahibi) olmalarına değinilmiştir:

Ġubār-ı dergehüñ misk-ile 'anber
Meşām-ı cān nesīmüñle mu'anber
Ebū Bekr 'Ömer 'Oṣmān Ḥaydar
Bular ehl-i vefādur yā Muḥammed (204/VII)

Üftâde ise müminlere rehber olmalarına değinilmiştir:

Ebu Bekr u 'Ömer 'Oṣmān u Ḥaydar
İden mü'minlere bunları rehber
Ki Mi'rāc ṣāḥibi miḥrāb u minber
Anuñ doġduġı ay geldi beşaret (276/IV)

Mecmuada 233 numarada yer alan Yûnus Emre mahlaslı şiirde, Hz. Muhammed'in methi yapılırken Dört Halife'ye de ayrı ayrı beyitlerde övgülerde bulunulmuştur.

2.3.4.3. Ehli-i Beyt ve On İki İmam

2.3.4.3.1. Ehl-i Beyt

Ehl-i beyt ve Âl-i abâ adları Hz. Muhammed'in ev halkını ifade etmek için kullanır. Kendisi, damadı Hz. Ali, kızı Fatıma ve torunları Hasan ve Hüseyin'den ibarettir.[190] Mecmuada Ehl-i Beyt ifadesi hiç geçmemektedir. Âl-i Abâ ifadesinin geçtiği beyitlerde (144/I-175/II) şairler, onlara karşı sevgilerini ve övgülerini dile getirir:

Ṣanmañ bizi kim beste-dil-i nefs-i ġavīyüz
Ḫāk-i ḳadem-i āl-i 'abā Muṣṭafavīyüz
Ne ḫavf-ı emīrān bilürüz ne bedevīyüz
Rāżī-şüde-i ḥükm-i ḳażā Murtażāvīyüz
İḳrārımuza ser virirüz 'ahde ḳavīyüz
Biz şāh-ı velāyet ḳuluyuz hem 'Alevīyüz (144/I)

[190] İskender Pala, *a.g.e.*, s.136.

Āl-i Ahmed, Āl-i Resūl (136/2) ifadeleriyle de Ehl-i Beyt kastedilir:

Ḳanı bir ḫāksār-ı ḫānedān-ı āl-i Aḥmed kim
Yaḳa bir āh-ile nüh saḳfını gerdūn-ı gerdānuñ (154/6)

Hz. Ali

Hz. Ali, Dört Halifenin sonuncusu, on iki imamın ilkidir. Hz. Muhammed'in damadı, Hz. Fatıma'nın kocası, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in babasıdır. Mecmuada bulunan şiirlerde ʻAlī (57/II-1, 181/2, 187/IV-4, 205/2, 233/5, 235/5, 252/2) isminin yanında ʻAliyye'l-Murtażā (143/1), Murtażā (144/I-4, 154/4, 175/II-2), Ḥaydar (204/VII-3, 276/VI-1), Ḥaydar-ı Kerrār (149/2), Emīr (143/1), Merdler Ḫāṣı (233/5), Arslan (233/5), Şīr-i Yezdān (205/2), şāh-ı merdān (205/2) ifadeleriyle de anılmaktadır. Hz. Muhammed'in övüldüğü şiirlerde, Kerbela olayına değinilen şiirlerde ve on iki imamın övüldüğü şiirde kendisine yer verilmiştir.

Kerbela olayına değinilen bir şiirden şöyle bir beyit örnek verilebilir:

Kerbelāda çaġrışurlar yā Muḥammed yā ʻAlī
Sīnesine şerḥa şerḥa dāġ uran gelsün beri (181/2)

Hz. Fatıma

Hz. Muhammed'in kızı, Hz. Ali'nin karısı, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in annesidir. Hz. Muhammed'in soyu ondan devam eder. Mecmuada tek bir şiirde adı geçer. Yûnus Emre'nin Kerbela olayından bahsettiği şiirinde Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in anne kuzusu olduğuna değinilir:

Kerbelānuñ yazıları
Şehīd oldu ġāzīleri
Fāṭma ana ḳuzuları
Ḥasan ile Ḥüseyindür (252/3)

Hz. Hasan

Hz. Ali'nin büyük oğludur. Annesi Hz. Fatıma'dır. Hz. Muhammed'in torunudur. İslam halifelerinin beşincisi, on iki imamın da ikincisidir. "Müctebâ" lakabıyla anılır. Yezid tarafından karısına zehirletilmiştir.[191] Mecmuada yer alan şiirlerde kardeşi Hüseyin ile birlikte zikredilir. Niyâzî-i Mısrî, zehirlenmesine değinmiştir:

[191] İskender Pala, *a.g.e.*, s.195.

Ol Ḥasan Ḥażretlerine zehr içürdi eşḳıyā
Hem Ḥüseyn oldı ṣusuzluḳdan şehīd-i Kerbelā
İkisidür aṣl u nesl-i hem-cümle-i Muṣṭafā
Ben anuñ āline evlādına ḳurbān olayum
Ben anuñ evlād u ensābına ḳurbān olayum (57/III)

Mecmuada 252 numarada yer alan Yûnus Emre'ye ait şiirde Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in şehit edilmesi dile getirilmiştir.

Hz. Hüseyin

Hz. Ali'nin oğludur. Annesi Hz. Fatıma'dır. Hz. Muhammed'in torunudur. On iki imamın üçüncüsüdür. 683 yılında Muharrem ayının onuncu günü Kerbela'da şehit edilmiştir.[192] Onun için şiirlerde şehīd-i Kerbelā (57/III-2, 175/I-1), Ḥüseyn-i Kerbelā (143/3), Evlād-ı Ḥüseyn (144/IV-4), Şāh-ı Ḥüseyn (175/VI-1), Şehīd-i ḫançer-i bī-dād (153/3), şāh-ı şehīd-i Kerbelā (175/II-1), Şāh-ı şehīdān (154/2, 154/8), şāh-ı z̲ī-şān (154/7) ifadeleri kullanılmıştır.

Bağdatlı Rûhî, Hz. Hüseyin'in şehit edilmesinin gönülleri yakan üzüntüsüne, bu üzüntünün başka hiçbir üzüntüye benzemediğine değinir:

Beñzemez ġayra ġam-ı vāḳı'a-i ḳatl-i Ḥüseyn
Nār-ı ḥasretle göñüller yaḳıcı ġamdur bu (136/3)

Şeyh Cemâl ise Kerbela'da susuz bırakılıp şehit edilmesine telmihte bulunmuştur:

Bir ḳulını Kerbelāda eyledüñ ṣusuz şehīd
Bir ḳulını ḳul iken Mıṣr içre sulṭān eyledüñ (168/4)

2.3.4.3.2. On İki İmam

On iki imamın ilki Hz. Ali, ikincisi Hz. Hasan, üçüncüsü ile Hz. Hüseyin'dir. Bu isimlere yukarıda değinilmiştir.

Zeynelâbidîn

On iki imamın dördüncüsüdür, Hz. Hüseyin'in oğludur. Kerbela vakasından sağ kurtulan tek Hüseyin evladıdır.[193] Seyyid Seyfî, On iki imamı övdüğü gazelinde Zeynelâbidîn'in en küçük bendesi olduğunu söyler:

[192] İskender Pala, *a.g.e.*, s.218.
[193] Ahmet Saim Kılavuz, "Zeynelâbidîn", *DİA*, C.44, İstanbul 2013, s.365.

Aña ins ü melek bende eñ ednā bendesi ben de
Cihānın ḳuṭb-ı ‘ālemde ‘alī Zeyne’l-‘Abā geldi (143/4)

Muhammed el-Bâkır

İki imamın beşincisidir. Zeynelâbidîn’in oğludur. “İlmi yarıp derinliklerine ulaşan, geniş ilim sahibi” anlamına gelen Bâkır lakabıyla da anılır.[194]

Muḥammed Bāḳır ol şāhum İmām Ca‘ferdür ol māhum
Bulardan Mūsā-yi Kāẓım ki ol nūr-ı Ḫudā geldi (143/5)

Ca‘fer es-Sâdık

On iki imamın altıncısıdır. Muhammed el-Bâkır’ın oğludur. Adı sadece bir beyitte geçmektedir:

Muḥammed Bāḳır ol şāhum İmām Ca‘ferdür ol māhum
Bulardan Mūsā-yı Kāẓım ki ol nūr-ı Ḫudā geldi (143/5)

Mûsâ el-Kâzım

On iki imamın yedincisidir. Ca‘fer es-Sâdık’ın oğludur. Adı sadece bir beyitte geçmektedir:

Muḥammed Bāḳır ol şāhum İmām Ca‘ferdür ol māhum
Bulardan Mūsā-yi Kāẓım ki ol nūr-ı Ḫudā geldi (143/5)

Ali er-Rızâ

On iki imamın sekizincisidir. Mûsâ el-Kâzım’ın oğludur. Şair, onun yüzünü Kur’an âyetine, mezarını Ka‘be’ye benzetir:

Yüzidür *Ḳāf ve’l-Ḳurān* mezārı Ka‘be-i ‘irfān
Cihāna raḥmet-i Raḥmān ‘Alī Mūsā Rıżā geldi (143/7)

Muhammed el-Cevâd Takî

On iki imamın dokuzuncusudur. Ali er-Rızâ’nın oğludur. Şiirde adı sadece bir beyitte geçmektedir:

Taḳī şāh-ı velāyetdür Naḳī nūr-ı hidāyetdür
Bular maḳbūl-i ḥażretdür ki bize reh-nümā geldi (143/6)

[194] Mustafa Öz, “Muhammed el-Bâkır”, *DİA*, C.30, İstanbul 2005, s.506.

Ali Nakî el-Hâdî

On iki imamın onuncusudur. Muhammed el-Cevâd Takî'nin oğludur. Şiirde sadece bir beyitte adı geçmektedir:

Taḳī şāh-ı velāyetdür Naḳī nūr-ı hidāyetdür
Bular maḳbūl-i ḥażretdür ki bize reh-nümā geldi (143/6)

Hasan el-Askerî

On iki imamın on birincisidir. Ali Nakî el-Hâdî'nin oğludur. Şair, onun kıblesi olduğunu, eşiğinin taşının ise Ka'besi olduğunu söyler:

İmām 'Askerī ḳıblem eşigi ṭaşıdur Ka'bem
Yolına cān ü dil virmem baña ġāyet ṣafā geldi (143/8)

Muhammed Mehdî el-Muntazar

On iki imamın on ikincisidir. Gelecekte Mehdî olarak ortaya çıkıp dünyada adaletli bir düzen kuracağına inanılır.[195] Şair, onun bir gün gelip görüneceğini ve o zamana kadar inanmayanların bu dergâhtan uzak olacağını söyler:

Muḥammed Mehdī-i āḫir gele bir gün ola ẓāhir
O vaḳtin ḫāricī münkir bu dergāhdan cüdā geldi (143/9)

2.3.4.4. Ehl-i Beyt'in Düşmanları

2.3.4.4.1. Şimr

Hz. Hüseyin ve beraberindekilerin Kerbela'da şehit edilmesi herkesi derin bir üzüntüye boğmuştur. Bu üzücü olayda onlara zulmedenler, sonraki yıllarda lanetle anılmış; özellikle Hz. Hüseyin'in başını kestiği söylenen Şimr bin Zi'l-Cevşen, türlü beddualaların ve aşağılayıcı sözlerin hedefi olmuştur.[196] Mecmuada adı tek bir şiirde geçer ve Şimr kelimesi tersten yazılıp yanına "la'net-i cân" şeklinde not düşülmüştür. Bağdatlı Rûhî, Hz. Hüseyin'in Kerbela'da katledilişini dile getirdiği şiirinde, Hz. Hüseyin'in Şimr'in adaletsiz hançerinin şehidi olduğunu söyler:

Bu māh ol māhdur kim Muṣṭafanuñ ḳurretü'l-'aynı
Şehīd-i ḫançer-i bī-dādı oldı Şimr-i nādānuñ (154/3)

[195] Mustafa Öz, "Mehdî el-Muntazar", *DİA*, C.28, Ankara 2003, s.376.
[196] Onur Aykaç, "Alevi-Bektaşi Kültüründe Bir Aşağılama Sözü Olarak 'Şimir'", IV. *Uluslararası Alevilik Ve Bektaşilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* Ankara 2018, s.122.

2.3.4.4.2. Yezid

Emevî halifesi Muaviye'nin oğludur. Babasının ölümünden sonra halife olmuştur. Kerbela olayının faillerinden biridir. Kerbelâ olayı, Yezîd'in ismine silinmez bir leke sürmüştür. [197] O da Şimr gibi beddualaların ve aşağılayıcı sözlerin hedefi olmuştur. Şairler şiirlerinde Yezîd'in ve yardımcılarının hasımı olduğunu dile getirir (144/IV-1). Bağdatlı Rûhî, aşağıdaki beyitte feleğe seslenip Yezîd'in istek çarkı üzerinde dönmektense pergelinin bozulmasının veya devranının tükenmesinin yeğ olacağını dile getirir:

Yezīdüñ ey felek ḳuṭb-ı murādı üzre dönmekden
Bozılsa yegdi pergāruñ dükense yegdi devrānuñ (154/5)

Sezâyî Gülşenî ise aşağıdaki bentte Hakkın rahmetine ermek isteyenlerin Yezîd'in canına lanet etmesini gerektiğini söyler:

Gice gündüz ey Muḥammed ümmeti
İdelüm cān-ı Yezīde la'neti
Dirseñ ire saña Ḥaḳḳuñ raḥmeti
Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün (175/IV)

2.3.4.5. Padişahlar

2.3.4.5.1. Sultan I. Süleyman (1520-1566)

Şairler şiirlerinde padişahları, dünyevi gücün ve saltanatın sembolü kabul edilen Hz. Süleyman'a benzetmiştir. Aynı adı taşıyan Kanuni Sultan Süleyman da ona benzetilmiştir.[198] İstanbullu Cavîd'in Prizrenli Şem'î'nin bir gazeline yazdığı tahmisten alınan şu bentte Şem'î'ye ait olan mısralarda şair, zamanın Süleyman'ına seslenerek bedeninin zayıflığından şikâyet eder:

Bir nigāh eyle bu nāçāre-i 'aşḳuñ yüzine
İ'timād eyleme eṣḥab-ı nifāḳuñ sözine
Merḥamet eyle dilzār u nizāruñ sözine
Ṭuyamaz girsem eger mūr-ı ża'īfuñ gözine
Ey Süleymān-ı zamān şöyle ḫayāl oldı tenüm (113/IV)

Aynı zamanda şiirde mūr (karınca) kelimesinin geçmesi Hz. Süleyman'ı da çağrıştırır.

[197] Ünal Kılıç, "Yezîd I", *DİA*, C.43, İstanbul 2013, s.513.
[198] Hüseyin Akkaya, *a.g.m.*, s.61.

2.3.4.5.2. Sultan III. Selim (1789-1807)

İyi bir hattat ve musikişinas olan III. Selim, aynı zamanda "İlhâmî" mahlasıyla da şiirler yazmıştır. Mecmuada ona ait 1 gazel (130) yer alır. Bunun yanında onun bir şiirine Arif adlı şairin yazdığı bir tahmise ve Enderunlu Fazıl'ın onun ölümünden duyduğu üzüntüyü dile getirdiği bir mersiyeye[199] de yer verilmiştir.

2.3.4.6. Şairler, Filozoflar, Hekimler

2.3.4.6.1. Felatun

Asıl adı Aristoklis'tir. Platon olarak da bilinir. Edebiyatta özellikle zekâ ve akıl sembolü olarak anılır.[200] 18. yüzyıl şairlerinden olan Fennî Dede, aşağıdaki müfret beyitte İskender gibi dünyayı dolaşmış olsan da kâmil insanın önünde konuşmamak gerektiğini çünkü hakikati gören Eflatun'a macerayı nakletmenin yanlış olacağını söyler:

Sikender-seyr isende sedd-i nuṭḳ it pīş-i kāmilde
Felāṭūn-ı ḥaḳīḳat-bīne naḳl-ı mācerā olmaz (169)

Mecmuada adı hem Eflatun (155/2) olarak hem de Felatun (169) olarak geçer.

2.3.4.6.2. Feridüddin Attar

İran edebiyatının önde gelen şairlerindendir. Mantıku't-Tayr adlı meşhur mesneviyi de o kaleme almıştır. Alegorik bir eserdir. Niyâzî-i Mısrî, aşağıdaki beyitte gönlüne seslenerek Mantıku't-Tayr'ı fesahat ehlinin anlayamayacağını, onu ancak Attar veya Tayyar olanların anlayabileceğini dile getirir:

Dilā bu Manṭıḳu't-Ṭayrı feṣāḥat ehli añlamaz
Bunı ancaḳ ya 'Aṭṭār veyāḥūd Ṭayyār olandan ṣor (27/4)

2.3.4.6.3. Lokman

Lokman'ın peygamber veya nebi olduğu rivayet edilse de salih bir kul olduğu üzerine karar kılınır. Hikmetin ve hekimliğin piri ve sembolüdür.[201] Mecmuada adı dört şiirde (22/3, 24/4, 25/8, 55/7) geçmektedir. Küntü kenzen… diye başlayan sahih olmadığı ileri sürülen hadis, "Ben, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için yaratıkları yarattım

[199] Mersiyenin ayrıntılı incelemesi için bkn.; Mesut Bayram Düzenli, "Enderunlu Fazıl'ın III. Selim Mersiyesi (İnceleme-Metin)", *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, Volume: 21 - Issue: 39, June 2018.
[200] Ahmet Talat Onay, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, (Hzl. Cemal Kurnaz), Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara 2019, s.150.
[201] İskender Pala, *a.g.e.*, s.290.

(beni bilsinler diye yaratıkları yarattım)"[202] anlamına gelir. Aşağıdaki beyitte Niyâzî-i Mısrî, bu sırrı kendi içinde bulanların Süleyman'ın tahtına da, Lokman'ın hikmetine de ihtiyaçlarının olmadığını vurgular:

Niyāzī küntü kenzen sırrını kendüñde bulduñsa
Süleymān taḫtını yā ḥikmet-i Loḳmānı neylerler (25/8)

2.3.4.6.4. Nef'î

17. yüzyılın en önemli isimlerinden olan Nef'î, hiciv ve kaside ustası olarak edebiyatımızda önemli bir yere sahiptir. Mecmuada Nef'î'nin adı, kendi müstakil şiirleri hariç sadece bir yerde geçmektedir. Fehîm-i Kadîm, aşağıdaki beyitte Nef'î'nin ruhundan haber aldığını ve Nef'î'nin kendisine eğer âşık ise sevgilinin güzelliğine sessizce bakmasını söylediğini belirtir. Bildiğini açıkça söylemekten çekinmeyen bir kişiliğe sahip[203] olan Nef'î'nin Fehîm'e sessiz kalmasını söylemesi dikkate değerdir:

Rūḥ-ı Nef'īden **Fehīm** aldum ḫaber didi eger
'Āşıḳ-iseñ el-ḥaẕer ḥüsnine ḫāmūş it naẓar (128/II-3)

2.3.4.6.5. Sâib-i Tebrizî ve Tâlib-i Âmulî

Her iki şairde Sebk-i Hindî akımının önemli temsilcilerindendir. Mecmuada isimleri bir defa aynı beyitte geçer. Râgıb Paşa, aşağıdaki beyitte şiirine güzellik katacak olanın ne Sâib'in hayali ne de Tâlib'in olgunluğu olmadığını, kendi yeteneği olduğunu söyler:

Ne ḫayāl-i Ṣā'ib ister ne kemāl-i Ṭālib ister
Bu ki ṭab'-ı **Rāġıb** ister vire ḥüsn-i zīn u zīnet (152/9)

2.3.4.5.6. Yûnus Emre

Yûnus Emre, Türk şiirinin en önemli isimlerinden biridir. Mecmuada kendi müstakil şiirlerinin yanında adı sadece bir şiirde geçmektedir.

Niyâzî-i Mısrî, aşağıdaki beyitte kendi içinde Yûnus'un dile geldiğini söyler:

Niyāzīnüñ dilinden Yūnus durur söyleyen
Herkese çün cān gerek Yūnusdur cān baña (4/5)

[202] Mehmet Yılmaz, *Kültürümüzde Ayetler ve Hadisler*, Kesit Yayınları, İstanbul 2013, s.505.
[203] Metin Akkuş, "Nef'î", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s.524.

2.3.4.7. Tarihî ve Efsanevî Şahsiyetler

2.3.4.7.1. Ca‘fer b. Ebû Tâlib

Hz. Muhammed'in amcasının oğlu, Hz. Ali'nin kardeşidir. Hz. Muhammed, savaş esnasında kolları kesilen Ca‘fer'e Allah'ın onun kesilen iki koluna karşılık iki kanat verdiğini ve onlarla cennette uçtuğunu söylemiştir. Bu nedenle kendisine "uçan" anlamına gelen "tayyâr" lakabı verilmiştir.[204] Niyâzî-i Mısrî'nin aşağıdaki beytinde de kuşların dilini fesahat ehlinin anlayamayacağını, onu ancak Attar veya Tayyar olanların anlayacağını söyler:

Dilā bu Manṭıḳu't-Ṭayrı feṣāḥat ehli añlamaz
Bunı ancaḳ ya ‘Aṭṭār veyāḥūd Ṭayyār olandan ṣor (27/4)

2.3.4.7.2. Cemşid (Cem)

Adı eski İran efsanelerinde şarabın mucidi olarak geçmekte olan Cemşid, edebiyatımızda sık sık şarap ile birlikte anılmaktadır.[205] Bursalı İffet'e ait olan şu beyitte şair, kendisinin gönlü tok bir padişah olduğunu, meyhane köşesinin onun altın kaplı tahtı olduğunu ve Cemşid'e boyun eğmeyeceğini dile getirir:

Bir şeh-i müstaġniyüm Cemşīde itmem ser-fürū
Güşe-i meyẖāne taḫt-ı zer-nişānumdur benüm (118/4)

Necîb ise Cem'in kadehine telmihte bulunur:

Necībā dest-i feyż-i Ḥaḳla mey nūş
Olan dil ‘ayn-ı cām-ı Cem gerekdür (332/4)

2.3.4.7.3. Hızır

Hızır'ın adı çoğu yerde Hz. Mûsâ ile olan macerası, Zulmete girmesi ve ab-ı hayatı araması (3/7, 50/3, 155/6) vesilesiyle geçmektedir. Hz. Mûsâ ile çıktığı yolculukta gemiyi delmesi (92/4, 92/5), bir çocuğu öldürmesi (96/4, 92/6), yıkılmak üzere olan bir duvarı tamir etmesi (92/4, 92/5), şu şekilde örneklendirilebilir:

Daẖi Mūsā gibi Ḫıżra gemisin ṣoldura ol
Eski dīvārı yıḳup hem ḳatl-i oğlana gerek (92/4)

[204] Ahmet Önkal, "Ca‘fer b. Ebû Tâlib", *DİA*, C.6, İstanbul 1992, s.548-549.
[205] Üzeyir Aslan, Hakan Taş, Ömer Zülfe, *Osmanlı Edebiyatının 200'ü*, Otto Yayınları, Ankara 2018, s. 238.

2.3.4.7.4. İskender

Kültürümüzde İskender, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen Zülkarneyn ile Makedonyalı Büyük İskender olmak üzere iki tanedir. Yaşamları birbirine benzediği için çoğu kez aynı kişi olarak ele alınmıştır.[206] Mecmuada adı dört yerde (3/8, 50/4, 63/3, 169) geçmektedir.

2.3.4.7.5. Neriman

Şehnâme'de adı geçen kahramanlardan olup Sam'ın babası, Rüstem'in dedesidir.[207] Mecmuada adı bir yerde babası Sâm ile birlikte (144/IV-39) bir yerde de dedesi Zâl ile birlikte (183/6) anılmaktadır.

2.3.4.7.6. Sam

İran hükümdarlarında Feridun zamanında yaşamıştır. Cihan pehlivanlarındandır.[208] Mecmuada adı oğlu Sam ile birlikte geçer. Kahramanlıklarına vurgu yapılır.

2.3.4.7.7. Zal

Sam'ın oğlu, meşhur Rüstem'in babasıdır.[209] Mecmuada adı bir yerde dedesi Neriman ile birlikte geçmektedir.

2.3.4.8. Tasavvufi Şahsiyetler

2.3.4.8.1. Abdülkâdir-i Geylânî

Abdülkâdir-i Geylânî, İslâm dünyasının ilk ve en yaygın tarikatı olan Kâdiriyye tarikatının kurucusudur.[210] Mecmuada adı dört şiirde (199/3, 232, 336/3, 373) geçer. Şiirlerde ona methiyeler dizilmiştir. Yûnus Emre'nin şu dörtlüğünde onun peygamber soyundan geldiğini, onun eteğini tutanların muradına erdiğini, usul-erkânın onun gibilerden kaldığını ve onun gibi birinin aramakla bulunmayacağını söyler:

Anlardan ḳalmışdur yol erkān uṣūl
Etegin ṭutanlar bulmışdur vuṣūl
Ceddini ṣorarsañ ḥażret-i Resūl
'Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz (232/3)

[206] İskender Pala, *a.g.e.*, s.236.
[207] Onay, *a.g.e.*, s.30-33.
[208] Agâh Sırrı Levend, *Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2017, s.166.
[209] Agâh Sırrı Levend, *a.g.e.*, s.167.
[210] Nihat Azamat, "Kâdiriyye", *DİA*, C.24, İstanbul 2001, s.131.

2.3.4.8.2. Emir Sultan

Buhara'da doğmuştur. Uzun yıllar Bursa'da yaşayıp orada öldüğü için adı Bursa ile bir anılır olmuştur. Soyunun Hz. Muhammed'e dayandığı rivayet edilir. Yıldırım Bayezid'in damadı olmuştur. Ömrünü ibadet ve irşadla geçirdiği rivayet edilir. Bağlı bulunduğu tarikat ile ilgili bir kesinlik yoktur. Şöhreti Bursa'dan sonra Osmanlı hâkimiyeti altındaki topraklarda da yayılmış ve hakkında birçok menkıbe oluşturulmuştur.[211] Mecmuada adı sadece bir şiirde (251) geçer.

Şair İzzî, onun evliyaların en yücesi, Bursa'nın iftiharı olduğunu söyler. Aynı zamanda peygamber soyundan geldiğine de vurgu yapar:

İftiḫār-ı şehr-i Bursa ya'ni ḳuṭbu'l-evliyā
Ḥażret-i sulṭān Emīr nesl-i Muḥammed Muṣṭafā
Vāṣl-ı ḳadir-i 'ulā vü nā'il-i nūr-i liḳā
Ḥażret-i sulṭān Emīr nesl-i Muḥammed Muṣṭafā (251/I)

2.3.4.8.3. Eşrefzâde İzzeddin Efendi (ö. ö. 1153/1740)

Eşrefiyye tarikatı şeyhlerindendir. Mecmuada adı Eşrefî tarikatının övüldüğü bir şiirde (336/4) geçer.

2.3.4.8.4. İbrahim Edhem

Malı mülkü, tacı tahtı bırakıp dervişliğe yönelmesiyle ele alınan İbrahim Edhem[212], şiirlerde de bu yönüyle yer bulur. Mecmuada adı üç yerde (20/5, 236/4, 238/4) geçmektedir. Niyâzî-i Mısrî'ye ait şu beyitte Allah'ın derdine düşen padişahların tahlarının perişan olduğunu, buna örnek olarak İbrâhîm Edhem'i göstererek onu padişahken derviş edenin Allah aşkı olduğunu söyler:

İbrāhīmi Edhemi dervīş iden 'aşḳuñdur
Derdüñe düşen şāhuñ taḫtı tārmār olur (20/5)

2.3.4.8.5. Mansur

Edebiyatımızda darağacı ve Ene'l-Hak münasebetiyle sıkça anılır. İnandığı şey uğruna cesurca ölmenin sembolüdür. Ölmeden önce elleri ve ayakları kesilmiş, darağacına asıldıktan sonra da bedeni yakılmıştır. Küllerini Dicle nehrine saçıldığı söylenir.[213] Mecmuada adı en

[211] Hüseyin Algül, Nihat Azamat, "Emîr Sultan", *DİA*, C. 11, İstanbul, 1995, s. 146-148.
[212] İskender Pala, *a.g.e.*, s.133.
[213] İskender Pala, *a.g.e.*, s.185-186.

çok zikredilen tasavvufi şahsiyettir. Adının geçtiği tüm beyitlerde (18/4, 20/2, 71/3, 74/V-2, 121/5, 174/3, 189/4) darağacıyla birlikte yer almıştır. 27/1, 61/3 numaralı beyitlerde de Ene'l-Hak vasıtasıyla telmih yapılmıştır.

Niyâzî-i Mısrî, aşağıdaki beyitte darağacının ipini sevgilinin saçına benzetir ve o saçın sevdasına kim düşerse sonunda Mansur gibi asılacağını söyler:

Sevdā-yı zülfüñ kimüñ ṭaḳılsa gerdānına
Manṣūr gibi 'āḳibet yoluñda berdār olur (20/2)

2.3.4.8.6. Sa'deddin el-Cebâvî

Sa'diyye tarikatının kurucusudur. Soyu Hz. Muhammed'e dayanır.[214] Mecmuada adı 367 numaralı şiirde geçmektedir. Şair Rızâyî, dertli ve aciz olduğunu söyleyerek onun lütfuna mazhar olmayı dilemektedir:

Rıżāyī derd-mend 'āciz u nāçār
Pertev-i feyżinden esrārın açar
Luṭf-ı iḥsānına eyle sezā-vār
Āh bize himmet eyle sulṭān Sa'deddīn (367/3)

2.3.4.8.7. Şâbân-ı Velî

Halvetiyye tarikatının Şâbâniyye kolunun kurucusudur.[215] Adı, Fu'âdî'nin aşağıdaki beytinde geçmektedir:

Ḳuṭb-ı 'ālim Şeyḫ Ṣa'bānın 'azīz erkānını
Leyle-i 'āşūrāda iḥyā iden gelsün beri (181/4)

2.3.4.8.8. Üftâde

Üftâde, 16. yüzyılda yaşamış mutasavvıf şairlerden biridir. Mecmuada kendisine ait olan şiirlerin yanında, en meşhur müritlerinden olan Aziz Mahmud Hüdâyî'nin 284 numarada yer alan methiye türündeki şiirde adı geçer.

Bāġ-ı 'aşḳuñ 'andelibi ḥażret-i Üftādedür
Dertli 'āşıḳlar ṭabībi ḥażret-i Üftādedür (284/1)

Vāṣıl-ı kāmil odur tevḥīd-i ẕāta şüphesüz
Dost ilinüñ reh-nümāsı ḥażret-i Üftādedür (284/2)

[214] Hür Mahmut Yücer. "Sa'deddin el-Cebâvî", *DİA*, C.35, İstanbul 2008, s.387.
[215] Mustafa Tatçı, Cemal Kurnaz, "Şâbân-ı Velî", *DİA*, C.38, İstanbul 2010, s.208.

2.3.4.8.9. Ümmî Sinân

Antalya'nın Elmalı ilçesinde doğan şairin asıl adı Yusuf'tur. 17. yüzyılda yaşamış Halvetî tarikatı şeyhlerindendir (ö. 1067/1657). Müritlerinden olan Niyâzî-i Mısrî, ondan övgüyle söz eder, mürşid-i kâmil olduğunu, âyet ve hadislerin esrarını bildiğini söyler.[216] Mecmuada adı iki yerde (53/6, 87/10) geçmektedir. Niyâzî-i Mısrî, aşağıdaki beytinde Ümmî Sinân'ın Elmalı kentinin meşhur bir zatı olduğuna vurgu yapar:

Şehr-i Elmalı cānda bulmalı
Ümmī Sināndur şöhret-i z̲ātı (87/10)

2.3.4.9. Aşk Hikayelerinin Kahramanları

2.3.4.9.1. Ferhad ile Şirin

Ferhad ile Şirin hikayesi edebiyatımıza sık sık konu olmuş ünlü aşk hikayelerinden biridir. Ferhad'ın Bîsütûn dağını delmesi edebiyatta işlenen önemli motiflerden biri olmuştur. Mecmuada Ferhad'ın adı dört yerde (2/5, 148/IV, 178/4, 211/3), Şirin'in adı ise bir yerde (178/4) geçmektedir. Peyâmî, aşağıdaki bendinde âlemde meşhur olmak isteyen kişi Ferhad gibi üzüntü dağını kendine yer edinmesine söyler:

Bī-sütūn-ı ġam[ı] Ferhād gibi eyle mekān
Ḳays-veş tepe-i muḥabbetde olup ser-gerdān
Olmaḳ ister-iseñ eger nam-ver her devr-i cihān
Cānı cānāneye vir ol yüri bī-nām u nişān
Merd iseñ naḳd-ı ḥayātı bir ebu nāma değiş (148/IV)

Hüdâyî ise âlemde kimilerinin pek yukarıda kimilerinin pek aşağıda olduğu, kimilerinin Mecnun kimilerinin Leyla olduğu, kimilerinin ise Şirin kimilerinin de Ferhad olduğu Mevla'nın hikmeti olduğu için buna şaşılmayacağını vurgular:

'Acebdür hikmet-i Mevlā kimi ednā kimi a'lā
Kimi Mecnūn kimi Leylā kimi Şīrīn kimi Ferhād (178/4)

2.3.4.9.2. Leyla ile Mecnun

Leyla ile Mecnun, aşk hikayelerinin en meşhuru olarak akıllarda yer edinmiştir. Kays ile Leyla çocukken birbirlerine âşık olurlar. Leyla'nın babası Leyla'yı başka biriyle evlendirince Kays aklını yitirip çöllere düşer. Bundan sonra Mecnun diye anılmaya başlar.

[216] A. Azmi Bilgin, "Ümmî Sinân", *DİA,* C.42, İstanbul 2012, s.310-311.

Mecnun çöllerde yabanı hayvanlarla dost olur, kuşlar başında yuva yapar. Hikayenin sonunda iki âşık birbirine kavuşamadan ölür ve aşkları dillere destan olur.

Mecmuada Mecnun'un adı Kays olarak 4 yerde (65/3, 118/5, 137/3, 148/IV-2), Mecnun olarak 23 yerde (2/5, 20/3, 36/5, 42/4, 53/4, 60/2, 65/7, 91/3, 111/5, 115/II-1, 133/5, 158/3, 158/4, 178/4, 186/II-2, 189/4, 211/3, 236/5, 254/4, 277/3, 366/1, 366/2, 366/4) geçmektedir. Mecnun kelimesi kimi yerlerde (36/5, 60/2, 65/7, 186/II-2, 189/4, 277/3) "Çıldırmış, deli, divane"[217] anlamını çağrıştıracak şekilde kullanılmıştır. Leyla'nın adı ise 13 yerde (20/3, 53/4, 65/3, 111/5, 137/3, 158/3, 178/4, 180/1, 365/4, 366/1, 366/2, 366/3, 366/4) geçmektedir.

Mecnun sonunda Leyladan usandı demeyin diyen Bâkî, bu aşk belasının Mecnun'u canından usandırdığını dile getirir:

Dimeñ Mecnūna gelmiş 'aḳıbet Leylādan istiġnā
Belā-yı 'aşḳ o ser-gerdānı cānından uṣandurmış (158/3)

Yûnus Emre'de Mecnun'un çöllere düşmesine ve başında kuşların yuvalamasına vurgu yapar:

Leylāyı besledi ḳullar ṭuyalar
Mecnūnuñ başında ḳuşlar yuvalar
Şimdi meskenümüz çöllar ovalar
Yüri Leylā yüri ben Mevlāyı buldum (366/2)

Nâbî ise aşağıdaki beytinde Leyla ile Mecnun hikayesinden sıkıldığını, kendi ve sevgilisi gibi gerçek âşıkların halinin anlatılmasını söyler:

Nābī ile ol āfetüñ aḥvālini naḳl it
Efsāne-i Mecnūn ile Leylādan uṣanduḳ (111/5)

2.3.5. Atasözleri ve Deyimler

Deyimler ve atasözleri bir dilin zenginliğinin göstergesidir. Bu söz öbekleri, dilin devamlılığını sağlamanın yanında, geçmişten günümüze ışık tutmada da önemlidir. Bu bölümde incelenen mecmuada tespit edilebilen deyimler ve atasözleri derlenmeye çalışılmıştır.

[217] *Kubbealtı Lugati,* http://lugatim.com/s/mecnun Erişim tarihi: 29.04.2020.

2.3.5.1. Atasözleri

Abanın kadri yağmurda bilinir.

‘Āḳıbet ẓāhir olur vācib olan ḳānūnu
Bilinür ḳadr-i ‘abā mevsim-i bārān olsun

(Fâzıl, 375/18)

Arife bir gül yeter.

Çekme her dilber içün āh-ı seḥer ‘ārif iseñ
Ḳılma her tīr-i ġama sīne siper ‘ārif iseñ
İtme her ġonce-i zībāya naẓar ‘ārif iseñ
‘Ārife çünki **yiter bir gül** eger ‘ārif iseñ
Götüri ‘ālemi bir yār-ı gül-endāma degiş

(Peyâmî, 148/II)

Âşıkta ar olmaz.

Gel ‘ār ile nāmūsuñı terk eyle Nihānī
Pes ‘āşıḳ olan baḳmaz imiş nāmūs u ‘āra

(Nihânî, 157/5)

Can vermeyince canan ele girmez / bulunmaz.

Cān bu ilden göçmeden cānānı bulmazsa ne güç
Yārını terk itmeden yārānı bulmazsa ne güç

(Niyâzî-i Mısrî, 9/1)

Dert ile biçare/bimar olan elbet dermanını arar. / Dert çeken dermanını arar.

Ḳanda varsa ‘āşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd-ile bīmār olan elbetde dermānın arar

(Nahîfî, 122/1)

Dostun attığı gül onulmaz yaralar açar.

Yüregüme dost derdi urdı dürlü yāreler
Hīç ṭabībler aña ḳılmaz ne devā ne çāreler

(Eşrefoğlu Rûmî, 98/1)

Dünya baki değildir. / Bu dünya fanidir. / Dünya kimseye kalmaz.

Yūnus eydür gelin imdi ḳardāşlar
Dökelüm gözlerden ḳan-ile yaşlar
Naṣīḥatum budur size dervīşler
Geçer bu eyyāmlar ellere girmez

(Yûnus, 239/4)

Ben dost ile dost olayum
Cānum ḳurbān ḳılayum
Ölmezden evvel öleyüm
Dünyā bāḳī ḳalmaz baña

(Yûnus, 372/2)

‘Āşıḳ Yūnus **cihān fānī**
Bizden evvel gelen ḳanı
İki cihānuñ sulṭānı
Ḥasan ile Ḥüseyindür

(Yûnus, 252/6)

Feleğin işi hep tersinedir.

Felegüñ çarḳı bu dem **‘aksine devr itdi** hemān
Cāna ḳaṣd itdi o kim itmişidür ṣad iḥsān
Ḥāl-i dil devrini ben nice göz itdüm beyān
Yine raḥm eylemez aṣlā baña ol āfet-i cān
Böyle bīmāre görüp ḥālüme yārān aġlar

(Ârif, 374/V)

Fırsat her zaman ele girmez.

Bir gün bu gözüñ görmez hem ḳulaġuñ işidmez
Bu fırşat ele girmez yalvar güzel Allāha

(Niyâzî-i Mısrî, 72/3)

Gülme komşuna gelir başına. / Kınadığın başa gelir.

Ṣaḳın gülme sen aña eyü degildür saña
Ādem neye gülerse başa gelegen olur

(Yûnus, 231/2)

Mine'l-ḳalbi ile'l-ḳalbi sebīlā (Kalpten kalbe yol vardır).[218]

Elbetde bu ḥālümden o yāruñ ḫaberi var
El-ḳalbi **mine'l-ḳalbi ile'l-ḳalbi sebīl**

(Murâd, 163/3)

Sabırla her iş olur.

Ṣabr eyle göñül derde dermāna irem dirseñ
Çek miḥneti her demde asāna irem dirseñ

(İzzî, 248/1)

Yol eri yolda gerek.

Yol eri yolda gerekdür çaġ u çıplāḳ ac u toḳ
Mıṣriyā gel didi saña çünki cānān bī-ḫaber

(Niyâzî-i Mısrî, 22/6)

Kelâm-ı Kibâr İfadeler

İncelediğimiz mecmuada tespit edebildiğimiz Kelâm-ı kibâr ifadeler şöyledir:

'Aşḳı çoḳ olan 'āşıḳ deli olaġan olur
'Aşḳ neydügin bilmeyen aña gülegen olur

(Yûnus, 231/1)

Bir kişide 'aşḳ olsa 'aşḳ bāġçasına girse
Güllerini dirdügin diken alagan olur

(Yûnus, 231/4)

Ṣaḳın eyleme dīñine ṣanma anı dükene
Derdine ṣabr itmeyen yolda ḳalaġan olur

(Yûnus, 231/5)

Her kime uġrar-ise āh bu 'aşḳuñ eṣeri
Dun uyḳusın uyumaz beñzi ṣolaġan olur

(Yûnus, 231/6)

[218] Yaşar Çağbayır, *a.g.e.*, s.1075.

ʻĀşıḳ lā-mekān olur dünyā terkini urur

Dünyā terkini uran dīdār göregen olur

(Yûnus, 231/7)

ʻĀşıḳ Yūnus sen daḫi incitme dervīşleri

Dervīşlerüñ duʻāsı ḳabūl olaġan olur

(Yûnus, 231/8)

2.3.5.2. Deyimler[219]

Adı kal- : 116/V-4, 366/1.

Ağzını ara- : 151/6.

Ah et- : 2/5, 49/5, 123/IV-3, 140/3, 140/4, 156/8, 176/I-3, 183/4, 186/I-4, 186/I-5, 186/III-5, 313/6, 374/VII-1.

Ah u vah et- : 60/6, 181/1.

Ah u zar et- : 116/III-1.

Ahde vefa et- : 18/1.

Akdan karayı oku- : 226/2.

Akla gel- : 36/5, 159/1.

Aklı alma- : 83/6.

Aklı dağıl- : 88/5.

Aklını al- : 146/4, 159/4, 185/II-1, 277/3, 364/1.

Alemde adı kal- : 116/V-4.

Alemi tut- : 175/III-3.

Aradan çık- : 237/5, 294/2, 368/20.

Aşk/Ayrılık(firkat)/Hasret odına yan- : 20/3, 29/4, 34/2, 66/1, 104/3, 107/3, 225/1, 254/1, 277/2.

Ateş-i ah ile yandır- : 156/10.

[219] bkn. Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü II*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1995. ; Türk Dil Kurumu Sözlükleri, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü* https://sozluk.tdk.gov.tr/ Erişim Tarihi: 17.07.2020.

Ayağa/Dergâha/Eşiğe/Yere yüz sür- : 29/3, 30/4, 45/3, 53/6, 65/6, 73/6, 105/2, 109/5, 126/4, 155/3, 199/6, 200/II-2, 204-V/2, 234/3, 237/4, 250/3, 265/3, 320/III-2, 329/2.

Ayağına başını koy- : 310/3.

Ayak/Kadem bas- : 44/5, 50/2, 55/1, 108/2, 109/2, 117/III-3, 138/2.

Bağrı başı onulma- : 106/7.

Bağrı başlı gözü yaşlı : 193/4, 279/3.

Bağrı del- : 21/1, 180/4, 312/3, 363/10.

Bağrı doğra- : 21/3.

Bağrı ez- : 124/IV-1.

Bağrı kan eyle- : 125/III-3, 156/8.

Bağrı kebab/ kebab eyle- : 157/2, 186/IV-1.

Bağrı yakıp dağ eyle- : 315/3.

Bağrı yanık/ yan- : 44/1, 254/5.

Bağrına taş bas- : 185/XI-2.

Bağrını çak kıl- : 6/12.

Baş aç- : 43/4, 253/1.

Baş açık yalın ayak : 55/6, 179/4, 320/II-1.

Baş açık : 50/7, 74/V-1.

Baş gözüyle gör- : 263/4.

Baş kes- :126/1, 149/2, 192/4.

Baş üzre : 90/4.

Başa bela : 134/5, 147/3.

Başa çık- : 365/7.

Başa çıkma- : 2/3.

Başa taç et- : 50/4, 270/IV-1.

Başı bağlı : 56/6.

Başı eşiğe koy- : 92/1.

Başı onma- : 21/4, 106/6.

Başı önde ol- : 21/2.

Başına bela eyle- : 141/3.

Başına dar ol- : 135/4.

Başına kara ol- : 157/4.

Başına san kon- : 374/IV-2.

Başında aklı olma- : 115/II-4.

Başını top et- : 138/1. 196/4.

Baştan ayağa : 109/4, 372/3.

Baştan çıkma- : 123/II-4.

Bel bağla- : 6/10, 97/4.

Belasını bul- : 141/1.

Benzi sol- : 36/3, 231/6.

Berhudar ol- : 365/6.

Bī-duhan odlara yak- : 59/1.

Bir bir : 68/3, 115/IV-3.

Bir ol- : 29/5, 49/2.

Boyna zincir tak- : 104/2.

Boyun eğ-/ ser-fürü it-: 11/7, 110/V-5, 118/4.

Can al- : 10/5 42/3, 192/4, 237/2.

Can at- : 6/11, 28/4, 43/2, 179/3, 319/4.

Can baş feda et- : 144/IV-4.

Can bul- : 66/3.

Can feda olsun : 143/3, 334/4.

Can gel- : 243/1, 250/4.

Can kast et- : 374/II-2, 374/V-2.

Can kulağıyla işit- : 78/5, 88/2, 293/5.

Can teslim et- : 35/4, 238/3, 250/2.

Can u baş terk et- : 99/5.

Can u baş ver- : 29/1, 106/1.

Can u tenden geç- : 69/2.

Can ver- : 10/2, 20/7, 43/4, 95/1, 95/2, 106/5, 161/5 198/IV-3, 362/4, 364/3.

Cana dokun- : 369/2.

Cana dolaş- : 232/4.

Cana geç- : 179/3, 319/4.

Cana işle- : 126/2.

Cana kıy- : 89/4, 106/5.

Cana minnet : 129/7, 185/7-2.

Candan geç- : 20/9, 27/1, 67/1.

Candan sefer et- : 97/5.

Candan usandır- : 114/1-6, 125/4-2.

Canı terk et- : 30/1.

Cennetin kapısını aç- : 112/3.

Ciğer del- : 8/5.

Ciğer delik delik : 193/4.

Ciğer kebabı/ kebab it-: 119/3, 167/1, 185/III-2, 236/1, 314/4, 315/4.

Ciğerden feryad eyle- : 166/2.

Ciğeri hun et- : 186/II-4.

Ciğeri kan ağla- : 130/7, 374/VII-5.

Ciğerini yak- : 104/1.

Dağ üstü bağ : 40/5.

Davet et- : 88/7, 257/5, 271/4, 271/5 295/2.

Deli divane ol- : 68/2, 254/4.

Derd/gam dol- : 280/II-2.

Derde düş- : 20/5, 22/3, 29/4, 43/7, 52/3, 74/II-1, 99/1, 124/I-2, 251/III-1, 295/1.

Derde sal- : 123/IV-2.

Ders al- : 7/3, 300/3.

Dikenden hare çek- : 109/3.

Dil sal- : 185/XV-2.

Dil ver- : 38/7, 143/8.

Dilinden gitme-(düşürme-): 8/10.

Divan dur- : 78/4, 368/7.

Dünya dar ol- : 20/8, 190/4.

Efgan kopar- : 187/V-2.

El al : 12/6, 32/5, 186/VI-5, 292/5.

El bağla- : 153/9.

El bağlu : 78/4.

El çek- : 147/4, 156/5, 350/II-3.

El ol- : 35/3.

El sal- : 45/4.

Elden ko- : 295/5.

Ele gir- : 72/3, 142/3, 239/1.

Eli boş : 310/1.

Eli er- /erişme- : 2/3, 185/XV-1, 240/3 274/6.

Elinden al- : 274/3.

Eline el ver- : 373/2, 358/II-2.

Elini tut- : 97/2, 125/VI-3, 281/3.

Eser kalma- : 222/3.

Eşiğine/Kapısına/Dergâhına/Padişaha kul ol- : 42/5, 83/1, 274/1, 284/4, 295/4.

Etek (Damen) tut- : 120/5, 199/3, 232/3.

Etrafı tut- : 333/3.

Fırsat gözet- : 332/3.

Fikrine düş- : 62/V-2, 299/3.

Gam çek- : 45/6, 82/4, 111/3, 188/3, 237/2.

Gam ye- : 110/IV-1.

Gam yükü çek- : 67/2, 87/2, 190/8.

Gark ol- : 221/1, 320/I-4, 321/I-3.

Geşt ü güzar eyle- : 266/2.

Gök gibi dönüp gün gibi dolan-: 8/12.

Gönlü dolaş- : 18/4.

Gönlü düş- : 185/XV/1.

Gönlü tutul- : 156/7.

Gönlüne gir- : 365/14.

Gönlünü yu- : 278/5.

Gönül al- : 272/2.

Gönül hanesi yık- : 149/4.

Gönül ver- : 60/2, 79/I-4, 228/5, 363/5.

Gönül yık- : 370/2.

Göz aç- : 47/IV-1, 60/2, 70/2, 72/1, 82/2, 143/10, 196/5, 269/5, 307/IV-3.

Göz tut- : 6/4.

Gözden kan ak- : 114/IV-4, 168/6, 315/4.

Gözden kanlı yaş dök-: 85/5, 239/4.

Gözden yaş dök- : 49/7, 166/3, 230/6.

Göze uyku gir-/gelme-: 190/3.

Gözleri açıl- : 91/4.

Gözü görme- : 31/6, 72/3, 190/2.

Gözü kal- : 18/2.

Gözü kan ağla- : 23/III-4.

Gözü yaşı dinme- : 20/1.

Gözüne görün- : 17/IV-1, 315/1.

Gözüne görünme- : 104/4.

Gözünü ayırma- : 8/10.

Gözyaşı dök- : 166/3, 230/6.

Gurbete düş- /düşür- : 110/II-4, 208/III-2.

Haber al- : 16/1, 65/1, 114/V-3, 128/VII-3, 281/7.

Haber gel- : 82/1, 312/2.

Haber getir- : 245/II-1.

Haber işit- : 65/4.

Haber sor- : 65/5.

Haber ver- : 17/I-2, 63/1, 64/I-2, 183/7, 245/I-4, 280/1.

Haberdar ol- : 52/9, 67/8.

Hak/Toprak ile yeksan ol-: 81/2, 375/2.

Hakaretle bak : 229/5.

Halini sor- : 125/VII-3.

Halkın diline düş- : 101/1.

Hatır sor- : 110/I-5.

Hatırına gel- : 135/1, 278/3.

Hayran kal- : 187/V-1.

Hiçe sat- : 97/3.

İdrak et- : 272/4.

Kalbi karar- : 60/5.

Kan ağla- : 55/6, 126/3, 130/1, 131/1, 136/2, 145/4, 154/8, 175/III-2, 374/I-4.

Kan tere bat- : 185/XIV-1.

Kan dök- : 114/III-4, 117/IV-6, 126/1, 136/2.

Kan saç- : 181/3.

Kana boyan- : 31/4, 110/II-1, 131/5.

Kanlı yaşlar akıt- : 101/2.

Kara baht : 114/III-5.

Karalara gir- : 136/5.

Kararı git- : 24/3, 52/2.

Kendini ateşe at- : 279/2.

Kendini yoğa sat- : 106/6.

Kul ol- : 3/4, 25/7, 178/1, 273/5, 275/III-2, 296/IV-3.

Kul u kurban ol- : 57/V-3, 144/IV-4.

Kulak tut- : 142/5, 235/1.

Kutb-ı muradı üzre dön-: 154/5.

Kül olup savrul- : 101/6.

Mecal kalma- : 185/XII-2.

Melamet hırkası giy- : 90/3, 99/2, 354/3.

Merkeb izinde su gör-: 80/2.

Mihnet çek- : 31/7, 248/1.

Murada er- : 115/V-4.

Nakdini yitür- : 100/3.

Nefs u şeytana uy- : 294/1.

Nefse uy- :106/5, 275/I-1, 297/I-1.

Od bırak- : 131/2.

Od düş- : 318/1.

Od yak- : 45/3, 167/1.

Oda düş- : 225/1.

Oda yan- : 107/1, 279/2, 373/3.

Odlara yak- : 21/6, 125/IV-1, 294/1.

Odlara yan- : 36/3.

Ömrü heba et- : 105/4.

Ömrü telef et- : 275/VI-3, 348/5.

Payine düş- : 162/3.

Rahat bul- : 59/2, 216/4.

Rahat verme- : 2/1, 90/5.

Reva gör- : 124/II-3.

Revaç bul- : 10/1.

Revan ol- : 117/V-1, 363/5.

Safa bul- : 250/4, 251/II-1, 347/2, 348/1.

Safa sür- : 270/V-3.

Sararıp sol- : 21/5, 274/1.

Saye sal- : 117/I-1, 337/3.

Sebak al- : 257/2, 322/2.

Selam ver- : 372/1.

Sevdaya düş- : 190/4.

Sevdaya sal- : 21/4.

Sırra mazhar ol- : 221/5, 365/4.

Sine dağla- : 175/I-3.

Sineye çek- : 162/2.

Sineye dağ ur- : 181/2.

Sineyi çak it-/kıl- : 136/1, 181/3, 248/4.

Siper tut-/kıl- : 120/1, 148/II-2.

Sözüne uy- : 286/3.

Sözünü tut- : 28/3.

Şem ateşine yak- : 262/2.

Şeytan yüzü gör- : 295/2.

Şikare sal- : 54/5.

Şöhret hırkasından soyun-: 90/3.

Takat getir- : 152/8.

Takat kalma- : 113/I-2, 125/II-3.

Taş at- : 368/18.

Taşla döğün- : 9/2.

Taştan taşa çal- : 195/5.

Teselli ver- : 64/IV-3.

Ümit kes- : 45/2, 115/I-5.

Üstünden sav- : 87/11.

Varını yoğunu sat- : 185/X-1.

Vatan tut- : 123/I-1.

Vefa görme- : 124/II-1.

Yadigâr ol- : 185/VI-2.

Yağmaya ver- : 303/1.

Yanıp kül ol- : 200/III-2, 364/2.

Yanıp tutuş- : 131/2.

Yar ol- : 6/2, 20/1, 67/5, 186/VII-4, 190/7, 201/7, 283/4, 308/3.

Yar olma- : 17/I-3, 60/1, 372/3.

Yaraya merhem sür-/sar-/ur-: 2/6, 94/4, 173/3.

Yarası onul- : 185/V-1, 193/1, 251/III-1.

Yere göğe sığma- : 61/5.

Yol al- : 6/5, 22/4, 44/4, 83/2.

Yol bul- : 41/4, 296/ IV-3, 303/3, 358/II-1.

Yol göster- : 54/9, 292/5.

Yol verme- : 277/4.

Yola gir- : 2/7, 22/4, 49/7, 65/10, 78/2, 92/7, 185/X-1.

Yola/İşige can u baş koy-: 283/3.

Yolda kal- : 19/2, 59/4, 97/5, 231/5, 368/6.

Yolu geç- : 83/2.

Yolu sarpa uğra- : 38/7.

Yoluna can feda : 105/4, 373/2.

Yoluna can kurban et-: 108/5, 246/II-2.

Yüreğe düş- : 280/3.

Yüreğinde dağ ol- : 40/1.

Yüz tut- : 73/2, 109/6, 253/4, 321-II/3, 353/4, 359-II/2.

Yüz ur- : 178/5.

Yüzü açıl- : 151/1.

Yüzü ağar- : 76/3.

Yüzü kara : 176-II/2, 283/5.

Yüzü/ gözü gül- : 312/1.

Yüzünden okun- : 260/2.

Yüzünü ayaklar altına koy-: 90/4.

Yüzünü gör- : 28/3, 36/1, 77/3, 108/5, 109/3, 190/1, 225/3, 225/5, 251-III/2, 295/1.

Yüzünü göster- : 6/5, 47-IV/3, 105/2, 299/4.

Zahmet çek- : 10/3, 97/3.

Zincir vur- : 192/3.

Zindan ol- : 277/4, 315/1

2.3.6. Âdetler ve İnanışlar

Her toplumun geçmişten günümüze getirdiği âdet ve inanışlar vardır. Bu bölümde mecmuada tespit edilebilen âdet ve inançlarla ilgili bilgi verilmiştir.

2.3.6.1. Âdetler

2.3.6.1.1. Abdalların Üryan Gezmesi

Eski zamanlarda nereden gelip nereye gittiği bilinmeyen seyyahlara abdal denirdi. Bunlar şehirden şehre dolanır, dilencilik yaparlardı. Başı açık, yalın ayak gezen abdallar, sırtlarına bir pösteki parçası alırlar ya da buna da gerek duymayarak çıplak gezerlerdi. Hz. Âdem ile Havva cennetten kovulunca bellerine incir yaprağı bağlayarak avret yerlerini örttükleri rivayet edilir. Abdallar da buna dayanarak çıplak gezdiklerini söylerlerdi."[220]

Biz şu abdalız ki boynumuzdan şalımızı bıraktık. Bizi ancak varlığından soyunup çıplak olanlar anlayabilir diyen Niyâzî-i Mısrî, abdalların bu yönüne telmihte bulunur:

Biz şol abdāluz bıraḳduḳ egnimüzden şālımuz
Varlığından ṣoyunup ‘uryān olan añlar bizi (84/4)

2.3.6.1.2. Avlanma

Eski zamanlardan beri insanlar avcılıkla uğraşmışlardır. Silah icat edilene kadar kuş avlamak için avcı kuşlar kullanılırdı. "Avda kullanılan kuşlara önceden tecrübe edilmiş belirli usullerle av talimi yaptırılır ve av yerine beraber alınıp götürülür, onların yardımıyla birtakım kuşlar avlanırdı."[221] Bu şekilde terbiye edilen kuşlara doğan ve şahin örnek gösterilebilir. Bu kuşlar divan şiirinde ise çeşitli benzetmelerle sevgilinin saçına veya gözüne benzetilirler.

O bakış doğanı gönül avlamak için süzülünce Anka dahi olsa elbet aşkın pençesine düşer şeklinde çevirebileceğimiz Fıtnat Hanım'ın şu beytinde sevgilinin bakışını doğana (şehbaz) benzetilmiştir:

‘Anḳā daḫi olursa düşer pençe-i ‘aşḳa
Ṣayd-ı dile şehbāz-ı nigāhı süzilince (161/2)

---

[220] Ahmet Talat Onay, *a.g.e.*, s.24.
[221] Abdülaziz Bey, *Osmanlı Âdet Merasim ve Tabirleri*, (Hz. Kâzım Arısan, Duygu Ansan Günay), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1995, s.377.

Sevgilinin saçının şahini (aşığın) can kuşunu her an avlayabilmek için naz ile tüylerini açar kapar diyen Makâlî ise sevgilinin saçını şahine benzetir:

Şehperlerini nāz-ile şāhīn-i zülf-i yār
Cān murġınuñ şikārına her an açar ḳapar (112/4)

2.3.6.1.3. Çevgân Oyunu

Çevgân oyunu, karşılıklı iki takımın ucu eğri değneklerle ve topla at üstünde oynadıkları bir oyundur. Günümüzde oynanan poloya benzer.[222] Divan şiirinde ise genellikle sevgilinin saçları çevgân olurken aşığı başı da top olur.

Bağdatlı Rûhî, aşağıdaki beytinde bu oyuna telmihte bulunur. Rûhî, gönlüne seslenerek aşk çevgânından kaçmamasını, eğer aşk ehli ise başını top eyleyerek meydana gelmesini söyler:

Ḳaçma çevgān-ı muḥabbetden göñül cevlāna gel
Başını ṭop eyle ehl-i ‘aşḳ iseñ meydāna gel (138/1)

2.3.6.1.4. Deliler

Eskiden deliler etraflarına zarar vermesin diye ya bağlanır ya da zincirlenirdi. Bu durum divan şiirinde de ele alınır. Âşık, sevgilinin saçlarına zincirle bağlanmış bir deli olarak şiirlerde zikredilir.

Fehîm-i Kadîm, terci-bendinde yer alan şu beyitte sevgilinin saçının, âşığın gönlünü deliliğin sallanan zincirine döndürdüğünü ve en sonunda âşığın bu sevda ile deli olduğunu dile getirir:

Zülfin itdi dilümi silsile-cünbān-ı cünūn
Āḫirü’l-emr bu sevdā ile oldum mecnūn (186/II-2)

2.3.6.1.5. Divan Durmak

Büyüklerin huzurunda el kavuşturup emre hazır vaziyette durmaya divan durmak denir. Ahmet Talat Onay bunun Türklerce âdet olduğunu dile getirir.[223]

Niyâzî-i Mısrî’nin şu beytinde bu âdete gönderme yapılır. Allah’ın divanına durulduğunda (namaza başlarken) da el bağlandığını dile getirir:

---

[222] Yunus Kaplan, Yakup Poyraz, “Divan Şiirine Kaynaklık Etmesi Bakımından Oyunlar”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Klâsik Türk Edebiyatının Kaynakları Özel Sayısı Prof. Dr. Turgut KARABEY Armağanı,* 3/15, s. 156.
[223] Ahmet Talat Onay, *a.g.e.*, s.139.

Çün ḳāmet alup durduḳ dīvānına [el bağlu]
Vechini ‘ayān gördük bu ḥayrete irince (78/4)

2.3.6.1.6. Hac Âdetleri

Hac, Müslümanların belli bir zaman aralığında Ka‘be’yi ve çevresini ziyaret ettikleri ibadettir. Hac, İslam’ın şartlarından olup durumu el veren her Müslümana farzdır. Ka‘be ilk ibadet yeri olduğu için önem arz etmektedir. Divan şiirinde âşık, sevgilinin muhitini Ka‘be’ye benzetirken kendisini de hacıya benzetir.[224] Mecmuada hac ibadetiyle ilgili pek çok beyit yer almaktadır ve beyitlerin çoğunda gerçek anlamıyla kullanılmıştır.

Bahrî’nin şu bendinde Ka‘be’nin tavaf edilmesine vurgu yapılır:

Baḥrī ‘āṣī ḳullaruñ mürşid diler irşād-ile
Geldi dergāhına yā Rab aġlayup feryād-ile
Çaġrışup lebbeyk lebbeyk ‘ābid ü zühhād-ile
Nūra ġarḳ olur idenler Ka‘betullāhı ṭavāf (320/IV)

Yûnus Emre ise nihayetinde Ka‘be’ye vardığını ve oradaki altın halkayı tutup ağladığını dile getirir:

Yūnus arzulayup Ka‘beye vardı
Ḫalḳasın ṭutuben çoḳ zāri ḳıldı
Mecnūn Leylā diyü Mevlāyı buldı
Yüri Leylā yüri ben Mevlāyı buldum (336/4)

2.3.6.1.7. Kölelik

Mecmuada kölelikle ilgili olarak bende (55/6, 119/5, 174/4, 184/IV-3 vb.), geda (114/VII-2, 124/VI/1, 172/6 vb.) kavramlarının yanında bende-i fermân ifadesi de geçmektedir.

Bende-i fermân, ferman kölesi anlamına gelir. Eskiden köleler alınıp satıldığında bu belge düzenlenirdi ve belge kimdeyse kölenin sahibi o olurdu. Köle serbest bırakılırken bu belge ya köleye verilir ya da yırtılırdı.[225]

[224] İskender Pala, *a.g.e.*, s.180.
[225] Hasan Kaya, “Azmizâde Hâletî Divanı’nda Âdet ve Gelenekler”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 5, İstanbul 2010, s.166.

Fuzûlî'nin şu beytinde Âşık, sevgilisinin ferman kölesi olduğunu, o isterse canını teslim edeceğini dile getirir:

Cāna meylüñ var ise ḥükm eyle teslīm eyleyem
Pādişāhum ben senüñ bir bende-i fermānuñam (156/6)

2.3.6.1.8. Kös Çalmak

Kös, eskiden nöbet zamanları ve cenge giderken çalınan büyük davulun adıdır. "Padişahlara mahsus "mehterhane"de de çalınırdı."[226]

Niyâzî-i Mısrî'nin şu beyitinde ecel kösünün ölüm çaldığını canın bundan habersiz olduğunu dile getirir. Aynı zamandan vücudu bir asker ordusuna benzeterek askerlerin içine titreme hastalığının düştüğünü ve sultanın bundan habersiz olduğunu söyler:

Kūs-i rıḥlet çaldı mevt ammā henūz cān bī-ḫaber
'Asker-i a'żāya lerze düşdi sulṭān bī-ḫaber (22/1)

2.3.6.1.9. Kurban Kesmek

Kurban, ibadet maksadıyla hayvan kesimine ve bu sebeple kesilen hayvana verilen addır.[227] Edebiyatımızda daha çok Hz. İbrahim'in başından geçen kurban hadisesiyle anılır. Âşık da her daima sevgilinin yoluna canını kurban etmeye hazırdır.[228] Mecmuadaki pek çok şiirde "kurban olmak" kavramı (43/4, 108/5, 224/2 vb.) geçmektedir.

Fuzûlî, aşağıdaki beyitte insanların yılda bir kez kurban kestiğini, kendisinin ise sevgiliye her an kurban olduğunu dile getirir:

Ḫalḳ-ı 'ālem 'ıyd içün ki yilde bir ḳurbān keser
Dem-be-dem sā'at-be-sā'at ben senüñ ḳurbānuñam (156/9)

2.3.6.1.10. Misafir Ağırlamak

Kültürümüzde misafiri iyi ağırlamak, saygıda kusur etmemek âdettir. Fuzûlî de bu âdete değinerek feleğe seslenir. Ona seslenerek dünya misafirhanesinde misafir olduğunu ve bir iki gün kalıp gideceğini bu nedenle kendisini hoş tutmasını, hürmet göstermesini söyler:

Ḳan idüp baġrum işüm āh itme her dem ey felek
Ḥürmetüm ṭut bir iki dem kim senüñ mihmānuñam (156/8)

[226] Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1993, s.303.
[227] Ahmet Güç, "Kurban", *DİA*, C.26, Ankara 2020, s.433.
[228] İskender Pala, *a.g.e.*, s.279.

2.3.6.1.11. Pazar/ Alışveriş İle İlgili Kullanımlar

Pazarlar, satıcıların haftanın belirli günlerinde ürünlerini sattıkları yerlerdir. Kalabalık, gürültülü ve canlı yerler olup sosyal hayatın en iyi gözlenebileceği mekanlardandır. Her sosyal değer gibi pazarlarda divan şiirinde kendine yer bulur. Sevgilinin pazarına giden âşık, onun ilgisini ve ihsanını ancak canına karşılık satın alabilir.

Niyâzî-i Mısrî, aşağıdaki beyitte aşk dükkânından alışveriş yapanken can verilirse ancak sevgiliye ulaşılabileceğini dile getirir:

Bu yolda cānuñ viren cānān olur yerine
‘Aşḳ dükkānında anuñ cān ile bāzār olur (20/7)

Bac, bir vergi çeşididir. Arsa, ev, dükkân ve değirmen gibi mülklerden değil, pazarlarda ve çarşılarda satılan mallardan alınana bir vergidir.[229] Niyâzî-i Mısrî'nin başka bir beyitinde de buna değinilir. Ölmeyince vuslata eremeyeceğini, çünkü sevgilinin ilinde vergi olarak can alınmasının âdet olduğuna vurgu yapar:

Ey Niyāzī ölmeyinde iremezsin vuṣlata
‘Ādet oldur yār ilinde cān alurlar ḥüsne bāc (10/5)

2.3.6.1.12. Saçı Saçmak

Düğünlerde davetlilerin gönderdiği hediyeye saçı denir. Eskiden para ve buğday gibi şeylerden gelinin başından saçılırken, daha sonra her türlü düğün hediyesine denilir olmuştur.[230] Bu gelenek, sadece düğünlerde olmayıp sevinçli bir haber geldiğinde, padişahlar tahta çıktığında veya bir şehre geldiklerinde atlarının ayaklarına saçı saçılırdı.[231]

Can da saçı olarak sevgilinin yoluna saçılır. Niyâzî-i Mısrî, bunun âdet olduğunu söyler:

İllā tāc u taḫta olmaz vaṣl-ı yār
‘Ādet oldur aña cān īs̱ār olur (26/9)

2.3.6.1.13. Selamlaşmak

Toplumumuzda selam vermek sünnet, selam almak ise farzdır. Bu nedenle selam vermemek ve verilen selamı almamak büyük saygısızlıktır.

[229] Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, C.II. s.143.
[230] Ahmet Talat Onay, *a.g.e.* s.354.
[231] Orhan Kurtoğlu, "Klasik Türk Şiirinde Saçı Geleneği". *Millî Folklor*, 81, 2009, s.92.

Yûnus Emre, Hak dostu olmayan sıradan insanların onu anlamadıkları için ona bakıp gülüştüklerini, selamını almadıklarını[232] ifade eder:

Ben dost ile dost olmışam
Kimseler dost olmaz baña
Münkirler baḳup gülüşür
Selām daḫi virmez baña (372/1)

Mecmuada "merhaba" ifadesi yüceltilen kişiye hitap olarak (170. şiir) veya övülen şeye hitap olarak (267. şiir) kullanılmıştır.

2.3.6.1.14. Sürme Çekmek

Sürme, kadınların süs için göz kapaklarının içine sürdükleri siyah veya lacivert toza denir.[233] Halk arasında sürme çekmenin sünnet olduğu ve bazı göz hastalıklarına da iyi geldiği söylenir.

Mecmuadaki şiirlerde kuhl (171/5, 360/6) ve tutiya (40/5, 143/10, 177/2) olarak geçer. Tutiya, aynı isimdeki taşın öğütülerek yapılan tozuna denir.[234] Genellikle sevilen veya övülen kişinin bastığı toprak göze tutiya olarak sürülür.

Seyfî, On İki İmam'ı övdüğü gazelinde onların bastığı toprağın gözüne tutiya geldiğini söyler:

Be-hey 'āṣıḳ gözüñ aç baḳ cihān bunlarladur revnaḳ
Buların başdıġı ṭoprāḳ gözüme ṭūtiyā geldi (143/10)

2.3.6.1.15. Şerh Etmek

Şerh; her hangi bir ilim dalında kaleme alınmış bir eseri daha anlaşılır hale getirmek için yazılan yazı veya esere denir. [235] Şiirlerde de bu geleneğe gönderme yapılarak sevgilinin güzelliği ve yüzündeki unsurların şerhi (42/6, 77/4, 109/4, 318/3) veya aşığın kendi vaziyetinin şerhi (94/1, 124/III-2) yapıldığı dile getirilir.

Enderunlu Vâsıf da bu geleneği şiirine konu ederek eğer sevgili onu azarlamazsa aşkı bölüm bölüm şerh edeceğini söyler:

---

[232] Mustafa Demirci, *Yunus'ta Hak ve Halk Sevgisi*, Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı, Eskişehir 2013, s.72.
[233] Ahmet Talat Onay, *a.g.e.*, s.378.
[234] Ahmet Talat Onay, *a.g.e.*, s.413.
[235] Mustafa Erdoğan, "Edebiyatımızda Şerh Geleneğine Genel Bir Bakış", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* S.1, Manisa 1997, s.286.

İtmez iseñ ey perī baña ‘itāb
Şerḥ ideyüm ‘aşḳı saña bāb bāb (185/XIII-1)

2.3.6.1.16. Yağma Etmek

“Bir yeri topluca basarak orada bulunan malları şiddet kullanarak alıp kaçma; çapul; talan.”[236] anlamına gelen yağma, divan şiirinde de sık sık kullanılan bir imajdır. Genellikle değerli şeyler yağma edilir. Mecmuada yer alan bir kaç şiirde de bu geleneğe telmihte bulunulur (69. şiir, 82/4, 179/2 vb.).

Üftâde, gönlünü yağmalayıp aklını alanın canan olduğunu dile getirir:

Göñlümi yaġmalayup ‘aḳlum alup mecnūn iden
Sırruma te’s̱īr idüp bu cānuma cānān olan (277/3)

2.3.6.1.17. Yas Tutmak

Ölen kişilerin arkasından yas tutulur. Yas âdetleri eski zamanlardan günümüze kadar devam etmektedir. Ağlayarak ağıt yakmak, yaka yırtmak, siyah giysilere bürünmek bunlardan bazılarıdır. Mecmuada yer alan ve içinde yas ögeleri bulunduran şiirlerin çoğu Hz. Hüseyin ve yakınlarının Kerbela’da şehit edilmesini anlatan mersiye türünde şiirlerdir (136, 156, 175, 181).

Abdallar, Hz. Hüseyin’e duydukları sevgiyi göstermek için başlarına ve göğüslerine dağ yakarlar.[237] Ömer Fu’âdî’de bu âdete telmihte bulunur:

Kerbelāda çaġrışurlar yā Muḥammed yā ‘Alī
Sīnesine şerḥa şerḥa dāġ uran gelsün beri (181/2)

Bağdatlı Rûhî ise yas zamanları ağlayıp figan etmeye ve siyah giysiler giymeye telmihte bulunur:

Çāk ḳıl sīneñi kim māh-ı Muḥarremdür bu
Ey göñül āh u fiġān eyle ki mātemdür bu (136/1)

Bedenüñ dāġ-ı siyehlerle siyeh-pūş eyle
Rūḥiyā ḳaralara gir dem-i mātemdür bu (136/5)

[236] Yaşar Çağbayır, *a.g.e.*, s.1767.
[237] Ahmet Talat Onay, *a.g.e.* s.25.

2.3.6.2. İnanışlar

2.3.6.2.1. Hazineler ile ilgili inanışlar

Eski zamanlarda günümüzdeki gibi sıkı güvenlikli yerler olmadığından değerli eşyalar, çalınmasını önlemek için virane yerlere gömülürdü. Bunun nedeni başkalarının hazineyi kolaylıkla bulmasını engellemektir.[238]

Niyâzî-i Mısrî'de gönlünün bir virane olduğunu ve gizli hazinenin orada olduğunu dile getirir:

Görüneñ ṣanma Niyāzīnüñ hemān sen mülkini
Gönli bir vīrānedür kim genc-i pinhān andadur (14/9)

Hazinelerle ilgili bir diğer inanış da tılsımdır. Viraneye gömülen hazineyi kimse çalmasın diye tılsım yapılırdı. İnanışa göre hazineyi bulan kişi yılan görürmüş.[239] Bu inanış içinde 100 yıl yaşayan yılanların ejderha olduğu da yer alır.[240]

Divan şiirinde de hazine-virane-tılsım ilişkisine yer verilir. Sevgilinin yüzü değerli bir hazine olurken siyah saçları o hazineyi koruyan birer yılan olur.

Bursalı İffet'e ait olan şu beyitte Âşık, sevgiliye kıvrımlı saçlarıyla ilgili soru sorduğunu söyler. Sevgili ise onların güzellik hazinesine bekçilik yapan bir ejderha olduğunu söyler:

Ol mehe itdüm şikenc-i ṭurradan pürsīş didi
Ejdehādur genc-i ḥüsne pāsbānumdur benüm (118/2)

Aynı inanışı Fıtnat Hanım'ın şu beytinde de görmek mümkündür. Şair, sevgili siyah saçını tarayıp yanağına dökünce her telin güzellik hazinesinde birer yılan olduğunu dile getirir:

Her tārı birer mār olur genc-i ḥasende
Ruḫsārına zülf-i siyehüñ şāne bulınca (161/4)

[238] Hakan Yekbaş, "Zâtî Divanında Halk İnanışları", *Turkish Studies*, Volume 4/2 Winter 2009, s.1122.
[239] İskender Pala, *a.g.e.*, s.109.
[240] İskender Pala, *a.g.e.*, s.297.

2.3.6.2.2. Seher Vakti

Seher; sabahın erken saati, güneşin doğmasından önceki vakittir.[241] Seher vakti çiçekler açar, tabiat canlanır. Tatlı tatlı esen sabah yeli insana rehavet verir. Güneşin yavaş yavaş kendini göstermesi, aydınlığı, canlılığı ve çalışmayı da beraberinde getirir. Seher vaktinin uğurlu olduğuna ve Allah'ın rızık dağıttığına inanılır. Ayrıca seher vakti edilen duanın da kabul olduğu söylenir.[242]

Seher vaktinde erken uyanmak, ibadet etmek divan şiirinde de yer bulmuştur. Seher vaktinde yaşlı gözlerle Allah'a yalvarıp yakarılır, dua ve niyaz edilir. Seherde yapılan samimi dualar kabul olunur, açılan eller boş döndürülmez.[243]

Niyâzî-i Mısrî, seher vakti içten bir şekilde Allah'a yalvarılırsa O'nun lütfuna mazhar olunacağını söyler:

Her vaḳt-i seḥerde biñ luṭfı gelür Allāhuñ
Ol vaḳt uyanur ḳalbüñ yalvar güzel Allāha (72/7)

"Seher, zikrin en feyizli olduğu zamandır. Uykunun en tatlı olduğu bir vakitte yapılan zikir, Allah'ın katında diğer vakitlere göre daha faziletlidir."[244] Hakkı, seher vaktinin vakitlerin padişahı olduğunu dile getirir:

Seḥerdür ehl-i ẕikrüñ cilvegāhı
Seḥer[dür] ehl-i derdüñ vaḳt-i āhı
Seḥerdür cümle vaḳtüñ pādişāhı
Uyan ey gözlerüm vaḳt-ı seḥerde (307/III)

2.3.6.2.3. Ab-ı Hayat / Hızır

Hızır, kaynaklarda ab-ı hayat ve ölümsüzlükle anılır. Rivayet göre Hızır, İskender ve yakın arkadaşı İlyas ile karanlıklar ülkesi Zulumat'a ab-ı hayatı aramaya gider. Uzun bir yolculuktan sonra bir pınar başına oturarak dinlenirler. O sırada yanlarında azık olarak getirdikleri balıkları yiyecekken Hızır'ın elinden bir damla su balığa damlamış. Balık o sırada canlanıp suya atlamış. O suyun ab-ı hayat olduğunu anlayıp doyasıya içmişler. Sonrasında İskender'e haber vermeye gitmişler fakat döndüklerinde suyu bulamamışlar. Böylelikle Hızır ve İlyas ölümsüzlüğe kavuşmuş olurlar. İnanışa göre Hızır ile İlyas Allah'ın emri ile dünyada

[241] Yaşar Çağbayır, *a.g.e.*, s.1440.
[242] İskender Pala, *a.g.e.*, s.383-384.
[243] Hüseyin Güftâ, "Divan Şiirinde Vakt-i Seher", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* Volume 3/15 2010, s.95.
[244] Hüseyin Güftâ, *a.g.m.*, s.95.

sıkıntıya düşenlerin yardımına koşarlarmış. Kıyamete dek sürecek olan bu görevi Hızır denizde, İlyas ise karada yaparmış.[245]

Hızır; ab-ı hayatı arayıp bulması, ab-ı hayatı içmesi ve ölümsüz olması yönüyle çeşitli benzetmeler yapılarak şiirlerde yer alır. Niyâzî-i Mısrî'nin tüm bu vasıfları içinde bulunduran şu beyti örnek verilebilir:

Ẓulmete Ḫıżr-ile gir gevher çıḳar
Āb-ı ḥayvāndan içüp hem ḳana gel (50/3)

2.3.6.2.4. Berat Gecesi

Berat gecesi adını Allah'ın günahkârları affetmesinden alır (berâet). Kimi âlimlere göre, Duhan suresinde (44/3) zikredilen "mübarek gece" Berat gecesidir. Hz. Muhammed'in bu gecede ibadetle meşgul olmayı ve gündüzünde oruç tutmayı teşvik ettiği rivayet edilir.[246]

Berat gecesi Müslümanlarca kutsal sayılmış, bu gece diğer gecelerden daha fazla ibadet edilmesi âdet halini almıştır.[247]

Suyûtî'nin aktardığına hadise göre Hz. Muhammed şöyle buyurmuştur: "Her yıl Şaban ayından diğer yılın Şaban ayına kadar eceller tayin edilir. Bundan dolayı bazen kişi evlenir ve çocuğu olur, ancak ismi o yıl ölecekler arasında çıkmıştır."[248] İsmail Hakkı Bursevî'de bu hadise telmihte bulunarak Berat gecesi halkın beratının yazıldığını, iyiyle kötünün seçildiğini söyler:

Yazılur ḫalḳuñ berātı gelince Berāt gecesi
Ger ḥayātı ger memātı gelince Berāt gecesi (286/1)

Levḥ-i maḥfūẓı açarlar ḥülle vü kefen biçerler
Eyüyi kemi seçerler gelince Berāt gecesi (286/4)

Berat gecesi Zemzem suyunun da coşkunlukla aktığına inanılır:

Āşikāre olur sırlar feyż alur civānlar pīrler
Āb-ı zemzem artar dirler gelince Berāt gecesi (286/2)

[245] İskender Pala, *a.g.e.*, s.204.
[246] Nebi Bozkurt, "Kandil", *DİA,* C.24, İstanbul 2001, s.301.
[247] Halit Ünal, "Berat Gecesi", *DİA*, C.5, İstanbul 1992, s.475.
[248] Celâleddîn es-Suyûtî, *ed-Dürrü'l-Mensûr fi't-Tefsîr bi'l-Me'sûr*: Hüseyin Yılmaz, *Hadislerle Kur'ân-ı Kerim Tefsiri Ed-Dürrü'l Mensûr fi't-Tefsîr bi'l-Me'sûr*, C.13, Ocak Yayıncılık, İstanbul 2012, s.247.

Ayrıca Berat gecesinin ibadetle geçirilmesi gerektiğine ve o gecede duaların kabul olduğuna da değinilir:

Ḥaḳḳı Ḥak rıżāsın bulur ol şeb namāzını ḳılur
Du‘ālar müstecāb olur gelince Berāt gecesi (286/5)

2.4. Mecmuada Karşılaşılan Problemler

Mecmuada müstensihin dalgınlığından, dikkatsizliğinden ve eğitim durumundan kaynaklanabilecek pek çok hata vardır.

Mecmua özenerek yazılmış, kolay okunabilir, temiz ve sağlam bir mecmuadır. Buna rağmen yazılırken pek çok hata yapılmıştır. Mecmuada yer alan problemler elden geldiğince düzeltilmeye çalışılmış, düzeltmeler dipnotta verilmiştir. Mecmuada imla hatalarının yanında şiirlerin aidiyeti konusunda da problemler vardır. Bu problemler müstensihin şiiri aldığı kaynaktan veya müstensihin kendisinden kaynaklı olabilir. İmla hataları şu şekilde örneklendirilebilir:

- Mecmua genelinde dikkat çeken en belirgin problem kelimelerin yanlış yazılmasıdır. Hatalar çoğunlukla خ (ḫ) harfi ile yazılan kelimelerde görülmektedir. Ḫayāl, Daḫi, Ḫuṣūṣ vb. kelimler noktasız yazılmıştır. Bunlar müstensihin dikkatsizliği olarak düşünüldüğünden mecmua metni kurulurken dikkate alınmamış, kelimelerin doğrusu yazılmıştır.

Ör: 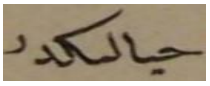 (7[a]) Hayal kelimesi mecmua genelinde çoğunlukla örnekte görüldüğü gibi yazılmıştır.

- Mecmuada bazı yerlerde müstensihin yanlış yazıp üzerini çizdiği kelimeler ve beyitler vardır. Bu kısımlar metne dâhil edilmemiş, dipnotta gösterilmemiştir.

Ör: 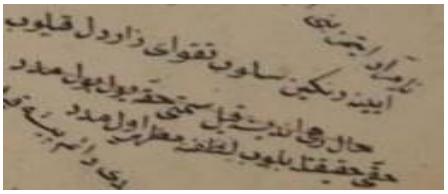 84[b]'de yer alan bu beyit örnek olarak verilebilir.

- Mecmuada çoğu yerde ك ile yazılması gereken –Iñ eki ن ile yazılmıştır.

Ör: 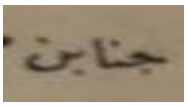 74[b]'de yer alan bu kelime örnek olarak verilebilir.

- Mecmuada iki yerde sayfa kopukluğu olduğu düşünülmektedir:
  a. 81[b]'de "Evc" başlığıyla yer alan şiir 82[a]'da devam etmemektedir. 82[a]'da devam eden şiir Abdülahad Nûrî'ye aittir. İki şiir parçası arasında hiçbir benzerlik bulunmamakla bereber şiirlerin geri kalan kısımlarına mecmuanın devamında veya öncesinde rastlanmamıştır.
  b. 83[b]'de "Sünbüle" başlığıyla yer alan şiir 84[a]'da devam etmemektedir. 84[a]'da devam eden şiir Nakşî adlı şaire aittir. İki şiir parçası arasında hiçbir benzerlik bulunmamakla bereber şiirlerin geri kalan kısımlarına mecmuanın devamında veya öncesinde rastlanmamıştır.
- Divanlarla karşılaştırılarak düzenlenen şiirlerde bazı dizelerin ve beyitlerin yerlerinin değiştirildiği ya da bazı beyitlerin/dizelerin mecmua dışı bırakıldığı görülmüştür. Bu durumda mecmuanın aslına sadık kalınmış, değişiklikler dipnotta verilmiştir.
- Mecmuada dikkat çeken en önemli problemlerden biri de şiirlerin aidiyeti problemidir. Yapılan taramalarda mecmuada yer alan bazı şiirlerin verilen şaire ait olmadığı tespit edilmiştir:
  a. 31[b]'de "Ġazel-i Fużūlī Tahmis-i Bāḳī" başlığıyla yer alan tahmis Bâkî'ye ait olmayıp 16. yüzyıl şairlerinden Mânî'ye aittir.[249]
  b. 27[a]'da yer alan ilahi, kaynaklarda hem Eşrefoğlu Rûmî'ye hem de Âşık Yûnus'a kayıtlıdır.[250]
  c. 28[b]'de "Sābā" başlığıyla yer alan şiirin mahlas beytinin yeri boş bırakılmıştır. Kaynaklarda şiirin Eşrefoğlu Rûmî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.[251]
  d. 40[b]'de yer alan Fâ'ik mahlaslı şiir Nâbî Divanı'nda da yer almaktadır. Safayi Tezkiresinde şiir için şu bilgi yer almaktadır: "Nābī-i şīrīn süḫan Fā'iḳ aġzından naẓm idüp Ḥaleb'den İstanbul'a gönderdigi ġazeldür."[252]

[249] Şener Demirel, *Dîvân-ı Mânî ve Şehr-engîz-i Bursa*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara 2017. Erişim adresi: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55755,divan-ve-sehr-engiz-i-bursapdf.pdf?0 Erişim Tarihi: 23.05.2020.
[250] Mustafa Güneş, *Eşrefoğlu Rūmī Dīvānı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin),* Osmanlı Devleti'nin 700. Kuruluş Yıldönümüne Armağan, Ankara 2000, s.145. ; Mustafa Tatçı, *Âşık Yunus ve Diğer Yunusların Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991, s.22.
[251] Mustafa Güneş, *Eşrefoğlu Rūmī Dīvānı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin),* Osmanlı Devleti'nin 700. Kuruluş Yıldönümüne Armağan, Ankara 2000, s.188.

e. 47[b]'de "Naẓīre-i Ḥasbī" başlığıyla yer alan ve III. Murâd'a yazılan nazire Hasbî'ye değil, Hubbî Ayşe Hatun'a aittir.[253]

f. 66[b]'de "Segāh" başlığıyla, "Yūnus" mahlasıyla yer alan şiir, Yûnus'a ait olmayıp 16. yüzyıl şairlerinde Şemseddin-i Sivasî'ye aittir.[254]

g. 84[b]'de "Evc" başlığıyla yer alan şiirde "Kāmil" kelimesi mahlas kabul edilmiş ve üstü kırmızı mürekkeple çizilmiştir. Müsakimzâde'de ise 3. dizedeki "Abdullah" kelimesi mahlas kabul edilmiştir.[255] Bizde Abdullah'ı mahlas olarak kabul ettik.

h. 98[b]'de yer alan ve yarım bırakılmış 3 beyitlik şiirin Eşrefoğlu Rûmî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.[256]

i. 102[b]'de yer alan ve yarım bırakılmış 2 beyitlik şiirin Konyalı Şem'î'ye ait olduğu tespit edilmiştir. [257]

2.5. Mecmuanın Sahaya Katkıları

Mecmualar, divanı olan şairlerin eserlerine ek beyit ve şiirler bulunması, divan tertip edememiş şairlerin yeni şiilerinin bulunması açısından önem taşımaktadır. Diğer yandan da dönemin şiir ve mûsikî zevki hakkında fikir vermesi açısından sahaya katkıları bulunmaktadır. İncelediğimiz mecmuanın sahaya katkıları iki başlık altında verilmiştir:

2.5.1. Şiir Düzeyinde Katkılar

- 105, 227, 233, 234, 235, 238, 239 numaralarda yer alan şiirlere Yûnus Emre ile ilgili referans aldığımız kaynaklarda rastlanmamıştır. Yûnus Emre ile ilgili belirtilen kaynaklarda bu şiirlere rastlanmaması nedeniyle bu şiirlerin başka bir Yûnus'a ait olabileceği düşünülmektedir. İleride bu Yûnus ile ilgili yapılacak yeni çalışmalar veya bulunacak yeni şiirler hayatının aydınlatılmasına daha çok katkı sağlayacaktır.
- 148 numarada yer alan Peyâmî'ye ait tahmise kaynaklarda rastlanmamıştır.
- 150 numarada yer alan Meşâmî'ye ait şiirin sadece mahlas beytine kaynaklarda rastlanmıştır.

---

[252] Nuran Altuner Üzer, *Safaî ve Tezkiresi İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Doktora Tezi, İstanbul 1989, s.668. ; Ali Fuat Birkan, *Nābī Dīvānı II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997, s.757.
[253] Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*, C.2, Meral Yayınevi, İstanbul 1972, s.145.
[254] Recep Toparlı, *Şemseddin Sivasî Divanı*, Şemseddin Sivasî Külliyatı Seri No: 1, Sivas Belediyesi, Sivas 2015, s.125.
[255] Süleymaniye Küt. Es'ad Efendi Bl., No: 3397, s.106[b].
[256] Mustafa Güneş, *Eşrefoğlu Rūmī Dīvānı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin),* Osmanlı Devleti'nin 700. Kuruluş Yıldönümüne Armağan, Ankara 2000, s.256.
[257] Mehmet Sarı, *Mevlevî Âşık ve Şâir Konyalı Şem'î Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânı*, T.C. Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Konya 2013, s.155.

- 210, 260, 262, 304, 305, 306, 307, 308, 311, 312, 317, 318 numaralarda yer alan İsmail Hakkı Bursevî'ye ait şiirlere kaynaklarda rastlanmamıştır.
- 272 ve 284 numaralarda yer alan Hüdâyî (ö. 1038/1628)'ye ait şiirler Hüdâyî Divanı'nda yer almamaktadır.
- 314 numarada yer alan Bursevî mahlaslı şiir Muhyiddîn-i Bursevî Divanı'nda yer almamaktadır.
- 336, 342, 347, 348, 353 numaralarda yer alan Necîb mahlaslı şiirlere Necîb Divançesi'nde rastlanmamıştır. Bu şiirlerin aynı mahlası kullanan Eşrefzâde Tekkesi şeyhlerinden Eşrefzâde Seyyid Hacı Abdülkadir Necîb Efendi?'ye ait olabileceği düşünülmektedir.
- Kimliği tam tespit edilemeyen şairlerin şiirlerinin (Abdî, 'Abdullah, 'Ârif, Bahrî, Handî, 'İzzî, Nesîb, Nihânî, Rıf'at, Rızâyî, Sadrî, Sa'îd, Selâmî, Şerîf, Şevkî) ileride yapılacak yeni çalışmalara ve hayatlarının aydınlatılmasına katkı sağlayacağı düşülmektedir.

2.5.2. Beyit Düzeyinde Katkılar

- 103 numarada yer alan Yûnus Emre'ye ait şiirin 3. ve 5. dörtlükleri Yûnus Emre ile ilgili referans alınan kaynakta bulunmamaktadır.

3. Ben süsledüm ol bülbülüñ ünini
   Güle 'āşıḳ oldum gördüm ḥālini
   Ḥaḳ te'ālā sevincüñün ḳulını
   Lā ilahe illallāhdur ya nedür

5. Ḳarañlu gicede çerāġ olacaḳ
   Ṣıraṭ üzerinde berrāḳ olacaḳ
   Āḫretde her ḳula gerek olacaḳ
   Lā ilāhe illallāhdur ya nedür

- 130 numarada yer alan İlhâmî'ye ait şiirin 2. ve 6. beyitleri İlhâmî Divanı'nda bulunmamaktadır.

2. Kimse fehm itmedi ḥayfā ki nedür maḳṣūdum
   Gice gündüz ne içün dīde-i giryān aġlar

6. Ġam degül bilmez ise ḥāl-ı derūn nādān
   Fehm idüp niyyetümi ṣāḥib-i 'irfān aġlar

- 139 numarada yer alan Fâ'ik mahlaslı şiirin 7. ve 8. beyitleri Nâbî Divanı'ında bulunmamaktadır.

    7. Deryā-yı 'aşḳa bir kere ṭalsaḳ
       Der-i cihānda bir güzele baḳsaḳ

    8. Ol māh-ı tenhā deryāda bulsaḳ
       Gāhī baṭursaḳ gāhī çıḳarsaḳ

- 151 numarada yer alan Bâkî'ye ait şiirin 3. ve 6. beyitleri Bâkî Divanı'nda bulunmamaktadır.

    3. Kim ola kūyuña rehber deyü fikr eyler-iken
       Düşe geldi öñüme ḳaṭre-i eşk-i dīdem

    6. Gerçi nāziklik-ile aġzın arar engüştüñ
       Demir ammā dehenüñ sırrını ṣaḳlar ḫātem

- 156 numarada yer alan Fuzûlî'ye ait şiirin 9. beyiti Fuzûlî Divanı'nda bulunmamaktadır.

    9. Ḫalḳ-ı 'ālem 'ıyd içün ki yilde bir ḳurbān keser
       Dem-be-dem sā'at-be-sā'at ben senüñ ḳurbānuñam

- 185 numarada yer alan Enderunlu Vâsıf'a ait şiirin 15. bendinin 5. beyiti Enderunlu Vâsıf Divanı'nda bulunmamaktadır.

    5. Āh o sertīz-i ġamzenden āh
       Bir baḳışın ḥālümi ḳıldı tebāh

- 225 numarada yer alan Yûnus Emre'ye ait şiirin 6. ve 7. beyitleri Yûnus Emre ile ilgili referans alınan kaynakta bulunmamaktadır.

    6. Aġla hey gözlerüm aġla bundan gelen gülmedi
       Bu fenā dünyā elinden nice merdān iñiler

    7. Ben nidem 'ömrüm geçürdüm işledüm bī-ḥadd günāh
       Ṣuçluyum Ḥaḳ ḥużūrunda ṣuçlu olan iñiler

- 226 numarada yer alan Yûnus Emre'ye ait şiirin 4. ve 5. dörtlükleri Yûnus Emre ile ilgili referans alınan kaynakta bulunmamaktadır.

    4. Başına giydigi nūrdan tāc olur
       Ayaġı altında nārdan sac olur
       Anda bulınması ġāyet güc olur
       Bir kāmil mürşide varmayınc'olmaz

    5. Var cān-ı göñülden bir mürşid ara
       Mürşid seni murādına irgüre
       Gör Cebrā'īl delīl oldı Resūle
       Bir kāmil mürşide varmayınc'olmaz

- 231 numarada yer alan Yûnus Emre'ye ait şiirin 4. beyiti Yûnus Emre Divanı'nda bulunmamaktadır.

    4. Bir kişide 'aşḳ olsa 'aşḳ bāġçasına girse
       Güllerini dirdügin diken alaġan olur

- 232 numarada yer alan Yûnus Emre'ye ait şiirin 2. 3. ve 5. dörtlükleri Yûnus Emre ile ilgili referans alınan kaynakta bulunmamaktadır.

    2. Mevlām yüce devlet virmiş başına
       Meşġūl olmış yaradanuñ işine
       Allāh ile Resūl ile āşinā
       'Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

    3. Anlardan ḳalmışdur yol erkān uṣūl
       Etegin ṭutanlar bulmışdur vuṣūl
       Ceddini ṣorarsañ ḥażret-i Resūl
       'Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

    5. 'Āşıḳuñ yüregi yanar ṭuṭuşur
       Cigerüñ var ise gel bunda pişür
       Her ḳanda çaġırsın gelür yetişür
       'Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

- 276 numarada yer alan Üftâde'ye ait şiirin 7. bendi Üftâde Divanı'nda bulunmamaktadır.

1. Keremden eyledün va‘d-ı cemālüñ
2. Umar ‘āşıḳlaruñ girü selāmuñ
3. Göñül yaprāġımış senüñ kemālüñ
4. Anuñ doġduġı ay geldi beşāret

❖ 376 numarada yer alan Enderunlu Fâzıl’a ait şiirin 4. 5. 8. 19. 20. 21. 22. 23. 24. ve 25. beyitleri Enderunlu Fâzıl Divanı’nda bulunmamaktadır.

4. Felegüñ çāk ola nüh aṭlas-ı mīnā-fām
Līme līme ṣaġılup ‘āleme vīrān olsun

5. Ṭoġmasun bir daḫi ḫūrşīd ile māh-ı felegüñ
Māh u sāl ü şeb ü rūzı bize pinhān olsun

8. Hep ‘aḳīm ol mevālīde s̱āliṣ̱-i ‘ālem
Ne nebāt ola ne ma‘den ne de ḥayvān olsun

19. [İ]derek ḳıldı bu tertībe bahāne cühelā
Mesnedi her birisi rütbe-i aḳrān olsun

20. Der-‘aḳab irdi Ebā Müslim-i vaḳt imdāda
Āferīn himmetine yāver-i yezdān olsun

21. Ḥażret-i Muṣṭafā Pāşāyı mededkār u gayūr
Ḥaşre dek ‘āleme devlet ile nigehbān olsun

22. Ḳahramān-ı dehir ol māye-i faḫrü’l-vüzerā
Cümle ‘adāları ḳoc başına ḳurbān olsun

23. ‘Aşḳ ola ġayretine mihr[e] küsūf irmiş iken
Mesnedi himmet-i vālāsı ki raḥşān olsun

24. O murād idi ḳader oldı muḥālif ammā
Neylesün def‘-i ḳażāya nice imkān olsun

25. Bir niyet-ile ola āṣaf-ı vālā me‘cūr
Dü-cihān içre o niyyet-le dıraḫşān olsun

3. METİN

Bu bölümde metnin kuruluşunda takip edilen metotlara ve transkriptsiyonlu metne yer verilmiştir.

3.1. Metin Tesisinde Takip Edilen Metot

- Metnin yazımında ilmi eserlerde kullanılan çeviriyazı alfabesi kullanılmıştır.
- Şiirler 1, 2, 3... şeklinde numaralandırılmış, şiirin bulunduğu sayfa numarası dipnotta verilmiştir.
- Vezinler, ait oldukları bahirler ve başlıklar italik yazı ile hemen şiir numarasının altına yazılmıştır.
- Mecmuada yer alan şiirler yayımlanmış divanlar, yayımlanmamış yüksek lisans ve doktora tezleri, makaleler, yazmalar ve çeşitli bilimsel çalışmalarla karşılaştırılarak tez metni oluşturulmuştur.
- Metin tamiri yapılan yerlerde "[ ]", okunamayan yerlerde "(...)" işareti kullanılmıştır.
- Metinde geçen özel isimlerin ilk harflerini büyük yazılmış, özel isimlere gelen ekler kesme işareti ile ayrılmamıştır. (Muḥammedüñ, Niyāzīnüñ...)
- Vezin gereği olması gereken atıf vavları "[ ]" işaretiyle gösterilmemiş ve ayrı yazılmıştır.
- Mecmua metnini oluştururken anlam veya vezin yönünden karşılaştırılan şekli daha uygunsa o tercih edilmiş, farklılıklar dipnotta gösterilmiştir.
- Metinde yer alan Arapça ve Farsça mısralar, beyitler, ibareler, âyetler ve hadisler Latin harfleriyle yazılmıştır. Sadece âyetlerin ve hadislerin Türkçeye çevirisi yapılmıştır.
- Metinde geçen âyetler ve hadisler italik yazı ile yazılmıştır.
- Şairin mahlası beyitte koyu harflerle yazılmıştır. (**Bāḳī**, **Necīb**, **Fużūlī**...)
- Karşılaştırma kaynaklarda olup da mecmuada olmayan beyitler/mısralar dipnotta gösterilmiştir.
- Veznin aksadığı mısraların sonuna "*" işareti konup dipnotta aksaklık belirtilmiştir.
- Okunamayan veya yanlış yazılmış kısımların divanlardaki şekli tercih edilip mecmuadaki şekli dipnotta gösterilmiştir.
- Kelimelerdeki nokta eksiklikleri dikkate alınmamış kelimenin doğrusu yazılmıştır. (ḥayāl> ḫayāl, ḥandan>ḫandan...)
- Divandaki beyit sıralaması farklı olan beyitler dipnotta gösterilmiştir.
  Ör.: Bu beyit 3. beyitle yer değiştirmiştir.

- Mecmuada yer alan beyit veya mısra divanda tamamen farklı ise bu farklılık divandaki şekliyle dipnotta gösterilmiştir.
- Divanda dörtlük şeklinde yazılan şiirler mecmuada beyit şeklinde yazılmıştır. Mecmuanın orijinalini bozmamak için şiirler beyit formatında yazılmış, vezin de buna göre şekillenmiştir. Sadece Yûnus Emre'nin ilahileri bu kural dışında bırakılmıştır.
- Dipnotta verilen nüsha farklılıkları, aynı mısrada bulunuyorsa kelimeler arasına "/" işareti; farklı mısralarda bulunuyorsa "//" işareti kullanılmıştır.
- Mecmua metnindeki başlıklar (gazel-i Bāḳī, Nevā, Nahīfī...) metne dâhil edilmiştir.
- Mecmuada 13. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar her yüzyıldan şair yer almaktadır. Her şairi kendi döneminin ses özelliklerine göre değil, tüm şairler için ortak ses özellikleri belirlenerek mecmua metni kurulmuştur:

3.1.1. Metnin Kuruluşunda Tercih Edilen İmla Özellikleri

- Farsça kelimelerde bulunan vāv-ı ma'dūleler (^{v}) işaretiyle gösterilmiştir. (Bed-ḫ^{v}ah, üstüḫ^{v}ān...)
- Farsça ön ekler, eklendiği kelimeden (-) işaretiyle ayrılarak gösterilmiştir. (Hem-dem, bī-çāre, tā-be-seher...)
- Farsça son ekler bazı istisnalar dışında (derd-mend, Ferhad-veş tīr-āsā gibi.) eklendiği kelimeden (-) işaretiyle ayrılmadan kelimeye birleşik yazılmıştır.
- Farsça sıfat ve birleşik isimler kelimelerin arasına (-) işareti getirilerek yazılmıştır. (cihān-ārā, sihr-āferīn...)
- Aslı pādşāh, āşnā, āftāb, hānmān vb. olan kelimeler, şiirin veznine göre ses türemeli halleri olan pādişāh, āfitāb, hānumān, āşinā şekliyle yazılmıştır.
- 'İsī, da'vī, dünyī vb. kelimelerde elif-i maksūre daima "ā" şeklinde kullanılmıştır.
- Çoklu eki (-lar) büyük ünlü uyumuna uydurulmuştur.
- İyelik ekleri daima yuvarlak ünlü ile yazılmıştır. (Aklum, canum, derdüñ...)
- Tamlayan eki yuvarlak ünlü ile yazılmıştır. (senüñ, yāruñ...)
- '-dık' eki daima yuvarlık ünlü ile yazılmıştır. (geldügünde, sevdügüm...)
- Soru eki (mı) tüm metinde ayrı ve düz ünlü ile yazılmıştır. (Öldügüm içün ġam mı çekerüm 237/2...)
- Geniş zaman eki daima yuvarlak ünlü ile yazılmıştır. (gelür, virür...)

- Bildirme eki yuvarlak ünlü ile yazılmıştır.
- “-li” eki metinde görüldüğü gibi yazılmıştır.(devletli, derdlü...)
- “-ıp” eki yalnızca “-up, -üp” şekli ile kullanılmıştır. (virüp, gelüp, satup...)
- Görülen geçmiş zaman eki düz ünlü ile yazılmıştır. (geldi, aldı, virdi...)
- Öğrenilen geçmiş zaman eki düz ünlü ile yazılmıştır. (virmiş, girmiş, irmiş...)

TRANSKRİPSİYONLU METİN

1.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlahiyyāt-ı Mışrī / Ḥişār

1. Ey göñül gel ġayrıdan geç ‘aşḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat anı ḳılmış muḳtedā

2. Cümle mevcūdāt u ma‘lūmāta ‘aşḳ aḳdem durur
Zīrā ‘aşḳuñ evvelīne bulmadılar ibtidā

3. Hem daḫi cümle fenā bulduḳda ‘aşḳ bāḳī ḳalur
Bu sebebden didiler kim ‘aşḳa yoḳdur intihā

4. Dilerüm senden Ḫudāya eyle tevfīḳüñ refīḳ
Bir nefes göñlüm senüñ ‘aşḳuñdan itmegil cüdā

5. Māsivā-yı ‘aşḳuñuñ sevdāsını göñlümden al
‘Aşḳuñı eyle iki ‘ālemde baña āşinā

6. ‘Aşḳ ile ṭamuda olmaḳ cennetidür ‘āşıḳuñ
Līk cennetde olursa ṭamudur ‘aşḳsuz aña

7. Ey **Niyāzī** mürşid isterseñ bu yolda ‘aşḳa uy
Enbiyā vü evliyāya ‘aşḳ olupdur reh-nümā

2.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
Māhūr

1. Ey çarḫ-ı dūn nitdüm saña hīç virmedüñ rāḥat baña
Güldürmedüñ öñden ṣoña āh miḥnetā vāh miḥnetā

2. Bendüñden āzād itmedüñ feryāduma dād itmedüñ
Bir dem beni şād itmedüñ āh veyletā vāh veyletā

3. İrişmedi dosta elüm Raḥmāna irmedi yolum
Çıḳmadı başa menzilüm āh ġurbetā vāh ġurbetā

4. Kārum durur derd-ile ġam gitmez yanumdan hīç elem
Gülden cüdā bir bülbülem āh firḳatā vāh firḳatā

5. Mecnūn-veş āh ideyüm Ferhād-veş vāh ideyüm
Bir virdi hergāh ideyüm āh ḥasretā vāh ḥasretā

---

1. **AEM: 1[b] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 1.**
3 bulduḳda: bulduḳta NMD.
4 ‘aşḳuñdan: ‘aşḳından AEM.
5 ‘aşḳuñuñ: ‘aşḳuñ AEM.
2. **AEM: 1[b] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 7.**
1 saña hīç: saña Ø AEM.
3 irmedi: varmadı NMD..
4 yanumda: başumdan NMD.

6. Varmazsa yolum şeyḫüme ṣarmazsa merhem yareme
Olmazsa çāre derdüme āh ḥayretā vāh ḥayretā

7. Yanar **Niyāzī** derd-ile hīç kimse yoḳ ḥālin bile
Nālān idüp girdi yola āh rıḥletā vāh rıḥletā

3.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Muḫayyer

1. İki ḳaşuñ arasında çekdi ḫaṭṭ-ı üstüvā*
*'Alleme'l-esmā*yı ta'līm itdi ol ḫaṭdan Ḫudā

2. Ẕāt-ı 'ilme Muṣṭafā esmāya Ādemdür emīn
İkisinden ẓāhir olmuşdur 'ulūm-ı enbiyā

3. Ẕāt ü esmā vü ṣıfāt ef'āl u āṯār cümleten
Her zamānda bir velīnüñ vechine bunlar żiyā

4. Secde eyle Ādeme tā kim Ḥaḳḳa ḳul olasın
İden Ādemden ibā Ḥaḳdan daḫi oldı cüdā

5. Ṣūretā gördiler Allāh diyeni olmış faḳīr
Ṣandılar Allāh faḳīrdür kendilerdür aġniyā

6. *Kenzü lā-yefnā*yı bilmez ḳandadür illā faḳīr
Baḥr-i bī-pāyānı bulmaz itmeyen terk-i sivā

7. Ravża-yı ḫaḍrāyı bilmez Ḫıżra yoldaş olmayan
Āb-ı ḥayvānı bu ẓulmi görmeyenler ṣandı mā

8. Bil ki seddeyn iki ḳaş İskender ortasındadır
Cem'-i cem'ü'l-cem'-ile fetḥ oldı ebvāb-ı Ḫudā

9. Ḳanda bulur Ḥaḳḳı inkār eyleyen bu **Mışrī**yi
Ẓāhir olmışken yüzinde nūr-ı ẕāt-ı Kibriyā

4.

7+7=14
Ṣabā

1. Baḥr içinde ḳaṭreyüm baḥr oldı ḥayrān baña
Ferş içinde ẕerreyüm 'arş oldı seyrān baña

---

6 ḫayretā: ḫayretā NMD.
7 idüp: olup NMD.
3. **AEM: 1[b] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 4.**
1 *Allah Ādem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklere göstererek, "Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin" dedi (Bakara 2/31) âyetinden iktibas.*
*Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
6 *"Kanaat tükenmez bir hazinedir (Yılmaz, 2013: 354)." hadisinden iktibas.*
7 görmeyenler: bilmeyenler NMD.
4. **AEM: 2[a] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 9.**

2. Dost göründi çün ‘ayān ḳalmadı bir şey nihān
Ṭūfān olursa cihān bir ḳaṭre ṭūfān baña

3. Ṣūretde nem var benüm sīretdedür ma‘denüm
Ḳopsa ḳıyāmet bugün gelmez perīşān baña

4. Ḳāf-ı dil ‘anḳāsıyum sırruñ āşināsıyum
Endīşeler ḫāṣıyum ad oldı insān baña

5. **Niyāzī**nüñ dilinden Yūnus durur söyleyen
Herkese çün cān gerek Yūnus durur cān baña

5.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḥabs içün geldi gelür ıṭlāḳ içün fermān baña*
Evveli ḳahr āḫiri iḥsān ider sulṭān baña

2. Erba‘īnüm çün tamām oldı daḫi on gün geçer
Ḫatm olur menzil merātib cān olur cānān baña

3. *Ḳābe ḳavseyni ev ednā* üç yüz ellidür bilin
Doġdı gün maġribden açdı ẓulmeti Sübḥān baña

4. Geldi Ḥaḳ bāṭıl firār itdi ṭolaşdı maġribe
Ẓāhir oldı gizli sırlar virdi Ḥaḳ bürhān baña

5. Oldum İsmā‘īl gibi teslīm-i Ḥaḳ itdi hemīn
İki biñ yüz daḫi yitmiş beşde bir ḳurbān baña

6. Añladum ẕebḥ-i ‘aẓīme bir işāretdür bu ḳoç
Hem beşāretdür gele Yaḥyā ile mihmān baña

7. Ḫalḳ-ı ‘ālem dідiler ‘Īsāya **Mışrī** bir zamān
Daḫi bundan özge *mā evhā* didi Ḳur’ān baña

6.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
Māhūr

1. Ey derde dermān isteyen yitmez mi derd dermān saña*
Ey rāḥat-ı cān isteyen ḳurbān olandur cān saña

---

4 ‘anḳāsıyum: ‘anḳāsı benüm AEM.
5 Yūnus durur: Yūnusdur NMD.
5. AEM: 2[a] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 5.
1 *Bu şiirin redifi önceki şiirle aynı olduğundan müstensih tarafından önceki şiirin devamı şeklinde o şiirin hemen ardına yazılmıştır. Divanda ayrı bir şiir olarak veridiğinden dolayı biz de ayrı yazmayı uygun gördük.
3 bilin: bilüñ NMD.. // doġdı: ṭoġdı NMD. *(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu (Necm 53/9) âyetinden iktibas.*
6 ẕebḥ-i ‘aẓīme: ẕebḥ-i aẓīme NMD.
7 *Böylece Allah kuluna vahyedeceğini vahyetti (Necm 53/10) âyetinden iktibas.*
6. AEM: 2[b] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 3.
1 rāḥat: rāḫat NMD.

2. Yaġma idersüñ varlıġuñ gider göñülden darlıġuñ
Maḥv eylesüñ aġyārlıġuñ yār olısar mihmān saña

3. Sermāye bu yolda hemān teslīm ol buña inan
Ṣıdḳ-ile Allāha ṭayan itmez mi gör iḥsān saña

4. Tevḥīde ṭapşur özüñi kimseye açma rāzuñı
Şeyḫ izine ṭut gözüñi şeyḫüñ yiter bürhān saña

5. İven kişi yol alımaz maḳṣūdı hergiz bulımaz
Yoġ olmayan var olımaz yüz göstere ‘irfān saña

6. Dünyā ile ‘uḳbāyı ḳo ūlā ile uḫrāyı ḳo
Var ol ḳurı sevdāyı ḳo maṭlab yiter Sübḥān saña

7. Cāndan ṭaleb ḳıl yārını vir cānı bul dīdārını
Yoġ eyle kendi varını kim cān ola cānān saña

8. Güçdür ḳatı Ḥaḳḳuñ yolı dergāhı hem ġayet ulı
Ṣıdḳ-ile olmazsañ ḳulı itmez yolı āsān saña

9. Çürüklerüñ hep saġ olur zehrüñ ḳamu yaġ bal olur
Dağlar yemişli bāġ olur cümle cihān bostān saña

10. Ḳullıġa bel bağlar iseñ şām u seḥer ağlar iseñ
Ṣular gibi çağlar iseñ tīz bulınur ‘ummān saña

11. Bülbül oluban ötegör gül gibi açıl tütegör
‘Aşḳ odına cān atagör gülzār ola nīrān saña

12. Yüzüñ **Niyāzī** eyle ḫāk derd ile ḳıl baġrını çāk
Ḳalbüñ sarāyın eyle pāk şāyed gele sulṭān saña

7.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Ḫatm-i cem‘ü’l-mürselīnüñ faḫridür faḳr u fenā*
Ḫatm odur kim bir ola yanında hem şāh u gedā

2. Devlet-i dünyā seni bir rütbe muḥtāc ider
Devlet odur kim vire her rütbede saña ġınā

---

2 darlıġuñ: ṭarlıġuñ NMD. // maḥv: maḫv NMD.
3 iḥsān: iḫsān NMD.
5 İkinci dize divanda şu şekildedir: *“Bekle ma‘ārif ḳapusın yüz göstere iḥsān saña”*.
7 yārını: yāruñı NMD. / dīdārını: dīdāruñı NMD. // varını: varuñı NMD.. / cān ola: var ola NMD.
9 yaġ bal: bal yaġ NMD. // dağlar: ṭaġlar NMD.
12 baġrını: baġruñı NMD.
7. AEM: 3[a] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 10.
1 *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Bekle Musayı telemmüz eylese itmez kabul
Hızr ile hem-rah olan kes eylemez çün ü çera
2 İkinci dize divanda şöyledir: *“Devlet odur kim saña her rütbede vire ġınā”*.

3. Dersi ‘aḳlından alursañ bil saña olmaz delīl
Dersini var Ḥaḳdan al ki ‘ilmüñ olsun reh-nümā

4. ‘İzzet isterseñ yüri var bekle ẕillet ḳapusın
Āteşi a‘dā ile ḳayna olasın kīmyā

5. *Ḳabe ḳavseyni ev ednā*da iḳāmet eyleme
Ẕāt-ı baḫt envārına yan bul maḳām-ı müntehā

6. **Mışrī**ye ḫatmü’l-maḳāmāt oldı her şeyden ferāġ
Ẓāhir u bāṭında ḳalmadı edeb illā Ḫudā

8.

7+7=14

‘Aşīrān

1. Baḳup cemāl-i yāre çaġıruram dost dost
Dil oldı pāre pāre çaġıruram dost dost

2. ‘Aşḳuñ-ile dolmışam zühdümi yañılmışam
Mest-i müdām olmışam çaġıruram dost dost

3. Mescid ü meyḫānede ḫānede vīrānede
Ka‘bede putḫānede çaġıruram dost dost

4. Ṣular gibi çaġ çaġ ṭolaşuram daġ u bāġ
Ḥayrān baña ṣayru ṣaġ çaġıruram dost dost

5. Geldüm cihāna ġarīb oldum güle ‘andelīb
Her dem cigerler delüp çaġıruram dost dost

6. Dünyā ġamından geçüp yoḳluġa ḳanat açup
‘Aşḳ-ile dā’im uçup çaġıruram dost dost

7. Araduġum cāndadur cānda vü hem tendedür
Bilür iken bendedür çaġıruram dost dost

8. Gāh düşerem muṭlaḳa geh aṣl u gāh mülḥaḳa
Baḳup ḳamudan Ḥaḳḳa çaġıruram dost dost

9. Dolınmaz ol ḥāl ü ḥad mine’l-ezel tā ebed
Oñulmaz aṣlā bu derd çaġıruram dost dost

10. Hep görineñ dost yüzi andan ayırmam gözi
Gitmez dilümden sözi çaġıruram dost dost

---

3 ki: kim NMD. / olsun: ola NMD.
4 olasın: olınca NMD.
5 baḫt: baḥt NMD. *(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu (Necm 53/9) âyetinden iktibas.*

8. AEM: 3[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 20.
2 dolmışam: ṭolmışam NMD.
3 meyḫāne: meyḫāne NMD. // Ka‘bede: Ka‘beØ AEM.
4 daġ u bāġ: ṭaġ ṭaġ NMD. // ḥayrān: ḫayran NMD.
9 dolınmaz: ṭolınmaz NMD.

11. Deryā olınca nefes pārelenince ḳafes
Tā kesilince bu ses çaġıruram dost dost

12. Gökler gibi dönerem gün gibi ṭolanuram
Devr ile eglenürem çaġıruram dost dost

13. Ne yirdeyem ne gökde ne mürdeyem ne zinde
Her yirde her zamānda çaġıruram dost dost

14. Geldüm o dost ilinden ḳoḳa ḳoḳa gülinden
Niyāzīnüñ dilinden çaġıruram dost dost

9.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ḥişār

1. Cān bu ilden göçmeden cānānı bulmazsa ne güç*
Yārını terk itmeden yārānı bulmazsa ne güç

2. Ṣūreti insān içi ḥayvān olursa kişinüñ
Ṭaşlar ile dögünüp insānı bulmazsa ne güç

3. Ādemüñ göñli evinde baḥr-ı 'ummān gizlüdür
Dā'imā ṣusuz gezüp 'ummānı bulmazsa ne güç

4. Herkesüñ derdine dermānı yine derdindedür
Derdinüñ içindeki dermānı bulmazsa ne güç

5. Şol faḳīr olup gezenlerde ḫazīne ṭopṭolu
Sa'y idüp ol kenz-i bī-pāyānı bulmazsa ne güç

6. Bunda gelmekden murād çün kim Ḥaḳḳuñ 'irfānıdur
Ey **Niyāzī** kişi ol 'irfānı bulmazsa ne güç

10.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
'Acem

1. Hey güzeller arasında buldı ḥüsnüñ çün revāc
Cem' olup 'uṣṣāḳa yer yer saña eyler iḫtiyāc

---

13 mürdeyem: öliyem NMD. // her yirde: Ø NMD.
14 ḳoḳa: Ø AEM.
9. AEM: 3[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 22.
1 göçmeden: göçmedin NMD. // itmeden: itmedin NMD. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Fakru fahri devletine irişen sultan olur
Fakr-ı tamma irişüp sultanı bulmazsa ne güç
3 evinde: içinde NMD.
4 derdindedür: derdindendür NMD.
5 ḫazīne: ḥazine NMD.
6 ḥaḳḳuñ: ḥaḳḳun NMD.
10. AEM: 4[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 23.
1 buldı ḥüsnüñ: ḥüsnüñ buldı AEM. // 'uṣṣāḳa: 'uṣṣāḳ AEM. / yer yer: bir bir NMD.

2. Ḥüsn içinde bu ne şehlikdür ki şāhān-ı cihān
Cān virürler yolına yā ḳanda ḳaldı taḫt u tāc

3. Nice zaḥmetler çeküp üftādeler vaṣluñ umup
‘Āḳıbet dermān yirine derdini ḳıldı ‘ilāc

4. Ni‘met-i vaṣluñ ‘aṭā ḳılsañ n’ola ‘āṣıḳlara
Ḫūn-ı fażluñdan ne gider ger ṭoyunsa cümle āc

5. Ey **Niyāzī** ölmeyinde iremezsin vuṣlata
‘Ādet oldur yār ilinde cān alurlar ḥüsne bāc

11.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –
‘Uşşāḳ

1. Yine dil na‘tuñı söyler Muḥammed
Dil ü cān mülkini ṭoylar Muḥammed

2. Ne ḳādirven seni medḥ itmege ben
Kemāhī medḥ-i Ḥaḳ eyler Muḥammed

3. Sen ol sulṭān-ı kevneynsin ki maḫlūḳ
Senüñ medḥinde ‘ācizler Muḥammed

4. Giyüp ḫil‘at-i *levlāk*ı boyuña
Düşüpdür sāye serviler Muḥammed

5. Alur şems ü ḳamer nūrı yüzinden
Derüñden açılur güller Muḥammed*

6. Ḳaşuñdur *ḳābe-ḳavseyni ev ednā*
Ṣaçuñ *ve’l-leyl*-i yeldālar Muḥammed

7. Boyun egmiş durur çeşmüñe ḥayrān
Çemen ṣaḥnında sünbüller Muḥammed

8. Lebüñ la‘l ü dehānuñ ma‘denidür
Lisānuñ vaḥy-i Ḥaḳ söyler Muḥammed

9. Şu vaḳtin kim çıḳup gezdüñ semāyı
Bulup ḥażretde rif‘atler Muḥammed

---

2 yolına: yoluña NMD.
3 çeküp: çeker NMD. // ḳıldı: ḳılduñ NMD.
4 ḫūn-ı: ḫān-ı NMD.
5 ölmeyinde iremezsin: iremezsüñ ölmeyince NMD. / vuṣlata: vuṣlaṭa NMD.

11. AEM: 4[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 28.

3 medḥinde: medḥüñde NMD.
4 levlākı: levlāk AEM. *“Sen olmasaydın, sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım.” (Keleş, 2013: 357) hadisinden iktibas.*
5 yüzinden: yüzüñden NMD. *Bu dize 6. beyitin ikinci dizesiyle yer değiştirmiştir.
6 *(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu (Necm 53/9) âyetinden iktibas.*
(Ortalığı bürüdüğü zaman geceye andolsun (Leyl 92/1) âyetinden iktibas.
7 durur: ṭurur NMD. / ḫayrān: ḫayran NMD.
8 ma‘denidür: me‘den-i dür NMD.
9 vaḳtin kim: vaḳtin Ø AEM.

10. Ḳamu ervāḥ-ı enbiyā hem emlāk
Seni iclāle geldiler Muḥammed

11. Seni şāh-ı ‘ilim ḳılup ol anda
Ḳamusı ümmet oldılar Muḥammed

12. Niçün olmayalar ümmet ki Ḥaḳḳuñ
Rıżāsın sende buldılar Muḥammed

13. Ne noḳṣān ire cāhuña ḳılursan
Niyāzīye şefā‘atler Muḥammed

12.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ḥüseynī ‘Aşīrān

1. Ẓulmet-i hecrüñde bī-dār olmışam yā Rab meded*
İntiẓār-ı ṣubḥ-ı dīdār olmışam yā Rab meded

2. Gülşen-i vaṣluñ nesīmin irgürüp bād-ı ṣabā
‘Andelīb-i bāġ-ı gülzār olmışam yā Rab meded

3. Ḳalmışam zindān-ı cism içre bütün tenhā ġarīb
Bu ḳafesde rūz u şeb zār olmışam yā Rab meded

4. Şol şarābı kim anı ṣundı bańa rūz-ı elest
Ol zamāndan mest-i huşyār olmışam yā Rab meded

5. Vaḥdet ilinde senüñle yār idüm noldı bańa
Keṯret içre bend-i aġyār olmışam yā Rab meded

6. Bu **Niyāzī** düşdi varlıḳ cāhına Yūsuf gibi
Al elüm ḳurṭar ki nāçār olmışam yā Rab meded

13.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –
Nevā

1. Yā ilāhī saña senden el-‘ıyāẕ
Sensin āḫir cümlemüze müste‘āẕ

---

10 ervāḥ-ı enbiyā: ervāḥ-ı peygamber NMD. / emlāk: melā’ik NMD.
13 noḳṣān: noḳsan NMD. / ḳılursan: ḳılursañ NMD.
12. AEM: 4[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 29.
1 hecrüñde: hecrinde AEM. *Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Her nere varsam yakar bu canumı aşk ateşi
Yana yana külli pür-nar olmışam ya Rab meded
3 bütün: bugün NMD.
4 ṣundı: ṣuñduñ NMD. // mest: bende AEM.
5 bend-i: bende-i AEM.
13. AEM: 5[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 30.

2. Derd senüñ dermān senüñdür şüphe yoḳ
Derdlü ḳullara yine sensin melāẕ

3. Cem‘ u farḳı eylegil meşhūdımuz
Cem‘u’l-cem‘üñde bize vir iltiẕāẕ

4. Ẕevḳ-i küllī pādişāhum ol durur
Bize tevḥīdüñ ola dā’im ma‘āẕ

5. Bu **Niyāzī** bendeñi itme ġarīb
Eylegil tevḥīd-i ṣırfda anı ṣāẕ

14.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ḥüseynī

1. Her neye baḳsa gözüñ bil sırr-ı Sübḥān andadur
Her ne işitse ḳulaġuñ maġz-ı Ḳur’ān andadur

2. Her şeye maḫlūḳ göziyle baḳsañ ol maḫlūḳ olur
Ḥaḳ göziyle baḳ ki bī-şek nūr-ı Yezdān andadur

3. Keṣret-i emvāca baḳma cümle bir deryā durur
Her ne mevci ki görürseñ baḥr-ı ‘ummān andadur

4. Vaḥdeti keṣretde bulmaḳ keṣreti vaḥdetde hem
Bir ‘ilimdür ol ki ḳamu ‘ilm ü ‘irfān andadur

5. ‘İbret ile şeş cihetden görineñ eşyāya baḳ
Cümle bir āyīnedür kim vech-i Raḥmān andadur

6. Söyleyen ol söylenen ol görinen ol gören ol
Her ne var a‘lā vü esfel bilki cānān andadur

7. Maẓhar-ı tāmm-ı velī ādem yüzidür şüphesüz
Künh-i ẕātı hem ṣıfātı cümle yeksān andadur

8. Ḥaşr u neşr ile ṣırāṭ u dūzaḫ u mālik ‘aẕāb
Hem daḫi rıḍvān u cennet ḥūr u ġılmān andadur

9. Görineñ ṣanma **Niyāzī**nüñ hemān sen mülkini
Göñli bir vīrānedür kim genc-i pinhān andadur

---

2 derdlü: dertleri AEM.
3 Cem‘u’l-cem‘üñde: cem‘-i cem‘uñdan NMD.
14. AEM: 5[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 33.
1 ḳulaġuñ: ḳulaġun NMD.
3 ki: kim NMD.
4 vaḥdeti: vaḥdet-i NMD.
5 görineñ: görinen NMD. / baḳ: bāḳ NMD.
6 görinen ol gören ol: gören ol görinen ol NMD.
8 ḥūr: ḫūr NMD.
9 mülkini: mülküñi NMD.

15.

7+7=14

İlāhī

1. Ey ṭarīḳat erleri ey haḳīḳat pīrleri
   Bir nişān virüñ baña ol bī-nişān ḳandadur
2. Ḳandadur dostuñ ili ḳanda açılur güli
   Dost bāġçesi bülbüli gül-i ḫandān ḳandadur
3. Aradum berr u baḥrı bulmadum ben bu sırrı
   Cism ü cāndan içeri gizli sulṭān ḳandadur
4. Bildüm ki cān tendedür ten cān ile zindedür
   Ammā nidem bilmedüm cāna cānān ḳandadur
5. **Niyāzī**ye cān olan sırrında sulṭān olan
   Dīn ü hem imān olan ol bī-mekān ḳandadur

16.

7+7=14

İlāhī

1. Ey göñül gel aġlama zārī zārī iñleme
   Pīrden aldum ḫaberi ol bī-nişān sendedür
2. Sendedür dostuñ ili sende açılur güli
   Söyler bu cān bülbüli gül-i ḫandān sendedür
3. Gezme gel berr u baḥrı kendinde iste sırrı
   Cism ü cāna ḥükm iden gizli sulṭān sendedür
4. Añladuñsa sen seni bildüñse cān u teni
   Ġayrı ne var ey göñül cāna cānān sendedür
5. Ten taḫtıdur bu cānuñ cān taḫtıdur cānānuñ
   Ey **Niyāzī** şüphesüz ol bī-mekān sendedür

17.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

Māhūr

I

1. Ey ġarīb bülbül diyāruñ ḳandadur
2. Bir ḫaber vir gül'iẕārüñ ḳandadur

---

15. **AEM: 5[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 35.**
1 ḥaḳīḳat: ḥaḳīḳāt NMD. // nişān: ḫaber NMD.
3 berr u baḥrı: bar u berri NMD.
16. **AEM: 6[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 37.**
1 ḫaber: ḥaberi NMD.
3 berr u baḥrı: baḥr u berii NMD. / kendinde: kendüñde NMD.
5 taḫtıdur: taḥtıdur NMD.
17. **AEM: 6[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 38.**

3. Sen bu ilde kimseye yār olmaduñ
4. Var senüñ elbetde yāruñ ḳandadur

II

1. Artdı günden güne feryāduñ senüñ
2. Āh u efġān oldı mu‘tāduñ senüñ
3. ‘Aşḳ içinde kimdür üstāduñ senüñ
4. Bu senüñ ṣabr u ḳarāruñ ḳandadur

III

1. Bir enīsüñ yoḳ ‘aceb ḥayretdesün
2. Rāḥatı terk eyleyüp miḥnetdesün
3. Gice gündüz bilmeyüp ḥayretdesün
4. Yā senüñ leyl ü nehāruñ ḳandadur

IV

1. Ne görindi güle ḳarşu gözine
2. Ne bürindi bakduġuñca özine
3. Kimse maḥrem olmadı hīç rāzına
4. Bilmediler şeh-süvāruñ ḳandadur

V

1. Gökden uçarken seni indürdiler
2. Çār ‘unṣur bendlerine urdılar
3. Nūr iken aduñ **Niyāzī** didiler
4. Şol ezel ki i‘tibāruñ ḳandadur

18.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –
Bayātī

1. Şunlar ki görüp yüzini bu dāra gelürler
   Ol ‘ahde vefā eyleyüp iḳrāra gelürler

A2. nlar ki ezel gözleri ṣaçuñda ḳalupdur
   Bunda seni hīç bilmeyüp inkāra gelürler

3. Çeşmüñ ḳadeḥin nūş iden abdāl-ı ilāhī
   Ol ‘aşḳ ile bu ālem-i devvāra gelürler

4. Zülfüñ teline anda kimüñ göñli ṭolaşdı
   Manṣūr gibi meydāna girüp dāra gelürler

---

4 elbetde: elbette NMD.

III

1 ḥayret: ḥasret NMD.
2 eyleyüp: eyledüñ NMD.

V

1 gökden: gökde NMD.
3 didiler: ḳodılar NMD.

18. AEM: 6[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 43.

1 yüzini: yüzüñi NMD.
2 inkār: inḳār NMD.
3 ‘aşk ile: ‘aşkuñ AEM.
4 anda: Ø NMD.

5. Şol dāneleri gör biter eşcār olur evvel
Sırr ile içinde yine eş̲māra gelürler

6. Her toḫmı neden alduñ-ise dikseñ anı bil
Her cinsi yine bitdügi eşcāra gelürler

7. Hīçbiri izinden çıkup āḫir yola gitmez
Her birisi bir yol-ile bāzāra gelürler

8. Yolları ne var ayru ise hep saña ‘āşıḳ
Cümle seni ister saña dīdāra gelürler

9. Elbetde bu bāġ içine kim girse **Niyāzī**
Ḫārın gezüp evvel ṣoñı gülzāra gelürler

19.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Ḥüseynī

1. Ṣıyup biñ pāre iden şīşe-i ḳalbi celālüñdür
Yine her pāresinde görinen rūy-ı cemālüñdür

2. Anuñçün tīġını çeşmüñ dem-ā-dem eksik itmez kim
Yorılup yolda ḳalmaya o kim ‘azm-i viṣālüñdür

3. Nicesi baksun eṭrāfa yā aḥḳāfa yāḫūd Ḳāfa
Şol ‘anḳā kim anuñ göñli naẓargāh-ı ḫayālüñdür

4. Bulınmaz lā-mekānīdür bilinmez bī-nişānīdür
Hemīn ancaḳ saña ḳuldur senüñ ehl-i ‘ıyālüñdür

5. Ṭaġıldı **M**īm ü **Ş**ād ü **R**ā bozıldı nisbet-i ṣuġrā
Benüm bu nisbetüm şimdi ne māhuñdur ne sālüñdür

20.

Müstef‘ilün fā‘ilün müstef‘ilün fā‘ilün
Medīt – – + – / – + – / – – + – / – + –
Şehnāz

1. ‘Aşkuñ kime yār olur dā’im işi zār olur
Diñmez gözinüñ yaşı yanar içi nār olur

2. Sevdā-yı zülfüñ kimüñ ṭaḳılsa gerdānına
Manṣūr gibi ‘āḳibet yoluñda berdār olur

3. Leylā-yı aşḳuñ senüñ her kimi mecnūn ider
Firḳat odına yanup her gice bīmār olur

---

5 içinde: içinden NMD.
6 yine: neye AEM.
9 elbetde: elbette NMD. // ṣoñı: soñı NMD.
19. **AEM: 7[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 45.**
1 cemālüñdür: celālüñdür NMD.
4 ehl-i ‘ıyālüñdür: ehlüñ ‘ıyālüñdür NMD.
20. **AEM: 7[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 47.**

4. Varlıḳ cibālüñ kesüp dost iline yol ider
Ferhādleyin gözinin yaşları pıñar olur

5. İbrāhīm-i Edhemi dervīş iden ‘aşḳuñdur
Derdüñe düşen şāhuñ taḫtı tārumār olur

6. Bende ‘ārı terk idüp girdüm bu dervīşlige
Her kim senüñ ‘aşḳuña düşdiyse bi-‘ār olur

7. Bu yolda cānuñ viren cānān olur yirine
‘Aşḳ dükkānında anuñ cān ile bāzār olur

8. Ey dilber-i rūḥānī al ḳoma işbu cānı
Sevdāna düşeliden dünyā baña dār olur

9. Terk it **Niyāzī** seni anda bul o sulṭānı
Her kim cānından geçer ol vāṣıl-ı yār olur

21.
5+5=10
Evc

1. Ey ṣanem nolduñ cāna ḳaṣduñ var*
Baġrumı deldüñ ḳana ḳaṣduñ var

2. Başum öñüñde çevgān elinde
Çalmadan ġayrı ya ne ḳaṣduñ var

3. Tīġ-i ġamzeñle ṭoġraduñ baġrum
Cism ü cānı ḳurbāna ḳaṣduñ var

4. Oñmaduḳ başum sevdāya ṣalduñ
Pādişāhum seyrāna ḳaṣduñ var

5. Gör beni noldum ṣararup ṣoldum
Vaṣl umarken hicrāna ḳaṣduñ var

6. Bu vücūdumı odlara yaḳduñ
Bende bildüm biryāna ḳaṣduñ var

7. Bu **Niyāzī**yi aġlatduġından
Añılur kim iḥsāna ḳaṣduñ var

---

4 gözinin: gözinüñ NMD..
5 taḫtı: taḫt AEM.
6 bu: Ø AEM.
8 sevdāna: sevdāña NMD.
9 anda bul: bul anda NMD.
21. AEM: 7[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 48.
1 nolduñ: n’oldu NMD. *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
2 elinde: elüñde NMD.
3 cānı: cānum NMD.
4 sevdāya: ġavġāya NMD.
5 gör beni: beni gör NMD. / noldum: buldum AEM.
7 Niyāziyi: Niyāzī AEM./ aġlatduġından: aġlatduġuñdan NMD. // añılur: añlanur NMD.

22.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ḥüseynī

1. Kūs-i rıḥlet çaldı mevt ammā henūz cān bī-ḫaber*
   ‘Asker-i a‘żāya lerze düşdi sulṭān bī-ḫaber
2. Günde bir ṭaşı binā-yı ‘ömrümüñ düşdi yire
   Cān yatur ġāfil bināsı oldı vīrān bī-ḫaber
3. Dil fenāsın dost beḳāsın istedi mülk-i tenüñ
   Bir devāsuz derde düşdüm āh ki Loḳmān bī-ḫaber
4. Çün gel oldı yalıñız girdüm yola tenhā ġarīb
   Dīde giryān sīne biryān ‘aḳl ḥayrān bī-ḫaber
5. Azıġum yoḳ yazıġum çoḳ yolda dürlü ḳorḳu var
   Yolum alursa n’ola ger dīv ü şeyṭān bī-ḫaber
6. Yol eri yolda gerekdür çaġ u çıplāḳ aç u toḳ
   Mışriyā gel didi saña çünki cānān bī-ḫaber

23.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –
Ḥüseynī

I

1. İñile ey derdli göñül iñile
2. Ehl-i derdüñ iñleyecek çaġıdır
3. Gel tīmār it yārana sen ‘aşḳ-ile
4. Yāralaruñ oñılacaḳ çaġıdur

II

1. Şol ki ġafletde yaṭup itmez ṭarab
2. Gövdesinde yoḳ mı ola cān ‘aceb
3. Uşda vaḥdet gülleri açıldı hep
4. Bülbülüñ efġān idecek çaġıdur

---

22. **AEM: 7[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 39.**

1 Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Bir ticaret kılmadın ben nakd-ı ömr oldı heba
Yola geldüm lik göçmüş cümle karban bi-haber

3 dil fenāsın dost beḳāsın: dil beḳāsın dost fenāsın NMD. / tenüñ: tenüm NMD.

23. **AEM: 8[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 51.**

I

2 iñleyecek: iñileyecek AEM.
3 yārana: yāreñe NMD.

II

1 ġafletde: ġafletle NMD. / yaṭup: yaṭur AEM.
2 gövdesinde: gödesinde AEM.
4 idecek: ide AEM.

III

1. Sen nedīm idüñ ezel ol şāh-ile
2. İmtiḥān içün gelüben bu ile
3. İñlemek yaraşur saña derd ile
4. Hem gözüñ ḳan aġlayacaḳ çaġıdur

IV

1. Yoḳ ḳarārı göñlümüñ bilmem neden
2. Kaṣd ider biñ pāre ola bu beden
3. Var ise gitmek diler bu aradan
4. Aṣlına ‘azm eyleyecek çaġıdur

V

1. Ey **Niyāzī** dünyede itmez ḥużūr
2. Şol kişi kim olmaya ehl-i ġurūr
3. Ḥaḳḳı añla itmeden bundan ‘ubūr
4. Mevtüñ elçisi gelecek çaġıdur

24.

Müfte‘ilün fā‘ilün müfte‘ilün fā‘ilün
Münserih – + + – / – + – / – + + – / – + –
Ḥicāz

1. Dervīş olan kişinüñ sözleri ‘umrān olur
   Sālik-i Ḥaḳ olanuñ rāhına bürhān olur
2. Her seḥer efġān idüp bülbüli nālān idüp
   Dīdeyi giryān idüp sīnesi biryān olur
3. Beyt-i dili pāk olur ẕikr-i Ḥaḳḳı işiden
   Ṣabr u ḳarārı gider işleri devrān olur
4. ‘İlm-i ledün dersini ‘ārif olan kişiler
   Ḫaste-dil olanlaruñ derdine Loḳmān olur
5. Şem‘-i cemāle döner pervānedür ‘āşıḳūn
   Ẓann ider ol cāhilūn devr ile ‘işyān olur
6. Münkirleri daḫl ider kime söziñüz dimez
   Yine işi anlara luṭf-ile iḥsān olur
7. Şanma **Niyāzī** özüñ dervīş olupdur senüñ
   Dervīş olan kişiler şöylece sulṭān olur

III

2 gelüben: gelüpsen NMD.
3 yaraşur saña: saña yaraşur NMD.

V

4 gelecek: gele AEM.

24. AEM: 8[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 52.

2 nālān: ḫayrān NMD.
5 ‘āşıḳūn: ‘āşıḳūñ NMD.

25.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

İlāhī

1. Belürse vech-i cānānı bu cism ü cānı neylerler
   Görünse şemsüñ envārı meh-i tābānı neylerler

2. Bugünki cennet-i 'irfāna dāḫil olsalar 'uşşāḳ
   Yarınki va'd olan ḥūrī veyā ġılmānı neylerler

3. Bugün a'mā olan yarın daḫi a'mā olur elbet
   Açа gör cān gözüñ kim bī-baṣar nādānı neylerler

4. Sülūk ehline insān ṣoḥbetüñ bulmaḳ durur maḳṣūd
   O ṣoḥbet kim bulunsa ṣoḥbet-i ḥayvānı neylerler

5. Göñül duymazsa vicdān ile Allāhı ḥaḳīḳatce
   Mücerred dildeki 'ilmi veyā 'irfānı neylerler

6. Ne ḥāṣıl şol 'ibādetden riyā vü 'ucb ola anda
   Gider şirki göñülden Ḥaḳḳa kim ṭuġyānı neylerler

7. Ṣalāt-ı ehl-i 'irfān ḳıblesidür *şemme vechullāh*
   O veche ḳul olanlar ṭā'at-ı noḳṣānı neylerler

8. **Niyāzī** *küntü kenzen* sırrını kendüñde bulduñsa
   Süleymān taḫtını yā ḥikmet-i Loḳmānı neylerler

26.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

İlāhī

1. Kim ki 'aşḳuñ dārına berdār olur*
   Cümle 'uşşāḳ içre ol serdār olur

---

25. **AEM: 8[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 54.**

2 ḥūrī: ḫūrī NMD.

3 gözüñ: gözin NMD.

4 ṣoḥbetüñ: ṣoḥbetin NMD.

5 duymazsa: ṭuymazsa NMD.

6 Haḳḳa kim: kim Haḳḳa NMD.

7 *Doğu da, Batı da (tüm yeryüzü) Allah'ındır. Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü işte oradadır. Şüphesiz Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir (Bakara 2/115) âyetinden* iktibas.

8 *"Ben bir hazine idim" anlamındadır. "Ben, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için yaratıkları yarattım (beni bilsinler diye yaratıkları yarattım)." şeklindeki uydurma olduğu bildirilen bir hadisten iktibas (Yılmaz 2013: 396).*

26. **AEM: 9[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 56.**

1 *Bu şiir divanda 12 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Sen gerekse ol cihanda padişah
Bir beş on günde o tarumar olur

Tac ü tahtı kulluguna ol şehün
Verir isen devletün tekrar olur

2. Bunda ‘uṣṣāḳı yaḳan od ‘āḳibet
Nār-ı İbrāhīm gibi gülzār olur

3. Bunda aġyār keṣretinden ḳurtılan
Vaḥdet illerinde vaṣl-ı yār olur

4. Ḳorḳma ṭamudan eger ‘āṣıḳ iseñ
Bülbül olanuñ yiri gülzār olur

5. Cennet-i ‘irfāna dāḫil olanuñ
Ḳanda baḳsa gördügi dīdār olur

6. Gözsüz olanlar o yüzi göremez
Anı gören hep ulū’l-ebṣār olur

7. Dünyenuñ leẕẕātına aldanma ḳim
Bir gün olur cümle zehr-i mār olur

8. Ger ḳabūl olduñsa şāh olduñ ebed
Ḳanda böyle aṣṣılı bāzār olur

9. İllā tāc u taḫta olmaz vaṣl-ı yār
‘Ādet oldur aña cān īṯār olur

10. Kim ki kendin yoġ iderse **Mışriyā**
Yoḳluġun tā ġāyetinde var olur

27.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
İlāhī

1. Rumūz-ı enbiyāyı vāḳıf-ı esrār olandan ṣor
Ene’l-Ḥaḳ sırrını cāndan geçüp berdār olandan ṣor

2. Yüri var ehl-i tecrīdi ‘alāyıḳ ehline ṣorma
Anı cānı cihānı terḳ idüp deyyār olandan ṣor

3. Gehī ḳahruñ gehī luṭfuñ kemālüñ bilmeḳ istersen
Fenā-ender-fenāda yoḳ olup hem-vār olandan ṣor

4. Dilā bu Manṭıḳu’t-Ṭayrı feṣāḥat ehli añlamaz
Bunı ancaḳ ya ‘Aṭṭār veyāḫūd Ṭayyār olandan ṣor

5. Anadan doġma gözsüzler kemāhī görmez eşyāyı
Niyāzī vech-i dildārı ulū’l-ebṣār olandan ṣor

---

10 ġāyetinde var: ġayetinde vār NMD.

27. AEM: 9[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 58.

2 cānı cihānı: cān u cihānı NMD.
3 ḳahruñ: ḳahr u NMD. / kemālüñ: kemālin NMD. / istersen: isterseñ NMD.
4 bunı bu AEM. / veyāḫūd: u yaḫud NMD.
5 doġma: ṭoġma NMD.

28.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
İlāhī

1. Ḥaḳḳı seven 'āşıḳlaruñ eglencesi tevḥīd olur
'Aşḳ odına yanıḳlaruñ eglencesi tevḥīd olur

2. Durmaz isim sürer dili müdām ṣorar ṭoġrı yolı
Gerçeḳ ere diyen belī eglencesi tevḥīd olur

3. İzinden ırmaz gözini cān-ile ṭutar sözini
Görmege iver yüzini eglencesi tevḥīd olur

4. Ḫalḳuñ arasından çıḳar tevḥīdi görse cān atar
Bülbül gibi dā'im öter eglencesi tevḥīd olur

5. Māl ü menālüñ terk ider ehl ü 'ıyālin terk ider
Ḥāl ile ḳālin terk ider eglencesi tevḥīd olur

6. Dünyā vü āḫret perdesin ardına atar cümlesin
Ḳor māsivā eglencesüñ eglencesi tevḥīd olur

7. **Mışrī**ye uyan kişinüñ gider çürügi işinüñ
İçindeki cān ḳuşınuñ eglencesi tevḥīd olur

29.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
İlāhī

1. Ey Allāhım seni sevmek ne güzeldür ne güzeldür
Yolında baş u cān virmek ne güzeldür ne güzeldür

2. Şol ism-i ẕātuñı sürmek viṣālüñ gülini dirmek
Cemāl-i pākini görmek ne güzeldür ne güzeldür

3. Sürüp dergāhuña yüzler döküp yaşı yüze gözler
Bir olsa gice gündüzler ne güzeldür ne güzeldür

4. Viṣālüñ derdine düşmek yanup 'aşḳ odına pişmek
Ṣoñunda saña irişmek ne güzeldür ne güzeldür

5. **Niyāzī** yārini bulmaḳ yanında eglenüp ḳalmaḳ
Varup bir ile bir olmaḳ ne güzeldür ne güzeldür

---

28. AEM: 9[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 60.
2 durmaz: ṭurmaz NMD. / müdām ṣorar: ṣorar müdām NMD.
5 menālüñ: menālin NMD.
7 eglencesi: eglence AEM.
29. AEM: 10[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 61.
1 yolında baş u cān: yoluñda cān u baş NMD.
2 pākini: pāküñi NMD.

30.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Çıḳup ḥüccāc-ile gitmek ne güzeldür ne güzeldür*
   Yolında cānı terk itmek ne güzeldür ne güzeldür

2. O yollaruñ riyāżātı eridür hep ḫaṭī'ātı
   Viṣālüñ ḥaccuñ leẕẕātı ne güzeldür ne güzeldür

3. O yollaruñ muġaylānı 'āşıḳlaruñ gülistānı
   Ḥicāzuñ yolı kārbānı ne güzeldür ne güzeldür

4. Medīne şehrine varsam ḥabībüñ ravżasın görsem
   İşigine yüzüm sürsem ne güzeldür ne güzeldür

5. Geçüp ol yüce billeri çıḳarmaḳ başa yolları
   Görünse Ka'be illeri ne güzeldür ne güzeldür

6. Nebīlerüñ naẓargāhı velīlerüñ ḳarārgāhı
   Görürsem Ka'betullāhı ne güzeldür ne güzeldür

7. **Niyāzī**ye naṣīb olsa varup maḳṣūdını bulsa
   Ṣafā vü ẕevḳ ile dolsa ne güzeldür ne güzeldür

31.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

İlāhī

1. Ḫalḳ içre bir āyīneyüm herkes baḳar bir an görür*
   Her ne görür kendi özin ger yaḫşi ger yamān görür

2. Şol cāhil ü nādānı gör örter Ḥaḳı inkār ider
   Kāmil olan kāmillerüñ her bir sözin bürhān görür

3. Medḥ-ile zemmi 'ālemüñ yanmada bir ḫardal degül
   Ḫār o durur ḫarmanda ol buġdayı ḳor ṣaman görür

4. Didi ululer *levn-i mā levn-i inādur* şüphesüz
   Ḳana boyanmış göz hemīn Nīl ü Fırātı ḳan görür

---

30. **AEM: 10[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 62.**

1 yolında: yolıñda NMD. *Bu şiir mecmuada önceki şiirin devamı şeklinde yazılmıştır. Divanda müstakil bir şiir olarak verildiğinden ayrı yazmayı uygun gördük.

2 ḥaccuñ: ḥaccı NMD.

3 ḥicāzuñ yolı karbānı: ḥicāzuñ karbānı AEM.

5 yüce: Ø AEM. / çıḳarmaḳ: çıḳarsaḳ NMD.

7 dolsa: ṭolsa NMD..

31. **AEM: 10[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 44.**

1 āyīneyüm: āynīyüm AEM. // özin: yüzin NMD. *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.

3 yanmada: ḳıymetde NMD. // ḳor: ḳoz AEM.

4 *Suyun rengi kabın rengidir (Cüneydî Bağdadî) sözünden iktibas.*

5. Ṭutdı rikābın ‘ārifüñ nice selāṭīn-i üvel
Kāmil olan sulṭānı gör dervīşi ol sulṭān görür

6. Dervīşi Ḥaḳ yaḳmış-iḳen anı yaḳan sulṭāna baḳ
Ḥammām içinde dilberi görmez gözi külḫan görür

7. Ol dilberüñ Mehdī adı sükker durur ḫalḳa adı
Mışrī çeker bu miḥneti ol rāḥat-ı Raḥmān görür

32.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ṣabā

1. Ḳandadur cehl ile ẓulmet nefs-i Ṣu‘bānuñdadur
Ḳandadur ‘ilm ile ḥikmet bil anı cānuñdadur

2. Ẓulmet-i cehli bıraḳ sen iste nūr-ı ḥikmeti
Cennetüñ ẕevḳin dilerseñ cümle ‘irfānuñdadur

3. Ṣūretā bu ḫırmen-ı ‘ālemde sen bir dānesin
Ma‘nī yüzinde ne kim var cümle ḫarmānuñdadur

4. Ẓāhirā aḥkām-ı eflāküñ velī maḥkūmısın
Bāṭınā ay gün felekler cümle fermānuñdadur

5. Al ele çevgān-ı ẕikri hem-süvār ol nefsüñe
Ḳapa gör tevḥīd ṭopını çünki meydānuñdadur

6. Ṣayḳal ur mir’āt-ı ḳalbe ṭaşraya baḳmaġı ḳo
Sen saña baḳ cümle ‘ālem ḫalḳı dīvānuñdadur

7. Bil ki vech-i Ḥaḳḳa mir’ātdur özüñ bir ḫoş gözet
Men ‘aref sırrındaki ma‘den senüñ kānuñdadur

8. *Küntü kenzeñ* sırrını bulduñsa sende **Mışriyā**
*Küllü yevmin hū*yı añla kim senüñ şānuñdadur

---

5 gör: Ø AEM.
7 adı: ṭadı NMD. // görür: olur AEM.
32. AEM: 10[b]; Niyāzī-i Mışrī: Dīvān: 40.
3 ḫarmānuñdadur: fermānuñdadur AEM.
4 bāṭınā: bāṭıbā AEM. // fermānuñdadur: fermānuñdur NMD.
7 *Bazı kaynaklarda hadis olduğu da ifade edilen "Kendini bilen Rabb'ini bilir." (Yılmaz 2008: 621) sözünden iktibas.*
8 *“Ben bir hazine idim” anlamındadır. “Ben, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için yaratıkları yarattım (beni bilsinler diye yaratıkları yarattım).” şeklindeki uydurma olduğu bildirilen bir hadisten iktibas (Yılmaz 2013: 396).*

Göklerde ve yerde bulunanlar, (her şeyi) O’ndan isterler. O, her an yeni bir ilahi tasarruftadır (Rahman 55/29) âyetinden iktibas.

33.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

Maḥūr

1. Esmā’-i ilāhīyyede bī-ḥadd hünerüm var
   Her demde semavāt-ı ḥurūfa seferüm var

2. Göñlüm göginüñ yıldızınuñ hīç ‘adedi yoḳ
   Her burcda benüm biñ güneş ü biñ ḳamerüm var

3. ‘Ālimlere ebced ḫocası olmaḳ olur ‘ār
   Alçaḳ görinen ebcede ‘ālī naẓarum var

4. ‘Arşī vü semavātı ‘ulūmuñ budur el-Ḥaḳ
   Hem daḫi zemīninde dükenmez güherüm var

5. Bunuñla bir oldı dem-i ‘Īsā ile **Mışrī**
   Göñlüme daḫi ne gelürüm ne giderüm var

34.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. ‘Āriflere esrār-ı Ḫudādan ḫaberüm var*
   ‘Āşıḳlara dīdār-ı beḳādan ḫaberüm var

2. Ey firḳat odına yanuban baġrı köyinen
   Gel ki yāraña dürlü devādan ḫaberüm var

3. Ādem yüzi ol yüze muḳābil didi Aḥmed
   Bu sözde olan remz ü īmādan ḫaberüm var

4. Gir mekteb-i ‘irfāndan oḳu Ādemüñ ‘ilmin
   ‘Ālimlere bu ‘ilm-i künāndan ḫaberüm var

5. Vechinde yedi Fātiḥa āyātı yazılmış
   Ādemdeki āyāt-ı hudādan ḫaberüm var

6. Ādemde bulup vaṣf-ı ilāhīyi **Niyāzī**
   Ol mecma‘-ı evṣāf-ı ‘amādan ḫaberüm var

---

33. **AEM: 11[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 46.**

34. **AEM: 11[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 31.**

1 dīdār: dildār NMD. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Gel ölü isen sözlerime tut kulagun kim
Can bahş idici nefh-i nidadan haberüm var

2 odına: odında NMD. / yanuban: yanup AEM.

4 ‘irfāndan: ‘irfāna NMD. / ‘ilmin: ‘ilmüñ AEM. // ‘ālimlere: ‘āleme AEM.

6 ādemde bulup: ādemde Ø AEM.

35.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

İlāhī

1. Ṣırf içürdi bize vaḥdet cāmını cānānımuz*
   Anuñ-içün eylemedi bir nefes mestānımuz
2. Küfr ü īmān ġuṣṣasından ḳurtılup yāruñ bugün
   Şol ruḫ u zülfinde bulduḳ küfr-ile īmānımuz
3. Luṭf-ile dün gice geldi bize teşrīf itdi yār
   Aduñ işidürken il oldı şükür mihmānımuz
4. Nice geldi cānı teslīm eyledük ḳurbānlıġa
   Ḥamdülillāh ki ḳabūl oldı bugün ḳurbānımuz
5. Ḫalḳ-ı ‘ālem dā’im oḳur *kullu şey’in hālıküñ*
   Kendi oḳur dā’im *illā vechehu* Sübḥānımuz
6. Āşinālıḳ artduġınca ey **Niyāzī** dost-ile
   Artdı bezm-i vaḥdet içre gün-be-gün seyrānımuz

36.

5+5=10

İlāhī

1. Bulan özüñi gören yüzüñi
   Bir yüzi daḫi görmek dilemez
2. Vuṣlatda olan ḥayretde ḳalan
   ‘Aḳluñ diremez kendüñ bulamaz
3. Her şām u seḥer odlara yanar
   Hem beñzi ṣolar aġlar gülemez
4. ‘Āşıḳ olagör ṣādıḳ olagör
   Cehd eylemeyen menzil alamaz
5. Meftūn olalı mecnūn olalı
   Bu **Mışrī** daḫi ‘aḳla gelemez

---

35. AEM: 11[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 72.

1 eylemedi bir nefes: bir nefes ayılmadı NMD. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Bir aceb hatlar durur geh yazılur geh silinür
Vech-i baki levhi üzre daima ayanımuz

2 zülfinde: zülfüñde NMD.

3 aduñ: adın NMD.

4 cānı: cān AEM. // ki: kim NMD.

5 dā’im oḳur: her dem oḳur NMD. *Sen Allah ile beraber başka bir ilaha ibadet etme. Ondan başka hiçbir ilah yoktur. Onun zatından başka her şey yok olacaktır. Hüküm yalnızca O’nundur ve kesinlikle O’na döndürüleceksiniz (Kasas 28/88) âyetinden iktibas*.

36. AEM: 11[b] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 74.

1 yüzüñi: yüzini AEM.

2 ḥayretde: ḫayretde NMD. // kendüñ: kendin NMD.

4 eylemeyen: eyle meyān AEM.

37.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
‘Uşşāḳ

1. Tā ezelden biz bu ‘aşḳ içinde rüsvā’ olmışuz
İsmimüzdür söylenen ma‘nāda ‘anḳā olmışuz

2. Gerçi ṣūret ‘āleminde ṣandılar keṯretdeyüz
Keṯret içre bilmediler ferd ü tenhā olmışuz

3. Şol iżāfāt u ta‘ayyün ṣofların giysek ne var
Cümle senden ṣoyunup ma‘nā mu‘arrā olmışuz

4. Manṭıḳu’t-Ṭayruñ lüġāt-ı muġlaḳından söylerüz
Herkes añlamaz bizi bizler mu‘ammā olmışuz

5. Lafẓ u ṣūret cism-ile añlamaḳ isterler bizi
Biz ne elfāẓ u ne ṣūret cümle ma‘nā olmışuz

6. Ḳaṭreler ırmaġa ırmaġ irdi baḥre cem‘ olup
Ḳavışup birbirine ḥālā o deryā olmışuz

7. Ẕerreler şemse güneş irişti vaḥdet kānına
Ḳalmadı aṣlā ta‘addüd ferd ü yektā olmışuz

8. Her kesāfet kim iżāfet gösterür āyīnede
Ol küdūret ṭozını silüp mücellā olmışuz

9. Zāhidüñ ẕikr itdügi şol ḥarf ü ṣavtuñ resmidür
Ẕākir ü meẕkūr u ẕikre biz müsemmā olmışuz

10. Ṣofınuñ şol ḫūy u hāyı na‘rasından almazuz
Vaṣl-ı deryāyuz biz ol sesden müberrā olmışuz

11. *‘Alleme’l-esmā*ya maẓhar ister iseñ gel berü
Ādem ü hem aña ta‘līm olan esmā olmışuz

12. Ten göziyle **Mışrī**yi ṣūretde görsem dime kim
Zīrā biz ol Ḳāf-ı ṣūret içre ‘anḳā olmışuz

---

37. **AEM: 12[a] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 76.**
3 cümle senden: çünki andan NMD. / ma‘nā: ma‘nen NMD.
5 elfāẓ u: elfāẓuz NMD.
8 kesāfet: keṯāfet NMD.
11 *Allah Ādem’e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklere göstererek, “Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin” dedi (Bakara 2/31) âyetinden iktibas.*

38.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
Māhūr

1. Dermān arardum derdüme derdüm baña dermān imiş
   Bürhān arardum aṣluma aṣlum baña bürhān imiş
2. Ṣaġum ṣolum gözler idüm dost yüzini görsem deyü
   Ben daşrada arar idüm ol cān içinde cān imiş
3. Öyle ṣanurdum ayruyam dost ġayrıdur ben ġayrıyam
   Benden görüp işideni bildüm ki ol cānān imiş
4. Ṣavm u ṣalūt u ḥacc-ile ṣanma biter zāhid işüñ
   İnsān-ı kāmil olana lāzım olan 'irfān imiş
5. Ḳandan gelür yoluñ senüñ ya ḳanda varur menzilüñ
   Nirden gelüp gitdügini añlamayan ḥayvān imiş
6. Mürşid gerekdür bildüre Ḥaḳḳı saña Ḥaḳḳa'l-yaḳīn
   Mürşidi olmayanlaruñ bildükleri gümān imiş
7. Her mürşide dil virme kim yolını ṣarpa uġradur
   Mürşid-i kāmil olanuñ yolı ġāyet āsān imiş
8. Añla hemān bir söz durur yoḳuş degüldür düz durur
   'Ālem ḳamu bir yüz durur gören anı ḥayrān imiş
9. İşit **Niyāzī**nüñ sözin bir nesne örtmez Ḥaḳ yüzüñ
   Ḥaḳdan 'ayān bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş

39.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Sen seni bilmekdür ancaḳ pīre ülfetden ġaraż
   *[Noḳta-yı fehm eylemekdür 'ilm ü ḥikmetden ġaraż]**
2. *[Ḫalḳı bunca enbiyā kim geldi da'vet eyledi]*
   Vaḥdetüñ sırrı bilinmekdür o da'vetden ġaraż

---

38. **AEM: 12[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 78.**
2 ṣaġum ṣolum: ṣaġ u ṣolum NMD. // daşrada: ṭaşrada NMD.
4 ṣalūt: sālat NMD. // olana: olmaġa NMD.
7 yolını: yoluñı NMD. // mürşid-i: mürşidi NMD. / yolı ġāyet: ġāyet yolı NMD.
8 ḥayrān: ḫayrān NMD.
9 yüzüñ: yüzin NMD.
39. **AEM: 13[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 82.**
1 *Bu dize ve ikinci beyitin ilk dizesi yazılmamıştır. Birinci beyitin ilk dizesi ile ikinci beyitin ikinci dizesi tek beyit olarak yazılmıştır.
2 bilinmekdür: bilinmek AEM.

3. Ṣāni‘i gör günde yüz biñ dürlü ṣan‘at gösterür
Kendüyi göstermek içündür o ṣan‘atdan ġaraż

4. Hep celālin perdesidür küfr ü ‘iṣyāndan murād
Baḥr-ı cūduñ ḳaṭresidür faż̧l u raḥmetden ġaraż

5. Nefsini bilen irermiş bir dükenmez devlete
*Faḳr u faḫrī*dur **Niyāzī** bil o devletden ġaraż

40.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Her kimüñ kim derd-i Ḥaḳdan yüreginde olsa dāġ*
‘Āḳıbet dermāna irüp cān u göñli ola saġ

2. Līk derdi olmayanuñ derdine hīç çāre yoḳ
Göñli olmuşdur anuñ yanından ol dā’im ıraġ

3. Ḥabs idüp şehbāz-ı rūḥı zāġ-ı nefsin besler ol
Cīfeden ġayrı ne ṣayd ider hevāya aġsa zāġ

4. Ṣol esīr-i nefs olan dā’im mua‘z̧z̧eb ṭamuda
Nefs elinden ḳurtılana cennet olmuşdur duraġ

5. Tūtiyā-yı ma‘rifetle rūşen it cānuñ gözin
Göresin cānānı her yüzden ola daġ üsti bāġ

6. Cān u göñlüñ şād olup her ġuṣṣadan āzād ola
Bir ola dā’im **Niyāzī** gözüñe yaḳın ıraġ

---

3 kendüyi: kendini NMD. / o: bu NMD.
4 celālin: celālüñ NMD. / perdesidür: persidür AEM.
5 *“Yoksulluk övüncümdür, ben onunla övünürüm.” şeklindeki uydurma olduğu bildirilen bir hadisten iktibas (Yılmaz 2013:153).*

40. AEM: 13[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 86.

1 kim: Ø AEM. / dāġ: ṭāġ NMD. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Nefs odur kim cehli karanusu kaplar gönlini
Ruh odur kim ilm nurı gönline yakar çerag
2 ıraġ: uzaġ NMD.
4 duraġ: ṭuraġ NMD.
5 tūtiyā-yı: ṭūtyā-yı NMD. / göresin: göresiñ NMD. // daġ: ṭāġ NMD.
6 yaḳın: ḳāḳır AEM.

41.

Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün
Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –
İlāhī

1. Ḥaḳ ‘ilmine bu ‘ālem bir nüsḫa imiş ancaḳ*
Ol nüsḫada bu ādem bir noḳṭa imiş ancaḳ

2. Ol noḳṭanuñ içinde gizli nice biñ deryā
Bu ‘ālem o deryādan bir ḳaṭre imiş ancaḳ

3. Ādem demini her kim buldıysa oldur ādem
Yoḫsa görinen ṣūret bir gölge imiş ancaḳ

4. Kim ol deme buldı yol vaṣl oldı **Niyāzī** ol
Nācī diyenler fırḳa bu zümre imiş ancaḳ

42.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Zāhidā ṣūret gözetme içerü gel cāna baḳ*
Vechi üzre gör ne yazmış defter-i Raḥmāna baḳ

2. Muṣḥaf-ı ḥüsninde yazmış *ḳul hüvellāh* āyeti
Ger inanmazsan gir oḳu mekteb-i ‘irfāna baḳ

3. Çeşmini gösterdügince ‘āşıḳuñ cānın alur
Aġzını açduḳça cān nefḫ eyliyen cānāna baḳ

4. Zülfinüñ her bir telinde baġlı biñ mecnūnu gör
Ḫaṭṭınuñ leylindeki yüz biñ meh-i tābāna baḳ

5. Hep mülāzim ḳulluġında bu cihānuñ şāhları
Ḳapusında pādişāhlar ḳul olan sulṭāna baḳ

6. ‘Ālem anuñ ḥüsninüñ şerḥinde olmış bir kitāb
Metnin istersen **Niyāzī** ṣūret-i insāna baḳ

---

41. **AEM: 13[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 91.**
1 ādem: ‘alem AEM. * Bu şiir divanda 6 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Bu zevke yiler herkes bulmaz veli her na-kes
İren ana ademde bir fırka imiş ancak
Mef‘ulü Mefa‘ilün Mef‘ulü Mefa‘ilün
Ademde olan esrar bu demde imiş ancak

42. **AEM: 13[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 89.**
1 zāhidā: zāhid AEM. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Ateş-i ruhsar ile yanmış kararmış çehresi
Harf libasından muarra nokta-i uryana bak
2 ger: gel NMD. / inanmazsan: inanmazsañ NMD. *De ki: “O, Allah’tır, bir tektir.” (İhlas 112/1) âyetinden iktibas.*
3 aġzını: leblerin NMD.
5 şāhları: şehleri NMD.
6 istersen: isterseñ NMD.

43.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

Ṣabā

1. Ey bülbül-i şeydā yine efġāna mı geldüñ
   ‘Azm-i gül idüp zār-ile giryāna mı geldüñ
2. Pervāne gibi āteşe dā’imā cān atarsın
   Evvelde bu ‘aşḳ odına sen yana mı geldüñ
3. Her şey çalışur bir ṣıfatı itmege ma‘mūr
   Sen cümle ṣıfāt ilini vīrāna mı geldüñ
4. Yaġmur gibi yaġarsa belā sen baş açarsın
   Cān virmege dost yolına ḳurbāna mı geldüñ
5. Vech-i eḥadiyyet ki şu eşyāda görinmiş
   Bu keşrete ancaḳ anı seyrāna mı geldüñ
6. Bir kimse senüñ olmadı hīç rāzuña maḥrem
   Bilmem bu cihān içine yekdāne mi geldüñ
7. Bu ḫaste **Niyāzī**ye şifā remzin idersin
   Derde düşenüñ derdine dermāna mı geldüñ

44.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

İlāhī

1. Dervīş olan ‘āşıḳ gerek yolında hem ṣādıḳ gerek
   Baġrı anuñ yanıḳ gerek cān gözleri açıḳ gerek
2. Alçaḳdan alçaḳ yüriye ṭopraḳ içinde çüriye
   ‘Aşḳ āteşinde eriye altun gibi ṣızmaḳ gerek
3. Ẕikr-i Ḥaḳa meşġūl ola yana yana tā kül ola
   Her kim diler maḳbūl ola tevḥīde boyanmaḳ gerek
4. İven kişi yol alamaz maḳṣūdını tīz bulamaz
   Yoġ olmıyan var olımaz varını ṭaġıtmaḳ gerek
5. Dervīşlerüñ en alçaġı buġday içinde burçaġı
   Bu **Mışrī** gibi balçıġı her bir ayaḳ başmaḳ gerek

---

43. **AEM: 13[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 95.**
6 rāzuña: zāruña AEM.
7 mı: Ø AEM.
44. **AEM: 14[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 97.**
3 tevhide: Ø AEM.
4 ṭaġıtmaḳ: ṭalatmaḳ NMD.

45.

Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün

Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –

İlāhī

1. Derd-i Ḥaḳa ṭālib ol dermāna irem dirseñ
   Miḥnetlere rāġıb ol āsāna irem dirseñ
2. ‘Aşḳ yolı belālıdur her kārı cefālıdur
   Cānından ümīdüñ kes cānāna irem dirseñ
3. Od yaḳ sineñi çāk it ṣu gibi özüñ pāk it
   Yüzüñ yire sür ḫāk it ‘ummāna irem dirseñ
4. Bu yolı bil andan gel deryāyı bul andan dal
   Ḳa‘rına irüp el ṣal dür-kāna irem dirseñ
5. Pīrüñle ol ‘ahdi güt neñ var-ise hep ḳo git
   Bildüklerini terk it ‘irfāna irem dirseñ
6. Ṣabr itmede Eyyūb ol ġam çekmede Ya‘ḳūb ol
   Yūsuf gibi maḥbūb ol Ken‘āna irem dirseñ
7. Terk it ḳurı da‘vāyı hem ‘ucb-ile riyāyı
   Mışrī ḳo o sevdāyı Sübḥāna irem dirseñ

46.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

İlāhī

I

1. İster iseñ bulasın cānānı sen*
2. Ġayra baḳma sende iste sende bul
3. Kendi mir’ātuñda yoḳla anı sen
4. Ġayra baḳma sende iste sende bul

II

1. *Kenzi maḫfī* āşikār hep sendedür
2. Yaz u ḳış hep leyl ü nehār hep sendedür

---

45. **AEM: 14[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 98.**

1 ol: Ø AEM.
2 cānından: cānuñdan NMD.
3 sīneñi çāk it: sīneñi pāk it AEM.
4 dal: ṭal NMD.
5 ol: olan NMD.

46. **AEM: 14[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 102.**

I

1 *Bu şiir divanda 7 dörtlüktür. Eksik dörtlük şöyledir:
Her sıfat kim sende var izle anı
Gör ne sırdan feyz alur gözle anı
İrişince zātına özle anı
Gayra bakma sende iste sende bul
3 yoḳla: gözle NMD.

II

1 *“Gizli hazine (ben bilinmeyen bir hazine idim)” anlamındadır (Yılmaz, 2013: 367).*

3. İki ‘ālemde ne var hep sendedür
4. Ġayra baḳma sende iste sende bul

III

1. *Men ‘aref* sırrına ir ḳo ġafleti
2. Gör ne remz eyler bu insān ṣūreti
3. Ḥaşr u neşr ile ṭamuyı cenneti
4. Ġayra baḳma sende iste sende bul

IV

1. Ḥaşr u ṣūri ḥālin inkār eyleme
2. Gülşen iken yirüñi ḫār eyleme
3. Enfüsi āfāḳı bil ‘ār eyleme
4. Ġayra baḳma sende iste sende bul

V

1. Ẕāt-ı Ḥaḳḳı añla ẕātuñdur senüñ
2. Hem ṣıfātı hep ṣıfātuñdur senüñ
3. Sen seni bilmek necātuñdur senüñ
4. Ġayra baḳma sende iste sende bul

VI

1. Ṣūreti terk eyle ma‘nā bulagör
2. Ḳo ṣıfātı baḥr-ı ẕāta ṭalagör
3. Ey **Niyāzī** şarḳa ġarba ṭolagör
4. Ġayra baḳma sende iste sende bul

47.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

I

1. Ey göñül gel Ḥaḳḳa giden rāhı bul
2. Ehl-i derd olup derūnī āhı bul
3. Cānuñ ilindeki şems u māhı bul
4. Ādem-iseñ *ṣemme vechullāh*ı bul
5. Ḳanda baḳsañ ol güzel Allāhı bul

III

1 *Bazı kaynaklarda hadis olduğu da ifade edilen "Kendini bilen Rabb'ini bilir." (Yılmaz 2008: 621) sözünden iktibas.*
3 neṣr ile: neşr Ø AEM. / ṭamuyı: ḳamuyı NMD.

IV

1 ḥaşr u: ḥaşr-ı NMD.
2 ḫār: nār NMD.
3 enfüsi: enfüs ü NMD.

VI

3 şarḳa: şarḳ uNMD.

47. AEM: 15[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 103.

I

4 *Doğu da, Batı da (tüm yeryüzü) Allah'ındır. Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü işte oradadır. Şüphesiz Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir (Bakara 2/115) âyetinden iktibas.*

II

1. Devlet-i dünyāya maġrūr olma sen
2. Leẕẕet-i cāhına mesrūr olma sen
3. ‘İzzetüm buldum deyü ḫor olma sen*
4. Ādem-iseñ s̱emme vechullāhı bul
5. Ḳanda baḳsan ol güzel Allāhı bul

III

1. Gerçi Allāha ‘ibādetde güzel
2. Zühd ü taḳvā vü ḳanā‘atde güzel
3. Ḫalvet ehline kerāmetde güzel
4. Ādem-iseñ s̱emme vechullāhı bul
5. Ḳanda baḳsan ol güzel Allāhı bul

IV

1. Ol saña açmış durur dā’im gözin
2. Seni yitürmişsin hā ararsa izin
3. Bī-cihet göstermiş eşyāda yüzin
4. Ādem-iseñ s̱emme vechullāhı bul
5. Ḳanda baḳsan ol güzel Allāhı bul

V

1. ‘Ārife eşyāda esmā görinür
2. Cümle esmādan müsemmā görinür
3. Bu **Niyāzī**den de Mevlā görinür
4. Ādem-iseñ s̱emme vechullāhı bul
5. Ḳanda baḳsan ol güzel Allāhı gör

48.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Şehnāz

1. Āşinā-i ‘aşḳ olandan āh u zār eksük degül
   Keştī-i baḥre dem-ā-dem rūzigār eksük degül
2. Ol cemāl-i muṭlaḳuñ ‘aşḳında artduḳça niyāz
   Ol ḳadar nāz arturur bir gül‘i‍ẕār eksük degül
3. Yiri cennet baḳduġı dīdār olursa ‘āşıḳuñ
   Vech-i nūrından anı yaḳmaġa nār eksük degül
4. Bu nişānı ‘āşıḳuñ rāḥat olur ġam dirilür
   Ḫayret-ender-ḫayreti leyl ü nehār eksük degül

II

3 ḫor: Ø AEM. *Bu dize divanda şu şekildedir: *“Anları ‘izzet ṣanup ḫor olma sen”*.

IV

1 gözin: yüzin NMD.
2 ararsa: ararsın NMD.
3 yüzin: özin NMD.

48. AEM: 15[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 104.

4 dirilür: gamdur yār AEM. // ḫayret-ender-ḫayret: ḫayret-ender-ḫayret NMD.

5. Şem‘-i ‘aşḳa **Mışriyā** yandur özin yoġ ol müdām
‘Āşıḳa her yoḳluġuñ bezminde var eksük degül

49.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
İlāhī

1. Hevā ise yiter göñül gel Allāha dönelüm gel
Sivā ise yiter ey dil gel Allāha dönelüm gel

2. Nice bir sevelüm ġayrı nice bir olalum ayrı
Añalum viṣāl-ı yārı gel Allāha dönelüm gel

3. Bize Hāḳdan gel olmadan ecel kösi urulmadan
Cānın ‘Azrā’īl almadan gel Allāha dönelüm gel

4. Özenmez misin ol yāre seni ezdirmiş ammāre
Ki aldanmışsın aġyāre gel Allāha dönelüm gel

5. Ṭalep ḳıl her seḥergāhı yürekden eylegil āhı
Sevenler buldı Allāhı gel Allāha dönelüm gel

6. Ṣoralum gel bilenlere güli būyın direnlere
Viṣāline irenlere gel Allāha dönelüm gel

7. **Niyāzī**ye olup ḥāldāş olursun gir yola yoldāş
Döküp gözlerimüzden yāş gel Allāha dönelüm gel

50.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Varlıġuñ maḥv eyleyüp meydāna gel
Lā vü illādan geçüp merdāna gel

2. Gel ḥaḳīḳat ‘ilmini sende oḳu
Bir ḳadem baş mekteb-i ‘irfāna gel

3. Ẓulmete Ḫızr-ile gir gevher çıḳar
Āb-ı ḥayvāndan içüp hem ḳana gel

4. Şer‘i başa tāc idüp İskender ol
Geç otur taḫt-ı dile şāhāna gel

---

5 özin: özüñ NMD. // bezminde: üstinde NMD.
49. AEM: 15[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 105.
2 bir: Ø AEM. / ayrı: ‘āyrı AEM. // viṣāl-i: vuṣlat-ı NMD.
4 seni ezdirmiş ammāre: aldanmışsın aġyāre NMD. // ki aldanmışsın aġyāra: seni ezdirmiş ammāre NMD.
6 güli būyın: gül būy AEM.
7 olursun: olursañ NMD. / gir: Ø NMD.
50. AEM: 15[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 107.
3 Ḫızr: Ḥızr NMD. // içüp: Ø AEM.

5. *Küntü kenzeñ* sırrını duydunsa ger
Ṣaḳla sırrı dime her nādāna gel

6. Vaḥdetüñ meydānı seyri var iken
Keṯret içre girme gel zindāna gel

7. Ey **Niyāzī** baş açıḳ dīvānesin
Nice bir dīvānesin uṣlana gel

51.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Pādişāhā 'aşḳını hem-ḫāne ḳıl
Māsivā-yı 'aşḳına bī-gāne ḳıl

2. Ẕikr-i fikrüñle beni pür-nūr idüp
Mest-i medhūş eyleyüp dīvāne ḳıl

3. Benliġümdür senden ayıran beni
Varlıġum şehrini yıḳ vīrāne ḳıl

4. Murġ-i rūḥuñ meylini kes ġayrıdan
Şol cemālüñ şem'ine pervāne ḳıl

5. Göñlümi mir'āt-ı vech-i ẕāt idüp
Ol tecellīyle beni mestāne ḳıl

6. Ceẕbe-i feyżüñ şarābın doldurup
Bu **Niyāzī** bendeñe meyḫane ḳıl

---

5 duydunsa: ṭuyduñsa NMD. *"Ben bir hazine idim" anlamındadır. "Ben, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için yaratıkları yarattım (beni bilsinler diye yaratıkları yarattım)." şeklindeki uydurma olduğu bildirilen bir hadisten iktibas (Yılmaz 2013: 396).*

6 meydānı: meydān AEM.

51. AEM: 16[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 108.

1 pādişāha: pādişā AEM. / 'aşḳını: 'aşḳuñı NMD. // 'aşḳına: 'aşḳuña NMD.

2 mest-i: mest ü NMD.

4 rūḥuñ: rūḥum NMD.

6 doldurup: ṭoldurup NMD.

52.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Evvelümde diñmez idi āh u efġānum benüm*
Gice gündüz [d]iñmez idi zār u giryānum benüm

2. Ḫār u ḫāşāk-i enāniyyet yanalı ‘aşḳ-ile
‘Arş u kürsīden geñiş açıldı meydānum benüm

3. Rāḥat-ile istedüm vaṣlını ḳahr itdi baña
Derde düşüp aġlayınca güldi cānānum benüm

4. İbtidā ‘azm eyleyince bu fenā iḳlīmine
Yoġdı kim bir libāsum örte ‘uryānum benüm

5. Hep birer ḳaftān virildi dostlaruma hem baña
Anlaruñ daḫi durur eskidi ḳaftānum benüm

6. Ṣuya varduḳ eyler-ile ḳaplarIn doldurdılar
Bende vardum destümi maḥv itdi ‘ummānum benüm

7. Dirler imiş ḥalḳa-i ẕikre girüp dönmez niçün
Ben dönerüm līk gözden maḫfī devrānum benüm

8. Ḫalḳa bir kez dönmedin ben nice kez devr eyledüm
Bilmediler devrümi yanumda yārānum benüm

9. Devre-i ‘arşiyyeden her kim ḫaberdār oldıysa
Ol duyar ancaḳ **Niyāzī** ‘ilm ü ‘irfānum benüm

---

52. **AEM: 16[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 112.**

1 [d]iñmez: gitmez NMD. *Bu şiir divanda 17 beyittir. Eksik beyitler şu şekildedir:

Düşdi aşk odı bu cana yakdı kül itdi beni
Kül olınca yanmaz oldı nar-ı suzanum benüm

Ār u namus şişesin yirlere çalup kırmadın
Vech-i Hakkı olmadı her yüzde seyranum benüm

Top-ile çevganı sundı bana canan lutf-ile
Bendedür amma görünmez top u çevganum benüm

Hayret ender hayrete şöyle düşürdi gönlümi
Şerh olınmaz bu dil ile şimdi hayranum benüm

Alem-i evvel amadur hayret andandur bana
Bu vücudum gaymı örtdi mihr-i rahşanum benüm

Yar ile ahd eyledüm gah tagılup gah cem olam
Ta ezel budur anunla ahd u peymanum benüm

Anun içün gahı cemüm gah perişan ta ebed
Döndi kaldı üstüme cem u perişanum benüm

Döndürür daim muid ismi takazası beni
Nokta-i zatum degül suretde cevlanum benüm

4 fenā: cihān NMD. // yoġdı kim bir libāsum: bir libāsum yoġidi kim NMD.
5 durur: ṭurur NMD.
6 eyler ile: anlar ile NMD. / doldurdılar: ṭoldurdılar NMD. // vardum: girdüm NMD.
7 dönerüm: dönerven NMD.
9 duyar: ṭuyār NM.

53.

5+5=10

Şevḳ-i Ṭarab

1. ‘Aşḳuñ meyine ben ḳana geldüm
   Şevḳuñ nārına ḫoş yana geldüm
2. Şem‘-i tevḥīdi gördüm yaḳmışlar
   Gitdi ḳarārum pervāne geldim
3. Ḥalḳa-i ẕikri ḳurmuş ‘āşıḳlar
   Bende ṣaḥnında cevlāna geldüm
4. Mecnūnum bugün Leylā derdinden
   ‘Aḳlı yendürdüm dīvāna geldüm
5. Derd-i cānānı açdı yaralar
   Baġrum üstinde dermāna geldüm
6. Ümmī Sinānuñ ḫāk-i pāyine
   Sürmeġe yüzüm sulṭāna geldüm
7. Yaramı bildüm yārumdan imiş
   Bunda **Niyāzī** Loḳmāna geldüm

54.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

İlāhī

1. Ey ḳudret ışşı pādişāh luṭf eyle açıvir yolum*
   Baġlandı her yanum ey şāh luṭf eyle açıvir yolum
2. Şol ism-i ẕātuñ ḥaḳḳıçün cümle ṣıfātuñ ḥaḳḳıçün
   ‘İzz ü ṣebātüñ ḥaḳḳıçün luṭf eyle açıvir yolum
3. Ol ism-i a‘ẓam ḥaḳḳıçün ol nūr-i ekrem ḥaḳḳıçün
   Ol faḫr-i ‘ālem ḥaḳḳıçün luṭf eyle açıvir yolum
4. Luṭfuñla insān eyledüñ vaṣluñla ḫandān eyledüñ
   Hecrüñle ḥayrān eyledüñ luṭf eyle açıvir yolum
5. Ṣalduñ şikāra ḫod beni avum alup bulam seni
   Baġladı dünyā-yı denī luṭf eyle açıvir yolum

---

53. **AEM: 16[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 117.**

4 yendürdüm: neylerüm NMD.

5 derd-i cānānı: derdi cānānuñ NMD.

54. **AEM: 16[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 114.**

1 *Bu şiir divanda 11 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Bu can yine vuslat diler sen şah ile vahdet diler
Varmaga dil nusret diler lutf eyle açıvir yolum

4 ḥayrān: ḫayrān NMD.

6. Şaşurdı bizi nefs-i bed eyledi hep yolları sed
Ey luṭfı çoḳ senden meded luṭf eyle açıvir yolum

7. Her ḳanda kāmil görsevüz baḳup aña yirinürüz
Dönüp saña yalvaruruz luṭf eyle açıvir yolum

8. Ḳulda nola yā Rabbenā çün saña doġrı yol vara
Sensin ḳamu derde devā luṭf eyle açıvir yolum

9. Ẕikrüñ enīs it bu dile irişe tā dilden dile
Yol göstere ilden ile luṭf eyle açıvir yolum

10. Netsün **Niyāzī** derd-mend itmiş ‘anāṣır ḳayd u bend
Bilmem ilāhī ġayrı fend luṭf eyle açıvir yolum

55.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Muḥayyer

1. Ṭoġdı ol ṣadr-ı risālet başdı ‘arş üzre ḳadem*
Ṣaldı ol nūr-ı nübüvvet pertevin fevḳa’l-ümem

2. Çalınup ṭabl-ı beşāret geldi şāh-ı enbiyā
Ġulġule ṭoldı cihāna ḳondı ol ṣāḥib-‘ālem

3. Nūr-i vechinden alındı encüm ü şems ü ḳamer
Baḥr-ı ‘ilminden bilindi ḥikmet ü levḥ u ḳalem

4. Gelmeseydin ‘āleme sen ḫalḳ olınmazdı cihān
Dostlıġına yaradıldı ey nebiyyü’l-muḥterem

5. Biz günāhkār ümmete sen şāhı irsāl eyledi
Ḥamdülillāh saña ümmet eylemiş ol ẕī-kerem

6. Yā Resūlullāh şefā‘at ḳıl **Niyāzī** bendeñe
Ṣol zamān kim baş açıḳ yālın ayaḳ ḳan aġlıyam

56.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Ol menem kim vāḳıf-ı esrār-ı ‘ilm-i Ādemüm
Kāşif-i genc-i ḫaḳīḳat hem ḫayāt-ı ‘ālemüm

---

6 luṭfı: luṭf AEM.
8 çün: kim NMD. / doġrı: ṭoġrı NMD.
55. AEM: 17[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 115.
1 *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Merhaba ya Mustafa ey nur-i ayn-i asfiya
Merhaba ey sahibü’l-miracı fi-daci‘z-zulem
3 ḫikmet ü: ḫikmet-i NMD.
4 gelmeseydin: gelmeyeydüñ NMD. // nebiyyü’l-muḥterem: nebiyy-i muḥterem NMD.
6 bendeñe: mücrime NMD.
56. AEM: 17[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 118.

2. Bende maḫfī oldı ġaybü'l-ġaybüñ esrārı hemīn
Bendedür sır-ı emānet aña kenz-i mübhemüm

3. Ben cemāl-i Ḥaḳḳı cümle şeyde ẓāhir görmişüm
Bu merāyāya anuñçün baḳduġumca ḫurremüm

4. Her sözüm ḳufl-i miftāḥ-ı *küntü kenz* olmış durur
Hem-dem-i 'Īsā-ile her bir nefesde maḥremüm

5. Cümle mevcūdātı virdüm ben vücūd-ı vāḥide
Ẕāt u esmā vü ṣıfāt-ile ḥālā yekdemüm

6. Yirde gökde her ne kim var baġlıdur başı baña
Āşikāre vü nihāne ben ṭılsım-ı a'ẓamüm

7. Ben o **Mışrī**yüm kim vücūdum Mışrına şāh olmışam
Ḥādiṯüm gerçi velī ma'nāda sırr-ı aḳdemüm

57.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī / Na't-ı Şerif

I

1. Ol cihānuñ faḫrinüñ sırrına ḳurbān olayum
2. Ḫuṭbe-i *levlāk* inen şānına ḳurbān olayum
3. *Ḳabe ḳavseyni ev ednā*sına ḳurbān olayum
4. Ben anuñ 'ilmine 'irfānına ḳurbān olayum
5. Ben anuñ esrār-ı Mi'rācına ḳurbān olayum

II

1. Ol Ebū Bekr u 'Ömer 'Oṯmān 'Alī dört yārıdur
2. Ol risālet bāġınuñ anlar gül-i gülzārıdur
3. Cümle aṣḥāb-ı hidāyet rāhınuñ envārıdur
4. Ben anuñ āline aṣḥābına ḳurbān olayum
5. Ben anuñ aṣḥāb u aḥbābına ḳurbān olayum

III

1. Ol Ḥasan Ḥażretlerine zehr içürdi eşḳıyā
2. Hem Ḥüseyn oldı ṣusuzluḳdan şehīd-i Kerbelā
3. İkisidür aṣl u nesl-i hem-cümle-i Muṣṭafā

---

2 esrārı: esrār AEM.
4 ḳufl-i miftāḥ-ı: miftāḥ-ı ḳufl-i NMD. *"Ben bir hazine idim" anlamındadır. "Ben, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için yaratıkları yarattım (beni bilsinler diye yaratıkları yarattım)." şeklindeki uydurma olduğu bildirilen bir hadisten iktibas (Yılmaz 2013: 396).*
5 mevcūdātı: mevcūdāt AEM.
7 o: ol AEM. / kim: Ø NMD.

57. AEM: 17[b] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 119.

I

2 *"Sen olmasaydın, sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım." (Keleş, 2013: 357) hadisinden iktibas.*
3 *(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu (Necm 53/9) âyetinden iktibas.*
4 'ilmine: 'ilmile NMD.

II

5 aḥbāb: aḫbār NMD.

III

4. Ben anuñ āline evlādına ḳurbān olayum
5. Ben anuñ evlād u ensābına ḳurbān olayum

IV

1. Cümle ümmetden ḫayırlıdur o şāhuñ ümmeti
2. Ümmetine cümleden artıḳ ider Ḥaḳ raḥmeti
3. Enbiyā anuñla buldı bunca luṭf u ‘izzeti
4. Ben anuñ luṭfuna iḥsānına ḳurbān olayum
5. Ben anuñ envā‘-i elṭāfına ḳurbān olayum

V

1. Her ne deñlü enbiyā vü mürselīn kim geldiler
2. Ümmeti olmaḳlıġı Ḥaḳdan temennī ḳıldılar
3. Evliyā aña **Niyāzī** ḳul u ḳurbān oldılar
4. Ben anuñ ayaġınuñ tozına ḳurbān olayum
5. Yolına gidenlerüñ izine ḳurbān olayum

58.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

İlāhī

1. İbn-i vaḳtüm ben ebu’l-vaḳt olmazam
   ‘Abd-ı maḫżum ben taṣarruf bilmezem
2. Ān-ı dā’imdür ḥaḳīḳat güneşi
   Nideyin ben gitmezem ben gelmezem
3. Meryem içre ben doġurdum bir ġulām
   Hem bikir hem bir gülüm kim ṣolmazam
4. Ben doġurdum atasuz ‘Īsāyı hem
   İttiṣālüm var aña ayrılmazam
5. Ṣanma kim Mehdī benem Mehdī odur
   Adı Yaḥyādur anuñ yanılmazam
6. Vaṣfıdur esmā-i ḥusnā cümleten
   Bu sözi iṣbāta ‘āciz olmazam
7. Sırr-ile baña içümden söylenür
   Mışriyā ben ṭoġmazam ben ölmezem

---

3 Bu dize divanda şu şekildedir: *“İkisidür asl u nesl-i cümle āl-ı Muṣṭafā”.*

V

2 olmaḳlıġı: olmaġı AEM.

58. AEM: 18[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 123.

2 nideyin: āneyüm NMD.
3 doġurdum: ṭoġurdum NMD.
4 doğurdum: ṭoġurdum NMD.
6 olmazam: ḳalmazam NMD.

59.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Ey bu göñlüm şehrini biñ ḳahr-ile vīrān iden
Bī-duḫān odlar yaḳup bu sīnemi külḫan iden

2. Ehl-i ‘ālem derdinüñ miṣlin görür rāḥat bulur
Cins ü miṣli olmayan derde beni dükkān iden

3. Bir baḥırdur sāḥili yoḳ mevci olmaz münkesir
Leylinüñ fecrin getürmez gökdeki cevlān iden

4. ‘Aḳl u fikrüm zevrāḳı yollarda ḳaldı ser-nigūn
Belki cümle ‘aḳl u fikri bende ser-gerdān iden

5. Kimine meydān iden bu ‘ālemün her gūşesin
Mışrīye uctan uca her gūşeyi zindān iden

60.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Gel ey ġurbet diyārında esīr olup ḳalan insān
Gel ey dünyā ḫarābında yatup ġāfil olan insān

2. Gözüñ aç perdeyi ḳaldur ṭuracaḳ yir mi gör dünyā
Ḳatı mecnūn durur buña göñül virüp duran insān

3. Ḳafesde ṭūṭīye sükker virürler hīç ḳarār itmez
‘Aceb niçün ḳarār ider bu zindāna giren insān

4. Ne müşkil ḥāl olur ġafletde yatup hīç uyanmayup
Ölüm vaḳtinde ‘Azrā’il gelince uyanan insān

5. Ḳararmış ḳalbüñ ey ġāfil naṣīḥat neylesün saña
Ḥacerden ḳatıdur ḳalbi ögüd kār itmeyen insān

6. Bu derdüñ çāresin gör var elüñde var-iken fırṣat
Ne aṣṣı ṣoŋra āh u vāh idüp ḥayfā diyen insān

7. **Niyāzī** bu ögüdi sen vir evvel kendi nefsüñe
Degül ġayrıya andan kim ṭuta her işiden insān

---

59. **AEM: 18[a] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 127.**
5 kimine: kime AEM // gūşeyi: gūşe AEM.
60. **AEM: 18[a] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 128.**
2 ṭuracaḳ: duracaḳ NMD. // duran: ṭuran NMD.
5 ḳalbüñ: göñlüñ NMD.
6 gör: bul NMD. //āh u vāh: āh u zār NMD. / ḥayfā: Ø AEM.
7 degül ġayrıye andan kim ṭuta: degül kim ġayrıya andan duta NMD.

61.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Tende cānum cānda cānānumdur Allāh hū diyen
   Dilde sırrum sırda Sübḥānumdur Allāh hū diyen
2. Dest-i ḳudret-ile yazılmış yüz āyāt-ı Ḥaḳ
   Göñlümüñ taḫtında sulṭānumdur Allāh hū diyen
3. Cümle a‘żādan gelür ẕikr-i Ene’l-Ḥaḳ na‘rası
   Cism içinde zār u efġānumdur Allāh hū diyen
4. Giceler tā ṣubḥ olunca iŋledür bu derd beni
   Derdimüñ içinde dermānumdur Allāh hū diyen
5. Yire göge ṣıġmayan bir mü’minüñ ḳalbindedür
   Ḳatremüñ içinde ‘ummānumdur Allāh hū diyen
6. Kisve-i tenden mu‘arrā seyr ider bu gökleri
   Çarḫ uran abdāl-ı ‘uryānumdur Allāh hū diyen
7. Her kişiye kendiden aḳrep olan dost ẕātıdur
   Ey **Niyāzī** dilde mihmānumdur Allāh hū diyen

62.

5+5=10
İlāhī

I

1. Ey Kerīm Allah ey Ġanī sulṭān
2. Derdliyüz senden umaruz dermān
3. Luṭfına ḥad yoḳ iḥsāna pāyān
4. Derdliyüz senden dermān umaruz

II

1. Gerçi ḳullarda ma‘sīyet çoḳdur
2. Raḥmetüñ Mevlām daḫi artuḳdur
3. Ġayrıdan bize hīç meded yoḳdur
4. Derdliyüz senden dermān umaruz

III

1. Gel dimez iseñ biz günāhkāra
2. Bir adım ḳādir mi ki yol vara

---

61. **AEM: 18[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 129.**
2 yüz: yüzine NMD.
6 çarḫ: rakṣ NMD.
62. **AEM: 18[b] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 132.**
I
4 dermān umaruz: umaruz dermān NMD.
II
2 Mevlām: mevlā NMD.
4 dermān umaruz: umaruz dermān NMD.
III

3. Çāre yoḳ senden olmasa çāre
4. Derdliyüz senden dermān umaruz

IV

1. Şuña kim senden bir hüdā geldi
2. Feyż-i aḳdesden āşinā geldi
3. Bir cefāsına biñ ṣafā geldi
4. Derdliyüz senden dermān umaruz

V

1. Bu **Niyāzī** çün ẕikrine düşdi
2. Dün ü gün göñli fikrine düşdi
3. Ẕātına iren şükrine düşdi
4. Derdliyüz senden dermān umaruz

63.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
İlāhī

1. Elā ey mürşid-i 'ālem ḫaber vir 'ilm-i Mevlādan
   Elā ey ma'nā-i Ādem ḫaber vir remz-i esmādan
2. Ne sırdur Ādem ü Ḥavva ne sırdur *'alleme'l-esmā*
   Ne sırdur Sidre vü Ṭūbā ḫaber vir 'arş-ı a'lādan
3. Ne[dür] dillerdeki 'ilmeyn nedür hem remz-i Ẕülḳarneyn
   Ne yirdür mecma'u'l-baḥreyn ḫaber vir Ḫıżr u Mūsādan
4. Kimüñdür feyż ü hem iḥyā ne sırdur hem-dem-i 'Īsā
   Nedür Meryemdeki deryā ḫaber vir dürr-i yekdādan
5. Ne yirdür merkez-i ednā nedür yā ḥalḳa-i vusṭā
   Bilinmez devre-i kübrā ḫaber vir sen bu suġrādan
6. Nedür Ḳur'ānuñ esrārı nedür esrāruñ envārı
   Nedür Mehdīnüñ eṭvārı ḫaber vir sırr-ı esrādan
7. Nedür **Mışrī** nedür Ken'ān Selīm kimdür yā kimdür ān
   Ḫaber virdi bunı Ḳur'ān ḫaber vir seb'-i ḳurrādan

---

2 yol: yola AEM.
4 dermān umaruz: umaruz dermān NMD.

IV

4 dermān umaruz: umaruz dermān NMD.

V

1 ẕikrine: ẕikrüñe NMD.
2 fikrine: fikrüñe NMD.
3 şükrine: şükrüñe NMD.
4 dermān umaruz: umaruz dermān NMD.

63. AEM: 18[b] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 133.

2 *Allah Ādem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklere göstererek, "Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin" dedi (Bakara 2/31) âyetinden iktibas.*
4 yektā: yekşā AEM.
5 ne yirdür: nedür AEM. // sen: Ø AEM.

64.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

Hezec + – – – / + – – – / + – –

İlāhī

I

1. Gel ey bād-ı ṣabā luṭf eyle bir dem
2. Ḫaber vir bize cānān illerinden
3. Beşāretle bizi ḳıl şād u ḫurrem
4. Ḫaber vir bize cānān illerinden

II

1. Aradum nice yıl kevn ü mekānı
2. Bulınmadı anuñ nām u nişānı
3. ‘Aceb nice bulur isteyen ānı
4. Ḫaber vir bize cānān illerinden

III

1. Seḥerde açılan güllerde midür
2. Yāḫūd efġān iden dillerde midür
3. Aḳan ṣuda esen yillerde midür
4. Ḫaber vir bize cānān illerinden

IV

1. O ilden ‘azm idince bu cihāna
Ṭ2. amuya uġrasañ döner cihāna
3. Tesellī vir ḳulūb-ı ‘āşıḳāna
4. Ḫaber vir bize cānān illerinden

V

1. Ḥarīm-i ḳuds-i lāhūta varursañ
2. Sarāy-i ḫāṣ-ı cānānı görürseñ
3. Yine ‘azm eyleyüp bunda gelürseñ
4. Ḫaber vir bize cānān illerinden

VI

1. Nesīm-i feyż-i aḳdes baḥr-i cūduñ
2. Ḫavādisden muḳaddesdür vücūduñ
3. Cemāl-i ẕāt-ı a‘lādur şuhūduñ
4. Ḫaber vir bize cānān illerinden

VII

1. Eger cān ise ḥüsninüñ bahāsı
2. Nice biñ cān olsun anuñ fedāsı

---

64. AEM: 19[a] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 134.

I

1 ey: Ø AEM.

IV

1 o: ol NMD.
2 ṭamuya: ḳamuya NMD.

VII

1 hüsninüñ: hüsnüñ AEM.
2 olsun anuñ: anuñ olsun NMD.

3. **Niyāzī**nüñ ḳadīmi āşināsı
4. Ḫaber vir bize cānān illerinden

65.

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Alduñ mı göñül ḥüsn-ile yektā ḫaberin sen*
   Duydın mı hem ol Yūsuf-ı zībā ḫaberin sen
2. Ya'ḳūb-veş ol dīdeleri görmez olunca
   Aġladı mı tā ṣorsañ o bīnā ḫaberin sen
3. Ḳaysı nice yıl aġladup iñletmedi mi 'aşḳ*
   Alsañ nola bir doġrıca Leylā ḫaberin sen
4. Yūsuf yolına aġlayan ancaḳ dime Ya'ḳūb
   İşitdüñ anı noldu Zeliḫā ḫaberin sen
5. Dağlar daḫi dayanmaz anuñ yüzine ḳarşu
   'Ālimlere ṣor Ṭūr-ile Mūsā ḫaberin sen
6. Ṣular gibi yüzin yire sür ḳalma yoluñdan
   Alçaḳdan alursın yüri deryā ḫaberin sen
7. 'Ālemde nice yüz biñ olur 'aşḳa giriftār
   Gel ṣorma o mecnūn ile dānā ḫaberin sen
8. Bülbüllerede ṣorma yüri ḥālet-i 'aşḳı
   Pervāneden al gizlüce tenhā ḫaberin sen
9. Tevḥīdi ṣanur lā-ile iṯbāt-ı vücūdı
   Ṣorma güzelüm anlara illā ḫaberin sen
10. Her kim bu yola ṣıdḳ-ile girmezse yoġ olmaz
    Yoġ olmayınca Yūsufuñ umma ḫaberin sen
11. Lāhūt-ile nāsūtı göñül añladı ise
    Mıṣrī aña ṣor Ḳāf-ile 'anḳā ḫaberin sen

---

65. AEM: 19[a]; Niyāzī-i Mıṣrī: *Dīvān*: 138.

1 duydın: tuyduñ NMD. *Bu şiir divanda 12 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Her kande anun zerre-i hüsnün göresin sor
Ola tuyasın hasret-ile ta haberin sen
2 dīdeleri: dīdelerüñ NMD.
3 Ḳaysı: Ḳays AEM. // doġrıca: ṭoġrıca NMD. *Bu beyit 4.beyitle yer değiştirmiştir.
5 dağlar: ṭāġlar NMD. / dayanmaz: ṭayanmaz NMD. // ṣor: ṣorsun AEM.
6 alçaḳdan: alçaḳda NMD.
7 mecnūn ile: mecnūnlara NMD.
8 bülbüllerede: bülbüllere AEM.
10 olmayınca: olmayıcak NMD. / Yūsufuñ: Yūsuf AEM.

66.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

İlāhī

I

1. Yine firḳat odına yandı cihān
2. Ḥasretā gitdi mübārek Ramażān
3. Nūr-ile bulmışdı 'ālem yeñi cān
4. Firḳatā gitdi mübārek Ramażān

II

1. İndi Ḳur'ān sende ey nūrı güzel
2. Leyle-i Ḳadrinde ey ḳadri güzel
3. Gitdi ey tehlīl ü tekbīri güzel
4. Elvedā' gitdi mübārek Ramażān

III

1. Gāh tesbīḥ ü şenā vü ḥamd-ile
2. Gāh taḥmīd u du'ā vü şükr-ile
3. Cān bulurdı mürde diller nūr-ile
4. Ḥasretā gitdi mübārek Ramażān

IV

1. Bu ay içre bağlanur didi Resūl
2. Cinn ü şeyṭān ki itmeye aṣlā fużūl
3. Hep du'ālar bunda olurdı ḳabūl
4. Firḳatā gitdi mübārek Ramażān

V

1. Cem' olup Ḥaḳḳa münācāt idelüm
2. Nūr-ı Ḳur'ān-ile doġrı gidelüm
3. Bilmedük ḳadrüñ **Niyāzī** nidelüm
4. Ey dirīġā gitdi şehr-i Ramażān

---

66. AEM: 19[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 139.

I

1 odına: nārına NMD.

II

3 gitdi: gitdüñ NMD.

III

1 gāh: gāhī NMD. / ḥamd: ẕikr NMD.
2 gāh: gāhī NMD.

IV

2 ki: Ø AEM.

V

2 doġrı: ṭoġrı NMD.
3 ḳadrüñ: ḳandrin NMD.
4 şehr-i: mübārek AEM.

67.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Kim ki cāndan geçmez-ise diñ bize yār olmasun
‘Ār u ‘ırz-ile gelüp ‘āşıḳlara bār olmasun

2. Ġam yükin ‘āşıḳ olan dā’im çeke gelmiş durur
Döymeyen dost derdine ‘aşḳa giriftār olmasun

3. Derd uyutmaz rāḥat itmez gice gündüz ‘āşıḳı
Şol ki bülbüldür güle ḳarşu nice zār olmasun

4. Ẕevḳ-i ṭā‘atle kimesne ḥāl-i ‘aşḳı añlamaz
Ṭālib-i ṣādıḳ iseñ bilüñde zünnār olmasun

5. Remz-i Ḥaḳḳa maḥrem olmaḳ degmenüñ kārı degül
Kim dilerse ‘aşḳ-ile yār olsun aġyār olmasun

6. Ẕerrece ‘aşḳ odı kimüñ olsa yaḳar varlıġuñ
‘Aşḳ odı ister ki Ḥaḳdan ġayrı hīç var olmasun

7. Cümle efgārın ḥurūfın cem‘ idüp tevḥīd-ile
Noḳṭa-i vaḥdetde ḥaşr ol ġayrı efgār olmasun

8. Ey **Niyāzī** ḥāl-i ‘aşḳı kimseye fāş eyleme
Sırr-ı Ḥaḳdur aña bīgāne ḫaberdār olmasun

68.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Evc-ārā

1. ‘İlm baḥrı vücūd aṣdāf anuñ dürdānesiyüm ben
Ma‘ārif kenz bu dil vaṣṣāf anuñ vīrānesiyüm ben

2. Benüm ‘ilmüm ḳatında müctehidler ‘āciz oldılar
Velī ‘ilm-i ilāhīnüñ delī dīvānesiyüm ben

3. Birer ḥāle cihānuñ ḫalḳı bir bir rāżı olmışlar
Benüm bir ḥāle meylüm yoḳ Ḥaḳuñ bilmem nesiyüm ben

4. Be-küllī ‘ālemüñ ḫalḳı bilürler bende bir derd var
Bilinmez sevdügüm kimdür nenüñ mestānesiyüm ben

---

67. AEM: 19[b] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 142.
2 yükin: Ø AEM.
5 ‘aşḳ-ile: ‘aşḳa AEM.
6 kimüñ: kimde NMD. / varlıġuñ: varlıġın NMD.
7 efgārın: efġāruñ NMD. // efgār: hīç var NMD.
8 kimseye: herkese NMD.
68. AEM: 20[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 143.
1 bu: ü NMD.
3 benüm bir: benüm Ø AEM.

5. Egerçi ṣūretā āḫirde geldüm ‘ālem-i mülke
Ne māżīyüm ne müstaḳbel her anuñ ānesiyüm ben

6. Yitürdüm benligüm benlik baña Ḥaḳ benligündendür
Tekellümde ḫiṭāb u ġıybetüñ kārḫānesiyüm ben

7. Ne **Mışrī**yum ne Mehdīyum ne ‘Īsāyum ne insānum
Bu yanan dā’imā şem‘üñ velī pervānesiyüm ben

69.

Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün
Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –
İlāhī

1. Sevdüm seni hep varum yaġmadur alan alsun*
Gördüm seni efgārum yaġmadur alan alsun

2. Alduñ çü beni benden geçdüm bu cān u tenden
‘Aḳlum daḫi hep varum yaġmadur alan alsun

3. Ben varlıġumı atdum dost varlıġına yitdüm
Her aṣṣı vü bāzārum yaġmadur alan alsun

4. Geçdüm ben ad u ṣandan çıḳdum ben o dükkāndan
Hep ‘ırz-ile vaḳārum yaġmadur alan alsun

5. Geldi dile dildārum buldum gül-i gülzārum
Şimdengirü hep varum yaġmadur alan alsun

6. Sen ġā’ib u ḥāżırsın her ḥālüme nāẓırsın
Aḥvāl-ile eṭvārum yaġmadur alan alsun

7. **Mışrī**ye vücūb imkān bir oldı ḳamu a‘yān
Ṭā‘āt-ile eẕkārum yaġmadur alan alsun

70.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Gir semā‘-ı ẕikr-ile gel yana yana hū deyü
İr ṣafā-yı ‘aşḳ-ı Ḥaḳḳa yana yana hū deyü

---

5 ben: Ø AEM.
6 benligündendür: benligündür AEM.
7 dā’imā: dā’imī NMD.
69. AEM: 20[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 144.
1 *Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyit şu şekildedir:
Çün buldı gönül yarum terk eyledüm agyarum
İman ile zünnarum yagmadur alan alsun
2 hep: her NMD.
3 aṣṣı vü bāzārum: aṣṣılı bāzārum NMD.
70. AEM: 20[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 149.
1 semā‘-ı: semā‘a NMD. / yana yana : yaña yaña NMD. // yana yana : yaña yaña NMD.

2. Hep irenler hū-ile ḳaldururlar cān perdesin
Açdılar gözlerin anda yana yana hū deyü

3. Gördiler hū kaplamış hep on sekiz biñ ‘ālemi
Feyż alurlar cümle hūdan yana yana hū deyü

4. Ẕāt-ı Ḥaḳḳı buldılar buluşdılar bu hū-ile
Dost görindi her ṭarafdan yana yana hū deyü

5. Ey **Niyāzī** göñline ‘āşıḳlaruñ ḥikmet dolar
Küntü Kenzen ḥaznesinden yana yana hū deyü

71.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Nevbahār irişdi bī-dār olayum şimdengirü
‘Andelīb-i bāġ-ı gülzār olayum şimdengirü

2. Dünyā vü ‘uḳbā hevāsından geçüp abdāl-veş
Kāşif-i cilbend-i esrār olayum şimdengirü

3. Çaluban Manṣūr gibi ṭabl-ı Ene’l-Ḥaḳ nevbetin
Girüben meydāna berdār olayum şimdengirü

4. Dkeli dār u diyārın raḫt u baḫtın terk idüp
İbn-i Edhem gibi deyyār olayum şimdengirü

5. Ṭolanayum Ḫızr-veş ‘ālemi yüzinde bir zamān
Muṭlaḳ olup sırr-ı Settār olayum şimdengirü

6. Nice bir bu ten zemīninde ḳarār idüp ḳalam
Çıḳayum göklere devvār olayum şimdengirü

7. Bu iżāfāt u ḳuyūdāt illerin idüp ḫarāb
Lā-mekān ilinde seyyār olayum şimdengirü

8. Murġ-i cānı bu ḳafesden uçurup şād ideyüm
Ol ‘adem şehrine ṭayyār olayum şimdengirü

9. Bir beden ḳaldı baña mensūb olan bunda hemān
Yoġ idüp anı daḫi var olayum şimdengirü

---

2 irenler: irdiler AEM. // ḳaldururlar: ḳaldılar AEM. // anda: andan NMD. / yana yana : yaña yaña NMD.
3 hep: Ø AEM. // yana yana : yaña yaña NMD.
4 yana yana : yaña yaña NMD.
5 yana yana : yaña yaña NMD. *“Ben bir hazine idim” anlamındadır. “Ben, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için yaratıkları yarattım (beni bilsinler diye yaratıkları yarattım).” şeklindeki uydurma olduğu bildirilen bir hadisten iktibas (Yılmaz 2013: 396).*

71. **AEM: 20[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 150.**
3 ṭabl-ı: Ø AEM. // girüben: gireyin NMD.
4 diyārın: diyāruñ NMD. / baḫt: baḫt NMD.
5 yüzinde: gözinden NMD.
6 göklere: göklerde NMD.
7 illerin: illerüñ NMD.

10. Ḳalmasun varlıḳda **Mışrī**nüñ vücūdı ẕerrece
Ḳurtulayum vaṣl-ı dīdār olayum şimdengirü

72.

Mef'ūlü mefā'īlün mef'ūlü mefā'īlün
Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –

1. Uyan gözüñ aç ṭurma yalvar güzel Allāha
Yolından izüñ ırma yalvar güzel Allāha

2. Her giceyi ḳā'im ol hem ẕikr-ile dā'im ol
Hem gündüzi ṣā'im ol yalvar güzel Allāha

3. Bir gün bu gözüñ görmez hem ḳulaġuñ işidmez
Bu fırṣat ele girmez yalvar güzel Allāha

4. Ṣaġlıġı ġanīmet bil her sā'atı ni'met bil
Gizlüce 'ibādet ḳıl yalvar güzel Allāha

5. *['Ömrüñi hīçe ṣatma kendüñi oda atma]**
Her şām ü seḥer yatma yalvar güzel Allāha

6. Hey nice yatursun dur olma şu ṣafādan dūr*
Baḥr-i keremi boldur yalvar güzel Allāha

7. Her vaḳt-i seḥerde biñ luṭfı gelür Allāhuñ
Ol vaḳt uyanur ḳalbüñ yalvar güzel Allāha

8. Allāhuñ adın yād it cān-ile dili şād it
Bülbül gibi feryād it yalvar güzel Allāha

9. Gel imdi **Niyāzī**yle dergāha niyāz eyle
Ḥācātı dırāz eyle yalvar güzel Allāha

73.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
İlāhī

1. Uyan ġafletden ey nā'im Ḥaḳa yalvar seḥerlerde
Döküp acı yaşı dā'im Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

---

10 dīdār: dildār NMD.
72. AEM: 20[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 153.
1 ırma: ayırma AEM.
2 giceyi: gice AEM. / hem ẕikr-ile dā'im ol: her gündüzi ṣā'im ol NMD. // hem gündüzi ṣā'im ol: hem ẕikr-ile dā'im ol NMD.
3 bir gün bu gözüñ: bir Ø gözüñ AEM. // girmez: geçmez NMD.
5 *Bu dizenin yeri AEM'de boş bırakılmıştır.
6 dur: ṭur NMD. / şu: Ø AEM. *Bu beyit ile 5.beyit yer değiştirmiştir.
7 luṭfi: luṭf AEM.
73. AEM: 21[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 154.
1 yaşı: yaşın NMD.

2. Ḳapusında durup her bār yüzüñ dergāhına ṭut var
Yürekden ḳıl dem-ā-dem zār Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

3. Seḥerlerde açılur gül anuñçün zār ider bülbül
Uyanup derd-ile ey dil Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

4. Gel ey miskīn ü bī-çāre igende gezme āvāre
Dilerseñ derdine çāre Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

5. Açılur bāb-ı sübḥānī dökilür feyż-i rabbānī
Çekilür ḫūn-i sulṭānī Ḥaḳa yalvar seḥerlerde*

6. Seḥerde ḳalḳuban her gāh yüzüñ yire sürüp ḳıl āh
İre luṭfı saña nā-gāh Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

7. Seḥerde uyḳudan uyan **Niyāzī** ṭurma derdeñ yan
Ola ki irişe dermān Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

74.

6+5=11

İlāhi

I

1. Dönmek ister gönlüm cümle sivādan
2. Dönelüm ‘āşıḳlar Mevlā derdiyle
3. Geçmek ister cānum mülk-i fenādan
4. Dönelüm ‘āşıḳlar Mevlā derdiyle

II

1. Derde düşen ‘āşıḳ nitsün cihānı
2. Derd ehlinüñ dā’im yanmaḳda cānı
3. Döner ārzūlayup vaṣl-ı cānānı
4. Dönelüm ‘āşıḳlar Mevlā derdiyle

III

1. Ay u gün yıldızlar hem nüh felekler
2. ‘Arşuñ eṭrāfında ṣaf ṣaf melekler
3. Meydān-ı ‘aşḳında cevlān iderler
4. Dönelüm ‘āşıḳlar Mevlā derdiyle

IV

1. Ṭa‘n eyleme zāhid benüm ḥālüme
2. Daḫl eyleme hergiz bu devrānuma

---

2 durup: ṭurup NMD.
5 İlk dize divanda şöyledir: *“Dökilür feyż-i rabbānī Ḥaḳa yalvar seḥerlerde”.* *Bu beyit ile 6.beyit yer değiştirmiştir.
7 ki: kim NMD.

74. AEM: 21[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 158.

I

1 dönmek ister: dönmek Ø AEM.
3 cānum: gönlüm AEM.
4 dönelüm: geçelüm AEM.

III

3 ‘aşḳında: ‘aşḳda AEM.
4 dönelüm: dölüm AEM.

3. Dermānı devrānda buldum cānuma
4. Dönelüm ‘āşıḳlar Mevlā derdiyle

V

1. Baş açıḳ girerüm ‘aşḳ meydānına
2. Manṣūr olurum Ene’l-Ḥaḳ dārına
3. Yanmaḳda **Niyāzī** şevḳın nārına
4. Dönelüm ‘āşıḳlar Mevlā derdiyle

75.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Na‘t-ı Resūl

1. Ẓuhūr-ı kā’inātuñ ma‘denisüñ yā Resūlullāh
   Rumūz-ı *küntü kenzüñ* maḫzenisin yā Resūlullāh
2. Beşer dinen bu ‘ālemde senüñ ṣūretle şaḫṣuñdur
   Ḥaḳīḳatde hüvīyetde degülsin yā Resūlullāh
3. Vücūduñ cümle mevcūdātı nice cāmi‘ oldıysa
   Daḫi ‘ilmüñ muḥīṭ oldı ḳamusın yā Resūlullāh
4. Dehānuñ menba‘-i esrār-ı ‘ilm-i min ledünnīdür
   Ḥaḳāyıḳ ‘ilminüñ sen maḫremisin yā Resūlullāh
5. Ne kim geldi cihāna hem daḫi her kim geliserdür
   İçinde cümlenüñ ser-‘askerisin yā Resūlullāh
6. Cihān bāġında insān bir şecerdür ġayrılar yapraḳ
   Nebīler meyvedür sen zübdesisin yā Resūlullāh
7. Şefā‘at ḳılmasañ varlıḳ **Niyāzī**yi yoġ iderdi
   Vücūdı zaḫmınuñ sen merhemisin yā Resūlullāh

76.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ḥüseynī

1. Ḳalbüñi bāġ-ı cinān it ravża-i tevḥīd-ile
   Cān dimāġuñ ḳıl mu‘aṭṭar nefḫa-i tevḥīd-ile

V

1 açıḳ: açup NMD.
4 dönelüm: yanalum NMD.
75. AEM: 21[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 160.
1 rumūz-ı: rumūz NMD. / maḫzenisin: كنز مخفي AEM. *“Ben bir hazine idim” anlamındadır. “Ben, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için yaratıkları yarattım (beni bilsinler diye yaratıkları yarattım).” şeklindeki uydurma olduğu bildirilen bir hadisten iktibas (Yılmaz 2013: 396).*
2 şaḫṣuñdur: şaḥsuñdur NMD.
4 min: Ø AEM.
5 her: Ø AEM.
76. AEM: 21[b] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 162.
1 dimāġuñ: dimāġın NMD.

2. Kā‘be-i rūy-ı siyāhuñ bī-nihāyet yolların
Ḳaṭ‘ ider erbāb-ı ‘aşḳ bir lemḥa-i tevḥīd-ile

3. Her ne deñlü rū-siyāh itdiyse ‘işyānuñ seni
Aġarur bī-şek yüzin bu ġarrā-i tevḥīd-ile

4. Māverā-yı ins ü cinni seyr idüp ‘arşa çıḳar
Kim ki Mi‘rāc eylediyse ceẕbe-i tevḥīd-ile

5. Ey **Niyāzī** ‘ārif-i billāh göñülden selb ider
On sekiz biñ perdeyi bir lem‘a-i tevḥīd-ile

77.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Ẕerreler ẓāhir mi olurdı afitāb olmasa
Ḳaṭreler ḳandan yaġardı hīç seḥābı olmasa

2. Baḥr-ı ẕātuñ mevcinüñ hīç ḥaddi vü pāyānı yoḳ
Ẓāhir olmazdı cihān anuñ ḥabābı olmasa

3. Hergiz añlar hem görürdi yüzüñi ey dost senüñ
Kibriyā-yı *len terānī*den niḳābı olmasa

4. Kim bilürdi zülfüñ ile ḳaşlaruñ ma‘nāsını
İki ‘ālem gibi şerḥ ider kitābı olmasa

5. ‘Uḳdesin kim ḥal ideydi ol kitābda zülfünüñ
Anuñ insān dinilen āḫir ki bābı olmasa

6. Ḥaşrı inkār eyleyen mülḥidler ilzām mı olur
Sāl-be-sāl evrāḳ-ı eşcār inḳılābı olmasa

7. Ḳabri vaḥdet gūşesi ḥaşrı temāşāgāh idi
Ey **Niyāzī** kimde kim cehlüñ ‘aẕābı olmasa

---

2 yolların: yolları NMD. // lemḥa: lemḫa NMD.
3 ġarrā: ġurre NMD.

77. AEM: 22[a] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 163.

1 ḳandan: ḳanda NMD.
2 ḥaddi: ḥadd AEM.
3 Kibriyā-yı: Ø AEM. / niḳābı: niḳāb AEM. *Mūsa, belirlediğimiz yere (Tūr’a) gelip Rabbi de ona konuşunca, “Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım” dedi. Allah da, “Beni (dünyada) katiyen göremezsin Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin” dedi. Rabbi dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mūsā da baygın düştü. Ayılınca, “Seni eksikliklerden uzak tutarım Allah’ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim” dedi.” (Araf 7/143) âyetinden iktibas.*
5 ideydi: iderdi NMD. / kitābda: kitāndan NMD.

78.

Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün
Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –
Muḥayyer

1. Aḥvāl-i serencāmum bu sā‘ate irince
   Dimem saña icmālin tā ġayrete irince
2. Biz beş er idük çıḳduḳ bir günde yola girdük
   Ḳırḳ yılda ere irdük bu ṣoḥbete irince
3. Her yañaya çalınduḳ çoḳ adları ṭaḳınduḳ
   Dört tekbīri bir ḳılduḳ tā ḳāmete irince
4. Çün ḳāmet alup durduḳ dīvānına [el bağlu]
   Vechini ‘ayān gördük bu ḥayrete irince
5. Ṭā‘at bu imiş ancaḳ rāḥat bu imiş ancaḳ
   ‘İzzet bu imiş ancaḳ bu ḫidmete irince
6. Keşret idi bir oldı ṣūret idi sırr oldı
   Ẓulmet idi nūr oldı bu āyete irince
7. Çün cān-ile bir idük ebdān-ile ayrılduḳ
   Āḫirki deme irdük bu vaḥdete irince
8. Biñ dört yüz ḳanad açdum altı yüz daḫi ḳoşdum
   Tā on beşe dek uçdum bu ḥālete irince
9. Dünyāyı nider ‘āşıḳ ‘uḳbāyı nider ṣādıḳ
   Mışrī olagör ayıḳ sen vuṣlata irince

79.

Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün
Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –
İlāhī

I

1. Ey şeh zen-i dünyānuñ gel alına aldanma
2. Şem‘-i ruḫı nārına pervāne gibi yanma
3. Fānīdür anuñ ḥüsni var rengine boyanma
4. ‘Ahdine vü va‘dine göñül virüp inanma

---

78. AEM: 22[a] ; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 164.
1 ġayrete: ġāyete AEM.
3 her: Ø AEM.
4 durduḳ: ṭurduḳ NMD. / [el bağlu]: ḳavuşurduk AEM.
5 ancāk: el-ḥaḳ NMD. / ancāk: el-ḥaḳ NMD. // ancāk: el-ḥaḳ NMD.
7 ayrılduḳ: ṭağılduḳ NMD.
8 beşe dek: beşde AEM. / ḥālet: ḫālet NMD.
9 ‘āşıḳ: ‘āyıḳ NMD.
79. AEM: 22[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 165.

5. Ḥaḳdur bu sözüm Ḥaḳla inkārına dayanma
6. Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan ṣanma

II

1. Bu dünyā yedi başlı biñ dişli bir erḳāmdur
2. Her başda biñ aġzı var her loḳması ādemdür
3. Zehridür anuñ tiryāk tiryākı anuñ semdür
4. Her şerbeti ki içsen şerbet degül ol demdür
5. Ḥaḳdur bu sözüm Ḥaḳla inkārına dayanma
6. Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan ṣanma

III

1. Māt oldı nice şehler bu cihānuñ elinden
2. Ṭoymadı biri bunuñ cāhından u mālından
3. ‘İbret alabilürseñ al māh-ile sālinden
4. Gör nice döner tīz tīz her birisi ḥālinden
5. Ḥaḳdur bu sözüm Ḥaḳla inkārına dayanma
6. Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan ṣanma

IV

1. ‘Akl-ile bunuñ hergiz bir ḥīlesi bilinmez
2. Şeyṭānı daḫi gizli bu ‘ilm-le o bulınmaz
3. Her ne ḳadar aña sen şetm eyleseñ alınmaz
4. Rıf‘atle ider mekri her yañaya çalınmaz
5. Ḥaḳdur bu sözüm Ḥaḳla inkārına dayanma
6. Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan ṣanma

V

1. **Mışrī** sañadur bu söz cehd it alagör ‘ibret
2. Faḳr-ile idüp faḫrı itme aña sen minnet
3. Emrāż-ı cehilden gir bulduñsa eger ṣıḥḥat*
4. Ṭutma ṣaḳın aṣlā hīçbir kimseye var ḳudret

---

5 dayanma: ṭayanma NMD.

II

3 anuñ semdür: daḫi semdür NMD.
4 ki: kim NMD. / içsen: içseñ NMD.
5 dayanma: ṭayanma NMD.
6 ol: Ø AEM.

III

1 şehler: şāhlar NMD. / cihānuñ: dünyenüñ NMD.
5 dayanma: ṭayanma NMD.

IV

2 şeyṭānı: şeyṭān AEM. / bu: Ø AEM. / o: Ø NMD.
3 ne: Ø AEM.
4 rıf‘at-ile: rıfḳ ile NMD.
5 dayanma: ṭayanma NMD.
6 ol: Ø AEM.

V

3 gir: ger NMD. *4. dizeyle yer değiştirmiştir.
4 bir: Ø AEM.

5. Ḥaḳdur bu sözüm Ḥaḳla inkārına dayanma
6. Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan ṣanma

80.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

1. Devrān odur kim devrini devr-i felek bilmez ola
İnsān odur kim sırrını ins ü melek bilmez ola

2. Merkeb izinde ṣu görüp deryāyı gördüm ṣanma sen
Deryā odur kim ḳa'rını aṣlā semek bilmez ola

3. Ādem odur kim nān ola hem mā' u hem zamān ola
Ḥayvāndan ol eḍal durur nān u nemek bilmez ola

4. Kāmil odur ki aç ṣusuz çoḳ çoḳ emek çekmiş ola
Nāḳış o çigdür bunda kim hergiz emek bilmez ola

5. Her bir nebī her bir velī z̲illetle irdi menzile
Mışrīye sögsün şol aġız Allāh dimek bilmez ola

81.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Devr idüp geldüm cihāna yine bir devrān ola*
Ben gidem bu ten sarāyı yıḳıla vīrān ola

2. Cūş idüp 'ummān-ı cān cismüm gemisin ṭaġıda
Yirler altında tenüm ṭoprag̈-ile yeksān ola

3. Bu vücūdum ṭaġı ḳalḳa atıla yüñler gibi
Şeş cihātum açıla bir ḥaddi yoḳ meydān ola

4. Dört yanumdan nār u bād u āb u ẖāk ide hücūm
Benligüm anlar alup bu varlıġum tālān ola

5. Daġıla terkībüm otuz iki ḥarf ola tamām
Noḳṭa-i sırrum ḳamunuñ gevherine kān ola

6. Cümle efgār u ẖavāsum ḥaşr ola bu 'arṣada
Ḳalḳalar hep yeñiden ṣankim bahāristān ola

---

5 dayanma: ṭayanma NMD.
6 ol: Ø AEM.

80. AEM: 22^{b}; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 169.

3 zamān: Ø AEM.
4 ki: kim NMD.

81. AEM: 22^{b}; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 168.

1 yıḳıla: yıḳılup NMD. *Bu şiirin redifi önceki şiirle aynı olduğundan müstensih tarafından önceki şiirin devamı şeklinde o şiirin ardına yazılmıştır. Divanda ayrı bir şiir olarak veridiğinden dolayı biz de ayrı yazmayı uygun gördük.
3 ḥaddi: ḥadd AEM.
5 daġıla: ṭaġıla NMD. // gevherine: cevherine NMD.

7. *Yevme tubla*dur o gün her ma‘nā bir ṣūret giyer
Kim nebāt u kimi ḥayvān kimisi insān ola

8. Ḳabrüme dostlar gelüp fikr ideler aḥvālümi
Her biri bilmekde ḥālüm vālih ü ḥayrān ola

9. Her kim ister bu **Niyāzī** derd-mendi ol zamān
Sözleri[ni] oḳusun kim sırrına mihmān ola

82.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Ḥüseynī

1. Bugün Ya‘ḳūb-ı ḳalbe Yūsuf-ı cāndan ḫaber geldi
Ḳamīṣ-i pür-nesīm ile o cānāndan ḫaber geldi

2. Açıl ey gözlerüm envār-ı vech-i z̲ü’l-celālīden
Dilā bedr ol kim ol mihr-i dıraḫşāndan ḫaber geldi

3. Yerinme nāḳışum deyü kemāl ehlini gördükde
Ḳamu noḳṣānı tekmīl iden insāndan ḫaber geldi

4. Ne kim yaġma olındı çekme ġam şimdengirü sen var
Dil-i vīrāndaki ol kenz-i vīrāndan ḫaber geldi

5. İdüp dilḫāneyi ta‘mīr otur bu beyt-i aḥzānda
Bu şeb baña seḥer vaḳtinde mihmāndan ḫaber geldi

6. Bu **Mışrī**nüñ vücūdı Mışrınuñ oldur şehin-şāhı
Ezelden tā ebed ḥükm-i Süleymāndan ḫaber geldi

83.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Ḳıldan ince vü ḳılıcdan keskin ol şāhuñ yolı
Her kemāl ehli ḳapusında anuñ ednā ḳulı

2. Oḳları ḳavs-i ḳażānuñ ḳuvvetince yol alur
Pūtesine ḳalb-i sulṭāndan geçer oḳuñ yolı

3. Çün muḳaddem *faḳr u faḫrī* didi sulṭān-ı rüsul
Yā ‘aceb mi faḫru z̲üllī diye bu āḫir velī

---

7 yevme: bu AEM. *Bütün sırların yoklanacağı günü hatırla (Tārık 86/9) âyetinden iktibas.*
9 ol: olur AEM. // sözleri[ni]: sözlerim NMD.
82. AEM: 23[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 170.
2 dilā: dūlā AEM.
4 dil-i vīrāndaki: dil andaki AEM.
5 beyt-i aḥzānda: beytü’l-aḥzānda NMD.
83. AEM: 23[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 172.
2 pūtesine: pūte-i AEM.
3 diye: dise NMD. *“Yoksulluk övüncümdür, ben onunla övünürüm.” şeklindeki uydurma olduğu bildirilen bir hadisten iktibas (Yılmaz 2013:153).*

4. Ferḥa terḥa iki deryā mecma‘u’l baḥreyn ola
Taḫt-ı aḳdām-ı erāzil ‘arş-ı Raḥmān menzili

5. ‘Ārifüñ bir himmeti var ‘arş aña olmaz maḳām
Sidre vü Ṭūbā gözetmez kāmilüñ cān u dili

6. ‘Āḳıluñ mīzānı ‘aḳlı māverāsın almadı
‘Āşıḳuñ ‘ākıllar içre adı mülḥid ya delī

7. Ẕerre ẕerre ḳıldı **Mışrī**nüñ vücūdını ḳażā
Ḳaṭre ḳaṭre ḳıldı ẕātını daḫi ‘aşḳuñ yeli

84.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ḥüseynī

1. Ẕāt-ı Ḥaḳda maḥrem-i ‘irfān olan añlar bizi
‘İlm-i sırda baḥr-ı bī-pāyān olan añlar bizi

2. Bu fenā gülzārına ṭālib olanlar añlamaz
Vech-i bāḳī yüzine ḥayrān olan añlar bizi

3. Dünyā vü ‘uḳbāyı ta‘mīr eylemeden geçmişüz
Her ṭarafda yıḳulup vīrān olan añlar bizi

4. Biz şol abdāluz bıraḳduḳ egnimüzden şālımuz
Varlıġından ṣoyunup ‘uryān olan añlar bizi

5. Ḳahr u luṭfı şey’-i vāḥid bilmeyen çeker ‘aẕāb
Ol ‘aẕābdan ḳurtılup sulṭān olan añlar bizi

6. Zāhidā ayıḳ yürürken añlamazsın sen bizi
Cür‘a-yı ṣāfī içüp mestān olan añlar bizi

7. ‘Ārifüñ her bir sözini duymaġa insān gerek
Bu cihānda ṣanmañuz ḥayvān olan añlar bizi

8. Ey Niyāzī ḳaṭremüz deryāya ṣalduḳ biz bugün
Ḳaṭre niçün añlasun ‘ummān olan añlar bizi

9. Ḫalḳı ḳoyup lā-mekān ilinde menzil ṭutalı
Mışriyā ṣol cānlara canān olan añlar bizi

---

4 ola: olan NMD.
5 var: Ø AEM. / maḳām: mekān NMD.
6 mizānı: mizān AEM. / ‘aḳlı: ‘aḳluñ NMD.
84. AEM: 23[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 178.
2 yüzine: ḥüsnine NMD. / ḥayrān: ḫayrān NMD.
3 dünyā: dünye NMD.
7 duymaġa: ṭuymaġa NMD. // ṣanmañuz: ṣañmañuz NMD

85.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Ṭālib-i Ḥaḳḳuñ devāsı derd durur sermāyesi
Anuñ-içün āh u zār olur hemīn hem-sāyesi

2. ‘Āşıḳuñ ma‘şūḳ yolında derdi artduḳça müdām
Artar anuñ dem-be-dem aḳrān içinde pāyesi

3. Ṭā‘atuñ iḫlāṣa irmez ‘ilm-ile a‘māl-ile
‘İzzeti ḳo ẕilleti ṭut oldur anuñ māyesi

4. Arż-ı vāsi‘ ister-iseñ kāmilüñ gir ḳabżına
‘Arş u kürsīden geñişdür bir velīnüñ āyesi

5. Nirān-ı ‘aşḳa yananlar biḥār-ı şevḳe ṭalanlar*
Gözinden yaşlı ḳanlar döken bulmaz mı ḫānı

6. ‘Ārifüñ göñlüni bilmez ḳandadur ḫalḳ-ı cihān
Ol ki ‘anḳādur yire düşmez bil anuñ sāyesi

7. Kim ki *mā zāġa’l-baṣar* sulṭānınuñ ṭıflı ola
Mışriyā şol feyż-i aḳdes nūrı oldı ṭāyesi

86.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Evc

1. Saña ‘āşıḳ olan diller niderler ḥūr u ġılmānı*
Cemālin seyr iden gözler niderler bāġ u bostānı

2. Şarāb-ı ‘aşḳuñla sekrān olur her birisi mestān
Viṣālin güline ḥayrān olan neyler gülistānı

3. Ḳoyanlar ‘aḳl u idrāki olur mı ġayrıdan bākī
Yaḳup bu sīne-i çāki düşer āteşlere cānı

4. **Niyāzī** ḳaldı ḥayretde yanar dil nār-ı firḳatde
Düşüp bu dār-ı ġurbetde dün u gün eyler efġānı

---

85. **AEM: 23[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 182.**
1 devāsı: devāsız NMD.
5 *Bu beyit 86 numaralı gazele ait olduğu için vezne uymamaktadır.
6 göñlüni: göñli AEM.
7 ṭāyesi: dāyesi NMD. *Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı (Necm 53/17) âyetinden iktibas.*
86. **AEM: 23[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 184.**
1 *Bu şiir divanda 5 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Niran-ı aşka yananlar bihar-ı şevke talanlar
Gözünden yaşla kanlar döken bulmaz mı sen hanı
2 ‘aşḳuñla: ‘aşḳ ile NMD. / olur: olup NMD. // viṣālin: viṣālüñ NMD. / ḥayrān: ḫayrān NMD.
3 mı: Ø AEM. / ġayrıdan: kimseden NMD. // āteşlere: āteşler AEM.
4 ḥayret: ḫayret NMD.

87.

5+5=10

İlāhī

1. Eylesin Allāha çoḳ taḥiyyātı
   Aña kim virdi ‘ilm-i ġāyātı
2. Gizli sulṭāndur sırr-ı bürhāndur
   Mürşid-i cāndur hep maḳālātı
3. Ḳuṭb-i ḫalāyıḳ baḥr-ı ḥaḳāyıḳ
   Ferd-i cāmi‘dür hep maḳāmātı
4. Noḳṭa-i kübrā göremez a‘mā
   Gizlidür zīrā cümleden ẕātı
5. Ḳalbini keşşāf eylemiş şeffāf
   Görinür anda hep beriyyātı
6. Arayup bulan ḳulluġun ḳılan
   Telḳīnin alan buldı ḥālātı
7. Hey nice cānlar yanını bekler
   Bulmaduḳ derler bunda leẕẕātı
8. Neylesün ta‘līm olamaz teslīm
   Yā nice bulsun ol kemālātı
9. Māyenüñ ẕevḳin alamaz şol kim
   Şeyḫi Ḥaḳ bilmez yoḳ ri‘āyātı
10. Şehr-i Elmalı cānda bulmalı
    Ümmī Sināndur şöhret-i ẕātı
11. Ḥubbı cānumda sırr-ı ẕātumda
    Ṣavar üstümden her beliyyātı
12. Şeyḫüñi Ḥaḳ bil ey **Niyāzī** kim
    Pīr yüzindendür Ḥaḳ hidāyātı

88.

5+5=10

İlāhī

1. Çün saña gönlüm mübtelā düşdi
   Derd ü ġam baña āşinā düşdi

---

87. AEM: 24[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 183.
1 Allāha: Allāh AEM.
2 bürhāndur: sübḥāndur NMD.
4 kübrā: żıġrā AEM.
7 hey: ey NMD. // derler: der AEM..
11 her: hep NMD.
88. AEM: 24[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 187.

2. Zühd ü taḳvāya yār idüm evvel
‘Aşḳ-ile benden hep cüdā düşdi

3. Vā‘iẓ eydür gel ‘aşḳı terk eyle
Nideyüm ṣabrum bī-vefā düşdi

4. Nice terk itsün ‘aşḳı şol ‘āşıḳ
Aña ḳarşu sen mehlikā düşdi

5. Vechini görsem dağılur ‘aḳlum
Zülfüñ aña çün muḳtedā düşdi

6. Kim seni buldı kendi yoġ oldı
Vaṣlına ey dost cān-bahā düşdi

7. ‘Aşḳa ‘uşşāḳı da‘vet itmişsin
Cān ḳulaġına ol ṣadā düşdi

8. Bu **Niyāzī**nüñ hīç vücūdında
Ẕerre ḳomadı hep yaḳa düşdi

89.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
İlāhī

1. Bir yüze düş oldı göñlüm yüz biñ gezer dīvānesi
Olmış cemāl-i şem‘inüñ ay-ile gün pervānesi

2. Kendi ṣunar ṭolu ṭolu peymāneler ‘āşıḳlara
Bir kez elinden nūş iden olur ebed mestānesi

3. Şular ki ṭatmadı ezel bezminde anuñ cür‘asın
Ṭatmaya daḫi bunda ol ‘aşḳ ehlinüñ bīgānesi

4. Her bir ḳurı lāf ehli dāḫil olımaz bu meclise
Ol cāna ḳıymaz nice gel disün aña cānānesi

5. ‘Aşḳ ehli ayılmaz ezelden tā ebed sarḫoş olur
Pes nice ayılsuñ ki dā’im devr ider peymānesi

6. Bir mülke mālik eylemiş ‘uşşāḳını ol pādişāh
Mülk-i Süleymān anlaruñ yanında bir vīrānesi

7. İki cihānda **Mışrī**ye devlet daḫi ‘izzet yiter
Geldükçe yāruñ ṣunduġı gevherlerüñ her dānesi

---

5 vechini: vechüñi NMD. / daġılur: ṭaġılur NMD.
6 vaṣlına: vaṣluña NMD. / cān-bahā: ḳan-bahā AEM.
7 ‘uşşāḳı: ‘uşşāḳuñ NMD.

89. AEM: 24[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 188.

1 göñlüm: gözüm NMD.
3 şular: şunlar NMD. // daḫi bunda: bunda daḫi NMD.
6 mülke: mülk AEM.
7 gevher: cevher NMD.

90.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ḥüseynī

1. Zühdüñi ḳo ‘aşḳa düş ehl-i cinān itsün seni
Pīr-i ‘aşḳa ḳulluḳ it cānāna cān itsün seni

2. Bir zamān bülbül gibi efġānuñ aġdur göklere
Şol ḳadar ḳıl nāleyi kim gülsitān itsün seni

3. ‘Ār u nāmūsun bıraḳ şöhret ḳabāsından ṣoyun
Gey melāmet ḫırḳasın kim ol nihān itsün seni

4. Yüzüñi yirler gibi ayaḳlar altında ḳo kim
Ḥaḳ Te‘ālā başlar üzre āsumān itsün seni

5. Virme rāḥat nefsine dā’im ġazā-yi ekber it
Ka‘be-i dil feth olup dārü’l-emān itsün seni

6. Gel **Niyāzī**nüñ elinden bir ḳadeḥ nūş eyle kim
Maḥv idüp nām u nişānuñ bī-nişān itsün seni

91.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Dost illerinüñ menzili ki ‘ālī görindi
Derd-i dile dermān olan Elmalı görindi

2. Ṭūṭīlere sükker bāġınuñ ẕevḳi irişdi
Bülbüllere cānān gülinüñ dalı görindi

3. Mecnūn gibi ṣaḥrāları aġlayı gezerken
Leylī daġınuñ lālesinüñ alı görindi

4. Ten Ya‘ḳūbınuñ gözleri açılsa ‘aceb mi
Cān Yūsufınuñ gül yüzinüñ ḫāli görindi

5. Ḳāl ehlinüñ aḳvālini terk eyle **Niyāzī**
Şimdengirü ḥāl ehlinüñ aḥvāli görindi

---

90. **AEM: 24[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 189.**
2 efġānuñ: efġānum NMD. / nāleyi: nāle AEM.
3 ol: Ø AEM.
91. **AEM: 24[b]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 175.**
1 ki: key NMD.
2 cānān: cān AEM.
3 daġ: ṭaġ NMD.
5 aḳvālini: aḥvālini NMD.

92.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel+ + – – / + + – – / + + – – / + + –

İlāhī

1. Sāliküñ mürşidine ḫiẕmeti şāhāne gerek
İşigine ḳoya başın diye şāhā ne gerek

2. Giçe dünyā ile ‘uḳbāyı daḫi itmeye ‘ār
Bu yoluñ miḥnetine ol ḳatı merdāne gerek

3. Nā-murād olmaġa ṭālib ola kim menzil ala
Daḫi ḫalḳ içre adı ‘āḳıl u dīvāne gerek

4. Daḫi Mūsā gibi Ḫıżra gemisin ṣoldura ol
Eski dīvārı yıḳup hem ḳatl-i oġlana gerek

5. Gemi ṣaġ olsa anı ġażab ider ammāre nefs
Yeñi dīvāra begüm baḳ eski vīrāne gerek

6. Eger öldürmese oġlanı ṣoñı fāsıd olur
Bu bāġuñ bülbüli ‘aşḳ odına pervāne gerek

7. Ey **Niyāzī** bu yola kim gire ḳurbān ide cān
‘Iyd-i ekberdür aña vuṣlat-ı cānāne gerek

---

92. AEM: 25[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 101.
4 ṣoldura: deldire NMD. // dīvārı: dīvāra AEM.
5 ġażāb: ġasb NMD. / emmāre: emmāre-i NMD. // baḳ: Ø AEM.
6 fāsid olur: fāsiḳ olurdı NMD. // bülbüli: bülbül AEM.
7 ey Niyāzī bu yola kim: bu yola kim ki Niyāzī NMD.

93.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
İlāhī

1. Zihī kenz-i ḫafī ki k'andan gelür her var olur peydā*
Gehī ẓulmet ẓuhūr ider gehī envār olur peydā

2. Zihī deryā-yı vaḥdet kim kesilmez hergiz emvācı
Bu keşret 'ālemi andan doġup nāçār olur peydā

3. Tecellī eyler ol dā'im celāl-ile cemālinden
Birinüñ ḥāṣılı cennet birinden nār olur peydā

4. Cemāli ẓāhir olsa tīz celāli yaḳalar anı
Görürsün bir gül açılsa yanından ḫār olur peydā

5. Bu sırdandur ki bir kāmil ẓuhūr itse bu 'ālemde
Kimi iḳrār ider anı kimi inkār olur peydā

6. Velī 'ārif celāl içre cemālini görür dā'im
Bu ḫāristānuñ içinde aña gülzār olur peydā

7. Görür ol genc-i maḫfīden nice ẓāhir olur eşyā
Bilür her naḳş-ı ṣūretden nice esrār olur peydā

8. Alan leẕẕātı birlikden ḫalāṣ olur ikilikden
Niyāzī ḳanda baḳsa ol hemān dīdār olur peydā

---

93. **AEM: 25[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 2.**

1 ider: eyler NMD. *Bu şiir divanda 17 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Ne sihr-i bü'l-acebdür kim bu yüzden görinür agyar
O yüzden gayrı yok tenha gelür dildar olur peyda

Taşınur günde yüz bin can adem iklimine her dem
Gelür yüz bin dahi andan bulur imar olur peyda

O yüzden göriben ayan döner şem-i cemalinden
Felekler de görüp anı döner edvar olur peyda

Taşun içe hayalatı içün taşa zuhuratı
Birinden ol birine tuhfeler her bar olur peyda

O devr ile gelüpdür enbiya mürsel meratibce
Gehi mümin zuhur eyler gehī küffar olur peyda

Tecelli eyledikçe ol saray-ı sırr-ı ahfada
Bu suret alemi içre satı bazar olur peyda

Anun zatına gayet sununa hergiz nihayet yok
Anunçün her bir isminde gelür bir kar olur peyda

Ne sırdur kim iki kimse nazar eyler bu ekvana
Biri ancak görür darı bire deyyar olur peyda

İçi umman-ı vahdetdür yüzi sahra-yı kesretdür
Yüzin gören görür agyar içinde yar olur peyda

2 doġup: ṭoġup NMD.
3 celāl ile: celāl ü geh NMD.
7 genc-i: kenz-i NMD.

94.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –
İlāhī

1. Bir kimse ‘aceb yoḳ mı ki bu sīnemi yaram
Şerḥ idem aña ḥālümi sīnemdeki yaram

2. Ol vech-ile ki cān u dili pür-ṭaleb olsa
Dise ne zamān aġara yā Rab dil-i ḳaram

3. Çün nefsini bilen kişi Allāhı bilür imiş
Bu ma‘nāya yoḳ bende ‘ilācum nola çārem

4. Terk eylese hem ‘ār-ile nāmūsı bir er
Ol vaḳta yürek yarasına merhemi ṣaram

5. Derdsüzlere diken görinür gerçi **Niyāzī**
Pervāneye od bülbüle dā’im gülizāram

95.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Şol ki cān virmez bu yolda pes nice cānān diler*
Müdde‘īdür ḳo anı kim dostı ol yalan diler

2. Dost yolında ‘āşıḳa elbetde cān virmek gerek
Zīra ol dost ‘āşıḳını bī-dil ü bī-cān diler

3. Varını vir dost derdinden ala gör z̲errece
Tā ki sañada diyeler derdi var dermān diler

4. **Eşrefoġlu Rūmī** ‘aşḳa vireli hep varını
Bī-murād olup yürür ne vaṣl u ne hicrān diler

---

94. **AEM: 25[a]; Niyāzī-i Mışrī: *Dīvān*: 121.**
1 ki: Ø AEM. // idem: ide NMD.
3 bilen: bilse NMD.
4 hem: Ø AEM. / bir: ol NMD.
5 pervāneye: pervāne AEM.
95. **AEM: 25[b]; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 6.**
1 nice: niçün ERD. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Her kimün gönlinde kim dost derdi yok adem degül
Düşmiş ol hayvan işa dün ü gün hayran diler
Aşıkun aşkdan nişanı var durur bellü beyan
Farig-i kevneyn olur ne assı ne ziyan diler
Kibr ü kin oldugı canda aşk gelüp kılmaz karar
Aşk harablıklar sever mamurları viran diler
2 ‘āşıḳa elbetde cān virmek: ‘āşıḳa cān virmek elbetde ERD.
3 Ø z̲errece: bir z̲errece ERD. // sañada: saña AEM.

96.

4+4=8

Bayātī

1. Cāna cefā ḳıl yā vefā*
Senden hem ol ḫoş hem bu ḫoş
Yā derdin gönder yā devā
Senden hem ol ḫoş hem bu ḫoş

2. Ḫoşdur baña senden gelen
Yā taze gül yāḫūd diken
Yā ḫil‘atdür yāḫūd kefen
Senden hem ol ḫoş hem bu ḫoş

3. Gelse celālinden cefā
Yāḫūd cemālinden vefā
İkiside cāna ṣafā
Senden hem ol ḫoş hem bu ḫoş

4. Gerek aġlat gerek güldür
İster dirgür ister öldür
Eşrefoġlu saña ḳuldur
Senden hem ol ḫoş hem bu ḫoş

97.

8+8=16

İlāhī

1. Dost yolına gidenlere diyem nice gitmek gerek*
Kimler ile yoldaş olup kimleri terk itmek gerek

---

96. **AEM: 25[b]; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 47.**

1 *Bu şiir divanda 7 dörtlüktür. Eksik dörtlükler şöyledir:
Hālümi bir dem soragel
Dilerisen bagrumı del
Ey lutfı çok kahrı güzel
Senden hem ol hoş hem bu hoş

Yā bag u ya bostan ola
Ya bend ü ya zindan ola
Ya vasl u ya hicran ola
Senden hem ol hoş hem bu hoş

Gahi nuş u gahi işdur
Gahi merhem gahi rişdür
Rumi bugün derviş durur
Senden hem ol hoş hem bu hoş

2 ḫil‘atdür: ḫil‘at AEM.

4 İlk dize AEM’de şöyledir: *“İster öldür ister dirgüldür”.*

97. **AEM: 26[a]; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 56.**

1 diyem: idem ERD. // kimler: kimüñ ERD. *Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Nefsine zecr ide katı hiç anmaya akıbeti
Dosta bulmaga vuslatı düni güne katmak gerek

Şol kim geçe kendüzinden ne canın ana ne hod-ten
Cansuz gider dosta giden dahi diyem nitmek gerek

2. Evvel mürşid elin ṭuta hīç dimeye ḥālüm nite
Ḳalmaya dünyā āḫrete bildügin unutmaḳ gerek

3. Çeke bu yoluñ zaḥmetüñ rāḥat bile her miḥnetüñ
İki cihān sa‘ādetin cümle hīçe ṣatmaḳ gerek

4. Meşġūl ola riyāżete bel bağlaya ‘ibādete
Müştāḳ olan ol ḥażrete ne uzanup yatmaḳ gerek

5. Canlular varmaz bu yola cānum diyen yolda ḳala
Cān terk iden dostı bula cāndan sefer itmek gerek

6. **Eşrefoġlı Rūmī** yārı sevenlerin budur kārı
Ol dost içün aġuları sükker gibi yutmaḳ gerek

98.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Yüregüme dost derdi urdı dürlü yāralar*
Hīç ṭabībler aña ḳılmaz ne devā ne çāreler

2. İllā olur dost vaṣlı aña dermān ü ṭabīb
Andan özge her ne ḳılsam yüregümi pāreler

3. Kim ezel güninde şāha maḥrem-i esrār-ise
Ḥāldaşumdur rāzdaşumdur gelsün ol avāreler

4. ‘İlmine maġrūr olanlar ḳaldı ‘aşḳdan bī-naṣīb
‘Āşıḳuñ bir lem‘asına irmez ol bī-çāreler

5. El ṭuṭuşup gidelüm dostdan yana ive ive
Aldamasun bizi bunda işbu aġ u ḳaralar

---

2 hīç dimeye ḥālüm nite: ḳalmaya dünyā āḫirete ERD. // Ḳalmaya dünyā āḫirete: hīç dimeye ḥālüm nite ERD.
3 yoluñ: yolın ERD. / zaḥmetüñ: zaḥmetin ERD. // miḥnetüñ: miḥnetin ERD.
4 ne uzanup: ne uzanı ERD.
6 yārı: Ø AEM.

98. AEM: 26[a]; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 26.

1 hīç: kim ERD. / ḳılmaz: bilmez ERD. *Bu şiir divanda 10 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Alidür aşk meclisi bi-derd olanlar iremez
Gönli bi-derdün katıdur sanki seng-i hareler

Aşık-ı şurideler şuride şeyda oluban
Taş gibi gönülleri yumşak muma döndüreler

Dost derd ile hemişe teşne-dil olanları
Dost vaslı şerbet ile daima suvareler

İlla görmez anı bu ten gözi can gözi gerek
Can gözin açmaga bir mürşid katına vareler

2 illā Ø: illā ki AEM.
3 rāzdaşumdur: zāra şimdi AEM.
4 Bu beyit 5. beyitle yer değiştirmiştir.
5 dostdan: dost AEM. İkinci dize ERD’de şöyledir: *“Bizi bunda aldamasun işbu aklar karalar”.*

6. **Eşrefoġlu Rūmīye** ṣorar-isen dost ḳandadur
Diye yir gök ‘arş u kürsī ṭopṭoludur areler

99.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
‘Arāḳ

1. Ey göñül bir derde düş kim anda dermān gizlüdür
Gel ḳarış bir ḳaṭreye kim anda ‘ummān gizlüdür

2. Terk idüp nāmūs u ‘ārın giy melāmet ḫırḳasın
Bu melāmet ḫırḳasında nice sulṭān gizlüdür

3. Degme bir derviş faḳīri ḫor irüp ḳılma naẓar
Göñlinüñ her gūşesinde ‘arş-ı Raḥmān gizlüdür

4. Nuṭḳa gelse cān u dil bulur ḥayāt-ı cāvidān
‘Ārifün her bir sözinde āb-ı ḥayvān gizlüdür

5. Gör bu **Eşrefoġlı Rūmī** baḥr-ı ‘aşḳa neyledi
Cān u başın terk idüp cānında cānān gizlüdür

100.

8+8=16
İlāhī

1. Ben dost hevāsına düşdüm ġayrı hevā neme gerek*
Başumda dost sevdāsı var ġayrı sevdā neme gerek

2. Ey zāhid-i dünyā-perest gel zühdini ‘arż eyleme
Ben ‘āşıḳ-ı şūrīdeyem zerḳ ü riyā neme gerek

3. Ben dost yolında naḳdümi hep oynayup ütürmişem
Çün gitdi küllī varlıġum ḫavf u recā neme gerek

4. Ben lā’ubālī giderem iki cihānı niderem
Meylüm yoḳ sekiz uçmaġa pes māsivā neme gerek

5. Ben dost ile peymānumı elestden ön berkitmişem
Ben dostı ‘ayān görmişem ḫayāl ru’yā neme gerek

---

6 ṣorar-isen: ṣararısañ ERD. // ‘arş u kürsī ṭopṭoludur areler: ‘arş u kürs ṭopṭoludur her areler ERD.

99. AEM: 26[a]; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 14.

2 nāmūs u ‘ārın: ‘ārı nāmūsı ERD. / melāmet: ferāġat ERD. // nice: sırr-ı ERD.

3 ḫor irüp ḳılma naẓar: ḫor görüp ḫor baḳma kim ERD.

4 nuṭḳa gelse: muḥib ise ERD. // ‘ārifün: dervīşüñ ERD.

5 baḥr-ı ‘aşḳa: baḥr-ı ‘aşḳda ERD. // başın: başından ERD. / terk idüp: geçüp ERD.

100. AEM: 26[b]; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 54.

1 ġayrı hevā: özge hevā ERD. // ġayrı sevdā: daḫi sevdā ERD. *Bu şiir divanda 9 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Ben mest-i ezelden gelmişem ben ta ebed mest giderem
Hiç ayılmaz esrüklügüm zühd ü takva neme gerek

2 gel: var ERD. // zerḳ ü riyā: pes māsivā AEM.

3 ütürmişem: yitdürmişem ERD. // ḫavf u recā: beḳā fenā AEM.

4 meylüm yoḳ sekiz uçmaġa: meylüm sekiz uçmaġa yoḳ ERD. / pes māsivā ẕevḳ-ı yār AEM.

5 ḫayāl ru’yā: ru’yā ḫayāl AEM.

6. Ben uyḫumı fikr itmezem düş görüp ta‘bīr itmezem
Ben gelmezem ben gitmezem ḫavf u recā neme gerek

7. Gerçi ṣūretde insānam ben sulṭān-ı ins ü cānam
Ben fāriġ-i dü cihānam işbu ġavġā neme gerek

8. Ben **Eşrefoġlı Rūmī**yem ben bāḳiyem ḳadīmīyem
Ben ol murġ-ı lāhūtiyem arż u semā neme gerek

101.

*?**

Ṣabā

1. Düşeli bu ‘aşḳuñ cānum iline
Beni düşürdi bu ḫalḳın diline

2. Aḳıtdı çeşmümden ḳanlı yaşları
İllā yaşum dilemezem siline

3. Ḫoş yaraşur ‘āşıḳlara gözyaşı
Kim ki ‘āşıḳsa gözinden biline

4. Ben bu ‘aşḳdan bir nefes ayrılmazam
Ger yüregüm şerḥa şerḥa diline

5. ‘Aşḳla geçen bir demümi virmezem
‘Aşḳsuz geçen ‘ömrümüñ biñ yılına

6. **Eşrefoğlu Rūmī**nüñ ismi resmi
Kül olup ṣavruldı ‘aşḳ yiline

102.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

Hezec + – – – / + – – – / + – –

İlāhī

1. Göñül dostuñ cemāl āyīnesidür*/**
Göñül kim pas ola Ḥaḳḳuñ nesidür

---

6 ḫavf u recā: beḳā fenā ERD.

101. AEM: 26[b]; Eşrefoğlu Rūmī: *Dīvān*: 110.
*Şiirin vezni tespit edilememiştir.

1 bu ‘aşḳuñ: ‘aşḳuñ bu ERD. //düşürdi: bıraḳdı ERD. / ḫalḳın: ḫalkuñ ERD. *Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Zira akdukça gözümden kanlu yaş
Hoş teselliler gelür ben kulına
Kalmadı nam u nişanı zerrecem
Garka virdi gitdi aşkun siline

2 İlk dize ERD’de şöyledir: *“Gözlerümden yaş ile kan akıdur”.*

3 ‘āşıḳlara gözyaşı: ‘āşıḳa gözi yaşı ERD.

5 ‘aşḳla geçen: ‘aşḳla ben ERD. / bir: Ø ERD. // ‘aşḳsuz geçen: ‘aşḳsuz olan ERD.

6 İlk dize divanda şöyledir: *“İsm ü resmi Eşrefoğlu Rūmīnüñ”.*

102. AEM: 27[a]; Eşrefoğlu Rūmī: *Dīvān*: 9.

1 cemāl āyīnesidür: cemālüñ āyīnesidür AEM. // Ḥaḳḳuñ: dostuñ ERD. *Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Gönül esrarı düzsem akla sıgmaz
Hususa has tevhidün hazinesidür
**Bu şiir mahlas değişikliğiyle Aşık Yunus’a da kayıtlıdır. (bkn. Tatçı, 1991: 22.)

2. Ḥayātıdur ḳulūbuñ ẕikr-i maḥbūb
Ḥayāt-i dost göñüller mūnisidür

3. Ḥayāl-ı ġayrıdan göñlin ṣafā ḳıl
Ki ṣāfī göñüle dost ḳonasıdur

4. Göñüldedür göñülde pertev-i dost
Bu göñüller anın küncḫānesidür

5. Gönülde buldı dostı āşinālar
O ṭaşra isteyen bīgānesidür

6. Göñül ‘arşdan yücedür nice biñ ‘arş
Göñül ẕerresinüñ ‘arş ẕerresidür

7. Bu kemter **Eşrefoġlu Rūmī** göñli
Ṣınıḳ mecrūḥ hem vīrānesidür

103.
11’li hece
İlāhī

1. Mü’minüñ ḳalbüñi yuyup arıdan*
Lā ilāhe illallāhdur ya nedür
Der idüp cehemmem odın aradan
Lā ilāhe illallāhdur ya nedür

2. İḫlāṣ-ile dise bunı bir faḳīr
Bu nūr günāhından hem olur ṭāhir
Bāġçede bülbülleri ḳonmış ṣaḳır
Lā ilāhe illallāhdur ya nedür

3. Ben süsledüm ol bülbülüñ ünini
Güle ‘āşıḳ oldum gördüm ḥālini
Ḥaḳ te‘ālā sevincüñün ḳulını
Lā ilāhe illallāhdur ya nedür

---

2 ḳulūbuñ: ḳulūbın AEM.
3 göñlin: göñlüñ ERD.
4 anın: anuñ ERD. / küncḫānesidür: gencḫānesidür ERD.
6 yücedür: uludur ERD. // ‘arş ẕerresidür: bir dānesidür ERD.

103. AEM: 27^{b}; MT: s.20

1 ḳalbüñi: ḳalbüñ AEM. // der idüp: afv idüp AEM. / odın: nārın MT. / aradan: eriden MT. // *MT’de farklı olarak şu dörtlük yer almaktadır:
Cennetde seyr itdüm ben o bülbüli
Bülbül ihlās ile bekler o güli
Cehennemden azad ider her kulı
La ilahe illallahdur ya nedür

2 iḫlāṣ-ile dise: sıdkıla okısa MT / faḳīr: ẓāhir MT. // bu nūr: yunup MT / hem: pāk MT. / ṭāhir: şükür MT. // Üçüncü dize MT’de şöyledir: *“Cennetde bülbüller hep bunı okur”.*

3 Bu dörtlük MT’de yoktur.

4. Eger ẓāhirinde eger bāṭında
Ol ḳul ḥürmetlidür Ḥaḳ dergāhında
Erenler evliyālar meclisinde
Lā ilāhe illallāhdur ya nedür

5. Ḳarañlu gicede çerāġ olacaḳ
Ṣıraṭ üzerinde berrāḳ olacaḳ
Āḫretde her ḳula gerek olacaḳ
Lā ilāhe illallāhdur ya nedür

6. **Yūnus** eydür cümleden Allāh ulu
Farż-ile sünneti ṭutandur ḳulı
Cennetüñ üst eşiginde yazılu
Lā ilāhe illallāhdur ya nedür

104.

8+8=16

İlāhī

1. ‘Aşḳuñ odı cigerümi yaḳa geldi [yaḳa] gider
Ġarīb gönlüm bu sevdāyı çeke geldi çeke gider

2. Firāḳ kār itdi cānuma gelsün ‘āşıḳlar yanuma
‘Aşḳ zencirin dost boynuma ṭaḳa geldi ṭaḳa gider

3. Bülbül ider āh u fiġān ‘aşḳ odına yandı bu cān
Benüm gönlüm çünki hemān dostdan geldi dosta gider

4. ‘Āşıḳlar durur sözine ġayrı görinmez gözine
Eşrefoġlı dost yüzine baḳa geldi baḳa gider

105.

7+7=14

1. ‘Aşḳuñ dadı göñülde hīç gönlümde ‘ömrümde*
Muḥammedi seyrümde ġāyet göresüm geldi

2. Dostum göster yüzüñi işideyüm sözüñi
Ḫāk-i pāye yüzini her dem süresüm geldi

3. Terk eyledüm dünyāyı nidem ġayrı sevdāyı
Muḥammed Muṣṭafāyı ġāyet göresüm geldi

---

4 ẓāhirinde: zāhirde vü MT. // ḥürmetlüdür: ḥürmetleridür AEM.
5 Bu dörtlük MT’de yoktur.
6 eydür: der ki MT. / cümleden Allāh: Allāh cümleden MT.
104. AEM: 28[a] ; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 33.
1 gönlüm: başum ERD.
3 benüm gönlüm çünki hemān: benüm bu gönlüm hemān AEM.
4 ‘āşıḳlar: ‘āşıḳ AEM. / durur: ṭurur ERD. / ġayrı: kimse ERD. // Eşrefoġlı: Eşref AEM.
105. AEM: 28[a] ;
1 *Yunus Emre ile ilgili referans aldığımız kaynaklarda Yunus’a izafe edilmiş bu şiire rastlanmamıştır (bkn. Mustafa Tatçı, *Yûnus Emre Dîvânı Tenkitli Metin II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997; Mustafa Tatçı, *Âşık Yunus ve Diğer Yunusların Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.).

4. Vuṣlat içün aġlayup ‘ömrümi ḳıldum hebā
Yolına cānlar fedā āmān göresüm geldi

5. Müştāḳum cemāline irgör hem viṣāline
Luṭf it **Yūnus** bendene ġāyet göresüm geldi

106.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
İlāhī

1. Bir ben degül seni seven cümle ‘ālemler sevici
Yüz biñ olur her gūşede yoluña cān baş verici

2. Ben kim olam seni sevem ya yolına cānum virem
‘Āşıḳların arasında bende bir boyın egici

3. Varın ṣorun mürşidlere var mıdur bu derde çāre
Hīç ola mı dosta ire düşmen ile dost olıcı

4. Düşmen didigüm nefsindür şol ṭama‘ ile ḥırṣuñdur
Keser ṭama‘ ṭamarların dosta ‘āşıḳam diyici

5. ‘Āşıḳ nefsine uymadı cānını virdi ṭoymadı
Kim ki cānına ḳıymadı oldur ol yalan da‘vīci

6. ‘Āşıḳ kendiden el yudı dünyā vü āḫreti ḳodı
Hīç oñmaz başı-idi kendüzin yoġa ṣatıcı*

7. Ṭurmaz aḳar gözi yaşı oñulmaz baġrı başı
Āh ile zār olur işi kimse yoḳ ḥālin ṣorıcı

8. Ya‘nī oda ‘āşıḳum dir doyınca yir yaṭar uyur
Nefsine dilegin virür o utanmaz lāf urıcı

9. **Eşrefoġlu Rūmī** gibi şöyle mücrim eksikli ḳul
Arasalar bulunmaya nefsi hevāsın ḳovıcı

---

106. AEM: 28[a] ; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 125.
1 olur: ola ERD. / cān baş: cānlar ERD.
2 ‘āşıḳların arasında: sevenler görecegüz ERD.
4 ṭamarların: ṭamarını ERD.
6 hīç oñmaz başı-idi: hīç añmaz bilişi yādı ERD. *vezin aksamaktadır.
7 baġrı: baġrınuñ AEM. // ḥālin ṣorıcı: ḥālere turıcı AEM.
8 virür o: virürdi AEM. // utanmaz: uyanmaz AEM.
9 Eşrefoġlu: Eşrefoġlı AEM. / şöyle Ø: şöyle bir AEM. //nefsi: nefs AEM. / kovıcı: korıcı AEM.

107.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

Ṣabā

1. Nideyüm ṣabr idebilsem dil ü cān oda yanar*
   Velī āh eyler-isem kevn ü mekān oda yanar

2. Boyadı yiryüzini āh-ile zārum tütüni
   Bu iñildüm zārına ḥūr-ı cinān oda yanar

3. Yā Rabbi firḳatüñ odına yanar yedi ṭamu
   Yine hecrin odına kevn ü mekān oda yanar*

4. Bizi vaṣluñdan ıraġ eyleyüp cennetde ḳoma
   Benüm āhum işidüp ḥūr-ı cinān oda yanar

5. Kim ola şem'e yaḳın olmaya da'vā idine
   Nice yüz biñ per-i pervāne revān oda yanar

108.

8+8=16

Muḥayyer

1. Cemī'-i enbiyālardan Muḥammed cümlenüñ şāhı
   Yüzi nūrından almışlar felekler şems-ile māhı

2. Yedi ḳat gökleri geçdi ḳadem 'arş üstine başdı
   İrişdi *ḳabe ḳavseyn*e ṭavāf eyledi dergāhı

3. Anuñ seyr ü sülūkından melekler 'āciz oldılar
   Ki biñ yıl varıbilmezler o bir demde varan rāhı

4. Tecellī-i cemālini şular kim gördiler bir kez
   Anuñçün şevḳ-ile dā'im iderler derd-ile āhı

5. Ḳıluram cānumı ḳurbān senüñ yolına ey Aḥmed
   Nola bir kez yüzüñ görsem seḥer vaḳti seḥergāhı

---

107. AEM: 28[b] ; Eşrefoğlu Rūmī: *Dīvān*: 29.

1 *Bu şiir divanda 6 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Eşrefoglı yana gör kuy-ı kenarında Hakkun
Dimeyeler Rumiye ibn-i fülan oda yanar

2 boyadı: büridi ERD. // ḥūr-ı cinān: işbu cihān ERD.

3 Rabbi: Rab AEM. / yanar yedi ṭamu: yanaridi ṭamu ERD. // kevn ü mekān: cümle cihān ERD. *Bu dize 5. beyitin ikinci dizesiyle yer değiştirmiştir.

4 benüm āhum: bu inildüm ERD.

5 olmaya: olmagı ERD. // per-i: per ü AEM.

108. AEM: 29[a] ; Eşrefoğlu Rūmī: *Dīvān*: 136.

2 ḳabe kavseyne: ḳab-ı ḳavseyne ERD. *(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar,* ***yahut daha az oldu*** *(Necm 53/9) âyetinden iktibas.*

3 'āciz oldılar: oldılar ḥayrān ERD. // o: ol ERD. / varan: alur ERD.

4 gördiler: görindiler AEM.

5 ḳıluram: iderdüm ERD.

6. Bu **Eşrefoğlı Rūmī**nüñ günāhı çoḳ durur ġāyet
Şefā‘at ḳıl yā Muḥammed yüzüñ şems ü ḳamer māhı

109.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Ġazel

1. Vire mi derde ṣanem derdüme dermān vire mi
Vaḳtidür dem-be-dem artar yüregümin veremi

2. Ḫaylī demdür ben anuñ gözlerinüñ ḫastesiyüm*
Süregelse yüzümüñ üstine başsa ḳademi

3. Görebilsem yüzini müdde‘īlerden ṣanemā
Ey ḳızıl gül saña kim çekdi dikenden ḥaremi

4. Yazayum derse ḳalem ḳaşlarınuñ şerḥini men
Yarayum bıçaġ-ile başdan ayaġa ḳalemi

5. Yüzümi yirlere sürüp giceler yalvarayum
Kāfire vire murāduñ ya baña virmeye mi

6. **Faẓlī** sen māhı dilersen yüzini dergehe ṭut
Ḫāṣā ki maḥrūm mı ḳoya çoḳdur Allāhuñ keremi*

110.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Tercī‘-i Bend-i Rāmiz Pāşā
I

1. Nevā yoḳ bezm-i ġurbetde fiġān-ı āhdan ġayrı
Kime dem-sāz olursın nāle-i cāngāhdan ġayrı

2. Ne hem-dem var ne sāḳī bir dil-i güm-rāhdan ġayrı
Ḫaṭ-ı sāġarda yazmaz ḫayf-ile eyvāhdan ġayrı

3. Sefer itsem refīḳ olmaz ġubār-ı rāhdan ġayrı
Ḳarār itsem yirüm yoḳ bezm-i şīvengāhdan ġayrı

4. Bezimde lāle yoḳ dāġ-ı dil-i āgāhdan ġayrı
Gül-i ümmīd virmez būy ye’s-i cāhdan ġayrı

5. Ṣorar yoḳ ḫāṭırum ḥüzn ü ġam u cāngāhdan ġayrı
Tesellī-baḫş olur yoḳ ṭāli‘-i bed-ḫˇāhdan ġayrı

---

6 günāhı: günā AEM.
109. AEM: 29[a] ; Rūşen Efendi: *Mecmū‘a-i İlāhiyyāt*: 19[a]
1 derde ṣanem: derd-i ṣanem RE. // yüregümin: yüregümüñ RE. / veremi: elemi RE.
2 *Bu beyit ile 3. beyit yer değiştirmiştir.
5 yirlere sürüp: göklere ṭutup RE. / yalvarayum: yalvarıram RE. // vire: virür AEM.
6 *vezin aksamaktadır.
110. AEM: 29[b] ; Rāmiz Pāşā: Dīvānçe: Tb.I.

6. Ġarībüm bī-kesüm yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı
Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı

II

1. Cüdā itdi beni gerdūn o şāh-ı mihrbānumdan
Boyansun ḳana dāmānı sirişk-i ḫūn-feşānumdan

2. Ocaġ-ı dil ḳo yansun sūziş-i āh u fiġānumdan
Ṭutuşsun bām-ı çarḫ ol āteş-i dūzaḫ-nişānumdan

3. Gül-i ḫūrşīd ṣolsun reng-i te’s̱īr-i ḫazānumdan
Çerāġ-ı meh söyünsün bād-ı āh-ı bī-emānumdan

4. Ḳılup āvāre tīr-āsā beni ḳaşı kemānumdan
Diyār-ı ġurbete düşdüm ayırdı ḫānumānumdan

5. Ġınā-yı ḳalbi buldum şimdi geçdüm naḳd-ı cānumdan
Hümā-perverde faḳr-ı himmet aldum üstüḫ̆ānumdan

6. Ġarībüm bī-kesüm yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı
Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı

III

1. Göñül sevdā-yı zülf-ile perīşān oldı ġurbetde
Şeb-i hecre nihāyet yoḳ meger ṣubḥ-ı ḳıyāmetde

2. Ḫayāl-i ‘ārıżıyla gül açıldı çeşm-i ḥayretde
Mey-i fikr-i lebiyle ser-girānum bezm-i firḳatde

3. Beyābān-ı cünūn āvāresiyem gerçi ṣūretde
Velī zencīr-i ‘aşḳ-ı kāküliyle bend-i miḥnetde

4. İşidem ki o mihri şimdi aġyār-ile ülfetde
Ḳarīn-i ‘aḳreb olmış ṭāli‘üm ġāyet nuḥūsetde

5. Ne ümmīd-i viṣāl-ile göñül ne ye’s-i rāḥatda
‘Aceb āvāre-i bī-çāreyüm ṣaḥrā-yı ḥayretde

6. Ġarībüm bī-kesüm yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı
Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı

IV

1. Ḫudā rūzī-resāndur ġam yime ey dil ü dīvāne
Gözüñ yaşı derūnın ‘uḳdesidür āb ile dāne

II

1 şāh-ı: māh-ı RPD.
5 ḳalbi: ḳalb AEM. // hümā-perverde: hümāyüz derd-i AEM.

III

2 ḥayretde: ḥasretde RPD.
4 işidem: işitdüm RPD.
5 viṣāl-ile: viṣāl eyler RPD. // āvāre-i: āvāreyüm RPD.

IV

1 dil ü dīvāne: dil a dīvāne RPD.

2. Ezel *naḥnu ḳasemnā*da ṣalā olduḳda insāna
Ṣarāb-ı ġam ṣunulmışdur saña peymāne peymāne

3. Velī bezm-i elestde ḳılduġuñ mīṯāḳ-ı peymāna
Ḫıyānet itme ʻahd-i *festaḳim*de ṭur ḥakīmāne

4. Siper-veş sīne ger sehm-i cefā-yı dehr-i fettāna
Ṣebāt u ṣabr u teslīm ile gir meydāna merdāne

5. Benüm ḥālüm görüp sen tesliyyet-baḫş ol dil-i cāna
Benüm ol bülbül-i naġme-serā bezm-i ġarībāna

6. Ġarībüm bī-kesüm yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı
Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı

V

1. Göñül oldıysada mışdāḳ-ı ḳul-ı *esrefū* yā Rab
Teraḥḥum ḳıl bi-ḥaḳḳ-ı āyet-i *lā-taḳneṭū* yā Rab

2. Derūnum gülşen-i ṣıdḳ u ṣafā ḳıl sū-be-sū yā Rab
Gül-i ʻirfānumı itme esīr-i reng ü bū yā Rab

3. ʻAlāyıḳ nüktesinden ḳalbüm eyle ṣüst u ṣū yā Rab
Ḳoma ālūde-i çirk-āb-ı aġvā-yı ʻadū yā Rab

4. Olupdur dāġ-ı ġurbet nā-peẕīrā-yı rüfū yā Rab
Yetişdür merhem-i kāfūr-ı ṣubḥ-ı ārzū yā Rab

5. Bu **Rāmiz** bendeñi itdürme ġayra ser-fürū yā Rab
Der-i luṭfuñda döksün eşk çeşm-i āb-ı rū yā Rab

6. Ġarībüm bī-kesüm yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı
Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı

111.

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –
Ġazel

1. Bir devlet içün çarḫa temennādan uṣanduḳ
Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ

---

2 *Rabbinin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için, (çeşitli alanlarda) kimini kimine, derece derece üstün kıldık. Rabbinin rahmeti, onların biriktirdikleri (dünyalık) şeylerden daha hayırlıdır (Zuhruf 43/32) âyetinden iktibas.*

3 ʻahd-i: ʻahde AEM. *Öyle ise emrolunduğu gibi dosdoğru ol. Beraberindeki tövbe edenler de dosdoğru olsunlar. Hak ve adalet ölçülerini aşmayın Şüphesiz O, yaptıklarınızı hakkıyla görür (Hūd 11/112) âyetinden iktibas.*

V

1 ḳul-ı: nass-ı RPD. *De ki: "Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." (Zümer 39/53) âyetinden iktibas.*

3 aġvā-yı: ġavġā-yı RPD.

5 bu Rāmiz bendeñi itdürme ġayra: ḳuluñdur Rāmiz itmez ġayra ẕerre RPD.

6 enīsüm: Ø AEM.

111. AEM: 30[b]; Nābī: *Dīvān*: G.395.

2. Hecrüñ çekerek ẕevḳ-i mülāḳātı unutduḳ
Maḫmūr oluban leẕẕet-i ṣaḥbādan uṣanduḳ

3. Düşdük ḳatı çoḳdan heves-i devlete ammā
Ol dā‘iye-i daġdaġa-fermādan usanduḳ

4. Dil ġamla daḫi dest ü girībāndan uṣanmaz
Bir yār içün ey dil hele ġavġādan uṣanduḳ

5. **Nābī** ile ol āfetüñ aḥvālini naḳl it
Efsāne-i Mecnūn ile Leylādan uṣanduḳ

112.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘īlü fā‘ilün
Mużāri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –
Ġazel

1. Dil ḫānesin ġam-ı ruḫ-ı cānān açar ḳapar*
Ḫalvet-serāy-ı ḫāṣını sulṭān açar ḳapar

2. Seyr itdürür iki dizi lü’lü’-yi şāhvār
La‘l-i lebüñ ki ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar

3. Derbānuñ olmış ey ṣanem aġyār-ı bed-liḳā
Ḫayfā ki bāb-ı cenneti şeyṭān açar ḳapar

4. Şehperlerini nāz-ile şāhīn-i zülf-i yār
Cān murġınuñ şikārına her an açar ḳapar

5. Naẓmuñ **Maḳālī** ḳomadı raġbet cevāhire
Ṣarrāf-ı dehr bir ḳurı dükkān açar ḳapar

113.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Ġazel-i Şem‘ī Taḫmīs-i Cāvīd

I

1. Tāzelendi ġam-ile sīnede derd-i kühenüm
2. Ṭāḳatüm ḳalmadı aḥvālümi ifşāya benüm
3. Açamam ‘ālem-i ḫayretdeyüm aṣlā dehenüm

---

2 hecrüñ: hicrān ND. // oluban: olarak ND.
3 devlete: vuṣlata ND. İkinci dize vezne uymadığı için divandaki şekli kullanılmıştır. Mecmuada ise şu şekildedir: *Dehrüñ ġamını çekmeden ise çoḳdan uṣanduḳ*
4 ey dil hele: aġyār ile ND.

112. AEM: 30^{b} ; Ahdī: *Gülşen-i Şu‘arā’*: s.276.

1 *Bu şiir Gülşen-i Şu‘arā’da 6 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Ben andelibin ol yüzi gül görse naz ile
Destinde bir kitab-ı Gülistan açar kapar
4 şehperlerini: şehrlerini AEM. // her an: Ø AEM.

113. AEM: 31^{a} ; A.: 8^{b}

I

2 ḳalmadı: yoḳ nideyüm A. / aḥvālümi: ḥālümi A.

4. Rāżıyum her ne ḳılursa bana serv-i semenüm*
5. Tīġ-ı cevr-ile ṣad-pāre ḳılursa bedenüm

II

1. Demidür teslīm-ī ḫāṭır-ı bīmār eyle
2. Firḳat ālūde-i hicrānını tīmār eyle
3. Menzilüm cilvegeh-i ‘ālem-i dīdār eyle
4. Tek beni zülf-i dilāvīzüñe berdār eyle
5. Çekeyüm pādişehum kendi elümle resenüm

III

1. Rūz u şeb ṭurmayayum āh-ı şerernāk ideyüm
2. Māsivā-yı tenümi cümle yaḳup pāk ideyüm
3. Ben Mesīḥā-yı ġamum menzilüm eflāk ideyüm
4. Ḥülle-i cennet olursa çekeyüm çāk ideyüm
5. Dem-i vuṣlatda bana perde olur pirehenüm

IV

1. Bir nigāh eyle bu nāçāre-i ‘aşḳuñ yüzine
2. İ‘timād eyleme eṣḥāb-ı nifāḳuñ sözine
3. Merḥamet eyle dilzār u nizāruñ sözine*
4. Ṭuyamaz girsem eger mūr-ı ża‘īfuñ gözine
5. Ey Süleymān-ı zamān şöyle ḫayāl oldı tenüm

V

1. Mest-i ‘aşḳum ġam-ı cānāne virmem felege
2. Ḥālet-i şīve-i mestāneyi virmem felege
3. **Cāvīd**üm gerdiş-i peymāneyi virmem felege
4. **Şem‘ī**yüm gūşe-i meyḫāneyi virmem felege
5. Gülşen-i bāġ-ı cinândan bana yegdür vaṭanum

---

4 ḳılursa: dilerse A. *Bu dize A.’da 5. dize ile yer değiştirmiştir.
5 cevri-ile: cevr-ile AEM.

III

1 ṭurmayayum: durmayayum A.
3 menzilüm: menzil-i A.
5 perde: ḫā’il A. / olur: olursa AEM.

IV

1 eyle bu nāçāre-i ‘aşḳuñ: eyleye bu çāre-i ‘aşḳuñ A.
3 *Bu dize A.’da şu şekildedir: *Nātüvānum meded it ben dil-i nāruñ özine.*

V

5 cinândan: cihândan A.

114.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Ġazel-i Fużūlī Tahmis-i Bāḳī

I

1. ‘Aceb ol şāh-ı ẓālim ‘āşıḳuñ ḫūnına ḳanmaz mı*
2. Bu deñlü nāle bir gün aña te’s̱īr ide ṣanmaz mı
3. Ḳıyāmet yoḳ midür āyā ki yā ḥaşre inanmaz mı
4. Beni cāndan uṣandurdı cefādan yār uṣanmaz mı
5. Felekler yandı āhumdan murādum şem‘i yanmaz mı

II

1. Dem-ā-dem ol meh-i tābān emīr-i ‘asker-i ḫūbān
2. İder ġayrıları ḫandān meni biñ cevr-ile nālān
3. Naṣībi illerüñ iḥsān benüm endūh-ı bī-pāyān
4. Ḳamu bīmārına cānān devā-yı derd ider iḥsān
5. Niçün ḳılmaz bāña dermān beni bīmār ṣanmaz mı

III

1. Ṭuyuldı rāz-ı pinhānum dükenmez āh-ı sūzānum
2. Yıḳıldı ḳalb-i vīrānum ferāġat üzre cānānum
3. Aḳar eşk-i fırāvānum çıḳar eflāke efġānum
4. Şeb-i hicrān yanar cānum döker ḳan çeşm-i giryānum
5. Uyarur ḫalḳı efġānum ḳara baḫtum uyanmaz mı

IV

1. Firāḳ-ı ‘ārıż-ı gül-bū ider cān bülbülin ṣayru
2. Gözümden dürdur uyḳu fiġānumdan cihān memlū
3. Ruḫuñ gördükde ey meh-rū sirişküm ṣaçılur her ṣu
4. Gül-i ruḫsārına ḳarşu gözümden ḳanlı aḳar ṣu
5. Ḥabībüm faṣl-ı güldür bu aḳan ṣular bulanmaz mı

V

1. Ḥużūrum gitdi ‘ālemden idelden dilde ġam mesken
2. Görinür çeşmüme gülşen belā-yı ‘aşḳ-ile külḫan

---

114. AEM: 31[b] ; Mānī: *Dīvān*: Thm.2.

I

1 o şāh-ı ẓālim : ol Ø ẓālim AEM. *Bu şiir Rudolf Dvorak ve Sadeddin Nüzhet Ergun’un hazırladıkları Bākī Divanlarında Bākī’ye ait olarak gösterilmiştir. Ancak Sabahattin Küçük yaptığı araştırmada söz konusu şiirin Mānī’ye ait olduğunu ortaya koymuştur (Demirel, 2017). Bu bilgi göz önünde bulundurularak bu şiirin incelemesi Mānī Divanına göre yapılmıştır.

3 midür āyā ki yā: mı dir āyā yahūd MD.

II

2 meni: beni MD.

3 illerüñ: illerin MD. / endūh-ı: eşküme MD.

III

1 rāz-ı pinhānum: rāz-ı nihānum MD.

4 şeb-i hicrān: şeb-i fırḳat MD.

5 ḳara baḫtum: daḫi ol yār MD.

IV

2 dürdur uyḳu: dür durur uyḫu MD.

5 faṣl-ı güldür: faṣl degüldür AEM.

V

3. Nice demler o sīmīn ten ḫaber almadı ḥālümden
4. Ġamum pinhān ṭutardum ben didiler yāre ḳıl rūşen
5. Didüm ol bī-amān bilmem inanur mı inanmaz mı

VI

1. Ruḫuñ seyr eyliyen ‘āḳil olur sermest-i lā-ya‘ḳıl
2. Degüldür sevmemek ḳābil muḥabbet itmemek müşkil
3. Ne deñlü olsa sengīn-dil żarūrī meyl ider ḥāṣıl
4. Degüldüm ben saña mā’il sen itdüñ ‘aḳlumı zā’il
5. Baña ṭa‘n eyliyen cāhil ‘aceb ṣoŋra utanmaz mı

VII

1. Ḳulın **Bāḳī** şeker-ḫādur lebüñ vaṣfında gūyādur
2. Ġarīb-i deşt-peymādur gedā-yı bī-ser ū pādur
3. İşi seyr ü temāşādur ser-i kūyında ġavġādur
4. **Fużūlī** rind ü şeydādur hemīşe ḫalḳa rüsvādur
5. Ṣorunuz bu ne sevdādur bu sevdādan uṣanmaz mı

115.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

Ġazel-i Fużūlī / Müseddes

I

1. Baña hicrān belāsı hep bu çarḫ-ı bī-vefānuñdur*
2. Şefā‘at merḥamet şefḳat Resūl-i Kibriyānuñdur
3. ‘Aṭa vü luṭf ü baḫşiş Ḫālıḳ-ı kevn ü mekānuñdur
4. Dilā bī-hūde ṣanma sen bu söz bir nüktedānuñdur
5. Erenlerden ümīdin kesme himmet evliyānuñdur
6. Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānuñdur

II

1. Belā vādīsinüñ Mecnūnı oldum bī-ser ü bī-pā
2. Recā-yı ḳat‘ idüp hicrāndan itmem kimseye şekvā

---

3 ḫaber almadı: ḫabîr olmadı MD.
4 ben: Ø AEM.
5 didüm: disem MD. / bī-aman: bī vefāya MD. / bilmem: bilmen MD.

VI

1 sermest-i: mest-i AEM.
4 itdüñ ‘aḳlumı: ‘aḳlumı itdüñ MD.
5 ‘aceb ṣoŋra: seni görgeç MD.

VII

1 ḳulın Bāḳī: ḳuluñ Mānī MD.
2 deşt-peymādur: dest- peymādur MD.
3 ser-i kūyında: ser u kūyında AEM.
4 rind ü: rind-i MD.
5 ṣorunuz: ṣorun kim MD.

115. AEM: 32[a] ; Fuzūlī’nin Yeni Bir Şiiri: I.

I

1 baña: saña FYŞ. *Bentlerin sırası makaledeki ile aynı değildir.
3 luṭf: redd FYŞ.
4 sen: kim FYŞ.

II

1 oldum: olurdum AEM.
2 itmem: Ø AEM.

3. Olursañ cān-ile ṭālib seni maḥrūm ide ḥāşā
4. Eger başunda ‘akluñ var-ise ey ‘āşıḳ-ı şeydā
5. Erenlerden ümīdin kesme himmet evliyānuñdur
6. Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānuñdur

III

1. Cefāsından ṣafā kesb eyle yāruñ olma bīgāne
2. Derūnuñ dāġını rāzında ṣaḳla açma nādāna
3. Çerāġ-ı sīneni yandur getür şevk-ile meydāna
4. Göñül rāh-ı meẕelletde eger düşdüñse hicrāna
5. Erenlerden ümīdin kesme himmet evliyānuñdur
6. Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānuñdur

IV

1. Ġam-ı hicrān meni öldürdi gördüm ġayra yoḳ tedbīr
2. Varuban bir ‘azīze eyledüm aḥvālümi taḳrīr
3. Firāḳ eyyāmınuñ hep ser-güzeştin söyledüm bir bir
4. Bu derde yoḳ midür çāre didüm baña didi ol pīr
5. Erenlerden ümīdin kesme himmet evliyānuñdur
6. Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānuñdur

V

1. **Fużūlī** aldanup ḳalma cihānın ‘izz ü cāhında*
2. Bilürsün çün vefā yoḳdur dilā devlet külāhında
3. Yüri ālūde-dāmān ol muḥabbet ḫāk rāhında
4. Murāda irmek istersen bu ‘ālem tekyegāhında
5. Erenlerden ümīdin kesme himmet evliyānuñdur
6. Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānuñdur

116.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

Müseddes-i Mir Fāżıl

I

1. Raḥm ider yoḳ baña hīç nālelerümden ġayrı
2. Hīç bir aġlar bulamam çeşm-i terümden ġayrı
3. Hem-demüm yoḳ baña āh-ı şererümden gayrı
4. Beni yoḳlar bulınur mı kederümden gayrı

III

1 cefāsından: fırāḳından FYŞ.
2 dāġını rāzında ṣaḳla açma: sırrını ṣaḳla ṣaḳın ‘arż itme FYŞ.
3 sīneni: sīneñe AEM.
4 meẕelletde: maḥabbetde FYŞ.

IV

1 meni: beni FYŞ. / ġayra yoḳ: çāre yoḳdur AEM.
2 aḥvālümi: ḥālümi AEM. // Bu dize makalede şu şekildedir: *Varup aḥvālümi bir pīre bir bir eyledüm taḳrīr.*
3 hep: her FYŞ.
4 yoḳ midür çāre: çāre olmaz mı FYŞ. / baña: aña FYŞ.

V

1 *Bu dize 3. dize ile yer değiştirmiştir.
2 çün vefā yoḳdur dilā: kim beḳā yoḳ ‘aḳıbet FYŞ.

116. AEM: 32[b]

5. Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı
6. Bir acır mı bulınur yaralarumdan ġayrı

II

1. Beni şād eyle deyü kimlere feryād ideyüm
2. Kime taḳrīr-i ġamum dil-nāşād ideyüm
3. Daḫi kimden ṭaleb-i himmet ü imdād ideyüm
4. Dil-nāşādı bu ḥālet-ile nice şād ideyüm
5. Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı
6. Bir acır mı bulınur yaralarumdan ġayrı

III

1. Āh u zār itmedügüm ḥāṣılı bir dem yoḳdur
2. Yine bir şefḳat ider ḥālüme adam yoḳdur
3. Gūyıyā şimdi cihān içre ki ‘ālem yoḳdur
4. Yāḫūd ehl-i dil-i pür-miḥnete maḥrem yoḳdur
5. Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı
6. Bir acır mı bulınur yaralarumdan ġayrı

IV

1. Meded ey feyż-i Ḫudā derdine bir çāre meded
2. Āteş-i miḥnete yandı dil-i bī-çāre meded
3. Sen eger itmez iseñ luṭ-ile bir pāre meded
4. Yā kim itsün dil-i miḥnetkeş-i ġamḫ^{v}āre meded
5. Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı
6. Bir acır mı bulınur yaralarumdan ġayrı

V

1. Ne arar var ne ṣorar ḥāl-i dil-i nāşādı
2. Herkesüñ şimdi vefāsuzlıḳ olup mu‘atābı
3. Kimseye **Fażıl** işiddüremeden feryādı
4. Ḳalmış ‘ālemde hemān merḥametüñ bir adı
5. Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı
6. Bir acır mı bulınur yaralarumdan ġayrı

117.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘īlü fā‘ilün
Mużāri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –
Tercī‘-i Bend-i Fużūlī

I

1. Dün sāye ṣaldı başuma bir serv-i ser-bülend
2. Kim ḳaddi dil-rubā idi reftārı dil-pesend
3. Güftāra geldi nā-geh açup la‘l-i nūş-ḫand
4. Bir piste gördüm anda döker rīze rīze ḳand
5. Ṣordum meger bu dürc ü dehendür didüm didi
6. Yoḳ yoḳ devā-yı derd-i nihānuñ durur senüñ

---

117. AEM: 33[a] ; Fużūlī: *Dīvān*: s.188.

I

6 yoḳ yoḳ: yoḫ yoḫ FD.

II

1. Egmiş hilāli üstine ṭarf-ı külāhını
2. Çok dil-şikestenüñ göge yetürmiş āhını
3. Zülfün ṭaġıtdı gizledi ebr içre māhını
4. Gördüm yüzinde ḥalḳa-i zülf-i siyāhını
5. Ol pīç ü tābı çoḳ ne resendür didüm didi
6. Devr-i ruḫumda rişte-i cānuñ durur senüñ

III

1. Virmiş fürūġ şem‘-i ruḫı gün çerāġına
2. Ṣalmış şikest serv-i ḳaddi gül budaġına
3. Dün serv tek başanda ḳadem göz bulaġına
4. Bir nice ḫārdan elem irmiş ayaġına
5. Gül bergine batan ne dikendür didüm didi
6. Müjgān-ı çeşm-i eşk-feşānuñ durur senüñ

IV

1. Seyr ile ṣaldı bāġa güẕer ol semen-‘iẕār
2. Envā‘-i zīb ü zīnet-ile faṣl-i nev-bahār
3. Dökmiş gül üzre sünbül ü gīsū-yı müşkbār
4. Yakmış laṭīf ayaġına gül-berg tek nigār
5. Nesrīne reng-i lāle nedendür didüm didi
6. Ġamzeñ ḫadengi dökdügi ḳanuñ durur senüñ

V

1. Seyl-i sirişküm oldı revān ḫāk-i kūyına*
2. Cān vālih oldı la‘l-i leb ü güft ü gūyına
3. Dil düşdi dām-i silsile-i müşk-būyına
4. Ol laḥẓa kim sataşdı gözüm rūyı mūyına
5. ‘Aḳreb meh-i münīre vaṭandur didüm didi
6. Vehm eyle kim ḫaṭarlu ḳırānuñ durur senüñ

VI

1. Düşmiş ‘iẕārı üzre mu‘anber selāsili
2. Āşüfte ḥāl idüp nice bī-ṣabr ü bī-dili
3. ‘Aḳlumı vālih eyledi şekl ü şemā’ili

II

1 hilāli: hilāl AEM.
2 çoḳ: çoḫ FD.
3 ṭagıtdı: daġıtdı FD.
5 çoḳ: çoḫ FD.

III

1 ruḫı: ruḫu FD.
2 şikest: şikeste AEM. / serv: ser AEM.
5 diken: tiken FD.

IV

4 yaḳmış: yaḫmış FD.
6 ġamzeñ: ġamzem FD. / dökdügi: tökdügi FD / kanuñ: kan AEM.

V

1 *Bu bend ile VI. bend yer değiştirmiştir.
4 rūyı mūyına: zülf ü rūyuna FD.

VI

1 üzre: üste FD.

4. Göz gördi ḳāmetin dil ü cān oldı mā'ili
5. Veh bu ne ṭurfa serv-i çemendür didüm didi
6. Manẓūr u dīde-i nigerānuñ durur senüñ

VII

1. Dün ṣubḥ-dem ki lāle vü nesrīn ṣalup niḳāb
2. Şebneb niṣārın itdi güneş lü'lü'-i ḫoş-āb
3. Gülzāra çıḳdı seyr ile ol reşk-i āfitāb
4. Gül çehresinden açdı ṣabā perde-i ḥicāb
5. Lü'lü' mi yoḳsa dürr-i 'Adendür didüm didi
6. Epsem **Fużūlī** eşk-i revānuñ durur senüñ

118.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Güfte-i 'İffet Efendi

1. Tīr-i ġamzeñ maḥrem-i rāz-ı nihānumdur benüm*
   Sīnem içre ṣaḳlarum gūyā ki cānumdur benüm
2. Ol mehe itdüm şikenc-i ṭurradan pürsīş didi
   Ejdehādur genc-i ḥüsne pāsbānumdur benüm
3. Bā'iṣ-i ẕevḳum benüm āteş semender-fiṭratum
   Dūzaḫa girsemde seyr-i gülsitānumdur benüm
4. Bir şeh-i müstaġniyüm Cemşīde itmem ser-fürū
   Güşe-i meyḫāne taḫt-ı zer-nişānumdur benüm
5. Ḳays-ı vaḳtüm şimdi ben taḫt-ı cünūn sulṭānıyam
   Ṭa'n-ı a'dā vü melāmet nām u şānumdur benüm
6. Baḳ ne 'Īsā-vaḳt olurdum ol şeh-i 'ālem dise
   'İffet-i siḥr-āferīn mu'ciz-beyānumdur benüm

119.

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
Mücte + – + – / + + – – / + – + – / + + –
Ṣābit

1. Efendi faṣl-ı bahār oldı lālezāra buyur
   Nigāh-ı luṭf ile nergislere neẕẕāre buyur

---

3 'aḳlumı: 'aḳlumnı FD.

VII

1 ki: Ø AEM.
2 güneş: yüküş FD. *Bu dize 4. dizeyle yer değiştirmiştir.
3 çıḳdı: çıḫdı FD.
4 açdı: aldı FD.
5 lü'lü' mi yoḳsa: bunlar ne dür ne FD.

118. AEM: 33[b]; 'İffet: *Dīvān*: G.74

1 *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
5 Ḳays-ı vaḳtüm: Ḳays u vaḳtüm AEM. // ṭa'n-ı a'dā: ṭa'n u a'dā AEM.
6 baḳ: gör İFD.

119. AEM: 34[a]; Ṣābit: *Dīvān*: G.77.

2. Saña recā-yı der-āġūşa ‘arż-ı ḥāl itdük
Maḥall-i merḥametüz gel şu der-kenāra buyur

3. Ciger kebābı müheyyā vü çāşnīsi ḥelāl
Begüm żiyāfet-i ‘uşşāḳ-ı dil-figāra buyur

4. Veyā dimez mi girüp şeyḫ efendi ḳoltıġına
Du‘ā buyurmaḳ içün şunda bir mezāra buyur

5. Efendi **Ṣābit-i** pür-cürm kendi bendeñdür*
Ne ḫiẕmetüñ var ise ol günāhkāra buyur

120.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –
Rıf‘at ġazel

1. Ol ḳaşı kemān atdı hemān tīr-i nigāhı
‘Uşşāḳ aña ṭutdı siper sīne-i āhı

2. Pervāz-ı hümā ṣaydına dem-beste olan dil
Hīç kār idemez iremez aña dest-i kütāhı

3. Dünyāya żiyā virdi* bu şeb sūziş-ı āhum
Şimdengirü ben neyle[ye]yüm meş‘al-i rāhı

4. Bu ġafle-ı ‘aşḳ düşdi cünūn mülkine birden
Bu zümrede kim farḳ ide bu faḳr-ile şāhı

5. **Rıf‘at** ṭutagör dāmen-ı dildārı dürüstsen
Ferdāya bıraḳ silsile-i mihr-ile māhı

121.

Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Mücte + – + – / + + – – / + – + – / + + –
Nā’ilī

1. Hevā-yı ‘aşḳa uyup kūy-ı yāra dek giderüz*
Nesīm-i ṣubḥa refīḳüz bahāra dek giderüz

2. Pelās-pāre-i rindī be-dūş u sāḳī be-kef
Zekāt-ı mey virilür bir diyāra dek giderüz

3. İderse ḳand-ı lebüñ ḫāṭır-ı meẕāḳa ḫuṭūr
Diyār-ı Mıṣra degül Ḳandeḫāra dek giderüz

---

4 girüp: şurūb AEM. / şeyḫ efendi: şeyḫ-i belde BSD.
5 *vezin aksamaktadır.

120. AEM: 34[a]

3 *Mecmuada “virürdi” şeklinde yazılan kısım vezne uydurmak amacıyla “virdi” şeklinde yazılmıştır.

121. AEM: 34[b] ; Nā’ilī-i Ḳadīm: *Dīvān*: G.166

1 *Beyitlerin yerleri divandaki ile aynı değildir.
2 sāḳi: ḳāse NKD.
3 meẕāḳa: meẕāḳ AEM.

4. Ṭarīḳ-ı fāḳada hem-kefş olup Ş̱enā’īye
Cenāb-ı külḫanī-i Lāyḫāra dek giderüz

5. Virüp tezelzül-i Manşūrı sāḳ-ı ‘arşa tamām
Ḫudā Ḫudā diyerek pāy-ı dāra dek giderüz

6. Felek girerse kef-i **Nā’ilī**ye dāmānuñ
Senüñle maḥkeme-i Girdgāra dek giderüz

122.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Naḥīfī

1. Ḳanda varsa ‘āşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd-ile bīmār olan elbetde dermānın arar

2. Ş̱anma raḥmından ş̱unar destüñ dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerden tīr-i peykānın arar

3. Verd-i gülzāra ṭoḳunmaḳdan ş̱abānın ḳaşdı var
‘Andelīb-i bī-nevānuñ rāz-ı pinhānın arar

4. Cān fiġān eyler seni özler ḥarīm-i bāġda
Bülbül-i şūrīde gūyā verd-i ḫandānın arar

5. Dil ḫayāl-ile ġamuñ itse ‘aceb mi cüst ü cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

6. Çeşmine almaz sipihrüñ mihr ü māhın rūz u şeb
‘Āşıḳ-ı āvāre ḫaṭṭ-ı māh-ı tābānın arar

7. Ş̱imdi itmezse sözüm ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet **Naḥīfī**-i süḫandānın arar

123.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Taḥmis-i Fużūlī Ġazel-i Ḥabībī

I

1. Tā cünūn raḫtın geyüp ṭutdum fenā mülkin vaṭan
2. Ehl-i tecrīdem ḳabūl itmem ḳabā vü pīrehen
3. Her ḳabā vü pīrehen giysem mi ş̱āl-i ġonce men

---

4 Lāyḫāra: Lāyḫ^{v}āra NKD.
6 girerse: al virürse AEM.

122. AEM: 34^{b} ; Naḥīfī: *Dīvān*: G.121.

2 destüñ: destin NHD. // cigerden: cigerde NHD.
3 gülzāra: gülzār AEM. / ḳaşdı: ḳaşd AEM.
5 ḫayāl-ile: ḫayālüñle NHD.
6 İkinci dize divanda şöyledir: *“‘Āşıḳ-ı āvāre-ḫāṭır māh-ı tābānın”*.
7 Naḥīfī-i: Naḥīfī ben NHD.

123. AEM: 35^{a} ; Fużūlī: *Dīvān*: s.191.

I

1 ṭutdum: dutdum FD.

4. Ger senüñçün ḳılmasam çāk ey gül-i nāzük-beden
5. Gūrum olsun ol ḳabā egnümde pīrāhen kefen

II

1. Gerçi sevdā-yı ser-i zülfündeyem zār u ẕelīl
2. Geçmem ol sevdādan olduḳça baña ‘ömr-i ṭavīl
3. Ṣanma terk idem bu sevdāyı olursam ben ḳatil
4. Çıḳmaya sevdā-yı ‘aşḳuñ başdan ey meh ger yüz il
5. Üstüḫ̆ān-ı kellem içre ṭutsa ‘aḳrebler vaṭan

III

1. Ġālib oldı ṣubḥ-dem şevḳ-i gül-i rūyuñ baña
2. Seyr-i bāġ itdüm ki būy-ı gül vire teskīn oña
3. Gül görüp yāduñla dürr-i eşk ṣaçdum her yaña
4. Düşdi şebnem bāġa gir tā gül niṯār itsün saña
5. Sebzenüñ her bergine bir dür ki ṭapşurmış çemen

IV

1. Dir idüm ey dil getürme hīç derd ehline şek
2. Tā seni hem ṣalmasun bir derde devrān-ı felek
3. Almaduñ pend imdi ‘āşıḳsan işüñ āh eylemek
4. Ey göñül ‘aşḳ ehline her şeb gülerdüñ şem‘ tek
5. Men dimez miydüm ki dā’im aġlayasıdur gülen

V

1. Ḫ̆āh sincāb eylesün ferşin **Fużūlī** ḫ̆āh kül
2. Hecr-āra muṭlaḳ yuḳu görmez göz eylenmez göñül
3. Yāsuz ‘aşḳ ehlinüñ dinlenmegi mümkin degül
4. Nice dinlensün **Ḥabībī** sensüz ey endāmı gül
5. Çün batar cismündeki her tügüñ olmış bir diken

II

1 zülfündeyem: zülfüñdenem FD.
2 geçmem: geçmen FD. / sevdādan: sevādan FD. / baña: maña FD.
3 bu sevdāyı olursam ben: bu sevdānı ger olsam men FD.
4 çıḳmaya: çıḥmaya FD. / sevdā-yı ‘aşḳuñ: sevdā-yı zülfüñ FD. / ger: Ø AEM.
5 ṭutsa: dutsa FD.

III

1 şevḳ-i gül-i rūyuñ: şevḳ-i gül-rengīn AEM. / baña: maña FD.
2 oña: aña FD.

IV

5 dā’im: dañla FD.

V

2 yuḳu: yuḫu FD. / eylenmez: eglenmez FD.
5 Bu dize divanda şu şekildedir: *“Kim batar cismine tende her tüg olmuş bir tiken”*.

124.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

Fużūlī

I

1. Perīşān ḥālüñ oldum şormaduñ ḥāl-i perīşānum*
2. Ġamından derde düşdüm ḳılmaduñ tedbīr-i dermānum
3. Ne dirsin rūzigārum böyle geçsün mi güzel ḫānum
4. Gözüm cānum efendüm sevdügüm devletli sulṭānum

II

1. Esīr-i dām-ı 'aşḳuñ olalı senden vefā görmem
2. Seni her ḳanda görsem ehl-i derde āşinā görmem
3. Vefā vü āşinālıḳ resmini senden revā görmem
4. Gözüm cānum efendüm sevdügüm devletli sulṭānum

III

1. Deger her dem vefāsuz çarḫ yayından baña bir oḳ
2. Kime şerḥ eyleyem kim miḥnet ü endūh ü derdüm çoḳ
3. Saña ḳaldı mürüvvet senden özge hīç kimsem yoḳ
4. Gözüm cānum efendüm sevdügüm devletli sulṭānum

IV

1. Gözümden dem-be-dem baġrum ezüp yaşum gibi gitme
2. Seni terk itmezem cānā beni sen daḫi terk itme
3. İgen hem ẓālim olup ben teki maẓlūmı incitme
4. Gözüm cānum efendüm sevdügüm devletli sulṭānum

V

1. Ḳatı göñlüñ neden bu ẓulm-ile bī-dāda rāġıbdur
2. Güzeller şan'atı olmaz cefā senden ne vācibdür
3. Senüñ tek nāzenīne nāzenīn işler münāsibdür
4. Gözüm cānum efendüm sevdügüm devletli sulṭānum

---

124. AEM: 35[b] ; Fużūlī: *Dīvān*: s.206.

I

1 *Bu şiir divanda 7 benttir. Eksik bend şöyledir:
Nazar kılmasan ehl-i derd gözden ahudan seyle
Yamaklıkdur işün uşşak ile yahşi midür beyle
Gel Allahı seversen bendene cevr etme lutf eyle
Gözüm canum efendim devletli sultanum

3 böyle: beyle FD

III

1 bir ok: miñ oḫ FD.
2 çoḳ: çoḫ FD.
3 yoḳ: yoḫ FD.

IV

1 gibi: kimi FD.
2 cānā beni sen: çün men meni FD.
3 igen: iyen FD / olup: olma FD. / ben: men FD. / teki: kimi FD.

V

2 şan'atı: sünneti FD.

VI

1. **Fużūlī** şīve-i iḥsānuñ ister bir gedāyuñdur
2. Dirildükçe seg-i kūyuñ ölende ḫāk-ı pāyuñdur
3. Gerek öldür gerek ḳo ḥükm ḥükmüñ re’y-i re’yuñdur
4. Gözüm cānum efendüm sevdügüm devletlü sulṭānum

125.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Fużūlī

I

1. Ḥāṣılum berḳ-ı ḥavādiṣden melāmet daġıdur
2. Mesnedüm kūy-ı meẕelletde fenā ṭopraġıdur
3. Zār göñlüm tende zindān-ı belā dutsaġıdur
4. Raḥm ḳıl devletli sulṭānum mürüvvet çaġıdur

II

1. Devr-i cevrinden dil ü cānumda rāḥat ḳalmadı
2. Ṣūret-i ḥālümde āṣār-ı ferāġat ḳalmadı
3. Miḥnet ü ġam çekmege min-ba‘d ṭāḳat ḳalmadı
4. Raḥm ḳıl devletli sulṭānum mürüvvet çaġıdur

III

1. Göñlümüñ mülkin cefā seylābı vīrān eyledi
2. Baḫtımuñ ḥālin hücūm-ı ġam perīşān eyledi
3. Baġrumı endīşe-i devr-i felek ḳan eyledi
4. Raḥm ḳıl devletli sulṭānum mürüvvet çaġıdur

IV

1. İntihāsuz cevr odlarına yandurdı beni
2. Acı sözler ṭatlu cānumdan uṣandurdı beni
3. Ḫalḳdan bī-hūde efġānum utandurdı beni
4. Raḥm ḳıl devletli sulṭānum mürüvvet çaġıdur

V

1. İsteyüp bir çāre çoḳ yildüm yügürdüm her yaña
2. Raḥm idüp bir kimse imdād itmedi muṭlaḳ baña
3. Çāresüz ḳaldum mürüvvet isteyü geldüm saña
4. Raḥm ḳıl devletli sulṭānum mürüvvet çaġıdur

---

125. AEM: 36[a] ; Fużūlī: *Dīvān*: s.208.

I

2 meẕelletde: melāmetde FD.
3 dutsaġıdur: dūşāġıdur AEM.

II

1 devr-i cevrinden: devr cevrinden FD. / dil ü: ten ü FD.

III

2 hücūm-ı ġam: hücūm u ġam FD.

IV

1 cevr odlarına: cevrler odlara FD.

V

1 çoḳ: çoḫ FD.
2 baña: maña FD.
3 ḳaldum: ḳalmadum AEM. / isteyü: isteyüp FD.

VI

1. Dāda geldüm ‘adl-ı dīvānuña feryādum işit
2. Sen ki ‘ādilsen gör efġānum nedendür ġavre it
3. Şerḥ-i ḥālüm ṣor murādum vir elüm ṭut fikrüm it
4. Raḥm ḳıl devletli sulṭānum mürüvvet çaġıdur

VII

1. Gör **Fużūlī**nüñ ruḫ-ı zerdinde eşk-i ālini
2. Perde-i idbār ṭutmış ṣūret-i iḳbālini
3. Derd-mendüñdür ‘ināyetler idüp ṣor ḥālini
4. Raḥm ḳıl devletli sulṭānum mürüvvet çaġıdur

126.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –
Ġazel-i Bāḳī

1. Başlar kesilür zülf-i perīşānuñ ucından
   Ḳanlar dökilür ġamze-i bürrānuñ ucından
2. Peykān-ı belā cānuma işler geçer oldı
   Ey ḳaşları yā nāvek-i müjgānuñ ucından
3. Dil ḍarbın urur ḳalbe firākuñda dem-ā-dem
   Ḳan ağlasa zaḫmum nola peykānuñ ucından
4. Yüz sürmek umar pāyüñe üftādeler ammā
   Nevbet mi deger kimseye dāmānuñ ucından
5. Murg-ı dil-i **Bāḳī**yi görüñ fāhte-āsā
   Efġān ider ol serv-i ḫırāmānuñ ucından

127.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘īlü fā‘ilün
Mużāri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –
Ġazel-i Kāmi

1. Ey ḫaṭṭ-ı fitne ‘ārıż-ı yārı bürür misin
   Bir şem‘ümüz var anı daḫi söndürür misin*

VI

2 it: yit FD.
3 ṭut: dut FD.

VII

2 ṭutmış: dutmuş FD.

126. AEM: 36^{b} ; Bāḳī: *Dīvān*: G.356

1 perīşānuñ: perīşānın AEM.
2 müjgānuñ: müjgānın AEM.
3 firākuñda: firākında AEM.

127. AEM: 36^{b} ; Kāmī: Dīvān: G.167.

1 İlk dize divanda şu şekildedir: *Ey hat-ı zūr ‘ārızı örter bürür misin*
*Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Ağzunda tüy bitince teessüfle daima
Mazmun-ı hatt-ı lalini sorar yürür misin

2. Alduñ raḳībi yanına ḳayd-ı ḥayāt ile
Ḳurbānuñ olduġum ya bizi öldürür misin

3. Bir dāne ḳalmayınca cihān içre ey felek
Bu āsiyābı tā-be-ḥaşir döndürür misin

4. Ruḫsār-ı yāre gör ne ‘aceb naḳş işledi
Ol duḫt-ı rez didükleri ṣahbā görür misin

5. Ey serv-i bāġ gördüñ o naḫl-i ṣanavberi
Pā der-gil-i firāḳ yirinde ṭurur misin

6. Kūyuñda girye eylemesün neylesün şehā
Bī-çāre mübtelāñı meger güldürür misin

7. Reftār-ı yār ṭavr-ı ḥaḳīḳatde **Kāmiyā**
Semt-i mecāza daḫi sen bilmem yürür misin

128.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Terci-bend

I

1. Ẕerre-veş ser-geştesiyem bir şehüñ k’itse ḥicāb
Māhdan eyler niḳābın sāyebānın āfitab

2. Gāh ider pinhān nigehle ‘āşıḳın mest ü ḫarāb
Geh teġaffül-ile ider erbāb-ı dilden ictināb

3. Neşve-i ḥayretle pür olmış dil-i pür-ıżṭırāb
Nice itsün böyle bir fettāna tevcīh-i ḫiṭāb

4. Göz ucıyla ‘āşıḳa gāh luṭf ider gāhī ‘itāb
Bir su’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

II

1. Bir ‘aceb cādū-firībe oldı cānum mübtelā
Kārı ben ālüfteye gāhī vefā gāhī cefā

2. Gāh luṭf-ile tekellüm gāh ḫışm-ile edā
Geh lebin eyler tebessüm-rīz geh düş-nām-zā

---

2 yanına: yanuña KM. // ḳurbānuñ: ḳurbānın AEM.
4 duḫt-ı rez: duḫter-i rez AEM. / ṣahbā: kāfiri AEM.
5 yirinde: yirüñde KM. / ṭurur: durur KM.
6 neylesün: n’işlesün KM.
7 bilmem: Ø AEM.

128. AEM: 37[a] ; Fehīm-i Ḳadīm: *Dīvān*: M.5

I

1 şehüñ: şehin AEM.
2 tegaffül-ile: tealallāh AEM.
3 pür: lāl FKD.
4 gāh: geh FKD. / gāhī: gāh AEM.

II

3. Gerçi la‘li nūş-ı cān līkin müje nīşāzmā
Cümlesi ṭursun yeter ben bī-dile ṭarf-ı belā

4. Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāhī ‘itāb
Bir su’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

III

1. Rast geldüm yolda o şāha gider ben ḫāk-i rāh
Ferş-i rāh olmış yolında cebhe-i ḫūrşīd u māh

2. Eyledüm bī-iḫtiyār āh u nihān itdi nigāh
Ḫışm-ile ḳıldı teġāfül eyledi ḥālüm tebāh

3. Bir nigāh-ı nāz-ile itdi yine ol pādişāh
Remz ü īmā-ile söyleşmek olurdı līk āh

4. Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāhī ‘itāb
Bir su’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

IV

1. İtdi mestāne-nigehle ol perī ‘arż-ı cemāl
Keyf-i ḥüsniyle dil-i bī-hūşum itdi deng ü lāl

2. Eylemem didüm dil-i güm-geştemi andan su’āl
Levḥ-i rūyum üzre ḫūndan yazdı çeşmüm ‘arż-ı ḥāl

3. Gördüm ol ḫūn-rīz şāha ‘arż-ı ḥāl emr-i muḥāl
Gāh āb u gāh āteş geh cemāl ü geh celāl

4. Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāhī ‘itāb
Bir su’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

V

1. Seyr itdüñ ol dilber-i Īsā-demīn i‘cāzını
İtmege küşte dirildür ‘āşıḳ-ı serbāzını

2. Çeşm-i şūḫından bile ṣaḳlar nigāh-ı rāzını
Ḳıl temāşā çeşm-i gammāz-ı süḫan-perdāzını

3. Fāş iderdi yoḳsa çoḳdan dil o māha rāzını
Geh ṣalar geh men‘ ider murġ-ı dile şehbāzını

---

3 la‘li: la‘l AEM. // ṭarf-ı belā: ṭurfa belā FKD.
4 gāhī: gāh AEM.

III

1 o: ol FKD.
2 nihān: fiġān FKD.
3 nāz: bāz FKD.
4 gāhī: gāh AEM.

IV

4 gāhī: gāh AEM.

V

1 Īsī-demīn: mümtāzımuñ FKD.
2 rāzını: nāzını FKD.
3 yoḳsa: yoḫsa FKD.

4. Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāhī ‘itāb
Bir su’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

VI

1. Bezm içinde gördüm ol māhı oturmış cām-ile
Ebruvān pür-çīn küleh kec bir nice ḫod-kām-ile

2. Beste itmiş kendüye bir bāzı müşkīn dām-ile
Birbiriyle güft ü gūda çeşm-i ḫūn-āşām-ile

3. Ḳaldı dem-beste zebān-ı nāṭıḳam ālām-ile
Rūḥ-ı ḳudsī ‘arż ide ḥālüm meger ilhām-ile

4. Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāhī ‘itāb
Bir su’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

VII

1. Oldı çün nāz-ile ol şūḫ-ı cihānum cilve-ger
Çeşmi sermest-i mey-i ‘işve kirişme pür-ḫaṭar

2. Ẕevḳ-i nāzından niyāz oldı zebānum ser-be-ser
Ben niyāz itsem o nāz eyler ṣanurdum bi-ḫaber

3. Rūḥ-ı Nef‘īden **Fehīm** aldum ḫaber didi eger
‘Āşıḳ-iseñ el-ḥaẕer ḥüsnine ḫāmūş it naẓar

4. Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāhī ‘itāb
Bir su’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

129.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Nef‘ī

1. Leẕẕet-i vuṣlat içün firḳat-i yārı çekemem
Ṣoḥbet-i bāde içün renc-i ḫumārı çekemem

2. Minnet eylerse felek bir iki günlük ‘ömre*
Olurum derd-ile miḥnetle o bārı çekemem

3. Āşinā çıḳdum ise çeşmine kāfir degülüm
Sitem-i ġamze-i neẕẕāre-şümārı çekemem

4. ‘Āşıḳum ‘āşıḳa şūrīdelik a‘lā yaraşur
Pek denā’et görinür s̱ıḳlet-i ‘ārı çekemem

---

4 gāhī: gāh AEM.

VI

2 ḫūn-āşām: ḫūn-şām AEM.
4 gāhī: gāh AEM.

VII

1 çeşmi: çeşm AEM.
2 ser-be-ser: ser-te-ser FKD.
4 gāhī: gāh AEM.

129. AEM: 38[a] ; Nef‘ī: *Dīvān*: G.94.

2 derd-ile miḥnetle: derd-i muḥabbetle NFD. *Bu beyit 3. beyitle yer değiştirmiştir.

5. Naḳd-i vaḳt olsa baña ẕevḳ u ṣafā-yı vuṣlat
Bir nefes ārzū-yı būs u kenārı çekemem

6. Sīnemi dāġ-ile dil tāze gülistān ister
Bülbülem līk ben o köhne bahārı çekemem

7. Cāna minnet ne çekersem çekerüm ey **Nef‘ī**
Leẕẕet-i vuṣlat içün firḳat-i yārı çekemem

130.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Nutḳ-ı Sulṭān Selīm Ḫān

1. Rūz u şeb dīdelerüm derdüñ-ile ḳan aġlar
Vāḳıf olan benüm esrāruma her an aġlar

2. Kimse fehm itmedi ḥayfā ki nedür maḳṣūdum
Gice gündüz ne içün dīde-i giryān aġlar

3. Dāġ-ı sīnem göricek ḫūn-ile ālūde benem
Raḥm idüp ḥālüme ezhār-ı gülistān aġlar

4. Gördi çün derd-i dilüm rāzumı raḥm itdi ṭabīb
Didi ey ḫaste-i hicrān saña dermān aġlar

5. Yine raḥm eylemez aṣlā baña ol āfet-i cān
Böyle bīmār görüp ḥālüme yārān aġlar

6. Ġam degül bilmez ise ḥāl-i derūn nādān
Fehm idüp niyyetümi ṣāḥib-i ‘irfān aġlar

7. Derd-ile rūyuña baḳduḳça senüñ **İlhāmī**
Gerçi ḫandān olur ammā cigeri ḳan aġlar

131.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ġazel

1. Ḥālüme ḳan aġlayan zaḫmum dur[ur] ancaḳ benüm*
Acımaz kimse benümçün dostlarum illā tenüm

2. Od bıraḳdı nāgihān cāna ‘adū-yı bed-liḳā
Ḥāṣıl olmadın dilā yanup ṭuṭuşdı ḫırmenüm

---

6 ben o köhne: ġam-ı köhne NFD.
7 çekerüm: çekeyim NFD.
130. AEM: 38^{b} ; İlhāmī: *Dīvān*: G.112.
1 dīdelerüm derdüñ-ile: derdüñ-ile dīdelerüm AEM. // her: ol İD.
2 Bu beyit divanda yoktur.
4 derd-i dilüm rāzumı: derd-i dil-i zārumı İD.
6 Bu beyit divanda yoktur.
7 derd-ile rūyuña: rūyuña derd-ile İD.
131. AEM: 38^{b}

3. Ḫançer-i bürrān ile çāk oldı [anuñ] cāmesi
Ḥayf kim alınmadı dest-ı ecelden dāmenüm

4. Ḳaṭre ḳaṭre ḫūn ṣunmañ zaḫm-ı sīnemden taman
Rūzigār itdi perīşān ḫande ile gülşenüm

5. Ben şehīd-i ‘aşḳ[ı] **Ḫandī** defn iderse dostlar
Ḳana boyanmış müheyyā bir kefen pīrāhenüm

132.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Faṣīḥ

1. Ey perī-ruḫsār bilmem ülfetüñ kimlerledür
Hīç görinmezsin ‘aceb ünsiyyetüñ kimlerledür

2. Ḳanġı meclis feyż-yāb-ı nūr-ı ḥüsnüñdür henüz
Şem‘-i bezm-ārā gibi germiyyetüñ kimlerledür

3. Görmedük gözden nihānsın ḫaylī demlerdür seni
Bilmezüz ey duḫter-i rez ‘işretüñ kimlerledür

4. Tā seḥer her şeb S̱üreyyā-rīz-i çeşm-i ġayretüm
İḫtilāṭı yā Rab ol meh-ṭal‘atuñ kimlerledür

5. Hīç seni cem‘iyyet-i erbāb-ı dilde görmezüz
Ey **Faṣīḥ**-i zār şimdi ṣoḥbetüñ kimlerledür

133.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ġazel

1. ‘Āḳıbet göñlüm esīr itdüñ o gīsūlarla sen
Hey ne cādūsun ki āteş baġladuñ mūlarla sen

2. Ġamze-i fettānuñı ḳoydun ki yıḳdı ‘ālemi
Baḥs̱e ṭalmışken çeh-i Bābilde cādūlarla sen

3. Böyle çāpük geldüñ ey ḫaṭṭ-ı siyeh ruḫsārına
Var ise pervāza meşk itdüñ peristūlarla sen

4. Ben mi ṣāḳī olayum bezme ṭururken sevdügüm
Böyle sīmīn sāḳlar billūr pāzūlarla sen

---

132. AEM: 39[a] ; Faṣīḥ: *Divān*: G.120.
2 germiyyetüñ: germiyyeni AEM.
3 ‘işretüñ: ‘işret AEM.
4 her: Ø AEM. // s̱üreyyā-rīz-i: s̱üreyyā-i bezm AEM. // kimlerledür: kimlerdür AEM.
5 kimlerledür: kimlerdür AEM.
133. AEM: 39[a] ; Nedīm: *Dīvān*: G.101.
2 ṭalmışken: dalmışken NED.
3 pervāza: pervāz AEM.
4 ṭururken: dururken NED. // sāḳlar: sāḳīler AEM.

5. Görmedeñ Mecnūnlaruñ ṣaḥrādaki cem‘iyyetin
Sevdügüm meşḳ-i nigāh eylerdüñ āhūlarla sen

6. Serv-i dil-cūyumdan ayru geşt-i gülşen istemem
Var yüri isterseñ ey eşk-i revān cūlarla sen

7. Nāzdan hāmūşsın yoḳsa zebānın duymadan
İsteseñ biñ dāstān söylersin ebrūlarla sen

8. Şūḫdur tā şöyle reftāruñ ki farḳ itmez baḳan
Şöyle gitseñ ser-i āzādum aḳan ṣularla sen

9. Bü’l-‘aceb ‘ayyār-ı efsūn-gersin ey kilk-i **Nedīm**
Çoḳ ṭabī‘at serḫoş eylersin bu dārūlarla sen

134.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Nef‘ī

1. Çekdügüm derdi ne hem-ḫ^{v}āne ne hem-rāh bilür
‘Āşıḳum ḥāl-i dil-i zārumı Allāh bilür

2. Dād o ẓālimden eger böyle ḳalursa nāzı
Ne fiġān-ı şeb ü ne āh-ı seḥergāh bilür

3. Söyleşilmez nigeh-i şūḫı ‘aceb müstaġnī
Ne zebān-ı dil ü ne şīve-i dil-h^{v}āh bilür

4. Ġamzesi āteş-i sūzāna girer bir cādū
Ne dil-i şu‘le-feşān ne ālev-i āh bilür

5. Böyle dilber ne belādur başına ey **Nef‘ī**
Her nigāhını ḳażā āfet-i cāngāh bilür

135.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Zekā’ī

1. Āfitāba baḳamam ḫāṭıruma yār gelür*
Māha noḳṣān irer ol gice ki dildār gelür**

---

5 mecnūnlaruñ: mecnūnlar AEM. // meşḳ-ı: māşk-i AEM.
8 aḳan ṣularla: akarsularla NED.
134. AEM: 39^{b} ; Nef‘ī: *Dīvān*: G.48.
135. AEM: 39^{b} ; Zekāyī: *Dīvān*: G.47.
1 *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Deşt-i hamun-ı feragatde yürü azade
Bu harabata ne mestane ne huşyar gelür
Elem-i hicrün ile kuşe-i vahdet yegdür
Bana agyare müdara katı bir ar gelür
**Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.

2. ‘Avn-ı Ḥaḳ yāver olup ire Ḫudādan tevfīḳ
Müjde-i nuṣret ile gör nice tātār gelür

3. Seni bir laḥẓa ferāmūş idemem sulṭānum
Göñlüme daġdaġa-yı keṣret-i efgār gelür

4. Ḫırḳa berdūş olalı tekye-i hecr ü ġamda
Tāc ne ḳubbe-i gerdūn başuma ṭar olur

5. Olur elbetde **Zekāyī** bize Allāh mu‘īn
Bu tesellī dil-i maḥzūnuma her bār gelür

136.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Ġazel

1. Çāk ḳıl sīneñi kim māh-ı Muḥarremdür bu
Ey göñül āh u fiġān eyle ki mātemdür bu

2. Dökdiler ḫāke bu gün Āl-i Resūlüñ ḳanın
Aġla ey dīde ki ḳan aġlayacaḳ demdür bu

3. Beñzemez ġayra ġam-ı vāḳı‘a-i ḳatl-i Ḥüseyn
Nār-ı ḥasretle göñüller yaḳıcı ġamdur bu

4. Añup ol vāḳı‘ayı aġlamayan bī-derde
Dir melekler ne ‘aceb sengden ādemdür bu

5. Bedenüñ dāġ-ı siyehlerle siyeh-pūş eyle
Rūḥiyā ḳaralara gir dem-i mātemdür bu

137.

Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Mücte + – + – / + + – – / + – + – / + + –
Rūḥi

1. Cemāl-i yāruñ eger görmesen tecellāsın
Maḳām-ı ‘aşḳda Mūsā isende a‘māsın

2. Ṣafā-yı mülk-i beḳāya irem diyen ‘ārif
Bu kārḫānede almaḳ gerek tesellāsın

3. Metā‘-ı vuṣlatdan olmışdı Ḳays müstaġnī
Ne yana baḳsa gördi cemāl-i Leylāsın*

---

136. AEM: 40[a] ; Rūḥī-i Baġdādī: *Dīvān*: G.909.
1 eyle ki: itdüm AEM.
2 bu gün: bu dem RBD.
4 sengden: seng-dil RBD.
5 ḳaralara gir: sūr değildür AEM.
137. AEM: 40[a] ; Rūḥī-i Baġdādī: *Dīvān*: G.875.
3 metā‘-i: maḳām-ı RBD. // gördi cemal-i Leylāsın: gördi Leylāsın AEM. *Vezin aksamaktadır.

4. Ṣafā-yı ‘aşḳa düşüp geçdi cümleden göñlüm
Ġamuñla itmededür ‘ālemüñ temāşāsın

5. Belā-yı firḳat-ile **Rūḥī** ḫāk olup gidiyor
Zamānenüñ görüñ ehl-i dile ta‘addāsın

138.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Rūḥi

1. Ḳaçma çevgān-ı muḥabbetden göñül cevlāna gel
Başını ṭop eyle ehl-i ‘aşḳ iseñ meydāna gel

2. Ka‘be olursa ayaḳ başmam didüñ meyḫāneye
Kāfir olduñ i‘tirāf it zāhidā īmāna gel

3. Yoluña ey dil raḳīb-i ḫārı dirseñ gelmeye
Gülsiṭan-ı kūyına mestāne git mestāne gel

4. Sedd olup zāhidlere ‘arż itme çāk-ı sīneñi
Sırr-ı ‘aşḳı açma her kec-fehm olan nādāna gel

5. Nīze-i ‘irfān elinden ḳoymasın ṭab‘ ise rām
Naẓm meydānı senüñdür **Rūḥiyā** merdāna gel

139.

Müstef‘ilātün müstef‘ilātün
Recez – – + – – / – – + – –
Fā’iḳ

1. Ḳış mevsiminde bulmasa ḳarsaḳ*
Mur‘aş gibi ten ditrerdi saḳ saḳ

2. Ṣaff-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
Kūyına yāruñ ḫançerle varsaḳ

3. Dest-i cefāda feryāda gelsin
Zaḫm-ı cigerden bar bar baġırsaḳ

4. Dest-i ṭalebde gelmez şikāra
Ol murġ-ı vaḥşī biñ kez oḳ ursaḳ

---

4 itmededür: itmedeyüz RBD.

138. AEM: 40[a] ; Rūḥī-i Baġdādī: *Dīvān*: G.758.

1 çevgān: cevlān AEM. // ehl-i ‘aşḳ: ehl-i ḥāl RBD.
3 raḳīb-i ḫārı: raḳīb-i ḫār RBD.
4 sedd: mest RBD. / zāhidlere: zühd ehline RBD. // kec-fehm: kecb-ṭab‘ AEM.
5 elinden koymasın ṭab‘: elinde tevsen-i ṭab‘ RBD. // merdāna: cevlāna RBD.

139. AEM: 40[b] ; Nābī: *Dīvān*: G.396.

1 *Bu şiir için Safayi Tezkiresinde şu bilgi yer almaktadır: “*Nābī-i şīrīn süḫan Fā’iḳ aġzından naẓm idüp ḥaleb’den İstanbul’a gönderdigi ġazeldür.”* (Altuner, 1989: 668.) Şiir Nābī Divanında da yer almaktadır. Bu bilgi göz önünde bulundurularak şiirin edisyon kritiği Nābī Divanına göre yapılmıştır.
3 gelsin: gelsek ND.
4 dest-i: mest-i AEM.

5. Bir dāne virmez dihḳān-ı gerdūn
Her dāne içün biñ dām ḳursaḳ

6. Yāruñ elinden ṣahbāyı Nābī
Zehr olsa içsek şīşesin ḳırsaḳ

7. Deryā-yı ‘aşḳa bir kere ṭalsaḳ
Der-i cihānda bir güzele baḳsaḳ

8. Ol māh-ı tenhā deryāda bulsaḳ
Gāhī baṭursaḳ gāhī çıḳarsaḳ

9. Faṣl-ı bahāruñ ẕevḳini sürsek
Gülzāra **Fā’iḳ** ṣu gibi aḳsaḳ

140.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Nef‘ī

1. Çekemem derd-i firāḳuñ meded ey māh meded*
Görmedüm buncılayın bir ġam-ı cāngāh meded

2. Ġarazuñ cān ise ger ġamzene fermān eyle
Eylesün nāz-ile bir şīve-i dil-ḫ[v]āh meded

3. Żabṭ-ı āh eylemedür ‘āşıḳa evvel çāre
Ben ise āhsuz ārām idemem āh meded

4. Dağlar lāle gibi tāzelenür miydi eger
Āteş-i sīneme āh itmese hergāh meded

5. Ḥāl pek müşkül eger itmez ise ey **Nef‘ī**
‘Aşḳ rāhında saña ḥażret-i Allāh meded

---

6 Divanda bu beyit mahlas beyitidir.
7 Bu beyit divanda yoktur.
8 Bu beyit divanda yoktur.

140. AEM: 41[a]; Nef‘ī: *Dīvān*: G.32.

1 *Bu şiir divanda 9 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Hafız-ı genc-i kerem hazret-i Ahmed Paşa
Ki eder ehl-i recaya geh ü bi-gah meded

Kaldım ayakda perişan u mükedder ahval
Destgir ol bana ey Āsaf-ı Cemgah meded

Böyle dermandelerin derdine derman et ki
Her işinde sana da eyleye Allah meded

5 İkinci dize divanda şöyledir: *“Himmet-i āsaf-ı sāhib dil-i āgāh meded”*.

141.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

Nef‘ī

1. Bend oldı görince o şehüñ zülf-i dütāsın
   Āḫir yelerek bād-ı ṣabā buldı belāsın

2. Olsun ḳo ṣabāda ḫam-ı zülfine giriftār
   Çeksün biraz işkence-i ḳullāb cefāsın

3. Görsün ne çekermiş dil-i erbāb-ı muḥabbet
   Başına belā eylemesün zülf-i hevāsın

4. Geçmezse bu sevdādan eger ol yeler oñmaz
   Āvārelügüñ bilmez imiş ẕevḳ u ṣafāsın

5. Mānendi mi var **Nef‘ī**-i pākīze kelāmuñ
   Bir kimsede gördüñ mi daḫi ṭarz-ı edāsın

142.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

Rūḥiyā

1. Kimi mestāne seḥer yār-ile gülşende yatur*/**
   Kimi derd ü ġam-ı hicrān-ile külḫanda yatur

2. Künc-i miḥnetde raḳībā beni tenhā ṣanma
   Yār eger sende yatursa elemi bende yatur

3. Ey ḳaşı yā nice girsün eline aġyāruñ
   Ki oḳun ḳanda vü ḳan dilde vü dil tende yatur

4. Ḫāneden ṭaşra ḫırām eyle gör ey serv-i sehī
   Her ḳadem ḫāk-ı rehüñde nice efgende yatur

5. Seḥeri kūyuña mestāne ḳulaḳ ṭut gör kim
   Gülsitānunda nice bülbül-i gūyende yatur

6. Ḫāk u ḫūn içre yatur derd ü ġamuñla **Rūḥī**
   Yād idüp anı dimezsin ki ‘aceb ḳanda yatur

---

141. AEM: 41[a] ; Nef‘ī: *Dīvān*: G.106.

1 görince o şehüñ: o şūhun görecek NFD.
2 cefāsın: Øsın AEM.
3 zülf-i hevāsın: zülfü hevāsın NFD.
5 mānendi: mānend AEM.

142. AEM: 41[a] ; Rūḥī-i Baġdādī: *Dīvān*: G.167.

1 *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Kin-i uşşaka bela-keş dil-i senginündür
Benzer ol ateş-i sazana ki ahende yatur
**Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
3 oḳun: oḳuñ RBD. / tende: ḳanda.
5 kūyuña: her yane RBD. // gülsitānunda: gülsitānuñda RBD.

143.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Seyfī

1. Bi-ḥamdillāh ki İslāma delīlüm Muṣṭafā geldi
Emīrüm rehberüm şāhum ‘Aliyye’l-Murtażā geldi

2. İmāmum ol kerem-kānı nice ben sevmeyem ānı
Resūluñ ḳurretü’l-‘aynı Ḥasen Ḫulḳ-ı Rıżā geldi

3. Fedā olsun aña cānum hem oldur dīn u imānum
İki ‘ālemde sulṭānum Ḥüseyn-i Kerbelā geldi

4. Aña ins ü melek bende eñ ednā bendesi ben de
Cihānın ḳuṭb-ı ‘ālemde ‘Alī Zeyne’l-‘Abā geldi

5. Muḥammed Bāḳır ol şāhum İmām Ca‘ferdür ol māhum
Bulardan Mūsā-yı Kāẓım ki ol nūr-ı Ḫudā geldi

6. Taḳī şāh-ı velāyetdür Naḳī nūr-ı hidāyetdür*
Bular maḳbūl-i ḥażretdür ki bize reh-nümā geldi

7. Yüzidür *Ḳāf ve’l-Ḳurān* mezārı Ka‘be-i ‘irfān
Cihāna raḥmet-i Raḥmān ‘Alī Mūsā Rıżā geldi

8. İmām ‘Askerī[dür] ḳıblem eşigi ṭaşıdur Ka‘bem
Yolına cān ü dil virmem baña ġāyet ṣafā geldi

9. Muḥammed Mehdī-i āḫir gele bir gün ola ẓāhir
O vaḳtin ḫāricī münkir bu dergāhdan cüdā geldi

10. Be-hey ‘āşıḳ gözüñ aç baḳ cihān bunlarladur revnaḳ
Buların baṣdıġı ṭoprāḳ gözüme ṭūtiyā geldi

11. Sözüñ **Seyfī** ilāhīdür cevābın nuṭḳ-ı şāhīdur
Ḥaḳīḳat burc-ı māhıdur bu yolda bī-riyā geldi

---

143. AEM: 41[b] ; Seyyid Seyfī: *Dīvān*: G.3.
1 islāma: islāmım SSD.
2 nice ben: ben nice SSD. / sevmeyem: sevmeyeyüm AEM.// Ḫulḳ-ı Rıżā: Hulki’r-Rızā SSD.
3 hem: kim SSD. / dīn ü imānum: dīnim īmānım SSD.
4 ḳuṭb-ı: ḳuṭbu SSD.
5 ol māhum: Ø māhum SSD.
6 *Bu beyit 7. beyitle yer değiştirmiştir.
7 mezārı: göründi SSD. *Kāf. Şerefli Kur’an’a andolsun (Kāf 50/1) âyetinden iktibas.*
8 yolına: yolunda SSD.
10 ‘āşık: dervīş SSD.
11 cevābın: kelāmım SSD. // bu yolda: medhin SSD.

144.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

Tercī‘-i Bend-i Ġālib Efendi

I

1. Ṣanmañ bizi kim beste-dil-i nefs-i ġavīyüz
2. Ḫāk-i ḳadem-i āl-i ‘abā Muṣṭafavīyüz
3. Ne ḫavf-ı emīrān bilürüz ne bedevīyüz
4. Rāżī-şüde-i ḥükm-i ḳażā Murtażāvīyüz
5. İḳrārımuza ser virirüz ‘ahde ḳavīyüz
6. Biz şāh-ı velāyet ḳuluyuz hem ‘Alevīyüz

II

1. Naḳş-ı hevesi ṣafḥa-i dilden sile geldük*
2. Tā da‘vā-i mihr-i neseb-i pāk-ile geldük
3. Ḳurbān-ı ilāhī olup İsmā‘īle geldük
4. Çün bezm-i ḳademden dile geldük bile geldük
5. İḳrārımuza ser virirüz ‘ahde ḳavīyüz
6. Biz şāh-ı velāyet ḳuluyuz hem ‘Alevīyüz

III

1. ‘Ālemlere iṣnā‘aşer ebrāc degül mi
2. Tīr-i siteme cümlesi amāc degül mi*
3. Her biri ser-i mihr ü mehe tāc degül mi
4. Da‘vā-yı muḥābbet buna muḥtāc degül mi
5. İḳrārımuza ser virirüz‘ahde ḳavīyüz
6. Biz şāh-ı velāyet ḳuluyuz hem ‘Alevīyüz

IV

1. A‘vān-ı Yezīdüñ hele ḫaṣmānıyüz el-ḥaḳ
2. La‘net-keş-i īmān-i dil ü cānıyüz el-ḥaḳ
3. Bu ma‘rekenüñ Sām-ı Nerīmānıyüz el-ḥaḳ
4. Evlād-ı Ḥüseynüñ ḳul u ḳurbānıyüz el-ḥaḳ
5. İḳrārımuza ser virirüz ‘ahde ḳavīyüz
6. Biz şāh-ı velāyet ḳuluyuz hem ‘Alevīyüz

V

1. Yoḳdur bizi tekdīre ḫavāricde liyāḳat
2. Ednāmuz ider ‘ālemi pür-lerze-i dehşet
3. Ammā nideyüm böyle imiş ḥükm-i meşiyyet
4. Cān baş fedā eylemek **Es‘ad** ne sa‘ādet
5. İḳrārımuza ser virirüz ‘ahde ḳavīyüz
6. Biz şāh-ı velāyet ḳuluyuz hem ‘Alevīyüz

---

144. AEM: 42[a] ; Şeyḫ Ġālib: *Dīvān*: Müs.3.

II

1 Bu bend III. bend ile yer değişitirmiştir.

III

2 *Bu dize 3. dizeyle yer değiştirmiştir.

145.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Rūḥī

1. Dilde derd-i ‘aşḳı pinhān eylemek dermān degül*
Ġayrıdan pinhān idersüñ yāra ḫod pinhān degül

2. Düşmeyinde miḥnet-i hecre bilinmezmiş nedür
Maḥż-ı āteşdür hele ben çekdügüm hicrān degül

3. Çekmek olurdı ümīd-i merḥametle cevrini
Kimseye ammā o kāfir raḥm ider cānān degül

4. Sende insāf olsa biz ḳan aġlamaḳdan ḳaçmazuz
Çıḳsun ol göz kim hevā-yı ‘aşḳ-ile giryān degül

5. ‘Aşḳumuz bir ‘aşḳdur kim derddür ḫāṣiyeti
Derdümüz bir derddür kim ḳābil-i dermān degül

6. Söyle sen ey ṭūṭi-i ṭab‘um ḳo ġayr itsün sükūt
Şi‘r diñletmek belāġat ehline āsān degül

7. Dest-būsından ġaraż bilsem nedür men‘ itdügüñ
Ġālibā **Rūḥī**-i şeydā ḳābil-i iḥsān degül

146.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Rūḥī

1. Yā semendür ḥaddi yā gül ikiden ḫālī degül*
Zülfi şebbūdur ya sünbül ikiden ḫālī degül

2. Ḫāl-i ruḫsārı ki mülk-i fitnede yek-dānedür
Ḥabb-ı miskīdür ya fülfül ikiden ḫālī degül

3. İñler aġlar serv-ḳaddüñ gül ruḫuñ yād eyleyüp
Dil ya ḳumrıdur ya bülbül ikiden ḫālī degül

---

145. AEM: 42[b] ; Rūḥī-i Baġdādī: *Dīvān*: G.713.
1 dermān: āsān RBD. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Camı devr itdür ki ansuz gönlümüz handan degül
Gel ki sensüz sakiya devranumuz devran degül
2 çekdügüm: bildügüm RBD.
3 o: Ø AEM.
6 ġayr: ġayrı RBD.
7 dest-būsından: dest-būsuñdan RBD.

146. AEM: 42[b] ; Rūḥī-i Baġdādī: *Dīvān*: G.702.
1 *Bu şiir divanda 9 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Hüsnünün rehzenleri dil mülkin itmişler harab
Gamzedür iden ya kakül ikiden hali degül
2 ruḫsārı: ruḫsār AEM.
3 serv-ḳaddüñ: serv-ḳaddin RBD. / ruḫuñ: ruḫın RBD.

4. ‘Aḳluñ alur ‘āşıḳun fi’l-cümle reng ü āl-ile
Berk-i güldür la‘li yā mül ikiden ḫālī degül

5. Dāġ-ı ḫūn-efşānuma didüm ne dirsün didi yār
Lāle ya ḳatmer ḳaranfül ikiden ḫālī degül

6. Dün bir ehl-i derde ‘aşḳuñ çāresin ṣordum didi
Yā seferdür yā taḥammül ikiden ḫālī degül

7. Evveli ‘aşḳuñ melāmetdür nedāmet āḫiri
Sen gerek aġla gerek gül ikiden ḫālī degül

8. Va‘de-i luṭf eylemiş dün **Rūḥī**-i ‘uryāna çarḫ
Yā ‘abādur luṭfı yā çul ikiden ḫālī degül

147.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Rūḥī

1. Saña zāhid eger dirse şarāb-ı dil-güşādan geç
Şarāb-ı dil-güşādan geçme ey dil gel riyādan geç

2. Saña ehl-i vefādan geç diyü ibrām iderlerse
Sen uyma sevdügüm aġyār-ı bed-ḫūya cefādan geç

3. Ḍalālet bir belādur başda ammā def‘i mümkindür
Gel ey zāhid mürīd-i pīr-i ‘aşḳ ol sen belādan geç

4. Dimem hergiz ṣafā-yı cāmı ḳo tesbīḥden saña el çek
Ne ẕikr-i Ḥaḳdan ol fāriġ ne cām-ı pür-ṣafādan geç

5. Beḳā bezmindedür **Rūḥī** ṣafā-yı bāde-i cennet
İrişmekse ġaraż ol ẕevḳe bu bezm-i fenādan geç

148.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Ġazel-i Āzerī Tahmīs-i Peyāmī
I

1. ‘Āşıḳ ol varını bir yār-ı gül-endāma degiş*
2. Ṭālib ol gevher-i ‘aḳlı ġam-ı eşnāma degiş
3. Dimezem ẕevḳini var miḥnet-i eyyāma degiş

---

4 ‘aḳluñ: ‘aḳlın RBD.

147. AEM: 43[a] ; Rūḥī-i Baġdādī: *Dīvān*: G.98.

1 gel: bu RBD.
2 bed-ḫūya: bed-gūya RBD.
3 def‘i mümkindür: def‘i āsāndur RBD. // ol sen: ol ol RBD.
4 cāmı ḳo: cām Ø AEM. // cām-ı pür-ṣafādan: cām-ı dil-güşādan RBD.
5 bāde-i cennet: bāde-i vaḥdet RBD.

148. AEM: 43[b]

1 *Bu şiir Peyāmī’nin şiirleri arasında bulunmamaktadır. (bkn. Ali Nihat Tarlan, *Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. asır Divan Şiiri Revanī-Hayretī-Haverī-Ahī-Peyamī, Sanī*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1949.)

4. Ṣūfī tesbīḥ-i riyāyı mey-i gül-fāma degiş
5. Ḫırḳa-i zühd ü riyāyı çıḳarup cāma degiş

II

1. Çekme her dilber içün āh-ı seḥer ‘ārif iseñ
2. Ḳılma her tīr-i ġama sīne siper ‘ārif iseñ
3. İtme her ġonce-i zībāya naẓar ‘ārif iseñ
4. ‘Ārife çünki yiter bir gül eger ‘ārif iseñ
5. Götüri ‘ālemi bir yār-ı gül-endāma degiş

III

1. İster-iseñ ki seni eylemeye çarḫ melūl
2. Diler-iseñ saña reşk eyleye erbāb-ı ‘uḳūl
3. İtmek-ister iseñ eger perde-i esrār-ı ḥuṣūl
4. Bulmaḳ isterseñ eger Ka‘be-i maḳṣūda vuṣūl
5. Çıḳarup aṭlas-ı dībāyı bir iḥrāma değiş

IV

1. Bī-sütūn-ı ġam[ı] Ferhād gibi eyle mekān
2. Ḳays-veş tīh-i muḥabbetde olup ser-gerdān
3. Olmaḳ isterseñ eger nām-ver-i her devr-i cihan
4. Cānı cānāneye vir ol yüri bī-nām u nişān
5. Merd iseñ naḳd-ı ḥayātı bir eyü nāma degiş

V

1. Ey **Peyāmī** yüri ol ṭālib-ı i‘zāz-ı beḳā
2. Ṣabr ḳıl cānına kār eyler-ise renc ü ‘anā
3. Gör nedür Ṣānī-İ Selmān Ẓahīr-i şu‘arā
4. Ẕevḳ-i bāḳī bulayum dirseñ eger **Āzeriyā**
5. ‘Ālemüñ ẕevḳ u ṣafāsın ġam u ālāma degiş

149.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Ḥayretī

1. ‘Āşıḳ-ı dīdāruñam dīdār ḥaḳḳıçün begüm
   Nūr-ı pāk-ı Aḥmed-i muḫtar ḥaḳḳıçün begüm
2. Başumı kesseñ baña senden kesilmek yoḳ durur
   Ẕülfiḳār-ı Ḥaydar-ı Kerrār ḥaḳḳıçün begüm
3. ‘Aşḳuña çünki belī didüm belādan dönmezem
   Şol ezelden itdüğüm iḳrār ḥaḳḳıçün begüm
4. Yıḳma göñlüm ḫānesin luṭf eyle beytullāhdur
   Bu evi bünyād eden mi‘mār ḥaḳḳıçün begüm

---

149. AEM: 43^{b} ; Ḥayretī: *Dīvān*: G.269.
2 yoḳ durur: begüm AEM.
3 çünki: çün kim HD. // ezelden: ezelde HD.
4 evi: eve HD. / eden: uran HD.

5. **Ḥayretī** abdālı ḳılma ḫ^{v}ān-ı vaṣluñdan ıraġ
Tekye-i Ḥaḳda olan esrār ḥaḳḳıçün begüm

150.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Meşāmī

1. Cefā vü mihrüñ ol cānān birin bilür birin bilmez*
Ġam u şāduñ dil-i nādān birin bilür birin bilmez

2. Baña gel mescide meyḫāneden geç deyü pend eyler
'Acebdür zāhid-i nādān birin bilür birin bilmez

3. Kitāb-ı şīveden fenn-i vefādan hīç su'āl itmeñ
Daḫi nevrestedür cānān birin bilür birin bilmez

4. Ṭarīḳ-i hecr rāh-ı vuṣlatı dil bilürem dirse
İnanmanuz ol ser-gerdān birin bilür birin bilmez

5. Ḥabīb ile raḳīb aḥvālini ṣormañ **Meşāmī**den
O bir dīvānedür yārān birin bilür birin bilmez

151.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Bāḳī Efendi

1. Eyledi müjde-i gül bülbüli şād u ḫurrem*
Ġoncanuñ yüzi açıldı güle düşdi şebnem

2. 'Ālemüñ neyleyeyüm bāġ u bahārın sensüz
Baña sen ruḫları gülzār-ile ḫoşdur 'ālem

3. Kim ola kūyuña rehber deyü fikr eyler-iken
Düşe geldi öñüme ḳaṭre-i eşk-i dīdem

4. Dāne-i ḫāline baḳ cennet-i ruḫsārında
Nice ṣabr eylesün Allāhı seversen ādem

5. Dil-i şūrīdeye ḳıl pend ü naṣīḥat geh geh
Nefesüñ gelsün eyā nāṣiḥ-i ṣūfī dem dem

6. Gerçi nāziklik-ile aġzın arar engüştüñ
Demir ammā dehenüñ sırrını ṣaḳlar ḫātem

---

150. AEM: 44[a]
1 *Bu şiirin sadece mahlas beyiti tespit edilmiştir. (Yeniterzi, 2001: 9.)

151. AEM: 44[a] Bāḳī: *Dīvān*: G.331.
1 bülbüli: bülbül AEM. // yüzi: gönli BD. *Bu şiir divanda 6 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Var ise tazelendi bag-ı nihal-i emelin
Reşehat-ı kalem-i hazret-i sultan-ı kerem
2 neyleyeyüm: neyleyeyin BD.
3 Bu beyit divanda yoktur.
5 nāṣiḥ-i ṣūfī: sofī-i nāsih BD.
6 Bu beyit divanda yoktur.

7. Ābdār olsa nola mīve-i şi‘r-i **Bāḳī**
Urmadı kimse bu bāġ içre daḫi böyle ḳalem

152.

Mütefā‘ilün fe‘ūlün mütefā‘ilün fe‘ūlün
Kāmil + + – + – / + – – / + + – + – / + + –
Rāġıb

1. Neden ey göñül bu ḥayret neden āh u vāha ruḫṣat
Meger eylemiş bir āfet seni vaḳf-ı derd-i ḥasret

2. Nice āfet āfet-i cān sitem-āferīn ü fettān
Nigehi belā nigehbān müjeler ḳażā niyābet

3. O nigeh-i çeşm-i pür-gū o remīde ṭarz-ı āhū
Odur ebruvān-ı dil-cū dili itmesün mi ġāret

4. Ruḫ-ı āli gül gül olmış ḫum-ı zülfi sünbül olmış
Lebi ṣorma bir mül olmış ki virür cemāde ḥālet

5. Külehin ide şikeste ola çeşm-i mesti ḫaste
Ala tīġ-ı nāzı deste vire bezme şūr u dehşet

6. Leb-i nāz-ı dür-feşānı ide nükteler zebānı
Daḫi ḫandeler nihānı vire iḫtimāl-i vuṣlat

7. Ṭarabuñ idüp tamāmı vire ḳaddine ḫırāmı
İde raḳṣ içün ḳıyāmı o zamān ḳopar ḳıyāmet

8. Ala destine piyāle ṣuna būseden nevāle
Baḳılur mı ḳīl ü ḳāle getürür mi tevbe ṭāḳat

9. Ne ḫayāl-i Ṣā’ib ister ne kemāl-i Ṭālib ister
Bu ki ṭab‘-ı **Rāġıb** ister vire ḥüsn-i zīn u zīnet

153.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Bāḳī

1. Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf*
Gūyiyā cenge durur nīze-güẕerān ṣaf ṣaf

---

7 bu: Ø AEM. / bāġ içre daḫi böyle: daḫi böyle bāġ içre AEM.
152. AEM: 44[b] ; Rāġıb: *Dīvān*: G.19.
1 neden ey: nedür ey RD.
3 odur: od AEM.
4 lebi: leb AEM.
5 külehin: külehüñ RD.
7 idüp: olup RD. // ide: eyle AEM.
9 vire ḥüsn-i zīn u zīnet: vire böyle ḥüsn-i zīnet RD.
153. AEM: 45[a] ; Bāḳī: *Dīvān*: G.229.
1 *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.

2. Seni seyr itmek-içün reh-güẕer-i gülşende
İki cānibde durur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

3. Cāmi‘ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

4. Gökde efġān iderek ṣanma geçer ḫayl-i küleng
Çekilür kūyına murġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf

5. Kūyuñ eṭrāfına ‘uşşāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Ka‘bede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

6. Ehl-i dil derd ü ġamuñ ni‘metine müstaġraḳ
Dizilürler keremüñ ḫ^{v}ānına mihmān ṣaf ṣaf

7. Leşger-i eşk-i fırāvān-ile ceng itmek-içün
Gönderür mevclerin lücce-i ‘ummān ṣaf ṣaf

8. Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām itse ‘alem gibi ḳalem
Leşger-i saṭrı meger defter ü dīvān ṣaf ṣaf

9. Ḳadrini seng-i muṣallāda bilüp ey **Bāḳī**
Ṭurup el baġlayalar ḳarşuna yārān ṣaf ṣaf

154.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Mātemiyye-i Rūḥī

1. Göñül māh-ı Muḥarremdür ḳanı feryād u efġānuñ
Niçün virmez cihānı seyle eşk-i çeşm-i giryānuñ

2. Anuñçün ṭutdılar yıl başını māh-ı Muḥarrem kim
Cedīd olur bu ayda mātem-i şāh-ı şehīdānuñ

3. Bu māh ol māhdur kim Muṣṭafanuñ ḳurretü’l-‘aynı
Şehīd-i ḫançer-i bī-dādı oldı Şimr* nādānuñ

4. Bu māh ol māhdur ki Murtażānuñ naḳd-ı īmānı
Esīr oldı elinde bir bölük bī-dīn ü īmanuñ

5. Yezīdüñ ey felek ḳuṭb-ı murādı üzre dönmekden
Bozılsa yegdi pergāruñ dükense yegdi devrānuñ

6. Ḳanı bir ḫāksār-ı ḫānedān-ı āl-i Aḥmed kim
Yaḳa bir āh-ile nüh saḳfını gerdūn-ı gerdānuñ

---

2 durur: ṭurur BD.
4 kūyına: kūyuña BD.
7 mevclerin: mevcler AEM.

154. AEM: 45[a] ; Rūḥī-i Baġdādī: *Dīvān*: G.678.
2 ṭutdılar: dutdılar RBD.
3 *Şimr kelimesi tersten yazılmış ve yanına *la‘net-i cān* şeklinde not düşülmüştür.
4 naḳd: Ø AEM.
5 pergāruñ: pergāluñ RBD. / devrānuñ: cevlānuñ RBD.

7. Ḥüseynüñ ravżasın seyr it ḳıyāmet görmek istersen
Ki ṭutmış serv-ḳadlerle mātemin ol şāh-ı ẕī-şānuñ

8. Yeter ḳan aġla **Rūḥī** Kerbelāyı ġarḳ-ı ḫūn itdüñ
Gider seyle mezārı ḳorḳarum şāh-ı şehīdānuñ

155.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Nef'ī

1. 'Ārif ol ehl-i dil ü rind-i ḳalendermeşreb ol
Ne müselmān-ı ḳavī ne mülḥid-i bī-meẕheb ol

2. 'Aḳla maġrūr olma Eflāṭūn-ı vaḳt olsañ eger
Bir edīb-i kāmili gördükde ṭıfl-ı mekteb ol

3. Āfitāb-ı 'ālem-ārā gibi sür ḫāke yüzüñ
Kevkebe baṣdur cihānı hem yine bī-kevkeb ol

4. Lā-mekān ol hem maḥallinde yerüñ bekle yine
Gāh mihr-i 'ālem-ārā gāh māh-ı Neḫşeb ol

5. 'Āşıḳ ol senüñ melāmetden beri it göñlüñi
Ne ḫam-ı gīsūya meftūn ne esīr-i ġabġab ol

6. Ḫıżra minnet çekme var ṣonra dil-i **Nef'ī** gibi
Lü'lü'-i āb-ı ḥayāt-ı feyż-ile leb-ber-leb ol

156.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Fużūlī

1. Ey kemān-ebrū şehīd-i nāvek-i müjgānuñam
Bulmışam feyż-i naẕar senden senüñ ḳurbānuñam

2. Ḳākülin tārına peyvend itmişem cān riştesin
Başuñ-içün bir teraḥḥum ḳıl ki ser-gerdānunām

3. Nola ḳılsam terk-i mey minnet ḳılup zāhidlere
Neylerem mey neş'esin men kim senüñ ḥayrānuñam

4. Şāne-veş yüz nāvek-i ġam sançılupdur baġruma
Tā esīr-i ḥalḳa-i gīsū-yı müşg-efşānuñam

---

7 tutmış serv-ḳadler: Ø ser-ḳadler AEM / ẕī-şānuñ: devrānuñ RBD.
8 ḳorḳarum: ḳorḳarın RBD.
155. AEM: 45^{b} ; Nef'ī: *Dīvān*: G.83.
1 dil ü: dil ol NFD.
5 senüñ melāmetden: ammā alāyıḳtan NFD.
6 ṣonra: Ø AEM.
156. AEM: 45^{b} ; Fużūlī: *Dīvān*: G.204.
2 ḳākülin: ḳākülüñ FD.
4 baġruma: cānuma FD.

5. El çeküp ḳaṭ‘-ı naẓar ḳılmış ‘ilācumdan ṭabīb
Bildi gūyā kim ḫarāb-ı nergis-i fettānuñam

6. Cāna meylüñ var ise ḥükm eyle teslīm eyleyem
Pādişāhum ben senüñ bir bende-i fermānuñam

7. Ġonca ḳılmaz şād u gül açmaz ṭutulmış göñlümi
Ārzūmend-i ruḫ u āl ü leb-i ḫandānuñam

8. Ḳan idüp bağrum işüm āh itme her dem ey felek
Ḥürmetüm ṭut bir iki dem kim senüñ mihmānuñam

9. Ḫalḳ-ı ‘ālem ‘ıyd içün ki yilde bir ḳurbān keser
Dem-be-dem sā‘at-be-sā‘at ben senüñ ḳurbānuñam

10. Ey **Fużūlī** āteş-i āh-ile yandurdın beni
Ġālibā ṣanduñ ki şem‘-i kulbe-i aḥzānuñam

157.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

Nihānī

1. Bir kimse ‘aceb yoḳ mı benüm sīnemi yara
Sīnemde olan yārelerüm şerḥ ide yāra

2. Ġamzeñ oḳı kim uġramış ol bağrı kebāba
Peykān yüregin eylemiş anuñ iki pāre

3. Raḥm eyle baña tā saña raḥm eyleye Allāh
Ey cān alıcı ḳan içici çeşm-i ḫumāra

4. Ḥālüñle ḫayālüñ göreli aġ yüzüñ üzre
Yazmaḳ oḳumaḳ oldı benüm başuma ḳara

5. Gel ‘ār ile nāmūsuñı terk eyle **Nihānī**
Pes ‘āşıḳ olan baḳmaz imiş nāmūs u ‘āra

158.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

Bāḳī

1. Göñül dāġ-ı ġamuñla sīnede bir şem‘ uyandurmış
Çerāġ-ı ‘aşḳa bir ġarrā ḳızıl altunı yandurmış

---

6 ben: men FD.
7 ṭutulmış: dutulmuş FD.
8 ṭut: dut FD.
9 Bu beyit divanda yoktur.
10 yandurdın: yandurduñ FD. // beni: meni FD.
157. AEM: 46[a]
158. AEM: 46[b] ; Bāḳī: *Dīvān*: G.219

2. Göñüller naḳdin almış yār girmiş ḫalḳa-i ẕikre
Bir iki derd-mend āvāreyi varmış dolandurmış

3. Dimeñ Mecnūna gelmiş ‘aḳıbet Leylādan istiġnā
Belā-yı ‘aşḳ o ser-gerdānı cānından uṣandurmış

4. Bulup saḳḳā-yı hicrān teşne-dil ṣaḥrāda Mecnūnı
Ecel peymānesin ṣunmış ḥayāt ābına ḳandurmış

5. Bu gün **Bāḳī**ye ol āfet viṣālüñ va‘deler ḳılmış
Yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandurmış

159.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Fāżıl

1. Seyr-i gülzāre buyur serv-i revānum ṣıḳ ṣıḳ
Bülbülüñ ‘aḳlına gel beñzine vir çalıḳlıḳ

2. Ḫāne yapdurdum efendüm saña dil nāmında
Anı görmezsen eger ḥażretine lāyıḳ yıḳ

3. Ġamı çıḳarmaḳ içün bezm-i neşāṭ-efzādan
Didi çār pāresin ol ceng-i civānuñ çıḳ çıḳ

4. Her daḳīḳa getürür ‘aḳluma o raḳḳāṣı
Āh ol aṣılacaḳ sā‘at urıcaḳ dıḳ dıḳ

5. Öyle zūr eyledi endīşe-i süḫan-ı **Fāżıl**
Aġlayup câme-i bī-çāre çaġırdı vıḳ vıḳ

160.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘īlü fā‘ilün
Mużāri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –
Nedīm

1. Zülf ü külāhı virdi ḫalel Maġrib-i Fasa*
Çeşm-i kebūdı ṣaldı aḳın mülk-i Çerkese

2. Çāk itmesün mi câme-i sebzin görince dil
Baḳ ol yeşil muḳaddeme ol ḳırmızī fese

3. Neyzen bezmde muṭrıba hem-vāre keç baḳar
Bilmem miyānlarında nedür bu münāfese

---

3 ‘aşḳ: Ø AEM.
5 viṣālüñ: viṣālin BD.
159. AEM: 46[b] ; Enderunlu Fāżıl: *Dīvān*: s.24.
2 görmezsen: görmezseñ EFD.
3 ġamı çıḳarmaḳ: ġam çıḳarmaḳlıḳ AEM.
5 endīşe-i süḫan-ı Fāżıl: endīşeye Fāżıl-ı süḫanüm EFD.
160. AEM: 47[a] ; Nedīm: *Dīvān*: G.129.
1 *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
2 dil: gül NED. // ol yeşil: şu yeşil NED. / ol ḳırmızī: şu ḳırmızī NED.

4. Gelmiş ḫaṭṭ-ı siyeh ruḫına şimdi ey göñül
Ṣamūr ḫoş yaḳışmış o gül-penbe aṭlasa

5. Ebrūlar üstine dökülüp kāküli **Nedīm**
Taṣvīr-i Çīni yazmış o ṭāk-ı muḳarnese*

161.

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –
Fıṭnat

1. Güller ḳızarur şerm-ile ol ġonce gülince
Sünbül ḫam olur reşk ile kākül bükülince

2. 'Anḳā daḫi olursa düşer pençe-i 'aşḳa
Ṣayd-ı dile şehbāz-ı nigāhı süzilince

3. Ol ġonce-i neşküfte olur gül gibi ḫandān
Şebnem gibi eşk-i dil-i şeydā dökilince

4. Her tārı birer mār olur genc-i ḫasende
Ruḫsārına zülf-i siyehüñ şāne bulınca

5. Cān virmek ise ḳaṣduñ eger 'aşḳ-ile **Fıṭnat**
Ḫāk-i der-i dildārdan ayrılma ölince

162.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Nābī Efendi

1. Yāra açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek*
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek

2. Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

3. Pāyine bāri bu taḳrīb-ile düşsem yāruñ
Ḳalmadı āh meded tāb u tüvānum diyerek

4. Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

5. Yār söyletdi baña bu ġazeli ey **Nābī**
Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek

---

4 siyeh: siyāh NED. / şimdi: āh NED.
5 İkinci dize AEM'de şöyledir: *"Taşvīr yarılmış o ṭāk-ı muḳarsa"*.

161. AEM: 47[a] ; Fıṭnat: *Dīvān*: G.51.
2 nigāhı: nigāhuñ FHD.
4 tārı: tār AEM.

162. AEM: 47[a] ; Nābī: *Dīvān*: G.445.
1 gele: gel ND. / ey rūḥ-ı revānum: ey şūḫ-ı cihānum ND. *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
2 sīmīn-teni: sīm-teni AEM.
3 meded: Ø AEM.

163.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

Sulṭān Murād Ḫān

1. A‘ṣamtü ilā Rabbin hüve’l-ḥaḳḳu celīl
   Ferdün ṣamaedün ḳādirün Allāhu cemīl

2. Ḥalümi ne ḥācet ki beyān ide zebānum
   Ed-dem‘u mine’l-‘aynı ile’l-ḥāli delīl

3. Elbetde bu ḥālümden o yāruñ ḫaberi var
   El-ḳalbi mine’l-ḳalbi ile’l-ḳalbi sebīl

4. ‘Āşıḳ nice sāġ ola ki yārdan ola ayru
   El-‘āşıḳu min hicrike fānin ve ‘amīl

5. Ḥāşā ki **Murād** ġayrıya meyl eyleye senden
   Ḳalbi leke mine’l-mehd ile’l-laḥdi yemīl

164.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

Naẓīre-i Ḥasbī

1. Fevvaḍtu ile’llāhi hüve’r-Rabbi celīl
   Ḥatta eḥadün ḳādirün ile’l-faṣli cemīl

2. Yoḳ varlıġı iṣbāt[ı] içün ġayrıya teklīf
   El-‘aḳlu lehū yeşhudu ve’n-naḳli delīl

3. ‘Adl eylesün ol şeh ki diler Ḥaḳḳa teḳarrüb
   Eş-şer‘u şefīfun ve ile’llāhi sebīl

4. Aḳsa nola dil ‘ārıżuñ ābın görüp müdām
   El-cinsü me‘a’l-cinsi kemā ḳalīle yemīl

5. Bu naẓm şehe nice naẓīre diye **Ḥasbī**
   Fi’l-ḥüzni meḍā’l-‘ömri hüve’l-āne ‘alīl

165.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

İbn-i Neccār

1. Lebüñ vaṣfında sulṭānum dehān ‘āşıḳ zebān ‘āşıḳ
   Saña ey mihr-i tābānum zemīn ‘āşıḳ zamān ‘āşıḳ

---

163. **AEM: 47[b] ; Murādī: *Dīvān*: G.815.**
1 İlk dize AEM’de şöyledir: *“İ‘taṣamtü ila’llāhi hüve’l-ḥaḳḳu’l-celīl”* // ṣamaedün ḳādirün: eḥadün muḳadirün MRD.
2 ile’l-ḥāli: ilā ḥali MRD.
4 fānin ve ‘amīl: ḳadkānu ‘alīl AEM.
164. **AEM: 47[b]**
165. **AEM: 48[a] ; Neccār-zāde Rıżā: *Dīvān*: G.159.**

2. Vücūd-i ‘āleme bā‘iṣ vücūduñ olduġı ẓāhir
Mine’l-evvel ile’l-āḫir saña kevn ü mekān ‘āşıḳ

3. Eger maḫfī eger peydā eger ‘āḳıl eger şeydā
Senüñ şevḳuñ ile cānā nihān ‘āşıḳ ‘ayān ‘āşıḳ

4. Uṣūl-i ‘āşıḳān ile budur āyīn-i eṭvārı
Döner çarḫ-ı taḫayyürde ider devr-i revān ‘āşıḳ

5. Gören ‘āşıḳ cemāl-i bā-kemālin görmeyen ‘āşıḳ
O gül-ruḫsāra billāhi Ḫudāvend-i cihān ‘āşıḳ

6. Eyā sulṭān-ı maḥbūbān buyur erbāb-ı ‘aşḳ içre
Disünler **İbn-i Neccār**a budur ibn-i filān ‘āşıḳ

166.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
İlāhī

1. Eyā ‘ālemlerüñ şāhı tecellī ḳıl tesellī ḳıl
Göñüller burcınuñ māhı tecellī ḳıl tesellī ḳıl

2. Cigerden eylerüm feryād bu benlik da‘vāsından dād
İkilikden ḳılup āzād tecellī ḳıl tesellī ḳıl

3. Döküp gözyaşını her an ‘ināyet ḳıl Raḥīm sulṭān
Cemālüñden idüp iḥsān tecellī ḳıl tesellī ḳıl

4. Ḥabībüñe bizi ḳıl yār muḥabbet şem‘ini uyar
Eyā leylī-ṣıfat dildār tecellī ḳıl tesellī ḳıl

5. Bu **Merkezī** ḳuluñ cāndan yine ister sehāsından
Açup ḥüsnüñ niḳābından tecellī ḳıl tesellī ḳıl

167.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –
Ḥażret-i Sezāyī raḥmetullāh aleyh

1. Tennūr-ı dile od yaḳup āh-ı şererümden
Bir özge kebāb ma-ḥāżır itdüm cigerümden

2. Derd ehline nūş itmek-içün eyledüm iḥżār
Bezm-i ġama iki şīşe mey dīdelerümden

3. Şeb-tā-be-seḥer zārum o yāre eşer itmez
Lerzīde felek gerçi ki āh-ı seḥerümden

---

3 eger ‘āḳıl: vü ger ‘āḳıl NRD. // şevḳuñ: şevḳın AEM.
4 ‘āşıḳān: ṣūfiyān NRD. / āyīn ü: āyīn-i NRD.
166. AEM: 48[a] ; Rūşen Efendi: *Mecmū‘a-i İlāhiyyāt*: 59[b]
3 idüp: ḳılup RE.
5 ister : Ø AEM.
167. AEM: 48[b] ; Sezāyī: *Dīvān*: G.274.

4. Āvāze-i hecr ü elemi düşeli cāna
Mātemzededür ins ü melek bu kederümden

5. Dil-beste-i zülf-i siyehem yine **Sezāyī**
Sevdā-yı cünūn gitmedi bir laḥẓa serümden

168.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Tā ezelden sen benimle 'ahd ü peymān eyledüñ*
Gösterüp ol ḫūb cemālin ya ne pinhān eyledüñ

2. Dimedin mi sev beni derdine dermān olayum
Sevdigümçün artdı derdüm ya ne dermān eyledüñ

3. Bir ḳulına virmedüñ dünyāda bir gömlek giye
Bir ḳuluña mülk virüp hem Süleymān eyledüñ

4. Bir ḳulını Kerbelāda eyledüñ ṣusuz şehīd
Bir ḳulını ḳul iken Mıṣr içre sulṭān eyledüñ

5. Hem ḳuluñdur hem Resūlüñdür ḥażret-i Muṣṭafā
On sekiz biñ 'ālem içre anı sulṭān eyledüñ

6. **Şeyh Cemāl**üñ aġlamakdan gözlerinden ḳan gelür
Yiri gögi 'arş u kürsī dosta seyrān eyledüñ

169.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Müfred

1. Sikender-seyr isende sedd-i nuṭḳ it pīş-i kāmilde*
Felāṭūn-ı ḥaḳīḳat-bīne naḳl-ı mācerā olmaz

---

4 elemi: elemüm SD. / cāna: dehre SD.
5 laḥẓa: kerre SD.

168. AEM: 48[b] ; Taha Toros: *Çukurovada Etili Halk Şairleri*: s.45.

1 ol ḫūb cemālin gül cemālini TT. / ya ne: yine TT. *Bu şiir TT'de 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Bir kulına her bir yerde eyledin arz-ı cemal
Bir kulını bin terani ile giryan eyledün
2 artdı derdüm ya ne: alāmuma sanki TT.
3 İlk dize TT'de şöyledir: *"Bir kulına mülk virmedin 'ālemde bir gömlek giye".* // bir ḳuluña mülk virüp: bir kulına mülki virdün TT.
4 Mıṣr içre: Mıṣra TT.
5 ḥażret-i Muṣṭafā: ṣāh-ı kevneyn Muṣṭafā AEM.
6 Bu beyit TT'de şöyledir:
"Şeyh Cemal aglamakla gözlerinden kan döker
Arşı görüp cümlesini desti hayrān eyledün"

169. AEM: 48[b]

1 Fennī Dede'ye ait olan bu müfret beyit Salim'in tezkiresinde (İnce, 1977: 569.) ve Esrar Dede'nin Tezkire-i Şu'arā-yı Mevleviyye'sinde (Genç, 2018: 242-244.) yer almaktadır.

170.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Der Na‘t-ı Şerīf

I

1. Merḥabā ey şu‘le-i āyīne-i sırr-ı Ḫudā
2. Merḥabā ey şāhid-i dīdār-ı maḳṣūd’ül-verā
3. Merḥabā ey maẓhar-ı sırr-ı Cenāb-ı Kibriyā
4. Merḥabā ey nām-ı pākündür Muḥammed Muṣṭafā

II

1. Sidreden teşrīfini tebşīr idüp peyk-i celīl
2. Şānuña yüz dört kitāb oldı ṣarāḫatle delīl
3. Cedd-i pakindür Ḫalīlullāh ey ḥūr-ı cemīl
4. Merḥabā ey ḳurretü’l-‘ayn[eyn-ı] nūr-ı aṣfiyā

III

1. **Naḳşī** ġam-ḫ^{v}āreñi ser-defter-i ‘uşşāḳ ḳıl
2. Āsitānuñda cemālin şem‘ine müştāḳ ḳıl
3. Sırrını göster viṣālin bezmine ilḥāḳ ḳıl
4. Merḥabā ey a‘lem-i esrār-ı ġayb-ı māverā

---

170. AEM: 49^{a} ; Naḳşī: *Dīvān*: İ.7.

I

2 ey: Ø AEM.
3 sırr-ı: feyż-i NİD.
4 ey nām-ı pākündür: nām-ı şerīfüñdür NİD.

II

1 teşrīfini: teşrīfüñi NİD.
3 pākindür: pāküñdür NİD. / ḥūr-ı: nūr-ı NİD.

III

1 Naḳşī ġam-ḫ^{v}āreñi: Āh Naḳşī bendeñi NİD.
2 cemālin şem‘ine: cemālüñ nūrına NİD.
3 viṣālin: viṣālüñ NİD.

171.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Na't-ı Şerīf

1. Āfitāb-ı ṣubḥ-ı *mā evhā* ḥabīb-i Kibriyā*
Māhtāb-ı şām-ı *ev ednā* ḥabīb-i Kibriyā

2. Cevher-i küll tāb u sūz-ı mihrinüñ pervānesi
Şem'-i bezm-i leyletü'l-esrā ḥabīb-i Kibriyā

---

171. AEM: 49[a] ; Nazīm Yahyā: *Dīvan*: s.336.

1 *Böylece Allah kuluna vahyedeceğini vahyetti (Necm 53/10) âyetinden iktibas.*
(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu (Necm 53/9) âyetinden iktibas.

*Bu şiir divanda 25 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Akl-ı evvel kayd-ı bend-i aşkınun divanesi
Nazenin-i hazret-i Mevla habib-i Kibriya

Sıdk u adl ü hilm ü ilm-i zatına mazhar idüp
Virdi çar-erkana fer Hakka habib-i Kibriya

Çaryar-ı ba-safadur hem-dem-i kaşanesi
Sahibü'l-Mirac mevlana habib-i Kibriya

Ebru-yı ikbalinün mah-ı felek hasret-keşi
Bedr-i taban-ı cihan-ara habib-i Kibriya

Gisu-yı iclalinün mihr-i münevver şanesi
Neyyir-i rahşan-ı bi-hemta habib-i Kibriya

Bezmgah-ı sagar-ı aşkı dil-i şuridegan
Neşe-bahş-ı aşık-ı şeyda habib-i Kibriya

Kalb-i arifdür şarab-ı şevkinün humhanesi
Sine-çak-i her dil-i dana habib-i Kibriya

Kase-i inamınun şah u geda dil-teşnesi
Mest-i aşkı Hızr ile İsa habib-i Kibriya

Bade-i ihsanınun ins ü melek mestanesi
Sadr-ı bezm-i suret u mana habib-i Kibriya

Cuybar-ı cıdunun mah-ı münevver kuzesi
Teşnesi dünya vü mafîha habib-i Kibriya

Mihr-i enver çeşme-sār-ı lutfunun peymanesi
Feyz-bahş-ı alem-i bala habib-i Kibriya

Arş cah-ı kudretün evc-aşina-yı rifati
Husrev-i kürsi-i isitgna habib-i Kibriya

Çarh-ı bag-ı şanınun bir sebze-i biganesi
Gülşen-i kurba çemen-pira habib-i Kibriya

Kulzüm-i esrār u hikmetde dür-i kudret-sadef
Kan-ı kevne gevher-i yekta habib-i Kibriya

Genc-i irfan-ı kemalün gevher-i yekdanesi
Bahr-ı raza lülü-i lala habib-i Kibriya

Hilat-ara-yı le amrük tacdar-ı istifa
Fahr-ı dünya mefharet ukba habib-i Kibriya

İns ü canun matlab-ı ala olan cananesi
Kainata maksad-ı aksa habib-i Kibriya

Mest-i ser germ-i maasidür bugün şeyda Nazim
Eyleye şefkat meger ferda habib-i Kibriya

3. *Ve'ḍ-ḍuḥā* vaṣf-ı güli *ve'l-leyli* şerḥ-i sünbüli
Bāġ-ı *Yāsin* ravża-i *Ṭahā* ḥabīb-i Kibriyā

4. Bülbül-i *levlāk* ẕāt-ı *lī-ma'allāh* lānesi
Bezm-i ḳurba ṭūṭi-i gūyā ḥabīb-i Kibriyā

5. Kuḥl-ı *mā zāġa'l-baṣar* maḥṣūṣ-ı çeşm-i ekḥali
Ḫāk-i pāyı sürme-i ḥavrā ḥabīb-i Kibriyā

6. Umarum ma'ẕūr ola evżā'-ı küstāḫānesi
Baḳma noḳṣān-ı **Naẓīm**a yā habīb-i Kibriyā

172.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Na't-ı Resūl

1. Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyum yā Resūlullāh*
Dil-āzürde-i ḫār-ı cefāyum yā Resūlullāh

2. Nola olsam devā-cūyende-i dārū-yı iḥsānuñ
Esīr-i derd-i 'aşḳum mübtelāyum yā Resūlullāh

3. Nigāh-ı şefḳatüñden ben ġarīb ü zārı dūr itme
Yoluñda bende kemter ḫāk-ı pāyum yā Resūlullāh

4. Meded sendedür ey kān-ı şefā'at bendeñe yoḫsa
Ḥużūr-ı Haḳda maḥcūb-ı ḫaṭāyum yā Resūlullāh

5. Yüzüm yoḳ 'arż-ı ḥāle 'arṣagāh-ı ḥaşre varduḳda
Günehkārüm giriftār-ı hevāyum yā Resūlullāh

6. Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dilşād eyle ben zārı
Naḥīfīyüm ḳapuñda bir gedāyum yā Resūlullāh

---

3 *Kuşluk vaktine andolsun (Duhā 93/1) âyetinden iktibas.*
(Ortalığı bürüdüğü zaman geceye andolsun (Leyl 92/1) âyetinden iktibas.
Ya Sin (Yāsin 36/1) âyetinden iktibas.
Ta ha (Tāhā 20/1) âyetinden iktibas.

4 *"Sen olmasaydın, sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım." (Keleş, 2013: 357) hadisinden iktibas.*
"Benim Allah'la..." anlamına gelir. "Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir." sözünden iktibas (Yılmaz 2013: 469).

5 *Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı (Necm 53/17) âyetinden iktibas.* *Vezin aksamaktadır.

6 umarum: isterüm NZD.

172. AEM: 49^{b} ; Naḥīfī: *Dīvān*: G.426.

1 dil-i: velī NHD. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Beni gencine-i fazl-ı Hudadan behre-yab eyle
Der-i lutfunda muhtac-ı atayüm ya Resulullah

2 iḥsānuñ: iḥsān AEM.

173.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + –/ – – + –

Muḥayyer Sünbüle

1. Ey padişāh-ı zü'l-kerem luṭf eyle bu bī-çāreye*
Cūduñ yanında ḳaṭreyem feyż eyle bu āvāreye

2. Açduñ 'ināyetden ḳapu didüñ bize *lā taḳnaṭū*
Senden ümīd eyler ḳamu hīç kimse girmez areye

3. 'Āciz menüm ḳudret senüñ 'aṣī benüm raḥmet senüñ
Ḫaste menüm şerbet senüñ sen merhem ur bu yāreye

4. Yā Rab be-dermān-ı ḥabīb 'aşḳuñ dile eyle ṭabīb
Dir **Ḥaḳḳı** taḳvā ḳıl naṣīb bu nefsümüz emmāreye

174.

5+5=10

Iṣfahān

1. Yandum yaḳıldum ben nār-ı 'aşḳa*
'Andelīb oldum gülzār-ı 'aşḳa

2. Ḫidmet-i şeyḫe ḳulluḳ idersen
Miḥrüm olursın esrār-ı 'aşḳa

3. Zülfin hevāsı eyledi giryān
Manṣūr olmışam berdār-ı 'aşḳa

4. Bezm-i elestden mest olup geldüm
Ben bende oldum ḫünkār-ı 'aşḳa

5. Feṭḥ itdi ḳalbüm çün nūr-ı ẕātı
Müstaġraḳ oldum envār-ı 'aşḳa

6. Nice Süleymān geldi cihāna
Ben **Süleymān**um serdār-ı 'aşḳa

---

173. AEM: 49[b] ; Sadettin Nüzhet Ergun: *Türk Musikisi Antolojisi*: s.386.

1 *Bu şiir TMA'da ortadan ikiye ayrılarak yazılmıştır.

2 *De ki: "Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." (Zümer 39/53) âyetinden iktibas.*

3 'Aṣī benüm: 'Aṣī Ø AEM. // ur: u AEM.

174. AEM: 49[b] ; Müstakimzāde: *Mecmū'a-i İlāhiyyāt*: 29[b].

1 oldum: olda AEM. *MM'de farklı olarak şu beyit yer almaktadır:
Dost cemaline olalı hayran
Oldum münadi bazar-ı aşka

2 Bu beyit MM'de yoktur.

3 zülfin: zülfi MM. / giryān: ḥayrān MM. // manṣūr olmışam: olmışam manṣūr MM.

5 ḳalbüm: ḳalbi MM.

175.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

Nişābūr

I

1. Ey şehīd-i Kerbelāya aġlayan*/**
2. Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün
3. Āteş-i ḥasretle sīne ṭaġlayan
4. Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün

II

1. Kimdür ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā
2. Nūr-ı çeşm-i Murtażā āl-i 'abā
3. Cedd-i pākidür Muḥammed Muṣṭafā
4. Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün

III

1. Her seḥer ṣanma ṣafaḳla şebnemi
2. Anda ḳan aġlar felekler ol demi
3. 'Ālemi ṭutdı Ḥüseynüñ mātemi
4. Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün

IV

1. Gice gündüz ey Muḥammed ümmeti
2. İdelüm cān-ı Yezīde la'neti
3. Dirseñ ire saña Ḥaḳḳuñ raḥmeti
4. Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün

V

1. Sīnede serde gerekdür dāġ ola
2. Ḳanlı yaşlar dīdeden ırmāġ ola
3. Gel dilerseñ menzilüñ uçmāġ ola
4. Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün

VI

1. Ey **Sezāyī** bilmiş ol şāh-ı Ḥüseyn
2. Cümleye sevmekdür anı farż-ı 'ayn
3. Şeksüz ehlullāha oldı nūr-ı 'ayn
4. Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün

---

175. AEM: 50[a] ; Sezāyī: *Dīvān*: Mr.4.

I

1 *Bu şiir divanda 7 benttir. Eksil olan bent şu şekildedir:
Çaryar ile Muhammed ey said
Oldılar tesmim ü zahmıla şehid
Kıydılar rahm itmeyüp bunca anid
Agla matemdür Muharremdür bugün
**Bentlerin sırası divandaki ile aynı değildir.

3 ṭaġlayan: dağlayan SD.

II

3 Bu dize divanda şu şekildedir: *Eb ü ceddīdür 'Alī hem Muṣṭafā.*

176.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

Māhūr

I

1. Eyliyen 'uşşāḳı şeydā dā'imā
2. Ṭal'atuñdur yā Resūlullāh senüñ
3. Derd-ile āh itdüren ṣubḥ u mesā
4. Ḥasretüñdür yā Resūlullāh senüñ

II

1. Merḥamet ḳıl ben ġarīb āvāreye*
2. Mücrimüm raḥm eyle yüzi ḳāreye
3. Şefḳat itmek bī-kes ü bī-çāreye
4. 'Ādetüñdür yā Resūlullāh senüñ*

III

1. Evliyānuñ sürdügi ẕevḳ u ṣafā
2. Aṣfiyānuñ gördügi nūr-ı Ḫudā
3. Enbiyānuñ bulduġı 'izzet u sehā
4. Devletüñdür yā Resūlullāh senüñ

IV

1. Ey şefī'ü'l-müẕnibīn nūr-ı eḥad
2. Bāġ-ı luṭfuñdan kerem ḳıl itme red
3. Bir ġarībüñdür **Naṣūhī** ḳıl meded
4. Ümmetüñdür yā Resūlullāh senüñ

177.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Ṣabā

1. Her nefesde bir tecellī-i Ḫudā ister göñül
   Kendüye bu ġurbet içre āşinā ister göñül
2. Görmege āyīnesinde pertev-i nūr-ı Ḥaḳı
   Ḫāk-ı pāy-ı Muṣṭafādan tūtiyā ister göñül

---

176. AEM: 50[b] ; Müstakimzāde: *Mecmū'a-i İlāhiyyāt*: 23[b].

I

1 'uşşāḳı: 'uşşāḳ AEM.

II

4 *Bu dizenin MM'de sadece "*'adetüñdür"* kısmı yazılmıştır.

III

1 Bu dize 2. dizeyle yer değitirmiştir.
2 nūr-ı: luṭf-ı MM.

IV

2 Bu dize 3. dizeyle yer değiştirmiştir.

177. AEM: 51[a] ; Rūşen Efendi: *Mecmū'a-i İlāhiyyāt*: 18[b]

1 tecellī-i Ḫudā: tecellī ey Ḫudā AEM.
2 görmege: görmeye RE.

3. Nice bir bāġ-ı fenādan zār ide dil bülbüli
Bir ḫazān irmez gülistān-ı beḳā ister göñül

4. Devlet-i dünyā vü ‘uḳbā cümle tecrīd içredür
Ne ‘abāya meyl ider ne ḫod-ḳabā ister göñül

5. Bir şeb-i Mi‘rāc içün biñ şem‘ uyandurur cānına*
Şem‘-i Ḥaḳdan şeş cihātdan żiyā ister göñül

6. **Ḥaḳḳıyā** maḥrem bulınmaz rāz-ı ‘aşḳa bu zamān
Ḫalḳ-ı ‘ālemden anuñçün iḫtifā ister göñül

178.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Rāḥatü’l-ervāḥ

1. Behey bülbül nedür feryād var eyle Ḥaḳdan istimdād
Ḫudāyı yād it olma yād ḳul ol kim olasın āẕād

2. Ḳarīn-i nefs-i emmāre ḳarīn olur begüm māre
Çeker ol ṣāḥibin nāre işi dā’im olur ifsād

3. Ḫiṭāb-ı *İrci‘ī* irse göñül maḳṣūduñı görse
Sarāy-ı vaḥdete girse olurdı ḳadr ile a‘yād

4. ‘Acebdür hikmet-i Mevlā kimi ednā kimi a‘lā
Kimi Mecnūn kimi Leylā kimi Şīrīn kimi Ferhād

5. **Hüdāyī** yalvar Allāha yüz ur ol ‘āli dergāha
İren bir ḳalb-i āgāha bulur maṭlūba isti’dād

179.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Sünbüle

1. Derd-mendüm mücrimüm dermāna geldüm ya Resūl*
Sā’ilem muḥtacınam iḥsāna geldüm yā Resūl

---

3 Bu beyit Mecmū‘a-i İlāhiyyāt’ta yoktur.
4 cümle: cümleten RE.
5 Bu beyit Mecmū‘a-i İlāhiyyāt’ta yoktur. *Vezin aksamaktadır.
6 rāz-ı ‘aşḳa: zār-ı ‘aşḳa RE.
178. AEM: 51[a]; Hüdāyī: *Dīvān*: İ.32.
1 var eyle Ḥaḳdan: var Ḥaḳdan eyle AEM.
2 ḳarīn: ḳarīb HÜD.
3 maḳṣūduñı görse: matlūbını bulsa HÜD. *Sen O’ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön! (Fecr 89/28) âyetinden iktibas*.
4 kimi ednā kimi a‘lā: kimi a‘lā kimi ednā HÜD.
5 yüz ur ol: yüz sür o AEM.
179. AEM: 51[a]; B: 36[b]
1 muḥtacınam: muḥtacuñam B. *Bu şiir B yazmasında 93[b]’de de vardır.

2. Ka‘be-i vaṣlın yolında sa‘y idüp düşdüm ġarīb
Ġayrı nem var cānumı ḳurbāna geldüm yā Resūl

3. Nār-ı ḥasret cāna geçdi cān atup cānum saña
‘Aşḳla dīdārını seyrāna geldüm yā Resūl

4. Varlıġum cümle bıraḳdum kenz-i raḥmet bulmaġa*
Baş açıḳ yalın ayaḳ dīvāna geldüm yā Resūl**

5. İntisāb-ı ẕāt-ı pāküñ ‘afv-ı cürme çün sebeb
Āsitān-ı ḥasret-i Raḥmāna geldüm yā Resūl

6. ‘Aḳl u fikrüm ḳıldı yaġma rāh-ı Ḥaḳ düşmenleri
Men mücerred sen şefā‘at-kāna geldüm yā Resūl

7. İtme **Maḥvī** bendeñi red ey şefā‘at menba‘ī
Sen gibi iḥsānı çok sulṭāna geldüm yā Resūl

180.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –
‘Uzzāl

1. Düşdi cāna ‘āḳibet sevdā-yı ‘aşḳ
Eyledi şeydā beni Leylā-yı ‘aşḳ

2. Mest olup ayılmaya tā ḥaşre dek
Yār elinden nūş iden ṣaḥbā-yı ‘aşḳ

3. Kimse bilmez ḥālini ‘āşıḳlaruñ
Gerçi [kim] mümkin degül iḫfā-yı ‘aşḳ

4. Şol elif ḳametleri dāl eyledi
Deldi baġruñ ehl-i derdüñ nāy-ı ‘aşḳ

5. Gül yanaġın ṣolduran ‘āşıḳlaruñ
Ṣūretin tebdīl eder ma‘nā-yı ‘aşḳ

6. Gözlerüm yaşı ḳo aḳsun **Ḥaḳḳıyā**
Böyle olur lü’lü’-yı lālā-yı ‘aşḳ

---

2 vaṣlın: vaṣluñ B.
3 Bu beyit B yazmasında 36^{b}’de yoktur. 93^{b}’de vardır.
4 cümle: ẕenbin B. *93^{b}’de bulunan şiirde bu dize yoktur.**Bu dize ile 6. beyitin ikinci dizesi yer değiştirmiştir.
5 ḥasret-i: raḥmet-i B.
6 ḳıldı yaġma: elden aldı B.

180. AEM: 51^{b} ; Rūşen Efendi: *Mecmū‘a-i İlāhiyyāt*: 38^{b}

1 Beyitlerin sırası RE’deki ile aynı değildir.
4 eyledi: eyletir RE.
5 ṣūretin: ṣūreti RE.

181.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Merṯīye

1. Şāh Ḥüseynüñ firḳatine aġlıyan gelsün beri*
   Āh u vāh idüp dem-ā-dem iñliyen gelsün beri

2. Kerbelāda çaġrışurlar yā Muḥammed yā ‘Alī
   Sīnesine şerḥa şerḥa dāġ uran gelsün beri*

3. Kerbelā-yı ‘aşḳ içinde cān-ile olup şehīd
   Sīnesin çāk eyleyüp ḳanlar ṣaçan gelsün beri

4. Ḳuṭb-ı ‘ālim Şeyḫ Ṣa‘bānın [ol] ‘azīz erkānını*
   Leyle-i ‘āşūrāda iḥyā iden gelsün beri

5. Hem Muḥammed meclisinde çāryār ile bile
   Ey **Fu’ādī** ḥāl-ile irşād olan gelsün beri*

182.

5+5=10

Şevḳ-i Ṭarab

1. ‘Aşḳuñ a cānum tendedür tende*
   Dil a sulṭānum sendedür sende**

2. Baña ey mālik itdügüñ eylik
   Bilürem kemlik bendedür bende

3. Saña keşf olsa *şemme vechullāh*
   Ḳanda baḳarsan andadur anda

4. ‘Āşıḳ-ı zārum dā’im aġlarum
   Baña ol yārum ḫandedür ḫande

---

181. AEM: 52[a] : Müstakimzāde: *Mecmū‘a-i İlāhiyyāt*: 64[b].

1 *Bu şiir MM’de 6 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Ol Yezide can u dilden lanet edenlerdenüz
Ol pelide seb ile lan eyleyen gelsün beri

2 *Bu dize ile üçüncü beyitin ikinci dizesi yer değiştirmiştir.

4 Şeyḫ Ṣa‘bānın: Şeyḫ Ṣa‘bān MM. // leyle-i ‘āşūrāda: yevm-i ‘āşūrāda MM.

5 bile: gelüp MM.

182. AEM: 52[a] ; Nūrī: *Dīvān*: İ.114.

1 tendedür tende: bendedür bende AND. *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir. **Bu şiir divanda 10 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Fenn-i aşkunda mahir ol sende
Çün kemal anda fendedür fende

İste cananun gözle sultanun
Ta ki ol canun tendedür tende

Nefsüni ey dil rind-i mani kıl
Anda ragbet bil rindedür rinde

Hakka bir gafil olmasa vasıl
İlmi ve’l-hasıl zandadur zanda

3 *Doğu da, Batı da (tüm yeryüzü) Allah’ındır. Nereye dönerseniz **Allah’ın yüzü** işte **oradadır.** Şüphesiz Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir (Bakara 2/115) âyetinden iktibas.*

5. Bildüm ol ḥāżır ḳalbümde nāẓır
Bilmezüm ḫāṭır ḳandadur ḳanda

6. **Nūrī** ol ṣādıḳ ‘aşḳ-ile yanıḳ
Dā’imā ‘āşıḳ zindedür zinde

183.

Fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + –
Ḥicāz

1. Maḳṣadı ‘āşıḳlaruñ*
Menzili cānān olur
İsmini yād eyleseñ
Vālih ü ḥayrān olur

2. Ḥaḳ vire cünbüşlerüñ
‘Afv ola kim işlerüñ
Menzili dervīşlerüñ
Güşe-i vīrān olur

3. Kimde ki ‘aşḳ bulına
‘Azm ide Ḥaḳ yolına
Sırrı anuñ biline
‘Aşḳ nice pinhān olur

4. ‘Aşḳ ile kim āh ider
Ḳalbini āgāh ider
‘Azmini dergāh ider
Ulu olur sulṭān olur

5. Kim ide Ḥaḳḳı edā
‘Aşḳla ḳıla nidā
Feyż-i Cenāb-ı Ḫudā
Anda nümāyān olur

6. ‘Ārife her ṣubḥ-dem
Nār ola bāġ-ı İrem
Tevbede ṣābit ḳadem
Zāl-i Nerīmān olur

---

5 ḳalbümde: ḳalbüme AND.

183. AEM: 52[a] ; Naḳşī: *Dīvān* İ.12.

1 *Bu şiir divanda 8 benddir. Eksik bend şöyledir:
Fani cihandan kesil
Ayine-i kalbi sil
Arşa-i mahşerde bil
Bir ulu divan olur

2 ola: ide NİD.

4 ider: ide NİD.

6 ṣabit: ṣabiḥ AEM.

7. **Naḳşī**-i ‘āşıḳ saña
‘Aşḳ ḫaberin vir aña
Menḳıbe-i evliyā
Reşk-i gülistān olur

184.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Güfte-i Şerīf

I

1. Hevā-yı nefs-i emmārumla hergiz ma‘ṣiyet kāram
2. Düşüp [ẕevk ü] hevāya mübtelā-i bend-i aġyāram
3. Ḫatā vü cürm-ile ālūdeyem noḳṣān ile yāram
4. Esirge ben günehkāra didüñ yā Rab ġaffāram
5. Ṭururken bāb-ı iḥsānun kimün ḳapusına varam

II

1. Beni ketm-i ‘ademden ḫulḳ idüp sen eyledüñ insān
2. Velī ben nefsüme ẓulm-ile ḳıldum irtikāb-‘işyān
3. İdersin maġfiret gelmez ilāhī şānına noḳṣān
4. Esirge ben günehkāra didüñ yā Rab ġaffāram
5. Ṭururken bāb-ı iḥsānun kimün ḳapusına varam

III

1. Didüñ *lā teḳneṭū min raḥmetullāh* ehl-i ‘işyāna
2. Ḫudāvendā beni şāyeste eyle ‘afv-ı ġufrāna
3. Cemālin gösterüp müstaġraḳ eyle luṭf-ı iḥsāna
4. Esirge ben günehkāra didüñ yā Rab ġaffāram
5. Ṭururken bāb-ı iḥsānun kimün ḳapusına varam

IV

1. Ḥabībüñ faḫr-ı ‘ālem ‘aşḳına yā Rab dilşād it
2. Beni rūz-ı cezāda ümmet-i Aḥmedle ta‘dād it
3. Ġam-ı dünyā ‘aẕāb-ı āḫretden bendeñi āẕād it
4. Esirge ben günehkāra didüñ yā Rab ġaffāram
5. Ṭururken bāb-ı iḥsānun kimün ḳapusına varam

V

1. **Şerīf**e ṭā‘at-ı tevfīḳüñi yā Rab redīf eyle
2. Me‘āṣīden beni (...) idüp dā’im ‘afīf eyle
3. Küdūrāt-ı sivādan ḫāne-i ḳalbüm naẕīf eyle
4. Esirge ben günehkāra didün yā Rab ġaffāram
5. Ṭururken bāb-ı iḥsānun kimün ḳapusına varam

---

7 ḫaberin vir: ḫaberini Ø AEM.

184. AEM: 52[b]

III

1 *De ki: “Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (Zümer 39/53) âyetinden iktibas.*

185.

Müfte'ilün müfte'ilün fā'ilün
Serī' – + + – / – + + – / – + –
Tercī'-i Bend-i Vāṣıf

I

1. Neyledi gör baña ol māh-ı mehi*
Ṭāġa düşürdi bu dil-i vālihi**
2. Geşt iderüm 'aşḳ-ile deşt-i rehi
Nāle vü efġānumı ṣanma tehi
3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī
4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihi

II

1. Ṣundı o meh destüme bir ṭolu cām
'Aḳlum alup eyledi mest-i müdām
2. Farḳ idemem nolduġumı ṣubḥ u şām
Cānuma kār itdi harāret tamām
3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī
4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

III

1. Bezm-i muḥabbetde o çeşm-i siyāh
Mest iken itdi baña bir nīm nigāh
2. Ḳalmadı 'āşıḳluġuma iştibāh
Yandı kebāb oldı ciger āh āh
3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

---

185. AEM: 53[a]; Vāṣıf: *Dīvān*: s.552.

I

1 vālihi: āgehi VD.*Bendlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
**Bu şiir divanda 16 benttir. Eksik bend şöyledir:
Ehl-i dilün talii firuz imiş
Her şeb u ruzı dem-i nev-ruz imiş
Aşk meğer suz-ı dil-efruz imiş
Nur-ı muhabbet ne ciğer-suz imiş
Ah mine'l-aşkı ve halatihi
Ahraka kalbi bi-hararatihi
Ma nazara'l-aynü ila gayriküm
Uksimu billahi ve ayatihi

II

1 o: ol AEM. / meh: meh AEM.

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

IV

1. Derd ile dīdemden aḳan ḳanlu yaş
Niceye dek bu sitem-i cān-ḫırāş

2. Āḫir idüp gönlümi vaḳf-ı telāş
'Āleme esrārumı itdürdi fāş

3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

V

1. 'Aşḳuñ onulmazmış ebed yāresi
Eyle 'ilāc uzamadan arası

2. Dönmem ölürsemde nedür çāresi
Oldum ol meh-pārenüñ āvāresi

3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

VI

1. Ḫançer-i hicrān-ile encāmkār
Yaralayup sīnecigüm yardı yār

2. Dem-be-dem itsem nola feryād u zār
Yārdan 'aşḳ oldı baña yādigār

3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

VII

1. Sen gideli ey meh-i sūz-efgenüm
Şu'lelenüp döndi tenūra tenüm

2. Yanmaḳ ise cānuma minnet benüm
Dāġ-ı derūn oldı gülüm gülşenüm

3. Āh minel-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

VII

2 gülüm gülşenüm: gül-i gülşenüm VD.

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

VIII

1. Yanmaġa şāyān mı degül şānuma
Yanmaz ise gelme benüm yanuma

2. Sūziş-i 'aşḳ itdi eşer cānuma
Añladamam ḥālümi sulṭānuma

3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

IX

1. Çeşm-i siyehüñ gibi mestāneyüm
Ḫūn-ı cigerle ṭolu peymāneyüm

2. Ḫāṭırumı yıkma ki vīrāneyüm
Bend olalı zülfüne dīvāneyüm

3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

X

1. Varumı yoḳumı ṣatup bir pula
Girdüm o dem ez-dil ü cān bu yola

2. Eyler isem da'vā-yı 'aşḳuñ nola
Çille-i 'aşḳı çekene 'aşḳ ola

3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

XI

1. Ben saña meftūn degülüm yā neyüm
Āteşe düşsem nola pervāneyüm

VIII

1 yanmaġa: yanmaya VD. // ise: isen VD.
2 eser: benüm AEM.

IX

2 bend olalı: bağlanalı VD.

XI

1 degülüm yā neyüm: degül de neyem VD.

2. Söz mi bu kim yanmadan uṣanayum
Baġruma ṭaşlar baṣayum yanayum

3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

XII

1. Ben nice ketm eyleyüm ey verd-i āl
Ḥālümi bilmez mi benüm ehl-i ḥāl

2. Yaḳdı cigergāhumı sūz-ı melāl
N'işleyeyüm ḳalmadı tende mecāl

3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

XIII

1. İtmez iseñ ey perī baña 'itāb
Şerḥ ideyüm 'aşḳı saña bāb bāb

2. Gör ne imiş derd ü ġam-ı ıżṭırāb
Ḳaṣr-ı derūnum yıḳup itdi ḫarāb

3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

XIV

1. Bād-ı muḥabbet yine esdi sere
Ḥasret ile batdı göñül ḳan dere

2. Sīnede ṣad dāġ u elem bir yere*
Meyl ideliden beri ol dilbere

3. Āh mine'l-'aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara'l-'aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

---

2 baṣayum yanayum: başıban yatayım VD.

XII

2 sūz-ı melāl: dāġ-ı melāl VD. // n'işleyeyüm: n'işleyem VD.

XIII

2 gör: baḳ VD.

XIV

1 dere: tere VD.
2 *Bu dize ikinci dizeyle yer değiştirmiştir.

XV

1. Düşdi göñül **Vāṣıf** o meh-ṭal‘ata
Neyleyeyüm irmez elüm vuṣlata

2. Ṣabr olınur mı bu ḳadar ḥasrete
Felek dili ṣaldı yem-i firḳata

3. Āh mine’l-‘aşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

4. Mā naẓara’l-‘aynü ila ġayriküm
Uḳsimu billāhi ve āyātihī

5. Āh o sertīz-i ġamzenden āh*
Bir baḳışuñ ḥālümi ḳıldı tebāh

186.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Tercī‘-i Bend-i Fehīm

I

1. Ey nigāh-ı ġażabı mest-i mey-i naḫvet-i nāz
Ġamzesi sāḳī-i cām-ı ecel-i ehl-i niyāz

2. Ey fürūġ-ı ruḫ-ı ḫoy-gerdesi ḫūrşīd-güdāz
Ey leb-i nādire gül-berg-i gül-i gülşen-i rāz

3. Ḳorḳarum rāzumı fāş ide o çeşm-i ġammāz
Āşinā oldı dile ġamze-i bīgāne-nevāz

4. Şeb-i hecr ü ġam-ı zülf ü dil-i sevdā-perdāz
İḫtiyārī degül āh eyler-isem dūr u dırāz

5. Āh idersem nola sevdān-ile ṭolmış göñlüm
Ḫaberüm yoḳ ki senüñ ‘āşıḳuñ olmış göñlüm

II

1. Ḥüsnüñ evvel baḳışumda beni itdi meftūn
Eyledi sāḥir-i çeşmin baña biñ mekr ü füsūn

XV

1 neyleyeyüm irmez: neyleyem ermez ki VD.
5 *Bu beyit divanda yoktur.

186. AEM: 54^{b}; Fehīm-i Ḳadīm: *Dīvān*: s.264.

I

1 ġażabı: ġażab AEM.
3 o: ol AEM. // bīgāne-nevāz: peykāne-nevāz FKD.
4 degül: Ø AEM.
5 olmış göñlüm: olmış göñül AEM.

II

1 çeşmin: çeşmüñ FKD.

2. Zülfin itdi dilümi silsile-cünbān-ı cünūn
Āḫirü'l-emr bu sevdā ile oldum mecnūn

3. Gördüñ oldum elem-i ʻaşḳuñ ile zār u zebūn
Şerbet-i luṭf-ile derd-i dilüm itdüñ efzūn

4. Ṭoldı tā derd-i muḥabbetle derūn u bīrūn
Başladuñ zehr-i sitemle cigerüm itmege ḫūn

5. Rūy-ı dil gösterüp itdüñ beni çün dīvāne
Olduñ ey āhū-yı vaḫşi giderek bīgāne

III

1. Bī-mürüvvet ne itdi ʻarż-ı muḥabbet evvel
Ne idi eyledügüñ luṭf u mürüvvet evvel

2. Yine virdüñ dil-i neẕẕāreye ruḫṣat evvel
Niçün itdüñ dil-i bī-çāreye şefḳat evvel

3. İtmek idi ġarażuñ çünki ferāġat evvel
Ne idi tā bu ḳadar germi-i ülfet evvel

4. Üns idi elde iken şānuña ʻādet evvel
Şāhbāzum yoḳ idi sende bu vaḫşet evvel

5. ʻAfv ḳıl ḥüsnüñe küstāh nigāh itdüm ise
İḫtiyār elde degül girye vü āh itdüm ise

IV

1. Gerçi ben serḫoş-ı ʻaşḳuñla şarāb itmez idüñ
Āteş-i cevr-ile baġrumda kebāb itmez idüñ

2. Evvel ālüftene tā böyle ʻitāb itmez idüñ
Biñ su'āl eylese bir tünd cevāb itmez idüñ

3. Luṭf iderdüñ ġażab-ālūde ḫiṭāb itmez idüñ*
Beni gördükçe ser-i rehde şitāb itmez idüñ

4. Çeşmümi āteş-i ḥasretle pür-āb itmez idüñ
Dil-i vīrānemi tekrār ḫarāb itmez idüñ

5. Şimdi ḳurbānuñ olam söyle nedür noldı sebeb
Āşinā-yı ezelīye bu tecāhül bu ġażab

---

2 zülfin: zülfüñ FKD.
5 çün: cünūn: AEM. // olduñ: oldum FKD. / ey: Ø AEM.

III

2 yine: neye FKD.
4 yoḳ: yoġ FKD.

IV

2 eylese: eyleseler AEM.
3 ālūde: ālūd AEM. *Bu beyit 4. beyitle yer değiştirmiştir.

V

1. Mest-i şīrīn-süḫanam telḫi-i-güftār nedür
Luṭfuñ evvel ne idi şimdi bu āzār nedür

2. Pür-teġāfül nigeh-i nergis-i bīmār nedür
Ġonca-i gül gibi laʻlīn-i şekerbār nedür

3. Beni gördükçe şitāb-ile o reftār nedür
Renciş-i bī-sebeb-i ġamze-i pergār nedür

4. Sitem-i ġamze yeter çeşm-i cefākār nedür
Mübtelāna nedür ey şūḫ bu eṭvār nedür

5. Sitem itmekde yine ḳādir iseñ eyle baña
ʻĀşıḳam ʻāşıḳam ey şūḫ-ı cefākār saña

VI

1. Ḫod-perestüm reviş-i dīnüñe ḳurbān olayum
ʻĀşıḳ-āyīnesin āyīnüñe ḳurbān olayum

2. Pīçiş-i ṭurra-i müşkīnüñe ḳurbān olayum*
Reşkden bister ü bālīnüñe ḳurbān olayum

3. Çeşm-i aġyār-ı süḫan-çīnüñe ḳurbān olayum
O kemān ebrū-yı pür-çīnüñe ḳurbān olayum

4. Nāvek-i ġamze-i pür-kīnüñe ḳurbān olayum
Zehr-ḫand-i leb-i şīrīnüñe ḳurbān olayum

5. Sīneñi kīneden ey āyīne-ruḥ ṣaf eyle
Öleyüm mi ele miʼrāt alup inṣāf eyle

VII

1. Ḥüsnüñi görse eger Yūsuf olur bende saña
Ḫayl-ı ʻuşşāk nice olmasun efgende saña

2. ʻĀşıḳ olurduñ eger görse idüñ sen de saña
Baʻdezīn bendeyem ey şūḫ-ı cihān ben de saña

3. Ḫande it aġlasa ḥālin dil-i nālende saña
Böyledür ḳısmet-i Ḥaḳ girye baña ḫande saña

4. Bir naṣīḥatdur ider ʻāşıḳ-ı şermende saña
Ḳorḳarum yār olur aġyār-ı firībende saña

5. Girde-bālīni gül-āgende olup tūde-i ḫār
Derd-i ġayretle helāk ola **Fehīm**-i bīmār

V

2 laʻlīn: laʻlüñ AEM.
4 mübtelāna: mübtelāña FKD.

VI

3 aġyār: ʻayyār FKD.

VII

5 gül-āgende: āgendeñ AEM. / tūde-i: pūte-i FKD. // ola: olur FKD.

187.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –
Güfte-i Ġālib Efendi

I

1. Sulṭān-ı rüsul şāh-ı mümeccedsin efendüm*
2. Dīvān-ı ilāhīde ser-āmedsin efendüm*
3. Bīmārelere devlet-i sermedsin efendüm
4. Menşūr-ı *le‘amrük*le mü’eyyedsin efendüm
5. Sen Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammedsin efendüm
6. Ḥaḳdan bize sulṭān-ı mü’eyyedsin efendüm

II

1. Ḫuṭbeñ okınur minber-i iḳlīm-i beḳāda
2. Gülbank-i ḳudūmūñ çalınur ‘arş-ı ‘alāda*
3. Ḥükmin ṭutılur maḥkeme-i rūz-ı cezāda
4. Esmā-i şerīfin anılur ‘arż u semāda
5. Sen Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammedsin efendüm
6. Ḥaḳdan bize sulṭān-ı mü’eyyedsin efendüm

III

1. Bir dem ki dalup baḥr-ı ġama fikrine gitdüm
2. İlden yitürüp kendimi bī-ḫodluġa gitdüm
3. ‘İṣyānum añup ‘āḳıbetinden ḥaẕer itdüm
4. Bu maṭla‘i yād eyledi bir seyyid işitdüm
5. Sen Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammedsin efendüm
6. Ḥaḳdan bize sulṭān-ı mü’eyyedsin efendüm

IV

1. Māliş-ger-i ruḫsār-ı melek ḥāk-i derüñdür*
2. Tābiş-dih-i ervāḥ-ı mücerred güherüñdür

---

187. AEM: 56[a] ; Şeyḫ Ġālib: *Dīvān*: Müs.1.

I

1 *Bu şiir divanda 7 benddir. Eksik bend şöyledir:
Ümmiddeyüz ye’s ile ah eylemeyüz biz
Ser-maye-i imanı tebah eylemeyüz biz
Babın koyup agyara penah eylemeyüz biz
Bie kimseye sayende nigah eylemeyüz biz
Sen Ahmed ü Mahmud u Muhammedsin efendüm
Hakdan bize sultan-ı müeyyedsin efendüm
2 *Bu dize ile üçüncü dize yer değiştirmiştir.
3 bīmārelere: bīçārelere ŞGD.
4 menşūr-ı le‘amrükle: meşhūrluġuñ AEM. / *“Ömrün hakkı için” anlamına gelir. Hicr (15/72)’de de geçmektedir* (bkn. İskender Pala, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü,* Kapı Yayınları, İstanbul 2013, s.285.).

II

2 çalınur: çekilür ŞGD. *Bu dize ile üçüncü dize ter değiştirmiştir.

III

1 bir dem: bir gün ŞGD. / fikrine: fikrete ŞGD.
2 yitürüp: getürüp ŞGD.
3 ‘āḳıbetinden: ‘āḳıbetimden ŞGD.
4 bu maṭla‘i yād eyledi: yād eyledi bu maṭla‘i AEM.

IV

1 māliş-ger: māliş-geh ŞGD. *Bu dize ile ikinci dize yer değiştirmiştir.

3. Āyīne-i dīdār-ı tecellī naẓaruñdur
4. Bū Bekr ‘Ömer ‘Oṣmān u ‘Alī yārlaruñdur
5. Sen Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammedsin efendüm
6. Ḥaḳdan bize sulṭān-ı mü’eyyedsin efendüm

V

1. Ol dem ki nebīlerle velīler ḳala ḥayrān
2. Nefsī deyü dehşetle ḳopa cümleden efgān
3. Ye’s-ile ‘uṣātuñ ola aḥvāli perīşān
4. Destūr-ı şefā‘atla senüñdür yine meydān
5. Sen Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammedsin efendüm
6. Ḥaḳdan bize sulṭān-ı mü’eyyedsin efendüm

VI

1. Bī-çāredür ümmetlerin ‘iṣyānına baḳma
2. Dest-i red urup ḥasret-ile dūzaḫa ḳaḳma
3. Luṭf eyle amān āteş-i hicrānına yaḳma
4. Ez-cümle ḳuluñ **Ġālib**-i pür-cürmi bıraḳma
5. Sen Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammedsin efendüm
6. Ḥaḳdan bize sulṭān-ı mü’eyyedsin efendüm

188.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Güfte-i Sezāyī

1. Şād ider ġam-gīn dili Allāh bir yüzden daḫi
   Fetḥ ider her müşkili Allāh bir yüzden daḫi
2. Vādī-i hicrānını ṭayy itdürür bir gün bize
   Gösterür ser-menzili Allāh bir yüzden daḫi
3. Çekme ġam ẓulmet görünse saña bir yüzden eger*
   ‘Arż ider nūr-ı celī Allāh bir yüzden daḫi
4. Her kime kim ‘arż-ı maṭlab eyledüm itdi dirīġ
   Virdi maḳṣūdum velī Allāh bir yüzden daḫi
5. Nev-be-nev derkārdur ‘ālem sen **Sezāyī** sırra baḳ
   Her işin işler belī Allāh bir yüzden daḫi

V

1 nebīlerle velīler: velīlerle nebīler ŞGD.

VI

3 luṭf eyle: raḥm eyle ŞGD.

188. AEM: 56^{b} ; Sezāyī: *Dīvān*: G.388.

3 *Bu beyit 4. beyitle yer değiştirmiştir.

5 derkārdur: derkār AEM.

189.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Na‘t-ı Şerīf

1. ‘Āşıḳum dīdāra geldüm yā Resūlullāh meded
Ṣādıḳum sen yāre geldüm yā Resūlullāh meded

2. On sekiz biñ ‘āleme hüsnüñ güli virdi ṣafā
Bülbülem gülzāra geldüm yā Resūlullāh meded

3. Baḥr-ı elṭāf-ı Ḫudāsın ey nebīler serveri
Ḳapuna yalvara geldüm yā Resūlullāh meded

4. Şems-i ẕātuñ bu dil-i şeydāyı mecnūn eyledi
Manṣūrum ben dāra geldüm yā Resūlullāh meded

5. İns ü cinn cümle melā’ik ẕāt-ı pāküñ bendesi
Ẕikrini tekrāra geldüm yā Resūlullāh meded

6. Ġarḳ-ı ‘işyān-ı tenezzül **Kenz-i Maḥvī** eyledi
Sen ulu ḫünkāra geldüm yā Resūlullāh meded

190.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Der Maḳām-ı ‘Iraḳ

1. Görelden yüzini yāruñ belā baña şikār oldı
İñildüm artdı gün günden gözüm yaşı pıñar oldı

2. Gözüm de yārı görmez hīç aḳar ḳanlu yaşum diñmez
Bu derd ü bu firāḳ-ile içüm ṭaşum biḥār oldı

3. ‘Aceb yā Rab ne derddür bu getürmez gözüme uyḫu
İçümdeki yanan od ḫo-yārenlerüm yaḳar oldı

4. Göñül fikrindedür ḥayrān bu cān āvāre ser-gerdān
Bu sevdāya düşeliden dü ‘ālem baña dar oldı

5. İñildüm ‘āleme ṭoldı gören eydür buña noldı
Esirgeyüp bu ḫalḳ derdüm gerü baña ṣorar oldı

6. Benüm derdüm hemān ol yār baña ne il gerek ne şār
Bu cān ancaḳ anı ister ḳamusından bīzār oldı

---

189. AEM: 56[b]
190. AEM: 57[a] ; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 135.
1 yüzini yāruñ belā baña: yüzüñi derd ü belā baña ERD.
2 görmez hīç: hīç görmez ERD. / degmez: ṭurmaz ERD. // bu derd ü bu firāḳ: bu derd ü firāḳ AEM.
3 ḫo-yārenlerüm: ḫod yārānlarum ERD.
4 dar: ṭar ERD.

7. Yüregüm yāresine em gözüm yaşı yeter merhem
Giceler ṣubḥa dek bu ġam baña mūnis ü yār oldı

8. Ġam-ı yāruñ hemān yārdur sa‘ādet kimde ġam vardur
Şular kim gerçek erlerdür ġamı yükin çeker oldı

9. Var **Eşrefoġlu Rūmī** var bu derdi ḳılma āşikār
Saña çün cām-ı zehrin yār ṭolu ṭolu ṣunar oldı

191.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –
‘Uzzāl

1. Şular kim dost elinden içdi cāmı*
Olar bilmedi hergiz ḫāṣ u ‘āmmı**

2. Olar esrük durur dā’im ayılmaz
Olar fehm eylemezler ṣubḥ u şāmı

3. Olarda dīn ü dünyā tedbīri yoḳ
Olaruñ fikri Ḥaḳdur ve’s-selāmı

4. Olaruñ göñline Ḥaḳ şöyle ṭolmış
Unudulmış iki cihān tamāmı

5. Olar bilmez yecūzi lā yecūzi
Olar meẕheb idinmez bir imāmı

6. Olar varlıḳların Ḥaḳḳa virüpdür
Olaruñ Ḥaḳ ile dā’im ḳıyāmı

7. Olar iki cihāndan geçdügiyçün
Olara virdi Ḥaḳ dāru’s-selāmı

8. Olara ḳorḳu yoḳ iki cihānda
Olar görmeyiser dār-ı melāmı

9. Olar ‘arşı vü kürsī bir nefesde
Gezüp seyrān iderler Rūmı Şāmı

---

7 em: hem ERD. // mūnis ü yār: mūnis-i yār ERD.
8 ġamı: ġam AEM.
9 cām-ı zehrin: derd-i zehrin ERD.

191. AEM: 57[a] ; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 128.

1 *Bu şiir divanda 13 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Olarun varlıgun Hak şöyle almış
Heman kalmış bularun halka namı
**Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
2 eylemezler: eylemez AEM.
3 dīn ü dünyā: dīn Ø AEM.
7 olara: bulara ERD. / virdi Ḥaḳ: Ḥaḳ virdi AEM.
8 dār-ı melāmı: dāru’l-melāmı ERD.
9 ‘arşı vü kürsī: ‘arş vü kürsī ERD. // Rūmı Şāmı: Rūm u Şāmı E.

10. Sebeb bunlar bu yir gök durdugına
Bu maḫlūḳuñ bularuñla niẓāmı

11. Bularuñ şānına geldi Resūle
Ki *lā ḫavfün ʻaleyhim* Ḥaḳ kelāmı

12. Buları **Eşrefoġlu Rūmī**ye şor
Buları göstere saña müdāmı

192.
8+8=16
İlāhī

1. Noldı saña eyā göñül ʻaceb derde mi uġraduñ*
Durmaz aḳar gözin yaşı ṭūfān-ı Nūha m'uġraduñ

2. Ḳurıduñ şol ḳavlar gibi key ḳızdın ḥamāmlar gibi
Ṭuṭuşduñ külḫanlar gibi nār-i caḥīme m'uġraduñ

3. Ḥükm eyleyen Ḳāfdan Ḳāfa zencīrler uran dīvlere
Süleymān nebī gibi Belḳīs-ı şāha m'uġraduñ

4. **ʻAbdurrahīm-i Tirsī** sen yürür iken sāġ u esen
Cānlar alup başlar kesen heybetlü şāha m'uġraduñ

---

10 durdugına: ṭurdugına ERD.
11 *"Şüphesiz Rabbimiz Allah'tır" deyip sonra da dosdoğru olanlara hiçbir korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de (Ahkāf 46/13)* âyetinden iktibas.
12 göstere saña: saña göstere ERD.

192. AEM: 57[b] : ʻAbdurrahīm Tirsī: *Dīvān*: 72.

1 ʻaceb derde mi: ʻaceb ne derde TD. / ʻaceb : bir AEM. // durmaz: ṭurmaz TD. / gözin: gözüñ TD. *Bu şiir divanda 13 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Çalkanursun gemi gibi çaglarsun ırmaklar gibi
Ah eylersün Yakub gibi ayrıluga mı ugradun

Başdan ayaga tutuşdun dütmedün kül olup geçmedün
Ne yavuz derde sataşdun ateş-i aşka mı ugradun

Kovuşur bulutlar gibi yıldıraşur berkler gibi
Şol seyr-i salikler gibi hur-ı behişte mı ugradun

Yavı kılan aklı fikri göklere çıkan feryadı
Ol Mecnun-ı Kaysa gibi derd-i Leyliye mı ugradun

Dala dönmiş-iken kaddi ahir olmış-iken ömri
Bi-çare Zeliha gibi hüsn-i Yusufa mı ugradun

Aşk-ile meydana gelen can terk idüp baş oynayan
Mansur-ı Bagdadi gibi şems-i cihana mı ugradun

Aşk-ile kesen taşını külenge tutan başını
Ferhad-ı ol rüsva gibi aşk-ı Şirine mı ugradun

Arz eyleyen Hakka sözin mahv eyleyen anda özin
Tur tagında Musa gibi nur-ı Hudaya mı ugradun

Külli muradın terk iden aşk-ile nefs başın kesen
Talib-i ilahi gibi bizar-ı yara mı ugradun

2 ṭuṭuşduñ: ṭuṭuşdın AEM.
3 Süleymān nebī: Süleymān-ı Nebī TD.
4 başlar krsen: sözler kesen TD. / heybetlü: heybet-i TD.

193.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
‘Uşşāḳ

1. Ey ‘aceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi*
Dün gün artar hīç oñulmaz yüregümüñ yāresi

2. Yüregümüñ yāresine hīç ṭabīb ḳılmaz ‘ilāc
Ey ‘aceb var mı ola bencileyin bī-çāresi

3. Çāresi bī-çārelükdür yine bu derdüñ hemān
Çün belā burcındadur ‘āşıḳlaruñ seyyāresi

4. Baġrı başlı gözi yaşlı cigeri delik delik
Olmışam ‘ālem içinde ‘aşḳuñuñ āvāresi

5. Dost yolında ‘āşıḳı ger ḳılsalar yüz biñ pāre
Dönmiyen dost dost deyü çaġıra her bir pāresi

6. **Eşrefoġlı Rūmī** bu derde giriftār olalı
Düşdi bir deryāya kim yoḳdur anuñ kenāresi

194.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –
Ḥüseynī

1. Zāhidā gel ‘aşḳa uy ‘ār eyleme*
Tevḥīd-ile ‘aşḳı inkār eyleme

2. Zerḳ u ḫīleñ evlerin eyle vīrān
Gönlüñi o mülke mi‘mār eyleme

3. Māsivā rengin gönülden sil gider
Bir gönülde ḥubbı tekrār eyleme

---

193. AEM: 57[b] ; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 131.

1 dün gün: gün gün ERD. *Bu şiir divanda 9 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Her kim inler bu beladan varsun ol aşık degül
Görsün ol bir ana neyler dünyānun mekkaresi

Dünya-yı mekkareye her kim tolaşdı ta ebed
Gitmedi gitmeyiser anun yüzinün karesi

Her kimün gönlinde zerre denlü dünya hubbı var
Anı mahrum itdi bilsün nefsinün emmaresi

2 ola: daḫi ERD.

3 seyyāresi: sitāresi ERD.

4 baġrı başlı gözi yaşlı: gözi yaşlı baġrı başlı ERD.

5 ger ḳılsalar: ḳılsalar ger AEM. / yüz: Ø AEM. // dönmiyen: düşmeye ERD. / çaġıra: çaġırısa AEM. / bir: Ø AEM.

194. AEM: 58[a] ; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 96.

1 tevḥīd-ile: tevḥīdine ERD. / ‘aşḳı: ‘aşḳuñ ERD. *Divanda mahlas beyitinden sonra farklı bir redifte 12 beyit daha yer almaktadır. Bu farklılık göz önüne alınarak bu şiire dahil edilmemiştir (bkn. Mustafa Güneş, *Eşrefoğlu Rūmī Dīvānı(İnceleme-Karşılaştırmalı Metin),*Osmanlı Devleti'nin 700. Kuruluş Yıldönümüne Armağan, Ankara 2000, s.331.

2 o: ol ERD.

4. Derd-i yār-ile yüregüñ yāra ḳıl*
Derdi artur derde tīmār eyleme

5. ‘Aşḳa degiş tesbīḥi seccādeyi
Daḫi bundan özge bāzār eyleme

6. Sırr-ı ‘aşḳı bilmez illā ‘aşḳ eri
Saña ‘aşḳ pesdür daḫi yār eyleme

7. **Eşrefoġlu Rūmī** ‘aşḳa yār iseñ
Dilde ‘aşḳdan özge ezkār eyleme

195.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
Nevā ‘uşşāḳ

1. Naḳḳāşımuz bizi ezel bī-levn ü renk yazup durur*
Levḥ-i göñülden ġayrınuñ naḳşını hep bozup durur**

2. Ḳullāb urur cānımuza dün gün çeker kendüzine
Küllī cihāndan ser-te-ser meylimüzi üzüp durur

3. Neyler ‘āşıḳ cān ü teni ister anı dün[i] güni
Gel gör anı sevenleri dü cihāndan bezüp durur

4. Yir gök daḫi añlanmadan ḳālū belā söylenmeden
Kendü cemālin görmeden gözgü bizi düzüp durur

5. Bu **Eşrefoġlu Rūmī**nüñ ‘aşḳ deryāsınuñ mevcleri
Ṭaşdan ṭaşa çala çala maḥv eyleyüp ezüp durur

---

4 yāre: tāze E. *Bu beyit 5. beyitle yer değiştirmiştir.
5 degiş: degşür ERD. / tesbiḥi: tesbīḥ AEM. // daḫi bundan özge: bundan özge daḫi ERD.
6 eri: girü ERD. // daḫi yār: ġayrı kār AEM.

195. AEM: 58[a] ; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 21.

1 *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Ol gözgüye her dem bakar aşıkların oda yakar
Niçeler ol Mansurlayın kül oluben tozup durur
Gör aşıkı avaredür azmi heman ol yaredür
Düşübeni ile şara alemi hep gezüp durur
**Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
2 urur: urup ERD.
3 İlk dize ERD’de şöyledi: *“‘Āşıḳ nider cān u teni dün gün anı ister anı”.* // bezüp: bizüp ERD.
4 añlanmadan: eylenmedin ERD. / söylenmeden: söylenmedin ERD. // cemālin Ø: cemālin nurını AEM. / görmeden: görmege ERD.
5 ṭaşa: ṭaşar AEM.

196.

6+5=11

1. Bu göñlüm şehrini seyrān eylerken*
   Didi sırrum baña seyrān içinde**

2. Miḥneti rāḥat bil rāḥat arama
   Rāḥat mı bulınur zindān içinde

3. İçüp ‘aşḳuñ meyin şöyle mest ol kim
   Dīvāne disünler yārān içinde

4. Bu ‘aşḳ meydānıdur bunda ‘ār olmaz
   Başını ṭop eyle meydān içinde

5. Aç gözini **Eşref** Ḥaḳḳı ẕikr eyle
   Fāẕkuruni didi Ḳurān içinde

197.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Iṣfahān

1. Rāżıyam derdine yārın ben şikāyet itmezem*
   Kendi ḥālüm söylerem ġayrı ḥikāyet itmezem**

2. Derd ü miḥnet yoldaşumdur bu yola ‘azm ideli
   Dost belāsından başum bir dem selāmet itmezem

---

196. AEM: 58[b] ; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 111.

1 eylerken: iderken ERD. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Aşka düşdün niçün derman ararsın
Aşıklar derd arar derman içinde

Aşıklara karış aşık olıgör
Ne gevherler vardur ol kan içinde

**Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.

3 yārān: aḳrān ERD.

5 Aç gözini Eşref: Eşrefoġlı Rūmī ERD. *Öyleyse yalnız beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin (Bakara 2/152) âyetinden iktibas.*

197. AEM: 58[b] ; Eşrefoġlu Rūmī: *Dīvān*: 72.

1 yārın: yāruñ ERD. *Bu şiir divanda 13 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Her ne kim dostdan gelür sabir ü şakir turmışam
Aşıkam derdüm yiter özge firaset itmezem

Aşk-ile bilişeli illetle kılmadum amel
Cennet ü hur u kusur içün ibadet itmezem

Geçüben assı ziyadan laubali giderem
Dosta gider çün gönül gayra delalet itmezem

Dost öninde nefs ile düni güni cenk iderem
Nefsüm ile dost olup dosta adavet itmezem

Dost bana nefsüni kahr eyle berü gel didi çün
Nefsümi kahr iderem hergiz inayet itmezem

Dost yüzin göstermeyen bildüm ki benlikmiş bana
Benlik evin yıkdum yakdum çün imaret itmezem

Korku kaygu ar u namus olmaya aşıklara
Dost içün baş oynaram vehm ü hayalet itmezem

**Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.

3. Niceler yāruñ viṣāline irem deyü iver
Çün irādet dost elinde ben ‘acālet itmezem

4. Her ne kim işledüm-ise bī-ġaraż işlemişem
Bendeyem tācir degülem ben ticāret itmezem

5. İderem ‘āşıḳlara ‘aşḳdan ḫaber şimdengerü
Āşikāre gün gibi gizlü işāret itmezem

6. Söyle **Eşrefoġlu Rūmī** derdini ‘āşıḳlara
Dime kim ben gizlerem ‘aşḳı melāmet itmezem

198.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

‘Acem

I

1. Ger ṣorarsañ intisāb-ı ẕātımuz kimdür deyü
2. Bülbül-i şūrīdeyüz biz eşref-i ‘uşşāḳıyuz cānā
3. Gülşen-i vaḥdet feryād idedür Allāh deyü
4. Bülbül-i şūrīdeyüz biz eşref-i ‘uşşāḳıyuz cānā

II

1. Sırr-ı ḥikmet kānıdür ehl-i vefādur pīrümüz
2. Ḥāşimī nesl-i Muḥammed Muṣṭafādur pīrümüz
3. Sırr-ı Aḥmed tercümān-ı reh-nümādur pirümüz
4. Bülbül-i şūrīdeyüz biz eşref-i ‘uşşāḳıyuz cānā

III

1. Biz şarāb-ı vuṣlatı ma‘şūḳ elinden içmişüz
3. Mest-i ḥayrān-ı cemālüz cümleden geçmişüz
3. Cān virür **Seyyid Şeref** cānāna cāndan geçmişüz
4. Bülbül-i şūrīdeyüz biz eşref-i ‘uşşāḳıyuz cānā

199.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Iṣfahān

1. Şāh-ı iḳlīm-i velāyetdür gürūh-ı Ḳādirī*
Rāh-ı ‘aşḳdan zü’l-kerāmetdür gürūh-ı Ḳādirī

2. Cümle erbāb-ı ṭarīkāt bülbül-i şūrīdedür
Anlara bāġ-ı leṭāfetdür gürūh-ı Ḳādirī

3. Dāmenin ṭutmış bular sulṭān ‘Abdülḳādirüñ
Maẓhar-ı feyż ü hidāyetdür gürūh-ı Ḳādirī*

---

3 irem deyü: irişmege ERD. // elinde: elinden AEM.
6 derdini: derdüñi ERD.
198. AEM: 59[a]
199. AEM: 59[a]; ‘İzzī: *Dīvān*: 290.
1 ‘aşḳdan: ‘aşḳda İZD. *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
3 *Bu dize 5. beyitin ikinci dizesi ile yer değiştirmiştir.

4. Zīr-i pāk-i mühr-i şeyḫde bir Süleymān her biri
Anlara ‘avn ü ‘ināyetdür gürūh-ı Ḳādirī

5. Bāde-i ‘aşḳ-ı ilāhī ile mest olmış bular
Mefḫar-ı luṭf-ı hidāyetdür gürūh-ı Ḳādirī

6. Āsitān-ı Ḳādirīye sür yüzüñ anlardan ol
‘İzziyā ṣāḥib-i selāmetdür gürūh-ı Ḳādirī*

200.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Muḥayyer

I

1. Āsitān-ı ravżaña her kim ide vaż‘-ı cebīn
2. Ol emān buluban ola kām-yāb u kām-bīn
3. Ben ġarībüm bī-kesüm ḳapuñda pür-āh u enīn
4. Yā Resūlullāh amān yā Faḫr-i ‘ālem el-amān

II

1. Düşeli ‘aşḳ şevḳüñe oldum diyārumdan cüdā
2. Tā ölem dārü’l-emāna sürmege yüzüm sezā
3. Ḥamdülillah bu murādumı bāña virdi Ḫudā
4. Yā Resūlullāh amān yā Faḫr-i ‘ālem el-amān

III

1. Ḥālüme eyle naẓar luṭfuñla ey faḫr-i rüsul
2. Nār-ı hecrüñle ser-ā-ser yandı cismüm oldı kül
3. Açıla dilden nigāh-ı vuṣlatuñla tāze gül
4. Yā Resūlullāh amān yā Faḫr-i ‘ālem el-amān

IV

1. ‘Arş-ı a‘żamdan mükerrem ittifā nā-medfenüñ
2. Nice olmaya mükerrem andadur nāzik tenüñ
3. Derd-mendüñdür ġaribüñdür bu **‘İzzeddīn** senüñ
4. Yā Resūlullāh amān yā Faḫr-i ‘ālem el-amān

---

4 pāk-i mühr-i: mühr-i pāk-i İZD. // anlara: nā’il-i İZD.
5 mefḫar-ı luṭf-ı hidāyetdür: mefḫar-ı ehl-i sa‘ādetdür İZD.
6 *Vezin aksamaktadır.

200. AEM: 59^{b} ; ‘İzzī: *Dīvān*: 205.

I

2 ola: olur İZD.
3 bī-kesüm: bī kes İZD.

II

1 düşeli: düşdüm İZD.

III

1 luṭfuñla: luṭf ile İZD.
3 açıla: açıldı İZD.

IV

2 nice: yā nice AEM.

201.

5+5=10

Ḥicāz

1. Ẕikr-ile ‘āşık gül‘iẕār oldı
   Tāzedür güli nev-bahār oldı
2. Şevḳ-ile dā’im nāleler eyler
   Şerbet-i ‘aşḳdan çün ḫumār oldı
3. Her seḥer iñler naġmeler eyler
   Gülşen-i ‘aşḳdan ol hezār oldı
4. Ḳodı aġyārı buldı dildārı
   Gördi ol yārı bī-ḳarār oldı
5. Allāhuñ adın ‘āşıḳ añduḳça
   Ẕikr-ile zāhid şerm-sār oldı
6. Künc-i firḳatde bir faḳīr iken
   Vuṣlata irdi şehriyār oldı
7. Ḥaḳḳa uyanlar ‘aşḳı duyanlar
   ʿ**İzzi**ye anlar yāre yār oldı

202.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

Muḥayyer Sünbüle

I

1. Ẕāt-ı pāk-i Muṣṭafāya ‘āşıḳam
2. Cān-ile Faḫrü’l-verāya ‘āşıḳam
3. Maḳsem-i feyż-i nevādur ol şerīf
4. Menba‘-ı cūd u ‘aṭāya ‘āşıḳam

II

1. Enbiyānuñ ‘umdesi ser-defteri
2. Āṣfiyānuñ ḳıdvesi hem rehberi
3. Kā’inātuñ zübdesi vü mefḫari
4. ‘Aşḳ-ile bedrü’d-dücāya ‘āşıḳam

---

201. AEM: 59[b] ; ʿİzzī: *Dīvān*: 294.

1 tāzedür güli: tāze-ter göñlüm İZD. *Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Aşıka zahid geç nigah eyler
Hali aşıkla teng ü tar oldı

2 eyler: ider İZD.

3 ‘aşḳdan: ‘aşḳda İZD.

5 ẕikr-ile: ẕikrine İZD.

7 duyanlar: ṭuyanlar İZD. // anlar yāre yār: eyler yār yār AEM.

202. AEM: 60[a] ; Necīb: *Divānçe*: 41.

III

1. Eşiginde ‘abd-ı memlūk ol müdām
2. Andan özge yoḳdur a‘lī’ül-merām
3. Salṭanat budur **Necībā** bil tamām
4. Şimdi ẕāt-ı müctebāya ‘āşıḳam

203.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Muḥayyer Buselik Maḳām

1. Vücuduñda olupdur sırr-ı ekber yā Resūlullāh
   Şühūduñda bulındı nūr-ı evfer yā Resūlullāh
2. Senüñdür ṣūret-i Ḥaḳla taḥaḳḳuḳ bu ‘avālimde
   Anuñçün oldı vechüñ tāb-ı enver yā Resūlullāh
3. Ḳamu bu feyż-i raḥmet kā’ināta senden olmışdur
   Delā’ilden biri *levlāk*-ı eşher yā Resūlullāh
4. **Necīb**-i zāra olsun cānibüñden luṭf-ı imdāduñ
   Ḳatı muḥtāc-ı iḥsāndur bu bī-fer yā Resūlullāh

204.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –
Na‘t-ı Şerīf Vesselam

I

1. Elā ey server-i maḥbūb-ı ‘ālem
2. Vücūduñ bā‘iṯ-i īcād-ı ‘ālem
3. Ẓuhūruñ mefḫar-ı efrād-ı ādem
4. Özüñ ḫayrü’l-verādur yā Muḥammed

II

1. Ḥabībā āb-ı rūy-ı evliyāsın
2. Fürūġ-ı şem‘-i bezm-i enbiyāsın
3. Nideyüm ḫāṣ-ı maḥbūb-ı Ḫudāsın
4. Derūnın pür-ṣafādur yā Muḥammed

III

1. Ruḫuñ nūr-ı tecellī-i ilāhī
2. Bize görmek müyesser ḳıl ilāhī
3. Göñül murġı idüp ‘aşḳuñla āhı
4. Seḥerler pür-nevādur yā Muḥammed

III

1 ‘abd-ı memlūk ol: ḳul ṭurmaḳ AEM.

203. **AEM: 60[a] ; Necīb: *Divānçe*: 5.**

3 ḳamu: bütün NCD. *“Sen olmasaydın, sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım.” (Keleş, 2013: 357) hadisinden iktibas.*

4 cānibüñden: cānuñdan AEM.

204. **AEM: 60[b]**

IV

1. ‘Ālīdur ‘arş-ı a‘lādan mekānuñ
2. Daḫi vaḥiyle Ḳur’āndur kelāmuñ
3. Gürūh-ı enbiyālar içre nāmuñ
4. Muḥammed Muṣṭafādur yā Muḥammed

V

1. Cemālüñ ḥüsnüñe ḥayrān melekler
2. Ṭapūna yüz sürer ‘arş-ı felekler
3. Ḳamu şāh u gedālardan dilekler
4. Ḳatuñda hep revādur yā Muḥammed

VI

1. Oḳınur dilde evṣāf-ı kemālüñ
2. Ebed gitmez göñüllerden ḫayālüñ
3. Ḥarīm-i ḳurb-ı dergāha viṣālüñ
4. Delīl ü reh-nümādür yā Muḥammed

VII

1. Ġubār-ı dergehüñ misk-ile ‘anber
2. Meşām-ı cān nesīmüñle mu‘anber
3. Ebū Bekr ‘Ömer u ‘Oṯmān Ḥaydar
4. Bular ehl-i vefādur yā Muḥammed

VIII

1. Selām olsun saña ez-dil ü cānum
2. Daḫi āline eṣḥābına dā’im
3. Reh-i‘aşḳuñda varum cism ü cānum
4. Bu **Ṣadrī** dir fedādur yā Muḥammed

205.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. ‘Aşḳbāz-ı merd-i meydāndur gürūh-ı Ḫalvetī
   Şāhbāz-ı ‘arş-ı Raḥmāndur gürūh-ı Ḫalvetī
2. Şīr-i Yezdān şāh-ı merdān[ı] ‘Alīdür pirleri
   Ẕī-kerāmet ümmet ehl-i ‘irfāndur gürūh-ı Ḫalvetī
3. Cām-ı ‘aşḳı sāḳi-i vaḥdet elinden nūş idüp
   Şöyle kim sermest-i ḥayrāndur gürūh-ı Ḫalvetī
4. Her nefes cārī olupdur dillerinde feyż-i Ḥaḳ
   Na’il-i feyż-i firāvāndur gürūh-ı Ḫalvetī
5. Dāḫil-i ḫalvet-serāy-ı ḥażret olup **Ṣadriyā**
   Bezm-i vaḥdetde nedīmāndur gürūh-ı Ḫalvetī

---

205. AEM: 61[a]

206.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Nūr-ı z̲āt-ı Kibriyā pervānesidür bu göñül
Anuñ-içün dā’imā sūzānesidür bu göñül

2. İltifāt itmez bu fānī ‘ālemüñ gülzārına
Bāġ-ı ḳudsüñ bülbül-i nālānesidür bu göñül

3. Bāde-i ‘aşḳ-ı ilāhīden ezel nūş eylemiş
Tā ṣabāḥ ḥaşre dek mestānesidür bu göñül

4. Ḥaḳ elest bezminde anı ‘aşḳına yār eyledi
Ṣanma ey zāhid anı bīgānesidür bu göñül

5. Çün bu ādem sırr-ı z̲āt-ı Ḥaḳḳa maḥremdür velī
Ṣadriyā Ḥaḳḳuñ tecellī-ẖānesidür bu göñül

207.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hecez + – – – / + – – – / + – –
Çārgāh

1. Serā-yı *lī-me‘allāh*ı göñüldür*
Tecellīẖāne vāllāhi göñüldür

2. Yüri gezme yabānda zār u giryān
Muḥaḳḳaḳ sırruñ āgāhı göñüldür*

3. Ne isterseñ yüri var andan iste
Ḫudānuñ ulu dergāhı göñüldür

4. Ra‘iyyet gibidür ‘ażā **Sezāyī**
Vücūd iḳlīminüñ ṣāhı göñüldür

---

206. AEM: 61[b]

207. AEM: 61[b] ; Sezāyī: *Dīvān*: G.83.

1 *“Benim Allah‘la...” anlamına gelir. “Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir.” sözünden iktibas (Yılmaz 2013: 469).*
*Bu şiir divanda 6 beyittir. Eksik beyitler şu şekildedir:
Ayandur ana esrar-ı guyubat
Ki zira sırrun agahı gönüldür

Ziya-güster olur kevn-i vücuda
Sema-ı sadrınun mahı gönüldür

2 *Bu dize ile 3. beyitin ikinci dizesi yer değiştirmiştir.

4 ra‘iyyet gibidür: ra‘iyyetdür kamu SD.

208.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

‘Acem

I

1. Şerm-sār itme Ḫudāyā rūz-ı maḥşerde beni
2. Ḥürmetine ḫātemüñ yaḳdurma dūzaḫda beni
3. Mu‘terifüm ben günāhuma muḳırrim cürmüme
4. Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni

II

1. Ümmet-i Aḥmedde benden ‘āṣi vü mücrim mi var
2. Müsteḥaḳ zecr-i ‘itāba benden aḫḳar ferd mi var
3. Sen ‘ināyet itmez iseñ baña hīç rāḥat mi var
4. Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni

III

1. Şimdilik **İḳbāliyā** daldum ‘amīḳ-i ḥayrete
2. Luṭf ile destümi al yā Rab düşürme gurbete
3. Diler-iseñ ḳo cahīme diler-isen cennete
4. Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni

209.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Evc

I

1. Cümle erbāb-ı ṭarīḳuñ aṣl pīri perveri
2. Naḳşibendī Ḫalvetī vü Ḳādirī vü Celvetī
3. Ehl-i ẕikrüñ ser-firāzı ehl-i ‘aşḳuñ serveri
4. Naḳşibendī Ḫalvetī vü Ḳādirī vü Celvetī

II

1. Ḥāṣıl-ı ervāḥ-ı ḳudsiyyetlerine ṣubḥ u şām
2. Raḥmet-i Raḥmān ola her demde tā rūz-ı ḳıyām
3. Ḥaşre dek şerḥ eyler isem **Enverī** olmaz tamām
4. Naḳşibendī Ḫalvetī vü Ḳādirī vü Celvetī

---

208. **AEM: 61[b] ; B: 62[a]**

II

2 zerc ü: zerc-i B.

III

2 düşürme: düşdüm AEM.

209. **AEM: 62[a]**

210.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –
Muḥayyer

1. Yüzüñ ayīne-i Raḥmān degül mi
   Sözüñ āb-ı ḥayāt-ı cān degül mi
2. Özüñ ser-levḥasıdur kā’ināt[ın]
   Vücūduñ ma‘nī-yı Ḳur’ān degül mi
3. Nice Yūsufla İsmā‘īl yoluña
   Ḥaḳīḳatde ḳul u ḳurbān degül mi
4. Melek gökde beşer yirde ḥabībā
   Cemālüñ görmege ḥayrān degül mi
5. Senüñ Mi‘rācına ‘arş-ı berīne
   Vücūduñ cümleten bürhān degül mi
6. Ne deñlü mücrim ise **Ḥaḳḳı** ey şāh
   Şefā‘at bā‘iṣ-i ġüfrān degül mi

211.

Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün
Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –

1. Ey ‘āşıḳ-ı dildāde gel nūş idelüm bāde*
   Bir bāde gerek ammā tā içile me’vāde
2. Sāḳīsi ola Mevlā aḳdāḥı anuñ esmā
   Bir kerre içen ḳaṭ‘ā ġam görmeye dünyāda
3. Bir kez içen ‘āşıḳdur hem ‘aşḳında o ṣādıḳdur
   ‘Aşḳ anlara lāyıḳdur Mecnūn ile Ferhāda
4. İşit bu **Sezāyī**den ne gördi Fenāyīden
   Dost vechini gösterdi mir’āt-ı mücellāda

---

210. AEM: 62[a]
211. AEM: 62[b] ; Sezāyī: *Dīvān*: G.309.

1 tā: kim SD. *Bu şiir divanda 6 beyittir. Eksik beyitler şu şekildedir:
Ol came olan talib canıla ola ragıb
Nefsine ola galib dil baglaya üstada

Nuş eyleyen ol camdan subhı ne bile şamdan
Talim-i cünun eyler Mecnunıla Ferhada

2 bir kerre içen ḳaṭ‘ā: bir cur‘asın nūş iden AEM.
3 o: Ø AEM. // anlara: ögrede SD.
4 mücellāda: mücellādan AEM.

212.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
‘Acem

1. Cemālin pertev-endāz-ı cihāndur yā Resūlullāh
   Güneş nūrı gibi nūruñ ‘ayāndur yā Resūlullāh

2. Egerçi āyīneñda cilvegerdür pertev-i vaḥdet
   Velekīn çeşm-i a‘mādan nihāndur yā Resūlullāh

3. Ḳaşuñ miḥrāb-ı ġaybı ruḫlaruñ şem‘-i tecellīdür
   Siyeh ḫālüñ imām-ı ḳudsiyāndur yā Resūlullāh

4. Şefā‘at şerbetinden feyżiyāt it **Ḥaḳḳı**-yı zārı
   Ki muḥtāc-ı devā bir ḫaste cāndur yā Resūlullāh

213.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
Nevā

1. Ḳuldan saña lāyıḳ nola ‘āşıḳ seni ḳanda bula*
   Meger senden iḥsān ola senden kerem senden ‘aṭā

2. Suġrā senüñ kübrā senüñ ūlā senüñ uḫrā senüñ
   Dünyā senüñ ‘uḳbā senüñ senden kerem senden ‘aṭā

4. Nefse bizi ışmarlama çignetme derd-ile ġama
   İrgür saña yolda ḳoma senden kerem senden ‘aṭā

4. Ey lā-yezāl ü lem-yezel ḳatı saña lāyıḳ ‘amel
   ‘Abdüñ işi sehv-i zelel senden kerem senden ‘aṭā

5. Ḳoma **Hüdāyī**yi ġarīb vaṣluñ aña eyle naṣīb
   Yessir merādī yā Mucīb senden kerem senden ‘aṭā

214.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
İlāhī

1. Ḳalbüñi eyle müzeyyen ezher-i tevḥīd-ile
   Cān dımāġın ḳıl mu‘aṭṭar ‘anber-i tevḥīd-ile

---

212. AEM: 62^{b} ; Rūşen Efendi: *Mecmū‘a-i İlāhiyyāt*: 90^{b}
1 ‘ayāndur: ‘ayāndan AEM.
3 miḥrāb-ı ġaybı: miḥrāb-ı ġayb AEM. / şem‘-i tecellīdür: şem‘-i tecellīden AEM.
4 şerbetinden: şerbetinde RE. / feyżiyāt it: feyżiyāb-ı RE.
213. AEM: 62^{b} ; Hüdāyī: Dīvān: Tev.4.
1 senden meger: meger senden AEM. / *Bu şiir musammat gazel olduğundan Hüdāyī Dīvān’nda beyitler ortadan ikiye ayrılarak bend şeklinde yazılmıştır. 5 dizeden oluşan bendlerin içinde yer alan *“Yā Rabbenā yā Rabbenā”* dizesi mecmuada bulunmamaktadır.
4 ḳatı: ḳanı HÜD.
214. AEM: 63^{a}

2. Ger dilerseñ feṯḥ ola gencīne-i sırr-ı Ḫudā
Nefsine eyle ġazā-yı ekber-i tevḥīd-ile

3. Vaḥdet-ile aradan ḳaldır ḥicāb-ı keşreti
Evc-i maʿnāya ʿurūc it şehīr-i tevḥīd-ile

4. Āb-ı istiḳfār ile yu seyyi'ātı **Ṣadriyā**
Defter-i aʿmāl ṭoldı gel beri tevḥīd-ile

215.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ey Ḫudānuñ sırrına maẓhar Muḥammed Muṣṭafā
Ey nebīler ḫātimi server Muḥammed Muṣṭafā

2. Gülsitān-ı ʿaşḳuñ içre bülbül-i dil her seḥer
Ġulġule pervāz idüp öter Muḥammed Muṣṭafā

3. Ravża-ı pāküñ ziyāret itmek-içün her gice
Saña yitmiş biñ melek iner Muḥammed Muṣṭafā

4. ʿArṣagāh-ı maḥşer içre çünki diller teşn'ola
Kend'elinle ṣun bize kevşer Muḥammed Muṣṭafā

5. ʿAşḳuñ ile encüm ü şems ü ḳamer hem nüh felek
Ravżañı ṭavāf idüp döner Muḥammed Muṣṭafā

6. Ol cemālin şemʿine bu **Ṣadrī** ḳul pervāne-veş
İḫtiyārı terk idüp yanar Muḥammed Muṣṭafā

216.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Vücūduñ oldı miftāḥ-ı saʿādet yā Resūlullāh
Ẓuhūr-ı ʿayn mışbāḥ-ı hidāyet yā Resūlullāh

2. Kerem-kānı şefāʿat menbiʿisin rūz-ı maḥşerde
ʿUṣāt-ı ümmete senden şefāʿat yā Resūlullāh

3. Ṭutanlar şerʿini iḥyā idenler sünnetin elbet
Dü ʿālem içre görmezler ḥicālet yā Resūlullāh

4. Sen ol serv-i ḫırāmānsin cihān bāġında ey maḥbūb
Bulupdur ümmetüñ sa'yında rāḥat yā Resūlullāh

5. Firāḳuñ-ile dil **Ṣadrī** yeter yandı ḫarāb oldı
Nigāh-ı luṭfuñ-ile ḳıl ʿimāret yā Resūlullāh

---

215. AEM: 63[a]
216. AEM: 63[b]

217.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Senüñ nūruñla ‘ālem pür-żiyādur yā Resūlullāh
Viṣāl-i Ḥaḳḳa ṣer‘in reh-nümādur yā Resūlullāh

2. Şeb-i esrā burāḳıyla rikābdāruñ olup Cebrīl
Maḳāmuñ ‘arş-ı a‘lādan a‘lādur yā Resūlullāh

3. İrişdüñ ‘ālleme’l-ġayba olur mı hīç buña rība
Durāġuñ bezmgāh-ı Kibriyādur yā Resūlullāh

4. Lebüñ ṣahbā-yı ḥaṣret ḳāmetüñ ṭūlī-yı cennet
Derūn-ı maḥzen[i] sırr-ı Ḫudādur yā Resūlullāh

5. Ḥabībdür hem nesīb aṣluñ sürelüm gel yüzüñ faṣluñ
Ḳamu dil ḫasteye vaṣluñ şifādur yā Resūlullāh

6. Ezelden ey yüzi bedrī olupdur rū-siyeh **Ṣadrī**
Ḳapuñda bende-i muḫliṣ gedādur yā Resūlullāh

218.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Yüzüñ nūr-ı Ḫudādan oldı lāmi‘ yā Resūlullāh
Ḳamu esmā-yı ṣıfāt ilahī cām‘ yā Resūlullāh

2. Özüñ maḥbūb-ı bī-hemtā sözüñ dürr-i güher-yektā
Melek ādem seni görmege vāli‘ yā Resūlullāh

3. Ruḫuñ verd-i gül-i ra‘nā efendüm bu dil-i şeydā
Olupdur dem-be-dem derdinle cāzi‘ yā Resūlullāh

4. Emīnü'l-maḥzen-i ḥikmet şehā olduġına ḥüccet
Hezārān mu‘cizātlar oldı ṭāli‘ yā Resūlullāh

5. Ḳudūmuñla gidüp ẓulmet ser-ā-ser oldı ol sā‘at
Zemīn u āsumān nūruñla tāzi‘ yā Resūlullāh

6. Diler **Ṣadrī** sen ol şāhdan yarın meydān-ı maḥşerde
Olasın ümmetüñle aña şāfi‘ yā Resūlullāh

219.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Viṣālüñ derd-i ‘uşşāḳa devālar yā Resūlullāh
‘Alīl ü ḫaste-i cāna şifālar yā Resūlullāh

---

217. AEM: 63[b]
218. AEM: 63[b]
219. AEM: 64[a]

2. Mürüvvet-i ma‘den-i kān ṣafā ṣaḥīb-seḫāletsin
Umarlar luṭfını şāh u gedālar yā Resūlullāh

3. Mufażżal muḥteremdür nām-ı pāküñ enbiyā içre
Ḳapunda bendelerdür evliyālar yā Resūlullāh

4. Gülistān-ı cemālin ‘andelīb-i bülbül-i cānım
İdüp medḥüñ öter ṣubḥ u mesālar yā Resūlullāh

5. Senüñ meddāḥuñ Allāh u Kerīm-i ẕül-celāl iken
Ne mümkin eyleyüm medḥ ü senālar yā Resūlullāh

6. Mey-i vaṣlını ṣun **Ṣadrī**-i pür-zār-ı kerem ile
Girüp dilden ġamın sürsün ṣafālar yā Resūlullāh

220.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Nuhuft

1. Pīr öñünde oḳuyan bī-ḥarf ‘aşḳuñ nāmesin*
Bī-zebān lāl eyledi cümle cihān ‘allāmesin

2. Mekteb-i ‘irfānda ders-i vaḥdeti ezber iden
Añladı bildi nedür bu keşretüñ hengāmesin

3. Şāhid-i ġayb-ı tecellī eyledükçe bī-ḥicāb
Çāk ider ‘āşıḳ o şevḳ-ile vücūdı nāmesin

4. Bu **Sezāyī** bāz idüp şevḳ-ile bāl-i himmeti
Āşiyān-ı ḳudsa ḳondurdı göñül ḥammāmesin

221.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
‘Aşīrān

1. Virüp cān u dili dildāra vārlıḳdan beri oldum*
Fenā baḥrına ġark oldum ebed ölmem diri oldum

2. Ṣoyundum ḥarf libāsından irişdüm noḳṭa-i sırra
O noḳṭa içre maḥv itdüm vücūdum Ḥaydarī oldum

3. Ne māżīden mużāri‘den ne istiḳbāle fikrüm var
Fenā bulmışdur aḥvālüm añunçün serseri oldum

---

220. AEM: 64[a] ; Sezāyī: *Dīvān*: G.290.

1 *Bu şiir divanda 5 beyittir. Eksik beyit şu şekildedir:
Mümkinatı defter-i imkana vacib kayd idüp
Nam-ı insan ile yazdı ibtida ser-namesin

2 İlk dize divanda şu şekildedir: “*Mekteb-i ‘irfān içinde dersi vaḥdetden alañ”.* // añladı: oḳudı SD.

3 İlk dize divanda şu şekildedir: “*Şāhid-i ġaybı tecellī eylese ‘ayne’l-‘ayāñ”.*

4 himmeti: himmetin SD.

221. AEM: 64[b] ; Sezāyī: *Dīvān*: G. 231.

1 baḥrına: baḥrında SD. *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.

3 mużāri‘den: muḥāsibüm SD. // bulmışdur: olmışdur SD.

4. Tecellī itdi mir’āt-ı dile sırr-ı hüviyyetden
Bī-ḥamdillāh bugün dīdār-ı Ḥaḳḳuñ maẓharı oldum

5. **Sezāyī Gülşenī**nüñ sırrına maẓhar olup geldüm
Bugün rāh-ı muḥabbetde ḳamunuñ rehberi oldum

222.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Tecellī-i cemāl itdi yine cānān ‘ale’l-ıṭlāḳ
Olup müstaġraḳ-ı nūr-ı cemāli enfüs ü āfāḳ

2. Geçüp seyr-i ilallāhdan irişdüm baḥr-ı fillāha
Bu varlıḳ anda maḥv oldı idince nūr-ı ẕāt işrāḳ

3. Görendür görinen anda ikilikden eṣer ḳalmaz
Vücūd-ı mümkināta baḥr u vaḥdet virdi istiġraḳ

4. Taḳāẓā-yı ẓuhūrıdur eden bunca nuḳūş iẓhār
Yine kendi tecellīsi temāşāsındadur müştāḳ

5. Tecellī-i cemāl itdi celāli perdesinden çün
Sezāyīnüñ vücūdını be-küllī eyledi iḥrāḳ

223.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Hüzzām

1. Ḳaṭreyem ṣūretde ammā ma‘nāda deryā benem
Cümle ‘ālem bendedür dünyā vü māfīhā benem

2. Bendedür bu on sekiz biñ ‘ālemüñ māhiyyeti
Maẓhar-ı kül olmışam külliyet-i esmā benem

3. Olmışam müstaġraḳ-ı nūr-ı tecellīyāt-ı Ḥaḳ
Şems benem ẕerrem durur çün enver-i zehrā benem

4. ‘Aşḳ-ile ḳā’im durur işbu vücūdum ḫilḳatı
‘Ālem-i suġrāya bā‘is, ‘ālem-i kübrā benem

5. Fāris-i meydān-ı ‘aşḳdur **Eşref**-i **Ṣānī** bugün
Maẓhar-ı sırr-ı ‘alīmem cümleden a‘lā benem

---

4 sırr-ı hüviyyetden: burc-ı hüviyyetden SD.

222. AEM: 64[b] ; Sezāyī: *Dīvān*: G. 193.

1 cemāli: cemāl AEM.

3 baḥr u vaḥdet: baḥr-ı vaḥdet SD.

223. AEM: 65[a] : Mehmed Şemseddin: *Yādigār-ı Şemşī*: s.94.

1 ma‘nāda deryā: ma‘nādadür yā YŞ.

3 ẕerrem durur çün: ẕerremdür benüm çün YŞ. / enver-i zehrā: envār-ı zührā YŞ.

4 ḳā’im durur: ḳā’imdur YŞ.

5 ‘aşḳdur: ‘aşḳum YŞ. // ‘alīmem: ‘alīyüm YŞ.

224.

7+7=14

Ḥüseynī

2. Var derd-ile yan yüri dermāna irişince
‘Aşḳ-ile ḳulluḳ eyle sulṭāna irişince

2. Ḥor u ḥaḳīr olasın şāyed Ḫalīl olasın*
İsmā‘īl gibi sende ḳurbāna irişince

3. Ṣular gibi seyr eyle bir yirde ḳarār eyle
Alçaḳlarda aḳ yüri ‘ummāna irişince

4. Eyyūblayın ṣabr eyle Ya‘kūblayın çok aġla
Yūsuf gibi sen daḫi Ken‘āna irişince

5. **Yūnus** sen bu gevheri ṣarf eyleme nādāna
Bu yolda neler çekdüñ ol kāna irişince

225.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Māhūr

1. İñilerüm dün ü gün derdlü olanlar iñiler*
Düşmişem ḥasret odına oda yanan iñiler

2. Bu iñildüm yāresi şeyḫüm elindendür bāña
Gözlerüm her dem yine yārı[nı] görür iñiler

3. Görme misin ṣuyı kim dost yüzüñ görmek içün
Her seḥer her yaña durmaz akar u çaġlar iniler

4. Gösterür kendözini perdeden ol ṣāḥib-cemāl
Ḳaynadur ‘āşıḳların yüregin ṭaġlar iñiler

5. Gösterür kendözini pinhāna urmış özini
Gören ol dost yüzini gözleri aġlar iñiler

---

224. AEM: 65[a]; Yūnus Emre: *Dīvān*: G.309.

2 ḥor u ḥaḳīr olasın şāyed: ġāyet ḥor u ḥāḳir ol başda YED. *Bu beyit 3. beyitle yer değiştirmiştir.

4 Yūsuf gibi: Yūsuf-ṣıfāt YED.

5 ṣarf eyleme: ḫarc eyleme YED.

225. AEM: 65[a]; MT: s.23.

1 iñilerüm: iñiñlerüm AEM. / derdlü: derd AEM. İkinci dize MT’de şöyledir:
“İşiden inledügüm sayru vü saglar iniler” *MT’de farklı olarak şu iki beyit yer almaktadır:
Yāremüz dostda olup yürürüz mestān olup
Şehr içre destān olup her ‘aşıklar iniler

Bülbülem gülzāra karşu zārı kıldugum için
İşidüp ahvālümi bagçe vü bāglar iniler

2 şeyḫüm: dostum MT. İkinci dize MT’de şöyledir: *“Bu halāvetden dadan dertlü damaklar iniler”*

3 yüzüñ: yüzini MT. // her seḥer her yaña durmaz: dün u gündüz durmayup MT.

4 İlk dize MT’de şöyledir: *“Her kime bir kez görünse perdeden sāhib-cemāl”* // yüregin ṭaġlar: bagrını tograr MT.

6. Aġla hey gözlerüm aġla bundan gelen gülmedi
Bu fenā dünyā elinden nice merdān iñiler

7. Ben nidem ‘ömrüm geçürdüm işledüm bī-ḥadd günāh
Ṣuçluyum Ḥaḳ ḥużūrunda ṣuçlu olan iñiler

8. Derd-mend bī-çāre **Yūnus** yārelidür Ḥaḳ bilür
Her seḥer yāresini şeyḫine söyler iñiler

226.

6+5=11

Ḥüseynī ‘Aşirān

1. Gel ey dervīş Ḥaḳḳı bulayum dirsen*
Bir kāmil mürşide varmayınc’olmaz
Resūlüñ cemālin göreyim dirsen
Bir kāmil mürşide varmayınc’olmaz**

2. Niceler gitdiler mürşid arayı
Mürşid arayanlar buldı çāreyi
Ne ḳadar oḳusañ aḳdan ḳarāyı
Bir kāmil mürşide varmayınc’olmaz

3. Ne ḳadar dünyāda olur isende
Dünyā ḳadar kitāb bulur-isende
Her ḥarfe biñ ma‘nā virür isende
Bir kāmil mürşide varmayınc’olmaz

---

6 Bu beyit MT’de yoktur.

7 Bu beyit MT’de yoktur. // Mecmuada “nideyim”şeklinde yazılan kısım vezne uydurmak amacıyla “nidem şeklinde yazılmıştır.

8 derd-mend bī-çāre Yūnus: bu bī-çāre miskīn Yunus MT. // seḥer: sabāh MT.

226. AEM: 65^{b} ; MT: s.63.

1 Bu dörtlük AEM’de şöyledir:
Gel ‘āşıḳ Mevlāyı bulmak dilerseñ
Mürşid kāmile varmayınca olmaz
Ḥaḳḳuñ cemālini görmek dilerseñ
Mürşid kāmile varmayınca olmaz
*MT’de farklı olarak şu iki dörtlük yer almaktadır:
Kādīlar müftīler cümle geldiler
Kitābların herkes yire kodılar
Sen bu ‘ilmi kimden aldın didiler
Bir kāmil mürşide varmayınc’olmaz
Eylenen ‘āşıklar gidelüm bile
Nice sādıkların bagrını dele
Muhammede delīl Cebrā’il bile
Bir kāmil mürşide varmayınc’olmaz
**Bu dize tüm dörtlüklerde MT’deki şekliyle kullanılmıştır. AEM’de şu şekildedir:
Mürşid kāmile varmayınca olmaz.

2 İkinci dize MT’de şöyledir: *“Arayanlar buldı derde devayı”*. // ne ḳadar oḳusañ: biñ yılda oḳursañ MT.

3 Bu dörtlük MT’de şöyledir:
Nice bin yıl bunda kalayım dirsen
Cümle kitābları bileyim dirsen
Her harfine yüz bin mana da virsen
Bir kāmil mürşide varmayınc’olmaz

4. Başına giydigi nūrdan tāc olur
Ayaġı altında nārdan sac olur
Anda bulınması ġāyet güc olur
Bir kāmil mürşide varmayınc'olmaz

5. Var cān-ı göñülden bir mürşid ara
Mürşid seni murādına irgüre
Gör Cebrā'īl delīl oldı Resūle
Bir kāmil mürşide varmayınc'olmaz

6. **Yūnus** sözde ḫaṭā var mı gör didi
Cümlemize murādını Ḥaḳ virdi
Ḥażret-i Mūsāya Ḫıżra var didi
Bir kāmil mürşide varmayınc'olmaz

227.

7+7=14

'Uzzāl

1. Yaḳduñ beni yandırduñ noldın a göñül noldın*
'Ālemden uṣandurdın noldın a göñül noldın

2. Uçduñ a göñül uçdın yedi dünyāyı geçdüñ
Ol dost iline göçdüñ noldın a göñül noldın

3. Uçarsın uṣanmazsın bir budāġa ḳonmazsın
Hīç ölümi añmazsın noldın a göñül noldın

4. Yanmaḳ nice olur görürsün ḳamu pervāne gelsün*
Gelsün yolın ögrensin noldın a göñül noldın

5. **Yūnus** şunda geldüñ mi pazarcıluk ḳılduñ mı
Yoḫsa 'āciz ḳaldın mı noldın a göñül noldın

---

4 Bu dörtlük MT'de yoktur.
5 Bu dörtlük MT'de yoktur.
6 Bu dörtlük MT'de şöyledir:
Yūnus Emre bunda ma'nā var indi
Bir kāmil mürşide sen de var imdi
Hazret-i Mūsāya Hızra var dindi
Bir kāmil mürşide varmayınc'olmaz

227. AEM: 66[a]

1 *Yunus Emre ile ilgili referans aldığımız kaynaklarda Yunus'a izafe edilmiş bu şiire rastlanmamıştır (bkn. Mustafa Tatçı, *Yûnus Emre Dîvânı Tenkitli Metin II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997; Mustafa Tatçı, *Âşık Yunus ve Diğer Yunusların Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.). Müstakimzāde Süleyman'ın Mecmū'a-i İlāhiyyāt adlı eserinde mahlassız olarak yer almaktadır (bkn. Süleymaniye Küt. Es'ad Efendi Bl., No: 3397, s. 142[a])

4 *vezin aksamaktadır.

228.

Mef'ūlü mefā'īlün mef'ūlü mefā'īlün

Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –

Māhūr

1. Ol göz ki seni gördi ol niye naẓar itsün*
   Şol cān ki seni ṭuydı tende ne ḳarār itsün**

2. 'Aşḳuñ ezelī şāhum yoḳluḳda ḳomış varın
   Bu remzi ṭuyan 'āşıḳ yoḳluġa şikār itsün

3. 'Aşḳla düşen 'āşıḳ derdüñ-ile yanar dün gün
   Vaṣluñdur aña dermān ḥekīm ne timār itsün

4. Sen bir ġanī sulṭānsın bī-ḥadd u nihāyetsin
   Vaṣfuñ ḳaleme gelmez dil ḳanda şümār itsün

5. Nitsün bu **Yūnus** nitsün bu yolca nice gitsün
   Gönlini saña virüp 'aḳlını ḫumār itsün

229.

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

Segāh

1. Ey ġāfil uyan rıḥlet-i nāgāhı unutma*
   Yol ḳorḳulıdur ḳorḳusı çoḳ rāhı unutma**

---

228. AEM: 66[a]; Yūnus Emre: *Dīvān*: G.232.

1 *Bu şiir divanda 9 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Bu çeşniyi tadana bu gevheri yudana
Derdüne düşen cana hekim ne timar itsün

Gerçek sana kul olan gönlini sana viren
Kendüde seni bulan kancaru sefer itsün

Bu sırrı duyan kanı key arifise canı
Açıldı güher kanı alana haber itsün

Bu yolda muhkem durduk nefsin boyunın urduk
Sen şaha gönül virdük düşman ne zafer itsün

İmdi key yūnus kalmış hazretde yüzi kara
Çün nesnesi yok müflis neyile bazar itsün

**Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.

2 ezelī: evvel AEM. / varın: varı YED. // ṭuyan: duyan YED.

3 'aşḳla: 'aşḳına YED. / derdüñ-ile: derdüñe YED. / dün gün: her dem YED.

4 bir: Ø AEM. / nihāyetsin: bī-pāyānsun YED. // gelmez: sıgmaz YED. / ḳanda: nice YED.

5 yolca: yola YED. // 'aḳlını: gözlerin YED.

229. AEM: 66[b] ; Şemseddīn-i Sivāsī: *Dīvān*: s.125.

1 *Bu şiirin Yunus'a ait olmadığı tespit edilmiştir. Aynı şiir Müstakimzāde Süleyman'ın Mecmū'a-i İlahiyyāt adlı eserinde (117[a]) Şemsī mahlasıyla yer almaktadır. Yapılan incelemede bu şiirin 16. yüzyıl şairlerinden Şemseddin-i Sivasī'ye ait olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgi göz önünnde bulundurularak şiirin incelemesi Şemseddin Sivasī Dīvānı'na göre yapılmıştır.

**Bu şiir divanda 11 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Güç itme gücün yitdügine gice vü gündüz
Nāgāh irişür ah-ı sehergahı unutma

Derbendine mevtin yolun ugrar er eger geç
Ol geçmesi düşvar güzergahı unutma

Bir oh demesine bugün aldanma cihanın
Sonunda anın derd ile bin ahı unutma

2. Ḫālıḳdan utan dirlügüni umma bu ḫalḳdan
Bil Rabbüñi er-rızḳu ‘elallāhı unutma

3. Maġrūr oluban devlet ü dünyā-yı denīye
Yitürme ṣaḳın dīnini Allāhı unutma

4. Bu dār-ı fenā içre bugün nitsen elüñde
Yarın varacaġın ulu dergāhı unutma

5. Ey çeşmi ḥaḳāretle baḳan merd-i faḳīre
Ol faḳr ile faḫr iden ulu şāhı unutma

6. Gögsüñ gerüben cāh-ı cihān içre ṣalınma
Āḫir yıḳılup düşecegüñ çāhı unutma

7. Hem-rāhı kişinüñ eyü yavuz ‘amelidür
Kim yoldaşı terk it eyü hem-rāhı unutma

8. Bu baġ-ı cihān içre hevā yolları çoḳdur
Yūnus yüri sen Ḥaḳḳa giden rāhı unutma

2 dirlügüni umma bu ḫalḳdan: rızkını bu ḫalḳdan ṣaḳın umma ŞSD.
3 yitürme ṣaḳın: ṣaḳın yitürüp ŞSD.
7 kim: hem ŞSD. / it: Ø AEM.
8 Yūnus: Şemsī ŞSD.

230.

4+4=8

Māhūr

1. Ṭolāp niçün iñilersin*
Derdüm vardur iñilerüm
Ben Mevlāya ‘āşıḳ oldum
Anuñ-içün iñilerüm**

2. Benüm adum derdli ṭolāp
Ṣuyum aḳar yalap yalap
Böyle emr eylemiş Çalāp
Anuñ-içün iñilerüm

3. Ulu dağlar aġacıyum
Ne ṭatluyum ne acıyum
Ben Mevlāya du‘ācıyum
Anuñ-içün iñilerüm

4. Dülgerler ḫazānum yondı
Her a‘żām yirine ḳondı
Bu iñildüm Ḥaḳdan geldi
Anuñ-içün iñilerüm

---

230. AEM: 67[a] ; MT: s.100.

1 *ṭolap: dolap MT. *Bu şiir MT'de 12 dörtlüktür. Eksik dörtlükler şöyledir:

Beni bir dagda buldılar
Kolum kanadum kırdılar
Dolaba layık gördiler
Derdüm vardur inilerem

Balta zahm-irdi ezelī
Soldı benzimün gazeli
Sorman bana bu su'āli
Derdüm vardur inilerem

Bıçkıcılar bıçdı beni
Budagum yapragum kanı
'Ālemi yaradan Ganī
Derdüm vardur inilerem

Dagdan kesdiler hizenüm
Dizdiler dürlü düzenüm
Eylenen ayak ozanum
Derdüm vardur inilerem

Suyum alçakdan çekerem
Dönüp yüksekden dökerem
Görün şu ben ne çekerem
Derdüm vardur inilerem

Yaradandan hūnum vardur
Evliyādan demüm vardur
Nefs gibi düşmanum vardur
Derdüm vardur inilerem

**Şiirin redifi olan bu dize MT'de şu şekildedir: "*Derdüm vardur inilerem*".

2 ṭolap: dolap MT.

3 ulu dağlar: ben bir dagun MT.

4 ḫazānum: budagum MT.

5. Beni ḳodılar ṭāşḳına
Ṭöndüm Muḥammed ‘aşḳına
Ḥażret-i Allāh ‘aşḳına
Anuñ-içün iñilerüm

6. **‘Āşıḳ Yūnus** aydur āhı
Gözyaşı döker günāhı
Ḥaḳḳa ‘āşıḳum billāhi
Anuñ-içün iñilerüm

231.

7+7=14

Evc

1. ‘Aşḳı çoḳ olan ‘āşıḳ deli olaġan olur
‘Aşḳ neydügin bilmeyen aña gülegen olur

2. Şaḳın gülme sen aña eyü degildür saña
Ādem neye gülerse başa gelegen olur

3. Şol kişide ‘aşḳ olsa ‘aşḳ deryāsına ṭalsa
O deryānın dibinden gevher bulaġan olur

4. Bir kişide ‘aşḳ olsa ‘aşḳ bāġçasına girse
Güllerini dirdügin diken alagan olur

5. Şaḳın eyleme dīñine şanma anı dükene
Derdine ṣabr itmeyen yolda ḳalaġan olur*

6. Her kime uġrar-ise āh bu ‘aşḳuñ eṣeri
Dun uyḳusın uyumaz beñzi ṣolaġan olur

7. ‘Āşıḳ lā-mekān olur dünyā terkini urur
Dünyā terkini uran dīdār göregen olur

8. ‘Āşıḳ **Yūnus** sen daḫi incitme dervīşleri
Dervīşlerüñ du‘āsı ḳabūl olaġan olur

---

5 İkinci dize MT’de şöyledir: *Tutuşmadum benden coşkına.* // ḥażret-i Allāh: Muḥammed ‘Alī MT.
6 ‘āşık: dervīş MT. // billāhi: vallāhi MT.

231. AEM: 67[a] ; Yūnus Emre: *Dīvān*: G.96.

1 ‘aşḳı çoḳ olan ‘āşıḳ: dervīş olan kişiler YED. // ‘aşḳ neydügin: ‘aşḳ nedür AEM.
2 şaḳın gülme: gülme şaḳın YED. // ādem: kişi YED.
3 şol: bir YED. // dibinde: içinde YED.
4 Bu beyit YED’de yoktur.
5 İlk dize YED’de yoktur. / *Bu dize ile 6. beyitin ilk dizesi YED’de bir beyit olarak yer alır.
6 Birinci dize YED’de şöyledir: “*Āh bu ‘aşkun eseri her kime ugrarısa”.* / İkinci dize YED’de yoktur.
7 terkini uran: terkin uranlar YED.
8 ‘aşıḳ: dervīş YED.

232.

6+5=11

Ḥüseynī

1. Seyyāh olup şol ‘ālemi ararsañ*
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz
Ceddi Muḥammeddür eger ṣorarsañ
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

2. Mevlām yüce devlet virmiş başına
Meşġūl olmış yaradanuñ işine
Allāh ile Resūl ile āşinā
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

3. Anlardan ḳalmışdur yol erkān uṣūl
Etegin ṭutanlar bulmışdur vuṣūl
Ceddini ṣorarsañ ḥażret-i Resūl
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

4. Cümle evlādına yeşīl yaraşur
‘Aşḳı gelür bu cānuma ṭolaşur
Aña mürīd olan Ḥaḳḳa ulaşur
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

5. ‘Āşıḳuñ yüregi yanar ṭuṭuşur
Cigerüñ var ise gel bunda pişur
Her ḳanda çaġırsın gelür yetişur
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

6. Giderler ġazāya çalarlar ṣātır
Dā’imā yaparlar ḫoş göñül-ḫāṭır
Baġdādda türbesi nūr olmış yaṭır
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

7. Çevre dervīşleri gelür derilür
Erkān-ile iḥyāları sürilür

---

232. AEM: 67[b] ; MT: s.61.

1 *MT’de farklı olarak şu iki dörtlük yer almaktadır:
Hak yiri-gögi yaradup düzeli
Hoş nazar eylemiş ana ezeli
Evliyālar ser-çeşmesi güzeli
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

Benüm şeyhüm beni Hakka götürür
Niçe müşkillerüm anda bitürür
Muhammedün sancagını getürür
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

2 Bu dörtlük MT’de yoktur.
3 Bu dörtlük MT’de yoktur.
4 ‘aşḳı: ‘aşḳ AEM.
5 Bu dörtlük MT’de yoktur.
6 giderler: bizler AEM. // nūr olmış: yeşil nūr AEM.
7 ḳudretinden: ḳudret-i ilāhīden AEM.

Ḳudretinden naṣībleri virilür
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

8. **‘Āşıḳ Yūnus** nice çeker ġayreti
Üstümüze ḥāżır ola himmeti
Oġul dimiş aña Resūl ḥażreti
‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz

233.
8+8=16
Māhūr

1. Ḥaḳ Te‘ālanuñ ḥabībi Muḥammedü’l-Muṣṭafādur*
Dertli göñüller ṭabībi Muḥammedü’l-Muṣṭafādur

2. Evvel yārı Ebu Bekir ḳılar Mevlāsına şükür
Ravżasında nūrlar balḳır Muḥammedü’l-Muṣṭafādur

3. İkinci yārıdur ‘Ömer māh yüzinden nūrlar ṭöker
Beşigin öñürben ḳamer Muḥammedü’l-Muṣṭafādur

4. ‘Oṣmāndur ḥāfiẓ-ı Ḳur’ān anı seven bulur īmān
Ravżasında nūr balḳıyan Muḥammedü’l-Muṣṭafādur

5. ‘Alīdür çü merdler ḫāṣı arslanum dimiş Mevlāsı
Nebīlerüñ ḫāṣü’l-ḫāṣı Muḥammedü’l-Muṣṭafādur

6. ‘Ālemi ḥayrān eyliyen göñülleri seyrān eyliyen
Ümmetüm deyüp aġlıyan Muḥammedü’l-Muṣṭafādur

7. **Yūnus Emrem** olma ‘āṣi sil o ḳalbüñdeki yası
Ḥasan u Ḥüseyn dedesi Muḥammedü’l-Muṣṭafādur

234.
6+5=11
‘Uşşāḳ

1. Bugün yine ḳalḳdı ‘aşḳum yurından*
Ḳādir Mevlām bilür ḳuluñ derdinden
Bir ḳaç ferişteler ṭuṭar ardından
Ṣabāḥ namāzını ḳılduġı zamān

2. Müselmān oldur ki beş vaḳtüñ ḳıla
Anuñ nūrı-ile hem ḳalbi ṭola

---

8 ‘āşıḳ: dervīş MT. / nice çeker: çekersem MT. // oġul: oġlum MT.

233. **AEM: 68[a]**

1 *Yunus Emre ile ilgili referans aldığımız kaynaklarda Yunus’a izafe edilmiş bu şiire rastlanmamıştır (bkn. Mustafa Tatçı, *Yûnus Emre Dîvânı Tenkitli Metin II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997; Mustafa Tatçı, *Âşık Yunus ve Diğer Yunusların Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.).

234. **AEM: 68[b]**

1 *Yunus Emre ile ilgili referans aldığımız kaynaklarda Yunus’a izafe edilmiş bu şiire rastlanmamıştır (bkn. Mustafa Tatçı, *Yûnus Emre Dîvânı Tenkitli Metin II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997; Mustafa Tatçı, *Âşık Yunus ve Diğer Yunusların Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.).

2 *vezin aksamaktadır.

Muḥammedü'l-Muṣṭafā yirde mi ola*
Öyle namāzını ḳılduġı zamān

3. Ṣaf ṣaf olup gökden iner melekler
Ayaḳlara yüzler sürer felekler
Ol vaḳitde ḳabūl olur dilekler
'Aṣır namāzını ḳılduġı zamān

4. Uçmāġuñ şehrini Ḥaḳ kendi bezer
Müminler içinde ṣalınur gezer
Kirāmān kātibīn ş̱evābın yazar
Aḫşām namāzını ḳılduġı zamān

5. Cennet imiş müminlerüñ durāġı
Hep birdür añlara yaḳın ıraġı
Tā ḳıyāmete degin yanar çerāġı*
Yatsu namāzını ḳılduġı zamān

6. **Yūnus Emrem** idersen dinini kut
'Aşḳ-ile ṣıdk-ile eyü 'amel it
Āyete'l-kürsīyi sen oḳuda yat
Başını yaṣdıġa ḳoduġın zamān

235.

4+7=11

Ḥüseynī 'Aşirān

1. Ġaflet ile baña [bir] ḥāl görindi
Allāh dirler bir meclise uġradum
Dutuñ ḳulaḳ naḳl eyleyeyüm size
Allāh dirler bir meclise uġradum

2. Münādīler çaġrışur zāra başlar
Ḥāl diliyle Ḥaḳḳı ẕikr ider ḳuşlar
Tevḥīd ider ṭāġlar taşlar aġaclar
Allāh dirler bir meclise uġradum

3. Münādī sözine ḳulak ṭutarlar
'Arşı seyrān ider ṣaf ṣaf melekler
Ol meclisde ḳabūl olur dilekler
Allāh dirler bir meclise uġradum

4. Muḥammedüñ eṣḥāb u yārānları
Anda ḥāżır olmış gördüm anları
Devre girmiş ṭabaḳāt erenleri
Allāh dirler bir meclise uġradum

---

5 *vezin aksamaktadır.

235. AEM: 69[a]; MT: s.97.

1 İlk dize MT'de şu şekildedir: *"Hālet ile bana bir aşk yöneldi".* // eyleyeyüm: eyleyem MT.

2 tevḥīḍ ider: secde ider MT.

3 İlk dize AEM'de şöyledir: *"Münādī sözinden ṭutılur ḳulaḳlar".* // 'arşı seyrān ider: 'arşun etrafında MT. // ol: o MT.

5. **Yūnus** ider çoḳ şükür Ḥaḳḳı buldum*
Muḥammedüñ nūrın barḳ urur gördüm
Ebū Bekir ‘Ömer ‘Oṯmān ‘Alī hem
Allāh dirler bir meclise uġradum

236.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. Göñül ḥayrān olupdur ‘aşḳ elinden*
Ciger biryān olupdur ‘aşḳ elinden**

2. Eridi ḳarlı daġlar ẕerre ẕerre
Deñiz ‘ummān olupdur ‘aşḳ elinden

3. Niceler tāc u taḫtı māl u mülki
Ḳoyup ‘ummān olupdur ‘aşḳ elinden

4. Ḳoyup İbrāhīm Edhem tāc u taḫtı
Yiri külḫan olupdur ‘aşḳ elinden

5. Ne gördi Leylinüñ yüzinde Mecnūn
Ki ser-gerdān olupdur ‘aşḳ elinden

6. Ne gördi Zeliḫā* Yūsuf yüzinde
İşi efġān olupdur ‘aşḳ elinden

7. Özümüñ ḳalmadı ṣabra ḳarārı
Gözüm giryān olupdur ‘aşḳ elinden

8. **Yūnus Emrem** bu ḥasretle bu zāra
‘Aceb mihmān olupdur ‘aşḳ elinden

---

5 *Bu dörtlük MT’de şu şekildedir:
Yunus muradına irdi çok şükür
Gördi Muhammedün nurını balkır
Ömer Osman Ali hem Ebu Bekir
Allah dirler bir meclise ugradum

236. AEM: 69[a]; Yūnus Emre: *Dīvān*: G.245.

1 *Bu şiir divanda 10 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Zihi Mansur ki maşuk yolında
Başı berdar olupdur aşk elinden

Mahabbet derdine düşeli bülbül
Dili handān olupdur aşk elinden
**Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.

2 daġlar: ṭāġlar YED.

3 niceler: nice AEM.

6 Zelihā Yūsuf yüzinde: Yūsuf yüzinde Zeliḫā AEM. *Vezine uyması açısından Zelihā ismi kullanılmıştır. Divanda Züleyhā şeklindedir.

7 ṣabra: ṣabr u YED.

8 ḥasretle: ḥasrete YED.

237.

5+5=10

Māhūr

1. Ayurma beni senden yaradan*
   Düşüp ölürem ben bu yāradan
2. Öldügüm içün ġam mı çekerüm
   Alur cānumı bir gün yaradan
3. Aġlama direm şol gözlerüme
   Ḳan yaş aḳıdur aḳdan ḳaradan
4. Varam yüz sürem şeyḫ eşigine
   ‘Abā dikinem yüz biñ pāreden
5. **‘Āşıḳ Yūnus**uñ budur maḳṣūdı
   Ala yārını çıḳa aradan

238.

8+8=16

Nişābūr

1. Ya Rabbü’l-‘ālemin senüñ daġlar doyamaz ‘aşḳına*
   Yeşil yaprāḳ ḫazān olur bāġlar doyamaz ‘aşḳına
2. Yanar şol yüregüm yanar ‘aşḳ-ile ‘āşıḳlar ḳanar
   Çarḫ çevrilür ṭolāp döner gökler ṭoyamaz ‘aşḳına
3. Kim ‘aşḳuñ leẕẕetin dadar viṣālüñ ārzūlar gider
   Ḫasteler cān teslīm ider ṣāġlar doyamaz ‘aşḳına
4. ‘Aşḳuñla geçüren güni nider ol ġuṣṣa u ġamı
   Nitdüñ İbrāhīm Edhemi bekler doyamaz ‘aşḳına
5. Günāhlardan idüp żarar ‘afv olur eylerseñ naẓar
   Yūnus ġarīb ġarīb gezer aġlar doyamaz ‘aşḳına

---

237. AEM: 69[b]; Yūnus Emre: *Dīvān*: G.284.

1 *Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Öldi diyeler kaydum yiyeler
Bir kuş oluban çıkam aradan

Yirler mi kodum göl eylemedük
Siller akıtdum her bir dereden

Ben bir kulıdum sen sultānıdum
Düşdüm araya bilmem nereden

2 ġam mı çekerüm: ġuṣṣa mı yirem YED. // alur: ala YED. / bir gün: yine YED.

3 aḳdan ḳaradan: ag u ḳaradan YED.

4 yüz sürem: ḳul olam YED. // İkinci dize AEM’de şöyledir*:” Bir ḫırḳa giyem dostlar yüz biñ pāredeñ”.*

5 İlk dize YED’de şöyledir: “*Emrem Yūnusun murādı budur”.* // ala yārını: ire yārine YED.

238. AEM: 70[a]

1 *Yunus Emre ile ilgili referans aldığımız kaynaklarda Yunus’a izafe edilmiş bu şiire rastlanmamıştır (bkn. Mustafa Tatçı, *Yûnus Emre Dîvânı Tenkitli Metin II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997; Mustafa Tatçı, *Âşık Yunus ve Diğer Yunusların Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.).

239.

6+5=11

ʻUzzāl

1. Ẕikr-i Allāh idüp tevḥīd itmeğe*
Geçer bu eyyāmlar ellere girmez
Ḥaḳḳuñ doġrı yollarına gitmege
Geçer bu eyyāmlar ellere girmez

2. Sen āsān it doġrı yolca gitmege
Varup anda ḳara yirde yatmaġa
Giceler ṣubḥa dek tevḥīd itmege
Geçer bu eyyāmlar ellere girmez

3. Alda[tma]sun seni dünyā ṣafāsı
Giyesin kefeni ḳorsın libāsı
Vücūduñ şehrinde rūḥuñ hümāsı
Uçar bu eyyāmlar ellere girmez

4. **Yūnus** eydür gelin imdi ḳardāşlar
Dökelüm gözlerden ḳan-ile yaşlar
Naṣīḥatum budur size dervīşler
Geçer bu eyyāmlar ellere girmez

240.

7+7=14

Rehāvī

1. Benem ol ʻaşḳ baḥresi deñizler ḥayrān baña*
Deryā benüm ḳaṭremdür ʻaşḳ oldı seyrān baña

2. Yoġıken bu bārgāh sen varidi ol pādişāh
Āh bu ʻaşḳ elinden āh dert oldı dermān baña

---

239. AEM: 70[a]

1 *Yunus Emre ile ilgili referans aldığımız kaynaklarda Yunus'a izafe edilmiş bu şiire rastlanmamıştır (bkn. Mustafa Tatçı, *Yûnus Emre Dîvânı Tenkitli Metin II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997; Mustafa Tatçı, *Âşık Yunus ve Diğer Yunusların Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.).

240. AEM: 70[b] ; Yūnus Emre: *Dīvān*: G.12.

1 baḥresi: baḥrīsi YED. // ʻaşḳ oldı seyrān baña: ẕerreler ʻummān baña YED. *Bu şiir divanda 10 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Kaf Tagı zerrem degül ay u güneş bana kul
Aslum Hakdur şek degül mürşiddür Kuran bana

Adem yaradılmadın can kalıba girmedin
Şeytan lanet olmadın arşıdı sayvan bana

Diledi göre yüzin işide kendü sözin
Nazar kıldı bir kezin andan can virdi bana

Yaradıldı Mustafa yüzi nur gönli safa
Ol kıldı Hakka vefa andandur ihsan bana

Togdı ol din metası andan oldı kamusı
Adem Halil ü Musa hüccet ü bürhan bana

2 yoġıken: yoġıdı YED. / varıdı ol: varidüñ AEM..

3. Dosta giderken yolum mülke irişdi elüm
‘Aşḳdan söyler bu dilüm ne ḳul ne sulṭān baña

4. Şerī‘at ehli ırāḳ iremez bu menzile
Ben ḳuş dili bilürem söyler Süleymān baña

5. **Yūnus** bu ḫalḳ içinde eksüklidür Ḥaḳ bilür
Mest oluban çaġırur dervīşlik bühtān baña

241.

6+5=11

Isfahān

1. Dün gün yalvarurum ben efendüme*
Ben murādum Allāhumdan isterüm
Yā Rabbi sen irgür ḳulı ḳaṣdına
Ben murādum Allāhumdan isterüm

2. Bilürüm günāhum ṣuçlarum çoḳdur
Benüm yalvarduġum ol Ġanī Ḥaḳdur
Benüm hīç kimseden istegüm yoḳdur
Ben murādum Allāhumdan isterüm

3. Bir adı Muḥammed bir adı Aḥmed
Diledi ümmetin eyledi minnet
Şefā‘at ḳıl bize server Muḥammed
Ben murādım Allāhumdan isterüm

4. **‘Āşıḳ Yūnus** cihān başuma dardur
Dün gün işüm gücüm āh ile zārdur
Ḳuluñ istedügi ancaḳ dīdārdur
Ben murādım Allāhumdan isterüm

242.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

Nühüft Nevā

1. Cemālüñ ey nebī mir’āt-ı envār-ı ṣa‘ādetdür
Nigāhuñ maḫż-ı feyż-i raḥmet ü esrār-ı ru’yetdür

---

3 İlk dize YED’de şöyledir: *“Çü dosta gider yolum mülk-i ezeldür ilüm”.* // ‘aşḳdan: Ḥaḳdan YED.
4 İlk dize YED’de şöyledir: *“‘Āşık dilin bilmeyen yā delüdür yā dehrī”.* // dili: dilin YED.
5 İlk dize YED’de şöyledir: *“Yūnus Emrem bu yolda eksükligin bildürür”.* // mest oluban: dīvāne olmış AEM.

241. AEM: 70[b] MT: s.102.

1 yā Rabbi: yā Rab AEM. *Bu şiir MT’de 5 dörtlüktür. Eksik dörtlük şöyledir:
Gözsüz olan bu dünyāyı göremez
Irak yakınlara eli iremez
Benüm murādumı bir kul viremez
Ben murādum Allāhumdan isterüm
2 günāhum ṣuçlarum: ṣuçlarum günāhum MT. // benüm hīç: hīç benüm AEM.
3 Muḥammed: Muṣṭafā MT. // ümmetin: ümmetini AEM. / eyledi minnet: ol nūr-ı ahād MT. // ḳıl: it MT.
4 ‘āşıḳ: dervīş MT. // dün gün: cümle MT. / gücüm: Ø AEM. // ḳuluñ: ‘aşıḳuñ AEM.

242. AEM: 71[a]; Necīb: *Divānçe*: 16.

2. Semāya nerdübānuñ ceẕbe-i Mevlā olupdur çün
Ḳamu Mi‘rācda maẓhar olduġuñ āṣār-ı ḳudretdür

3. Yoġ-iken rafrafa bir dürlü ḥācet var-iken himmet
Senüñ şānında Ḥaḳḳuñ maḳṣudı iẓhār-ı ni‘metdür

4. Gelüpdür çeşm-i Ḥaḳ-bīnüñde *mā zāġā‘l-baṣar* medḥi
Olur mı ġayra maṣrūf maṭlabı dīdār-i ḥażretdür

5. O lebüñ istinādı ‘ācizān-ı ümmetüñ ancaḳ
Cenābuñ bu **Necīb**-i zāre dīvār-ı şefā‘atdür

243.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

Evc

1. Ḳalbe cilā vir[e] ẕākir iclā-yı ẕikrullāh ile
Ḫasteye ḫoş cān gele eczā-yı ẕikrullāh ile

2. Ẕākir olan bī-hūş olur sermest olur medḥūş olur
Şārib gibi sarḫoş olur saḥbā-yı ẕikrullāh ile

3. Sem‘e irer Ḥaḳdan ḫiṭāb dā’im ider Ḥaḳḳa şitāb
Aḳlam yazar ḫoşça kitāb imlā-yı ẕikrullāh ile

4. Nefsüñ sivādan żabṭ ola cümle hevālar ḥabṭ ola
Cānın **Nesībā** rabṭ ola ma‘nā-yı ẕikrullāh ile

244.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Evc

1. Ey cemālin şem‘-i bezm-ārā-yı ḳurb-ı Kirdigār*
Cebraīl āvāre-i nūr-ı ruḫuñ pervāne-vār

2. ‘Ācizān-ı maḥşer üzre ẓılluñı teksīr içün
Gizledi dār-ı fenāda sāye-i perverdigār

---

3 şānında: şānuñda NCD.

4 ġayra maṣrūf maṭlabı: ġayra maḳrūn maḳṣadı NCD. *Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı (Necm 53/17) âyetinden iktibas.*

5 o lebüñ: sen olduñ NCD.

243. AEM: 71[a]

244. AEM: 71[a]; Nādirī: *Dīvān*: G.27.

1 āvāre-i nūr-ı ruḫuñ: āvāre-i ruḫuñ nūrı AEM. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Matlab-ı ala-yı ev ednada cay itsen nola
Tir-veş itdün makam-ı kabe kavseyni güzar

Heybet-i azmünle çak oldı sipihrün zerresi
Halk-ı alem sandılar şakk oldı mah-ı tab-dar

Asuman-ı asitanun zann idüp bekler Mesih
Ümmetinden olmaga çekmekte daim intizar

2 sāye-i: sāyeni GND.

3. Şem‘-i z̲ātuñ olmasa dönmezdi fānūs-ı felek
Bunca eşkāli suver ḳanda olurdı āşiḳār

4. Yā Resūlullāh bir ednā çākeründür **Nādirī**
Gerçi çoḳdur cürmi ammā luṭfuna yoḳdur şumār

245.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –

I

1. Göñül senden peyām özler dem-ā-dem*
2. Ḫaber vir ey ṣabā dost illerinden
3. Seḥerler maḳdemüñi gözler ol hem
4. Ḫaber vir ey ṣabā dost illerinden

II

1. Getür ‘āşıḳlara luṭf it ḫaberler
2. Ḳoḳut müştāḳlara misk-ile ‘anber
3. Meşāmın cānlaruñ eyle mu‘aṭṭar
4. Ḫaber vir ey ṣabā dost illerinden

III

1. O dostuñ illerinde çün gezersin
2. Gelür bunda tesellīler eṣersin
3. Dil-i **‘İzzī**den āteşler kesersin
4. Ḫaber vir ey ṣabā dost illerinden

246.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –
‘Uzzāl

I

1. Beḳā iḳlīmine ‘azmüm var el-ān*
2. Fenā gülzārı ḳalsun şöyle vīrān

---

3 eşkāli suver: eşkāl u suver GND. // ḳanda: ḳandan GND.

245. AEM: 71[b] ; ‘İzzī: *Dīvān*: 229.

I

1 Bu şiir divanda 4 benddir. Eksik bend şöyledir:
Gel izn-i Hakkile ir bu cana
Getür esrar-ı cananı beyana
Bular haret odına nice yana
Haber vir ey saba dost illerinden

II

2 Bu dize İZD’de şöyledir: *“Ḫaber vir ey ṣabā dost illerinden”.*
3 müşāmın: müşāmm-ı İZD.

III

1 Bu dize AEM’de şöyledir: *“Sen ol yāruñ illerinde gezersin”.*

246. AEM: 71[b] ; ‘İzzī: *Dīvān*: 234.

I

1 *Bu şiir divanda 4 benddir. Eksik bend şöyledir:
Hazan irdi bahar-ı ömrime ah
Dil izn-i Hakla buna agah
Beka iline cezb eyledi Allah
Fena gülzarı kalsun şöyle viran

3. Ḫudādan geldi böyle emr ü fermān
4. Fenā gülzārı ḳalsun şöyle vīrān

II

1. Teveccüh eyledüm dostuñ eline
2. Cānum ḳurbān idüp anuñ yolına
3. İrişdi ḳahr-ı mevt cismüm güline
4. Fenā gülzārı ḳalsun şöyle vīrān

III

1. Semā‘-ı cān ile diñle bu remzi
2. Fenāda buldılar maḳṣūdı fevzi
3. Ḥayāt-ı dil yeter çün saña **‘İzzī**
4. Fenā gülzārı ḳalsun şöyle vīrān

247.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

Evc

1. Vir ẕikr-ile ḳalbe cilā nūr-ı cemālullāhı gör*
   Bulsun baṣīret incilā nūr-ı cemālullāhı gör
2. Terk eyleme Ḥaḳ ẕikrini iḥsānın it hem şükrini
   Ḳaldır sivānın fikrini nūr-ı cemālullāhı gör
4. ‘Aşḳ zencīrüñ saña ṭaḳup ẕikr odına kendüñ yaḳup
   Neylersin aġyāra baḳup nūr-ı cemālullāhı gör
4. Her dü cihān oldı ġılāf degil bu söz **‘İzzī** güẕāf
   Āyīnesin sen bī-ḫilāf nūr-ı cemālullāhı gör

248.

Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün

Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –

1. Ṣabr eyle göñül derde dermāna irem dirseñ*
   Çek miḥneti her demde āsāna irem dirseñ

II

2 ḳurbān idüp:ḳurbān olsun AEM.

III

2 maḳṣūdı fevzī: maḳṣūda ḳozı İZD.

247. AEM: 72[a] ; ‘İzzī: *Dīvān*: 94.

1 *Bu şiir musammat gazel olduğu için İzzī Dīvānı’nda beyitler ortadan ikiye ayrılarak dörtlük şeklinde yazılmıştır.

248. AEM: 72[a] ; ‘İzzī: *Dīvān*: 148.

1 demde: dem İZD. *Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

İt naliş ü efganı illetlerin ol kanı
Bi-marda aşk ol Lokmana irem dirsen

Her acıyı lezzet bil her lezzeti izzet bil
Sıdkıla yürü kul ol sultana irem dirsen

Varlıgını kavsından azm it bu yola andan
Geç başınıla candan canana irem dirsen

Terk it kamu sevdayı kılma taleb izyanı
Ko düna vü ukbayı Rahmana irem dirsen

2. Sermāyesi bu yolın derd-ile meşaḳḳatdür
Sen maḥrem-i cevr ol ger iḥsāna irem dirseñ

3. Bir ‘ārife hem-dem ol esrārına maḥrem ol
Ögren ledün ‘ilmini ‘irfāna irem dirseñ

4. Gel sīneñi çāk eyle hem özini ḫāk eyle
‘İzzī yem-i ‘aşḳa gir ma‘şūḳa irem dirseñ

249.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Vücūduñ bā‘iṣ-i maḥż-ı hidāyet yā Resūlullāh
Ẓuhūruñ raḥmet-i ‘ayn-ı sa‘ādet yā Resūlullāh

2. Mufaḍḍal ḳıldı ẕātın enbiyā üzre senüñ Allāh
Kim olsa peyrevüñ buldı selāmet yā Resūlullāh

3. Saña ümmet olan sā’ir ümemden afḍal olmaḳla
Ḫudā göstermez anlara fażāḥat yā Resūlullāh

4. Kerem-bīn-i Ḫudādur ümmetüñ yevm-i ḳıyāmetde
Cenābuñdan çoḳ olmışdur ḥimāyet yā Resūlullāh

5. Ḳalur mı ‘arṣa-i mevḳıfda eşk-rīz olduġı ḥālde
Şular kim buldı dīnüñle şerāfet yā Resūlullāh

6. Egerçi cürmi çoḳ ammā senüñ kendi ġarībüñdür
Bu **‘İzzī** ḳulına eyle şefā‘at yā Resūlullāh

250.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
‘Acem

1. Dilā ‘āşıḳ odur kim çıḳmaya ma‘şūḳ rıżāsından*
Çeküp derd ü belāsın ḳaçmaya cevr ü cefāsından

2. Ṭutup şemşīrine gerden aña teslīm idüp cānı
Ḳamusın luṭf u rāḥat bile ol ṣāḥib-‘aṭāsından

3. Seḥer vaḳti varırsañ kūy-ı yāre ey ṣabā luṭf it
Yüzüñ sür ṭoprāġına ‘arż-ı ḥāl it mübtelāsından

---

4 ma‘şūḳa: ‘ummāna İZD.

249. AEM: 72[a] ; ‘İzzī: *Dīvān*: 246.

2 ẕātın: ẕātuñ İZD. // peyrevüñ: pey-nevüñ İZD.

4 çoḳ: çü İZD.

6 ḳulına: ḳuluña İZD.

250. AEM: 72[b] ; ‘İzzī: *Dīvān*: 233.

1 çeküp: çeke İZD. *Bu şiir divanda 5 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Mey-i nab-ı visali arzusında oldugum şöyle
Haber vir bendesinün daima zar ü bükasından

2 idüp cānı: ide cānuñ İZD.

4. Gelür cāna ṣafā bulur cilā bu ẓāhir u bāṭın
İçirdükçe **‘İzzī**ye yār cām-ı vaṣl cān-fezāsından

251.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Bayātī

I

1. İftiḫār-ı şehr-i Bursa ya‘ni ḳuṭbu’l-evliyā
2. Ḥażret-i sulṭān Emīr nesl-i Muḥammed Muṣṭafā
3. Vāṣl-ı ḳadir-i ‘ulā vü nā’il-i nūr-i liḳā
4. Ḥażret-i sulṭān Emīr nesl-i Muḥammed Muṣṭafā

II

1. Merḳad-ı pāküñ ziyāret eyleyen bulur ṣafā
2. Zīrā nūr-ı Ḥaḳ-ile ṣāfīdür ol ṣāḥib-vefā
3. Görmez anuñ bendesi dünyā vü ‘uḳbāda cefā
4. Ḥażret-i sulṭān Emīr nesl-i Muḥammed Muṣṭafā

III

1. Derdine düşenlerüñ dā’im oñulmaz yāresi
2. Yüzini gördüm olup müştāḳ hem āvāresi
3. Derd-mend **‘İzzī** gibi vardur hezār bī-çāresi
4. Ḥażret-i sulṭān Emīr nesl-i Muḥammed Muṣṭafā

252.

8’li hece
Bayātī

1. Şehīdlerüñ ser-çeşmesi*
Ḥasan ile Ḥüseyindür

---

4 İlk dize İZD’de şöyledir: “*Şafā ehli mey-i nāb-ı visāli nūş diler ṣafā”.*

251. AEM: 72^{b} ; ‘İzzī: *Dīvān*: 17.

I

3 vāṣl-ı ḳadir-i ‘ulā: vāṣıl-ı ḳader-i ‘alā İZD.

II

1 pāküñ: pākin İZD.
2 ṣāfīdür: ṣāḳīdür İZD. / ṣāḥib-vefā: ṣāḥib-i vefa İZD.

III

1 düşenlerüñ: düşenlerin İZD.

252. AEM: 73^{a} ; MT: S.47.

1 mü’minlerüñ: ‘āşıklarun MT. *Bu şiir MT’de 9 dörtlüktür. Eksik dörtlükler şöyledir:

Dedesiyle bile varan
Kevser ırmagında duran
Susuz ümmete su viren
Hasan ile Hüseyindür

Kerbelāya aşırdılar
‘Akılcıgın şaşırdılar
Kol agızın düşürdiler
Hasan ile Hüseyindür

Yūnus Emrem ben de bulam
Bu dünyānun sonu vīrān
Kerbelāda şehīd olan
Hasan ile Hüseyindür

Mü’minlerüñ gözi yaşı
Ḥasan ile Ḥüseyindür

2. Ḥażret ‘Alī babaları
Muḥammeddür dedeleri
‘Arşuñ iki küpeleri
Ḥasan ile Ḥüseyindür

3. Kerbelānuñ yazıları
Şehīd oldu ġāzīleri
Fāṭma ana ḳuzuları
Ḥasan ile Ḥüseyindür

4. Āyet içinde oḳunan
Şehīdlere serdār olan
Cennet içinde ṣalınan
Ḥasan ile Ḥüseyindür

5. Kerbelānuñ tā içinde
Nūr balḳır siyāh ṣaçında
Şol al ḳanlaruñ içinde
Ḥasan ile Ḥüseyindür

6. **‘Āşıḳ Yūnus** cihān fānī
Bizden evvel gelen ḳanı
İki cihānuñ sulṭānı
Ḥasan ile Ḥüseyindür

253.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ṣabā

1. Baş açup girdüm bu gün kim ṣāḥib-i meydān benem
Eṣṣelā gelsün gelenler sīnesi ‘uryān benem

2. İsteyenler bende bulsun istedügi sevdügin
‘Āşıḳāna ‘aşḳ virici cān benem cānān benem

3. On sekiz biñ ‘ālemüñ virilmeden rūḥ-ı ezel
Muṣṭafā içün yazılan āyet-i Ḳur’ān benem

4. Cümle mevcūd ‘ālemi hep ḳapladum ḳabżumdadur
Māverā-yı dehr-i dūnem seyr iden seyrān benem

5. **Selāmī**[nüñ] naḳşuñı gören ādem bişer ṣanur
Her maḳāmda ḥāżır olup cümlede mihmān benem

---

3 kerbelānuñ: kerbelāda MT.
5 nūr balḳır: nūr aḳar MT. // Şol āl ḳanlaruñ: yatan al ḳanlar MT.
6 ‘Āşıḳ Yūnus cihān: Yūnus Emrem dünyā MT. // cihanuñ: cihān AEM. İkinci dize MT’de şöyledir: *“Terk eyle gel cān u teni”.*

253. AEM: 73[a]

254.

Mef'ūlü mefā'īlün mef'ūlü mefā'īlün
Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –
'Acem 'Aşīrān

1. Māhest ü nemīdānem ḫūrşīd roḫet yā ne
Bu ayrılıḳ odına cānum nice bir yana

2. Murdem ẕī-firāḳ-ı tū her dem heme mīdānend
'Aşḳ odı nihān olmaz yanduḳca irer cāna

3. Ṣad tīr zened ber-dil ān Türk-i kemān ebrū
Fitneli elā gözler çün uyḳudan uyana

4. Sevdā-yı roḫ-ı Leylā şod ḥāṣıl-ı mā ḫaylī
Mecnūn gibi vāveylī oldum deli dīvāne

5. Ān rūz-ı viṣālet men ḳadr-i to ne-dānistem
Her gice yanar baġrum döner yüregüm ḳana

6. Şod nāfe-i pür müşkīn yekser hemegī 'ālem
Her geh ki seḥer yili zülfüne ḳılur şāne

7. Ez la'l-i lebet **Monlā** oftāde cüdā nāgāh
Ḥaḳḳā ki döker çeşmüm yāḳūt-ile dürdāne

255.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
'Uşşāḳ

1. Kendi ḥüsnin vech-i dilberden hüveydā ḳıldı 'aşḳ*
Çeşm-i 'āşıḳdan dönüp anı temāşā ḳıldı 'aşḳ

2. Gerçi dilber kendidür hem giydi 'āşıḳ kisvesin
Pes cemāl-i cilvesin kendi temennā ḳıldı 'aşḳ

3. Gül yüzine zülf-i müşkīnden selāsil baġlayup
Ehl-i 'aşḳı beste-i zencīr-i sevdā ḳıldı 'aşḳ

---

254. AEM: 73[b] ; Müstakimzāde: *Mecmū'a-i İlāhiyyāt*: 73[b]
2 odı: Ø AEM.
3 uyḳudan: uyḫudan MM.
5 Bu beyit MM'de yoktur.
6 Bu beyit MM'de yoktur.
7 oftāde: oftād MM. // döker çeşmüm: gözüm döker MM.
255. AEM: 73[b] ; Erzurumlu İbrāhīm Hakkı: *Dīvān*: G.194.
1 *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Ab u gilden gösterüp aks-i cemalin den-be-dem
Şem-i gül-ruhsar u mah-ı serv-i bala kıldı aşk
Kendi camından heman bir cura dökdi hake ol
Zu-fünun-ı akl hem Mecnun-ı şeyda kıldı aşk
2 kisvesin: kisvetin EHD.

4. Sıġmadı arż u semāya ḥüsn-i ʻaşḳuñ leşkeri
Bu ʻaceb kim sīne-i ʻuşşāḳı meʼvā ḳıldı ʻaşḳ

5. Nār u nūr-ile ider maḥv ism ü resmin ʻāşıḳın
Seyr ḳıl **Ḥaḳḳı** bu ḫoş resmi ki peydā ḳıldı ʻaşḳ

256.

Mefʻūlü mefāʻīlü mefāʻīlü feʻūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Bir bülbül-i ʻaşḳum ki gül-i ḫārı da bilmem*
Yārı bilürüm kendümi aġyārı da bilmem

2. Ḥayrān olalı ʻaşḳ-ı cemāline bu ʻaḳlum
İdrāk nedür fikr-ile güftārı da bilmem

3. Dost uṣbuʻi beyninde miṣāl-i ḳalemüm ben
Şiʻri yazarum defter-i eşʻārı da bilmem

4. Çün ḳalb-i teḳallübde muḳallebledür ancaḳ
İnkār nedür bilmezem iḳrārı da bilmem

5. Her anda çü bir şānda ẓuhūr itdi yem-i ʻaşḳ
Ḥaḳḳı bu merātib nedür eṭvārı da bilmem

257.

Fāʻilātün fāʻilātün fāʻilātün fāʻilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Feyż-i aḳdesden irişdi ḳalbime āṣār-ı hū
Levḥ-i dilden ẓāhir oldı ʻaynüme envār-ı hū

2. ʻAşḳ-ile hū hū deyüp hūdan alalum bir sebaḳ
Perdeyi refʻ idelüm keşf ola tā esrār-ı hū

3. Cümle ʻuşşāḳ Ḥaḳḳa vāṣıl oldılar yā hū diyüp
Nefyden iṣbāta irüp itdiler iḳrār-ı hū

4. Hū tecellīsinden oldı ḳalb-i ʻāşıḳ feyż-yāb
Eyledi ḳalbden teferrüc dillere enhār-ı hū

5. Hū deyüp ya hū hüviyet bulduñ ey **Seyyid Şeref**
Eyle daʻvet münkirini itmesün inkār-ı hū

---

4 ʻuşşāḳı: ʻuşşāḳ AEM.

256. AEM: 74ᵃ ; Erzurumlu İbrāhīm Hakkı: *Dīvān*: G.242.

1 *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Bazar edene rıtl u terazu-yı ziraım
Bazar edemem dirhem ü bazarı da bilmem
Saz aletiyüm perdelerümden haberüm yok
Esrarı derem halka hem esrarı da bilmem

3 miṣāl-i: bī-ḫod EHD.

4 muḳallebledür: muḳallebdür AEM.

5 şānda: şān AEM.

257. AEM: 74ᵃ ; Mehmed Şemseddin: *Yādigār-ı Şemşī*: s.135.

4 hū tecellisinden: her tecellisinden YŞ.

258.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Güfte-i Sa'īd / Na't-ı Pāk

1. Siyeh-rū dāmen-ālūde ḳapuñda bir gedāyum ben
   Kerem ḳıl ḫā'ib itme ehl-i 'iṣyāna direk me'men
2. Cenābın melce'-i kevneyn ü dergāhın melāẕ-ı 'āmm
   Yüzüñ ṣuyuna bāġ-ı 'Adn ü Firdevs oldılar gülşen
3. Ḳabes aḫẕ itmek-ile vech-i pāk-i müstenīr gider
   Meh ü ḫūrşīd u encüm ḳıldılar 'ālemi [hep] rūşen
4. Sen ol şāhen-şeh-i mülk-i şefā'atsin ki sāyende
   Sa'īd-āsā nice yüz biñ ḫarīdārān olurlar şen

259.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Na't-ı Şerif / Ṣabā

1. Ey Resūl-ı faḫr-ı 'ālem seyyid ü ẕāt-ı ṣıfāt*
   Baḥr-ı ẕātuñ gevherisüñ hem ṣıfātın 'ayn-ı ẕāt
2. Ḳuvvetin ẕāt-ı ezel dā'im senüñle müstaḳīm
   Ḥikmetin dārü'l-ebed dā'im senüñle muḥkemāt
3. Aḥmed ü Maḥmūd u Ḳāsım şāh u sulṭān-ı rusūl
   Küntü kenzüñ maḥzeni hem keşf ü ḥall-i müşkilāt
4. Ḳıl **Nesīmī**ye teraḥḥum ey şefī'u'l-müẕnibīn
   Ḥāṣılı kevn ü mekāndan sensin ey pākīze-ẕāt

---

258. AEM: 74[b]
259. AEM: 74[b] ; Nesīmī: *Divān*: G.19.

1 *Bu şiir divanda 10 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Mazhar-ı sırr-ı dekaik matl-ı nur-ı ezel
Maden-i sırr-ı hakaik menba-ı her mucizat

Vasfuna tebarek ve'l-necm ve'l-şems söyledi
Şanuna Taha vü Yasin geldi Hakdan beyyinat

Suretün envarına her zerresi şems ü kamer
Turra-i anber-feşanun leyletü'l-Kadr ü Berat

İzz ü ikbalünden ötrü oldı terkib-i cihan
Yir ü gök ins ü melaik asl u fer u kainat

Gevheri derya-yı aşkun katresindendür yakin
İsm ü resm ü fevk u taht u dört tabayi şeş cihat

Ey mutahhar geldügün demde vücuda anadan
Kāfirün deyri yıhıldı titredi Lat ü Menat

2 ḥikmetin: ḥikmet-i NSD. / dā'im senüñle: ḳā'im sañadur NSD.

3 şāh u: şāh-ı NSD. *"Ben bir hazine idim" anlamındadır. "Ben, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için yaratıkları yarattım (beni bilsinler diye yaratıkları yarattım)." şeklindeki uydurma olduğu bildirilen bir hadisten iktibas (Yılmaz 2013: 396).*

260.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Na‘t-ı Şerif

1. Elā ey menba‘-i feyż-i muḥabbet yā Resūlullāh
Elā ey maṭla‘-i şems-i ḥaḳīḳat yā Resūlullāh

2. Dilek levḥ-i ḥaḳāyıḳdur Ḫudādan yā Resūlullāh
Yüzinden oḳunur āyāt-ı raḥmet yā Resūlullāh

3. Naẓar eyle bu **Ḥaḳḳı** derd-mende yā Resūlullāh
Umar senden ḳıyāmetde şefā‘at yā Resūlullāh

261.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Rāḥatü’l-Ervāḥ

1. ‘Aşḳ-ile gūşeyi ṭut dāmān-ı şer‘-i Aḥmedi*
‘Abd-ı maḥż ol bulmaḳ isterseñ felāḥ-ı sermedi

2. Cām-ı feyż-i vaḥdeti ẕātiyyeden nūş eyle kim
Olasın bu bezm-i Ḫāṣān içre merd-i evḥadi

3. ‘Āşıḳa zāhid göziyle eyleme her gün naẓar
‘Ālim-i dānā ile bir görme ṭıfl-ı ebcedi

4. Āteş-i tevḥidi her kim yaḳdı kānūn-ı dile
Ḥaḳḳıyā envār-ı Ḥaḳ-ile pür oldı merḳadi

262.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Evc

1. Cemālüñ şem‘ine pervāne geldüm yā Resūllullāh
O şem‘e dā’imā ben yana geldüm yā Resūllullāh

2. Bu şem‘in āteşine yaḳmaz isem ser-te-ser kendüm
Cihān-ı bī-beḳāya ya ne geldüm yā Resūllullāh

3. Ḳapuna armaġānum iftiḳārumdur benüm ancaḳ
Ḥarīm-i ḳurba dervīşāne geldüm yā Resūllullāh

---

260. AEM: 74[b]
261. AEM: 74[b] ; Mehmed Şemseddin: *Yādigār-ı Şemşī*: s.179.
1 *Bu şiir Yādigār-ı Şemsī’de 5 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Sidre vü Tubayı kılma cilve-gah-ı can u dil
Alem-i ervaha irgör ta-ser-ser kaddi
2 Ḫāṣān: AEM.
3 her gün: hergiz YŞ. // ‘ālim-i dānā: ‘ālim u dānā YŞ.
4 yaḳdı: Ø YŞ.
262. AEM: 75[a]

4. Ḥarīmüñ ravża-i cennet güli ṣad-berḳ durur ẕātuñ
Ben ol gül ṣevḳına efġāna geldüm yā Resūllullāh

5. Ne denlü mücrim ise **Ḥaḳḳı**-yı zārı ḳabūl eyle
Recā-yı vāṣıḳ-ı iḥsāna geldüm yā Resūllullāh

263.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Na't-ı Şerif / Evc

1. Ey nübüvvet taḫtınuñ şāhı ḥabīb-i Kibriyā
Vey risālet evcinüñ māhı ḥabīb-i Kibriyā

2. Cilvegāhuñ ḳurb-ı *ev ednā* maḳāmın lā-mekān
*Ḳābe ḳavseyn*üñ şehinşāhı ḥabīb-i Kibriyā

3. Bezm-i ev ednāya vardı ḫil'at-ı *levlāk*-ile
Geydi tāc-ı *lī-ma'allāh*ı ḥabīb-i Kibriyā

4. Da'vet-i Ḥaḳ irişüp ḫalvet-serāy-ı vaḥdete
Baş göziyle gördi Allāhı ḥabīb-i Kibriyā

5. İrdi ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḥā'il olmadı yüz biñ ḥicāb
Ḳat' idüp bir demde ol rāhı ḥabīb-i Kibriyā

6. Cürmi çoḳ ammā **Zekāyī** şüphesiz maġfūr olur
Dilese Ḥaḳdan o gümrāhı ḥabīb-i Kibriyā

264.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
İlāhi

1. Ḫulūṣ-ile dil ü cānum Resūlullāha 'āşıḳdur
Giçer şevḳ-ile her anum aña Allāh ṭanıḳdur

2. Anuñ ruḫsārı çün güldür benüm cānum çü bülbüldür
Derūnum lāle-veş dāġ-ı ciger vāllāhi yanıḳdur

3. Gözi āhūsına āḫir şikār oldum bu deşt içre
Ruḫında ḫālini gördüm ḳatı müşkīne fā'iḳdür

---

263. AEM: 75[a] ; Zekāyī: *Dīvān*: K.1.
1 Ḥabīb-i Kibriyā: Resūl-ı Kibriyā AEM. // Ḥabīb-i Kibriyā: Resūl-ı Kibriyā AEM.
2 *(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu (Necm 53/9) âyetinden iktibas.*
3 ḥabīb-i Kibriyā: resūl-ı Kibriyā AEM. *"Sen olmasaydın, sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım." (Keleş, 2013: 357) hadisinden iktibas.*
"Benim Allah'la..." anlamına gelir. "Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir." sözünden iktibas (Yılmaz 2013: 469).
4 ḥabīb-i Kibriyā: resūl-ı Kibriyā AEM.
6 ḥabīb-i Kibriyā: resūl-ı Kibriyā AEM.
264. AEM: 75[b] ; Sadettin Nüzhet Ergun: *Türk Musikisi Antolojisi*: s.379.
3 müşkīne: müşkīn AEM.

4. Ḳuṣūrı çoḳ durur gerçi ḳapusında bu **Ḥaḳḳı**nuñ
O şāh-ı ‘ālemüñ ammā yolında ‘abd-ı ṣādıḳdur

265.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Segāh

1. Dilüm firḳat ġamına mübtelādür yā Resūllullāh*
Gözüm ḥasret nemine āşinādur yā Resūllullāh

2. Cihān bāġında efġān itmesün mi bülbül-i dil kim
Senüñ gibi gül-i terden cüdādür yā Resūllullāh

3. Sürenler yüz o dergāha bulurlar devlet-i bāḳī
Ġubāristānın kīmyādur yā Resūllullāh*

4. Ümīd-i **Ḥaḳḳı** budur ḳalmaya dem-beste ṣoñ demde
Dil-i na‘tuñla zīrā pāk edādur yā Resūllullāh

---

4 çok durur: yok durur TMA.

265. AEM: 75[b] ; Sadettin Nüzhet Ergun: *Türk Musikisi Antolojisi*: s.386.

1 TMA’da farklı olarak şu beyit yer almaktadır:
Dirīgā āh bagrum pāresi kan oldı derdinle
Ölürsem yolına cānum fedādur yā Resūllullāh

3 Bu beyit TMA ‘da yoktur. *Vezin aksamaktadır.

266.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Beste-i Dügāh

1. Ḳıble-i ehl-i ṣafā oldı cenāb-ı Muṣṭafā*
Ka‘be-i kūy-ı vefā oldı cenāb-ı Muṣṭafā

2. Leyletü’l-esrā ḥaremden eyleyüp geşt ü güẕār
Ẓulmet-efrūz-ı dücā oldı cenāb-ı Muṣṭafā

3. Sidre oldı ḳāmet-i Ṭūbāsınuñ āvāresi
Server-i hem müntehā oldı cenāb-ı Muṣṭafā

4. Eyledi ḫalvet-serāy-ı *lī-ma‘allāh*a nüzūl
Şem‘-i cem‘-i Kibriyā oldı cenāb-ı Muṣṭafā

5. *Ḳabe ḳavseyn*e nişān oldı kemān-ebrūları
Menzil-i ḳurba serā oldı cenāb-ı Muṣṭafā

6. Ḳaṣr-ı *mā evḥā*da gördi ẕāt-ı vaḥdet güllerin
Bülbül-i bāġ-ı liḳā oldı cenāb-ı Muṣṭafā

7. Vech-i Ḥaḳḳ āyīne-i vechinde oldı rū-nümā
Maẓhar-ı ẕāt-ı Ḫudā oldı cenāb-ı Muṣṭafā

---

266. AEM: 75[b] ; Neccarzāde Rızā: *Dīvān*: s.233.

1 *Bu şiir divanda 18 beyittir. Eksik beyitler söyledir:
Azm-i dergah-ı İlah itdi Burak-ı himmeti
Hemreh-i peyk-i Hüda oldı cenab-ı Mustafa

Virdi mikat-ı risalet mescid-i aksaya fer
Mukteda-yı enbiya oldı cenab-ı Mustafa

Rifatile hakden eflake Mirac eyledi
Pertev-endaz-ı sema oldı cenab-ı Mustafa

La-mekan alemlerin gül-geşt idüp ref ref-nişin
Sadr-ı bedr-i ıstıfa oldı cenab-ı Mustafa

Eyledi çeşmin mücella kuhl-i ma-zaga’l-basar
Len teraniden reha oldı cenab-ı Mustafa

Zatdan semt-i sıfata eyledi atf-ı inan
Arş u ferşe can-feza oldı cenab-ı Mustafa

Alemi pür eyledi gülbang-ı tabl-ı pencgah
Mülk-i dine pişva oldı cenab-ı Mustafa

Oldı Bu-Bekr u Ömer Osman u Haydar çar-yar
Al u ashaba ata oldı cenab-ı Mustafa

Asıyan-ı ümmete daru’l-emandur dergehi
Ehl-i cürme mülteca oldı cenab-ı Mustafa

Zat-ı pakı evliyanun melce’ vü me’vasıdur
Nur-ı çeşm-i asfiya oldı cenab-ı Mustafa

**Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.

3 server-i hem: servere Ø AEM.

4 *“Benim Allah‘la...” anlamına gelir. “Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir.” sözünden iktibas (Yılmaz 2013: 469).*

5 *Böylece Allah kuluna vahyedeceğini vahyetti (Necm 53/10) âyetinden iktibas.*

6 *(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu (Necm 53/9) âyetinden iktibas.*

8. Hādī-i rāh-ı **Rızā** oldı cenāb-ı Muṣṭafā
Muṣṭafāya reh-nümā oldı cenāb-ı Muṣṭafā

267.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
İlāhi

1. Ey raḥmet-i Raḥmān olan şehr-i mübārek merḥabā*
Mü'minlere iḥsān olan şehr-i mübārek merḥabā

2. 'Āşıḳlara maḥż-i ṣafā ṣādıḳlara luṭf-ı Ḫudā*
Ey cānib-i Ḥaḳdan 'aṭā şehr-i mübārek merḥabā

3. Eyledi sende ol kerīm inzāl-i Ḳur'ān-ı 'aẓīm
Taġlīḳ-ı ebvāb-ı ḥacīm şehr-i mübārek merḥabā

4. İtdi ḳudūmuñla ḳamu dergāha hep tevcīh-i rū
Ġufrān gülinden ṭoydı bū şehr-i mübārek merḥabā

5. Ṣavma cezā olur viṣāl ṣavmuñla bulınur kemāl
Ey bā'iṯ-i neyl-i cemāl şehr-i mübārek merḥabā

6. Ey **'İzzī**yi mesrūr iden mescidleri ma'mūr iden
Cāmi'leri pür-nūr iden şehr-i mübārek merḥabā

---

267. AEM: 76[a] ; 'İzzī: *Dīvān*: 18.

1 iḥsān olan: iḥsān Ø AEM. *Bu şiir musammat gazel olduğu için İzzī Dīvānı'nda beyitler ortadan ikiye ayrılarak dörtlük şeklinde yazılmıştır.

2 *Bu beyit İZD'de şöyledir:
Ey cānib-i Ḥaḳdan 'aṭā 'āşıḳlara maḥż-i ṣafā
Ṣādıḳlara luṭf-ı Ḫudā şehr-i mübārek merḥabā

3 eyledi: itdi AEM.

4 ṭoydı: aldı İZD.

5 ṣavmuñla bulınur kemal: ṣavmuñladur pes her kemal İZD.

6 cāmi'leri: cāmi'ler AEM.

268.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Nuṭḳ-ı Cāmī / ‘Aşīrān

I

1. Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ‘ālem-ile dem-be-dem*
2. Dilde dāġ-ı iştiyāḳı dīde-i giryānda nem
3. Tā-be-key bī-hūde geşt-i deşt-i miḥnet eylesem
4. Key buved yā Rab ki ‘azm-i Yeṯrib u Baṭḥā konem
5. Gāh be-Mekke menzil u gāh der Medīne cā konem

II

1. Ḥasretüm ol rūz-ı fīrūza o vaḳt-i ḫurreme
2. Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
3. Girye-i ḥasret gelüp şevḳ-ile çeşm-i pür-neme
4. Ber kenār-ı ẕerre merdüm ber-keşem yek zemzeme
5. Vez do çeşmem ḫūn-feşān ān çeşme-i deryā konem

III

1. Ẕāt-ı pāküñ medḥini Mevlā ile mevṣūf iken
2. Kimde vardur midḥatinde yāra-i basṭ-i süḫen
3. Bu **Naḥīfī**nüñ ḳabūl it ‘öẕrin iḥsān eyle sen
4. Her dem ez şevḳine maġrūrem eger her laḥẓa men
5. **Cāmī**-āsā nāme-i şevḳ-i tūrā inşā konem

---

268. AEM: 76[b] ; Nahifī: *Dīvān*: s.317.

I

1 *Bu şiir divanda 7 benddir. Eksik bendler şöyledir:

Cilvegah oldı dil-i şeydaya bunca kuh u deşt
Ruz u şeb itdüm hayal-i gülşen-i kuyunla geşt
Hun-ı hasretle pür oldı dideler manend-i taşt
Sad hezaran rey der-in sevdamra imruz geşt
Nist sabrem ba‘dezin k’imruzra ferda konem

Sıdk u ihlas ile itsem kabe-i kuyunda cay
Sākinān-ı ravza-i zi-şana olsam hak-i pay
Olmaga her dem der-i devlet-meaba çehre-say
Yā Rasulullah be-suy-ı hod mera rahi nemay
Ta ze firak ser kadem sazem ze-dide-i pa konem

Cürm ü isyan ile oldum gerçi mahcab u hacil
Ben garibi hak-i payün olmaga şayeste kıl
Cennet-i kuyun hayaliyle cihanda muttasıl
Arzu-yı Cennetü’l-Meva birun kerdem ze dil
Cennetem in bes ki ber hak-i deret meva konem

Ru-mal-i dergehünle ey melaz-ı ümmetan
Eylesem rah-ı ubudiyyetde bezl-i nakd-i can
Gayet-i memul odur ben hake ruzan ü şeban
Hahem ez sevda-yı pa bust nehem ser-der-i cihan
Ya beyayet ser nehem ya ser der-in sevda konem

2 iştiyāḳı: iştiyāḳ u NHD.

III

2 yāre-i: bāzī-i NHD.

269.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

Buselik

1. Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi
   Andan içenler oldı mest ayılmadı mestānesi
2. Ol bādeden kim nūş ider içdügi dem sarḫoş ider
   Deryā gibi ol cūş ider esrük olur dīvānesi
3. Ṣavm-ı sivāyı kim ṭutar 'ıyd-ı viṣāle ol yiter
   Bülbül gibi dā'im öter gülşen olur kāşānesi
4. Bayrāma ol 'āşıḳ irer kim Ḥaḳ cemālini görer
   Dost bezminüñ ẕevḳın sürer pür-nūr olur dilḫānesi
5. Aç gözini Ḥaḳ-ile baḳ oḳu **Hüdāyī**den sebaḳ
   Kāmil olurmış ehl-i ḥaḳ doġmazdan evvel anesi

270.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

Nevā

I

1. Nūr ile ṭoldı yine kevn ü mekān
2. Geldi ḫoş lutf-ile şehr-i Ramażān
3. Zeyn olup açıldı ebvāb-ı cinān
4. Geldi ḫoş luṭf-ile şehr-i Ramażān

II

1. Ẕikir ü tesbīḥi ü tehlīli güzel
2. Hem namāzı vü terāvīḥi güzel
3. Ṣun'-ı ḳandīl ü meṣābīḥi güzel
4. Geldi ḫoş luṭf-ile şehr-i Ramażān

III

1. Anda Ḳur'ān-ı 'aẓīm itdi nüzūl
2. Şehr-i rāḥat buyurdı ana Resūl
3. Ṭālib-i Ḥaḳḳa naṣīb ola vuṣūl
4. Geldi ḫoş luṭf-ile şehr-i Ramażān

---

269. AEM: 76^{b} ; Hüdāyī: *Dīvān*: İ.199.

4 ḥaḳ: Ø AEM. // bezminüñ ẕevḳın: ẕevḳınuñ bezmin AEM. / olur: Ø AEM.

270. AEM: 76^{b} ; Hüdāyī: *Dīvān*: İ.149.

I

1 ṭoldı: doldı HÜD.

2 Şiirin bu dizesi HÜD'de şöyledir: *"Geldi lutf ile mübārek Ramażān"*.

II

1 tesbīḥi: tesbīḫ AEM.

3 ṣun'-ı ḳandīl: hem ḳanādil HÜD.

III

2 şehr-i rāḥat: şehr-i raḥmet HÜD. / buyurdı: buyurur HÜD.

IV

1. Şer‘-i pāki başa ḫoş tāc idelüm
2. ‘Ālem-i ma‘nāda Mi‘rāc idelüm
3. Sünnet-i Aḥmede minhāc idelüm
4. Geldi ḫoş luṭf-ile şehr-i Ramażān

V

1. Māsivā-i ḥubbın aradan süregör
2. Ẕāt-ı bī-çūne **Hüdāyī** iregör
3. Bezm-i vaḥdetde ṣafālar süregör
4. Geldi ḫoş luṭf-ile şehr-i Ramażān

271.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –
Ṣabā

1. Elā ey gevher-i kān-ı risālet*
   Saña biñ biñ ṣalāt-ile taḥiyyet
2. Ḥaḳīḳat bāġınuñ serv-i bülendī
   Gül-i ṣad-berg-i gülzār-ı sa‘ādet
3. *Fekāne ḳābe ḳavseyni ev ednā*
   ‘Ulūv-ı şānına eyler şehādet
4. Nebīler gerçi ḫalḳı da‘vet idüp
   Ḳamusı itdiler irşād-ı ümmet
5. Velī sen geçüp ef‘āl ü ṣıfātı
   ‘İbādı itdüñ aṣl-ı ẕāta da‘vet
6. Anuñçün ḫātem olduñ enbiyāya
   Senüñle bitdi bünyān-ı nübüvvet
7. Ḥabībā ger Ḫalīl oldıysa ceddüñ
   Sen olduñ ḳuṭb-ı eflāk-ı muḥabbet
8. Meded eyle **Hüdāyī** derd-mende
   Şefā‘at yā Resūlullāh şefā‘at

IV

3 Aḥmede: Aḥmedi HÜD.

271. **AEM: 77[a] ; Hüdāyī: *Dīvān*: Na‘t.10.**

1 *Bu şiir divanda 9 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
İki şakk oldı mah engüştün ile
Çü gördi sende nur-ı şems-i vahdet

3 *(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu (Necm 53/9) âyetinden iktibas.*

4 ḫalḳı: ḫalḳ AEM.

272.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

Ferahnāk / Beste-i Cedīd

1. Benüm maḳṣūdum 'ālemde degüldür liken illā hū*
   Bu benüm derdüme dermān degüldür liken illā hū
2. Degüldür ḥūrī ü ġılmān ne cennetdür ne ḫod rıḍvān
   Bu benüm göñlümi alan degüldür liken illā hū
3. Anuñ naḳş-ı ḫayālinden cihān bir zerre olmışdur
   Naẓar itsem o zerreye görünmez liken illā hū
4. Ey **Hüdāyī** eger idrāk idersen fānī dünyāyı
   Bu sırrın aṣlına kimse iremez liken illā hū

273.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

Buselik

1. Cāhidu fīllāhi yā ehle'ṣ-ṣalāḥ
   İnne 'ömre'l-mer'i yemżī kā'r-riyāḥ
2. Yā 'ibadallāh ḳumū va'abudu
   Veẕ kurūhu bi'l-ġuduvvi ve'r-revāḥ
3. Cennet ehline gerek 'ilm ü 'amel
   Lā-cerem lāzımdur uçmaġa cenāh
4. 'Aḳla baḳma ir tecellī nūrına
   Şem'e ḥācet ḳalmaz olduḳda ṣabāḥ
5. Ey **Hüdāyī**den naṣīḥat isteyen
   Ḥaḳḳa ḳul ol bulmaḳ isterseñ felāḥ

274.

8+8=16

Māhūr

1. Bir pādişāha ḳul ol kim mülki zā'il olmaz ola*
   Bir gülşene bülbül ol kim hīç ṣararup ṣolmaz ola

---

272. **AEM: 77[a]**

1 *Bu şiir Hüdāyī Divanı'nda yoktur.

273. **AEM: 77[b] ; Hüdāyī: Dīvān: İ.21.**

1 'ömre'l-mer'i: 'ömre'l Ø AEM.

2 'ibadallāh: 'ibadallāhi HÜD. // bi'l: fi'l HÜD.

3 lāzımdur uçmāġa: uçmāġa lāzımdur HÜD.

274. **AEM: 78[a] ; Hüdāyī: *Dīvān*: İ.164.**

1 bir: Ø AEM. / mülki: mülk AEM. *Bu şiir divanda 9 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Koyalum laf u güzafi gel eyleyelüm insafi
Gönül ol vakt olue safi ana keder gelmez ola

2. Kendüñ ‘ummāna ṣalagör ġavvāṣ oluban ṭalagör
Bir dürlü gevher bulagör ṣarrāf anı bulmaz ola

3. Gerçek ‘āşıḳ olsa sālik görinür *kullu şey’ hāliküñ*
Bir mülke olagör mālik kimse elden almaz ola

4. Sırruñı keşf itme yada virme ḥāṣıluñı bāda
Bir dost edin kim dünyāda hīç senden ayrılmaz ola

5. Gerçek seven cānānını virür başını cānını
Derd odur kim dermānını Ḥaḳdan ġayrı bilmez ola

6. Bülbül gibi ötmek gerek güller gibi bitmek gerek
Bir ‘āleme irmek gerek fenā eli irmez ola

7. Zāhidlere uçmaḳ gerek ‘ārif Ḥaḳḳa uçmaḳ gerek
Bir çeşmeden içmek gerek içenler ayılmaz ola

8. Bir ḳapuya mülāzım ol dün gün **Hüdāyī** ḳā’im ol
Bir özge ‘ilmle ‘āmil ol melek daḫi bilmez ola

275.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Māhūr

I

1. Nefse uyup rāh-ı Ḥaḳdan ṭaşra çıḳmaḳ yol mıdur
2. Kibr u ‘ucb-ile aduñ dervīşe ṭaḳmaḳ yol mıdur
3. Maṭlabuñ a‘lā iken ednāya baḳmaḳ yol mıdur
4. Yār-ı bāḳī var iken aġyāra baḳmak yol mıdur

II

1. Nice bir olmaz hevālar nice bir ṭūl-i emel
2. Gel berü şimdengirü ey derd-mend inṣāfa gel
3. Sālike lāyıḳ mıdur hīç Zeyd u ‘Amr-ile cedel
4. Her taṣarruf ḫod Ḥaḳuñ sen ḫalḳa baḳmaḳ yol mıdur

III

1. Hep Ḥaḳuñ ḳullarıdur küçük büyük erkek dişi
2. Hiẕmet-i Mevlāda olmaḳdur ḳul olanuñ işi

---

2 ṣarrāf anı bulmaz: kimsede bulunmaz HÜD.
3 bir mülke olagör: olagör bir mülke HÜD. *Sen Allah ile beraber başka bir ilaha ibadet etme. Ondan başka hiçbir ilah yoktur. Onun zatından başka her şey yok olacaktır. Hüküm yalnızca O’nundur ve kesinlikle O’na döndürüleceksiniz (Kasas 28/88) âyetinden iktibas.*
5 cānānını virür: cānını virür AEM. / başını: tenini HÜD.
6 irmek: yetmek HÜD.
8 ‘āmil: ‘ālim HÜD.

275. AEM: 78[a] ; Hüdāyī: *Dīvān*: İ.55.

I

2 dervīşe: dervīş HÜD.
4 yār-ı bāḳī: yā bāḳī AEM.

II

3 hīç: Ø AEM.
4 sen: Ø AEM. / ḫalḳa: ġayra HÜD.

III

3. Añladuñ mı Rabbüñi ey kendüyi bilmez kişi
4. Ḫāẓır-iken Ḫāliküñ eṭrāfa baḳmaḳ yol mıdur

IV

1. Dūr ider Ḥaḳdan seni ḥubb-ı sivā ḳayd-i ‘alef
2. Gör ne vech-ile sülūk itmiş bu yollarda selef
3. Naḳd-i ‘ömri eyleme nefsüñ hevāsında telef
4. Vech-i bāḳī var-iken maḫlūḳa baḳmaḳ yol mıdur

V

1. Nice bir emmārelükde nefsüñ eyleye ḳarār
2. İşidüp *firrū ilallāh*ı it o yaña firār
3. Ey **Hüdāyī** ṣıdḳ-ile gel Ḥaḳḳa eyle i‘tiẕār
4. Her murādı Ḥaḳ virür sen ḫalḳa baḳmaḳ yol mıdur

276.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

Hezec + – – – / + – – – / + – –

Ḥüseynī

I

1. Ṣalādur ümmete Ḥaḳḳuñ ḥabībi*
2. Ḳamu derdlilerüñ her dem ṭabībi
3. Ki ümmetüñ ḳıyāmetde şefī‘i
4. Anuñ doġduġı ay geldi beşāret

II

1. Cihānı nūr ile itdi münevver
2. Ḳamu cānlar anuñ ile mu‘aṭṭar
3. Ki Allāhuñ ḥabībi ol muṭahhar
4. Anuñ doġduġı ay geldi beşāret

---

3 ey: hey HÜD.

V

1 bir: Ø AEM.
2 *O hâlde Allah'a koşuñ Şüphesiz ben, size O'nun katından gönderilmiş açık bir uyarıcıyım. (Zāriyāt 51/50) âyetinden iktibas.*
3 ey Hüdāyī: ḳo sivāyı HÜD.
4 ḫalḳa: ġayra HÜD.

276. AEM: 78[b] ; Üftāde: *Dīvān*: s.56.

I

1 *Bu şiir divanda 11 dörtlüktür. Eksik dörtlükler şöyledir:

Dü-‘ālem halkının zevk u safāsı
Habībidir Hakkın hem Mustafāsı
Gönül ‘āleminin nūr u ziyāsı
Anın dugdugu ay geldi beşāret

Demişdir Hak ana lev lāke lev lāk
Sen olmasan yaratmaz idim eflāk
Ki söyleşen anun ile taş u hāk
Anın dugdugu ay geldi beşāret

Delīl olan gazālarda guzāta
Şefī olan kıyāmetde usāta
Sebeb olan gönüllerde hayāta
Anın dugdugu ay geldi beşāret

III

1. Nebīler serveri şāhı Muḥammed
2. Velāyet taḫtınuñ māhı Muḥammed
3. Ma‘ārif kānınuñ dürri Muḥammed
4. Anuñ doġduġı ay geldi beşāret

IV

1. Şerī‘at taḫtınuñ sulṭānı Aḥmed
2. Ṭarīḳat baḥrinüñ ‘ummānı Aḥmed
3. Ḥaḳīḳat dürrinüñ ṣarrāfı Aḥmed
4. Anuñ doġduġı ay geldi beşāret

V

1. Ḥaḳuñ sevgili ḳulı Muṣṭafādur
2. Vücūdı ‘āleme ‘ayn-ı ṣafādur
3. Ḥaḳuñ luṭfından ümmete ‘aṭādur
4. Anuñ doġduġı ay geldi beşāret

VI

1. Ebu Bekr u ‘Ömer ‘Oṣmān u Ḥaydar
2. İden mü’minlere bunları rehber
3. Ki Mi‘rāc ṣāḥibi miḥrāb u minber
4. Anuñ doġduġı ay geldi beşāret

VII

1. Keremden eyledün va‘d-ı cemālüñ*
2. Umar ‘āşıḳlaruñ girü selāmuñ
3. Göñül yaprāġımış senüñ kemālüñ
4. Anuñ doġduġı ay geldi beşāret

VIII

1. İdün aña ṣalāt-ile selāmı
2. Oḳuñ mevlūdını her ṣubḥ u şāmı
3. Nebīler rūḥınuñ Ḳudsde īmāmı
4. Anuñ doġduġı ay geldi beşāret

IX

1. Ġarīb **Üftāde**nüñ cānı ṭayaġı
2. Ḥaḳuñ vuṣlatıdur dā’im duraġı
3. Ki İslām ehlinüñ yanmış çerāġı
4. Anuñ doġduġı ay geldi beşāret

III

1 şāhı: şāh AEM.
2 taḫtınuñ: şehrinüñ ÜD.

VI

3 ṣāḥibi: ṣāḥib AEM.

VII

1 *Bu dörtlük divanda yoktur.

VIII

1 idün: itdüñ AEM.
2 mevlūdını: mevlūdı AEM.
3 ḳudsde: ḳudsī ÜD.

277.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Ḥüseynī

1. Ey ‘aceb bilsem nedür bu derdüme dermān olan*
   On sekiz biñ ‘āleme ḥükm eyleyüp sulṭān olan
2. Ol baña benden yaḳın iken beni maḥcūb iden
   Ḥasret odına yaḳup görinmeyen pinhān olan
3. Göñlümi yaġmalayup ‘aḳlum alup mecnūn iden
   Sırruma te’s̱īr idüp bu cānuma cānān olan
4. Benligümdür beni bu derde giriftār eyleyen
   Ḳapuları bağlayup yol virmeyüp zindān olan
5. Görür ol maḳṣūdını irişüben maṭlūbına
   Ayrıluḳdan ḳurtılup içi dışı insān olan
6. Ben dimekden fāriġ ol ey derd-mend **Üftāde** sen
   Ben diyendür ayrıluḳda ḳaluban ḥayvān olan

278.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Segāh

1. Derdümüñ dermānı sensin ġayrıdan yoḳdur devā
   ‘Āṣıḳ olan kimseler ġayrıya baḳmakluḳ ḫaṭā
2. Ne baḳarlar dertlerine ne umar bunlar devā
   Bunlaruñ maḳṣūdı sensin ey kerīm-i z̲ü’l-‘aṭā
3. İstemezler ġayrı gelmek ḫāṭırına bunlaruñ
   Çü cemālin görmek oldı yārelerine şifā
4. On sekiz biñ ‘āleme ger mālik olsalar bular
   Z̲errece gelmez olurlarsa cemālinden cüdā
5. Göñlüñi yu ġayrıdan ey derd-mend **Üftāde** sen
   Cān ḳulaġına irişe ‘ālem-i ġaybdan nidā

---

277. AEM: 79^{b} ; Üftāde: *Dīvān*: s.89.

1 *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Her kim ölmezden önidin öldi ise ta eded
Ol durur Hak yolına canın virüp kurban olan

2 görinmeyen: görinmeyüp ÜD.

5 İlk dize ÜD’de şöyledir: *“Gördi ol maṭlūbını irişüben maḳṣūdına”.* irişüben: irişüp AEM. // dışı: Ø AEM.

278. AEM: 79^{b} ; Üftāde: *Dīvān*: s.129.

1 dermānı: dermān AEM. // ‘āṣıḳ: ‘āṣıḳlar AEM.

3 istemezler ġayrı gelmek: istemez aġyār gelmek ÜD.

4 bular: bunlar AEM. // olurlarsa: olur ger AEM.

5 yu: Ø ÜD.

279.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Māhūr

1. Nolduñ aġlarsın göñül bir bī-bedel yāruñ mı var*
   Zārī zārī iñlemekden ġayrı bir kāruñ mı var

2. Nār-ı ‘aşḳa kendüni aṭmaḳ dilersin her nefes
   Oda yanmaz kim Ḫalīlullāh gibi tenüñ mi var

3. Baġrı başlı gözi yaşlı cigeri yorḫun durur
   Kim belāya döyüci Eyyūb gibi ṣabruñ mı var

4. Rūz u şeb ārzū idersin dost cemālin görmege
   Sırr-ı Aḥmedden yitişmiş çeşmüñe nūruñ mı var

5. Ne ‘aceb cür‘et idersin sözlere **Üftāde** sen
   Nūr-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmış ẕerrece ḥālüñ mi var

280.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

Nikrīz

1. Ey ṭarīḳat erenleri dost ilinüñ serverleri*
   Ṭāliblerüñ rehberleri dostdan ḫaber virüñ baña**

2. Hicrān içinde ḳalmışum derd ü ġam-ile ṭolmışum
   Çoḳ ġuṣṣalara ṭalmışum dostdan ḫaber virüñ baña

3. Düşdi yüregüme firāḳ dostumdan oldum ben ıraḳ
   İdemedüm hergiz yaraḳ dostdan ḫaber virüñ baña

---

279. AEM: 80[a] ; Üftāde: *Dīvān*: s.124.

1 ġayrı: özge ÜD. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:

Canumı virem deyü arzu idersin daima
Ruh-ı İsmaile benzer kim aceb canun mı var

Masivadan geçüben dost iline azm itmege
Ruh-ı Kudsiden irişmiş per ile balin mi var

3 İlk dize ÜD’de şöyledir: *“ Gözi yaşlı bagrı başlı cigeri delik delik”.*

4 yitişmiş: irişmiş ÜD.

280. AEM: 80[a] ; Üftāde: *Dīvān*: s.94.

1 ṭarīḳat: ḥaḳīḳat ÜD. *Bu şiir divanda 7 dörtlüktür. Eksik dörtlükler şöyledir:

Bulamıyan bunda anı
Şād olmaz anun hiç canı
Benlikden alsın ol beni
Dostdan haber virün bana

Anun ile bulam anı
Terk eylerüm can u teni
Yol açıvire ol Gani
Dostdan haber virün bana

**Beyitlerin sırası divandaki ile aynı olmamakla birlikte, divanda ortadan ikiye ayrılarak dörtlük şeklinde yazılmıştır.

2 derd: der AEM.

3 dostdan: dostumdan AEM

4. Varam viṣāline irem anda cemālini görem
Ṭaġıḳlarumı hep derem dostdan ḫaber virüñ baña

5. Miskīn faḳīr **Üftāde**yi içi ṭışı pür-yāreyi
Unutmañız bī-çāreyi dostdan ḫaber virüñ baña

281.

5+5=10

ʻAcem

1. İsteyen yārın ḫāk ider varın
Bulsa dildārın ṣaḳlar esrārın

2. Baḳmayan cāna irdi cānāna
Girdi meydāna terk idüp ʻārın

3. Yār elin ṭutdı birlüge yitdi
Dost-ile itdi gizli bāzārın

4. ʻĀrif ol ey dil olagör kāmil
Ben diyen ġāfil utanur yarın

5. ʻAşḳ-ile ṭolan ḳullıġın ḳılan
Nefsini bilen bildi Ġaffārın

6. Nāşī dinleme dostdan egleme
Gülden añlama bülbülüñ zārın

7. Gel **Hüdāyī**den al ḫaber erken
Ḥaḳḳı isteyen ḳosın inkārın

282.

Mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

Buselik

1. Tecellī-i cemāl ister göñül eglenmez eglenmez*
Tesellī-i viṣāl ister göñül eglenmez eglenmez

2. Sivā ṣavmını kim ṭutdı viṣālin ʻıydına yitdi
Cemālin vaṣfuñ işitdi göñül eglenmez eglenmez

---

4 anda: güzel ÜD. // ṭaġıḳlarumı hep derem: ṣādıḳlar yolına girem AEM.
5 ṭışı: dışı ÜD. // unutmañız: terk etmeyin ÜD.

281. AEM: 80[a] ; Hüdāyī: *Dīvān*: İ.134.

5 İlk dize HÜD'de şöyledir: *"'Aşk ile dolan arayup bulan".*
6 nāşī: nāsī HÜD.

282. AEM: 80[b] ; Hüdāyī: *Dīvān*: İ.74.

1 *Bu şiir divanda 9 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Cihanı gezse ser-ta-ser görünmez ana bahr u berr
Meger ya Rab seni ister gönül eglenmez eglenmez

Cemalin nurını gözler ana kar eylemez sözler
Meger ya Rab seni özler gönül eglenmez eglenmez

Gönül viranesin ya Rab kemal-i fazlın ile yap
Edelden zatını matlab gönül eglenmez eglenmez

2 ṭutdı: dutdı HÜD.

3. Şu cān kim buldı cānānı nider mülk-i Süleymānı
Ḳodı ḥayretde ‘aşḳ anı göñül eglenmez eglenmez

4. Ne Ḫalvetde ne Celvetde ne vaḥdetde ne keşretde
Ne Ṭūbāda ne cennetde göñül eglenmez eglenmez

5. Ne dünyāda ne ‘uḳbāda göñül bir özge sevdāda
Dem-ā-dem fikr-i Mevlāda göñül eglenmez eglenmez

6. Eger dünyā eger ‘uḳbā viṣālüñsüz ḳurı ġavġā
Hüdāyī nitsün ey Mevlā göñül eglenmez eglenmez

283.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Köçek

1. İlāhī yārı ḳıl baña ki senden ġayrı yārum yoḳ*
Ne yüz-ile varam saña günehdan ġayrı kārum yoḳ

2. Ne dervīşem ferāġatde ne tāc u taḫt-ı devletde
Bu dehr-i dār-ı ġurbetde ġarīb oldum añarum yoḳ

3. Göñül yād itdi Sübḥānı gözüm yaşı ciger ḳanı
Ḳomışam baş ile cānı bu yolda iḫtiyārum yoḳ

4. Sürüp bir menzile irdüm nedāmet baḥrine daldum
Ḫayāl-i ‘aşḳa yār oldum ṣabā gibi ḳarārum yoḳ

5. Benem ‘āṣī yüzi ḳara ġarīb **Üftāde** bī-çāre
Ṭuṭuşmışam ki bir nāra yanumca hīç yanarum yoḳ

284.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Iṣfahān

1. Bāġ-ı ‘aşḳuñ ‘andelibi ḥażret-i Üftādedür*
Dertli ‘āşıḳlar ṭabībi ḥażret-i Üftādedür

2. Vāṣıl-ı kāmil odur tevḥīd-i ẕāta şüphesüz
Dost ilinüñ reh-nümāsı ḥażret-i Üftādedür

3. Eyliyen rūḥundan istimdād irişür maṭlaba
Ḫall iden her müşkilātı ḥażret-i Üftādedür

---

3 şu: şol AEM.
4 ne vaḥdetde ne keşretde: ne keşretde ne vaḥdetde HÜD.
6 ġavġā: sevdā HÜD.
283. AEM: 81[a] ; Üftāde: *Dīvān*: s.142.
1 varam: varayum ÜD. *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
2 ġarīb ḳarīb AEM.
3 gözüm yaşı ciger ḳanı: gözüm yaşı ile ḳanı ÜD.
4 sürüp bir: yine bir ÜD. // yār oldum: düş oldum ÜD.
284. AEM: 81[a]
1 *Bu şiir Hüdāyī Dīvānı’nda yoktur.

4. Ṣıdḳ-ile ḳul ol **Hüdāyī** işgünde dā'imā
Bil ḥaḳīḳat ḳuṭb-ı aḳṭāb ḥażret-i Üftādedür

285.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ṣabā

1. Her nefesde bir tecellī-i Ḫudā ister göñül*
Kendüye bu ġurbet içre āşinā ister göñül

2. Görmege āyīnesinde pertev-i nūr-ı Ḥaḳı
Ḫāk-i pāy-i Muṣṭafādan tūtiyā ister göñül

3. Nice bir bāġ-ı fenāda zār ide cān bülbüli
Bir ḫazān irmez gülistān-ı beḳā ister göñül

4. Bir şeb-i Mi'rāc içün biñ şem' uyandurdı cānına*
Şem'-i Ḥaḳdan şeş cihātdan żiyā ister göñül

5. Devlet-i dünyā vü 'uḳbā çünki tecrīd içredür
Ne ḳabāya meyl ider ne ḫod-ḳabā ister göñül

6. **Ḥaḳḳıyā** maḥrem bulınmaz rāz-ı 'aşka bu zamān
Ḫalḳ-ı 'ālemden anuñçün iḫtifā ister göñül

286.

8+8=16
Ṣabā

1. Yazılur ḫalḳuñ berātı gelince Berāt gecesi
Ger ḥayātı ger memātı gelince Berāt gecesi

2. Āşikāre olur sırlar feyż alur civānlar pīrler
Āb-ı zemzem artar dirler gelince Berāt gecesi

3. Baṣ kāmillerüñ izine uy 'āriflerüñ sözine
Nūrlar iner yiryüzine gelince Berāt gecesi

4. Levḥ-i maḥfūẓı açarlar ḫülle vü kefen biçerler
Eyüyi kemi seçerler gelince Berāt gecesi

---

285. AEM: 81[a] ; Rūşen Efendi: *Mecmū'a-i İlāhiyyāt*: 14[b]
1 tecellī-i Ḫudā: tecellī ey Ḫudā AEM. *Bu şiir aynı zamanda 177 numarada da bulunmaktadır.
2 görmege: görmeye RE.
3 Bu beyit Mecmū'a-i İlāhiyyāt'ta yoktur.
4 Bu beyit Mecmū'a-i İlāhiyyāt'ta yoktur. *Bu beyitte vezin aksamaktadır.
5 çünki: cümleten RE.
6 rāz-ı 'aşḳa: zār-ı 'aşḳa RE.
286. AEM: 81[b] ; Rūşen Efendi: *Mecmū'a-i İlāhiyyāt*: 14[a]
1 gelince: gelicek RE. / gelince: gece RE. / *Bu şiir RE'de 6 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Tagıdurlar erzak hep çeker niceleri teab
Nolacak halümüz aceb gelince Berat gecesi
2 gelince: gelicek RE.
3 baṣ: ger RE. / izine: özine RE. / 'āriflerüñ: 'āşıḳlaruñ RE. // gelince: gelicek RE

5. **Ḥaḳḳı** Ḥaḳ rıżāsın bulur ol şeb namāzını ḳılur
Du‘ālar müstecāb olur gelince Berāt gecesi

287.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –
‘Uzzāl

I

1. ‘Aşḳ-ı ma‘şūḳı edelden iḫtiyār
2. ‘Aşḳ-ile ḫoş zindedür şeydā göñül
3. Yirde gökde eylemez oldı ḳarār
4. Bir ḳapuya bendedür şeydā göñül

II

1. Ey Ḫudāvend-i Kerīm ü Müste‘ān
2. Hā’il olmaz dillere kevn ü mekān
3. Sensüz eglenmez ḳulūb-ı ‘āşıḳān
4. Sen bilürsin ḳandadur şeydā göñül

III

1. Cānib-i maṭlūba per ü bāl açar
2. Ṭā’ir-i ḳudsi gibi dün gün uçar
3. Dil **Hüdāyī** ‘arş u kürsīden geçer
4. Ṣanmañuz kim bundadur şeydā göñül

288.

*?**

Evc

1. Derde dermān ister-iseñ derde ir*
Yine derddür ‘āşıḳuñ dermānı bil
2. Cāna cānān ister-iseñ pīre ir
Aña mürşidsüz irilmez şöyle bil
3. Murādı sensin ey Mevlā dilinde ġayrı yoḳ aṣlā*
Olursa meskeni Ṭūbā-i göñül sensüz ḳarār itmez
4. Çü sensin **Nūrī**nüñ yārı nider ġayrı efkārı
Sevindir gel o nāçārı göñül sensüz ḳarār itmez

---

5 ol şeb namāzını ḳılur: kim ki o şeb namāz ḳılur RE. // gelince: gelicek RE.

287. **AEM: 81[b] ; Hüdāyī: *Dīvān*: İ.104.**

III

4 şanmañuz kim: şanmagıl ki HÜD.

288. **AEM: 81[b]**

*İlk iki dizeyle sonraki iki dizenin vezni birbirinden farklıdır. İlk iki dizenin vezni *fa‘ilatün fa‘ilatün fa‘ilün*’dür. Sonraki iki dizenin vezni ise *Mefa‘ilün mefa‘ilün mefa‘ilün mefa‘ilün*’dür.

1 *Bu iki beyit ile sonraki iki beyit aynı şiire ait değildir. Şiirin geri kalanı mecmuanın devamında tespit edilememiştir. Bu nedenle mecmuada sayfa kopukluğu olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

3 *Bu iki beyit Abdülehad Nūrī’ye aittir. Divanda 47 numaralı şiirdir (Akkaya 2003: 268.).

289.

Müstef'ilün müstef'ilün
Recez – – + – / – – + –
'Uzzāl

I

1. Bāġ-ı cemāle çün irem
2. Vuṣlat gülin anda direm
3. Ḥaḳḳuñ tecellāsın görem
4. Ben hū direm yā hū direm
5. Lā Rabbi Allāhū direm**

II

1. Cümle vücūdum mū-be-mū
2. Hū-ile ṭolmışdur ḳamu
3. Mülk oldı baña çünki hū
4. Ben hū direm yā hū direm
5. Lā Rabbi Allāhū direm

III

1. Ayrılsa cismümden bu cān
2. Yıḳılsa bu kevn ü mekān
3. Münkir olursa hep cihān
4. Ben hū direm yā hū direm
5. Lā Rabbi Allāhū direm

IV

1. Gice vü gündüz ey dede
2. Keṯretde hem vaḥdetde de
3. Maḥşerde hem cennetde de
4. Ben hū direm yā hū direm
5. Lā Rabbi Allāhū direm

V

1. 'Āşıḳlar içre olsa sūr
2. Bu **Nūrī**ye irse sürūr
3. Anda tecellī ḳılsa nūr
4. Ben hū direm yā hū direm
5. Lā Rabbi Allāhū direm

---

289. AEM: 82[a] ; Abdülahad Nūrī: *Divān*: 85.

I

1 *Beyitlerin sırası divandaki ile aynı değildir.
5 **Bu dize divanda yer almamaktadır.

II

2 ṭolmışdur: ṭolmış AEM.

III

1 cismümden bu cān: bu cismümden cān AEM.

IV

2 hem: de AND. / vaḥdetde de: vaḥdetde AEM.
3 hem: de AND. / cennetde de: cennetde AEM.

290.

Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün

Hezec – – + / + – – – / – – + / + – – –

Rāst

1. ‘Aşḳuñla cihān beste luṭf ile ‘ināyet ḳıl*
   Derdüñle bu cān ḫaste luṭf eyle ‘ināyet ḳıl
2. ‘Āşıḳlara iḥsān it dertlilere dermān it
   Vuṣlat yolın āsān et luṭf eyle ‘ināyet ḳıl
3. Ey raḥmeti çoḳ Raḥmān ‘ālem gözüme zindān
   Uçarsa ḳafesden cān luṭf eyle ‘ināyet ḳıl
4. Raḥmān u Raḥīmumsın Ġufrān-ı ‘aẕīmumsın
   Sulṭān-ı kerīmumsın luṭf eyle ‘ināyet ḳıl
5. Bülbül gibi pür-zāram dā’im ṭurup aġlāram
   Yā ben kime yalvaram luṭf eyle ‘ināyet ḳıl
6. Ey derdüme dermānum ḳurbān yoluña cānum
   Nem var daḫi sulṭānum luṭf ile ‘ināyet ḳıl
7. Bī-çāre dili yād it vīrāneyi ābād it
   Nūrī ḳuluñı şād it şekil luṭf ile ‘ināyet ḳıl

291.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

Çārgāh

1. Geldi sa‘ādetle yine şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām*
   Envā‘-ı ni‘metler-ile şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām
2. Ḫurrem ḳılup ‘ābidleri nūr eyledi mescidleri
   Ḳayd eyledi māridleri şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām
3. Mü’minler anda şād olur çoḳ ṣuçlular āẕād olur
   ‘Uḳbāya ḫayru’l-zād olur şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām
4. Tesbīḥ u tevḥīdi güzel ḳandīl ü temcīdi güzel
   Ḳadri güzel ‘ıydı güzel şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām
5. ‘Āşıḳları mesrūr ider cān u dili ma‘mūr ider
   Bu **Nūrī**yi pür-nūr ider şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām

---

290. **AEM: 82[a] ; Abdülahad Nūrī: *Divān*: 80.**

1 *****Bu şiir musammat gazel olduğu için divanda beyitler ortadan ikiye ayrılarak dörtlük şeklinde yazılmıştır.

291. **AEM: 82[b] ; Abdülahad Nūrī: *Divān*: 91.**

1 *****Bu şiir musammat gazel olduğu için divanda beyitler ortadan ikiye ayrılarak dörtlük şeklinde yazılmıştır.

292.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
Recez – – + – / – – + –/ – – + –/ – – + –
Buselik

1. Ḥadden ziyādedür günah estaġfirullāhe'l-Ġafūr*
   Destüm tehī rūyum siyāh estaġfirullāhe'l-Ġafūr**
2. Fikrüm ḳamu ṭūl-ı emel ṣuġlüm baṭālet hem kesel
   Gitdi 'ömür yoḳ bir 'amel estaġfirullāhe'l-Ġafūr
3. Nisyān-ile ḳaldum ẕelīl 'işyān-ile oldum 'alīl
   İrḥam li-'abdik yā Celīl estaġfirullāhe'l-Ġafūr
4. Yā Rabb her işüm ḫaṭā mā-beyne her biri ġıṭā
   Müstaġfirem eyle 'atā estaġfirullāhe'l-Ġafūr

---

292. AEM: 82[b] ; Abdülahad Nūrī: *Divān*: 45.

1 ḥadden ziyādedür: ḥadden ziyād oldı AND. **Bu şiir musammat gazel olduğu için divanda beyitler ortadan ikiye ayrılarak dörtlük şeklinde yazılmıştır.
**Bu şiir divanda 14 dörtlüktür. Eksik dörtlükler şöyledir:

Kibr ile yolda kalmışam
Benlikle topal olmışam
Bahr-i kusūra talmışam
Estaġfirullāhe'l-ġafūr

Ey dil nedendür bu 'ateh
Müşkil işün mālun biteh
Gūşun asam kalbüm 'ameh
Estaġfirullāhe'l-ġafūr

Emmāreye diyüp velī
Anun niçün oldun kulı
Serhoş mısın yāhud deli
Estaġfirullāhe'l-ġafūr

Sende nedür bu dūn-himem
Eylemedi bunı ümem
Hakkı işit olma asam
Estaġfirullāhe'l-ġafūr

Dīv misin ey nefs yā esed
İşün gazab Hakka hased
Sanma edebbdür bu cesed
Estaġfirullāhe'l-ġafūr

Gūş eyle ey nefs pendümi
Āl ile bozar andumı
Yagmaya virme gendümi
Estaġfirullāhe'l-ġafūr

Ey kutb-ı 'ālem şeyh-i mā
Āyīne-i 'ālem-nümā
Şaşdum yolum ey reh-nümā
Estaġfirullāhe'l-ġafūr

Yā Rabbenā yā Rabbenā
El-lutf lek 'aybün lenā
Ve'r-raḥm lek zenbün lenā
Estaġfirullāhe'l-ġafūr

3 ẕelīl: delīl AEM. **Ey Celīl (olan Allah), kuluna merhamet et (Akkaya 2003: 265.).*
4 biri: bir AEM.

5. Luṭf eyle göster yolumı āsān eyle eşkālümi
Ben düşmişem al elümi estaġfirullāhe'l-Ġafūr

6. Ḳuluña itmezseñ nigāh **Nūrī** içün ṣad āh u vāh
'Afv eyle cürmin yā İlāh estaġfirullāhe'l-Ġafūr

293.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
'Acem

1. Bilmeyen cān Yūsufın cānānı bilmez ḳandadur
Ol vücūdı Mışrına sulṭānı bilmez ḳandadur

2. İçmeyen vuṣlat şarābın yār elinde her zamān
Beñzer ol māhiye kim 'ummānı bilmez ḳandadur

3. Bilmeyen 'ilm-i ledünnī dört kitābı oḳısa
Ẓāhirā 'ālemdür ol Ḳur'ānı bilmez ḳandadur

4. Mübtelā-yı 'aşḳ oluban bilmeyen cānānını
Derd-ile devrān ider devrān[ı] bilmez ḳandadur

5. Cān ḳulaġıyla işit **Muḥyī** Muḥammed sözidür
Kendi nefsüñ bilmeyen Raḥmānı bilmez ḳandadur

294.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Nevā

1. Utan Ḥaḳdan eyā ġāfil unutduñ 'ahd u peymānı
Ḫoş uyduñ nefs ü şeyṭāna ki yaḳduñ odlara cānı

2. Ṣaḳın aldar seni şeyṭān sıġın Ḥaḳḳa de yā Raḥmān
Çıḳar senligi aradan ḥicābsuz göresin anı

3. Ḥicāb-ı ten durur ẓulmet yaḳagör nār-ı tevḥīde
Bugün envār-ı ḳudsī ol tecellī ile sulṭānı

4. Eyā ṣūret-perest insān özüñi eylegil insān
Ḥaḳīḳatde odur insān ki bula cān u cānānı

5. Bu sırrı bilmege **Muḥyī** fenā-ender-fenā ister
Gider bu ḳīl ile ḳāli güẕāf ṣanma bu meydānı

---

5 āsān: eyle: āsān idüp AND. // ben: bir AND.
293. AEM: 82[b] ; Müstakimzāde: *Mecmū'a-i İlāhiyyāt*: 53[b].
1 ol: öz MM.
2 'ummānı: 'ummān AEM.
3 ḳur'ānı: ḳur'ān AEM.
4 devrān ider devrānı bilmez: 'ömri giçer dermānı bilmez MM.
5 sözidür: nuṭḳıdur MM.
294. AEM: 83[a] ; MUH: 3.
5 ister: olsun MUH.

295.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Segāh

1. Cān ḳuşi uçmaḳ diler görmek diler cānān yüzin
   Derde düş kim ‘aşḳ-ile Ḥaḳ göstere dermān yüzin
2. *İrci‘ī* emri bizi dost iline da‘vet ider
   Nūr olup ser-tā-ḳadem biz görmezüz şeyṭān yüzin
3. Çār ‘unṣūrdan biri ol ‘ālem-i ḳudse iriş
   Rūḥ-ı ḳudsīdür gören çün ‘aşḳ-ile Raḥmān yüzin
4. Ḳul isen gel eyle ḳulluḳ Ḫālıḳa ḳullar gibi
   Ḳul olan dergāh-ı Ḥaḳḳa göriser şeyṭān yüzi
5. Bid‘at ehline ırag̱ ol gözle şer‘-i Aḥmedi
   Ḳoma elden **Muḥyiyā** sen ḥacet u bürhān yüzin

296.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

Nevā

I

1. Her neye ḳılsañ naẓar Allāhı gör
2. Vaḥdet u keş̱retde vechullāhı gör
3. İkilükden geç bu sırrullāhı gör
4. Birlige ir ‘ayn-i ẕātullāhı gör

II

1. Kes enāniyyet sözinden kendüñi
2. Pāḳ idesin tāk-i beytullāhı gör
3. Her naẓarda göresin Allāhuñı
4. Birlige ir ‘ayn-ı ẕātullāhı gör

III

1. ‘Āşıḳuñ seyrānı ol ‘ālem durur
2. Bulmayan ol ‘ālemi mātem durur
3. *Küntü kenzüñ* gevheri ādem durur
4. Birlige ir ‘ayn-ı ẕātullāhı gör

---

295. **AEM: 83[a] ; MUH: 9.**

2 *Sen O’ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön! (Fecr 89/28) âyetinden iktibas.*

3 çün: Ø AEM.

4 isen: işüñ MUH. // Ḥaḳḳa: Ḥaḳḳda MUH.

5 ḥacet: ṣoḥbet MUH.

296. **AEM: 83[a] ; MUH: 14.**

II

2 tāk-i: tā ki MUH.

III

1 seyrānı: seyrān AEM.

3 *“Ben bir hazine idim” anlamındadır. “Ben, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için yaratıkları yarattım (beni bilsinler diye yaratıkları yarattım).” şeklindeki uydurma olduğu bildirilen bir hadisten iktibas (Yılmaz 2013: 396).*

IV

1. Levḥ-i iḫlāṣ eyle ḳalbüñ ḫāliṣ ol
2. Tā bulasın ḥażretine doġrı yol
3. Ḳurb-ı vaḥdetde olandur saña ḳul
4. Birlige ir ‘ayn-ı ẕātullāhı gör

V

1. ‘Ārif ol ‘ālemde ey **Muḥyī** hemān
2. Lāyıḳ ola saña ol genc-i nihān
3. Göresin anda cemālini ‘ayān
4. Birlige ir ‘ayn-ı ẕātullāhı gör

297.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Ḥüseynī ‘Aşīrān

I

1. Nefse uyup cürm idersem olmazam yā Rab muḳīm*
2. Rūz u şeb virdüm benüm estaġfurullāhü’l-‘aẓīm
3. Maġfiret bābını feṭḥ it bize Tevvāb-ı Raḥīm
4. Rūz u şeb virdüm benüm estaġfurullāhü’l-‘aẓīm

II

1. Fażl-ı iḥsānuñla zeyn olsun efendüm baḥr u ber
2. Maġfiret ġarḳ eylesün ‘āṣilerini ser-te-ser
3. Çün nesīm-i raḥmetüñ mücrimlere dā’im eser
4. Rūz u şeb virdüm benüm estaġfurullāhü’l-‘aẓīm

III

1. Aldanursañ bu fenāda māl-ile yā cāh-ile
2. Beñzedük ol ḥażret-i Ḥaḳḳı unudan cāh-ile
3. **Feṭḥiyā** hem-sır olursam bu cihānda şāh-ile
4. Rūz u şeb virdüm benüm estaġfurullāhü’l-‘aẓīm

IV

2 doġrı: ṭoġrı MUH.
3 ḳurb-ı: ḳutbet-i MUH.

V

2 ol: Ø AEM

297. AEM: 83[b] ; B: 75[a].

I

1 uyup: virüp B. *Bu şiir B’de 5 benddir. Eksik bendler şöyledir:

Saat-i cismünde ruhun devri olmaz ber-karar
Çün şikest eyler anun çarhını bir gün ruzigar
Eyle istigfarı daim solmadın bu gülizar
Ruz u şeb virdüm benüm estagfurullah el-azim

Nice olsun bu fenanun nakşına dil mübtela
Ahir eyler bu vatandan pes zaruri ol cüda
Gel nedamet dersün oku magfiret ide Huda
Ruz u şeb virdüm benüm estagfurullah el-azim

3 bābını: bābında B. // tevvāb: bevvāb B.

II

2 ‘āṣilerini: ‘āṣilerüñi B.

III

2 beñzedük: beñzeden B.

298.

*?**

Sünbüle

1. Derd-i Ḥaḳḳa yār olduḳ dermāna nedür ḥācet*
Biz var ile var olduḳ hicrāna nedür ḥacet

2. Mest-i cihān ḫalḳı fikr-i ruḫ-ı yār ile
‘Aşḳ ile serḫoş-ı mestāne nedür ḥācet

3. Gülzār-ı ḥaḳīḳatde şem ide ḫoş bulur
Dilḫānesi gülşendür bostāna nedür ḥācet

4. Rūz u şeb sāḥa-i vaḥdetde ḳıyām iderler*
Cümle eşcār-ı çemen ṣanki muṣallī görinür

5. Ṣalik-i Ḥaḳ olanuñ vaż‘-ile eṭvārından
Cenāb-ı ḥażret-i Allāha tevellī görinür

6. Ṣol göñül ki yedi esmādan ala feyż-i Ḫudā
Aña her müşkil işüñ keşf-ile ḥallī görinür

7. **Naḳşiyā** ‘ālem-i bāḳīde ulu’l-ebṣārum
Herkese ḥāli maḳām-ile maḥallī görinür

299.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

Nevā

1. Dil ü cān hīç ḳarār itmez tecellī eyle yā Allāh*
Eşiginden firār itmez tecellī eyle yā Allāh

2. Nidür ‘āşıḳ-ı ḫayālātı nidür ma‘şūk-ı maḳāmātı
Cemālindür münācātı tecellī eyle yā Allāh

3. Cemālüñ fikrine düşdüm ilāhī ġayrıdan geçdüm
Ḳanad açup saña uçdum tecellī eyle yā Allāh

4. Çün ‘āşıḳdur saña **Ya‘ḳūb** yüzüñ göster eyā maḥbūb
Yine sensin saña maṭlūb tecellī eyle yā Allāh

---

298. **AEM: 83[b]**

***İlk iki dizeyle sonraki iki dizenin vezni birbirinden farklıdır. İlk iki dizenin vezni *fa‘ilatün fa‘ilatün fa‘ilün*’dür. Sonraki iki dizenin vezni ise *Mefa‘ilün mefa‘ilün mefa‘ilün mefā‘īlün*’dür.

1 *Bu üç beyit ile sonraki dört beyit aynı şiire ait değildir. Şiirin geri kalanı mecmuanın devamında tespit edilememiştir. Bu nedenle mecmuada sayfa kopukluğu olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

4 *Bu dört beyit Nakşī İbrahim Efendiye’ye aittir. Divanda 50 numaralı şiirdir (Ayhan 2000: 90.).

299. **AEM: 84[a] ; B: 60[a]**

1 *Bu şiir B’de 5 beyittir. Eksit beyit şöyledir:
Dilhanesün seyran iden Kenan ilin viran iden
Yusufı Mısra han iden tecelli eyle ya Allah

2 cemālindür: cenābüñdür B.

3 cemālüñ: Ø B. / düşdüm: düşdi B. / geçdüm: geçdi B. // uçdum: uçdı B.

300.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Bayātī

1. Eyā sen ṣanma kim senden bu güftārı dehān söyler*
Veyā terkīb olan ‘unṣūr yāḥūd laḥm-ı zebān söyler

2. Seni ol saña bildürmek murāduñ ḳaṣd idüp Mevlā
Anāṣırdan giyüp bir ṭon yüzinden tercümān söyler

3. Şular kim kim bilmedi nefsin ‘arefden almadı dersin
Degüldür Ḥaḳḳı ‘ārifler özin bilmez yalān söyler

4. *Seḳāhum Rabbuhum* ḫamrın içen ‘āşıḳlar ey **Naḳşī**
İrer ma‘şūḳına anlar mekāndan lā-mekān söyler

301.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Muḥayyer

1. Cümle ‘ālem āşinā ben arada bīgāneyüm*
Her işüm aġyār-ile gör kim ‘aceb dīvāneyüm

2. Teşteyüm ẓulmetde ḳaldum āb-ı ḥayvān isterüm*
Girmedin deryā-yı ‘aşḳa ṭālib-i dürdāneyüm

3. Bilmeyüp ta‘mīr cisim itdüm velī ḳalbüm ḫarāb
Hey meded mi‘mār-ı ‘ālem ḳıl naẓar vīrānenüm

4. Mey-furūş oldum ṣalādur ehl-i ‘aşḳa **Şemsiyā**
Bendedür ḫamr-ı ezel gelsün gelen meyḫāneyüm

---

300. AEM: 84[a] ; Nakşī Ali Akkirmānī: *Dīvān*: G.39.

1 güftārı: güftār AEM. *Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Yaratdı cümle eşyāyı özin str eyleyüp anda
Görindi nice bin yüzden veli kendi nihan söyler
Kimündür bunca cünbüşler kimindür nutk iden gevher
Özünden olmadun arif senden özge kan söyler
Hayal-i zıl yeter ibret görünen hayme-i tende
Degüldür nutk iden suret derununda devran söyler

2 murāduñ: murādın NAD.

3 şular: olar NAD. / nefsin: der-nefsin AEM. // Ḥaḳḳı: Ḥaḳḳa NAD.

4 *Üstlerinde ince ve kalın ipekten yeşil elbiseler vardır. Gümüş bileziklerle süsleneceklerdir. Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir (İnsan 76/21) âyetinden iktibas.* // irer ma‘şūḳına anlar: olurlar bī-mekān anlar NAD.

301. AEM: 84[a] ; Şemseddin Sivāsī: *Dīvān*: s.103.

1 *Bu şiir B'de 5 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Zat-ı mutlak çünki yüz gösterdi kaydı neylerüm
Gayra ger dil kayd idem hükm eyle kim büthaneyüm

2 *Bu beyit 3. beyitle yer değişitirmiştir.

4 bendedür: bizdedür ŞSD.

302.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Evc

I

1. Nicesi fāriġ olam ben nāle-i hergāhdan
2. Böyle gördüm rāh-ı ‘aşḳı bir dil-i āgāhdan
3. Neş’e-yāb oldı göñül çün nūr-ı ẕikrullāhdan
4. Ẓāhir u bāṭın murādum ister Allāhdan

II

1. Her murādı Ḥaḳ virürken eylemem ġayra recā
2. Dergeh-i Mevlādur ancaḳ ehl-i ‘aşḳa mültecā
3. Nā-murād itmez beni elbet cenāb-ı Kibriyā
4. Ẓāhir u bāṭın murādum isterüm Allāhdan

III

1. Emr-i *ud‘ūnī* vü *felyebḳū* idüp imtisāl
2. Bendüñ **‘Abdullāh** idüp yā Rabbi saña ‘arż-ı ḥāl
3. Kāmil*-i ḫūbāna bu yolda ġayrıya yoḳdur mecāl
4. Ẓāhir u bāṭın murādum isterüm Allāhdan

303.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

Beste-nigār

1. Yaġmaya virme neş’eñi ‘aşḳ-ile ṭurma ṭol meded
   Yoḳdur cihānın çün ṣoñı ḳalma ṣaḳın mechūl meded
2. Āyīnenüñ jengin silüp taḳvāyı rāz-ı dil ḳılup
   Ḥaḳḳı ḥaḳīḳatle bulup luṭfına mażhar ol meded
3. Tevḥīdi dā’im pīşe ḳıl seng-i riyāya tīşe ḳıl
   Ḥāl-i rehi endīşe ḳıl semt-i Ḥaḳa yol bul meded

---

302. AEM: 84^{b} ; Müstakimzāde: *Mecmū‘a-i İlāhiyyāt*: 106^{b}

I

2 rāh-ı ‘aşḳı: rāh-ı Ḥaḳḳı MM.
3 çün: Ø AEM.
4 murādum: murādın AEM.

II

3 elbet: elbetde AEM.
4 murādum: murādın AEM.

III

1 *Rabbiniz şöyle dedi: “Bana dua edin, duânıza cevap vereyim. Bana kulluk etmeyi kibirlerine yediremeyenler aşağılanmış bir hâlde cehenneme gireceklerdir.” (Mü’min 40/60) âyetinden iktibas. // Artık kazandıklarının karşılığı olarak, az gülsünler, çok ağlasınlar (Tevbe 9/82) âyetinden iktibas.*
2 idüp: ider MM. / rabbi: rab AEM.
3 *Mecmuada “Kāmil” kelimesi mahlas kabuledilmiş ve üstü kırmızı mürekkeple çizilmiştir. Müsakimzade’de ise 3. dizedeki “Abdullah” kelimesi mahlas kabul edilmiştir. Bizde Abdullah’ı mahlas olarak kabul ettik.

303. AEM: 84^{b} ; TSMK 402: s.262.

2 āyīnenüñ jengin: āyīne-i rengīn AEM. // bulup: bilüp TSMK 402.
3 seng-i riyāya tīşe ḳıl: seng-i yārına pīşe ḳıl TSMK 402. // ḥāl-i rehi: ḥaḳ-ı rehi TSMK 402.

4. Ḥubb-ı sivādan ḳıl ibā kim olasın vaṣla sezā
Cehd it begüm mānend-i tā olmayasın mes'ūl meded

5. ‘Aḳl-ı me‘ādın başa dir bir ṣūret-i ma‘nāya ir
‘Ömrī çalış deryāya ir ol ḥażrete maḳbūl meded

304.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
‘Aşīrān

1. Ruḥuñ pertev-firūz-ı nūr-ı Ḥaḳdur yā Resūlullāh
Tecellīden ḳamer-veş iki şaḳdur yā Resūlullāh

2. Vücūduñ muṣḥaf-ı esrār-ı Ḥaḳḳı cümle[ten] cām‘dur
Ḥaḳīḳat biñ bir isme mā-ṣadaḳdur yā Resūlullāh

3. Cemālüñ maṭla‘-i ḫūrşīd-i envār-ı tecellīdür
Tamām āyīne-i Rabbu'l-felaḳdur yā Resūlullāh

4. Şefā‘at bulmaġa senden sebeb-i cürm günāhısa
Ḳamudan **Ḥaḳḳı**-yı mücrimü'l-Ḥaḳdur yā Resūlullāh

305.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Derd-i ‘aşḳa mübtelāyum yā Resūlullāh meded
Şevḳ-ile pür-ibtilāyum yā Resūlullāh meded

2. Yem-i feyżuñ ḳaṭresinden nem irişdi cānuma
Kim ḥarāret-āşināyum yā Resūlullāh meded

3. Yāy-veş ḳaddüm ḫamīde ebr-veş eşküm revān
Zār'i-i dilden çü nāyüm yā Resūlullāh meded

4. Dir bu **İsmā‘īl Ḥaḳḳı** gülşen-i ḥüsnüñde ben
‘Andelīb-i bī-nevāyum yā Resūlullāh meded

306.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Vücūduñ raḥmeti kevn ü mekāndur yā Resūlullāh
Vücūduñ bā‘iṯ-i emn ü emāndur yā Resūlullāh

2. Şühūduñ nūr-baḫş olmaḳda nūr-ı şemsine ġālib
Gözi olanlara günden ‘ayāndur yā Resūlullāh

---

4 Bu beyit TSMK 402'de yoktur.
5 ‘aḳl-ı me‘ādın: ‘aḳl-ı me‘ādı TSMK 402. / ir: Ø TSMK 402.

304. AEM: 84[b]
305. AEM: 85[a]
306. AEM: 85[a]

3. Ḳoymazsın tāb-ı maḥşerde yarın bu ümmeti elbet
Livāü'l-ḥamd elinde Ṣābāndur yā Resūlullāh

4. Ne ola ṣaḳlar-ise **Ḥaḳḳı** dilde cevher-i ʻaşḳuñ
Ezelden aña senden armaġāndur yā Resūlullāh

307.

Mefāʻīlün mefāʻīlün feʻūlün

Hezec + – – – / + – – – / + – –

Dügāh

I

1. Seḥerlerde eşer bād-ı tecellī
2. Uyan ey gözlerüm vaḳt-i seḥerde
3. Açılur ġonca-i iḥsān güli
4. Uyan ey gözlerüm vaḳt-i seḥerde

II

1. Tecellī bāġına girmek dilersen
2. Ḥaḳīḳat güllerin dirmek dilersen
3. Cemāl-i ḥażreti görmek dilerseñ
4. Uyan ey gözlerüm vaḳt-i seḥerde

III

1. Seḥerdür ehl-i zikrüñ cilvegāhı
2. Seḥer[dür] ehl-i derdüñ vaḳt-i āhı
3. Seḥerdür cümle vaḳtüñ pādişāhı
4. Uyan ey gözlerüm vaḳt-i seḥerde

IV

1. Yuyanlar çeşm-i nergisden bu ḫānı
2. Seḥer-i vaḳt görürler māh-bānı
3. Gözüñ aç **Ḥaḳḳı**dan işit ḫaṭānı
4. Uyan ey gözlerüm vaḳt-i seḥerde

308.

Mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

ʻIrāḳ

1. İlāhi gülşen-i cānum açılsun nev-bahār olsun
Tecellī ile sulṭānum şeb-i firḳat nehār olsun

2. Eger ḫār[dur] eger güldür ḳamu tesbīḥüñe dildür
Bañā bu ḳuş dilin bildür bu gizli āşikār olsun

3. Ḳulillāh sırrı olup yār aradan ṭarḥ ola aġyār
Görüñmez ġayrı bir deyyār Ḥaḳ-ile **Ḥaḳḳı** var olsun

---

307. AEM: 85[a]
308. AEM: 85[b]

309.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
‘Acem

1. Ḥabīb-i Kibriyā ṣāḥib-keremsin yā Resūlullāh
   Ulu’l-‘azm içre z̲āṭ-ı muḥteremsin yā Resūlullāh

2. Senüñle ḫatmi bulundı ḳubbe nūr-ı nübüvvet çün
   Cemī‘-i enbiyāya sen ḫatemsin yā Resūlullāh

3. Esās küfür-ı aṣnām oldı berbād geldigüñ sā‘at
   Ki sen dil-i Fātiḥ beytü’l-ḥaremsin yā Resūlullāh

4. Bu **‘Abdī** müz̲nib-i maḥrem-siyeh-rūya şefā‘at ḳıl
   Şefī‘ü’l-müz̲ibīn ḫayrü’l-ümemsin yā Resūlullāh

310.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Evc

1. Faẕluña ḳaldı işüm yoḳ bende bir eyü ‘amel
   Eli boş nice varam dergāhına didükde gel

2. Yoḳ dur[ur] ġufrāndan özge bañā bir poşt u penāh
   Ol ḳapudan al içerü bāña irdükde ecel

3. Pāyuña luṭf-ı kerem kāruñ ḳomışam başumı
   Eylemez muḫliṣ ḳulındur ol Ḫudā ‘azze ve cell

4. Toḫm-ı rūḥ-ı pāki ten tarlāsına itdüñ niṣ̲ār
   Raḥmetüñle saḳi it irişe kemale maḥṣūl*

5. Durmayup gitmekdedür dünyādan ‘ayru āḫiret
   İşüm āsān it ḳomasun yolda ṭūl-i emel*

6. ‘Iyd-ı aḍḥā-yı tecellīye irişdür **‘Abdī**yi
   Nefsini ḳıl muṭma’ine eyle ḳurbāna maḥal

311.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Ḥiṣār

1. Bu gülşende ruḫuñ bir tāze güldür yā Resūlullāh
   Dil ü cān bülbülin aġlatma güldür yā Resūlullāh

---

309. **AEM: 85[b]**
310. **AEM: 85[b]**
4 *Vezin aksamaktadır.
5 *Vezin aksamaktadır.
311. **AEM: 85[b]**

2. Mu‘allim-ḫāne-i ḥikmetde ṭıfla beñzer ehl-i dil
Vücūduñ şüphesüz üstād-ı güldür yā Resūlullāh

3. Bu bir bezm-i muḥabbetdür ki dildür ṣāġarı anuñ
Lebüñdür feyż-i pāküñ anda müldür yā Resūlullāh

4. Sen ol şehsin ki ḫuddāmuñ olupdur ‘ālem ü ādem
Biri de ḫizmetüñde **Ḥaḳḳı** ḳuldur yā Resūlullāh

312.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ḳalmaya mı böyle göñül derdine em bulmaya mı
Ḳanlu yaşum silinüp yüz ü gözüm gülmeye mi

2. Dem ola esmeye mi bād-ı nesīm-i maḳṣūd
Bülbül-i cāna o bāġuñ ḫaberi gelmeye mi

3. Çün neyistān-ı ezelden kesilüp düşdi ġarīb
Ney gibi baġrını yüz yerde bu dil delmeye mi

4. **Ḥaḳḳıyā** bir gün ola yārelerüñ sīneñde
Merhem-i luṭf-ı ilāhī ile oñulmaya mı

313.

7+7=14

‘Uzzāl

1. Mevlām senüñ yolına cānlar fedā degül mi*
Şol cemālüñ güline bülbül ḫayrān degül mi**

2. Açılan tāze güller hem şūrīde bülbüller
Söyleyen bu nice diller saña ‘āşıḳ degül mi

3. ‘Āşıḳlar ḳılmaz ḳarār durmayup seni arar
Derdüñle eyleyüp zār saña ‘āşıḳ degül mi

4. Eger daġ eger bāġlar durmayup şular çaġlar
Cümle ḫaste vü ṣāġlar saña ‘āşıḳ degül mi

5. Cümlenüñ maḥbūbı sen saña ḳurbān cān u ten
Tāze gül yāḫūd diken saña ‘āşıḳ degül mi

---

312. AEM: 86[a]

313. AEM: 86[a] ; Muhyiddîn-i Bursevī: *Dīvān*: 238.

1 cemālüñ: bāġuñda MBD. *Bu şiir divanda beyitler ortadan ikiye ayrılarak dörtlük şeklinde yazılmıştır. **Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Şemsüne pervaneler aklı yok divaneler
Sümbül ile laleler sana aşık degül mi

2 Bu beyit MBD’de şöyledir:
Açılur tāzr güller durmaz öter bülbüller
Agızlarda nice diller sana ‘āşık degül mi

3 ḳılmaz: itmez MBD. / durmayup: cümlesi MBD. // derdüñle eyleyüp zār: eyleyüp āh ile zār MBD.

4 daġ: dāġlar MBD. // cümle ḫaste vü ṣāġlar: eger sayr u eger sağlar MBD.

5 maḥbūbı: maḳṣūdı MBD. // tāze gül yāḫūd diken: eger güller eger diken MBD.

6. **Būrsevī** eyleyüp āh istedügisin ey şāh
Gökyüzinde şems u māh saña ‘āşıḳ degül mi

314.

8+8=16

Rehāvī

1. Dil ü cān öte geçdi ‘aceb mest eyledi ‘aşḳuñ*
Cān ḳuşi yuvādan uçdı ‘aceb mest eyledi ‘aşḳuñ

2. Cān özledi cānān elin ḳoḳmaḳ diler ma‘nā gülin
Bilmez oldı ṣāġ u ṣolın ‘aceb mest eyledi ‘aşḳuñ

3. Uyandı cān bülbülleri na‘ta başladı dilleri
Açıldı ma‘nā gülleri ‘aceb mest eyledi ‘aşḳuñ

4. Gözlerüm giryān eyledi ciger[üm] biryān eyledi
Būrsevī ‘uryān eyledi ‘aceb mest eyledi ‘aşḳuñ

315.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

Nevā

1. Senüñ ‘āşḳuñla ey cānān cihān oldı bañā zindān*
Gezersem gülsitān içre görinür gözüme külḫan

2. Bir özge ḥāle düş oldum kimesne bilmez aḥvālüm
Yürürem ṣūretā ḫurrem göñüldür dem-be-dem giryān

3. Yaḳup dāġ eyledi baġrum muḥabbet āteşi ammā
Yine her dāġ-ı ḫūnīnüm görinür bir gül-i ḫandān

4. **Sezāyī** nār-ı firḳatle yanup yaḳılmadur kārum
Göñül sūzān ciger biryān gözümden ḳan aḳar her ān

---

6 eyleyüp: hem eyleyüp MBD. // istedügisin ey şāh: istedügi ol penāh MBD.

314. AEM: 86[a]

1 *Bu şiir Muhyiddîn-i Bursevî Divanı’nda yoktur.

315. AEM: 86[b] ; Sezāyī: *Dīvān*: G.250.

1 *Bu şiir divanda 5 beyittir. Eksik beyit şöyledir:
Gamum şadi demüm hemdür bana giryem tebessümdür
Be-külli alemün halkı olur bu halüme hayran

2 ḥāle: derde SD.

3 dāġ eyledi baġrum: baġrum dāġ eyledi AEM. // yine: baña SD.

4 nār-ı firḳatle: nār-ı ḥasretle SD. // göñül sūzān ciger biryān: ciger biryān göñül sūzān SD.

316.

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

Hezec + – – – / + – – – / + – –

I

1. Meded ey luṭfı çoḳ Ḳādir İlāhum*
2. Hemān iḥsānına ḳaldum efendüm
3. Keremler kāni erḥam pādişāhum
4. Hemān iḥsānına ḳaldum İlāhum

II

1. Tehī dost ḳapuna geldüm ilāhī
2. Sürüp dergāhına rūy-ı siyāhı

---

316. AEM: 86[b] ; Seyyid Mehmed Emīn Efendi: *Dīvān*: 152.

I

1 meded: elā SMD. / luṭfı: luṭf AEM. / İlāhum: Allāhum SMD. *Bu şiir divanda 12 benttir. Eksik bentler şöyledir:

Ne 'ilm varına a'mālim ne hālim
Ne zühdüm var ne takvā ne vākārım
Velīken mahz-ı fazlundan umarım
Hemān ihsānına kaldım efendim

Nice itsün neylesün bir 'abd- 'āsi
Yolun sed eylemiş çünküm me'āsī
Kalursa kalbimiz ger böyle fāsi
Hemān ihsānına kaldım efendim

Egerçi kullarun 'isyānı çokdur
Ki cādun bahrinün hīç ḥaddi yokdur
Kamū mücrimlere kapun açıkdur
Hemān ihsānına kaldım efendim

Hudā saña varan rāhımızı aç
O yollara da koma bizi yalın aç
Bizi gayrı kapuya itme muhtāc
Hemān ihsānına kaldım efendim

Kulun işi hemīşe cürm ü 'isyān
Sana lāyık efendim afv u gufrān
Umarım hasretünden lütf ü ihsān
Hemān ihsānına kaldım efendim

Hudāvendā günāhım bana sorma
Kerem kıl 'aybımı yüzüme urma
Beni benden ayır senden ayırma
Hemān ihsānına kaldım efendim

Ki bildim yok bana hīç çāre senden
Yine merhem sen ur çün yāre senden
Beni bir dem koma avāre senden
Hemān ihsānına kaldım efendim

Bu gurbetde bana yā Rabb enīs ol
Dilim zikrünle güyā kıl celīs ol
Cemi'-i hālimizde hem munīs ol
Hemān ihsānına kaldım efendim

Bize ger olmasa senden 'ināyet
Olur her ka'limiz küllī hasāret
Habībün 'aşkına eyle hidāyet
Hemān ihsānına kaldım efendim

3 erḥam: erḥam-ı SMD.

4 İlāhum: efendüm SMD.

II

1 ḳapuna: ḳapusına AEM.

3. Çü sensin ‘afv iden cümle günāhı
4. Hemān iḥsānına ḳaldum İlāhum

III

1. İlāhī yarlıġa **Seyyid** faḳīri
2. Ki senden ġayrı yoḳdur dest-gīri
3. Müyesser ḳıl aña ḫayr-ı keşreti
4. Hemān iḥsānına ḳaldum İlāhum

317.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Māhūr

1. Görünsün pertev-i nūr-ı cemālüñ yā Resūlullāh
   Bürünsün dīde-i dilden celālüñ yā Resūlullāh
2. Bu ‘ālem ḥüsnüñe bir özge mir’āt-ı mücellādur
   Görinen çeşm-i Ḥaḳ-bīnī ḫayālüñ yā Resūlullāh
3. Yüzüñdür keşret-i esmāya çün mecmū‘a-i kübrā
   Ki dimez vaḥdet eyler anda ḥālüñ yā Resūlullāh
4. Şunulmışdur ezelden **Ḥaḳḳı** dil-i teşneye feyżüñ
   Ebed bahiş nola āb-ı zülālüñ yā Resūlullāh

318.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
‘Aşīrān

1. Ḳızarduḳça gül-i ruḫsār-ı te’şīr-i cemālinden
   Derūn-ı ‘andelībe od düşer Ḥaḳḳuñ celālinden
2. Tenūr-ı firḳat içre ẓāhir itmekdedür ‘ālem[i]
   Velī herkes ḥaḳīḳatde içer āb-ı viṣālinden
3. Yazup āyāt-ı ḥüsnüñ pākini levḥ-i cihān üzre
   İdüp bir noḳṭanuñ şerḥini göster[ür] kemālinden
4. Bu sırrı bilmek isterse bu gün bir kimse ey **Ḥaḳḳı**
   Oḳur ‘aşḳuñ kitābını geçer vehmi ḫayālinden

---

3 çü: ki SMD.
4 İlāhum: efendüm SMD.

III

3 keşreti: keşīri SMD.
4 İlāhum: efendüm SMD.
317. **AEM: 86[b]**
318. **AEM: 87[a]**

319.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Buselik

1. Derd-mendüm mecrumum dermāna geldüm yā Resūl*
   Sā’ilem muḥtācunam iḥsāna geldüm yā Resūl
2. Ka‘be-i vaṣluñ yoluña sa‘y idüp düşdüm ġarīb
   Ġayrınum cānumı ḳurbāna geldüm yā Resūl
3. İntisāb-ı ẕāt-ı pāküñ ‘afv-ı cürmüme çün sebeb
   Āsitānuñ raḥmet-i Raḥmāna geldüm yā Resūl
4. Nār-ı ḥasret cāna geçdi cān atup cānum saña
   ‘Aşḳ-ile dīdārını seyrāna geldüm yā Resūl
5. İtme **Maḥvī** bendeñi red ey şefā‘at-i menba‘i
   Sen gibi iḥsān çoḳ sulṭāna geldüm yā Resūl

320.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Evc

I

1. Ḥamdülillāh Ka‘betullāhı görüp ḳılduḳ ṭavāf
2. Ḥaḳ müyesser ḳıldı ḥüccāc ile olduḳ anda ṣāf
3. Āh u efġān ile ṭoldı ḫāḳi bed ḫāli ḫilāf
4. Nūra ġarḳ olur idenler Ka‘betullāhı ṭavāf

II

1. Durmışuz dīvān-ı Ḥaḳda baş açıḳ yalın ayaḳ
2. Beyt-i Ḥaḳḳuñ ḥavlısında idelüm bir dem duraḳ
3. Maġfiret Ḥaḳdan dilerler cümleten bil-ittifaḳ
4. Nūra ġarḳ olur idenler beyt-i Raḥmāna ṭavāf

III

1. Evliyālar meskenidür ol maḳām-ı muḥterem
2. Sen müyesser eyle yā Rab eşigine yüz sürem
3. ‘Aşḳ-ile cān-ı göñülden bu kelāmı söylerem
4. Nūra ġarḳ olur idenler Ka‘betullāhı ṭavāf

IV

1. **Baḥrī** ‘āṣī ḳullaruñ mürşid diler irşād-ile
2. Geldi dergāhına yā Rab aġlayup feryād-ile
3. Çaġrışup lebbeyk lebbeyk ‘ābid ü zühhād-ile
4. Nūra ġarḳ olur idenler Ka‘betullāhı ṭavāf

---

319. AEM: 87[a] ; B: 36[b]
1 muḥtacınam: muḥtacuñam B. *Bu şiir mecmuada 179 numarada da yer almaktadır.
320. AEM: 87[a]

321.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Nevā

I

1. Ṭoġdı ol sulṭān-ı dīn a‘nī Muḥammed Muṣṭafā
2. Geldi faḫrü’l-mürselīn a‘nī Muḥammed Muṣṭafā
3. Maḳdemiyle oldı eflāk ü zemīn envāra ġarḳ
4. Mefḫar-ı ‘arş-ı berīn a‘nī Muḥammed Muṣṭafā

II

1. Geldi ḥūrīler vilādetḫānesine ḫiẕmete
2. Ḫāne-i pertev-fürūzī döndi ya‘ni cennete
3. Yüzini Ḥaḳḳa ṭuṭup itdi şefā‘at ümmete
4. Secdeye ḳoydı başın a‘nī Muḥammed Muṣṭafā

III

1. Çün mu‘aḫḫar mübtedādur her ki anı derk ide
2. Gerçi āḫirde gelüp oldı muḳaddem ma‘nide
3. Ṣad ṣalāt bizden **Necībā** rūḥ-ı pākine gide
4. Raḥmete li’l-‘ālemīn a‘nī Muḥammed Muṣṭafā

322.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

1. Rūy-ı Ḫudā mir’ātuñı göster Muḥammed Muṣṭafā
   Dil sen şerīfüñ vaṣlını ister Muḥammed Muṣṭafā
2. Māh-ı cemālin urdı berḳ nūruñla ṭold[ı] ġark u şarḳ
   Kim ala senden sebaḳ ne ister Muḥammed Muṣṭafā
3. ‘Ālem bütün rūz-ile şeb feyżüñi itdiler ṭaleb
   Ey ẕāt-ı aḥsen ṭavrı hep ḫoşdur Muḥammed Muṣṭafā
4. Sen şāhı itmişdür Ḫudā sulṭān-ı cümle enbiyā
   Eyler **Necīb** senden recā kevṯer Muḥammed Muṣṭafā

---

321. AEM: 87[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 59.

II

1 ḫiẕmete: ḫıdmete NCD.
2 ya‘ni: bāġ-ı NCD.

322. AEM: 87[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 58.

2 cemālin: cemālüñ NCD. // kim: kim ki AEM.
3 ẕāt-ı aḥsen: ẕātı aḥsen NCD. / ḫoşdur: hūşter NCD.
4 şāhı: şāh NCD.

323.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Ḫudāyā men pür-ẕünūbem ‘afvuñ-ile ḳıl hebā
2. Ẕerre-i iḥsān-ile setr it ‘uyūbumı şehā
3. Āsitānuñdan cüdā itme beni rūz-ı cezā
4. Enbiyā vü mürselīn içre ḫacīl itme beni

II

1. Ḥażret-i sulṭān-ı dīn faḫrü’l-verānuñ ‘aşḳına
2. Server-i ‘ālem Muḥammed Muṣṭafānın ‘aşḳına
3. Ol ḥabībüñ nūr-ı ‘ayn-ı asfiyānuñ ‘aşḳına
4. Enbiyā vü mürselīn içre ḫacīl itme beni

III

1. Ḳıl **Necīb**-i derd-mendi naẓre-i ‘afva nişān
2. Cürmini ‘afv eyle it şāyeste-i ḥūr-ı cinān
3. O ża‘īfüñ dā’imā verd-i zebānıdur hemān
4. Enbiyā vü mürselīn içre ḫacīl itme beni

324.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Rehāvī

I

1. Ey derūnı āteş-i ‘aşḳ-ı Resūl-ile yanan
2. İstimā‘-i mevlid-i pāk-i Resūle ḥāżır ol
3. Ḳalbi dā’im ser-te-ser şevḳ-ı Resūl-ile ṭolan
4. İstimā‘-i mevlid-i pāk-i Resūle ḥāżır ol

II

1. Şüphe yoḳdur bezm-i mevlide gelen her bir kişi
2. Leẕẕet-i ġufrān-ile sükker olur anuñ işi
3. Sem‘-i cānla gūş idüp ḳalbde bula gör cünbişi
4. İstimā‘-i mevlid-i pāk-i Resūle ḥāżır ol

---

323. AEM: 88[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 60.

I

1 Ḫudāyā men: yā İlahi NCD. / hebā: rehā NCD.

II

2 Muṣṭafānın: Muṣṭafānuñ NCD.
3 nūr-ı ‘ayn-ı asfiyānuñ: müctebānuñ nūr-ı ‘ayn AEM.

III

2 ‘afv: maḥv AEM. / eyle: ile NCD..
3 ża‘īfüñ: ḥabībüñ NCD. / verd-i: derd-i NCD. / hemān: cihān NCD.

324. AEM: 88[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 39.

I

1 derūnı: derūn-ı NCD.
3 şevḳ-ı: ‘aşḳ-ı NCD.

II

1 mevlide: mevlūda NCD.
3 ḳalbde: dilde NCD.

III

1. Rūy-ı cāna ṣaç gül-āb-ı naʻt-ı pāk-i Muṣṭafā
2. Micmer-i dilde ʻabīr-i şevḳi yaḳ ol pür-żiyā
3. Şerbet-i ʻaşḳ-ı Resūle ḳıl **Necīb**e eṣṣelā
4. İstimāʻ-i mevlid-i pāk-i Resūle ḥāżır ol

325.

Mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Rāḥatü'l-ervāḥ

1. Cenābuñ ḥażret-i sulṭān-ı dīndür yā Resūlullāh
   Cemālin maṭlaʻ-ı nūr-ı yaḳīndür yā Resūlullāh
2. Sezādur ẕātınüñ her cihet-ile daʻvet-i Ḥaḳḳa
   Heme esrār-ı Miʻrāca emīndür yā Resūlullāh
3. Çün oldı sende bī-şüphe kemāl-i sırr-ı istiʻfā
   Vücūduñ ḫaṣṣaten sırr-ı muʻīndür yā Resūlullāh
4. **Necīb**-i zār u ʻāciz rū-siyeh cūyende-i Raḥmuñ
   Ṭurur bābuñda me'vāü'l-müẕnibīndür yā Resūlullāh*

326.

Mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ruḫuñ bir ḳıtʻa-i nūr-ı Ḫudādur yā Resūlullāh
   Dü çeşmüñ ḥālet-efzā dil-güşādur yā Resūlullāh
2. Vücūd-ı raḥmet-āṣāruñ ṭulūʻın ẓulmet-i küfri
   Giderdi cümle īmān āşinādur yā Resūlullāh
3. Gülistān-ı risālet içre ẕāt-ı gülbinüñ ancaḳ
   Ḫudāya bir nihāl-i müntehādur yā Resūlullāh
4. Kerem ḳıl ey Ḫudāvendā şerīf-i ṣoḥbet-i Mevlā
   Necībüñ derdine feyżüñ devādur yā Resūlullāh

III

2 şevḳi: şevḳ AEM.
3 Necībe: Necībā NCD.
325. AEM: 88[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 4.
1 cemālin: cemālüñ NCD.
2 ẕātınüñ: ẕāt-ı pāküñ NCD.
3 isti'fā: استعلما AEM. / ḫaṣṣaten: ḫāme-i NCD.
4 raḥmun: luṭfuñ NCD. *Vezin aksamaktadır.
326. AEM: 88[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 3.
1 dü-çeşmün: cemālüñ NCD.
2 ṭulūʻın: ṭulūʻı NCD.
3 gülbinüñ: gülbinin NCD.
4 Ḫudāvendā: Ḫudāvend AEM.

327.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

I

1. ‘Ācizān-ı ümmete rūz-ı cezā
2. İt nigāh-ile ‘ināyet yā Resūl
3. Şānuña olan teraḥḥumdur sezā
4. İt nigāh-ile ‘ināyet yā Resūl

II

1. Olıcaḳ seyl-āb-ı eşk-i çeşmimüz
2. Yevm-i hā’īlde gidince ‘aḳlımuz
3. Yāver olsun devletüñde baḫtımuz
4. İt nigāh-ile ‘ināyet yā Resūl

III

1. Ben ża‘īfem āteş-i dūzaḫ ḳatı
2. Yoḳdur ol nāra bu ümmet ṭāḳati
3. Görmeyelüm dūzaḫ içre ḥarḳati
4. İt nigāh-ile ‘ināyet yā Resūl

IV

1. Olmışuz ‘işyānla gerçi rū-siyāh
2. Ḥālimüz düşvār durur ṣad-gūne āh
3. Faḫr-i ‘ālemdür bize **Necīb** penāh
4. İt nigāh-ile ‘ināyet yā Resūl

328.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – –

‘Acem

1. Eyā maḥbūb-ı Ḥaḳ ẕāt-ı şerīfüñ sırr-ı ekberdür
   Senüñle ṣadr-ı a‘lā-yı risālet daḫi efḫardur
2. Meded-sāz[ı] ḳamu erbāb-ı ḥacāt-ı ḳıyāmetsin
   Sözüñ maḳbūl-i dergāh olduġı gün gibi iẓhārdur
3. Şeref-baḫş-ı gürūh-ı enbiyādur şüphesüz ẕātuñ
   Anuñçün pāyüñe ṣad cānla cümle cebhe-güsterdür

---

327. AEM: 88[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 38.

I

2 yā Resūl: yā Resūlullāh AEM.
4 yā Resūl: yā Resūlullāh AEM.

II

4 yā Resūl: yā Resūlullāh AEM.

IV

1 olmışuz: olmışam NCD.
2 düşvār durur: düşvārdur NCD.

328. AEM: 88[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 15.

4. Sen ol sulṭān-ı ẕī-şān ḫāzin-i gencīne-i Ḥaḳsın
Cenābından nigāh-ı iltifāta külli efkārdur

5. Ġarīk-i baḥr-i ʻiṣyānam **Necībā** gerçi kim ammā
Efendüm eşfaḳ u hem mücrimine raḥmuñ ekṣerdür

329.

Fāʻilātün fāʻilātün fāʻilātün fāʻilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ḥicāz

1. Ey Resūl-i ḥażret-i Ḥaḳ ey şeh-i ʻālī-cenāb
Nūr-ı pāküñ ẕerresinden ẕerre oldı āfitāb

2. Pāyına yüz sürmegi ʻarş-ı berīn ḳıldı sebeb
İrmege feyż-i ilahīden aña ẕevḳ-i ḫiṭāb

3. Sen o ẕāt-ı muḫteremsin kim cemīʻ-i enbiyā
Dergehüñe ez-dil ü cān istediler intiṣāb

4. Bu **Necīb** bī-çāreñe ey faḫr-ı küll eyle meded
İştiyākın āteşinden derd-mend oldı kebāb

330.

Fāʻilātün fāʻilātün fāʻilātün fāʻilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Eyledükde feyż-i Ḥaḳ imdād ḳalem mīzāb olur
Ẕerre-i dād-ı Ḫudādan ḥavż-ı dil pür-āb olur

2. Gelse ḳalb-i ḫāliṣ ü meşḥūn-ı ʻaşḳa vāridāt
Dil ṣafā-müzdād olup ḳāyd-ı sivā bī-tāb olur

3. Şems-i ẕātın perdesinden ṭālib-i behre olan
Dil-ḫarābı iḫtiyār itsün ki behre-yāb olur

4. Gel **Necībā** cürʻa-i āb-ı ḥayāt-ı maʻniden
Eyle nūş andan içenler şeyḫ olursa şāb olur

---

4 Ḥaḳsın: Ḥaḳḳuñ NCD.
329. AEM: 89[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 10.
1 ḥażret-i Ḥaḳ: ḥażret Ø AEM.
3 ez-dil: erzel NCD.
4 bī-çāreñe: bī-çāreye NCD. // iştiyākın: iştiyākuñ NCD. / derd-mend: derdimüz NCD.
330. AEM: 89[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 19.
1 eyledükde feyż-i Ḥaḳ imdād: feyż-i Ḥaḳ itdükde imdād NCD. // ẕerre-i: ḳaṭre-i NCD.
3 dil-ḫarābı: tā ḫarāb AEM.
4 olursa: bir AEM.

331.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – –

Segāh Māye

1. Olur bir gün ḫarāb-ender-ḫarāb bu ḫāne-i dehri
   Bütün maḥv u fenādan ḥaṣṣa yapdı ‘ālemüñ şehri

2. Yüri itme naẓar fertūte-i dünyāya merd-āsā
   Ṭolar çeşm-i sivā Mıṣırda āḫir türbe-i ḳabri

3. Bu ḫaremgāh-ı ‘ālemde eser bād-ı ecel bir gün
   Ḳonur ‘anbār-ı ḫāke dāne vü cismüñ dutar setri

4. Bu gün sa‘y eyle Ḥaḳḳa cānını ḳurbāna ṣıdḳ-ile
   Necībā geldi gitdi yevm-i ‘ömrüñ ẓuhrı u ‘aṣri

332.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

Hezec + – – – / + – – – / + – –

Ṣabā

1. Göñül Ḥaḳ derdine maḥrem gerekdür
   Belā-yı ‘aşḳına hem-dem gerekdür

2. Ciger ṣad-pāre olup firḳatiyle
   Yerine göz yaşınuñ dem gerekdür

3. Gözet fırṣat fenāfillāha sa‘y it
   Fenā sāliklere her dem gerekdür

4. **Necībā** dest-i feyż-i Ḥaḳla mey nūş
   Olan dil ‘ayn-ı cām-ı Cem gerekdür

333.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

‘Irāḳ

1. Şem‘üñe pervāneyüm çün yanayum ben yā Resūl
   Feyżüñe ‘aṭşāneyüm ṣun ḳanayum ben yā Resūl

2. Pertev-i nūr-ı Ḫudā mir’āt-ı vechinde olup
   Ḫaylīden ol vechine dīvāneyum ben yā Resūl*

---

331. **AEM: 89[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 57.**
2 mışırda: maṣrūfa AEM.
3 ḳonur ‘anbār-ı ḫāke: ḳonar enbār-ı ḫāke NCD.
4 ẓuhrı: ẓuhr AEM.
332. **AEM: 89[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 20.**
2 olup: oldı NCD.
4 ‘ayn-ı: ‘ıyş-ı NCD.
333. **AEM: 89[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 36.**
1 çün: ḳoy NCD.
2 vechinde olup: vechüñde ‘ıyān NCD. *Bu beyit 3. beyitle yer değiştirmiştir.

3. Ṭutdı eṭrāfum ḳuyūd-ı ġaflet ü sehv ü ḫaṭā
Fetḥ idüp ḳaydum nola uyanayum ben yā Resūl

4. Āşināna sāḥa-i luṭf ile ben āvāreñüm
Dergehüñden nice bir bīgāneyüm ben yā Resūl

5. Nīm nigāh-ı cevr-ile olsun **Necīb** ma‘mūr u şād
Luṭf u iḥsān it ḳatı vīrāneyum ben yā Resūl

334.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Segāh

1. Ey cemāl-i burc-ı ḥüsnüñ āfitāb-ı enveri
Rūşen oldı mihrüñe māh olduġıçün müşteri

2. Ol Ḫudā mir‘āt-ı vech-i pāküñ ile bī-nizā‘
Sensin ancaḳ enbiyānuñ mefḫarı vü serveri

3. Emsem it dā‘-i günāhumdan baña rūz-ı cezā
Olmayam tā ki ‘itāb u ḳahr-ile ben serseri

4. Bir ġarīb derd-mendüñdür senüñ mücrim **Necīb***
Yoluña ṣad cān-ile olsun fedā cān u seri

335.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –
‘Uşşāḳ

1. Ey ‘āşıḳ-ı şeydā yine dīvāne mi geldüñ
Maḳṣūd ḳoḳusın almaġa meydāna mı geldüñ

2. Āteşlere bu cismüñ urup yanmada ḳaṣduñ
Şevḳ-ile bu cān kebşini ḳurbāna mı geldüñ

3. Bu derd-ile ‘ayn u devā ehl-i velāyā
Bīmāre gibi ‘aşḳ ile dermāna mı geldüñ

4. Sāḳī-i ecel şerbetini ṣundı **Necībā**
Bu neş‘eyi iẓhār-ile mestāne mi geldüñ

---

4 āşināna sāḥa-i: āşinā-yı sāme-i NCD.
5 ma‘mūr: ābād NCD.
334. AEM: 89[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 56.
1 cemāl-i: cemāli NCD.
3 emsem: eslem NCD.
4 *vezin aksamaktadır.
335. AEM: 90[a]; Necīb: *Dīvānçe*: 31.
2 bu cismüñ: Ø cismüñ AEM. / yanmada: yaḳmada NCD. // kebşini: keşini AEM.
3 ‘ayn: ‘ıyş NCD. // bīmāre: bīmār NCD. / mı: Ø AEM.

336.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Nühüft Nevā

1. Vāṣıl-ı evc-i kerāmetdür gürūh-ı Eşrefī
Maẓhar-ı sırr-ı velāyetdür gürūh-ı Eşrefī

2. Eşrefī ol ṣıdḳ-ile ṭolsun derūnın ‘aşḳ-ile
Ṣāḥib-i emr ü emānetdür gürūh-ı Eşrefī

3. İbn-i Eşref feyż-i ‘Abdülḳādire maẓhar olup
‘Aşḳa anuñçün kināyetdür gürūh-ı Eşrefī

4. Sırr-ı ‘İzzeddīn-i Eşref-zādenüñ nuṭḳı budur
Ey **Necīb** zī-vecd-i ḥālitdür gürūh-ı Eşrefī

337.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Nühüft Nevā

1. Mekteb-i ‘irfān içinde oḳuyan ‘aşḳ nāmesin
Çeşme-i feyż-i Ḫudādan ṭoldurur peymānesin

2. Ḳa‘be-i vaṣla ferāġ iḥrāmını giyüp giden
Mevḳıf-ı şāhid idüp ḳalbde görür cānānesin

3. Şāhid-i ḳaṣdı anuñ kim ide a‘lā-ı ṣu‘ūd
Ṣala mı dünyāya bir daḫi **Necīb** sāyesin*

338.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – –

1. Niḳābın ġonce rūyından giderdükde aña bülbül
Olup ḫayrān ṭolar ‘ālem anuñ zār u fiġānından

2. Görinür ẓāhire ālūde-i hicrān ḥaḳīḳatde
Viṣāle āşinādur remz ider ‘aşḳı zebānından

3. Bu dürr-i remz-i ‘aşḳa sende rāgıbsın ṣadāḳatle
Necībā dil ṣadefdür anda olur tevḥīd nişanından*

---

336. AEM: 90[a]
337. AEM: 90[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 45.
3 ḳaṣdı: ḳaṣd AEM. *İkinci dize NCD’de şöyledir: *“Sāye mi sala Necīb dünyāya bir de hānesin”*.
338. AEM: 90[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 46.
3 rāgıbsın: rāġıb suñ NCD. // *Vezin aksamaktadır.

339.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ḥüseynī

1. Şem‘-i ẕāt-ı Kibriyā pervānesidür bu göñül
   Feyż-i esrār-ı Ḫudā kārḫānesidür bu göñül
2. Nūş idenler cām-ı ‘aşḳ-ı Ḥaḳḳı buldı henüz
   Dem-be-dem ol neş’enüñ mestānesidür bu göñül
3. Ka‘be-i vaṣluñda ṣıdḳ-ile ḳılur isem ṭavāf
   Ṣad hezārān şevḳ-ile ḳurbānesidür bu göñül
4. Ḥücre-i ḳālbüñ **Necīb** ḥıfẓ eyle aġyār girmesün
   Zīrā kim sulṭān-ı‘aşḳ taḫtḫānesidür bu göñül

340.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –

I

1. Şu‘le-i ẕāt-ı şerīfüñ yā Resūl
2. Tāb-baḫş-ı dīde-i ‘uşşāḳdur
3. Bend ider āṣüfteñi gīsūlaruñ
4. Ḳaşlaruñ miḥrāb-ı pür-eşvāḳdur

II

1. Pertev-i mihr-i vücūduñ çün ẓuhūr
2. İtdi ḳıldı ‘ālemi hep cümle nūr
3. Teşnegānuñ oldı reyyān bī-ḳuṣūr
4. Leblerüñ pür-feyż ü pür-eẕvākdur

III

1. Gül cemālüñ olduġında āşikār
2. Āh-ı dilsūz bülbülāne oldı kār
3. Bu **Necīb**-veş ṣad hezār vardur hezār
4. Ruḫlaruñ mir‘āt-ı pür-eşvāḳdur

---

339. **AEM: 90^{b} ; Necīb: *Dīvānçe*: 37.**
1 kārḫānesidür: kāṣānesidür NCD.
2 ‘aşḳ-ı Ḥaḳḳı: ‘aşḳı ḫālıḳı NCD.
3 ṣıdḳ-ile ḳılur isem: ḫırḳayla nola ḳılsam NCD.
4 sulṭān-ı‘aşḳ taḫtḫānesidür: sulṭāna ‘aşḳuñ ḫānesidür NCD.

340. **AEM: 90^{b} ; Necīb: *Dīvānçe*: 21.**

II

2 cümle: ġarḳ-ı NCD.
3 teşnegānuñ: teşnegān AEM.
4 pür-feyż: bir feyż NCD.

III

1 olduġında: olduġıda NCD.

341.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Şehnāz

1. Gül-i sīrāb cenāb-ı ḥażretüñ ol rūyıdur ancaḳ
   Zebānzed müşk-i Rūmīde o verdüñ būyıdur ancaḳ

2. Görenler ḫāl-i noḳṭa varını fülfül ṣanur bī-reyb
   Ser-ā-pā künde hindū sünbülīde mūyıdur ancaḳ

3. Olup ebrūlaruñ ṭāḳı teveccühgāh-ı şeş cānib
   Murād-ı bülbül-i dil ġulġule-perdāz durur ancaḳ

4. **Necīb** bir derd-mend muḥtāc ḳuluñdur bāb-ı luṭfuñda
   Kerem ḳılmaḳ ḳadīmi aña nīk ḫūyuñ durur ancaḳ

342.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
Segāh

1. Gel dünyeye itme heves olmaya żāyi' bir nefes
   Tā tüketince sende ses Ḥaḳ Hū deyü ẕikr eyle gel

2. 'Āşıḳ olan ẕākir olur bīgānelükden ḳurtulur
   Maṭlūbını elbet bulur Ḥaḳ Hū deyü ẕikr eyle gel

3. Ḳalb ü dilüñle ey **Necīb** ẕikr-i Hudāya ol ḳarīb
   Derdine isterseñ ṭabīb Ḥaḳ Hū deyü ẕikr eyle gel

343.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Vaṣl-ı yāre himmeti gel pīr-i 'irfānda ara
   Vech-i pāke ru'yeti mir'āt-ı īmānda ara

2. Sen bugün 'ilm-i ledünne ṭālib olduñsa eger
   Ḫıżr-ı ma'nā ṣoḥbetiyle ḳalb-i vīrānda ara

3. Tā ş̲üreyyādan ş̲erāya seyr ü seyrān eyleseñ
   Pertev-i Mevlāyı bulmazsañ yine cānda ara

---

341. AEM: 90[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 28.
1 ol: Ø AEM. // o verdüñ senüñ AEM.
2 bī-reyb: ḳıyās eyler NCD. İkinci dize AEM'de şöyledir: *"Ser-ā-pā künde mūyuñ sünbül hindūdur ancaḳ"*.
3 ebrūlaruñ: ebrūları NCD. // ġulġule-perdāz durur: ġulġul-ı Yirköyidur NCD.
4 Necīb bir: Necīb-i NCD. / muḥtāc: kemter NCD. // nīk ḫūyuñ durur: luṭf-ı ḫūyındur NCD.
342. AEM: 90[b]
343. AEM: 91[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 50.
1 pāke: pāk-i NCD.
3 seyr: 'azm NCD.

4. Dürr-i ‘aşḳ itmez tekevvün her dili her sīnede
Sen anı ister iseñ telḳīn-i lisānda ara

5. Ṭavḳ-ı ‘aşḳı gerden-i ṣıdḳa ṭaḳup meydāna gel
Fevz-i maḳṣūdı **Necībā** sen bu dīvānda ara

344.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –
Evc

1. Berḳ urup nūr-ı cemālüñ yā Resūl
Pür-żiyā ḳıldı cihānı ṣaġ u ṣol

2. Ḳıṭ‘a-i nūr-ı Ḫudādur ruḫlaruñ
Pertevüñ dā’im durur itmez ufūl

3. Rūz u şeb ḥāżır olur dīvānına
Cümle eflākden melek idüp nüzūl

4. Ṣad hezār-āsā ṣalāt-ile selām
Cānib-i ‘izzete bizden ḳıl ḳabūl

5. *Beyne ḳabrī minberī* çünki didüñ
Ehl-i Ḥaḳ taṣdīḳ idüp itmez nüḳūl

6. Nā-tüvāndur çākerüñ olsun **Necīb**
Ṭut elin ḳaldur saña itsüñ vüṣūl

345.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ṭāhir

1. Ḥażret-i maḥbūb-ı Ḥaḳ ḥayl-ı rüsul şāhānesi
Nūr-ı pāküñle münevverdür bu dil eyvānesi

2. Ḥamdülillah sen şehüñ sevdāsı ile dem-be-dem
‘Andelīb-i ṭab‘umuñ na‘tuñladur efġānesi

3. Kişver-i ḥüsn ü melāmet taḫtınuñ sulṭānısın
Oldı meftūnuñ hezārān Yūsuf-ı Ken‘ānesi

---

4 dürr-i: sırr-ı NCD. / dili: dil ü NCD. // telḳīn-i lisānda: telḳīn-i īḳānda NCD.
5 gerden-i ṣıdḳa: gerden-i ḥarḳa NCD. // fevz-i: fevz ü NCD.
344. AEM: 91[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 34.
3 dīvānına: dīvāneñe NCD. İkinci dize NCD’de şöyledir: *“Ḳudsiyān-ı eflākden eyler nüzūl”.*
4 hezār-āsā: hezār olsun NCD. // ‘izzete: ‘izzetine AEM.
5 *“Evimle minberim arası, cennet bahçelerinden bir bahçedir” hadisinden iktibas (Yılmaz 2013: 66).*
6 çākerüñ olsun: çāker-i zāruñ NCD. //: elin: elüñ NCD.
345. AEM: 91[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 55.
1 ḥayl-i: ḥabl-ı NCD. // nūr-ı pāküñle: nūr-ı pākiyle NCD.
3 ḥüsni: ḥüsn ü NCD.

4. Yā Resūlullāh ġarībüñdür senüñ dervīş **Necīb**
Nā‘il it rūz-ı cezā aña ‘ināyet kānesi

346.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Rehāvī

1. Buldı murġ-ı dil bu ẕikrullāh ile āşyānesin
Lī-ma‘allāh evcine ḳondı görüp cānānesin

2. Sū-be-sū rūy-ı tecellīye viṣāl açdı niḳāb
Eyledi rūşen cemāliyle derūnum ḫānesin

3. Bezm-i ehl-i ẕevḳ-i ṣaffet maḥremüñden ol yüri
Ṣaḥvı neyler mest olur dā’im içen peymānesin

4. Gülşen-i tevḥīd-i Ḥaḳda keşf-i esrār eyledüñ
Bülbül-i şeydā mısın eyā **Necībā** yā nesin

347.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

1. Ey dertlü bil dermān saña imdād-ı Raḥmān yetişür
Rāh-ı Ḫudāya reh-nümā irşād-ı pīrān yetişür

2. ‘Aşḳ-ile bulmayup ṣafā ḥayvān gibi ṣubḥ u mesā
Maġlūb-ı nefs-i hem-hevā olmaḳda ḫüsrān yetişür

3. Gülzār-ı ‘aşḳda bülbüle şān oldı feryād ṣıdḳ-ile
Bā‘iṯ olan vaṣl-ı güle kendüye efġān yetişür

4. Ṣuret-perest ṣūfī gibi itme ḫarāb cān u dili
Dervīş **Necīb**in pendini gūş eyle ‘irfān yetişür

348.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –

1. Ey ‘āşıḳ-ı ẕāt-ı Ḫudā gel Eşrefī dergāhına
Cān u dilüñ bulsun ṣafā gel Eşrefī dergāhına

2. Cismüñde cānuñ var-iken fırṣat elinde yār iken
Dergāh ṭolu esrār-iken gel Eşrefī dergāhına

---

4 dervīş: mücrim NCD. // nā‘il it: Ø it AEM. / ‘ināyet: şefā‘at NCD.

346. AEM: 91^{b} ; Necīb: *Dīvānçe*: 44.

1 İlk dize NCD’de şöyledir: *“Buldı ẕikr-i āh ile dil murġı şimdi lānesin”. // “Benim Allah‘la...” anlamına gelir. “Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir.” sözünden iktibas (Yılmaz 2013: 469).*

3 mest olur: mest olup NCD.

347. AEM: 91^{b}

348. AEM: 91^{b}

3. İrer nesīm-i şevḳ-i Ḥaḳ ḳalmaz derūnda hīç ḳalaḳ
İster iseñ ‘aşḳdan sebaḳ gel Eşrefī dergāhına

4. Meftūḥ olur cān dīdesi ḳalḳar göñül pūşīdesi
Ol sende **Necīb** bendesi gel Eşrefī dergāhına

5. Eşrefī olup bul şeref ‘ömrüñi itme sen telef
Ne dirse disün nāḫalef gel Eşrefī dergāhına

349.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –
Būselik

I

1. İlāhī ‘ācizem ẓa‘fum nümāyān
2. Hemān iḥsānına ḳaldum efendüm
3. Gelüben ḳapuna üftān u ḫīzān
4. Hemān iḥsānına ḳaldum efendüm

II

1. Ḳabūl-ı dergehüñ maḥbūb-ı ser-bāz
2. Olurlar fā’iḳü’l-aḳrān u mümtāz
3. İlāhum ḳıl **Necīb**-i vāḳıf-ı rāz
4. Hemān iḥsānına ḳaldum efendüm

350.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –
Ḥicāz

I

1. ‘Azīzüm eyledüñ çün ‘azm-i cānān
2. Vedā‘ olsun vedā‘ el-ḥükmülilāh
3. Viṣāl-i Ḥaḳla olduñ şād u ḫandān
4. Vedā‘ olsun vedā‘ el-ḥükmülilāh

II

1. Ṣadā-yı kūs-ı rıḫlet eyleyüp gūş
2. Şarāb-ı cām-ı mevti eyledüñ nūş
3. Fenādan el çeküp olduñ kefen-pūş
4. Vedā‘ olsun vedā‘ el-ḥükmülilāh

---

349. AEM: 92[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 42.

I

3 gelüben ḳapuna: ḳapuna gelmişem NCD.

II

1 ser-bāz: ser-fırāz AEM.

350. AEM: 92[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 52.

II

3 olduñ: eyledüñ NCD.

III

1. Yanar dervīşlerüñ nār-ı firḳatle
2. Ṣabāḥ-ı ḥaşre dek bu iḫtirākle
3. **Necībā** aġlayalum iftirākle
4. Vedā‘ olsun vedā‘ el-ḥükmülilāh

351.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Dil-beste olup cānib-i Mevlāya dursañ
   Maḳṣūda vuṣūl saña nümāyān ola bir gün
2. Maṭlūb yolına ṣıdḳ-ı ḳadem ile yürürsen
   Şeksiz ser-i menzil saña şāyān ola bir gün
3. ‘Aḳlını reviş itme ġurūr mülk ü menāle
   Elbetde bu sen ben gide vīrān ola bir gün
4. Zāhid ḳo bıraḳ ṭa‘ne-i ṣūfī yeter gel
   Zīrā ki o dervīş daḫi yārān ola bir gün
5. Merd nāmı **Necībā** aña şāyeste olur kim
   Kānūn-ı muḥabbetde o sūzān ola bir gün

352.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ṣāġar-ı ‘aşḳ-ile her dem neş‘e-dār mestāneyüz
   Vaḳtimüz yoḳ ṣaḥv içün bir ‘itibār sekrāneyüz
2. Açmazuz çeşm-i nigāh sūy-ı sivāya z̧errece
   Āşinā-yı çihre-i dildār-ı rāz ḥayrāneyüz
3. Beyt-i dil envār-ı z̧ikr ile olupdur pür-żiyā
   Ref‘-i ẓulmet eyleyüp evḳāt-güz̧ār dīvāneyüz
4. Dost hevāsından **Necībā** yoḳ durur özge merām
   Fi’l-ḥaḳīḳat böyledür ḥāl ġayrıya bīgāneyüz

III

1 dervīşlerüñ: muḫlişlerüñ NCD. / fiḳatle: firḳate NCD.
2 iḫtirākle: iḫtirāke NCD.
3 iftirākle: iftirāke NCD.

351. AEM: 92[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 43.

2 ser-i: yer-i NCD.
3 ‘aḳlını reviş itme: ‘āḳil-reviş ol itme NCD. / ġurūr: ġurūr-ı NCD. / menāle: menāl NCD. // vīrān ola: dīvān ola NCD..
4 İlk dize NCD’de şöyledir: *“Zāhid yetişür ṣūfiye bu aşfı bıraḳ gel”.*

352. AEM: 92[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 26.

1 neş’e-dār: neş’edür NCD. // bir ‘itibār: biz dā’imā NCD.
2 dildār-ı rāz: dildār olan NCD.
3 Bu beyit NCD’de şöyledir:
Ḥamdülillah Ref‘-i ẓulmet eyleyen dīvāneyüz
Beyt-i dil envār-ı z̧ikrāne ile ṭolsa żiyā
4 yoḳ durur özge merām: yoḳdur özge bir murād NCD. // fi’l-ḥaḳīḳat: fi’l-ḥaḳīḳa NCD. / ġayrıya: ġayrkār AEM.

353.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
Recez – – + – / – – + – / – – + – / – – + –
Segāh Ma' müte'ār Beste-i Aḥmed Rāşid

1. Ṣubḥ u mesā sizler ile ṣāḥib-i ez̲kār olalum
Ṣad cān-ile şimdengirü cāhid-i derkār olalum

2. Bu 'aşḳ-ı şevḳ-i Ḥaḳ ile hem içelüm bāde-i ṣāf
Şimdengirü nefsümüze bizlerde aġyār olalum

3. Böyle zen-i dehre zebūn olmaḳ nedür sen merd-iken
Baḳmayalum hīç semtine fāriġ-i efkār olalum

4. Bu mekkāreye uymayan rāh-ı Ḥaḳa yüzüñ ṭutar
Şimdengirü gel **Necībā** ḫādim-i Ġaffār olalum

354.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –
Ḥiṣār cümle ile

1. Āşinā-yı bezm-i yār ol pür-fiġān itsün seni
Ḫiz̲met it pīrān-ı 'aşḳa feyże kān itsün seni

2. 'Andelīb-āsā ṣadā-yı nāle-i şevḳ-āmizüñ
Hem-civār-ı gülistān idüp beyān itsün seni

3. Cübbe-i nāmūs u zühdi ṣoy bıraḳ bitsün hemān
Ḫırḳa-i levm ü melāmet giy nihān itsün seni

4. Rūy nihād-ı zīr-hā olup tevāżu' it müdām
Cümleye sertāc idüp Mevlā 'ayān itsün seni

5. Şükr-i nefis-ile dā'im it cidāl-ile cihād
Rāḥatın kes nefsüñüñ tā kim emān itsün seni

6. Ṣāġar-ı ṣahbā-yı 'aşḳ-ile **Necībā** neş'e-yāb
Ol tamām-ı fāriġ āzād-ı cihān itsün seni

---

353. AEM: 92[b]
354. AEM: 92[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 54.
2 şevḳ-āmizüñ: feyż-āverüñ NCD.
4 rūy nihād-ı: rū nihān NCD.
5 rāḥatın: rāḥatuñ NCD.
6 tamām-ı fāriġ: tamāmen tā li NCD.

355.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –
Ḥişār

1. Ṣafā-baḫş-ı velādur mü’minīne meclis-i mevlid
Feraḥ-zādur ḳulūb-ı müslimīne meclis-i mevlid

2. Şu‘ā‘-ı na‘t-ı pāk-i ḥażret-ile hep gider tārīk
Reh-i vuṣlat durur hem muḫlisīne meclis-i mevlid

3. Simā‘-i sīret-i mevlid **Necībā** emr-i maḥbūbdur
Żiyā virür vücūh-ı sāmi‘īne meclis-i mevlid

356.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –

1. Ey gül-i pākīze-i sırr-ı ezel
Gelmedi mānend-i ẕātun bir güzel

2. Muṣḥaf-ı hüsnüñ gibi ra‘nā ḳalem
Yazmadı rūy-ı vücūda bir meṯel

3. Böyle bir ḳadd-i bülend-zībā nebī
Bulmadı peyk-i celīl aña bedel

4. Āb u rūyı mürselīn ü enbiyā
Muṣṭafāyı ḥażret-i ‘azze ve cell

5. Sensüñ ol şehbāz-ı evc-i iltifāt
Āşiyān-ı *kābe kavseyn*e maḥal

6. Yā Resūlullah **Necīb**-i mücrime
Ḳıl kerem tā irmeye aṣla ḫalel

357.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. İrā’et eyle feyż-baḫş-ı rūyuñ baña imdād it
Nesīm-i iltifātuñla ġubār-ı hecri ib‘ād it

---

355. AEM: 93[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 14.
1 dilādur: velādur NCD. // ḳulūb-ı: ḳılup NCD.
2 durur: olur NCD.
3 sīret-i: sīr-i AEM. // virür: vir AEM.
356. AEM: 93[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 35.
3 böyle bir ḳadd-i: öyle bir ḳadri NCD.
4 āb u rūyı: ayırdı AEM.
5 *(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu (Necm 53/9) âyetinden iktibas.*
6 kerem: Ø AEM.
357. AEM: 93[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 13.
1 eyle: Ø AEM. / feyż-baḫş-ı rūyuñ: rūy-ı feyż-baḫşuñ NCD.

2. Kerem kānı dü ‘ālem şāhı revnaḳdār-ı ekvānsuñ
‘İnāyet eyle ey Faḫr-i rüsul vīrānum ābād it

3. Ne ārām eylemek mümkin **Necībā** bülbül-i ṭab‘a
Fiġān u ṣayḥa-yı na‘t-ı Resūli ṭurma inşād it

358.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + –

I

1. Ẕikrüñ ile olmışam raṭbu’l-lisān
2. Yā ġıyāṯe’l- müstaġīṯīn el-amān
3. ‘Aşḳuñ ile eylerem her dem fiġān
4. Yā ġıyāṯe’l- müstaġīṯīn el-amān

II

1. Bulmadum yol āşiyān-ı vaḥdete
2. Ḥayret el virdi baḳup bu keṯrete
3. İrmedüm ser-vaḳt-i bezm-i ‘işrete
4. Yā ġıyāṯe’l- müstaġīṯīn el-amān

III

1. İki ‘ālemde eyā Rabb-i Mucīb
2. Herkesüñ maḳṣūdını eyle naṣīb
3. Ẕerre-i ‘aşḳuñ niyāz eyle **Necīb**
4. Yā ġıyāṯe’l- müstaġīṯīn el-amān

359.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Giceler bī-dār olup ṣad cān-ile ḳılup recā
2. Ẓāhir ü bāṭın murādum isterem Allāhdan
3. Derd-ile pür-zār olup Ḥaḳdan niyāz ile rehā
4. Ẓāhir ü bāṭın murādum isterem Allāhdan

II

1. Herkes ü bī-çāreye ider Ḫudā luṭf u ‘aṭā
2. Ṣıdḳ-ile dergāhına yüz ṭuṭana yoḳdur cefā

---

2 ey: Ø AEM. / vīrānum: vīrāneyüm AEM.
3 fiġān u ṣayḥa: fiġān-ı ṣayḥa NCD. / ṭurma: durma NCD.

358. AEM: 93[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 48.

I

3 her dem: āh u NCD.

II

1 āşiyān-ı: āsitān-ı NCD.

359. AEM: 93[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 49.

I

2 murādum: umūrum NCD. / Allāhdan: İlāhiden NCD.
3 pür-zār: bīzār NCD.
4 murādum: umūrum NCD. / Allāhdan: İlāhiden NCD.

II

1 ider: eyler NCD.

3. Nice biñ ‘acz u tażarru‘ idüp her dem nidā
4. Ẓāhir ü bāṭın murādum isterem Allāhdan

III

1. ‘Āḳıbet ber-kām olur Rabdan uman derdine em
2. İrişür dermān der-i Mevlāda ol s̱ābit-ḳadem
3. İhtiyācuñ ‘arżına olsun **Necīb** çeşmüñde nem
4. Ẓāhir ü bāṭın murādum isterem Allāhdan

360.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Cism-i pāk-i ḥażretin ġāyet ile ḳıymetlidür
   Her vecihden ḫil‘at-ı esmā ile ziynetlidür
2. Ḥüsn-i ḫulḳuñ münba‘iş̱ oldı cemālinden şehā
   Kim cemīl-i ḫulḳuñ-ile ḥüsn ü ḫulḳ ḳuvvetlidür
3. Feyż-i cūduñdan utanmışdur bütün deryāları
   Dīde-hā-yı ‘āşıḳānuñ semtine ḥasretlidür
4. Enbiyā vü mürselīnisin şeh-i ālī-cenāb
   Faḫr u zeyn-i küll-i ‘izzet olduġuñ şöhretlidür
5. Maẓhar-ı tāmm-ı Ḫudā olup bulup Ḥaḳla ẓuhūr
   Yirde gökde ḳadr ü şānın mürtefi‘ ḥürmetlidür
6. Dergeh-i pāküñ ġubārı kuḥl-ı çeşm-i cānıdur
   Bu **Necīb**e ḳulluġında pek ḳatı raġbetlidür

361.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. Gül-i ḫoş-bū ruḥuñ reşk-āveridür
   Gülüñ aṣlı senüñ rūyın teridür

---

2 ṭuṭana: dutana NCD.
3 nice biñ ‘acz u tażarru‘: nice biñ ‘acz nice biñ ża‘ifle AEM.
4 murādum: umūrum NCD. / Allāhdan: İlāhiden NCD.

III

1 Rabdan: meyden NCD.
3 ‘arżuna: ‘arżuña NCD. / nem: dem NCD.
4 murādum: umūrum NCD. / Allāhdan: İlāhiden NCD.

360. AEM: 93[b] ; Necīb: *Dīvānçe*: 17.

1 ḥażretin: ḥażretüñ NCD. // ḫil‘at: ṭal‘at NCD.
2 münba‘iş̱: menba‘ī NCD. / cemālinden: cemālüñden NCD. İkinci dize NCD’de şöyledir: *“Ecmel ḥüsnüñ ile ḫulḳ-ı ḥasen ḳuvvetlidür”*.
3 bütün: cihān NCD.
4 mürselīnisin: mürselīne ey NCD. // faḫr u zeyn-i: faḫr-ı zerrīn NCD.
5 olup: olduñ NCD. // şānın: şānuñ NCD.
6 ḳulluġında pek ḳatı: ḳulluġuñ ġāyet ḳatı NCD.

361. AEM: 94[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 18.

1 rūyın: rūyuñ NCD.

2. Sezādur ‘andelīb-i dil fedā cān
İderse būy-ı ravżañda yeridür

3. Senüñ sevdā-yı ‘aşḳuñla hezārān
Ṣafā-yāb oldılar anlar seridür

4. Ḳabā-yı vaṣfuñ ilbāsın **Necīb**-zār
Bu elfāẓa geyürdi pek cerīdür

362.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ‘Ālem-i mülk-i derūnum żabṭ idüp cānān-ı ‘aşḳ
Ṣaḥn-ı dilde ḥükmin icrā eyledi sulṭān-ı ‘aşḳ

2. Maḥv idüp cümle tilāl-i benligüm ḳıldı ḫarāb
Dağıdur cümle sivāyı kül ider nīrān-ı ‘aşḳ

3. ‘Aşḳ odı bir ḥālet-i ‘uẓmā durur kim şüphesüz
Dü cihāndan fāriġ eyler ‘āşıḳı ġalyān-ı ‘aşḳ

4. Naḳd-i ‘ömrüñ beẕl ider ma‘şūḳ içün ṣādıḳ olan
Ey **Necīb** itmez tereddüd cān virür ḳurbān-ı ‘aşḳ

363.

*?**

Ḳaṣīde-i Elif

1. Yā Resūlullāh elif ḳaddüñ yüzüñ envār-ı ẕāt
Bilenler ḳadirini göñlünde ṭutmaz müşkilāt

2. Te‘ālī Allāh yaratdı ḳudretin iẓhār idüp
Ṣüreyyā ḳılmaġiçün ‘ayn-ı ẕātındur ṣıfāt

3. Cihāna gelmesen ṭutmazdı ‘ālemler ḳarār
Ḥayātında yaradıldı bu ‘ālem şeş cihāt

4. Ḫudā sevdigçün saña fermān ey nebī
Delālet eyleyüp işlerüñ buldı [necāt]

5. Ẕelīl olmaz göñül viren ṣaçuñ sevdāsına
Revān olup müfesser oḳur *ve’l-mürselāt*

---

4 ilbāsın: ilbāsa NCD. // elfāẓa geyürdi: elfāẓı getürdi NCD.

362. **AEM: 94[a] ; Necīb: *Dīvānçe*: 27.**

1 ḥışn-ı: ṣaḥn-ı NCD.

2 tilāl-i: tilāli NCD. // ider: idüp NCD.

3 odı: Ø AEM. / ‘uẓmā durur: ‘aẓmi olur NCD. // ‘āşıḳı: ādemi NCD.

4 ‘ömrüñ: ‘ömrin NCD.

363. **AEM: 94[b]**

*Şiirin vezni tespit edilememiştir.

5 *(1,2,3,4,5,6,7. âyetler) Ard arda gönderilenlere, kasırga gibi esenlere, hakkıyla yayanlara, hakkıyla ayıranlara, özür ya da uyarı olmak üzere öğüt bırakanlara andolsun ki, uyarıldığınız (Kıyamet) mutlaka gerçekleşecektir (Mürselât 77/1) âyetinden iktibas.*

6. Ziyāde ‘aşıḳum göster cemālin Ka‘besin
*Subḥānelle*z̲*ī esrā* ṣaçuñ leyle’l berāt

7. Şefā‘at senden umarlar gök ehli ḳāmu
Ṣalavāt getürür ismin işiden kā’ināt

8. Ża‘īfler derdinüñ dermānı sensin yā Resūl
Ṭarīḳuñ ‘askeri bildürdiler *ve’l-‘ādiyāt*

9. Ẓuhūr itdi yüzüñ *ve’l-şems* alnuñ *ve’ḍ-ḍūḥā*
‘İlminde muvaḥḥadlar oḳur (…)

10. Ġamzeñ oḳları kāfirlerüñ baġruñ deler
Firār iden ḳapundan olısardur kendi māt

11. Ḳarīb eyle tārın inkār iden münkirlere
Kerāmet ṣāḥibisin Ḥaḳ virüpdür beyyināt

12. La‘lüñ dürlerüñ inkār iden münkirlere
Murādınca nice göstermedin mi mu‘cizāt

13. Ne var luṭf eylesen vaṣluñ şarābın bendeñe
Vallāhi yiterdi ol baña āb-ı ḥayāt

14. Hümādur ṭal‘atuñ ismüñ Muḥammed Muṣṭafā
Aduñ işitdi ditredi Lāt ü Menāt

15. Yād eyledi **Şevḳī** bu ‘aşḳın cür‘asın
Nūş iden ‘āşıḳlar her sözüm ḳand u nebāt

364.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Biḥamdillāh direm Allāh alup ‘aḳlumı fikrullāh*
Dilümde z̲ātın esmāsı baña üns oldı zikrullāh

2. Ben ol pervāneyüm geldüm düşüben ‘aşḳına yandum
Yanuben külli kül oldum beni maḥv itdi ‘aşḳullāh

3. Göñül ṣaḥrāsı içinde ḳurılmış dār-ı ‘aşḳ anda
Bu gün geldüm bu meydānda virem cānu[mı] ḥaḳullāh

---

6 *Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed’i) bir gece Mescid-i haram’dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa’ya götüren Allah’ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir (İsrā 17/1) âyetinden iktibas.*

8 *(1,2,3,4,5,6. âyetler) Soluk soluğa süratle koşan, (koşarken ayaklarını) vurarak ateş çıkaran, sabah erkenden baskın yapan, orada tozu dumana katan ve düşman topluluğunun ortasına dalan atlara andolsun ki, insan gerçekten Rabbine karşı pek nankördür (Ādiyāt 100/1) âyetinden iktibas.*

9 *Güneşe ve onun aydınlığına andolsun (Şems 91/1) âyetinden iktibas.*
Kuşluk vaktine andolsun (Duhā 93/1) âyetinden iktibas.

364. AEM: 95[a] ; Rūşen Efendi: *Mecmū‘a-i İlāhiyyāt*: 63[a]

1 *Beyitlerin sırası RE’deki ile yanı değildir.

2 düşüben ‘aşḳına: düşüp ‘aşḳ odına RE. // külli: Ø AEM.

3 Bu beyit RE’de yoktur.

4. Bu tevḥīdden murād olan cemāl-i ẕāta irmekdür
Görünen kendi ẕātıdur degüldür ṣanma ġayrullāh

5. Göñül āyīnesin ṣūfī ider iseñ eger ṣāfī
Açılur saña bir kapu ‘ayān olur cemālullāh

6. **Şems-i Tebrīz** bunu bilür eḥad ḳalmaz fenā bulur
Bu ‘ālem külli maḥv olur hemān bāḳī ḳalur Allāh

365.

*Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün**

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Güfte-i ‘Alī Rıżā’ es‘sa‘dī der beyān beyyine’l-ṭālibin u teẕhībü’l-aḫlāḳu’s-sālikin u (...) be-ḳavā’id u ḳavā’id u ṭarīḳatü’l-‘alīyyü’ṣ-ṣūfīyye.

1. Ḥaḳḳa temkīn rıżāda ḥamd iden meşkūr olur
Dā’imā ẕikr u ṣalāta ṣuġl idenler nūr olur

2. Şeyḫine raġbet iden dervīş olur feṭḥ-i bāb
Ḥażret-i pīri aña imdād ider mesrūr olur

3. ‘Ahd-i mīṯāḳında ṯābit tābi‘ olsar şeyḫine
Ṣāḥib-i ‘irfān olur ol ‘āḳıbet ma‘mūr olur

4. ‘Āşıḳ-ı müştāḳ olanlar şeyḫine Leylā gibi
Sırrına maẓhar olur ol şeyḫe kim mecbūr olur

5. Terk idenler şeyḫinüñ baḫş itdügi esmāsını
Lā-serem sırr-ı fuyūżāt yolları mestūr olur

6. Şeyḫini ta‘yīb-i taḥḳīr eyleyen nā-merd mürīd
Berḫudār olmaz iken ‘ālemde lābüd-ḫor olur

7. Şeyḫini inkār iden merdūd olur hem ser-nigūn
Her ne yapsa başa çıḳmaz ḥāṣılı menfūr olur

8. Şeyḫini terk idenüñ iblīs yapışur destine
Düşürür ġayyāya elbet kim ki Ḥaḳdan dūr olur

9. (…) şeyḫi kim yaḳar ‘arş-ı ilahī yaḳdı bilmiş ol
Ḳuṭba varsa çāre bulmaz her maḥalden dūr olur

10. Ehl-i tevḥīdüñ ḳulūbı ‘arş-ı a‘lādan yüce
Yek naẓarda levḥi görür dīde-i maḫmūr olur

11. Āyīnedür şeyḫ cemāli her ne görsek sendedür
Şeyḫinüñ küfrine īmān itmeyenler dūr olur

12. Ḫıżr ile Mūsā rivāyātuñ işitmedüñ mi sen
Ḫıżra münkār ol ki Mūsā gibi ‘azmüñ Ṭūr olur

---

5 ider iseñ eger: eger ider isen RE.

365. **AEM: 95[b]**

*Vezin yer yer aksamaktadır.

13. Bunda yārın görmege sa‘y itmeyen yarın bugün
Yārın anda daḫi görmez dü cihānda kör olur

14. Şeyḫinüñ gir göñline gör bāri’-i ‘aynü’l-‘ayān
Anda bir enhār aḳar südden beyāż kāfūr olur

15. Mürşidüñ göñlinde buldılar ḥaḳāyıḳ ‘ilmini
Hem daḳāyıḳ hem şaḳāyıḳ la‘l-i yāḳūt dür olur

16. Dinlemezse ḥaḳ kelāmı şol mu‘ānid nikbeti
Kibr ile maġrūr olan maṭrūd hem maḳhūr olur

17. Bu ṭarīḳat rāhı Ḥaḳ eşeri ḥabīb-i Kibriyā
Ol zülāl-i mu‘cizāt ḥālā aḳup menşūr olur

18. Faḫr-i ‘ālem sırrıdur nūr-ı velāyet bī-gümān
Naṣṣ-ı ḳatı‘ ile münkir rū-siyāh mekfūr olur

19. Yedi beyd (…) *elem neşraḥ*dur ol
(…) **Rıżāyī** rām olan mesrūr olur

366.
6+5=11
İlāhī-i Yūnus

1. Mecnūna sordılar Leylā nic’oldı*
Leylā gitdi adı dillerde ḳaldı
Benüm göñlüm şimdi bir Mevlāyı buldı
Yüri Leylā yüri ben Mevlāyı buldum

2. Leylāyı besledi ḳullar ṭuyalar
Mecnūnuñ başında ḳuşlar yuvalar
Şimdi meskenümüz çöller ovalar
Yüri Leylā yüri ben Mevlāyı buldum

3. Çü ben yalvarırken sen nāz iderdin
Hevāyı görüben pervāz iderdin
Cefāyı çoḳ vefāyı az iderdin
Yüri Leylā yüri ben Mevlāyı buldum

4. **Yūnus** arzulayup Ka‘beye vardı
Ḫalḳasın ṭutuben çoḳ zāri ḳıldı
Mecnūn Leylā diyü Mevlāyı buldı
Yüri Leylā yüri ben Mevlāyı buldum

19 ***Elem neşrah*** *leke sadrek.”: (Ey Muhammed!) Senin göğsünü açıp* ***genişletmedik mi*** *(İnşirah 94/1)?*

366. AEM: 96[a]

1 *Yunus Emre ile ilgili referans aldığımız kaynaklarda Yunus’a izafe edilmiş bu şiire rastlanmamıştır (bkn. Mustafa Tatçı, *Yûnus Emre Dîvânı Tenkitli Metin II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997; Mustafa Tatçı, *Âşık Yunus ve Diğer Yunusların Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.).

367.

6+5=11

1. ‘Āşıḳların pīri ḳuṭbu’l-‘ārifin
Ṣādıḳların nūrı şemsu’l-vāṣılın
Şey’en lillāh geldi cümle ‘āşıḳın
Bize himmet eyle pīrüm Sa‘deddīn

2. Sa‘dilerdür dervişlerin güzeli
Āteş-i ‘aşḳ-ile yaḳmışlar dili
Esrārından oldı bunlar ḫayriyeli*
Bize himmet eyle sulṭān Sa‘detdīn

3. İḳrār ider cümle ehl-i ṭarīḳat
Maḥṣ-ı feyz-i Ḥaḳdur bu rūḥāniyyet
Saña maḥṣūṣ oldı keşfe kerāmet
Āh bize himmet eyle pīrüm Sa‘deddīn*

4. **Rıżāyī-i** derd-mend ‘āciz u nāçār
Pertev-i feyżinden esrārın açar
Luṭf-ı iḥsānına eyle sezā-vār
Āh bize himmet eyle sulṭān Sa‘deddīn*

368.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. Hezārān ḥamd ü minnet ol Ḫudāya
Erenler bendesiyem bī-riyāyam

2. Ṣalūt eyle selām ol şāha dā’im
Ḳuṣūrum çoḳ yüz ile yalvarayum

3. Şerī‘atle ṭarīḳat ma‘rifetle
Ḥaḳāyıḳ sırlarından āşināyum

4. Muḥammed Muṣṭafānuñ ümmetiyüm
Dilerem yolına ḳurbān olayum

5. Erişdi *men ‘aref* sırrı derūna
Velī ‘ilm-i ledünne mübtedāyum

6. Niçün maġrūr olam ‘ilm-i nuḳūṣa
O varlıḳla düşüp yolda ḳalayum

7. Melāmiyüm mücāẕib hem dīvāne
Dīvāna ṭurmışam ten cān fedāya

---

367. **AEM: 96[b]**
2 *Vezin aksamaktadır.
3 *Vezin aksamaktadır.
4 *Vezin aksamaktadır.
368. **AEM: 97[a]**
5 *Bazı kaynaklarda hadis olduğu da ifade edilen "Kendini bilen Rabb'ini bilir." (Yılmaz 2008: 621) sözünden iktibas.*

8. Elest bezminden içdüm cām-ı ‘aşḳı
O leẕẕetden mücellā pür-ṣafāyum

9. Beni cezb eyledi ‘aşḳ-ı İlāhī
Olup mest zühd-i taḳvādan cüdāyum

10. Nedendür ey mehī āyīne-ruḫsār
Ġam-ı hicrān-ile ben mübtelāyum

11. Naẓar ḳıl bāṭına ẓāhirde nem var
Belī ṣūretde bir kemter gedāyum

12. Yitürdüm varlıġum varlıḳ Ḫudānuñ
Cihān içre fenā-ender-fenāyum

13. ‘Anāṣırdan giyüp bir egreti ṭon
Ḥaḳīḳatde ebed muḥkem bināyum

14. Göñül levḥine gel gir baḳ neler var
Saña bir gevher-i yektā ṣunayum

15. Behey zāhid bıraḳ gerü ‘inādı
Elüm ṭut gel yola ben reh-nümāyum

16. Yalıñız gideli ṭutar ḥarāmi
Gel inṣāf it saña hem-rāh olayum

17. Ne istersin dil-i bī-çārelerden
Nedür maḳṣūdını söyle bileyüm

18. Dem-ā-dem ṭa‘n idüp ṭaşlar atarsın
Ne derdin varsa bir çāre bulayum

19. Ki dīninde yadlıḳ olmaz ḫod bilesin*
Ki sen benden vü ben senden olayum

20. Ki sen ben pazusız çıḳsun aradan
İkimüz bir olup baḥre dalayum

21. Bugün meydān-ı ‘aşḳa rehber oldum
Rıżāyīyüm hem āl-i Muṣṭafāyum

22 Cemaziyelevvel/ Cemaziyelahir1242 (1826-27)

369.

8+8=16

1. Bugün meydān-ı ‘aşḳ içre ider tevḥīdi Sa‘dīler
Cemālüñ şevḳıne ḳarşu yanar pervāne Sa‘dīler

2. ‘Aşḳın ṭoḳındı cānuma irgür beni viṣāline
‘Āşıḳ olup cemāline yanar pervāne Sa‘dīler

19 *Vezin aksamaktadır.

369. AEM: 97[b]

3. Ḥāl ile doldu bu çeşmüm çaġıruram Ḥaḳ ismüñ[i]
Her seḥer vaḳtinde virdüñ añar ‘aşḳ-ile Sa‘dīler

4. Pīrümde adı Sa‘düddīn için şerbetin ol ẕātın
Vaṣf olunmaz ki leẕẕetin nice söylesün Sa‘dīler

5. ‘Āşıḳındur faḳīr **‘İzzī** umar dā’im luṭfuñuzı
Leyl ü nehār ismüñizi añar ‘aşḳla Sa‘dīler

370.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. Taṣavvuf şeyḫe göñlüñ rabṭ [dirler]
Bu nefis emmāresüñ ẓabṭ dirler

2. Taṣavvuf kimse göñlüñ yıḳmamaḳdur
Ḥarām nehiy olana baḳmamaḳdur

3. Taṣavvuf ḫalḳdan ‘uzlet it[me]mekdür
Lisānuñ ḥıfẓ idüp az söylemektür

371.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –
İbrāhim Edhem
Nuṭḳ-ı ḳudsullāh-ı esrār-ı hem

1. İlāhī ‘abdüke’l-‘āṣī etākā
Muġırran bi’ẕ-ẕünübi ḳad de‘ākā

2. Fe in teġrif fe ente liẕāke ehlüñ*
Ve inṭad-rud femen yerḥam sivākā

372.

8’li hece
İlāhī-i Yūnus

1. Ben dost ile dost olmışam
Kimseler dost olmaz baña
Münkirler baḳup gülüşür
Selām daḫi virmez baña

2. Ben dost ile dost olayum
Cānum ḳurbān ḳılayum
Ölmezden evvel öleyüm
Dünyā bāḳī ḳalmaz baña

---

370. **AEM: 98[a]**
371. **AEM: 98[a]**
2 *Vezin aksamaktadır.
372. **AEM: 98[a] ; MT: s.3.**
2 ḳurbān: fedā AEM.

3. Ben bir ‘āşıḳ bī-çāreyüm
Başdan ayaġa yāreyüm
Ben ‘aḳılsuz dīvāneyüm
‘Aḳlumda yār olmaz baña

4. Ṣanurlar beni deliyüm
Dost bāġçası bülbüliyüm
Mevlāmuñ ednā ḳuluyum
Kimse bahā ṣaymaz baña

5. Dervīş **Yūnus** ben nice dem
Fānī cihānı terk idem
Yana yana dosta gidem
Perde ḥicāb olmaz baña

373.

7+7=14

1. Cem‘ olmış dervīşlerüñ sulṭān ‘Abdülḳādirī*
Yolında ṣādıḳlaruñ pīrüm ‘Abdülḳādirī**

2. Elüm vīrdüm eline bülbül oldum güline
Cānum fedā yolına sulṭān ‘Abdülḳādirī

3. Saña direm ey kişi çıḳar ḳalbden teşvīşi
Oda yanmaz dervīşi pīrüm ‘Abdülḳādirī

---

3 ‘āḳılsuz: deli AEM.
4 ṣanurlar: ṣanmanuz MT. İkinci dize MT’de şöyledir: *“Dost bağçesinün gülüyüm”.*
5 dervīş Yūnus: ‘āşıḳ Yūnus MT. // ben: bir MT.

373. AEM: 98[b] ; Eşrefoġlu Rūmī: Dīvān: 64.

1 dervīşlerüñ: dervīşleri ERD. / sulṭān: şeyḫüm ERD. // ṣādıḳlaruñ: ṣādıḳları ERD. / pīrüm: şeyḫüm ERD. *Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:

Arısının balıyam bagçesinün güliyem
Bagının bülbüliyem şeyhüm Abdülkadirün

İnkar iden ol eri mürşid ider şeytanı
Aslı durur Geylani şeyhüm Abdülkadirün

Arısının balıyam bagçesinün güliyem
Bagının bülbüliyem şeyhüm Abdülkadirün

Evliyalar rehberi Hakkun sırra mazharı
Başında kudret güli şeyhüm Abdülkadirün

İki cihan toludur Hak katında uludur
Eşrefoglı kulıdur sultan Abdülkadirün

** “‘Abdülḳādirī” şiirdeki bu kısım divanda “‘Abdülḳādirüñ” şeklindedir.

2 İlk dize divanda şu şekildedir: *“Elin aldum elüme kurbān oldum diline”.* // sulṭān: şeyḫüm ERD.
3 ḳalbden teşvīşi: ḳalbinden teşvīş AEM. // pīrüm: şeyḫüm ERD.

374.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

Ġazel-i Sulṭān Selīm merhūm ḥāna taḫmīs-i ‘Arīf

I

1. Söylesem derd-i derūnum baña her cān aġlar
2. Zārumı eyleme gūş bülbül-i ḫandān aġlar
3. Bāġ-ı cennetde olana ḥūr u ġılmān aġlar
4. Rūz u şeb dīdelerüm derdüñ ile ḳan aġlar
5. Vāḳıf olan benüm esrāruma her an aġlar

II

1. Oldı çün rāh-ı dile baḫt-ı siyāh mesdūdum
2. ‘Aḳibet cānuma ḳaṣd itdi benüm maḥsūdum
3. Kemligüm yoḳ idi bir şaḥṣa bilür ma‘būdum
4. Kimse fehm itmedi ḥayfā ki nedür maḳṣūdum
5. Gice gündüz ne içün dīde-i giryān aġlar

III

1. İşte ben kendüm eyā terk idüben cān ü teni
2. Eyledüm Ḥaḳḳa ḥavāle baña kemlik ideni
3. İntiḳāmum ḳomaya ḥażret-i Allāh Ġanī
4. Dāġ-ı sīnem göricek ḫūn ile ālūde beni
5. Raḥm idüp ḥālüme ezhār-ı gülistān aġlar

IV

1. Vaḥdet-i ġamda fiġān eyler iken zār-ı ġarīb
2. Ṣan ḳoydı başuma rūz-ı ḳıyāmet muṣīb
3. Nice ṭaḳdı reseni gerdāna ey dest-i raḳīb
4. Gördi çün derdli zārumı raḥm itdi ṭabīb
5. Didi ey ḫaste-i hicrān saña dermān aġlar

V

1. Felegüñ çarḳı bu dem ‘aksine devr itdi hemān
2. Cāna ḳaṣd itdi o kim itmişidür ṣad iḥsān
3. Ḥāl-i dil devrini ben nice göz itdüm beyān
4. Yine raḥm eylemez aṣlā baña ol āfet-i cān
5. Böyle bīmāre görüp ḥālüme yārān aġlar

VI

1. Ḥaḳ bilür istemezem kimseye ben renc ü ḥazān
2. Sa‘yum ancaḳ bu idi kim ola ma‘mūr-ı cihān
3. Ben ne cürm itmişidüm ḳaydı baña aġyārān
4. Ġam degül bilmez ise ḥāl-ı derūnı nādān
5. Fehm idüp niyyetümi ṣāḥib-i ‘irfān aġlar

VII

1. **‘Ārifā** āh idegör geldi firāḳ eyyāmı
2. Ḳalmadı aġlamadan gūş iden evvel alāmı

---

374. AEM: 99[a]

3. Şerbet-i cām-ı şehādetden içüp gülfāmı
4. Derd-ile rūyına baḳduḳca senüñ **İlhāmī**
5. Gerçi ḫandān olur ammā cigeri ḳan aġlar

375.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –
Çerāġ-ı Fāżıl Beg merḥum

1. Felegüñ ḳubbe-i fīrūzesi vīrān olsun
'Ālemüñ enfüs ü āfāḳı perīşān olsun

2. Felegüñ çarḫı ḳırılsun nefes-i āhumdan
Pāre pāre dökülüp ḫāk-ile yeksān olsun

3. Felegüñ ṯābit ü seyyāreleri ba'de'l-yevm
Rīze rīze ṣaçılup rīg-i beyābān olsun

4. Felegüñ çāk ola nüh aṭlas-ı mīnā-fāmi
Līme līme ṣaġılup 'āleme vīrān olsun

5. Ṭoġmasun bir daḫi ḫūrşīd ile māh-ı felegüñ
Māh u sāl ü şeb ü rūzı bize pinhān olsun

6. Ḳılmasun devr-i felek bir daḫi icrā-yı fuṣūl
Ne bahār u ne ḫarīf u ne zemistān olsun

7. Düşmeye şebnem-i ter [e]smeye ḫoş bād-ı seḥer
Ne gül-i tāze ne bülbül ne gülistān olsun

8. Hep 'aḳīm ol mevālīde ṯāliṯ-i 'ālem*
Ne nebāt ola ne ma'den ne de ḥayvān olsun

9. Ey felek ey felek ey dehr-i sitemkār yeter
Rūz-ı maḥşer görelüm 'āleme dīvān olsun

10. 'Ālemüñ rūḥı olan şāhuña ḳıydın ẓālim
Nice şimdengirü 'ālem nice devrān olsun

11. Nice maġrūr ola iḳbāline dünyāda kişi
Ṭutalum taḫt-ı cihān üzre Süleymān olsun

---

375. AEM: 100[a] ; Enderunlu Fāzıl: *Dīvān*: s.39.

1 afāḳı: āfāḳ AEM. *Divanda farklı olarak şu beyitler yer almaktadır:
Āh ol mihr-i cihan-tāba küsuf irmiş iken
Mā-hasal istedi 'ālem yine rahşān olsun

Hep murād itdi kader oldı muhālif ammā
Sa'y-ile def'-i kazāya nice imkān olsun

Kimseye öf dimemiş iken o nāzende azīz
Ne belā sadme-i a'dā ile nālān olsun

3 rīg-i: deng-i AEM.
4 Bu beyit divanda yoktur.
5 Bu beyit divanda yoktur.
8 Bu beyit divanda yoktur. *vezin aksamaktadır.
9 dehr-i: çarḫ-ı EFD.
10 şāhuña ḳıydın: şaha ki ḳıyduñ EFD.

12. ‘Ālemüñ işte Süleymānı Selīm Ḫān-ı şehīd
Taḫt-ı mülki dilerüm ravża-ı rıḍvān olsun

13. Öyle dānā-yı fehīm öyle himemkār u ḥalīm
Her ma‘ārifde kemāl-āver-i efġān olsun

14. Ḥüsn-i aḥlāḳ-ile ol ḥüsn-i cemāl-i ṭal‘at
Böyle ḳabil mi ‘aceb bir daḫi insān olsun

15. Nice ḫayrāt u eşer eyledi īcād u binā
Ḫizmeti nezd-i Ḫudā mūcib-i ġufrān olsun

16. Ḳıldı tertīb-i ‘asākir daḫi ta‘līm-i cihād
Ġāzīler zümresine şāh-ı şehīdān olsun

17. Olur ancaḳ o ḳadar ġayret-i dīn ü devlet
Sa‘y-i meşkūrı ḳabūl-āver-i Yezdān olsun

18. ‘Āḳıbet ẓāhir olur vācib olan ḳānūnı
Bilinür ḳadr-i ‘abā mevsim-i bārān olsun

19. [İ]derek ḳıldı bu tertībe bahāne cühelā
Mesnedi her birisi rütbe-i aḳrān olsun

20. Der-‘aḳab irdi Ebā Müslim-i vaḳt imdāda
Āferīn himmetine yāver-i yezdān olsun

21. Ḥażret-i Muṣṭafā Pāşāyı mededkār u gayūr
Ḫaşre dek ‘āleme devlet ile nigehbān olsun

22. Ḳahramān-ı dehir ol māye-i faḫrü’l-vüzerā
Cümle ‘adāları ḳoc başına ḳurbān olsun

23. ‘Aşḳ ola ġayretine mihr[e] küsūf irmiş iken
Mesnedi himmet-i vālāsı ki raḫşān olsun

24. O murād idi ḳader oldı muḫālif ammā
Neylesün def‘-i ḳażāya nice imkān olsun

25. Bir niyet-ile ola āṣaf-ı vālā me‘cūr
Dü-cihān içre o niyyet-le dıraḫşān olsun

26. Kim bilür taḫta bedel āh ola tābūt-ı fenā
Şāh-ı maẓlūm ‘adem iḳlīmine sulṭān olsun

---

12 ravża-ı: bāġçe-i EFD.
13 efġān: itḳān EFD.
15 ḫizmeti: ḫizmet AEM.
17 olur ancaḳ o ḳadar: ol ḳadar ancaḳ olur EFD. // meşkūrı: meşkūr AEM.
19 Bu beyit divanda yoktur.
20 Bu beyit divanda yoktur.
21 Bu beyit divanda yoktur.
22 Bu beyit divanda yoktur.
23 Bu beyit divanda yoktur.
24 Bu beyit divanda yoktur.
25 Bu beyit divanda yoktur.
26 ola: Ø AEM.

27. On sekiz sāl u sekiz māh meger müddet-i mülk
Va‘de geldükde ne ḳābil daḫi meydān olsun

28. Allāh Allāh nice ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı zamān
Bir avuc ḥāke girüp ne girībān olsun

29. Çār-deh māh oturup gūşe-i ġamda maḥlū‘
‘Āḳıbet böyle telef-kerde-i dūnān olsun

30. Bir alay kāfır-i bī-dīn idüp ol şāha hücūm
Tā ki ol mehlekeden ‘adne şitābān olsun

31. Bir süri kelb-i ‘aḳūr itdi o şīre ḥamle
Her biri nār-ı cehennem ile biryān olsun

32. La‘net olsun ten ü ervāḫına mel‘ūnānuñ
Ebedī ḫāneleri dūzaḫ-ı nīrān olsun

33. Āh ol cism-i laṭīf ol ten-i pālūze-miṣāl
Ne revā ḍarb-ı edānī ile nālān olsun

34. Yalıñuz nālekeşi ümmet-i İslāma degül
Kim umar millet-i tersā daḫi giryān olsun

35. Aġlasun maḥşere dek ḫūn ile çeşm-i ‘ālem
Heft-deryā-yı cihān ḥasret ile ḳan olsun

36. Yaġdı hep ṣā‘iḳalar bād-ı maṭar bir müddet
Mātem-i dehre bu yitmez mi ki bürhān olsun

37. Didi merṣiyyesini ḫāṣ çerāġ-ı **Fāżıl**
Tā be-maḥşer sebeb-i raḥmet-i ġufrān olsun

38. Çünki tekrār ile ḫān olmadı bu fānīde
Dilerüm dār-ı beḳā taḫtına ḥāḳān olsun

39. Merḳad-ı pāk-i şerīfüñde o yatduḳca hemān
Ḥażret-i pādişāhüñ ‘ömri fırāvān olsun

---

28 ne girībān: ser-be-girībān EFD.
30 şāha: şāh AEM.
33 laṭīf: şerif EFD. // nālān: lerzān EFD.
37 ḫāṣ: bu AEM. // raḥmet-i: raḥmet ü EFD.
39 merḳad-ı pāk-i şerīfüñde: nūr ile merḳad-ı pākiñde EFD.

376.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

Şem‘ī

1. Her kim eylerse ġurūr elbetde var anda ẕevāl*
‘İzzetinden bellidür bir kimseyi itdi su’āl

2. Ḫār-ı lā-yefhemlerüñ ḳadrini ‘ālī ḳıldılar
Şimdi yirlerle berāber oldı erbāb-ı kemāl

376. AEM: 102[b] ; Şem‘ī: Dīvān: 105.

1 *Bu şiir divnada 6 beyittir. Eksik beyitler şöyledir:
Biz Muhammed ümmetiyiz fakile fahreyleriz
Yeg bize atlas kabalardan heman bir köhne şal

İnmeyiz herkes gibi gördükce her bir laşeye
Buy-ı zülf-i yar gıdamızdır bizim anka misal

Cah-ı dünya mülk-i cennet zahida olsun senün
Derd-mend aşıklarun maksudı ancak bir cemal

Şemi aklun başuna top eyle fırsat var iken
Kimseye baki degül fani cihan zıll-ı hayal

MESTAP TABLOSU

YER NU.:		MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMİRİ KOLEKSİYONU 632 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI					
Yp. nu.	**Mahlas**	**Matla' beyti / bendi**	**Makta' beyti / bendi**	**Nazım şekli / birimi**	**Nazım türü**	**Vezin**	**Açıklamalar / Makam**
1[b]	Niyāzī	Ey göñül gel ġayrıdan geç 'aşḳa eyle iḳtidā Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat anı ḳılmış muḳtedā	Ey **Niyāzī** mürşid isterseñ bu yolda 'aşḳa uy Enbiyā vü evliyāya 'aşḳ olupdur reh-nümā	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
1[b]	Niyāzī	Ey çarḫ-ı dūn nettüm saña hīç virmedüñ rāḥat baña Güldürmedüñ öñden ṣoña āh miḥnetā vāh miḥnetā	Yanar **Niyāzī** derd ile hīç kimse yoḳ ḥālin bile Nālān olup girdi yola āh rıḥletā vāh rıḥletā	Gazel/7 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
1[b]	Mışrī	İki ḳaşuñ arasında çekdi ḥaṭṭ-ı üstüvā *Alleme'l esmā*yı ta'līm itdi ol ḥaḍan Ḫudā	Ḳanda bulur Ḥaḳḳı inkār eyleyen bu **Mışrī**yi Żāhir olmışken yüzinde nūr-ı ẕāt-ı Kibriyā	Gazel/9 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
2[a]	Niyāzī	Baḥr içinde ḳaṭreyüm baḥr oldı ḥayrān baña Ferş içinde ẕerreyüm 'arş oldı seyrān baña	**Niyāzī**nüñ dilinden Yūnus durur söyleyen Herkese çün cān gerek Yūnusdur cān baña	Gazel/5 beyit		7+7=14	
2[a]	Mışrī	Ḥabs içün geldi gelür ıṭlāḳ içün fermān baña Evveli ḳahr āḫiri iḥsān ider sulṭān baña	Ḫalḳ-ı 'ālem didiler 'Īsāya **Mışrī** bir zamān Daḫi bundan özge *mā-evhā* didi Ḳur'ān baña	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
2[b]	Niyāzī	Ey derde dermān isteyen yitmez mi derd dermān saña Ey rāḥat-ı cān isteyen ḳurbān olandur cān saña	Yüzüñ **Niyāzī** eyle ḫāk derd ile ḳıl baġrını çāk Ḳalbüñ sarāyın eyle pāk ṣāyed gele sulṭān saña	Gazel/12 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
3[a]	Mışrī	Ḫatm-i cem'ü'l-mürselīnüñ faḫridür faḳr u fenā Ḫatm odur kim bir ola yanında hem şāh u gedā	**Mışrī**ye ḥatmü'ül maḳāmāt oldı her şeyden ferāġ Ẓāhir-i bāṭında ḳalmadı edeb illā Ḫudā	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
3[a]	Niyāzī	Baḳup cemāl-i yāre çaġıruram dost dost Dil oldı pāre pāre çaġıruram dost dost	Geldüm o dost ilinden ḳoḳa gülinden **Niyāzī**nüñ dilinden çaġıruram dost dost	Gazel/14 beyit		7+7=14	
3[b]	Niyāzī	Cān bu ilden göçmeden cānānı bulmazsa ne güç Yārını terk itmeden yārānı bulmazsa ne güç	Bunda gelmekden murād çün kim Ḥaḳḳuñ 'irfānıdur Ey **Niyāzī** kişi ol 'irfānı bulmazsa ne güç	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

4[a]	Niyāzī	Hey güzeller arasında buldı ḥüsnüñ çün revāc Cem‘ olup ‘uşşāḳa yer yer saña eyler iḥtiyā	Ey **Niyāzī** ölmeyinde iremezsin vuṣlata ‘Ādet oldur yār ilinde cān alurlar ḥüsne bāc	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
4[a]	Niyāzī	Yine dil na‘tuñı söyler Muḥammed Dil ü cān mülkini ṭoylar Muḥammed	Ne noḳṣān ire cāhuña ḳılursan **Niyāzī**ye şefā‘atler Muḥammed	Gazel/13 beyit	Na‘t	+ – – – / + – – – / + – – /	‘
4[b]	Niyāzī	Ẓulmet-i hecrinde bī-dār olmışam yā Rab meded İntiẓār-ı ṣubḥ-ı dīdār olmışam yā Rab meded	Bu **Niyāzī** düşdi varlıḳ cāhına Yūsuf gibi Al elüm ḳurṭar ki nāçār olmışam yā Rab meded	Gazel/6 beyit	Münacat	– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
5[a]	Niyāzī	Yā ilāhī saña senden el‘ıyāẕ Sensin āḫir cümlemüze müste‘āẕ	Bu **Niyāzī** bendeñi itme ġarīb Eyle gel tevḥīd-i ṣırfda anı ṣāẕ	Gazel/5 beyit	Münacat	– + – – / – + – – / – + –	
5[a]	Niyāzī	Her neye baḳsa gözüñ bil sırr-ı Sübḥān andadur Her ne işitse ḳulaġuñ maġz-ı Ḳur’ān andadur	Görüneñ ṣanma **Niyāzī**nüñ hemān sen mülkini Göñli bir vīrānedür kim genc-i pinhān andadur	Gazel/9 beyit	Münacat	– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
5[b]	Niyāzī	Ey ṭarīḳat erleri ey haḳîḳat pîrleri Bir nişān virüñ baña ol bî-nişān ḳandadur	**Niyāzī**ye cān olan sırrında sulṭān olan Dīn ü hem imān olan ol bī-mekān ḳandadur	Gazel/5 beyit		7+7=14	
6[a]	Niyāzī	Ey göñül gel aġlama zārī zārī iñleme Pîrden aldum ḫaberi ol bî-nişān sendedür	Ten taḫtıdur bu cānuñ cān taḫtıdur cānānuñ Ey **Niyāzī** şüphesüz ol bī-mekān sendedür	Gazel/5 beyit		7+7=14	
6[a]	Niyāzī	Ey ġarīb bülbül diyāruñ ḳandadur Bir ḫaber vir gül‘izārüñ ḳandadur Sen bu ilde kimseye yār olmaduñ Var senüñ elbetde yāruñ ḳandadur	Gökden uçarken seni indürdiler Çār ‘unṣur bendlerine urdılar Nûr iken aduñ **Niyāzī** didiler Şol ezel ki i‘tibāruñ ḳandadur	Murabba/5 bend		– + – – / – + – – / – + –	
6[b]	Niyāzī	Şunlar ki görüp yüzini bu dāra gelürler Ol ‘ahde vefā eyleyüp iḳrāra gelürler	Elbetde bu bāġ içine kim girse **Niyāzī** Ḫārın gezüp evvel ṣoñı gülzāra gelürler	Gazel/9 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
7[a]	Mışrī	Şınup biñ pāre iden şīşe-i ḳalbi celālüñdür Yine her pāresinde görinen rûy-ı cemālüñdür	Ṭaġıldı **M**īm ü **Ş**ād ü **R**ā bozıldı nispet-i suġrā Benüm bu nisbetüm şimdi ne māhüñdür ne sālüñdür	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

7[a]	Niyāzī	Aşkuñ kime yār olur dā'im işi zār olur Diñmez gözinüñ yaşı yanar içi nār olur	Terk it **Niyāzī** seni anda bul o sulṭānı Her kim cānından geçer ol vāṣıl-ı yār olur	Gazel/9 beyit		– – + – / – + – / – – + – / – + –	
7[b]	Niyāzī	Ey ṣanem nolduñ cāna ḳaṣduñ var Baġrumı deldüñ ḳana ḳaṣduñ var	Bu **Niyāzī**yi aġlatduġundan Añılur kim iḥsāna ḳaṣduñ var	Gazel/7 beyit		5+5=10	
7[b]	Mışrī	Kūs-i rıḥlet çaldı mevt ammā henūz cān bī-ḫaber 'Asker-i aʾżāya lerze düşdi sulṭān bī-ḫaber	Yol eri yolda gerekdür çaġ u çıplāḳ ac u toḳ **Mışriyā** gel didi saña çünki cānān bī-ḫaber	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
8[a]	Niyāzī	İñile ey derdli göñül iñile Ehl-i derdüñ iñleyecek çaġıdır Gel tīmār it yārene sen 'aşḳ-ile Yārelerüñ oñılacaḳ çaġıdur	Ey **Niyāzī** dünyede itmez ḥużūr Ṣol kişi kim olmaya ehl-i ġurūr Ḥaḳḳı añla itmeden bundan 'ubūr Mevtüñ elçisi gelecek çaġıdur	Murabba/5 beyit		– + – – / – + – – / – + –	
8[b]	Niyāzī	Dervīş olan kişinüñ sözleri 'ümrān olur Sālik-i Ḥaḳ olanuñ rāhına bürhān olur	Şanma **Niyāzî** özüñ dervīş olupdur senüñ Dervīş olan kişiler şöylece sulṭān olur	Gazel/7 beyit		– + + – / – + – / – + + – / – + –	
8[b]	Niyāzī	Belürse vech-i cānānı bu cism ü cānı neylerler Görünse şemsüñ envārı meh-i tābānı neylerler	**Niyāzī** *küntü kenzen* sırrını kendüñde bulduñsa Süleymān taḫtını yā ḥikmet-i Loḳmān'ı neylerler	Gazel/8 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
9[a]	Mışrī	Kim ki 'aşḳuñ dārına berdār olur Cümle ʾuşşāḳ içre ol serdār olur	Kim ki kendin yoġ iderse **Mışriyā** Yoḳluġun tā ġāyetinde vār olur	Gazel/10 beyit		– + – – / – + – – / – + –	
9[b]	Niyāzī	Rumūzı enbiyāyı vāḳıf-ı esrār olandan ṣor Ene'l-Ḥaḳ sırrını cāndan geçüp berdār olandan ṣor	Anadan doġma gözsüzler kemāhī görmez eşyāyı **Niyāzī** vech-i dildārı ulūl-ebṣār olandan ṣor	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
9[b]	Mışrī	Ḥaḳḳı seven 'āşıḳlaruñ eglencesi tevḥīd olur 'Aşḳ odına yanıḳlaruñ eglencesi tevḥīd olur	**Mışrī**ye uyan ḳişinüñ gider çürügi işinüñ İçindeḳi cān ḳuşınuñ eglencesi tevḥīd olur	Gazel/7 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
10[a]	Niyāzī	Ey Allāhım seni sevmek ne güzeldür ne güzeldür Yolında baş u cān virmek ne güzeldür ne güzeldür	**Niyāzī** yārini bulmaḳ yanında eglenüp ḳalmaḳ Varup bir ile bir olmaḳ ne güzeldür ne güzeldür	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

10[a]	Niyāzī	Çıḳup ḫüccāc-ile gitmek ne güzeldür ne güzeldür Yolında cānı terk itmek ne güzeldür ne güzeldür	**Niyāzī**ye naṣīb olsa varup maḳṣūdını bulsa Ṣafā vü ẕevḳ ile dolsa ne güzeldür ne güzeldür	Gazel/7 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
10[b]	Mışrī	Ḫalḳ içre bir āyīneyüm herkes baḳar bir an görür Her ne görür kendi özin ger yaḫşi ger yamān görür	Ol dilberüñ Mehdī adı sükker durur ḫalḳa adı **Mışrī** çeker bu miḥneti ol rāḥat-ı Raḥmān görür	Gazel/7 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
10[b]	Mışrī	Ḳandadur cehl ile ẓulmet nefs-i Ṣu‘bānuñdadur Ḳandadur ‘ilm ile ḥikmet bil anı cānuñdadur	*Küntü kenzen* sırrını bulduñsa sende **Mısriyā** *Küllü yevmin hū*yı añla kim senüñ şānuñdadur	Gazel/8 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
11[a]	Mışrī	Esmā’-i ilāhiyyede bī-ḥadd hünerüm var Her demde semāvat-ı ḥurūfa seferüm var	Bununla bir oldı dem-i ‘Īsā ile **Mışrī** Göñlüme daḥī ne gelürüm ne giderüm var	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
11[a]	Niyāzī	‘Āriflere esrār-ı Ḫudādan ḫaberüm var ‘Āşıḳlara dīdār-ı beḳādan ḫaberüm var	Ādemde bulup vaṣf-ı ilāhīyi **Niyāzī** Ol mecma‘-ı evṣāf-ı ‘amādan ḫaberüm var	Gazel/6 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
11[b]	Niyāzī	Ṣırf içürdi bize vaḥdet cāmını cānānumuz Anuñ-içün eylemedi bir nefes mestānumuz	Āşinālıḳ artduġunca ey **Niyāzī** dost-ile Artdı bezm-i vaḥdet içre gün-be-gün seyrānımuz	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
11[b]	Mışrī	Bulan özüñi gören yüzini Bir yüzi daḥi görmek dilemez	Meftūn olalı Mecnūn olalı Bu **Mışrī** daḥi ʾaḳla gelemez	Gazel/5 beyit		5+5=10	
12[a]	Mışrī	Tā ezelden biz bu ‘aşḳ içinde rüsvā’ olmışuz İsmimüzdür söylenen ma‘nāda ‘anḳā olmışuz	Ten göziyle **Mışrī**yi ṣūretde görsem dime kim Zīra biz ol Ḳāf-ı ṣūret içre ‘anḳā olmışuz	Gazel/12 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
12[b]	Niyāzī	Dermān arardum derdüme derdüm baña dermān imiş Bürhān arardum aşluma aşlum baña bürhān imiş	İşit **Niyāzī**nüñ sözin bir nesne örtmez Ḫaḳ yüzüñ Ḫaḳdan ‘ayān bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş	Gazel/9 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
13[a]	Niyāzī	Sen seni bilmekdür ancaḳ pīre ülfetden ġaraż [Noḳta-yı fehm eylemekdür ‘ilm ü ḥikmetden ġaraż]	Nefsini bilen irer imiş bir dükenmez devlete *Faḳru faḫrī*dur **Niyāzī** bil o devletden ġaraż	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
13[a]	Niyāzī	Her kimüñ kim derd-i Ḫaḳdan yüreginde olsa dāġ ‘Āḳıbet dermāna irüp cān u göñli ola sāġ	Cān göñlüñ şād olup her ġuṣṣadan āzād ola Bir ola dā’im **Niyāzī** gözüñe yāḳın irāġ	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

13[a]	Niyāzī	Ḥaḳ ‘ilmine bu ‘ālem bir nüsḫa imiş ancaḳ Ol nüsḫada bu ‘ālem bir noḳṭa imiş ancaḳ	Kim ol deme buldı yol vaṣl oldı **Niyāzī** ol Nācī diyenler fırḳa bu zümre imiş ancaḳ	Gazel/4 beyit		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
13[b]	Niyāzī	Zāhidā ṣūret gözetme içerü gel cāna baḳ Vechi üzre gör ne yazmış defter-i Raḥmāna baḳ	‘Ālem anuñ ḫüsninüñ şerḥinde olmış bir kitāb Metnin istersen **Niyāzī** ṣūret-i insāna baḳ	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
13[b]	Niyāzī	Ey bülbül-i şeydā yine efġāna mı geldüñ ‘Azm-i gül idüp zār-ile giryāna mı geldüñ	Bu haste **Niyāzī**ye şifā remzin idersin Derde düşenüñ derdine dermāna mı geldüñ	Gazel/7 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
14[a]	Mışrī	Dervīş olan ‘āşıḳ gerek yolında hem ṣādıḳ gerek Baġrı anuñ yanıḳ gerek cān gözleri açıḳ gerek	Dervīşlerüñ en alçaġı buġday içinde burçaġı Bu **Mışrī** gibi balçıġı her bir ayaḳ başmaḳ gerek	Gazel/5 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
14[a]	Mışrī	Derd-i Ḥaḳḳa ṭālib ol dermāna irem dirseñ Miḥnetlere rāġıb ol āsāna irem dirseñ	Terk it ḳurı da‘vāyı hem ‘ucb-ile riyāyı **Mışrī** ḳo o sevdāyı Sübḥāna irem dirseñ	Gazel/7 beyit		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
14[b]	Niyāzī	İster iseñ bulasın cānānı sen Ġayra baḳma sende iste sende bul Kendi mir’atuñda yoḳla anı sen Ġayra baḳma sende iste sende bul	Ṣūreti terk eyle ma‘nā bulagör Ḳo ṣıfātı baḥr-ı ẕāta ṭalagör Ey **Niyāzī** ṣarḳa ġarba ṭolagör Ġayra baḳma sende iste sende bul	Murabba/6 bend		– + – – / – + – – / – + –	
15[a]	Niyāzī	Ey göñül gel Ḥaḳḳa giden rāhı bul Ehl-i derd olup derūnī āhı bul Cānuñ ilindeki ṣems u māhı bul Ādem-iseñ *ṣemme vechullāhı* bul Ḳanda baḳsañ ol güzel Allāhı bul	‘Ārife eşyāda esmā görinür Cümle esmādan müsemmā görünür Bu **Niyāzī**den de Mevlā görinür Ādem-iseñ ṣemme vechullāhı bul Ḳanda baḳsan ol güzel Allāhı gör	Muhammes 5 bend		– + – – / – + – – / – + –	
15[b]	Mışrī	Āşinā-i ‘aşḳ olandan āh u zār eksük degül Keşti-i baḥre dem-ā-dem rūzigār eksük degül	Şem‘-i ‘aşḳa **Mışriyā** yandur özin yoġ ol müdām ‘Āşıḳa her yoḳluġuñ bezminde var eksük degül	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
15[b]	Niyāzī	Hevā ise yiter göñül gel Allāha dönelüm gel Sivā ise yeter ey dil gel Allāha dönelüm gel	**Niyāzī**ye olup ḫāldāş olursun gir yola yoldāş Döküp gözlerimüzden yāş gel Allāha dönelüm gel	Gazel/7 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
15[b]	Niyāzī	Varlıġuñ maḥv eyleyüp meydāna gel Lā vü illādan geçüp merdāna gel	Ey **Niyāzi** baş açıḳ dīvānesin Nice bir dīvānesin uşlana gel	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + –	

16[a]	Niyāzī	Pādişāhā ‘aşḳını hem-ḫāne ḳıl Māsivā-yı ‘aşḳına bī-gāne ḳıl	Ceẕbe-i feyżüñ şarābın doldurup Bu **Niyāzī** bendeñe meyḫane ḳıl	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + –	
16[a]	Niyāzī	Evvelümde diñmez idi āh u efġānum benüm Gice gündüz [d]iñmez idi zār u giryānum benüm	Devre-i ‘arşiyyeden her kim ḫaberdār oldısa Ol duyar ancaḳ **Niyāzī** ‘ilm ü ‘irfānum benüm	Gazel/9 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
16[b]	Niyāzī	‘Aşḳuñ meyine ben ḳana geldüm Şevḳuñ nārına ḫoş yana geldüm	Yāramı bildüm yārumdan imiş Bunda **Niyāzī** Loḳmāna geldüm	Gazel/7 beyit		5+5=10	
16[b]	Niyāzī	Ey ḳudret ışşı pādişāh luṭf eyle açıvir yolum Baġlandı her yanum ey şāh luṭf eyle açıvir yolum	Netsün **Niyāzī** derdmend itmiş ‘anāşır ḳayd u bend Bilmem İlahā ġayrı fend luṭf eyle açıvir yolum	Gazel/10 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
17[a]	Niyāzī	Ṭoġdı ol ṣadr-ı risālet başdı ‘arş üzre ḳadem Ṣaldı ol nūr-ı nübüvvet pertevin fevḳa’l ümem	Yā Resūlullāh şefā‘at ḳıl **Niyāzī** bendeñe Şol zamān kim baş açıḳ yālın ayaḳ ḳan aġlıyam	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
17[a]	Mışrī	Ol menem kim vāḳıf-ı esrār-ı ‘ilm-i Ādemüm Kāşif-i genc-i ḥaḳīḳat hem ḥayāt-ı ‘ālemüm	Ben o **Mışrī**yüm kim vücūdum Mışrına şāh olmışum Ḥādişüm gerçi velī ma‘nāda sırr-ı aḳdemüm	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
17[b]	Niyāzī	Ol cihānuñ faḫrinüñ sırrına ḳurbān olayum Ḫuṭbe-i *levlāk* inen şānına ḳurbān olayum *Ḳabe-ḳavseyni ev ednā*sına ḳurbān olayum Ben anuñ ‘ilmine ‘irfānına ḳurbān olayum Ben anuñ esrār-ı mi‘rācına ḳurbān olayum	Her ne deñlü enbiyā vü mürselīn kim geldiler Ümmeti olmaḳlıġı Ḥaḳdan temennī ḳıldılar Evliyā aña **Niyāzī** ḳul u ḳurbān oldılar Ben anuñ ayaġınuñ tozına ḳurbān olayum Yolına gidenlerüñ izine ḳurbān olayum	Muhammes/ 5 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
18[a]	Mışrī	İbn-i vaḳtüm ben Ebu’l-vaḳt olmazam ‘Abd-ı maḫżum ben taṣarruf bilmezem	Sırr-ile baña içümden söylenür **Mışriyā** ben ṭoġmazam ben ölmezem	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + –	
18[a]	Mışrī	Ey bu göñlüm şehrini biñ ḳahr-ile vīrān iden Bī-duḫān odlar yaḳup bu sīnemi külḫan iden	Kimine meydān iden bu ‘ālemün her gūşeyi **Mışrī**ye uctan uca her gūşeyi zindān iden	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
18[a]	Niyāzī	Gel ey ġurbet diyārında esīr olup ḳalan insān Gel ey dünyā ḫarābında yatup ġāfil olan insān	**Niyāzī** bu ögüdi sen vir evvel kendi nefsüñe Degül ġayrıye andan kim ṭuta her işiden insān	Gazel/7 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

18[b]	Niyāzī	Tende cānum cānda cānānumdur Allāh hū diyen Dilde sırrum sırda Sübḥānumdur Allāh hū diyen	Her kişiye kendiden aḳrep olan dost ẕātıdur Ey **Niyāzī** dilde mihmānumdur Allāh hū diyen	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
18[b]	Niyāzī	Ey kerīm Allah ey Ġanī sulṭān Derdlüyüz senden umaruz dermān Luṭfuna ḥad yoḳ iḥsāna pāyān Derdliyüz senden dermān umaruz	Bu **Niyāzī** çün ẕikrine düşdi Dün ü gün göñli fikrine düşdi Ẕātına iren şükrine düşdi Derdliyüz senden dermān umaruz	Murabba/5 bend		5+5=10	
18[b]	Mışrī	Elā ey mürşid-i ‘ālem ḫaber vir ‘ilm-i Mevlādan Elā ey ma‘nā-i Ādem ḫaber vir remz-i esmādan	Nedür **Mışrī** nedür Ken‘ān Selīm kimdür yā kimdür ān Ḫaber virdi bunı Ḳur’ān ḫaber vir seb‘-i ḳurrādan	Gazel/7 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
19[a]	Niyāzī	Gel ey bād-ı ṣabā luṭf eyle bir dem Ḫaber vir bize cānān illerinden Beşāretle bizi ḳıl şād u ḫurrem Ḫaber vir bize cānān illerinden	Eger cān ise ḥüsninüñ bahāsı Nice biñ cān olsun anuñ fedāsı **Niyāzī**nüñ ḳadīmi āşināsı Ḫaber vir bize cānān illerinden	Murabba/7 bend		+ – – – / + – – – / + – –	
19[a]	Mışrī	Alduñ mı göñül ḥüsn-ile yektā ḫaberin sen Duydın mı hem ol Yūsuf-ı zībā ḫaberin sen	Lāhūt-ile nāsūtı göñül añladı ise **Mışrī** aña ṣor ḳāf-ile ‘anḳā ḫaberin sen	Gazel/11 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
19[b]	Niyāzī	Yine firḳat odına yandı cihān Ḫasretā gitdi mübārek Ramażān Nūr-ile bulmışdı ‘ālem yeñi cān Firḳatā gitdi mübārek Ramażān	Cem‘ olup Ḫaḳḳa münācāt idelüm Nūr-ı Ḳur’ān-ile doġrı gidelüm Bilmedik ḳadrüñ **Niyāzī** nidelüm Ey diriġā gitdi şehr-i Ramazān	Murabba/5 bend		– + – – / – + – – / – + –	
19[b]	Niyāzī	Kim ki cāndan geçmez-ise diñ bize yār olmasun ‘Ār u ‘ırz-ile gelüp ‘āşıḳlara bār olmasun	Ey **Niyāzī** ḥāl-i ‘aşḳı herkese fāş eyleme Sırr-ı Ḫaḳdur aña bī-gāne ḫaberdār olmasun	Gazel/8 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
20[a]	Mışrī	‘İlm-i baḥrı vücūd aṣdāf anuñ dürdānesiyüm ben Ma‘ārif kenz bu dil vaṣṣāf anuñ vīrānesiyüm ben	Ne **Mışrī**yum ne Mehdīyum ne ‘Īsāyum ne insānum Bu yanan dā’imā şem‘üñ velī pervānesiyüm ben	Gazel/7 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
20[a]	Mışrī	Sevdüm seni hep varum yaġmadur alan alsun Gördüm seni efgārum yaġmadur alan alsun	**Mışrī**ye vücūb imkān bir oldı ḳamu a‘yān Ṭā‘āt-ile ẕikārum yaġmadur alan alsun	Gazel/7 beyit		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
20[b]	Niyāzī	Gir semā‘-ı ẕikr-ile gel yana yana hū deyü İr ṣafā-yı ‘aşḳ-ı Ḫaḳḳa yana yana hū deyü	Ey **Niyāzī** göñline ‘āşıḳlaruñ ḥikmet dolar *Küntü Kenzeñ* ḫazinesinden yana yana hū deyü	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

20[b]	Mışrī	Nevbahār irişdi bī-dār olayum şimdengerü ʻAndelīb-i bāġ-ı gülzār olayum şimdengerü	Ḳalmasun varlıḳda **Mışrī**nüñ vücūdı ẕerrece Ḳurtılayum vaṣl-ı dīdār olayum şimdengerü	Gazel/10 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
20[b]	Niyāzī	Uyan gözüñ aç ṭurma yalvar güzel Allāha Yolından izüñ ırma yalvar güzel Allāha	Gel imdi **Niyāzī**yle dergāha niyāz eyle Ḥācātı dırāz eyle yalvar güzel Allāha	Gazel/9 beyit		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
21[a]	Niyāzī	Uyan ġafletden ey nā'im Ḥaḳḳa yalvar seḥerlerde Döküp acı yaşı dā'im Ḥaḳḳa yalvar seḥerlerde	Seḥerde uyḳudan uyan **Niyāzī** ṭurma derdeñ yan Ola ki irişe dermān Ḥaḳḳa yalvar seḥerlerde	Gazel/7 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
21[a]	Niyāzī	Dönmek ister göñlüm cümle sivādan Dönelüm ʻāşıḳlar Mevlā derdiyle Geçmek ister cānum mülk-i fenādan Geçelüm ʻāşıḳlar Mevlā derdiyle	Baş açıḳ girerüm ʻaşḳ meydānına Manṣūr olurum Enel-Ḥaḳ dārına Yanmaḳda **Niyāzī** şevḳun nārına Dönelüm ʻāşıḳlar Mevlā derdiyle	Murabba/5 bend		6+5=11	
21[b]	Niyāzī	Ẓuhūr-ı kā'inātuñ maʻdenisüñ yā Resūlullāh Rumūz-ı *küntü kenzüñ* maḫzenisin yā Resūlullāh	Şefāʻat ḳılmasañ varlıḳ **Niyāzī**yi yoġ iderdi Vücūdı zaḫmınuñ sen merhemisin yā Resūlullāh	Gazel/7 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
21[b]	Niyāzī	Ḳalbüñi bāġ-ı cinān it ravża-i tevḥīd-ile Cān dimāġuñ ḳıl muʻaṭṭar nefḥa-i tevḥīd-ile	Ey **Niyāzī** ʻārif-i billāh göñülden selb ider On sekiz biñ perdeyi bir lemʻa-i tevḥīd-ile	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
22[a]	Niyāzī	Ẕerreler ẓāhir mi olurdı afītāb olmasa Ḳaṭreler ḳandan yaġardı hīç seḥābı olmasa	Ḳabri vaḥdet gūşesi ḥaşrı temāşā-gāh idi Ey **Niyāzī** kimde kim cehlüñ ʻaẕābı olmasa	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
22[a]	Mışrī	Aḥvāl-i serencāmum bu sāʻate irince Dimem saña icmālin tā ġāyete irince	Dünyāyı nider ʻāşıḳ ʻuḳbāyı nider ṣādıḳ **Mışrī** ola gör ayıḳ sen vuṣlata irince	Gazel/9 beyit		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
22[a]	Mışrī	Ey şeh zen-i dünyānuñ gel alına aldanma Şemʻ-i ruḥi nārına pervāne gibi yanma Fānīdür anuñ ḥüsni var rengine boyanma ʻAhdine vü vaʻdine göñül virüp aldanma Ḥaḳdur bu sözüm Ḥaḳla inkārına dayanma Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan ṣanma	**Mışrī** sañadur bu söz cehd it alagör ʻibret Faḳr-ile idüp faḫri itme aña sen minnet Emrāż-ı cehilden gir bulduñsa eger ṣıḥḥat Ṭutma ṣaḳın aṣlā hīç kimseye var ḳudret Ḥaḳdur bu sözüm Ḥaḳla inkārına dayanma Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan ṣanma	Muhammes/ 5 bend		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
22[b]	Mışrī	Devrān odur kim devrini devr-i felek bilmez ola İnsān odur kim sırrını ins ü melek bilmez ola	Her bir nebī her bir velī ẕilletle irdi menzile **Mışrī**ye söğsün şol aġız Allāh dimek bilmez ola	Gazel/5 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	

22[b]	Niyāzī	Devr idüp geldüm cihāna yine bir devrān ola Ben gidem bu ten sarāyı yıḳıla vīrān ola	Her kim ister bu **Niyāzī** derdmendi ol zamān Sözlerini oḳusun kim sırrına mihmān ola	Gazel/9 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
23[a]	Mıṣrī	Bugün Ya‘ḳūb-ı ḳalbe Yūsuf-ı cāndan ḫaber geldi Ḳamīṣ-i pür-nesīm ile o cānāndan ḫaber geldi	Bu **Mıṣrī**nüñ vücūdı Mıṣrınuñ oldur şehin-şāhı Ezelden tā ebed ḥükm-i Süleymāndan ḫaber geldi	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
23[a]	Mıṣrī	Ḳıldan ince vü kılıcdan keskīn ol şāhuñ yolı Her kemāl ehli ḳapusında anuñ ednā ḳulı	Ẕerre ẕerre ḳıldı **Mıṣrī**nüñ vücūdını ḳażā Ḳaṭre ḳaṭre ḳıldı ẕātını daḫi ‘aşḳuñ yeli	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
23[b]	Mıṣrī	Ẕāt-ı Ḥaḳda maḥrem-i ‘irfān olan añlar bizi ‘İlm-i sırda baḥr-ı bī-pāyān olan añlar bizi	Ḫalḳı ḳoyup lā-mekān ilinde menzil ṭutalı **Mıṣriyā** ṣol cānlara canān olan añlar bizi	Gazel/9 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
23[b]	Mıṣrī	Ṭālib-i Ḥaḳḳuñ devāsı derd durur sermāyesi Anuñ-içün āh u zār olur hemīn hem-sāyesi	Kim ki mā zāġa’l-baṣar sulṭānınuñ ṭıflı ola **Mıṣriyā** ṣol feyż-i aḳdes nūrı oldı ṭāyesi	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
23[b]	Niyāzī	Saña ‘āṣıḳ olan diller niderler ḥūr u ġılmānı Cemālin seyr iden gözler niderler bāġ u bostānı	**Niyāzī** ḳaldı ḥayretde yanar dil nār-ı firḳatda Düşüp bu dār-ı ġurbetde dün u gün eyler efġānı	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
24[a]	Niyāzī	Eylesün Allāh çoḳ taḥiyyātı Aña kim virdi ‘ilm-i ġāyātı	Şeyḫüñi Ḥaḳ bil ey **Niyāzī** kim Pīr yüzindendür Ḥaḳ hidāyātı	Gazel/12 beyit		5+5=10	
24[a]	Niyāzī	Çün saña gönlüm mübtelā düşdi Derd ü ġam baña āşinā düşdi	Bu **Niyāzī**nüñ hīç vücūdında Ẕerre ḳomadı hep yaḳā düşdi	Gazel/8 beyit		5+5=10	
24[a]	Mıṣrī	Bir yüze dūş oldı göñlüm yüz biñ gezer dīvānesi Olmış cemāl-i şem‘inüñ ay-ile gün pervānesi	İki cihānda **Mıṣrī**ye devlet daḫi ‘izzet yeter Geldükçe yāruñ ṣunduġı gevherlerüñ her dānesi	Gazel/7 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
24[b]	Niyāzī	Ẕühdüñi ḳo ‘aşḳa düş ehl-i cinān itsün seni Pīr-i ‘aşḳa ḳulluḳ it cānāna cān itsün seni	Gel **Niyāzī**nüñ elinden bir ḳadeḥ nūş eyle kim Maḥv idüp nām u nişānuñ bī-nişān itsün seni	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
24[b]	Niyāzī	Dost illerinüñ menzili ki ‘āli görindi Derd-i dile dermān olan Elmalı görindi	Ḳāl ehlinüñ aḳvālini terk eyle **Niyāzī** Şimdengerü ḥāl ehlinüñ aḥvāli görindi	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	

25[a]	Niyāzī	Sāliküñ mürşidine ḫiẕmeti şāhāne gerek İşiġine ḳoya başın diye şāhā ne gerek	Ey **Niyāzī** bu yola kim gire ḳurbān ide cān ‘Iyd-i ekberdür aña vuṣlat-ı cānāne gerek	Gazel/7 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
25[a]	Niyāzī	Zihī kenz-i ḫafī ki k’andan gelür her var olur peydā Gehī ẓulmet ẓuhūr ider gehī envār olur peydā	Alan leẕẕātı birlikden ḫalāṣ olur ikilikden **Niyāzī** ḳanda baḳsa ol hemān dīdār olur peydā	Gazel/8 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
25[a]	Niyāzī	Bir kimse ‘aceb yoḳ mı ki bu sīnemi yaram Şerḥ idem aña ḫālümi sīnemdeki yaram	Derdsüzlere diken görinür gerçi **Niyāzī** Pervāneye od bülbüle dā’im gülzāram	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
25[b]	Eşrefoġlu Rūmī	Şol ki cān virmez bu yolda pes nice cānān diler Müdde´īdür ḳo anı kim dostı ol yalan diler	**Eşrefoġlu Rūmī** ‘aşḳa vireli hep varını Bī-murād olup yürür ne vaṣl u ne hicrān diler	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
25[b]	Eşrefoġlu Rūmī	Cāna cefā ḳıl yā vefā Senden hem ol ḫoş hem bu ḫoş Yā derdin gönder yā devā Senden hem ol ḫoş hem bu ḫoş	Gerek aġlat gerek güldür İster öldür ister dirgürdür **Eşrefoġlu** saña ḳuldur Senden hem ol ḫoş hem bu ḫoş	Koşma/4 dörtlük		4+4=8	
26[a]	Eşrefoġlu Rūmī	Dost yolına gidenlere diem nice gitmek gerek Kimler ile yoldāş olup kimleri terk itmek gerek	**Eşrefoġlı Rūmī** yārı sevenlerin budur kārı Ol dost içün aġuları sükker gibi yutmaḳ gerek	Gazel/6 beyit		8+8=16	
26[a]	Eşrefoġlu Rūmī	Yüregüme dost derdi urdı dürlü yāreler Hīç ṭabībler aña ḳılmaz ne devā ne çāreler	**Eşrefoġlu Rūmīye** ṣorar-isen dost ḳandadur Diye yir gök ‘arş u kürsī ṭopṭolu areler	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
26[a]	Eşrefoġlu Rūmī	Ey göñül bir derde düş kim anda dermān gizlüdür Gel ḳarış bir ḳaṭreye kim anda ‘ummān gizlüdür	Gör bu **Eşrefoġlı Rūmī** baḥr-ı ‘aşḳa neyledi Cān u başun terk idüp cānında cānān gizlüdür	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
26[b]	Eşrefoġlu Rūmī	Ben dost hevāsına düşdüm ġayrı hevā neme gerek Başumda dost sevdāsı var ġayrı sevdā neme gerek	Ben **Eşrefoġlı Rūmī**yem ben bāḳiyem ḳadīmem Ben ol murġ-ı lāhūtiyem arż u semā neme gerek	Gazel/8 beyit		8+8=16	
26[b]	Eşrefoġlu Rūmī	Düşeli bu ‘aşḳuñ cānum iline Beni düşürdi bu ḫalḳun diline	**Eşrefoğlu Rūmī**nüñ ismi resmi Kül olup ṣavruldı ‘aşḳ yeline	Gazel/6 beyit		?	

27[a]	Eşrefoġlu Rūmī	Göñül dostuñ cemālüñ āyīnesidür Göñül kim pas ola Ḥaḳḳuñ nesidür	Bu kemter **Eşrefoġlu Rūmī** göñli Ṣınıḳ mecrūḥ hem vīrānesidür	Gazel/7 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
27[b]	Yūnus	Mü'minüñ ḳalbüñ yuyup arıdan Lā ilāhe illāllāhdur yā nedür Der idüp cehemmem odın aradan Lā ilahe illāllāhdır ya nedür	**Yūnus** eydür cümleden Allāh ulu Farż-ile sünneti ṭutandur ḳulı Cennetün üst eşiginde yazılu Lā ilāhe illāllāhdur yā nedür	İlahi/6 dörtlük		11'li hece	
28[a]	-	'Aşḳuñ odı cigerümi yaḳa geldi yaka gider Ġarīb göñlüm bu sevdāyı çeke geldi çeke gider	-	Gazel/4 beyit		8+8=16	Şiirin makta beyiti yazıl-mamıştır. Fakat şiirin Eşrefoğlu Rumi-'ye ait olduğu tespit edilmiştir.
28[a]	Yūnus	'Aşḳuñ dadı göñülde hīç göñlümde 'ömrümde Muḥammedi seyrümde ġāyet göresüm geldi	Müştāḳum cemāline irgör hem viṣāline Luṭf it **Yūnus** bendene ġāyet göresüm geldi	Gazel/5 beyit		7+7=14	
28[a]	Eşrefoġlu Rūmī	Bir ben degül seni seven cümle 'ālemler sevici Yüz biñ olur her gūşede yoluña cān baş verici	**Eşrefoġlu Rūmī** gibi şöyle bir mücrim eksikli ḳul Arasalar bulunmaya nefs hevāsın ḳorıcı	Gazel/9 beyit		8+8=16	
28[b]	-	Nideyüm ṣabr idebilsem dil ü cān oda yanar Velī āh eyler-isem kevn ü mekān oda yanar	-	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	Şiirin makta be-yiti yazılmamıştır . Fakat şiirin Eşrefoğlu Rumi-'ye ait olduğu tespit edilmiştir.
29[a]	Eşrefoġlu Rūmī	Cemī'-i enbiyālardan Muḥammed cümlenüñ şāhı Yüzi nūrından almışlar felekler şems-ile māhı	Bu **Eşrefoğlı Rūmī**nüñ günāhı çoḳ durur ġāyet Şefā'at ḳıl yā Muḥammed yüzüñ şems ü ḳamer māhı	Gazel/6 beyit		8+8=16	
29[a]	Fażlī	Vire mi derde ṣanem derdine dermān vire mi Vaḳtidür dem-be-dem artar yüregümün vire mi	**Fażlī** sen māhı dilersen yüzini dergeha ṭut Ḥāşā ki maḥrūm ḳoya çoḳdur Allāhuñ keremi	Gazel/6 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

29[b]	Rāmiz	Nevā yoḳ bezm-i ġurbetde fiġān-ı āhdan ġayrı Kime dem-sāz olursın nāle-i cāngāhdan ġayrı Ne hem-dem var ne sāḳī bir dil-i güm-rāhdan ġayrı Ḫaṭ-ı sāġarda yazmaz ḫayf-ile eyvāhdan ġayrı Sefer itsem refīḳ olmaz ġubār-ı rāhdan ġayrı Ḳarār itsem yirüm yoḳ bezm-i şīvengāhdan ġayrı Bezimde lāle yoḳ dāġ-ı dil-i āgāhdan ġayrı Gül-i ümmīd virmez būy ye's-i cāhdan ġayrı Ṣorar yoḳ ḫātırum ḥüzn ü ġam u cāngāhdan ġayrı Tesellī-baḫş olur yoḳ ṭāli'-i bed-ḫˇāhdan ġayrı Ġarībüm bī-kesüm yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı	Göñül oldıysada mıṣdāḳ-ı ḳul-ı esrefū yā Rab Teraḥḥum ḳıl bi-ḥaḳḳ-ı āyet-i lā-taḳneṭū yā Rab Derūnum gülşen-i ṣıdḳ u ṣafā ḳıl sū-be-sū yā Rab Gül-i 'irfānumı itme esīr-i reng ü bū yā Rab 'Alāyıḳ nüktesinden ḳalbüm eyle şüst u şū yā Rab Ḳoma ālūde-i çirk-āb-ı aġvā-yı 'adū yā Rab Olupdur dāġ-ı ġurbet nā-peẕīrā-yı rüfū yā Rab Yetişdür merhem-i kāfūr-ı ṣubḥ-ı ārzū yā Rab Bu **Rāmiz** bendeñi itdürme ġayra ser-fürū yā Rab Der-i luṭfuñda döksün eşk çeşm-i āb-ı rū yā Rab Ġarībüm bī-kesüm yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı	Terci-bend/5 bend		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
30[b]	Nābī	Bir devlet içün çarḫa temennādan uṣanduḳ Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ	**Nābī** ile ol āfetüñ aḥvālini naḳl it Efsāne-i Mecnūn ile Leylādan uṣanduḳ	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
30[b]	Maḳālī	Dil ḫānesin ġam-ı ruḫ-ı cānān açar ḳapar Ḫalvet-serāy-ı ḫāṣını sulṭān açar ḳapar	Naẕmuñ **Maḳālī** ḳomadı raġbet cevāhire Ṣarrāf-ı dehr bir ḳurı dükkān açar ḳapar	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
31[a]	Cāvīd	Tāzelendi ġam-ile sīnede sinede derd-i kühenüm Ṭāḳatüm ḳalamadı aḥvālümi ifşāya benüm Açamam 'ālem-i ḫayretdeyüm aṣlā dehenüm Rāżıyum her ne ḳılursa baña serv-i semenüm Tīġ-ı cevr-ile ṣad-pāre ḳılursa bedenüm	Mest-i 'aşḳum ġam-ı cānāne virmem felege Ḫalet-i şīve-i mestāneyi virmem felege **Cāvīd**üm gerdiş-i peymāneyi virmem felege Şem'īyüm gūşe-i meyḫāneyi virmem felege Gülşen-i bāġ-ı cinândan baña yegdür vaṭanum	Tahmis/5 bend		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
31[b]	Bāḳī	'Aceb ol şāh-ı ẕālim 'āşıḳuñ ḫūnına ḳanmaz mı Bu deñlü nāle bir gün aña te's,īr ide ṣanmaz mı Ḳıyāmet yoḳ midür āyā ki yā ḥaşre inanmaz mı Beni cāndan uṣandurdı cefādan yār uṣanmaz mı Felekler yandı āhumdan murādum şem'i yanmaz mı	Ḳulın **Bāḳī** şeker-ḫādur lebüñ vaṣfında gūyādur Ġarīb-i deşt-peymādur gedā-yı bī-ser ü pādur İşi seyr ü temāşādur ser-i kūyında ġavġādur **Fużūlī** rind ü şeydādur hemīşe ḫalḳa rüsvādur Ṣorunuz bu ne sevdādur bu sevdādan uṣanmaz mı	Tahmis/7 bend		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	Bu şiir Mānī'ye aittir.
32[a]	Fuzūlī	Baña hicrān belāsı hep bu çarḫ-ı bī-vefānuñdur Şefā'at merḥamet şefḳat Resūl-i Kibriyānuñdur 'Aṭa vü luṭf ü baḫşiş Ḫālıḳ-ı kevn ü mekānuñdur Dilā bī-hūde ṣanma sen bu söz bir nüktedānuñdur Erenlerden ümīdin kesme himmet evliyānuñdur Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānuñdur	**Fużūlī** aldanup ḳalma cihānın 'izz ü cāhında Bilürsün çün vefā yoḳdur dilā devlet külāhında Yüri ālūde-dāmān ol muḥabbet ḫāk-rāhında Murāda irmek istersen bu 'ālem tekyegāhında Erenlerden ümīdin kesme himmet evliyānuñdur Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānuñdur	Müseddes/5 bend		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

32[b]	Fażıl	Raḥm ider yoḳ baña hīç nālelerümden ġayrı Hīç bir aġlar bulamam çeşm-i terümden ġayrı Hem-demüm yoḳ baña āh-ı şererümden gayrı Beni yoḳlar bulınur mı kederümden gayrı Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı Bir acır mı bulınur yārelerümden ġayrı	Ne arar var ne ṣorar ḥāl-i dil-i nāṣādı Herkesüñ şimdi vefāsuzluḳ olup mu‘atābı Kimseye **Fażıl** işiddüremeden feryādı Ḳalmış ‘ālemde hemān merḥametüñ bir adı Bir yanar yoḳ benüm için cigerümden ġayrı Bir acır mı bulınur yārelerümden ġayrı	Müseddes/5 bend		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
33[a]	Fużūlī	Dün sāye ṣaldı başuma bir serv-i ser-bülend Kim ḳaddi dil-rübā idi reftārı dil-pesend Güftāra geldi nā-geh açup lā‘l-i nūş-ḫand Bir piste gördüm anda döker rīze rīze ḳand Ṣordum meger bu dürc ü dehendür didüm didi Yoḳ yoḳ devā-yi derd-i nihānuñ durur senüñ	Dün ṣubḥ-dem ki lāle vü nesrīn ṣalup niḳāb Ṣebneb nis,ārın itdi güneş lü’lü’-i ḫoş-āb Gülzāra çıḳdı seyr ile ol reşk-i āfitāb Gül çehresinden açdı ṣabā perde-i ḥicāb Lü’lü’ mi yoḳsa dürr-i ‘Adendür didüm didi Epsem **Fużūlī** eşk-i revānuñ durur senüñ	Müseddes/7 bend		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
33[b]	‘İffet	Tīr-i ġamzeñ maḥrem-i rāz-ı nihānumdur benüm Sīnem içre ṣaḳlarum gūyā ki cānumdur benüm	Baḳ ne ‘Īsā-vaḳt olurdum ol şeh-i ‘ālem dise ‘**İffet**-i siḥr-āferīn mu‘ciz-beyānumdur benüm	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
34[a]	Ṣābit	Efendi faṣl-ı bahār oldı lālezāra buyur Nigāh-ı luṭf ile nergislere neẕẕāra buyur	Efendi **Ṣābit-i** pür-cürm kendi bendeñdür Ne ḫiẕmetüñ var ise ol günāhkāra buyur	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
34[a]	Rıf‘at	Ol ḳaşı kemān atdı hemān tīr-i nigāhı ‘Uṣṣāḳ aña ṭutdı siper sīne-i āhı	**Rıf‘at** ṭutagör dāmen-ı dildārı dürüstsen Ferdāya bıraḳ silsile-i mihr-ile māhı	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
34[b]	Nā’ilī	Hevā-yı ‘aşḳa uyup kūy-ı yāra dek giderüz Nesīm-i ṣubḥa refīḳüz bahāra dek giderüz	Felek girerse kef-i **Nā’ilī**ye dāmānuñ Senüñle maḥkeme-i Girdgāra dek giderüz	Gazel/6 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
34[b]	Naḥīfī	Ḳanda varsa ‘āṣıḳ-ı bī-çāre cānānın arar Derd-ile bīmār olan elbetde dermānın arar	Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl Bir gün ol āfet **Naḥīfī**-i süḫandānın arar	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
35[a]	Fużūlī	Tā cünün raḫtın geyüp ṭutdum fenā mülkin vaṭan Ehl-i tecrīdem ḳabūl itmem ḳabā vü pīrehen Her ḳabā vü pīrehen giysem mis,āl-i ġonce men Ger senüñçün ḳılmasam çāk ey gül-i nāzük beden Gūrum olsun ol ḳabā egnümde pīrāhen kefen	Ḫ‘āh sincāb eylesün ferşin **Fużūlī** ḫ‘āh kül Hecr-ara muṭlaḳ yuḳu görmez göz eylenmez göñül Yāsuz ‘aşḳ ehlinüñ dinlenmegi mümkin degül Nice dinlensün **Ḥabībī** sensüz ey endāmı gül Çün batar cismündeki her tükeñ olmış bir diken	Tahmis/5 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

35[b]	Fużūlī	Perīşān ḥālüñ oldum şormaduñ ḥāl-i perīşānum Ġamından derde düşdüm ḳılmaduñ tedbīr-i dermānum Ne dirsen rūzigārum böyle geçsün mi güzel ḫānum Gözüm cānum efendüm sevdügüm devletlü sulṭānum	**Fużūlī** şīve-i iḥsānuñ ister bir gedāyuñdur Dirildükçe seg-i kūyuñ ölende ḫāk-ı pāyuñdur Gerek öldür gerek ḳo ḥükm ḥükmüñ re'y-i re'yuñdur Gözüm cānum efendüm sevdügüm devletlü sulṭānum	Murabba/6 bend		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
36[a]	Fużūlī	Ḥāşılum berḳ-ı ḥavādisden melāmet dağıdur Mesnedüm kūy-ı meẕelletde fenā ṭopraġıdur Zār gönlüm tende zindān-ı belā dutsaġıdur Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çağıdur	Gör **Fużūlī**nüñ ruḫ-ı zerdinde eşk-i ālini Perde-i idbār ṭutmış şūret-i iḳbālini Derd-mendüñdür 'ināyetler idüp ṣor ḥālini Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çağıdur	Murabba/7 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
36[b]	Bāḳī	Başlar kesilür zülf-i perīşānın ucından Ḳanlar dökilür ġamze-i bürrānuñ ucından	Murg-ı dil-i **Bāḳī**yi görüñ fāhte-āsā Efġān ider ol serv-i ḫırāmānuñ ucından	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – + / + – –	
36[b]	Kāmi	Ey ḫaṭṭ-ı fitne 'ārıż-ı yāri yürür misin Bir şem'ümüz var anı daḫi söndürür misin	Reftār-ı yār ṭavr-ı ḥaḳīḳatde **Kāmiyā** Semt-i mecāza daḫi sen bilmem yürür misin	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
37[a]	Fehīm	Ẕerre-veş ser-geştesiyem bir şehin k'itse ḥicāb Māhdan eyler niḳābın sāye-bānın āfitab Gāh ider pinhān nigehle 'āşıḳın mest ü ḫarāb Geh teġaffül-ile ider erbāb-ı dilden ictināb Neşve-i ḫayretle pür olmış dil-i pür-ıżṭırāb Nice itsün böyle bir fettāna tevcīh-i ḫiṭāb Göz ucıyla 'āşıḳa gāh luṭf ider gāhī 'itāb Bir su'āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḫāżır-cevāb	Oldı çün nāz-ile ol şūḫ-ı cihānum cilve-ger Çeşmi sermest-i mey-i 'işve kirişme pür-ḫaṭar Ẕevḳ-i nāzından niyāz oldı zebānum ser-be-ser Ben niyāz itsem o nāz eyler ṣanurdum bi-ḫaber Rūḫ-ı Nef'īden **Fehīm** aldum ḫaber didi eger 'Āşıḳ-iseñ el-ḥaẕer ḥüsnine ḫāmūş it naẕar Göz ucıyla 'āşıḳa geh luṭf ider gāhī 'itāb Bir su'āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḫāżır-cevāb	Terci-bend/7 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
38[a]	Nef'ī	Leẕẕet-i vuṣlat içün firḳat-i yārı çekemem Ṣoḥbet-i bāde içün renc-i ḫumārı çekemem	Cāna minnet ne çekersem çekerüm ey **Nef'ī** Leẕẕet-i vuṣlat içün firḳat-i yārı çekemem	Gazel/7 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
38[b]	İlhāmī	Rūz u şeb dīdelerüm derdüñ-ile ḳan aġlar Vāḳıf olan benüm esrāruma her an aġlar	Derd-ile rūyuña baḳduḳça senüñ **İlhāmī** Gerçi ḫandān olur ammā cigeri ḳan aġlar	Gazel/7 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
38[b]	Ḫandī	Ḥālüme ḳan aġlayan raḥmümdür ancaḳ benüm Kimse açmaz benümçün dostlar[um] illā tenüm	Ben şehīd-i 'aşḳ **Ḫandī** defn iderse dostlar[um] Ḳana boyanmış müheyyā bir kefen pirāhenum	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

39[a]	Faṣīḥ	Ey perī-ruḫsār bilmem ülfetüñ kimlerledür Hīç görinmezsin ʿaceb ünsiyyetüñ kimlerlerdür	Hīç seni cemʿiyyet-i erbāb-ı dilde görmezüz Ey **Faṣīḥ**-i zār şimdi ṣoḥbetüñ kimlerledür	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
39[a]	Nedīm	ʿĀḳıbet göñlüm esīr itdüñ o gīsūlarla sen Hey ne cādūsun ki āteş baġladuñ mūlarla sen	Bü'l-ʿaceb ʿayyār-ı efsūn-gersin ey kilk-i **Nedīm** Çoḳ ṭabīʿat ser-ḫoş eylersin bu dārūlarla sen	Gazel/9 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
39[b]	Nefʿī	Çekdügüm derdi ne hem-ḫᵛāne ne hem-rāh bilür ʿĀşıḳum ḥāl-i dil-i zārumı Allāh bilür	Böyle dilber ne belādur başına ey **Nefʿī** Her nigāhını ḳażā āfet-i cāngāh bilür	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
39[b]	Zekā'ī	Āfitāba baḳamam ḫāṭıruma yār gelür Māha noḳṣān irer ol gice ki dildār gelür	Olur elbetde **Zekā'ī** bize Allāh muʿīn Bu tesellī dil-i maḥzūnuma her bār gelür	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
40[a]	Rūḥī	Çāk ḳıl sīneñi kim māh-ı Muḥarremdür bu Ey göñül āh u fiġān itdüm mātemdür bu	Bedenüñ dāġ-ı siyehlerle siyeh-pūş eyle **Rūḥiyā** ḳaralara gir dem-i mātemdür bu	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / – –	
40[a]	Rūḥī	Cemāl-i yāruñ eger görmesen tecellāsın Maḳām-ı ʿaşḳda Mūsā isende aʿmāsın	Belā-yı firḳat-ile **Rūḥī** ḫāk olup gidiyor Zamānenüñ görüñ ehl-i dile taʿaddāsın	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
40[a]	Rūḥī	Ḳaçma cevlān-ı muḥabbetden göñül cevlāna gel Başını ṭop eyle ehl-i ʿaşḳ iseñ meydāna gel	Nīze-i ʿirfān elinden ḳoymasın ṭabʿ ise rām Naẓm meydānı senüñdür **Rūḥiyā** merdāna gel	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
40[b]	Fā'iḳ	Ḳış mevsiminde bulmasa ḳarsaḳ Murʿaş gibi ten ditrerdi saḳ saḳ	Faṣl-ı bahāruñ ẕevḳini sürsek Gülzāra **Fā'iḳ** ṣu gibi aḳsaḳ	Gazel/9 beyit		– – + – – / – – + – –	
41[a]	Nefʿī	Çekemem derd-i firāḳuñ meded ey māh meded Görmedüm bunculayın bir ġam-ı cāngāh meded	Ḥāl pek müşkül eger itmez ise ey **Nefʿī** ʿAşḳ rāhında saña ḥażret-i Allāh meded	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
41[a]	Nefʿī	Bend oldı görince o şehüñ zülf-i dütāsın Āḫir yelerek bād-ı ṣabā buldı belāsın	Mānendi mi var **Nefʿī**-i pākīze kelāmuñ Bir kimsede gördüñ mi daḫi ṭarz-ı edāsın	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
41[a]	Rūḥī	Kimi mestāne seḥer yār-ile gülşende yatur Kimi derd ü ġam-ı hicrān-ile külḫanda yatur	Ḫāk u ḫūn içre yatur derd ü ġamuñla **Rūḥī** Yād idüp anı dimezsin ki ʿaceb ḳanda yatur	Gazel/6 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

41[b]	Seyfī	Bi-ḥamdillāh ki İslāma delīlüm Muṣṭafā geldi Emīrüm rehberüm şāhum ‘Aliyye’l-Murtażā geldi	Sözüñ **Seyfī** ilāhīdür cevābın nuṭḳ-ı şāhīdur Ḥaḳīḳat burc-ı māhīdür bu yolda bī-riyā geldi	Gazel/11 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
42[a]	Es‘ad	Şanmañ bizi kim beste-dil-i nefs-i ġavīyüz Ḫāk-i ḳadem-i āl-i ‘abā Muṣṭafavīyüz Ne ḫavf-ı emīrān bilürüz ne bedevīyüz Rāżī-şüde-i ḥükm-i ḳażā Murtażāvīyüz İḳrārımuza ser virirüz ‘ahde ḳavīyüz Biz şāh-ı velāyet ḳuluyuz hem ‘Alevīyüz	Yoḳdur bizi tekdīre ḫavāricde liyāḳat Ednāmuz ider ‘ālemi pür-lerze-i dehşet Ammā nideyim böyle imiş ḥükm-i meşiyyet Cān baş fedā eylemek **Es‘ad** ne sa‘ādet İḳrārımuza ser virirüz ‘ahde ḳavīyüz Biz şāh-ı velāyet ḳuluyuz hem ‘Alevīyüz	Müseddes/5 bend		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
42[b]	Rūḥī	Dilde derd-i ‘aşḳı pinhān eylemek dermān degül Ġayrıdan pinhān idersüñ yāra ḫod pinhān degül	Dest-būsından ġaraż bilsem nedür men‘ itdügüñ Ġālibā **Rūḥī**-i ṣeydā ḳābil-i iḥsān degül	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
42[b]	Rūḥī	Yā semendür ḫaddi yā gül ikiden ḫālī degül Zülfi şebbūdur ya sünbül ikiden ḫālī degül	Va‘de-i luṭf eylemiş dün **Rūḥī**-i ‘uryāna çarḫ Yā ‘abādur luṭfi yā çul ikiden ḫālī degül	Gazel/8 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
43[a]	Rūḥī	Saña zāhid eger dirse şarāb-ı dil-güşādan geç Şarāb-ı dil-güşādan geçme ey dil gel riyādan geç	Beḳā bezmindedür **Rūḥī** ṣafā-yı bāde-i cennet İrişmekse ġaraż ol ẕevḳe bu bezm-i fenādan geç	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
43[b]	Peyāmī	‘Āşıḳ ol varını bir yār-ı gül-endāma degiş Ṭālib ol gevher-i ‘aḳlı ġam-ı aşnāma degiş Dimezem ẕevḳini var miḥnet-i eyyāma degiş Ṣūfī tesbīh-i riyāyı mey-i gül-fāma degiş Ḫırḳa-i zühd ü riyāyı çıḳarup cāma degiş	Ey **Peyāmī** yüri ol ṭālib-ı aġrāz-ı beḳā Ṣabr ḳıl cānına kār eyler-ise renc ü ‘anā Gör nedür ṣānī-i selmān ẕahīr-i şu‘arā Ẕevḳ-i bākī bulayum dirseñ eger **Āzeriyā** ‘Ālemüñ ẕevḳ u ṣafāsın ġam u ālāma degiş	Tahmis/5 bend		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
43[b]	Ḫayretī	‘Āşıḳ-ı dīdāruñam dīdār ḫaḳḳıçün begüm Nūr-ı pāk-ı Aḥmed-i muḫtar ḫaḳḳıçün begüm	**Ḫayretī** abdālı ḳılma ḫ^{v}ān-ı vaṣluñdan ıraġ Tekye-i Ḫaḳda olan esrār ḫaḳḳıçün begüm	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
44[a]	Meşāmī	Cefā vü mihrüñ ol cānān birin bilür birin bilmez Ġam u şāduñ dil-i nādān birin bilür birin bilmez	Ḫabīb ile raḳīb aḥvālini ṣormak **Meşāmī**den O bir dīvānedür yārān birin bilür birin bilmez	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
44[a]	Bāḳī	Eyledi müjde-i gül bülbüli şād u ḫurrem Ġoncanuñ yüzi açıldı güle düşdi şebnem	Ābdār olsa nola mīve-i şi‘r-i **Bāḳī** Urmadı kimse bu bāġ içre daḫi böyle ḳalem	Gazel/7 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

44[b]	Rāġıb	Neden ey gönül bu ḥayret neden āh u vāha ruḥṣat Meger eylemiş bir āfet seni vaḳf-ı derd-i ḥasret	Ne ḥayāl-i Ṣā'ib ister ne kemāl-i Ṭālib ister Bu ki ṭab'-ı **Rāġıb** ister vire ḥüsn ü zīn ü zīnet	Gazel/9 beyit		+ + – + – / + – – / + + – + – / + + –	
45[a]	Bāḳī	Müje ḥaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf Gūyiyā cenge durur nīze-güẕerān ṣaf ṣaf	Ḳadrini seng-i muṣallāda bilüp ey **Bāḳī** Ṭurup el bağlayalar ḳarşuna yārān ṣaf ṣaf	Gazel/9 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
45[a]	Rūḥī	Göñül māh-ı Muḥarremdür ḳanı feryād u efġānuñ Niçün virmez cihānı seyle eşk-i çeşm-i giryānuñ	Yeter ḳan aġla **Rūḥī** Kerbelāyı ġarḳ-ı ḫūn itdüñ Gider seyle mezārı ḳorḳarum şāh-ı şehīdānuñ	Gazel/8 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
45[b]	Nef'ī	'Ārif ol ehl-i dil ü rind-i ḳalendermeşreb ol Ne müselmān-ı ḳavī ne mülḥid-i bī-meẕheb ol	Ḥıżra minnet çekme var ṣonra dil-i **Nef'ī** gibi Lü'lü'-i āb-ı ḥayāt-ı feyż-ile leb-ber-leb ol	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
45[b]	Fużūlī	Ey kemān-ebrū şehīd-i nāvek-i müjgānuñam Bulmışam feyż-i naẕar senden senüñ ḳurbānuñam	Ey **Fużūlī** āteş-i āh-ile yandurdın beni Ġālibā ṣanduñ ki şem'-i kulbe-i aḥzānuñam	Gazel/10 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
46[a]	Nihānī	Bir kimse 'aceb yoḳ mı benüm sīnemi yara Sīnemde olan yārelerüm şerḥ ide yāra	Gel ʾār ile nāmūsuñı terk eyle **Nihānī** Pes 'āşıḳ olan baḳmaz imiş nāmūs u ʾāra	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
46[b]	Bāḳī	Göñül dāġ-ı ġamuñla sīnede bir şem' uyandurmış Çerāġ-ı 'aşḳa bir ġarrā ḳızıl altunı yandurmış	Bu gün **Bāḳī**ye ol āfet viṣālüñ va'deler ḳılmış Yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandurmış	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
46[b]	Fāżıl	Seyr-i gülzāre buyur serv-i revānum ṣıḳ ṣıḳ Bülbülüñ 'aḳlına gül beñzine vir çālıḳlıḳ	Öyle zūr eyledi endīşe-i saḫn **Fāżıl** Aġlayup câme-i bī-çāre çaġırdı vıḳ vıḳ	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
47[a]	Nedīm	Zülf ü külāhı virdi ḫalel Maġrib-i Fasa Çeşm-i kebūdı ṣaldı aḳın mülk-i Çerkese	Ebrūlar üstine dökülüp kāküli **Nedīm** Taṣvīr-i Çīni yazmış o ṭāk-ı muḳarnese	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
47[a]	Fıṭnat	Güller ḳızarur şerm-ile ol ġonce gülince Sünbül ḫam olur reşk ile kākül bükülince	Cān virmek ise ḳaṣduñ eger 'aşḳ-ile **Fıṭnat** Ḫāk-i der-i dildārdan ayrılma ölince	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
47[a]	Nābī	Yāra açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek	Yār söyletdi baña bu ġazeli ey **Nābī** Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

47[b]	Murād	A‘samtü ilā Allāh hüve’l-ḥaḳḳı celīl Ferd ṣamaedün ḳādir Allāhu cemīl	Ḥāṣā ki **Murād** ġayrıya meyl eyleye senden Ḳalbi leke mine’l-mehd ile’l-laḥdi yemīl	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
47[b]	Ḥasbī	Fevvaḍtu ile’llāhi hüve’r-Rabbi celīl Ḥatta eḥadün ḳādirün ile’l-faṣli cemīl	Bu naẓm şehe nice naẓīre diye **Ḥasbī** Fi’l-ḥüzni meḍā’l-‘ömri hüve’l-āne ‘alīl	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
48[a]	İbn-i Neccār	Lebüñ vaṣfında sulṭānum dehān ‘āṣıḳ zebān ‘āṣıḳ Saña ey mihr-i tābānum zemîn ‘āṣıḳ zamān ‘āṣıḳ	Eyā suṭān-ı maḥbûbān buyur erbāb-ı ‘aṣḳ içre Disünler **İbn-i Neccār**a budur ibn-i fılān ‘āṣıḳ	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
48[a]	Merkezī	Eyā ‘ālemlerüñ şāhı tecellī ḳıl tesellī ḳıl Göñüller burcınuñ māhı tecellī ḳıl tesellī ḳıl	Bu **Merkezī** ḳuluñ cāndan yine ister seni senden Açup ḥüsnüñ niḳābından tecellī ḳıl tesellī ḳıl	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
48[b]	Sezāyī	Tennūr-ı dile od yaḳup āh-ı şererümden Bir özge kebāb ma-ḥażır itdüm cigerümden	Dil-beste-i zülf-i siyehem yine **Sezāyī** Sevdā-yı cünün gitmedi bir laḥẓa serümden	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
48[b]	Şeyh Cemāl	Tā ezelden sen benimle ‘ahd- peymān eyledüñ Gösterüp ol ḫūb-ı cemālin yā ne pinhān eyledüñ	**Şeyh Cemāl**üñ aġlamakdan gözlerinden ḳan gelür Yiri gögi ‘arş u kürsī dusta seyrān eyledüñ	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
48[b]		Sikender-seyr isende sedd-i nuṭḳ it pīş-i kāmilde Felāṭūn-ı ḥaḳīḳat bine naḳl-ı mācerā olmaz		Müfred		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	Bu müfred beyit Fennî Mehmet’e aittir.
49[a]	Naḳşī	Merḥabā ey şu‘le-i āyīne-i sırr-ı Ḥudā Merḥabā ey şāhid-i dīdār-ı maḳṣūd’ül-verā Merḥabā ey maẓhar-ı sırr-ı Cenāb-ı Kibriyā Merḥabā ey nām-ı pākündür Muḥammed Muṣṭafā	**Naḳşī** ġam-ḫ[v]āreñi ser-defter-i ‘uşşāḳ ḳıl Āsitānuñda cemālin şem‘ine müştāḳ ḳıl Sırrını göster viṣālin bezmine ilḥāḳ ḳıl Merḥabā ey a‘lem-i esrār-ı ġayb-ı māverā	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
49[a]	Naẓīm	Āfitāb-ı ṣubḥ-ı *mā evhā* ḥabīb-i Kibriyā Māhtāb-ı şām-ı *ev ednā* ḥabīb-i Kibriyā	Umarum ma‘ẕūr ola evżā‘-ı küstā-ḫānesi Baḳma noḳṣān-ı **Naẓīm**a yā habīb-i Kibriyā	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
49[b]	Naḫīfī	Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyüm yā Resūlullāh Dil-i āzürde-i ḫār-ı cefāyüm yā Resūlullāh	Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı **Naḫīfī**yüm ḳapuñda bir gedāyüm yā Resūlullāh	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

49[b]	Ḥaḳḳı	Ey padişāh-ı zü'l-kerem luṭf eyle bu bī-çāreye Cūduñ yanında ḳaṭreyem feyż eyle bu āvāreye	Yā Rab be-dermān-ı ḥabīb 'aşḳuñ dile eyle ṭabīb Dir **Ḥaḳḳı** taḳvā ḳıl naṣīb bu nefsümüz emmāreye	Gazel/4 beyit		– – + – / – – + – / – – + –/ – – + –	
49[b]	Süleymān	Yandum yaḳıldum ben nār-ı 'aşḳa 'Andelīb olda gülzār-ı 'aşḳa	Nice Süleymān geldi cihāna Ben **Süleymān**um serdār-ı 'aşḳa	Gazel/6 beyit		5+5=10	
50[a]	Sezāyī	Ey şehīd-i Kerbelāya aġlayan Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün Āteş-i ḥasretle sīne ṭaġlayan Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün	Ey **Sezāyī** bilmiş ol şāh-ı Ḥüseyn Cümleye sevmekdür anı farż-ı 'ayn Şeksüz ehlullāha oldı nūr-ı 'ayn Aġla mātemdür Muḥarremdür bugün	Murabba/6 bend		– + – – / – + – – / – + –	
50[b]	Naṣūhī	Eyliyen ʾuṣṣāḳ-ı şeydā dā'imā Ṭal'atuñdur yā Resūlullāh senüñ Derile āh itdüren ṣubḥ u mesā Ḥasretüñdür yā Resūlullāh senüñ	Ey şefī'u'l-müẕnibīn nūr-ı eḥad Bāġ-ı luṭfuñdan kerem ḳıl itme red Bir ġarībüñdür **Naṣūhī** ḳıl meded Ümmetüñdür yā Resūlullāh senüñ	Murabba/4 bend		– + – – / – + – – / – + –	
51[a]	Ḥaḳḳı	Her nefesde bir tecellī-i Ḥudā ister göñül Kendüye bu ġurbet içre āşinā ister göñül	**Ḥaḳḳıyā** maḥrem bulınmaz rāz-ı 'aşḳa bu zamān Ḥalḳ-ı 'ālemden anuñçün iḫtifā ister göñül	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
51[a]	Hüdāyī	Behey bülbül nedür feryād var eyle Ḥaḳdan istimdād Ḥudāyı yād it olma yād ḳul ol kim olasın āẕād	**Hüdāyī** yalvar Allāha yüz ur ol 'ālī dergāha İren bir ḳalb-i āgāha bulur maṭlūba isti'dād	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – –/ + – – –/ + – – –	
51[a]	Maḥvī	Derd-mendüm mücrimüm dermāna geldüm ya Resūl Sā'ilem muḥtacınum iḥsāna geldüm yā Resūl	İtme **Maḥvī** bendeñi red ey şefā'at menba'i Sen gibi iḥsānı çok sulṭāna geldüm yā Resūl	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
51[b]	Ḥaḳḳı	Düşdi cāna 'āḳibet sevdā-yı 'aşḳ Eyledi şeydā beni Leylā-yı 'aşḳ	Gözlerüm yaşı ḳo aḳsun **Ḥaḳḳıyā** Böyle olur lü'lü-yı lālā-yı 'aşḳ	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + –	
52[a]	Fu'ādī	Şāh-ı Ḥüseynüñ firḳatine aġlıyan gelsün beri Āh u vāh idüp dem-ā-dem iñliyen gelsün beri	Hem Muḥammed meclisinde çāryār ile bile Ey **Fu'ādī** ḥālle irşād olan gelsün beri	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
52[a]	Nūrī	'Aşḳuñ a cānum tendedür tende Dil a sulṭānum sendedür sende	**Nūrī** ol ṣādıḳ 'aşḳ-ile yanıḳ Dā'imā 'āşıḳ zindedür zinde	Gazel/6 beyit		5+5=10	

52[a]	Naḳşī	Maḳṣadı ‘āşıḳlaruñ Menzili cānān olur İsmini yād eyleseñ Vālih ü ḥayrān olur	**Naḳşī**-i ‘āşıḳ saña ‘Aşḳ ḫaberin vir aña Menḳıbe-i evliyā Reşk-i gülistān olur	İlahi/7 dörtlük		– + – – / – + –	
52[b]	Şerīf	Hevā-yı nefs-i emmārumla hergiz ma‘ṣiyet kāram Düşüp [zek ü] hevāya mübtelā-i bend-i aġyāram Ḫatā vü cürm-ile ālūdeyem noḳṣān ile yāram Esirge ben günehkāra didüñ yā Rab ġaffāram Ṭururken bāb-ı iḥsānun kimün ḳapusına varam	**Şerīf**e ṭā‘at-ı tevfīḳüñi yā Rab redīf eyle Me‘āṣīden beni bi‘āt idüp dā’im ‘afīf eyle Küdürāt-ı sivādan ḫāne-i ḳalbüm naẓīf eyle Esirge ben günehkāra didün yā Rab ġaffāram Ṭururken bāb-ı iḥsānun kimün ḳapusına varam	Müseddes/5 bend		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
53[a]	Vāṣıf	Neyledi gör baña ol māh-ı mehi Ṭāġa düşürdi bu dil-i vālihi Geşt iderüm ‘aşḳ-ile deşt-i rehi Nāle vü efġānumı şanma tehi Āh minel-‘aşḳı ve ḥālātihī Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī Mā naẓara’l-‘aynü ila ġayriküm Uḳsimu billāhi ve āyātihi	Düşdi göñül Vāṣıf o meh-ṭal‘ata Neyleyeyüm irmez elüm vuṣlata Ṣabr olınur mı bu ḳadar ḥasrete Felek dili ṣaldı yem-i firḳata Āh minel-‘aşḳı ve ḥālātihī Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī Mā naẓara’l-‘aynü ila ġayriküm Uḳsimu billāhi ve āyātihī Āh o sertīz-i ġamzenden āh Bir bakışın ḥālümi ḳıldı tebāh	Terci-bend/ 15 bend		– + + – / – + + – / – + –	
54[b]	Fehīm	Ey nigāh-ı ġażabı mest-i mey-i naḫvet-i nāz Ġamzesi sāḳi-i cām-ı ecel-i ehl-i niyāz Ey fürūġ-ı ruḫ-ı ḫoy-gerdesi ḫūrşīd-güdāz Ey leb-i nādire gül-berg-i gül-i gülşen-i rāz Ḳorḳarum rāzumı fāş ide o çeşm-i ġammāz Āşinā oldı dile ġamze-i bīgāne-nevāz Şeb-i hecr ü ġam-ı zülf ü dil-i sevdā-perdāz İḫtiyārī degül āh eyler-isem dūr u dırāz Āh idersem nola sevdān-ile ṭolmış göñlüm Ḫaberüm yoḳ ki senüñ ‘āşıḳuñ olmış göñlüm	Ḥüsnüñi görse eger Yūsuf olur bende saña Ḫayl-ı ‘uşşāk nice olmasun efgende saña ‘Āşıḳ olurduñ eger görse idüñ sen de saña Ba‘dezīn bendeyem ey ṣūḫ-ı cihān ben de saña Ḫande it aġlasa ḥālin dil-i nālende saña Böyledür ḳısmet-i Ḥaḳ girye baña ḫande saña Bir naṣīḥatdur ider ‘āşıḳ-ı şermende saña Ḳorḳarum yār olur aġyār-ı firībende saña Girde-bālīni gül-āgende olup tūde-i ḫār Derd-i ġayretle helāk ola **Fehīm**-i bīmār	Terci-bend/ 7bend		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
56[a]	Ġālib	Sulṭān-ı rüsul şāh-ı mümeccedsin efendüm Dīvān-ı ilāhīde ser-āmedsin efendüm Bī-çārelerle devlet-i sermedsin efendüm Meşhūrluġuñ ile mü’eyyedsin efendüm Sen Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammedsin efendüm Ḥaḳdan bize sulṭān-ı mü’eyyedsin efendüm	Bī-çāredür ümmetlerin ‘işyānına baḳma Dest-i red urup ḥasretle dūzaḫa ḳaḳma Luṭf eyle amān āteş-i hicrānına yaḳma Ez-cümle ḳuluñ **Ġālib**-i pür-cürmi bıraḳma Sen Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammedsin efendüm Ḥaḳdan bize sulṭān-ı mü’eyyedsin efendüm	Müseddes/6 bend		– – + / + – – + / + – – + / + – –	

56[b]	Sezāyī	Şād ider ġam-gīn dili Allāh bir yüzden daḫi Feṯḥ ider her müşkili Allāh bir yüzden daḫi	Nev-be-nev derkār ‘ālem sen **Sezāyī** sırra baḳ Her işin işler belī Allāh bir yüzden daḫi	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
56[b]	Maḥvī	‘Āşıḳum dīdāra geldüm yā Resūlullāh meded Ṣādıḳum sen yāre geldüm yā Resūlullāh meded	Ġarḳ-ı ‘işyān-ı tenezzül kenz-i **Maḥvī** eyledi Sen ulu ḫünkāra geldüm yā Resūlullāh meded	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
57[a]	Eşrefoġlu Rūmī	Görelden yüzini yāruñ belā baña şikār oldı İñildüm artdı gün günden gözüm yaşı piñār oldı	Var **Eşrefoġlu Rūmī** var bu derdi ḳılma āşikār Saña çün cām-ı zehrin yār ṭolu ṭolu ṣunar oldı	Gazel/9 beyit		8+8=16	
57[a]	Eşrefoġlu Rūmī	Şular kim dost elinden içdi cāmı Olar bilmedi hergiz ḫāş u ‘āmmı	Buları **Eşrefoġlu Rūmī**ye ṣor Buları göstere saña müdāmı	Gazel/12 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
57[b]	‘Abdurrahīm-i Tirsī	Noldı saña eyā göñül ‘aceb derde mi uġraduñ Durmaz aḳar gözin yaşı ṭūfān-ı Nūha m’uġraduñ	**‘Abdurrahīm-i Tirsī** sen yürür iken sāġ u esen Cānlar alup başlar kesen heybetlü şāha mı uġraduñ	Gazel/4 beyit		8+8=16	
57[b]	Eşrefoġlu Rūmī	Ey ‘aceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi Dün gün artar hīç oñulmaz yüregümüñ yāresi	**Eşrefoġlı Rūmī** bu derde giriftār olalı Düşdi bir deryāya kim yoḳdur anuñ kenāresi	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
58[a]	Eşrefoġlu Rūmī	Ẕāhidā gel ‘aşḳa uy ‘ār eyleme Tevḥīd-ile ‘aşḳı inkār eyleme	**Eşrefoġlu Rūmī** ‘aşḳa yār iseñ Dilde ‘aşḳdan özge ezkār eyleme	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + –	
58[a]	Eşrefoġlu Rūmī	Naḳḳāşımuz bizi ezel bī-levn ü renk yazup durur Levḥ-i göñülden ġayrınuñ naḳşını hep bozup durur	Bu **Eşrefoġlu Rūmī**nüñ ‘aşḳ deryāsınuñ mevcleri Ṭaşdan ṭaşa çala çala maḥv eyleyüp ezüp durur	Gazel/5 beyit		8+8=16	
58[b]	Eşref	Bu göñlüm şehrini seyrān eylerken Didi sırrum baña seyrān içinde	Aç gözini **Eşref** Ḥaḳḳı ẕikr eyle *Fāẕkuruni* didi Ḳurān içinde	Gazel/5 beyit		6+5=11	
58[b]	Eşrefoġlu Rūmī	Rāżıyam derdine yārın ben şikāyet itmezem Kendi ḫālüm söylerem ġayrı ḥikāyet itmezem	Söyle **Eşrefoġlu Rūmī** derdini ‘āşıḳlara Dime kim ben gizlerem ‘aşḳ-ı melāmet itmezem	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

59[a]	Seyyid Şeref	Ger ṣorarsañ intisāb-ı ẕātımuz kimdür deyü Bülbül-i şūrīdeyüz biz eşref-i ‘uṣṣāḳıyuz cānā Gülşen-i vaḥdet feryād idedür Allāh deyü Bülbül-i şūrīdeyüz biz eşref-i ‘uṣṣāḳıyuz cānā	Biz ṣarāb-ı vuṣlatı ma‘ṣūḳ elinden içmişüz Mest-i ḥayrān-ı cemālüz cümleden geçmişüz Cān virür **Seyyid Şeref** cānāna cāndan geçmişüz Bülbül-i şūrīdeyüz biz eşref-i ‘uṣṣāḳıyuz cānā	Murabba/3 bend		?	
59[a]	‘İzzī	Şāh-ı iḳlīm-i velāyetdür gürūh-ı Ḳādirī Rāh-ı ‘aşḳdan zü’l-kerāmetdür gürūh-ı Ḳādirī	Āsitān-ı Ḳādirīye sür yüzüñ anlardan ol **‘İzziyā** ṣāḥib-i selāmetdür gürūh-ı Ḳādirī	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
59[b]	‘İzzeddīn	Āsitān-ı ravżaña her kim ide vaż‘-ı cebīn Ol emān buluban ola kām-yāb u kām-bīn Ben ġarībüm bī-kesüm ḳapuñda pür-āh u enīn Yā Resūlullāh amān yā Faḫr-i ‘ālem el-amān	‘Arş-ı a‘ẓamdan mükerrem ittifā nā-medfenüñ Nice olmaya mükerrem andadur nāzik tenüñ Derd-mendüñdür ġaribüñdür bu **‘İzzeddīn** senüñ Yā Resūlullāh amān yā Faḫr-i ‘ālem el-amān	Murabba/4 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
59[a]	‘İzzī	Ẕikr-ile ‘āşık gül‘izār oldı Tāzedür güli nev-bahār oldı	Ḥaḳḳa uyanlar ‘aşḳı duyanlar **‘İzzi**ye anlar yāre yār oldı	Gazel/7 beyit		5+5=10	
60[a]	Necīb	Ẕāt-ı pāk-i Muṣṭafāya ‘āşıḳam Cān-ile Faḫrü’l-verāya ‘āşıḳam Maḳsem-i feyż-i nevādur ol şerīf Menba‘-ı cūd u ‘aṭāya ‘āşıḳam	İşiginde ‘abd-ı memlūk ol müdām Andan özge yoḳdur a‘lī’ül-merām Salṭanat budur **Necībā** bil tamām Şimdi ẕāt-ı müctebāya ‘āşıḳam	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + –	
60[a]	Necīb	Vücuduñda olupdur sırr-ı ekber yā Resūlullāh Şühūduñda bulındı nūr-ı evfer yā Resūlullāh	**Necīb**-i zāra olsun cānibüñden luṭf-ı imdāduñ Ḳatı muḥtāc-ı iḥsāndur bu bī-fer yā Resūlullāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
60[b]	Ṣadrī	Elā ey server-i maḥbūb-ı ‘ālem Vücūduñ bā‘iṣ-i īcād-ı ‘ālem Ẕuhūruñ mefḫar-ı efrād-ı ādem Özüñ ḫayrü’l-verādur yā Muḥammed	Selām olsun saña ez-dil ü cānum Daḫi āline eṣḥābına dā’im Reh-i‘aşḳuñda varum cism ü cānum Bu **Ṣadrī** dir fedādur yā Muḥammed	Murabba/8 bend		+ – – – / + – – – / + – –	
61[a]	Ṣadrī	‘Aşḳbāz-ı merd-i meydāndur gürūh-ı Ḫalvetī Ṣāhbāz-ı ‘arş-ı Raḥmāndur gürūh-ı Ḫalvetī	Dāḫil-i ḫalvet-serāy-ı ḥażret olup **Ṣadriyā** Bezm-i vaḥdetde nedīmāndur gürūh-ı Ḫalvetī	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
61[b]	Ṣadrī	Nūr-ı ẕāt-ı Kibriyā pervānesidür bu göñül Anuñ-içün dā’imā sūzānesidür bu göñül	Çün bu ādem sırr-ı ẕāt-ı Ḥaḳḳa maḥremdür velī **Ṣadriyā** Ḥaḳḳuñ tecellī-ḫānesidür bu göñül	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

61[b]	Sezāyī	Serā-yı lī-me‘allāhi göñüldür Tecellī-ḫāne vāllāhi göñüldür	Ra‘iyyet gibidür ‘aż̇ā **Sezāyī** Vücūd iḳlīminüñ şāhı göñüldür	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
61[b]	İḳbālī	Şerm-sār itme Ḫudāyā rūz-ı maḥşerde beni Ḥürmetine ḫātemüñ yaḳdurma dūzaḫda beni Mu‘terifüm ben günāhuma muḳırrim cürmüme Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni	Şimdilük **İḳbāliyā** daldum ‘amīḳ-i ḥayrete Luṭf ile destümi al yā Rab düşürme gurbete Diler-iseñ ḳo cahīme diler-isen cennete Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
62[a]	Enverī	Cümle erbāb-ı ṭarīḳüñ aṣl pīri perverī Naḳşibendī Ḫalvetī vü Ḳādiri vü Celvetī Ehl-i żikrüñ ser-fürāzı ehl-i ‘aşḳuñ serverī Naḳşibendī Ḫalvetī vü Ḳādiri vü Celvetī	Ḫāṣıl-ı ervāḥ ḳudsiyyetlerine ṣubḥ u şām Raḥmet-i Raḥmān ola her demde tā rūz-ı ḳıyām Ḫaşre dek şerḥ eyler isem **Enverī** olmaz tamām Naḳşibendī Ḫalvetī vü Ḳādiri vü Celvetī	Murabba/2 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
62[a]	Ḫaḳḳı	Yüzüñ ayīne-i Raḥmān degül mi Sözüñ āb u ḥayāt-ı cān degül mi	Ne deñlü mücrim ise **Ḫaḳḳı** ey şāh Şefā‘at bā‘iṣ-i ġüfrān degül mi	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
62[b]	Sezāyī	Ey ‘āṣıḳ-ı dildāde gel nūş idelüm bāde Bir bāde gerek ammā tā içile me’vāde	İşit bu **Sezāyī**den ne gördi Fenāyīden Dost vechini gösterdi mir‘āt-ı mücellāda	Gazel/4 beyit		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
62[b]	Ḫaḳḳı	Cemālin pertev-endāz-ı cihāndur yā Resūlullāh Güneş nūrı gibi nūruñ ‘ayāndur yā Resūlullāh	Şefā‘at şerbetinden feyżiyāt it **Ḫaḳḳı**-yı zārı Ki muḥtāc-ı devā bir ḫaste cāndur yā Resūlullāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
62[b]	Hüdāyī	Ḳuldan saña lāyıḳ nola ‘āṣıḳ seni ḳanda bula Meger senden iḥsān ola senden kerem senden ‘aṭā	Ḳoma **Hüdāyī**yi ġarīb vaṣluñ aña eyle naṣīb Yessir murādī yā mucīb senden kerem senden ‘aṭā	Gazel/5 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
63[a]	Ṣadrī	Ḳalbüñi eyle müzeyyen ezher-i tevḥīd-ile Cān dımāġın ḳıl mu‘aṭṭar ‘anber-i tevḥīd-ile	Āb-ı istiḳfār ile yu seyyi’ātı **Ṣadriyā** Defter-i a‘māl ṭoldı gel beri tevḥīd-ile	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
63[a]	Ṣadrī	Ey Ḫudānuñ sırrına maẓhar Muḥammed Muṣṭafā Ey nebīler ḫātimi server Muḥammed Muṣṭafā	Ol cemālin şem‘ine bu **Ṣadrī** ḳul pervāne-veş İḥtiyārı terk idüp yanar Muḥammed Muṣṭafā	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
63[b]	Ṣadrī	Vücūduñ oldı miftāḥ-ı sa‘ādet yā Resūlullāh Ẓuhūr-ı ‘ayn mışbāḥ-ı hidāyet yā Resūlullāh	Firāḳuñ-ile dil **Ṣadrī** yeter yandı ḫarāb oldı Nigāh-ı luṭfuñ-ile ḳıl ‘imāret yā Resūlullāh	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

63[b]	Ṣadrī	Senüñ nūruñla ‘ālem pür-żiyādur yā Resūlullāh Viṣāl-i Ḥaḳḳa ṣer‘in reh-nümādur yā Resūlullāh	Ezelden ey yüzi bedrī olupdur rū-siyeh **Ṣadrī** Ḳapuñda bende-i muḥliṣ gedādur yā Resūlullāh	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
63[b]	Ṣadrī	Yüzüñ nūr-ı Ḫudādan oldı lāmi‘ yā Resūlullāh Ḳamu esmā-yı ṣıfāt ilahi cām‘ yā Resūlullāh	Diler **Ṣadri** sen ol şāhdan yarın meydān-ı maḥşerde Olasın ümmetüñle aña şāfi‘ yā Resūlullāh	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
64[a]	Ṣadrī	Viṣālüñ derd-i ‘uṣṣāḳa devālar yā Resūlullāh ‘Alīl ü ḫaste-i cāna şifālar yā Resūlullāh	Mey-i vaṣlını ṣun **Ṣadrī**-i pür-zār-ı kerem ile Girüp dilden ġamın sürsün ṣafālar yā Resūlullāh	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
64[a]	Sezāyī	Pīr öñünde oḳuyan bī-ḥarf ‘aṣḳuñ nāmesin Bī-zebān lāl eyledi cümle cihān ʾallāmesin	Bu **Sezāyī** bāz idüp şevḳ-ile bāl-i himmeti Āṣiyān-ı ḳudsa ḳondurdı göñül ḥammāmesin	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
64[b]	Sezāyī Gülşenī	Virüp cān u dili dildāra vārlıḳdan beri oldum Fenā baḥrına ġark oldum ebed ölmem diri oldum	**Sezāyī Gülşenī**nüñ sırrına maẓhar olup geldüm Bugün rāh-ı muḥabbetde ḳamunuñ rehberi oldum	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
64[b]	Sezāyī	Tecellī-i cemāl itdi yine cānān ‘ale’l-ıṭlāḳ Olup müstaġraḳ-ı nūr-ı cemāli enfüs ü āfāḳ	Tecellī-i cemāl itdi celāli perdesinden çün **Sezāyī**nüñ vücūdını be-küllī eyledi iḥrāḳ	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
65[a]	Eşref-i Ṣānī	Ḳaṭreyem şüretde ammā ma‘nāda deryā benem Cümle ‘ālem bendedür dünyā vü māfīhā benem	Fāris-i meydān-ı ‘aṣḳdur **Eşref-i Ṣānī** bugün Maẓhar-ı sırr-ı ‘alīmem cümleden a‘lā benem	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
65[a]	Yūnus	Var derd-ile yan yüri dermāna irişince ‘Aşḳ-ile ḳulluḳ eyle sulṭāna irişince	**Yūnus** sen bu gevheri ṣarf eyleme nādāna Bu yolda neler çekdüñ ol kāna irişince	Gazel/5 beyit		7+7=14	
65[a]	Yūnus	İñilerüm dün ü gün derdlü olanlar iñiler Düşmişem ḥasret odına oda yanan iñiler	Derd-mend bī-çāre **Yūnus** yārelidür Ḥaḳ bilür Her seḥer yāresini şeyḫine söyler iñiler	Gazel/8 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
65[b]	Yūnus	Gel ey dervīş Ḥaḳḳı bulayum dirsen Bir kāmil mürşide varmayınc’olmaz Resūlüñ cemālin göreyim dirsen Bir kāmil mürşide varmayınc’olmaz	**Yūnus** sözde ḫaṭā var mı gör didi Cümlemize murādını Ḥaḳ virdi Ḥażret-i Mūsāya Ḫıżra var didi Bir kāmil mürşide varmayınc’olmaz	İlahi/6 dörtlük		6+5=11	

66[a]	Yūnus	Yaḳduñ beni yandurduñ noldın a göñül noldın ‘Ālemden uṣandurdın noldın a göñül noldın	**Yūnus** ṣunda geldüñ mi pazarcıluk ḳılduñ mı Yoḫsa ‘āciz ḳaldın mı noldın a göñül noldın	Gazel/5 beyit		7+7=14	
66[a]	Yūnus	Ol göz ki seni gördi ol niye naẓar itsün Ṣol cān ki seni ṭuydı tende ne ḳarār itsün	Nitsün bu **Yūnus** nitsün bu yolca nice gitsün Göñlini saña virüp ‘aḳlını ḫumār itsün	Gazel/5 beyit		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
66[b]	Yūnus	Ey ġāfil uyan rıḥlet-i nāgāhı unutma Yol ḳorḳulıdur ḳorḳusı çoḳ rāhı unutma	Bu baġ-ı cihān içre hevā yolları çoḳdur **Yunus** yüri sen Ḥaḳḳa giden rāhı unutma	Gazel/8 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	Bu şiir Yunus’a izafe edilmiştir fakat yapılan incelemede Şemsiye ait olduğu tespit edilmiştir.
67[a]	‘Āşıḳ Yūnus	Ṭolāp niçün iñilersin Derdüm vardur iñilerüm Ben Mevlāya ‘āşıḳ oldum Anuñ-içün iñilerüm	**‘Āşıḳ Yūnus** aydur āhı Gözyaşı döker günāhı Ḥaḳḳa ‘āşıḳum billāhi Anuñ-içün iñilerüm	İlahi/6 dörtlük		4+4=8	
67[a]	Yūnus	‘Aşḳı çoḳ olan ‘āşıḳ deli olaġan olur ‘Aşḳ neydügin bilmeyen aña güleġen olur	‘Āşıḳ **Yūnus** sen daḥi incitme dervīşleri Dervīşlerüñ du‘āsı ḳabūl olaġan olur	Gazel/8 beyit		7+7=14	
67[b]	‘Āşıḳ Yūnus	Seyyāh olup ṣol ‘ālemi ararsañ ‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz Ceddi Muḥammeddür eger ṣorarsañ ‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz	**‘Āşıḳ Yūnus** nice çeker ġayreti Üstümüze ḥāżır ola himmeti Oġul dimiş aña Resūl ḥażreti ‘Abdülḳādir gibi bir er bulınmaz	İlahi/8 dörtlük		6+5=11	
68[a]	Yūnus Emrem	Ḥaḳ Te‘ālanuñ ḥabībi Muḥammedü’l-Muṣṭafādur Dertli göñüller ṭabībi Muḥammedü’l-Muṣṭafādur	**Yūnus Emrem** olma ‘āṣi sil o ḳalbüñdeki yası Ḥasan u Ḥüseyn dedesi Muḥammedü’l-Muṣṭafādur	Gazel/7 beyit		8+8=16	
68[b]	Yūnus Emrem	Bugün yine ḳalḳdı ‘aşḳum yurınden Ḳādr Mevlām bilür ḳuluñ derdinden Bir ḳaç feriştehler ṭuṭar ardından Ṣabāḥ namāzını ḳılduġı zamān	**Yūnus Emrem** idersen dinini kut ‘Aşḳ-ile ṣıdḳ-ile iyi ‘amel it Āyete’l-kürsīyi sen oḳuda yat Başını yaṣdıġa ḳoduġın zamān	İlahi/6 dörtlük		6+5=11	

69[a]	Yūnus	Ġaflet ile baña [bir] ḥāl görindi Allāh dirler bir meclise uġradum Dutuñ ḳulaḳ naḳl eyleyeyüm size Allāh dirler bir meclise uġradum	**Yūnus** ider çoḳ şükür Ḥaḳḳı buldum Muḥammedüñ nūrın barḳ urur gördüm Ebu Bekir ‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alī hem Allāh dirler bir meclise uġradum	İlahi/5 dörtlük		4+7=11	
69[a]	Yūnus Emrem	Göñül ḥayrān olupdur ‘aşḳ elinden Ciger biryān olupdur ‘aşḳ elinden	**Yūnus Emre**m bu ḥasretle bu zāra ‘Aceb mihmān olupdur ‘aşḳ elinden	Gazel/8 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
69[b]	‘Āşıḳ Yūnus	Ayurma beni senden yaradan Düşüp ölürem ben bu yāradan	**‘Āşıḳ Yūnus**uñ budur maḳṣūdı Ala yārını çıḳa aradan	Gazel/5 beyit		5+5=10	
70[a]	Yūnus	Ya Rabbü’l-‘ālemin senüñ dāglar doyamaz ‘aşḳına Yeşil yaprāḳ ḫazān olur bāġlar doyamaz ‘aşḳına	Günāhlardan idüp żarar ‘afv olur eylerseñ naẓar **Yūnus** ġarīb ġarīb gezer aġlar doyamaz ‘aşḳına	Gazel/5 beyit		8+8=16	
70[a]	Yūnus	Ẕikr-i Allāh idüp tevḥīd itmege Geçer bu eyyāmlar ellere girmez Ḥaḳḳuñ doġrı yollarına gitmege Geçer bu eyyāmlar ellere girmez	**Yūnus** eydür gelin imdi ḳardāşlar Dökelüm gözlerden ḳanla yaşlar Naṣīḥatum budur size dervīşler Geçer bu eyyāmlar ellere girmez	İlahi/4 dörtlük		6+5=11	
70[b]	Yūnus	Benem ol ‘aşḳ baḥresi deñizler ḫayrān baña Deryā benüm ḳaṭremdür ‘aşḳ oldı seyrān baña	**Yūnus** bu ḫalḳ içinde eksüklidür Ḥaḳ bilür Mest oluban çaġırur dervīşlik bühtān baña	Gazel/5 beyit		7+7=14	
70[b]	‘Āşıḳ Yūnus	Dūn gün yalvarurum ben efendüme Ben murādum Allāhumdan isterüm Yā Rabbi sen irgür ḳulı ḳaṣdına Ben murādum Allāhumdan isterüm	**‘Āşıḳ Yūnus** cihān başuma dardur Dün gün işüm gücüm āh ile zārdur Ḳuluñ istedügi ancaḳ dīdārdur Ben murādım Allāhumdan isterüm	İlahi/4 dörtlük		6+5=11	
71[a]	Necīb	Cemālüñ ey nebī mir’āt-ı envār-ı ṣa‘ādetdür Nigāhuñ maḫż-ı feyż-i raḥmet ü esrār-ı ru’yetdür	O lebüñ istinādı ‘ācizān-ı ümmetüñ ancaḳ Cenābuñ bu **Necīb**-i zāre dīvār-ı şefā‘atdür	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
71[a]	Nesīb	Ḳalbe cilā vir[e] ẕākir iclā-yı ẕikrullāh ile Ḫasteye ḫoş cān gele eczā-yı ẕikrullāh ile	Nefsüñ sivādan żabṭ ola cümle hevālar ḫabṭ ola Cānın **Nesībā** rabṭ ola ma‘nā-yı ẕikrullāh ile	Gazel/4 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	

71[a]	Nādirī	Ey cemālin şem‘-i bezm-ārā-yı ḳurb-ı Kirdigār Cebraīl āvāre-i nūr-ı ruḫuñ pervāne-vār	Yā Resūlullāh bir ednā çākeründür **Nādirī** Gerçi çoḳdur cürmi ammā luṭfuna yoḳdur şumār	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
71[b]	‘İzzī	Göñül senden peyām özler dem-ā-dem Ḫaber vir ey ṣabā dost illerinden Seḥerler maḳdemüñi gözler ol hem Ḫaber vir ey ṣabā dost illerinden	O dostuñ illerinde çün gezersin Gelür bunda tesellīler eşersin Dil-i **‘İzzī**den āteşler kesersin Ḫaber vir ey ṣabā dost illerinden	Murabba/3 bend		+ – – – / + – – – / + – –	
71[b]	‘İzzī	Beḳā iḳlīmine ‘azmüm var el-ān Fenā gülzārı ḳalsun şöyle vīrān Ḫudādan geldi böyle emr ü fermān Fenā gülzārı ḳalsun şöyle vīrān	Semā‘-ı cān ile diñle bu remzi Fenāda buldılar maḳṣūdı fevzī Ḥayāt-ı dil yeter çün saña **‘İzzī** Fenā gülzārı ḳalsun şöyle vīrān	Murabba/3 bend		+ – – – / + – – – / + – –	
72[a]	‘İzzī	Vir ẕikr-ile ḳalbe cilā nūr-ı cemālullāhı gör Bulsun baṣīret incilā nūr-ı cemālullāhı gör	Her dü-cihān oldı ġılāf degil bu söz **‘İzzī** güẕāf Āyīnesin sen bī-ḫilāf nūr-ı cemālullāhı gör	Gazel/4 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
72[a]	‘İzzī	Ṣabr eyle göñül derde dermāna irem dirseñ Çek miḥneti her demde asāna irem dirseñ	Gel sīneñi çāk eyle hem özini ḫāk eyle **‘İzzī** yem-i ‘aşḳa gir ma‘şūḳa irem dirseñ	Gazel/4 beyit		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
72[a]	‘İzzī	Vücūduñ bā‘iṣ-i maḫż-ı hidāyet yā Resūlullāh Ẓuhūruñ raḥmet-i ‘ayn-ı sa‘ādet yā Resūlullāh	Egerçi cürmi çoḳ ammā senüñ kendi ġarībüñdür Bu **‘İzzī** ḳulına eyle şefā‘at yā Resūlullāh	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
72[b]	‘İzzī	Dilā ‘āşıḳ odur kim çıḳmaya ma‘şūḳ rıżāsından Çeküp derd ü belāsın ḳaçmaya cevr ü cefāsından	Gelür cāna ṣafā bulur cilā bu ẓāhir u bāṭın İçirdükçe **‘İzzī**ye yār cām-ı vaṣl cān-fezāsından	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
72[b]	‘İzzī	İftiḫār-ı şehr-i Bursa ya‘ni ḳuṭbu’l-evliyā Ḥażret-i sulṭān Emīr nesl-i Muḥammed Muṣṭafā Vāṣıl-ı ḳadir ‘ulā vü nā’il-i nūr-i liḳā Ḥażret-i sulṭān Emīr nesl-i Muḥammed Muṣṭafā	Derdine düşenlerüñ dā’im oñulmaz yāresi Yüzini gördüm olup müştāḳ hem āvāresi Derd-mend **‘İzzī** gibi vardur hezār bī-çāresi Ḥażret-i sulṭān Emīr nesl-i Muḥammed Muṣṭafā	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
73[a]	‘Āşıḳ Yūnus	Şehīdlerüñ ser-çeşmesi Ḥasan ile Ḥüseyinüñdür Mü’minlerüñ gözi yaşı Ḥasan ile Ḥüseyindür	**‘Āşıḳ Yūnus** cihān fānī Bizden evvel gelen ḳanı İki cihānuñ sulṭānı Ḥasan ile Ḥüseyindür	İlahi/6 dörtlük		8’li hece	

73[a]	Selāmī	Baş açup girdüm bu gün kim ṣāḥib-i meydān benem Esṣelā gelsün gelenler sīnesi ʻuryān benem	**Selāmī**[nüñ] naḳşuñı gören ādem bişer ṣanur Her maḳāmda ḫāżır olup cümlede mihmān benem	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
73[b]	Monlā	Māhest ü nemīdanem hurşīd roḫet yā ne Bu ayrılıḳ odına cānum nice bir yana	Ez laʻl-i lebet **Monlā** oftāde cüdā nāgāh Ḥaḳḳa ki döker çeşmüm yāḳūt-ile dürdāne	Gazel/7 beyit		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
73[b]	Ḥaḳḳı	Kendi ḥüsnin vech-i dilberden hüveydā ḳıldı ʻaşḳ Çeşm-i ʻāşıḳdan dönüp anı temāşā ḳıldı ʻaşḳ	Nār u nūr-ile ider maḥv ism ü resmin ʻāşıḳın Seyr ḳıl **Ḥaḳḳı** bu ḫoş resmi ki peydā ḳıldı ʻaşḳ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
74[a]	Ḥaḳḳı	Bir bülbül-i ʻaşḳum ki gül-i ḫārı da bilmem Yārı bilürüm kendümi aġyārı da bilmem	Her anda çü bir ṣānda ẓuhūr itdi yem-i ʻaşḳ **Ḥaḳḳı** bu merātib nedür eṭvārı da bilmem	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
74[a]	Seyyid Şeref	Feyż-i aḳdesden irişdi ḳalbime āṣār-ı hū Levḥ-i dilden ẓāhir oldı ʻaynüme envār-ı hū	Hū deyüp ya hū hüviyet buldıñ ey **Seyyid Şeref** Eyle daʻvet münkirini itmesün inkār-ı hū	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
74[b]	Saʻīd	Siyeh-rū dāmen-ālūde ḳapuñda bir geḏāyum ben Kerem ḳıl ḫā'ib itme ehl-i ʻiṣyāna direk me'men	Sen ol ṣāhen-şeh-i mülk-i ṣefāʻatsin ki sayende **Saʻīd**-āsā nice yüz biñ ḫaridārān olurlar ṣen	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
74[b]	Nesīmī	Ey Resūl-ı faḫr-ı ʻālem seyyid ü ẕāt-ı ṣıfāt Baḫr-ı ẕātuñ gevherisüñ hem ṣıfātın ʻayn-ı ẕāt	Ḳıl **Nesīmī**ye teraḥḥum ey şefīʻu'l-müẕnibīn Ḥāṣlı kevn ü mekāndan sensin ey pākīze-ẕāt	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
74[b]	Ḥaḳḳı	Elā ey menbaʻ-i feyż-i muḥabbet yā Resūlullāh Elā ey maṭlaʻ-i ṣems-i ḥaḳīḳat yā Resūlullāh	Naẓar eyle bu **Ḥaḳḳı** derd-mende yā Resūlullāh Umar senden ḳıyāmetde şefāʻat yā Resūlullāh	Gazel/3 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
74[b]	Ḥaḳḳı	ʻAşḳ ile gūşeyi ṭut dāmān-ı şerʻ-i Ahmedi ʻAbd-ı maḥż ol bulmaḳ isterseñ felāḥ-ı sermedi	Āteş-i tevḥidi her kim yaḳdı kānūn-ı dile **Ḥaḳḳıyā** envār-ı Ḥaḳḳıyla pür oldı merḳadi	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
75[a]	Ḥaḳḳı	Cemālüñ şemʻine pervāne geldüm yā Resūllullāh O şemʻe dā'imā ben yana geldüm yā Resūllullāh	Ne denlü mücrim ise **Ḥaḳḳı**-yı zārı ḳabūl eyle Recā-yı vāṣıḳ-ı iḥsāna geldüm yā Resūllullāh	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
75[a]	Zekāyī	Ey nübüvvet taḫtınuñ şāhı ḥabīb-i Kibriyā Vey risālet evcinüñ māhı ḥabīb-i Kibriyā	Cürmi çoḳ ammā **Zekāyī** şüphesiz maġfūr olur Dilese ḥaḳdan o gümrāhı ḥabīb-i Kibriyā	Kaside/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

75[b]	Ḥaḳḳı	Ḫulūṣ-ile dil ü cānum Resūlullāha ‘āṣıḳdur Giçer ṣevḳ-ile her anum aña Allāh ṭānıḳdur	Ḳuṣūrı çoḳ durur gerçi ḳapusında bu **Ḥaḳḳı**nın O ṣāh-ı ‘ālemüñ ammā yolında ‘abd-ı ṣādıḳdur	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
75[b]	Ḥaḳḳı	Dilüm fırḳat ġamına mübtelādür yā Resūllullāh Gözüm ḥasret nemine āşinādur yā Resūllullāh	Ümīd-i **Ḥaḳḳı** budur ḳalmaya dem-beste ṣoñ demde Dil-i na‘tuñla zīrā pāk edādur yā Resūllullāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
75[b]	Rızā	Ḳıble-i ehl-i ṣafā oldı cenāb-ı Muṣṭafā Ka‘be-i kūy-ı vefā oldı cenāb-ı Muṣṭafā	Hādi-i rāh-ı **Rızā** oldı cenāb-ı Muṣṭafā Muṣṭafāya reh-nümā oldı cenāb-ı Muṣṭafā	Gazel/8 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
76[a]	‘İzzī	Ey raḥmet-i Raḥmān olan şehr-i mübārek merḥabā Mü’minlere iḥsān olan şehr-i mübārek merḥabā	Ey **‘İzzī**yi mesrūr iden mescidleri ma‘mūr iden Cāmi‘leri pür-nūr iden şehr-i mübārek merḥabā	Gazel/6 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
76[b]	Naḥīfī	Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ‘ālem-ile dem-be-dem Dilde dāġ-ı iştiyāḳı dīde-i giryānda nem Tā-be-key bī-hūde geşt-i deşt-i miḥnet eylesem Key buved yā Rab ki ‘azm-i Yeṯrib u Baṭḥā konem Gāh be-Mekke menzil u gāh der Medīne cā konem	Ẕāt-ı pāküñ medḥini Mevlā ile mevṣūf iken Kimde vardur midḥatinde yāre-i basṭ-i süḫen Bu **Naḥīfī**nüñ ḳabūl it ‘öẕrin iḥsān eyle sen Her dem ez şevḳine maġrūrem eger her laḥẓa men **Cāmī**-āsā nāme-i şevḳ-i turā inşā konem	Tahmis/3 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
76[b]	Hüdāyī	Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi Andan içenler oldı mest ayılmadı mestānesi	Aç gözini Ḥaḳ-ile baḳ oḳu **Hüdāyī**den sebaḳ Kāmil olurmış ehl-i ḥaḳ doġmazdan evvel ānesi	Gazel/5 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
76[b]	Hüdāyī	Nūr ile ṭoldı yine kevn ü mekān Geldi ḫoş lutf-ile şehr-i Ramażān Zeyn olup açıldı ebvāb-ı cinān Geldi ḫoş luṭf-ile şehr-i Ramażān	Māsivā-i ḥubbın aradan süregör Ẕāt-ı bī-çüne **Hüdāyī** iregör Bezm-i vaḥdetde ṣafālar süregör Geldi ḫoş luṭf-ile şehr-i Ramażān	Murabba/5 bend		– + – – / – + – – / – + –	
77[a]	Hüdāyī	Elā ey gevher-i kān-ı risālet Saña biñ biñ ṣalāt-ile taḥiyyet	Meded eyle **Hüdāyī** derd-mende Şefā‘at yā Resūlullāh şefā‘at	Gazel/8 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
77[a]	Hüdāyī	Benüm maḳṣūdum ‘ālemde degüldür liken illā hū Bu benüm derdüme dermān degüldür liken illā hū	Ey **Hüdāyī** eger idrāk idersen fānī dünyāyı Bu sırrın aṣlına kimse iremez liken illā hū	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
77[b]	Hüdāyī	Cāhidū fīllāhi yā ehle’ṣ-ṣalāḥ İnne ‘ömre’l-mer’i yemżī kā’r-riyāḥ	Ey **Hüdāyī**den naṣīḥat isteyen Ḥaḳḳa ḳul ol bulmaḳ isterseñ felāḥ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + –	

78[a]	Hüdāyī	Bir pādişāha ḳul ol kim mülki zā'il olmaz ola Bir gülşene bülbül ol kim hīç şararup şolmaz ola	Bir ḳapuya mülāzım ol dün gün **Hüdāyī** ḳā'im ol Bir özge 'ilmle 'āmil ol melek daḫi bilmez ola	Gazel/8 beyit		8+8=16	
78[a]	Hüdāyī	Nefse uyup rāh-ı Ḥaḳdan ṭaşra çıḳmaḳ yol mıdur Kibr u 'ucb-ile aduñ dervīşe ṭaḳmaḳ yol mıdur Maṭlabuñ a'lā iken ednāya baḳmaḳ yol mıdur Yār-ı bāḳī var iken aġyāra baḳmak yol mıdur	Nice bir emmārelükde nefsüñ eyleye ḳarār İşidüp *fırrū ilallāh*ı it o yaña firār Ey **Hüdāyī** ṣıdḳ-ile gel Ḥaḳḳa eyle i'tiz̲ār Her murādı Ḥaḳ virür sen ḫalḳa baḳmaḳ yol mıdur	Murabba/5 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
78[b]	Üftāde	Ṣaladur ümmete Ḥaḳḳuñ ḥabībi Ḳamu derdlilerüñ her dem ṭabībi Ki ümmetüñ ḳıyāmetde şefī'i Anuñ doġduġı ay geldi beşāret	Ġarīb **Üftāde**nüñ cānı ṭayāġı Ḥaḳuñ vuṣlatıdur dā'im durāġı Ki İslām ehlinüñ yanmış çerāġı Anuñ doġduġı ay geldi beşāret	Murabba/9 bend		+ – – – / + – – – / + – –	
79[b]	Üftāde	Ey 'aceb bilsem nedür bu derdüme dermān olan On sekiz biñ 'āleme ḥükm eyleyüp sulṭān olan	Ben dimekden fārig̈ ol ey derd-mend **Üftāde** sen Ben diyendür ayrıluḳda ḳaluban ḥayvān olan	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
79[b]	Üftāde	Derdümüñ dermānı sensin ġayrıdan yoḳdur devā 'Āṣıḳ olan kimseler ġayrıya baḳmakluḳ ḫaṭā	Göñlüñi yu ġayrıdan ey derd-mend **Üftāde** sen Cān ḳulaġına irişe 'ālem-i ġaybdan nidā	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
80[a]	Üftāde	Nolduñ aġlarsın göñül bir bī-bedel yāruñ mı var Zārī zārī iñlemekden ġayrı bir kāruñ mı var	Ne 'aceb cür'et idersin sözlere **Üftāde** sen Nūr-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmış z̲errece ḫālüñ mi var	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
80[a]	Üftāde	Ey ṭarīḳat erenleri dost ilinüñ serverleri Ṭāliblerüñ rehberleri dostdan ḫaber virüñ baña	Miskīn faḳīr **Üftāde**yi içi ṭışı pür-yāreyi Unutmañız bī-çāreyi dostdan ḫaber virüñ baña	Gazel/5 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
80[a]	Hüdāyī	İsteyen yārın ḫāk ider varın Bulsa dildārın ṣaḳlar esrārın	Gel **Hüdāyī**den al ḫaber erken Ḥaḳḳı isteyen ḳosın inkārın	Gazel/7 beyit		5+5=10	
80[b]	Hüdāyī	Tecellī-i cemāl ister göñül eglenmez eglenmez Tesellī-i viṣāl ister göñül eglenmez eglenmez	Eger dünyā eger 'uḳbā viṣālüñsüz ḳurı ġavġā **Hüdāyī** nitsün ey Mevlā göñül eglenmez eglenmez	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
81[a]	Üftāde	İlāhī yārı ḳıl baña ki senden ġayrı yārum yoḳ Ne yüz-ile varam saña günehdan ġayrı kārum yoḳ	Benem 'āṣī yüzi ḳara ġarīb **Üftāde** bī-çāre Ṭuṭuşmışam ki bir nāra yanumca hīç yanarum yoḳ	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

81[a]	Hüdāyī	Bāġ-ı ‘aşḳuñ ‘andelibi ḥażret-i Üftādedür Dertli ‘āşıḳlar ṭabībi ḥażret-i Üftādedür	Ṣıdḳ-ile ḳul ol **Hüdāyī** işgünde dā’imā Bil ḥaḳīḳat ḳuṭb-ı aḳṭāb ḥażret-i Üftādedür	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
81[a]	Ḥaḳḳı	Her nefesde bir tecellī-i Ḫudā ister göñül Kendüye bu ġurbet içre āşinā ister göñül	**Ḥaḳḳıyā** maḥrem bulınmaz rāz-ı ‘aşka bu zamān Ḫalḳ-ı ‘ālemden anuñçün iḫtifā ister göñül	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
81[b]	Ḥaḳḳı	Yazılur ḥalḳuñ berātı gelince Berāt gecesi Ger ḥayātı ger memātı gelince Berāt gecesi	**Ḥaḳḳı** ḥaḳ rıżāsın bulur ol şeb namāzını ḳılur Du‘ālar müstecāb olur gelince Berāt gecesi	Gazel/5 beyit		8+8=16	
81[b]	Hüdāyī	‘Aşḳ-ı ma‘şūḳı edelden iḫtiyār ‘Aşḳ-ile ḫoş zindedür şeydā göñül Yirde gökde eylemez oldı ḳarār Bir ḳapuya bendedür şeydā göñül	Cānib-i maṭlūba per ü bāl açar Ṭā’ir-i ḳudsi gibi dün gün uçar Dil **Hüdāyī** ‘arş u kürsīden geçer Ṣanmañuz kim bundadur şeydā göñül	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + –	
81[b]		Derde dermān ister-iseñ derde ir Yine derddür ‘āşıḳuñ dermānı bil	-	-		-	Bu kısımda yer alan şiirde birbirinden bağımsız iki şiir parçasıı yer almaktadır.
		-	Çü sensin Nūrīnüñ yārı nider ġayrı efkārı Sevindir gel o nāçārı göñül sensüz ḳarār itme				
82[a]	Nūrī	Bāġ-ı cemāle çün irem Vuṣlat gülin anda direm Ḥaḳḳuñ tecellāsın görem Ben hū direm yā hū direm Lā Rabbi Allāhū direm	‘Āşıḳlar içre olsa sūr Bu **Nūrī**ye irse sürūr Anda tecellī ḳılsa nūr Ben hū direm yā hū direm Lā Rabbi Allāhū direm	Muhammes Şarkı/5 bend		– – + – / – – + –	
82[a]	Nūrī	‘Aşḳuñla cihān beste luṭf ile ‘ināyet ḳıl Derdüñle bu cān ḫaste luṭf eyle ‘ināyet ḳıl	Bī-çāre dili yād it vīrāneyi ābād it **Nūrī** ḳuluñı şād it şekil luṭf ile ‘ināyet ḳıl	Gazel/7 beyit		– – + / + – – – / – – + / + – – –	
82[b]	Nūrī	Geldi sa‘ādetle yine şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām Envā‘-ı ni‘metler-ile şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām	‘Āşıḳları mesrūr ider cān u dili ma‘mūr ider Bu **Nūrī**yi pür-nūr ider şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām	Gazel/5 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	

82[b]	Nūrī	Ḥadden ziyādedür günah estaġfirullāhe'l-Ġafūr Destüm tehī rūyum siyāh estaġfirullāhe'l-Ġafūr	Ḳuluña itmezseñ nigāh **Nūrī** içün ṣad āh u vāh 'Afv eyle cürmin yā İlāh estaġfirullāhe'l-Ġafūr	Gazel/6 beyit		– – + – / – – + –/ – – + –/ – – + –	
82[b]	Muḥyī	Bilmeyen cān Yūsufın cānānı bilmez ḳandadur Ol vücūdı Mıṣrına sulṭānı bilmez ḳandadur	Cān ḳulaġıyla işit **Muḥyī** Muḥammed sözidür Kendi nefsüñ bilmeyen Raḥmānı bilmez ḳandadur	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
83[a]	Muḥyī	Utan Ḥaḳdan eyā ġāfil unutduñ 'ahd u peymānı Ḥoş uyduñ nefs ü şeyṭāna ki yaḳduñ odlara cānı	Bu sırrı bilmege **Muḥyī** fenā-ender-fenā ister Gider bu ḳīl ile ḳāli güẕāf ṣanma bu meydānı	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
83[a]	Muḥyī	Cān ḳuşi uçmaḳ diler görmek diler cānān yüzin Derde düş kim 'aşḳ-ile Ḥaḳ göstere dermān yüzin	Bid'at ehline ıraġ ol gözle şer'-i Aḥmedi Ḳoma elden **Muḥyiyā** sen ḥacet u bürhān yüzin	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
83[a]	Muḥyī	Her neye ḳılsañ naẓar Allāhı gör Vaḥdet u keşretde vechullāhı gör İkilükden geç bu sırrullāhı gör Birlige ir 'ayn-i ẕātullāhı gör	'Ārif ol 'ālemde ey **Muḥyī** hemān Lāyıḳ ola saña ol genc-i nihān Göresin anda cemālini 'ayān Birlige ir 'ayn-ı ẕātullāhı gör	Murabba/5 bend		– + – – / – + – – / – + –	
83[b]	Fetḥī	Nefse uyup cürm idersem olmazam yā Rab muḳīm Rūz u şeb virdüm benüm estaġfurullāhü'l-'aẓīm Maġfiret bābını fetḥ it bize Tevvāb-ı Raḥīm Rūz u şeb virdüm benüm estaġfurullāhü'l-'aẓīm	Aldanursañ bu fenāda māl-ile yā cāh-ile Beñzedük ol ḥażret-i Ḥaḳḳı unudan cāh-ile **Fetḥiyā** hem sır olursam bu cihānda şāh-ile Rūz u şeb virdüm benüm estaġfurullāhü'l-'aẓīm	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
83[b]		Derd-i Ḥaḳḳa yār olduḳ dermāna nedür ḥācet Biz var ile var olduḳ hicrāna nedür ḥacet	-	-		-	Bu kısımda yer alan şiirde birbirinden bağımsız iki şiir parçarı yer almaktadır.
		-	Naḳşiyā 'ālem-i bāḳīde ulu'l-ebṣārum Herkese ḥāli maḳām-ile maḥallī görinür				
84[a]	Ya'ḳūb	Dil ü cān hīç ḳarār itmez tecellī eyle yā Allāh Eşiginden fırār itmez tecellī eyle yā Allāh	Çün 'āşıḳdur saña **Ya'ḳūb** yüzüñ göster eyā maḥbūb Yine sensin saña maṭlūb tecellī eyle yā Allāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
84[a]	Naḳşī	Eyā sen şanma kim senden bu güftārı dehān söyler Veyā terkīb olan 'unṣūr yāḥūd laḥm-ı zebān söyler	*Seḳāhum Rabbuhum* ḥamrın içen 'āşıḳlar ey **Naḳşī** İrer ma'şūḳına anlar mekāndan lā-mekān söyler	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

84[a]	Şemsī	Cümle ʻālem āşinā ben arada bīgāneyüm Her işüm aġyār-ile gör kim ʻaceb dīvāneyüm	Mey-furūş oldum şalādur ehl-i ʻaşḳa **Şemsiyā** Bendedür ḫamr-ı ezel gelsün gelen meyḫāneyüm	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + – –	
84[b]	ʻAbdullāh	Nicesi fāriġ olam ben nāle-i hergāhdan Böyle gördüm rāh-ı ʻaşḳı bir dil-i āgāhdan Neş'e-yāb oldı göñül çün nūr-ı ẕikrullāhdan Ẓāhir u bāṭın murādum ister Allāhdan	Emr-i *udʻūnī* vü *felyebḳū* idüp imtisāl Bendüñ **ʻAbdullāh** idüp yā Rabbi saña ʻarż-ı ḥāl Kāmil*-i ḫūbāna bu yolda ġayrıya yoḳdur mecāl Ẓāhir u bāṭın murādum isterüm Allāhdan	Murabba/4 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + – –	
84[b]	ʻÖmrī	Yaġmaya virme neş'eñi ʻaşḳ-ile ṭurma ṭol meded Yoḳdur cihānın çün ṣoñı ḳalma ṣaḳın mechūl meded	ʻAḳl-ı meʻādın başa dir bir ṣūret-i maʻnāya ir **ʻÖmrī** çalış deryāya ir ol ḥażrete maḳbūl meded	Gazel/5 beyit		8+8=16	
84[b]	Ḥaḳḳı	Ruḥuñ pertev-firūz-ı nūr-ı Ḥaḳdur yā Resūlullāh Tecellīden ḳamer-veş iki şaḳdur yā Resūlullāh	Şefāʻat bulmaġa senden sebeb-i cürm günāhısa Ḳamudan **Ḥaḳḳı**-yı mücrimü'l-ḥaḳdur yā Resūlullāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
85[a]	İsmāʻīl Ḥaḳḳı	Derd-i ʻaşḳa mübtelāyum yā Resūlullāh meded Şevḳ-ile pür-ibtilāyum yā Resūlullāh meded	Dir bu **İsmāʻīl Ḥaḳḳı** gülşen-i ḥüsnüñde ben ʻAndelīb-i bī-nevāyum yā Resūlullāh meded	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + – –	
85[a]	Ḥaḳḳı	Vücūduñ raḥmeti kevn ü mekāndur yā Resūlullāh Vücūduñ bāʻiṣ-i emn ü emāndur yā Resūlullāh	Ne ola ṣaḳlar-ise **Ḥaḳḳı** dilde cevher-i ʻaşḳuñ Ezelden aña senden armaġāndur yā Resūlullāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
85[a]	Ḥaḳḳı	Seḥerlerde eşer bād-ı tecellī Uyan ey gözlerüm vaḳt-ı seḥerde Açılur ġonca-i iḥsān güli Uyan ey gözlerüm vaḳt-ı seḥerde	Yuyanlar çeşm-i nergisden bu ḫānı Seḥer-i vaḳt görürler māh-bānı Gözüñ aç **Ḥaḳḳı**dan işit ḫaṭānı Uyan ey gözlerüm vaḳt-ı seḥerde	Murabba/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
85[b]	Ḥaḳḳı	İlāhi gülşen-i cānum açılsun nev-bahār olsun Tecellī ile sulṭānum şeb-i firḳat nehār olsun	Ḳulillāh sırrı olup yār aradan ṭarḥ ola aġyār Görüñmez ġayrı bir deyyār Ḥaḳ-ile **Ḥaḳḳı** var olsun	Gazel/3 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
85[b]	ʻAbdī	Ḥabīb-i Kibriyā ṣāḥib-keremsin yā Resūlullāh Ulu'l-ʻazm içre ẕāṭ-ı muḥteremsin yā Resūlullāh	Bu **ʻAbdī** müẕnib-i maḥrem-siyeh-rūya şefāʻat ḳıl Şefīʻü'l-müẕibīn ḫayrü'l-ümemsin yā Resūlullāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
85[b]	ʻAbdī	Fażluña ḳaldı işüm yoḳ bende bir eyü ʻamel Eli boş nice varam dergāhına didükde gel	ʻIyd-ı aḍḥā-yı tecellīye irişdür **ʻAbdī**yi Nefsini ḳıl muṭma'ine eyle ḳurbāna maḥal	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + – –	

85[b]	Ḥaḳḳı	Bu gülşende ruḫuñ bir tāze güldür yā Resūlullāh Dil ü cān bülbülin aġlatma güldür yā Resūlullāh	Sen ol şehsin ki ḫuddāmuñ olupdur ‘ālem ü ādem Biri de ḫizmetüñde **Ḥaḳḳı** ḳuldur yā Resūlullāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
86[a]	Ḥaḳḳı	Ḳalmaya mı böyle göñül derdine em bulmaya mı Ḳanlu yaşum silinüp yüz ü gözüm gülmeye mi	**Ḥaḳḳıyā** bir gün ola yārelerüñ sīneñde Merhem-i luṭf-ı ilāhī ile oñulmaya mı	Gazel/4 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
86[a]	Būrsevī	Mevlām senüñ yolına cānlar fedā degül mi Şol cemālüñ güline bülbül ḫayrān degül mi	**Būrsevī** eyleyüp āh istedügisin ey şāh Gökyüzinde şems u māh saña ‘āşıḳ degül mi	Gazel/6 beyit		7+7=14	
86[b]	Būrsevī	Dil ü cān öte geçdi ‘aceb mest eyledi ‘aşḳuñ Cān ḳuşi yuvādan uçdı ‘aceb mest eyledi ‘aşḳuñ	Gözlerüm giryān eyledi ciger[üm] biryān eyledi **Būrsevī** ‘uryān eyledi ‘aceb mest eyledi ‘aşḳuñ	Gazel/4 beyit		8+8=16	
86[b]	Sezāyī	Senüñ ‘āşḳuñla ey cānān cihān oldı bañā zindān Gezersem gülsitān içre görinür gözüme külḫā	**Sezāyī** nār-ı firḳatle yanup yaḳılmadur kārum Göñül sūzān ciger biryān gözümden ḳan aḳar her ān	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
86[b]	Seyyid	Meded ey luṭf[ı] çoḳ ḳādir İlāhum Hemān iḥsānına ḳaldum efendüm Keremler kāni erḥam pādişāhum Hemān iḥsānına ḳaldum İlāhum	İlāhī yarlıġa **Seyyid** faḳīri Ki senden ġayrı yoḳdur dest-gīri Müyesser ḳıl aña ḫayr-ı keşreti Hemān iḥsānına ḳāldum İlāhum	Murabba/3 bend		+ – – – / + – – – / + – –	
86[b]	Ḥaḳḳı	Görünsün pertev-i nūr-ı cemālüñ yā Resūlullāh Bürünsün dīde-i dilden celālüñ yā Resūlullāh	Şunulmışdur ezelden **Ḥaḳḳı** dil-i teşneye feyżüñ Ebed bahiş nola āb-ı zülālüñ yā Resūlullāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
87[a]	Ḥaḳḳı	Ḳızarduḳça gül-i ruḥsār-ı te’şīr-i cemālinden Derūn-ı ‘andelībe od düşer Ḥaḳḳuñ celālinden	Bu sırrı bilmek isterse bu gün bir kimse ey **Ḥaḳḳı** Oḳur ‘aşḳuñ kitābını geçer vehmi ḫayālinden	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
87[a]	Maḥvī	Derd-mendüm mecrumum dermāna geldüm yā Resūl Sā’ilem muḥtācunam iḥsāna geldüm yā Resūl	İtme **Maḥvī** bendeñi red ey şefā‘at-i menba‘i Sen gibi iḥsān çoḳ sulṭāna geldüm yā Resūl	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
87[a]	Baḥrī	Ḥamdülillāh Ka‘betullāhı görüp ḳılduḳ ṭavāf Ḥaḳ müyesser ḳıldı ḫüccāc ile olduḳ anda ṣāf Āh u efġān ile ṭoldı ḫāḳi bed ḫāli ḫilāḫ Nūra ġarḳ olur idenler Ka‘betullāhı ṭavāf	**Baḥrī** ‘āṣī ḳullaruñ mürşid diler irşād-ile Geldi dergāhına yā Rab aġlayup feryād-ile Çaġrışup lebbeyk lebbeyk ‘ābid ü zühhād-ile Nūra ġarḳ olur idenler ka‘betullāhı ṭavāf	Murabba/4 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

87[b]	Necīb	Ṭoġdı ol sulṭān-ı dīn a‘nī Muḥammed Muṣṭafā Geldi faḫrü’l-mürselīn a‘nī Muḥammed Muṣṭafā Maḳdemiyle oldı eflāk ü zemīn envāra ġarḳ Mefḫar-ı ‘arş-ı berīn a‘nī Muḥammed Muṣṭafā	Çün mu‘aḫḫar mübtedādur her ki anı derk ide Gerçi āḫirde gelüp oldı muḳaddem ma‘nide Ṣad ṣalāt bizden **Necībā** rūḥ-ı pākine gide Raḥmete li’l-‘ālemīn a‘nī Muḥammed Muṣṭafā	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
87[b]	Necīb	Rūy-ı Ḫudā mir’ātuñı göster Muḥammed Muṣṭafā Dil sen şerīfüñ vaṣlını ister Muḥammed Muṣṭafā	Sen şāhı itmişdür Ḫudā sulṭān-ı cümle enbiyā Eyler **Necīb** senden recā kevṣer Muḥammed Muṣṭafā	Gazel/4 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
88[a]	Necīb	Ḫudāyā men pür-ẕünūbem ‘afvuñ-ile ḳıl hebā Ẕerre-i iḥsān-ile setr it ‘uyūbumı şehā Āsitānuñdan cüdā itme beni rūz-ı cezā Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni	Ḳıl **Necīb**-i derd-mendi naẓre-i ‘afva nişān Cürmini ‘afv eyle it şāyeste-i ḥūr-ı cinān O ża‘īfüñ dā’imā verd-i zebānıdur hemān Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
88[a]	Necīb	Ey derūnı āteş-i ‘aşḳ-ı Resūl-ile yanan İstimā‘-i mevlid-i pāk-i Resūle ḥāżır ol Ḳalbi dā’im ser-te-ser şevḳ-ı Resūl-ile ṭolan İstimā‘-i mevlid-i pāk-i Resūle ḥāżır ol	Rūy-ı cāna ṣaç gül-āb-ı na‘t-ı pāk-i Muṣṭafā Micmer-i dilde ‘abīr-i şevḳi yaḳ ol pür-żiyā Şerbet-i ‘aşḳ-ı Resūle ḳıl **Necīb**e eşṣelā İstimā‘-i mevlid-i pāk-i Resūle ḥāżır ol	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
88[a]	Necīb	Cenābuñ ḥażret-i sulṭān-ı dīndür yā Resūlullāh Cemālin maṭla‘-ı nūr-ı yaḳīndür yā Resūlullāh	**Necīb**-i zār u ‘āciz rū-siyeh cūyende-i Raḥmuñ Ṭurur bābuñda me’vāü’l-müẕnibīndür yā Resūlullāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
88[b]	Necīb	Ruḫuñ bir ḳıt‘a-i nūr-ı Ḫudādur yā Resūlullāh Dü çeşmüñ ḥālet-efzā dil-güşādur yā Resūlullāh	Kerem ḳıl ey Ḫudāvendā şerīf-i şoḥbet-i Mevlā **Necīb**üñ derdine feyżüñ devādur yā Resūlullāh	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
88[b]	Necīb	‘Ācizān-ı ümmete rūz-ı cezā İt nigāh-ile ‘ināyet yā Resūl Şānuña olan teraḫḫumdur sezā İt nigāh-ile ‘ināyet yā Resūl	Olmışuz ‘işyānla gerçi rū-siyāh Ḫālimüz düşvār durur ṣad-gūne āh Faḫr-i ‘ālemdür bize **Necīb** penāh İt nigāh-ile ‘ināyet yā Resūl	Murabba/4 bend		– + – – / – + – – / – + –	
88[b]	Necīb	Eyā maḥbūb-ı Ḫaḳ ẕāt-ı şerīfüñ sırr-ı ekberdür Senüñle ṣadr-ı a‘lā-yı risālet daḫi efḫardur	Ġarīk-i baḥr-i ‘işyānam **Necībā** gerçi kim ammā Efendüm eşfaḳ u hem mücrimine raḥmuñ ekṣerdür	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – –	
89[a]	Necīb	Ey Resūl-i ḥażret-i Ḫaḳ ey şeh-i ‘ālī-cenāb Nūr-ı pāküñ ẕerresinden ẕerre oldı āfitāb	Bu **Necīb** bī-çāreñe ey faḫr-ı küll eyle meded İştiyākın āteşinden derd-mend oldı kebāb	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

89[a]	Necīb	Eyledükde feyż-i Ḥaḳ imdād ḳalem mīzāb olur Ẕerre-i dād-ı Ḫudādan ḥavż-ı dil pür-āb olur	Gel **Necībā** cür‘a-i āb-ı ḥayāt-ı ma‘niden Eyle nūş andan içenler şeyḫ olursa şāb olur	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
89[a]	Necīb	Olur bir gün ḫarāb-ender-ḫarāb bu ḫāne-i dehri Bütün maḥv u fenādan ḥaṣṣa yapdı ‘ālemüñ şehri	Bu gün sa‘y eyle Ḥaḳḳa cānını ḳurbāna ṣıdḳ-ile **Necībā** geldi gitdi yevm-i ‘ömrüñ ẓuhrı u ‘aṣri	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – –	
89[b]	Necīb	Göñül Ḥaḳ derdine maḥrem gerekdür Belā-yı ‘aşḳına hem-dem gerekdür	**Necībā** dest-i feyż-i Ḥaḳla mey nūş Olan dil ‘ayn-ı cām-ı Cem gerekdür	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
89[b]	Necīb	Şem‘üñe pervāneyüm çün yanayum ben yā Resūl Feyżüñe ‘aṭşāneyüm ṣun ḳanayum ben yā Resūl	Nīm nigāh-ı cevr-ile olsun **Necīb** ma‘mūr u şād Luṭf u iḥsān it ḳatı vīrāneyum ben yā Resūl	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
89[b]	Necīb	Ey cemāl-i burc-ı ḥüsnüñ āfitāb-ı enveri Rūşen oldı mihrüñe māh olduġıçün müşteri	Bir ġarīb derd-mendüñdür senüñ mücrim **Necīb** Yoluña ṣad cān-ile olsun fedā cān u seri	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
90[a]	Necīb	Ey ‘āşıḳ-ı şeydā yine dīvāne mi geldüñ Maḳṣūd ḳoḳusın almaġa meydāna mı geldüñ	Sāḳī-i ecel şerbetini ṣundı **Necībā** Bu neş‘eyi iẓhār-ile mestāne mi geldüñ	Gazel/4 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
90[a]	Necīb	Vāṣıl-ı evc-i kerāmetdür gürūh-ı Eşrefī Maẓhar-ı sırr-ı velāyetdür gürūh-ı Eşrefī	Sırr-ı ‘İzzeddīn-i Eşref-zādenüñ nuṭḳı budur Ey **Necīb** zī-vecd-i ḥālitdür gürūh-ı Eşrefī	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
90[a]	Necīb	Mekteb-i ‘irfān içinde oḳuyan ‘aşḳ nāmesin Çeşme-i feyż-i Ḫudādan ṭoldurur peymānesin	Şāhid-i ḳaṣdı anuñ kim ide a‘lā-ı ṣu‘ūd Ṣala mı dünyāya bir daḫi **Necīb** sāyesin	Gazel/3 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
90[a]	Necīb	Niḳābın ġonce rūyından giderdükde aña bülbül Olup ḫayrān ṭolar ‘ālem anuñ zār u fiġānından	Bu dürr-i remz-i ‘aşḳa sende rāgıbsın ṣadāḳatle **Necībā** dil ṣadefdür anda olur tevḥīd nişanından	Gazel/3 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – –	
90[b]	Necīb	Şem‘-i ẕāt-ı Kibriyā pervānesidür bu göñül Feyż-i esrār-ı Ḫudā kārḫānesidür bu göñül	Ḥücre-i ḳālbüñ **Necīb** ḥıfẓ eyle aġyār girmesün Zīrā kim sulṭān-ı‘aşḳ taḫtḫānesidür bu göñül	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

90[b]	Necīb	Şu‘le-i ẕāt-ı şerīfüñ yā Resūl Tāb-baḫş-ı dīde-i ‘uşşāḳdur Bend ider āşüfteñi gīsūlaruñ Ḳaşlaruñ miḥrāb-ı pür-eşvāḳdur	Gül cemālüñ olduġında āşikār Āh-ı dilsūz bülbülāne oldı kār Bu **Necīb**-veş ṣad hezār vardur hezār Ruḫlaruñ mir‘āt-ı pür-eşvāḳdur	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + –	
90[b]	Necīb	Gül-i sīrāb Cenāb-ı ḥażretüñ ol rūyıdur ancaḳ Zebānzed müşk-i Rūmīde o verdüñ būyıdur ancaḳ	**Necīb** bir derd-mend muḥtāc ḳuluñdur bāb-ı luṭfuñda Kerem ḳılmaḳ ḳadīmi aña nīk ḫūyuñ durur ancaḳ	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
90[b]	Necīb	Gel dünyeye itme heves olmaya żāyi‘ bir nefes Tā tüketince sende ses Ḥaḳ Hū deyü ẕikr eyle gel	Ḳalb ü dilüñle ey **Necīb** ẕikr-i Hudāya ol ḳarīb Derdine isterseñ ṭabīb Ḥaḳ Hū deyü ẕikr eyle gel	Gazel/3 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
91[a]	Necīb	Vaṣl-ı yāre himmeti gel pīr-i ‘irfānda ara Vech-i pāke ru’yeti mir’āt-ı īmānda ara	Ṭavḳ-ı ‘aşḳı gerden-i şıdḳa ṭaḳup meydāna gel Fevz-i maḳṣūdı **Necībā** sen bu dīvānda ara	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
91[a]	Necīb	Berḳ urup nūr-ı cemālüñ yā Resūl Pür-żiyā ḳıldı cihānı ṣaġ u ṣol	Nā-tüvāndur çākerüñ olsun **Necīb** Ṭut elin ḳaldur saña itsüñ vüṣūl	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + –	
91[a]	Necīb	Ḥażret-i maḥbūb-ı Ḥaḳ ḥayl-ı rüsul şāhānesi Nūr-ı pāküñle münevverdür bu dil eyvānesi	Yā Resūlullāh ġarībüñdür senüñ dervīş **Necīb** Nā‘il it rūz-ı cezā aña ‘ināyet kānesi	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
91[b]	Necīb	Buldı murġ-ı dil bu ẕikrullāh ile āşyānesin *Lī-ma‘allāh* evcine ḳondı görüp cānānesin	Gülşen-i tevḥīd-i Ḥaḳda keşf-i esrār eyledüñ Bülbül-i şeydā mısın eyā **Necībā** yā nesin	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
91[b]	Necīb	Ey dertlü bil dermān saña imdād-ı Raḥmān yetişür Rāh-ı Ḫudāya reh-nümā irşād-ı pīrān yetişür	Ṣuret-perest ṣūfī gibi itme ḫarāb cān u dili Dervīş **Necīb**ün pendini gūş eyle ‘irfān yetişür	Gazel/4 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
91[b]	Necīb	Ey ‘āşıḳ-ı ẕāt-ı Ḫudā gel Eşrefī dergāhına Cān u dilüñ bulsun ṣafā gel Eşrefī dergāhına	Meftūḥ olur cān dīdesi ḳalḳar göñül pūşīdesi Ol sende **Necīb** bendesi gel Eşrefī dergāhına	Gazel/5 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
92[a]	Necīb	İlāhī ‘ācizem ẓa‘fum nümāyān Hemān iḥsānına ḳaldum efendüm Gelüben ḳapuna üftān u ḫīzān Hemān iḥsānına ḳaldum efendüm	Ḳabūl-ı dergehüñ maḥbūb-ı ser-bāz Olurlar fā’iḳü’l-aḳrān u mümtāz İlāhum ḳıl **Necīb**-i vāḳıf-ı rāz Hemān iḥsānına ḳaldum efendüm	Murabba/2 bend		+ – – – / + – – – / + – –	

92[a]	Necīb	‘Azīzüm eyledüñ çün ‘azm-i cānān Vedā‘ olsun vedā‘ el-ḥükmülilāh Viṣāl-i Ḥaḳla olduñ ṣād u ḫandān Vedā‘ olsun vedā‘ el-ḥükmülilāh	Yanar dervīşlerüñ nār-ı firḳatle Ṣabāḥ-ı ḥaşre dek bu iḫtirākle **Necībā** aġlayalum iftirākle Vedā‘ olsun vedā‘ el-ḥükmülilāh	Murabba/3 bend		+ – – – / + – – – / + – –	
92[a]	Necīb	Dil-beste olup cānib-i Mevlāya dursañ Maḳṣūda vuṣūl saña nümāyān ola bir gün	Merd nāmı **Necībā** aña şāyeste olur kim Kānūn-ı muḥabbetde o sūzān ola bir gün	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
92[b]	Necīb	Ṣāġar-ı ‘aşḳ-ile her dem neş‘e-dār mestāneyüz Vaḳtimüz yoḳ ṣaḥv içün bir ‘itibār sekrāneyüz	Dost hevāsından **Necībā** yoḳ durur özge merām Fi’l-ḥaḳīḳat böyledür ḥāl ġayrıya bīgāneyüz	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
92[b]	Necīb	Ṣubḥ u mesā sizler ile ṣāḥib-i ezkār olalum Ṣad cān-ile şimdengirü cāhid-i derkār olalum	Bu mekkāreye uymayan rāh-ı Ḥaḳa yüzüñ ṭutar Şimdengirü gel **Necībā** ḫādim-i Ġaffār olalum	Gazel/4 beyit		– – + – / – – + – / – – + – / – – + –	
92[b]	Necīb	Āşinā-yı bezm-i yār ol pür-fiġān itsün seni Ḫizmet it pīrān-ı ‘aşḳa feyże kān itsün seni	Ṣāġar-ı ṣahbā-yı ‘aşḳ-ile **Necībā** neş’e-yāb Ol tamām-ı fāriġ āzād-ı cihān itsün seni	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
93[a]	Necīb	Ṣafā-baḫş-ı velādur mü’minīne meclis-i mevlid Feraḥ-zādur ḳulūb-ı müslimīne meclis-i mevlid	Simā‘-i sīret-i mevlid **Necībā** emr-i maḥbūbdur Żiyā virür vücūh-ı sāmi‘īne meclis-i mevlid	Gazel/3 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
93[a]	Necīb	Ey gül-i pākīze-i sırr-ı ezel Gelmedi mānend-i ẕātun bir güzel	Yā Resūlullah **Necīb**-i mücrime Ḳıl kerem tā irmeye aṣla ḥalel	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + –	
93[a]	Necīb	İrā’et eyle feyż-baḫş-ı rūyuñ baña imdād it Nesīm-i iltifātuñla ġubār-ı hecri ib‘ād it	Ne ārām eylemek mümkin **Necībā** bülbül-i ṭab‘a Fiġān u ṣayḥa-yı na‘t-ı Resūli ṭurma inşād it	Gazel/3 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
93[a]	Necīb	Ẕikrüñ ile olmışam raṭbu’l-lisān Yā ġıyāṣe’l- müstaġīṯīn el-amān ‘Aşḳuñ ile eylerem her dem fiġān Yā ġıyāṣe’l- müstaġīṯīn el-amān	İki ‘ālemde eyā Rabb-i Mucīb Herkesüñ maḳṣūdını eyle nasīb Ẕerre-i ‘aşḳuñ niyāz eyle **Necīb** Yā ġıyāṣe’l- müstaġīṯīn el-amān	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + –	
93[b]	Necīb	Giceler bī-dār olup ṣad cān-ile ḳılup recā Ẓāhir ü bāṭın murādum isterem Allāhdan Derd-ile pür-zār olup Ḥaḳdan niyāz ile rehā Ẓāhir ü bāṭın murādum isterem Allāhdan	‘Āḳıbet ber-kām olur Rabdan uman derdine em İrişür dermān der-i Mevlāda ol ṣābit-ḳadem İhtiyācuñ ‘arżına olsun **Necīb** çeşmüñde nem Ẓāhir ü bāṭın murādum isterem Allāhdan	Murabba/3 bend		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

93[b]	Necīb	Cism-i pāk-i ḥażretin ġāyet ile ḳıymetlidür Her vecihden ḫil‘at-ı esmā ile ziynetlidür	Dergeh-i pāküñ ġubārı kuḥl-ı çeşm-i cānıdur Bu **Necīb**e ḳulluġında pek ḳatı raġbetlidür	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
94[a]	Necīb	Gül-i ḫoş-bū ruḫuñ reşk-āveridür Gülüñ aşlı senüñ rūyın teridür	Ḳabā-yı vaṣfuñ ilbāsın **Necīb**-zār Bu elfāẓa geyürdi pek cerīdür	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
94[a]	Necīb	‘Ālem-i mülk-i derūnum żabṭ idüp cānān-ı ‘aşḳ Ṣaḥn-ı dilde ḥükmin icrā eyledi sulṭān-ı ‘aşḳ	Naḳd-i ‘ömrüñ beẕl ider ma‘şūḳ içün ṣādıḳ olan Ey **Necīb** itmez tereddüd cān virür ḳurbān-ı ‘aşḳ	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
94[b]	Şevḳī	Yā Resūlullāh elif ḳaddüñ yüzüñ envār-ı ẕāt Bilenler ḳadirini göñlünde ṭutmaz müşkilāt	Yād eyledi **Şevḳī** bu ‘aşḳın cür‘asın Nūş iden ‘āşıḳlar her sözüm ḳand u nebāt	Kaside/15 beyit		?	
95[a]	Şems-i Tebrīzî	Biḥamdillāh direm Allāh alup ‘aḳlumı fikrullāh Dilümde ẕātın esmāsı baña üns oldı zikrullāh	**Şems-i Tebrīz** bunu bilür eḥad ḳalmaz fenā bulur Bu ‘ālem külli maḥv olur hemān bāḳī ḳalur Allāh	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
95[b]	Rıżāyī	Ḥaḳḳa temkīn rıżāda ḥamd iden meşkūr olur Dā’imā ẕikr u ṣalāta şuġl idenler nūr olur	Yedi beyd (…) *elem neşraḥ*dur ol (…) **Rıżāyī** rām olan mesrūr olur	Kaside/19 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
96[a]	Yūnus	Mecnūna sordılar Leylā nic’oldı Leylā gitdi adı dillerde ḳaldı Benüm göñlüm şimdi bir Mevlāyı buldı Yüri Leylā yüri ben Mevlāyı buldum	**Yūnus** arzulayup ka‘beye vardı Ḫalḳasın ṭutuben çoḳ zāri ḳıldı Mecnūn Leylā diyü Mevlāyı buldı Yüri Leylā yüri ben Mevlāyı buldum	İlahi/4 dörtlük		6+5=11	
96[b]	Rıżāyī	‘Āşıḳların pīri ḳuṭbu’l-‘ārifin Ṣādıḳların nūrı şemsu’l-vāṣılın Şey’en lillāh geldi cümle ‘āşıḳın Bize himmet eyle pīrüm Sa‘deddīn	**Rıżāyī-i** derd-mend ‘āciz u nāçār Pertev-i feyżinden esrārın açar Luṭf-ı iḥsānına eyle sezā-vār Āh bize himmet eyle sulṭān Sa‘deddīn	Murabba/4 bend		6+5=11	
97[a]	Rıżāyī	Hezārān ḥamd ü minnet ol Ḫudāya Erenler bendesiyem bī-riyāyam	Bugün meydān-ı ‘aşḳa rehber oldum **Rıżāyī**yüm hem āl-i Muṣṭafāyum	Kaside/21 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
97[a]	‘İzzī	Bugün meydan-ı ‘aşḳ içre ider tevḥīdi Sa‘dīler Cemālüñ şevḳına ḳarşu yanar pervāne Sa‘dīler	‘Āşıḳındur faḳīr **‘İzzī** umar dā’im luṭfuñuzı Leyl ü nehār ismüñizi añar ‘aşḳla Sa‘dīler	Gazel/5 beyit		8+8=16	

98[a]	-	Taṣavvuf şeyḫe göñlüñ rabṭ [dirler] Bu nefis emmāresüñ ẓabṭ dirler	-	Mesnevi/3 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
98[a]	-	İlāhī ‘abdüke’l-‘āṣī etākā Muġırran bi’ẕ-ẕünübi ḳad de‘ākā	-	-		+ – – – / + – – – / + – –	
98[a]	Yūnus	Ben dost ile dost olmışam Kimseler dost olmaz baña Münkirler baḳup gülüşür Selām daḫi virmez baña	Dervīş **Yūnus** ben nice dem Fānī cihānı terk idem Yana yana dosta gidem Perde ḥicāb olmaz baña	İlahi/5 dörtlük		8’li hece	
98[b]	-	Cem‘ olmış dervīşlerüñ sulṭān ‘Abdülḳādirī Yolında ṣādıḳlaruñ pīrüm ‘Abdülḳādirī	-	Gazel/3 beyit		7+7=14	
99[a]	‘Ārif	Söylesem derd-i derūnum baña her cān aġlar Zārumı eyleme gūş bülbül-i ḫandān aġlar Bāġ-ı cennetde olana ḥūr u ġılmān aġlar Rūz u şeb dīdelerüm derdüñ ile ḳan aġlar Vāḳıf olan benüm esrāruma her an aġlar	**‘Ārifā** āh idegör geldi firāḳ eyyāmı Ḳalmadı aġlamadan gūş iden evvel alāmı Şerbet-i cām-ı şehādetden içüp gülfāmı Derd-ile rūyına baḳduḳca senüñ **İlhāmī** Gerçi ḫandān olur ammā cigeri ḳan aġlar	Tahmis/7 bend		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
100[a]	Fāżıl	Felegüñ ḳubbe-i fīrūzesi vīrān olsun ‘Ālemüñ enfüs ü āfāḳı perīşān olsun	Merḳad-ı pāk-i şerīfüñde o yatduḳca hemān Ḥażret-i pādişāhüñ ‘ömri firāvān olsun	Kaside/39 beyit	Mersiye	+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
102[b]	Şem‘ī	Her kim eylerse ġurūr elbetde var anda ẕevāl ‘İzzet-i tenden bellidür bir kimseyi itdi su’āl	-	-		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

SEÇME SÖZLÜK

A

‘Abd (Ar.) : Kul, köle, bende.

Ābdār (Far.) : **1.** Sulu, taze (meyve vb.). **2.** Zarif, güzel, nükteli (söz vb.).

‘Ābid (Ar.) : **1.** İbadet eden, kulluk eden kimse. **2.** İbadete düşkün, takva sahibi kimse.

A‘dā (Ar.) : **1.** Düşmanlar. **2.** Rakipler, hasımlar.

‘Adl (Ar.) : Adalet, hakkaniyet, doğruluk, tarafsızlık.

‘Adn (Ar.) : Cennet.

‘Adū (Ar.) : Düşman.

Āfāḳ (Ar.) : **1.** Bütün varlık âlemi, dünya. **2.** her yer, etraf, bütün çevre.

‘Afīf (Ar.) : **1.** İffetli, ırz ve namusu sağlam. **2.** Doğru, dürüst, sahtekâr olmayan.

Āgāh (Far.) : **1.** Haberi olan, haberli, haberdar. **2.** Uyanık, basiret sahibi.

Aġniyā (Ar.) : Zenginler.

Aġrāż (Ar.) : **1.** Maksatlar, niyetler. **2.** Gizli maksatlar, kötü niyetler, kinler, düşmanlıklar.

Āgvā (Ar.) : Sapıklığa en çok düşen; en sapık.

Aḥbāb (Ar.) : **1.** Dost, bildik, tanıdık; sevilen kimseler, dostlar.

‘Ahde vefā (Ar.): Verdiği sözde, ettiği yeminde durma.

Āḫir (Ar.) : Son, sonraki, en sonra.

Āḫirü’l-emr (Ar.): İşin sonunda, akıbet, nihayet.

Aḥḳāf : Kum tepeleri.

Aḥkām (Ar.) : **1.** Hükümler, kanunlar, emirler, buyruklar. **2.** Yıldızlardan ve muhtelif alametlerden çıkarılan anlamlar ve varılan sonuçlar.

Aḥḳar (Ar.) : Çok hakir, çok aciz.

Aḫẕ (Ar.) : Alma, alış. *ahz etme:* Almak, kabul etmek.

Aḳdāḥ (Ar.) : İçki ve su içmeye mahsus bardak, kupa gibi kaplar, kadehler.

Aḳdām (Ar.) : Ayaklar.

Aḳdem (Ar.) : İlk, önce, önceki, daha önceki.

Aḳdes (Ar.) : Çok (daha, en, pek) mukaddes.

‘Āḳibet (Ar.) : Nihayet, son.

‘Aḳīm (Ar.) : **1.** Çocuğu olmayan (kimse), kısır. **2.** Verimsiz, semeresiz.

Aklam (Ar.) : Kalemler.

Aktab (Ar.) : **1.** Kutuplar, dünyanın ortasından kuzey-güney yönünde geçtiği farz edilen eksenin iki uç noktası. **2.** Kutuplar, veliler, manevi ulular.

‘Akūr (Ar.) : Kudurmuş, yırtıcı, saldırgan, kuduz.

Aḳvāl (Ar.) : Sözler, lakırdılar.

‘Alā’iḳ (Ar.) : Alakalar, bağlar, ilgiler.

Ālām (Ar.) : Acılar, elemler.

Alda- (E. T. Türk.): Aldatmak, kandırmak.

‘Ale’l-ıṭlāḳ (Ar.): 1. Genellikle, ayırım yapmadan. **2.** Gelişigüzel, ulu orta, rastgele.

‘Alef (Ar.) : Hayvan yemi.

‘Alī (Ar.) : **1.** Hulefa-yı Râşidîn’in dördüncüsü, Hz. Peygamberin damadı. **2.** Yüce, büyük, görkemli, gösterişli.

‘Alīl (Ar.) : **1.** Hasta, hastalıklı, mariz, illetli (kimse). **2.** Sakat. **3.** (Göz için) Kör.

‘Allāme (Ar.) : Çok âlim, çok bilgili, her şeyi bilen, her ilimde üstat olan kimse.

Ālūde (Far.) : **1.** Bulaşmış, bulaşan. **2.** Dolu. **3.** Kirli, günahkâr, suçlu.

A‘mā (Ar.) : Kör.

A‘māl (Ar.) : Ameller, işler.

‘Amīḳ (Ar.) : Derin.

‘Āmil (Ar.) : **1.** Amel eden, işleyen, icra eden kimse. **2.** Bir şeyin meydana gelmesine sebep olan, tesir eden şey, etken, müessir, faktör.

‘Āmm (Ar.) : **1.** Herkese ait, umuma mahsus. **2.** Seçkin olmayan, umuma hitap edecek seviyede olan, sıradan.

‘Anā (Ar.) : Güçlük, meşakkat, zahmet.

‘Anāṣır (Ar.) : 1. Unsurlar, bir bütünü meydana getiren parçalar. **2.** Bir topluluğu meydana getiren zümreler.

‘Ār (Ar.) : Utanma.

Ārām (Far.) : 1. Durma, dinlenme. **2.** Rahat, huzur, sükûn, istirahat. **3.** Bir yerde kalma, karar kılma.

Ārāyiş (Far.) : Süs, ziynet, bezek.

Āṯār (Ar.) : 1. İzler, nişaneler, alametler. **2.** Abideler. **3.** Hikâyeler; ananeler, gelenekler.

Āṣaf (Ar.) : Vezir.

‘Asākir (Ar.) : Askerler.

Āsān (Far.) : Kolay.

Aṣdaf (Ar.) : Sedefler.

Aṣfiyā (Ar.) : Saf ve temiz, halis, her türlü kötülükten arınmış kimseler, ermişler.

Āsitān (Far.) : 1. Eşik. **2.** Dergâh, tekke, büyük zaviye.

Āsiyāb (Far.) : Değirmen, su değirmeni.

‘Aşer (Ar.) : On (sayısı).

Āşikār (Far.) : 1. Açık, meydanda, gözle görülebilen, belli. **2.** Açıkça, açık bir şekilde.

Āşiyān (Far.) : 1. Kuş, yuvası, yuva. **2.** Ev, hane.

‘Āşūrā : Muharrem ayının onuncu günü.

‘Aṭā (Ar.) : 1. Cömertçe verme, ihsan, bağış. **2.** Bağışlama, af.

‘Avālim (Ar.) : Âlemler.

A‘vān (Ar.) : Yardımcılar, arka çıkanlar.

Āvāze (Far.) : 1. Ses, seda. **2.** Yüksek sesle bağırma, feryat, nâra.

‘Avn (Ar.) : 1. Yardım etme, yardım. **2.** Yardımcı, yardım eden kimse.

Āyā (Far.) : Şaşırma, sorma, ümit ve istek ifade eder, acaba.

Aya: (Eski Türkçe’den beri kullanılır.) Elin iç tarafında bilekle parmaklar arasında kalan düz kısım, avuç içi.

A‘yād (Ar.) : Bayramlar.

‘Ayān (Ar.) : **1.** Açık, aşikâr, gözle görülür, belli. **2.** Açıkça, gözle görülür şekilde.

A‘yān (Ar.) : Bir şehrin ileri gelenleri, eşraf.

A‘żā (Ar.) : Organlar, üyeler.

A‘ẓam (Ar.) : Çok (daha, en, pek) büyük.

Azel (Ar.) : Dalalet içinde

‘Aẓīm (Ar.) : **1.** (Maddi bakımdan) Büyük. **2.** (Manevi bakımdan) Büyük, ulu, haşmetli. **3.** (Tesir bakımından) Çok şiddetli. **4.** “Aklın ve hayalin alamayacağı, gözün göremeyeceği kadar sonsuz büyük ve azametli” manasında Esma-i Hüsna’dan (Allah’ın en güzel isimlerinden)’dır.

‘Azm (Ar.) : Bir işi yapmaya karar verme, kararlılıkla gayret gösterme.

Āzürde (Far.) : İncinmiş, kırılmış, gücenmiş.

B

Bā’iṯ (Ar.) : Sebep olan şey, sebep.

Bāb-ı Sübḥānī: Allah’ın kapısı.

Bahā (Far.) : Değer, fiyat.

Baḥr (Ar.) : **1.** Deniz, derya.

Bā-kemāl (Far. bā- eki **Ar.** kemāl ile**):** Kusursuz, eksiksiz, mükemmel.

Bālīn (Far.) : Yastık, kalın minder yastığı.

Balkı- (E. T. Türk.): Parıldamak, ışık saçmak.

Bām (Far.) : **1.** Çatı, dam. **2.** Kubbe, gök kubbe. **3.** Göz kapağı.

Bār (Far.) : **1.** Yük, ağırlık veren şey, sıklet. **2.** Yemiş, meyve, mahsul. **3.** Manevi ağırlık, eziyet, keder, üzüntü.

Basṭ (Ar.) : **1.** Yayma, serme, döşeme, açma. **2.** Sözü uzatma, uzun uzun anlatma.

Baṭālet (Ar.) : İşi olmayıp hareketsiz oturma, işsizlik; işlemezlik, battallık.

Bāzār (Far.) : Pazar kelimesinin eskiden kullanılan asıl şekli, çarşı, alış veriş yeri.

Bed-ḫāh (Far.): Başkasının kötülüğünü isteyen, başkası için iyilik dilemeyen (kimse).

Bedr (Ar.) : Ayın on dördüncü gecesindeki şekli, dolunay.

Bedūş (Far.) : Omza; omuzda.

Beḳā (Ar.) : 1. Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet, ebedilik. **2.** Geleceğe doğru varlığını koruyarak devam etme, devamlılık.

Be-kef (Far.) : El içinde; avuçta.

Belī (Ar.) : Evet, hay hay, peki.

Bencileyin : Benim gibi.

Ber (Ar.) : Kara, toprak.

Ber-āver (Far.): Yemiş veren, meyveli.

Berdār (Far.) : Darağacına çekilmiş, asılmış.

Berdūş (Far.) : 1. Omuz üstünde, sırtta. **2.** Serseri, yersiz yurtsuz kimse.

Berḫudār ol- (Fars.): Mesut olmak, muradına ermek.

Berīn (Far.) : Pek yüksek, yüce, âlâ, kadri yüksek olan.

Beriyyāt (Ar.): Yaratıklar; mahlûklar.

Berkit- (E. T. Türk.): Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek, tahkim etmek.

Bes (Far.) : Yeter, yetişir, elverir.

Beşāret (Ar.) : 1. Müjde, iyi haber. **2.** Sevinç, memnuniyet.

Beyābān (Far.): Çöl, sahra.

Beytü'l-aḥzān (Ar.): 1. (Hz. Yakup'un, oğlu Yusuf'u kaybettikten sonra kapandığı kulübeden) Yas ve matem evi, hüzünler evi.

Beyyināt (Ar.): Beyyineler, deliller, şâhitler.

Bi'l-ittifāḳ (Ar.): İttifakla, beraberce, birleşerek, mutabakata varmak suretiyle.

Bī-'ār : Ar ve hayâ duygusu olmayan, utanmaz.

Bī-dād (Far.) : 1. Adaletsiz (kimse), zalim. **2.** Adaletsizlik, zulüm, eziyet.

Bīdār (Far.) : Uyanık.

Bid'at (Ar.) : 1. Sonradan türeyen şey, yeni âdet. **2.** İslam dininde Hz. Muhammed zamanında bulunmayıp sonradan ortaya konan hüküm ve âdet.

Bī-dil (Far. olumsuzluk bildiren *bi-* ve **Ar.** dil ile**):**

Bī-duḫān (Far. olumsuzluk bildiren *bi-* ve **Ar.** *duhān* ile**):**

Bī-emān (Far. bi- eki ve **Ar.** emān ile bī-emān**):** Amansız, aman vermeyen, insafsız, merhametsiz.

Bīgāne (Far.) : 1. Yabancı, āşinā olmayan. **2.** Kayıtsız, ilgisiz, alakasız, lakayt.

Bī-ġaraż (Far. olumsuzluk bildiren *bi-* ve **Ar.** *garaz* ile**):** Garazsız, kasıtsız, halis.

Biḥār (Ar.) : Denizler.

Bī-hicāb : 1. Perdesiz, açık olarak. **2.** Utanmaz, utanması olmayan.

Bī-ḫod (Far.) : Kendinden geçmiş, medhuş.

Bī-hūde (Far.): Boş, gereksiz, faydasız, beyhude.

Bī-hūş (Far.) : Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş, baygın; şaşkın, sersem.

Bī-iḫtiyār (Far. olumsuzluk bildiren bi- ve **Ar.** ihtiyār ile**):** İradesi dışında, kendisi istemeden.

Bīmār (Far.) : Hasta.

Bī-mekān : 1. Mekânı olmayan, mekânsız. **2.** Yersiz, evsiz.

Binār (Oğuzca): Pınar, akarsu.

Bī-naṣīb (Far. olumsuzluk bildiren *bi-* ve **Ar.** *nasīb* ile**):** Nasipsiz, talihsiz, şansı kapalı.

Bī-nihāyet (Far. olumsuzluk bildiren *bi-* ve **Ar.** *nihāyet* ile**):** Sonsuz, tükenmez, nihayetsiz.

Bī-nişān (Far.): Nişansız, işaretsiz, izsiz.

Bī-pāyān (Far.): Sonsuz, sınırsız.

Bister (Far.) : Yatak, döşek.

Bī-şek (Far. olumsuzluk bildiren *bi-* ve **Ar.** *şekk* ile**):** Şüphesiz.

Buncılayın : Bunun gibi, böyle.

Būs (Far.) : Öpme, öpüş.

Bünyād (Far.): 1. Esas, temel. **2.** Yapı, bina.

Bünyān (Ar.) : Yapı, bina.

Bürhān (Far.): Kanıt, delil, hüccet, beyyine.

Bürrān (Far.): Keskin, kesici.

Büryān **:** Kebap, püryan. *Büryān etmek:* kebap etmek, kavurmak, yakmak.

C

Cādū-firīb (Ar.): Gözü aldatan.

Cāh (Ar.) **:** Yüksek mevki, makam, rütbe.

Cahīm (Ar.) **:** Cehennem.

Cān-gāh (Far.): Can evi.

Cedel (Ar.) **:** Tartışma, münakaşa, ağız dalaşı.

Cedīd (Ar.) **: 1.** Yeni, kullanılmamış. **2.** Yeni ortaya çıkmış, yeni peyda olmuş.

Cehd (Ar.) **:** Çalışıp çabalama, büyük gayret sarf etme, uğraşma.

Cehl (Ar.) **:** Bilgisizlik, bilmezlik, cahillik, cehalet.

Celāl (Ar.) **: 1.** Yücelik, büyüklük, ululuk, azamet. **2.** Öfke, kızgınlık, hışım, hiddet, tehevvür**. 3.** Allah'ın kahredici sıfatı ile tecellisi.

Celī (Ar.) **: 1.** Açık, belli, meydanda, aşikâr. **2.** Parlak, aydınlık.

Cemād (Ar.) **:** Cansız varlık, bitki ve hayvan dışındaki cansız cisim.

Cemāde (Ar.) : Cansızlık.

Cemālullāh (Ar.): Allah'ın güzellik sıfatıyla tecellisi.

Cevlān (Ar.) **: 1.** Dolaşma, gidip gelme, deveran. **2.** Gezinme, gezinti. **3.** Hareket, canlılık.

Ceẕb (Ar.) **:** Kendine çekme.

Ceẕbe (Ar.) **: 1.** İnsanın çok duygulandığı bir şey karşısında aşırı bir heyecan ve coşkunlukla kendinden geçmesi durumu. **2.** Allah'ın, kulunu manen kendisine çekmesinden doğan coşkunluk, kendinden geçme ve istiğrak hâli.

Cibāl (Ar.) **:** Dağlar, cebeller.

Cīfe (Ar.) **: 1.** Kokmuş ceset, leş, laşe. **2.** Kokmuş bir ceset gibi iğrenç olan şey veya kimse.

Cihet (Ar.) **: 1.** Yön, taraf, istikamet, canip. **2.** Semt, ter, mahal. **3.** Taraf, husus. **4.** Sebep, vesile.

Cilā (Ar.) : **1.** Parlaklık, parlama, parıltı. **2.** Bir şeyin üzerine parlaklık vermek için sürülen madde.

Cilve-ger (Far. *-ger* ekiyle **Ar.** cilve ile**): 1.** Cilveli, cilve-saz. **2.** Tecelli eden, ortaya çıkan.

Cinān (Ar.) : Cennetler.

Cūd (Ar.) : İnsanlara ihtiyaçlarını bildirmelerine meydan vermeden lütufta, ihsanda bulunma, el açıklığı, cömertlik.

Cūş (Far.) : Coşma, taşma, kaynama, coşkunluk, galeyan. *Cuş etmek:* Coşmak.

Cühelā (Ar.) : Bilgisizler, cahiller.

Cünbān (Far.): Sallanan, kımıldanan, hareket eden.

Cürm (Ar.) : Suç, kabahat.

Cüst-cū (Far.): Arama, araştırma.

Ç

Çāh (Far.) : Kuyu, çukur.

Çāker (Far.) : Kul, köle, bende.

Çāpük (Far.) : Hızlı hareket eden; çabuk.

Çār (Far.) : Dört.

Çār-deh (Far.): On dört.

Çarh-ı dūn : Alçak, soysuz felek.

Çāryār (Far.) : Hz. Muhammed'den sonra halife olan Hz. Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali'ye verilen ortak isim, dört halife.

Çeh (Far.) : Kuyu, çukur.

Çevgān (Far.): 1. Değnek. 2. Polo oyununda topu yakalayıp belirli bir delikten geçirmeye yarayan eğri ucuna file geçirilmiş değnek. 3. Bu değnekle oynanan bir tür cirit oyunu. 4. Başı eğri değnek; baston. 5. Davul tokmağı. 6. Mehterde çepeçevre çıngırak, zil ve zincir takılı bir çember ile bunu yukarıda tutmaya yarar bir sopadan ibaret ritim aleti.

Çirk (Far.) : Kir, pas, pislik.

D

Dād (Far.) : **1.** Doğruluk; adalet. 2. İhsan; verme; bağış. 3. Veriş; satış. 4. Sızlanma; figan. 5.Yardım isteme; imdat imdat diye bağırma. 6. Kısmet; nasip. 7. Temreği denilen cilt hastalığı. 8. Hediye; bağış; ihsan. *Dād etmek*: Adil davranmak.

Daġdaġa (Ar.): 1. Gürültü, patırtı. **2.** Boşuna telaş, beyhude sıkıntı.

Daḫl (Ar.) : **1.** Bir işe karışmış olma, müdahale. **2.** Tesir, etki. **3.** Gelir, varidat.

Daḳāyıḳ (Ar.): Anlaşılması güç olan ve dikkat isteyen ince şeyler.

Ḍalālet (Ar.) : Doğru yoldan ayrılma, yoldan çıkma, sapıtma.

Dānā (Far.) : Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

Dānā (Far.) : Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

Dār (Far.) : İdama mahkûm olanların asıldığı darağacı.

Dārū (Far.) : İlaç.

Dārü'l-emān : Kişinin kendini güvende hissettiği mesken ve sığınılacak yer.

Delā'il (Ar.) : Deliller.

Dem-ā-dem (Far.): *(dem-be-dem)* Gitgide; zaman geçtikçe; vakit vakit; sık sık.

Dem-beste (Far.): Nefesi kesilmiş, susmuş, sessiz.

Dem-sāz (Far.): Dost, sırdaş, uygun arkadaş.

Denā'et (Ar.) : Alçaklık, adilik, aşağılık, zillet.

Deng (Far.) : Şaşkın, sersem.

Denī (Ar.) : Alçak, soysuz, bayağı, aşağılık.

Der-āġūş (Far.): Kucaklama, sarma.

Der-'aḳab (Far.): Hemen, hemen arkasından, arkası sıra, akabinde.

Derd-mend (Far.): Derdi olan, dertli, üzüntülü.

Der-kār (Far.): 1. İşte, işin içinde olan. **2.** Belli, aşikâr.

Derūnī (Far.): 1. İçe ait, iç tarafta bulunan. **2.** İç âleme ait, içten, kalbî, ruhi.

Dest-gīr (Far.): Elden tutan (kimse), yardımcı.

Deşt (Far.) : Bozkır, ova, sahra, çöl.

Deşt-peymā (Far.): Çölde dolaşan.

Devvār (Ar.) : 1. Çok dönen. 2. Sürekli olarak dönen.

Deyyār (Ar.) : 1. Manastır adamı, zahit. **2.** Kimse, fert, şahıs

Dıraḫşān (Far.): Parlayan, parlak, ışıklı, aydınlık.

Dırāz (Far.) : Uzun.

Dīdār (Far.) : 1. Yüz; çehre. 2. Görüşme; görme. 3. Görünüş. 4. Görüş gücü; göz. 5. *tasvf.* Allah'ın tecellisi.

Dihḳān (Ar.) : 1. Çiftçi, köylü. **2.** Köy ağası.

Dilā (Far.) : Ey gönül!

Dil-āvīz (Far.): Gönlü çeken, gönlü kendine cezbeden.

Dil-cū (Far.) : Gönül çeken.

Dil-figār (Far.): Gönlü yaralı.

Dil-güşā (Far.): Gönül açan.

Dil-ḫāh (Far.): Gönlün arzu ettiği, gönlün istediği, arzu edilen.

Dil-pesend (Far.): "Gönlün beğendiği" Sevgili.

Dil-rübā (Far.): Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).

Dilşād (Far.): Gönlü sevinçle dolu, sevinçli (kimse).

Dil-şikeste (Far.): Gönlü kırık, hüzünlü, üzgün.

Dirgül-(E. T. Türk.): **1.** Diriltmek, canlandırmak. **2.** Yaşatmak, sağ bırakmak, hayatta bırakmak.

Dirīġ (Far.) : 1. Esirgeme, kıyamama. **2.** Eyvah, yazık.

Dīv (Far.) : 1. Masallarda geçen olağanüstü büyüklükte insanlar gibi evlenen, çoluk çocuğu olan, iyi veya kötü olabilen yaratık. **2.** Şeytan; ifrit. **3.** Cin

Dīvār (Far.): Duvar kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli.

Dögün-: 1. Kendi kendini dövmek, kendini oradan oraya vurmak. **2.** Çok fazla üzülmek, esef etmek

Dūr u dırāz (Far.): Uzun uzadıya.

Düş ol- (E. T. Türk.): 1. Rastlamak; rast gelmek; tesadüf etmek. **2.** Uğramak; müptela olmak; giriftar olmak. **3.** Mazhar olmak; nail olmak. **4.** Yönelmek.

Dūzaḫ (Far.): Cehennem.

Dūzah-nişān (Far.): Yeri cehennem olan.

Dürc (Ar.) : 1. Hokka, kutu, mücevher kutusu. **2.** (İnci gibi dişlerinden dolayı) Sevgilinin ağzı.

Dütā (Far.) : İki kat, bükülmüş, gerilmiş, kamburu çıkmış.

E

Ebced (Ar.) : 1. Arap alfabesi, harfleri belli bir düzene göre sekiz gruba ayrılarak sıralandığında, birinci gruptaki harflerin okunuşundan meydana gelen kelime ve bu sıranın bütününün adı. **2.** Bu sıralanışta harflere sırasıyla bir rakam değeri verilmesinden meydana gelen hesaplama sistemi [Özellikle tarih bildirmek için kullanılır. Tarih, kelimenin harflerinin sıra ile rakama çevrilmesiyle elde edilir].

Ebdān (Ar.) : Bedenler, vücutlar.

Ebr (Far.) : Bulut.

Ebrāc (Ar.) : Burçlar.

Ebrūvān (Far.): Kaşlar.

Ebṣār (Ar.) : Gözler.

Ebu'l-vaḳt (Ar.): 1. Prensip sahibi adam. **2.** Kendisini Allah'a adayan kimse.

Ebvāb (Ar.) : 1. Kapılar. **2.** Kitap bölümleri. **3.** Arapça fiil çekim kalıpları.

Eḍal (Ar.) : 1. En çok sapkınlığa düşmüş olan. **2.** İslamiyet esaslarından tamamen ayrılmış olan.

Edīb (Ar.) : 1. Edebî yazılar yazan kimse, edebî nesir yazarı. **2.** Terbiyeli, edepli ve zarif kimse, çelebi.

Ednā (Ar.): 1. Çok (daha, en, pek) aşağı, adi. **2.** En küçük, en az, cüz'i.

Ef'āl (Ar.) : Fiiller; işler; hareketler; eylemler.

Efgār (Far.) : Yaralı, mecruh.

Eflāk (Ar.) : Felekler, gökler.

Efrād (Ar.) : **1.** Fertler, kişiler, kimseler. **2.** Erler, er olan askerler.

Efzūn (Far.) : Fazla, çok.

Eḥad (Ar.) : **1.** Bir, birinci. **2.** Kişi, kimse, şahıs.

Eḥadiyyet (Ar.): Birlik, teklik, Allah'ın birliği.

Elā (Ar.) : "Gözünü aç, dikkat et, bilmiş ol, bak" anlamında Arapça tembih edatı olup divan edebiyatında bilhassa nazımda, söylenecek şeye dikkati çekmek için "ey" ünlemiyle birlikte mısra başında kullanılmıştır.

El-ān (Ar.) : **1.** Şimdi, şu anda. **2.** Hala, şu anda bile.

Elest (Ar.) : 1. Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın ruhları yarattıktan sonra sorduğu "elestü bi-rabbilcüm" (ben rabbiniz değil miyim?) sorusunun kısaltılmış şekli. 2. Bu sorunun sorulduğu zaman, ruhların yaratıldığı an.

Elfāẓ (Ar.) : Lafızlar, sözler.

El-ḥaẕer (Ar.): Sakın; sakınalım!

Elṭāf (Ar.) : Lütuflar.

Emmāre (Ar.): Emreden, emredici.

Emmāre-i nefs (Ar.): Nefse emreden.

Emrāż (Ar.) : Hastalıklar, illetler, marazlar.

Emvāc (Ar.) : Dalgalar.

Enāniyet (Ar.): Benlik, her şeyi kendi benliğine dayandırma, kibir, gurur.

Encüm (Ar.) : Yıldızlar.

Endūh (Far.) : Gam, keder, tasa.

Enfüs (Ar.) : Nefisler, yaşayanlar, hayat sâhipleri, canlılar.

Enhār (Ar.) : Nehirler.

Enīn (Ar.) : İnleme, inilti.

Enīs (Ar.) : **1.** Yakın arkadaş; dost. **2.** Sevgili; yâr.

Ensāb (Ar.) : Nesepler, soylar

Envā' (Ar.) : Neviler, çeşitler, türler.

Envār (Ar.) : Nurlar, ışıklar.

Erāẕil (Ar.) : Çok rezil, bayağı ve adi kimseler.

Erbāb (Ar.) : Sahipler.

Erba'īn (Ar.) : **1.** Kırk, kırkıncı [Bu anlamda *Erbaun* şeklinde de kullanılır] **2.** Aralığın 22'sinde başlayıp Ocağın 31'ine kadar 40 gün süren ve kışın en soğuk zamanı sayılan kara kış devresi. **3.** Esma yoluyla süluku kabul eden tarikatlarda dervişlerin nefislerini terbiye etmek için bir yere kapanarak dış dünya ile ilişkilerini kestikleri, çok az yiyecekle yetinip kendilerini ibadete verdikleri 40 günlük döneme verilen isim, çile.

Erḥam (Ar.) : Çok (daha, en, pek) merhametli.

Erḳām (Ar.) : Rakamlar, sayılar.

Er-rızḳu 'elallāh: Rızık Allah'tandır.

Ervāḥ (Ar.) : Ruhlar.

Esfel (Ar.) : **1.** Çok (daha, en, pek) sefil, pek bayağı, pek alçak. **2.** En dipte, en aşağıda olan (yer).

Esmā (Ar.) : **1.** İsimler, adlar. **2.** (Esma-i Hüsna tamlamasının kısaltılmışı olarak) Allah'ın en güzel isimleri.

Es-mār (Ar.) : Meyveler, semereler.

Eṣnām (Ar.) : **1.** Putlar, tapınılan şeyler. **2.** Sevgililer.

Esrār (Ar.) : Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.

Esrük : **1.** Sarhoş. **2.** Meczup, deli. **3.** Kızgın, öfkeli.

Eşçār (Ar.) : Ağaçlar.

Eşher (Ar.) : Çok (daha, en, pek) meşhur, pek ünlü, çok şöhretli.

Eşk-rīz (Far.) : Gözyaşı döken, ağlayan.

Evc (Far.) : Bir şeyin en yüksek noktası, doruk.

Evfer (Ar.) : Çok (daha, en, pek) bol olan.

Evṣāf (Ar.) : Nitelikler, vasıflar.

Evzā' (Ar.) : Durumlar, duruşlar, haller, vaziyetler.

Eylik : İyilik.

Ezel (Ar.) : **1.** Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. **2.** Ruhlar âleminin başlangıcı.

Ezhār (Ar.) : Çiçekler.

Eẕkār (Ar.) : **1.** Zikirler, anmalar, hatırlamalar. **2.** Allah'ın isimlerini ve belli duaları okumak suretiyle yapılan zikirler.

F

Faḫr (Ar.) : **1.** Övünme, iftihar, gururlanma. **2.** İftihar kaynağı, iftihar sebebi, övünç, medar-ı iftihar. **3.** Özellikle Bektaşilerin giydiği, üzeri dilimlere bölünmüş taç.

Fāḫte-āsā (Far.): Üveyik kuşu gibi.

Fāriġ (Ar.) : **1.** Vazgeçmiş, terk etmiş, el çekmiş. **2.** Rahat, sıkıntıdan uzak, ferah. 3. Boş, işsiz.

Fāris (Ar.) : **1.** Atlı. **2.** Ata binmekte usta binici. **3.** Usta, mahir, hünerli; konusunda at oynatabilen.

Fāsıd (Ar.) : **1.** Bozuk; bozulmuş. **2.** Yanlış yapılmış; yanlış olan; doğru olmayan. **3.** Kötü; fena.

Fāş (Far.) : Meydana çıkmış, açığa vurulmuş, duyulmuş. *Fāş etmek:* (Bir sırrı) Meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Faẓl (Ar.) : **1.** Alicenaplık ve cömertlik, iyilik, lütuf, kerem.**2.** Bir kimsede bulunan şahsi kıymet ve meziyet, değer.

Fehīm (Ar.) : Anlayışlı, idrak sahibi.

Fehm (Ar.) : Anlama, anlayış, idrak. *Fehm edilmek – fehm olunmak*: Anlaşılmak, idrak edilmek.

Felāḥ (Ar.) : **1.** Kurtuluş, selamet. **2.** Saadet, bahtiyarlık, mutluluk.

Fend (Far.) : Hile, yalan.

Ferāġ (Ar.) : Vazgeçmek.

Ferāġat (Ar.) : **1.** Hakkından isteyerek vazgeçme, el çekme, sarf-ı nazar etme. **2.** Vazgeçmenin, gönül tokluğunun verdiği rahatlık, huzur.

Ferāmūş (Far.): Unutma, hatırdan çıkarma.

Ferdā (Far.) : 1. Ertesi gün, yarın. **2.** Gelecek, gelecek zaman.

Ferş (Ar.) : 1. Yayma, serme, döşeme. **2.** Kilim, halı, yaygı, seccade, şilte vb. yere döşenen şey. **3.** Zemin, döşeme.

Feṣāḥat (Ar.) : İfadede, kelimelerden her birinin ve bu kelimelerden meydana gelen cümlelerin lafız, mana, ahenk ve kurallara uygunluk bakımından yerinde, düzgün ve doğru olması durumu; dilin söylenmesi güç, ahenksiz, alışılmamış kelimelere, yadırganacak yabancı sözlere, kusurlu cümle, mecaz ve terkiplere yer verilmemesi suretiyle açık, duru ve doğru kullanılması.

Fettān (Ar.) : 1. Fitne ve fesada teşvik eden, karıştırıcı, çok bilmiş (kimse). **2.** Gönlü kendine çeken, kendine hayran eden, cilveli (kimse), cāzibeli.

Feyż-i Rabbānī (Ar.): Allah'ın tecellisi.

Feyż-yāb (Ar. feyz **Far.** *yāb* ile**):** Feyiz bulucu, feyiz bulan.

Feżāḥat (Ar.) : Rezillik, edepsizlik, rüsvalık.

Firḳat (Ar.) : Ayrılık, ayrılış, firak, hicran.

Fīrūz (Far.) : Uğurlu, mesut.

Fīrūze (Far.) : 1. Yüzük, bilezik, küpe vb. kuyumculuk işlerinde kullanılan, açık mâvi renkte, şeffaf olmayan kıymetli taş. **2.** Gök rengi, açık mavi.

Furūġ (Far.) : Nur, parlaklık, ışık, şule.

Fuṣūl (Ar.) : 1. Fasıllar, bölümler, kısımlar. **2.** Mevsimler.

Fuyūżāt (Ar.) : Feyizler, füyuz.

Fużūl (Ar.) : 1. Gereksiz fazla şey, söz, davranış. **2.** Haddi aşan, haddini bilmez kimse.

Fülfül (Ar.) : Karabiber.

Fürū' (Ar.) : Dallar, budaklar, asıldan ayrılan kollar; ikinci derecede olan önemsiz meseleler.

Füsūn (Far.) : Büyü, sihir, tılsım.

G

Ġa'ib (Ar.) : 1. Göz önünde olmayan, hazır bulunmayan (şey). **2.** Gözle görünmeyen âlem.

Ġabġab (Ar.) : Çenenin alt kısmı, çene altındaki ikinci gerdan.

Ġāfil (Ar.) : 1. Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, dalgın, dikkatsiz ve düşüncesiz (kimse), basiretsiz, aymaz. **2.** Hak'tan habersiz (kimse).

Ġafle : → *gaflet.*

Ġaflet (Ar.) : 1. Çevresinde olanları fark edememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basiretsizlik, aymazlık. **2.** Uyuşukluk, içi geçme, uyku basma. **3**. Hak'tan habersizlik, kalbin Hak'tan gafil olması, O'nun zikrinden mahrum kalması.

Ġam-gīn (Far.): Gamlı, kederli.

Ġam-ḫār (Far.): Gam çeken, kederlenen, tasalanan, üzülen.

Ġammāz (Ar.): Söz taşıyan, laf yetiştiren, fitleyen (kimse), kovucu.

Ġanī (Ar.) : 1. Zengin. **2.** Sahip olduğu şeyle yetinen, fazlasını istemeyen, gözü tok (kimse), müstağni. **3.** Bol, çok fazla.

Ġaraż (Ar.) : 1. Gaye, maksat, istek, arzu. **2.** Birine karşı beslenen kötü niyet, gizli düşmanlık, hınç, kin

Ġāret (Ar.) : 1. Düşman toprağına yağma için yapılan hücum, akın, çapul. **2.** Yağma, çalıp alma, talan.

Ġarḳ (Ar.) : 1. (Suya) batma, (suya) batırma, (suda) boğulma. **2.** Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olma, bir şeye batmış, boğulmuş halde bulunma, müstağrak.

Ġarrā (Ar.) : Parlak, gösterişli, şaşaalı.

Ġavr (Ar.) : 1. En dipteki yer, dip. 2. Bir şeyin esası, aslı.

Ġavvāş (Ar.) : Dalgıç.

Ġāyāt (Ar.) : Gayeler, maksatlar, hedefler.

Ġaybü'l ġayb (Ar.): 1. Gizlinin gizlisi. 2. Bilgi dâhilinde olmayan. 3. Kendisi hiç ortada olmadığı gibi geleceğine dair bir belirti olmayan.

Ġayūr (Ar.) : 1. Çok gayretli, çok çalışkan. **2.** Çok hamiyetli. **3.** Çok kıskanç.

Ġazā-yı Ekber (Ar.): Din uğruna yapılan en büyük savaş.

Genc (Far.) : Hazine.

Gerdiş (Far.) : Dönüş, dönme, devretme.

Gerdūn (Far.): 1. Dönen, devreden. **2.** Dünya, sema, felek.

Germī (Far.): 1. Sıcaklık. **2.** Kızışma, hararetlenme, şiddetlenme. **3.** Çabukluk, sürat, germiyet.

Geşt (Far.) : Gezme, geçme, seyretme.

Ġılāf (Ar.) : Kılıf, kın, zarf.

Ġılmān (Ar.): 1. Gulamlar, gençler. **2.** Köleler. **3.** Cennette hizmet eden delikanlılar.

Gınā (Ar.) : 1. Zenginlik. **2.** Sahip olduğu şeyle yetinme, fazlasını istememe, gözü tok olma, iktifa etme. **3.** Bıkkınlık, bezginlik, usanç.

Ġıṭā (Ar.) : Örtecek şey, örtü, perde, zar.

Girde-bālīn (Far.): Yuvarlak yastık.

Gird-gār (Far.): Allah, Tanrı.

Girībān (Far.): Elbise yakası.

Giriftār (Far.): Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptela.

Giryān (Far.) : Ağlayan, ağlayıcı.

Gīsū (Far.) : Omuza dökülen uzun saç.

Gözgü (E. T. Türk.): Ayna.

Ġubār (Ar.) : Toz, ince toprak.

Ġufrān (Ar.): Affetme, yarlıgama, merhamet etme.

Ġulġule (Far.): 1. Dalga dalga ortalığa yayılan gürültülü ses, her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürültü, velvele. **2.** Suyun veya bir sıvının ağzı dar bir kaptan dökülürken çıkardığı ses.

Gūr (Far.) : Mezar, kabir.

Ġuṣṣā (Ar.) : Gam, keder, hüzün, tasa.

Gūş (Far.) : Kulak.

Güftār (Far.) : Söz, kelam.

Güher (Far.) : 1. Cevher, mücevher, elmas, inci. **2.** Bir şeyin özü, esası, varlığındaki değişmeyen asli maya, cevher.

Gülbānk (Far.): Eskiden muhtelif tarikatların ayinlerinde, saray, lonca, yeniçeri ocağı, mehter vb. yerlerdeki muayyen merasimlerde belli bir tertibe göre yüksek sesle okunan dua ve ilahî dizisi [*Gülbank,* hep beraber veya topluluğun içinden bir kişi tarafından okunur, diğerleri "Allah Allah" veya "hu" zikriyle ona katılırlardı].

Gül-fām (Far.): Gül renkli, pembe.

Gül'iẕār (Far. gul ve **Ar.** 'izar ile**):** Gül yanaklı, gül gibi pembe yanaklı.

Gümān (Far.): Zan, şüphe.

Güm-geşte (Far.): Kaybolmuş, yolunu kaybetmiş; (izi, nāmı) silinmiş.

Gümrāh (Far.) : 1. Yolunu kaybetmiş, yolunu şaşırmış (kimse). **2.** Doğru yoldan sapmış, dalalete düşmüş, azgın. **3.** Bol, gür.

Güẕāf (Far.) : Boş söz, manasız laf.

Güẕer (Far.) : Geçme, geçiş.

H

Ḫā'ib (Ar.) : 1. İstediğini elde edememiş olan, emeği boşuna giden, zarara uğrayan (kimse), mahrum. **2.** Umutsuz, kederli (kimse), meyus.

Ḫabāb (Ar.) : Su üzerinde peyda olan hava kabarcığı.

Ḫabb (Ar.) : 1. Tane, tahıl tanesi. **2.** Tane halinde ilaç.

Ḫabs (Ar.) : 1. Dışarı çıkmasına izin vermemek üzere bir yere kapatma. **2.** *kısa.* Suçluların kapatıldığı yer, hapishāne.**3.** Hapsedilmiş kimse, tutuklu, mahpus.

Ḫabṭ (Ar.) : 1. Yanlış, hata. 2. Boş olma, boşa gitme, fasit ve batıl olma. 3. Bir tartışmada karşısındakini cevap veremeyecek duruma getirip susturma.

Ḫācāt (Ar.) : Hacetler.

Ḫācil (Ar.) : Utancından kimsenin yüzüne bakamayacak duruma düşmüş olan, küçük düşüp utanmış, mahcup olmuş (kimse).

Ḫad (Ar.) : 1. Sınır. **2.** Derece, mertebe.

Ḫadeng (Far.): Ok.

Hādī (Ar.) : Doğru yolu gösteren, hidayet eden kimse.

Ḫaḍrā (Ar.) : 1. Yeşil. **2.** Yenen yeşillik, sebze.

Ḫafī (Ar.) : Gizli.

Ḫāk (Far.) : **1.** Toprak. **2.** Dünya.

Ḫaḳāyıḳ (Ar.): Hakikatler, gerçekler.

Ḫāksār (Far.): 1. Toz toprak içinde kalmış. **2.** Perişan, düşkün, hakir.

Ḥāldāş (Ar.) : Aynı halde bulunan, aynı halde olanlardan her biri.

Ḫāliş (Ar.) : **1.** Karışıksız, katkısız. **2.** Saf, temiz ve samimi.

Ḫalvet (Ar.) : **1.** Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhaya çekilme. **2.** İçinde hiç kimsenin bulunmadığı tenha ve kapalı yer. **3.** Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma.

Ḫalvet-serāy (Ar. halvet **Far.** serā, serāy**)**: Tenha ve gözlerden uzak olarak oturulabilen saray, kâşane, köşk.

Ḫām (Far.) : Eğri, bükülmüş, yay biçiminde, kemerli.

Ḫāmūş (Far.): Susmuş, sessiz.

Ḫandān (Far.): Gülen, şen, neşeli.

Ḫande (Far.) : Gülme, gülüş.

Ḫānmān (Far.): Ev bark, yuva, aile.

Ḫār (Far.) : Diken.

Ḥarāret (Ar.) : 1. Sıcaklık. **2.** Susuzluk. **3.** Vücut ısısı, ateş. **4.** Coşkunluk, şevk.

Ḫardal (Ar.) : **1.** Turpgiller familyasından, sarı veya beyaz çiçekli, sert ve yakıcı tohumu hekimlikte kullanılan otsu bitki. **2.** Bu bitkinin tohumundan elde edilen unla yapılan ve etle birlikte yenen sarımtırak sert ve yakıcı macun.

Ḥarīm (Ar.) : 1. Yabancılara yasak olan, yabancılardan korunan mukaddes yer. **2.** Harem dairesi.

Ḫāṣ (Ar.) : **1.** Bir şeye veya bir kimseye ait olup başkasında bulunmayan, ona mahsus olan, özgü. **2.** Bir şeye veya bir kimseye ayrılmış olan, herkese ait olmayan, hususi, özel. **3.** Saf, halis, katışıksız (şey).

Ḫāṣıl (Ar.) : **1.** Husule gelen, olan, meydana çıkan. **2.** Ortaya çıkan semere, netice.

Ḫāṣiyet (Ar.): 1. Bir şeye has nitelik, o nesnede bulunan meziyet, kuvvet, tesir, hassa. **2.** (Yiyecek, içecek için) Fayda, yarar.

Ḫaşmān (Ar. hasm ile **Far.** –an eki**):** Düşmanlar, hasımlar.

Ḫāşāk (Far.) : Çöp, süprüntü.

Ḫaṭarlı (Ar.) : Tehlikeli, korkulu.

Ḫaṭī'āt (Ar.) : Suçlar, kusurlar, kabahatler.

Ḫatm (Ar.) : 1. Bitirme, sona erdirme, tamamlama. **2.** Kur'an-ı Kerim'i başından sonuna kadar ezberden veya yüzünden okuma. **3.** Mühürleme, mühür basma.

Ḫavāric (Ar.) : Haricî mezhebine uyanlar, Haricîler.

Ḫavās (Ar.) : 1. Nitelikler, keyfiyetler, hassalar. **2.** Bir toplumda okumuş yazmış olanlar sınıfı, ileri gelenler, seçkin sınıf.

Ḫavf (Ar.) : Korku.

Ḫayāt-ı cāvidān (Ar. hayāt ile Far. cāvidān**):** Sürekli hayat, ölümsüzlük.

Ḫayderī (Ar.) : Bilhassa dervişler tarafından hırka altına giyilen yakasız, kolsuz, omuz başları 7–8 santimlik bir kulak şeklinde omuzları örten, aba veya çuhadan hırka.

Ḫayfa (Ar. ḥayf ve **Far.** -ā eki ile**)**: Yazık.

Ḫayret (Ar.) : 1. Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık. **2.** *ünl.* Şaşkınlık ifādesi olarak kullanılır; şaşılacak şey.

Ḫaẕer (Ar.) : 1. Sakınma, çekinme. **2.** *ünl.* Sakın, çekin, kork.

Hecr-ārā : Ayrılık süsleyen.

Hem-dem (Far.): Birlikte bulunan, samimi, canciğer arkadaş, dost.

Hemīn (Far.) : "Yerine göre, ancak, hemen, her zaman" vb. anlamlar ifade eden bir çeşit doldurma kelime.

Hemīşe (Far.) : Daima, her zaman

Hem-kefş (Far.): Pabucu bir olma, aynı numara ayakkabı giyme.

Hem-zānū (Far.): "Diz dize, yan yana oturan kimse" Arkadaş.

Hengāme (Far.): 1. Gürültü, patırtı, şamata. **2.** Savaş, kavga. **3.** Vakit, zaman, hengâm. **4.** Toplantı, cemiyet.

Her-gāh (Far.): Her zaman, her vakit.

Hezār (Far.) : 1. Bin. 2. Bülbül.

Hezārān (Far.): 1. Binlerce, bin kere. 2. Bülbüller.

Ḥicāb (Far.) : 1. Utanma, sıkılma, mahcubiyet. **2.** Perde, örtü, engel, hail.

Hicrān (Ar.) : 1. Ayrılık, ayrılık acısı. **2.** İnsanın içinde yer eden, unutulmaz, onulmaz, dinmez acı.

Hidāyet (Ar.) : 1. Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme. **2.** Doğru yol, hak yolu, Müslümanlık.

Ḫidmet (Ar.) : Hizmet kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli.

Ḫil'at (Ar.) : Padişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan.

Ḫilḳat (Ar.) : 1. Yaratma, yaratılma, yaratılış. **2.** Yaratılıştan gelen, sonradan kazanılmayan hal, tabiat.

Ḥimāyet (Ar.): Himaye.

Himemkār (Ar. himem ve Far. –kār eki ile**):** Yardım edenler, çalışanlar.

Himmet (Ar.) : 1. Yardım, ihsan. **2.** Çalışma, gayret, emek.

Ḫiṭāb (Ar.) : 1. Sözü veya yazıyı bir kimseye yöneltme, tevcih etme. **2.** Sözün bir kimseye yöneltildiğini anlatmak için kullanılan seslenme sözü.

Ḫod (Far.) : Kendi, bizzat, -de, dahi.

Ḫod-kām (Far.): Sadece kendini düşünen (kimse), bencil, hodbin, egoist.

Ḫod-perest (Far.): Kendini beğenmiş (kimse), mağrur.

Ḫoşāb : 1. Hoşaf kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli. **2.** (İnci, yakut, elmas vb. için) Parlak, iyi (cins).

Ḫūbān (Far.) : Güzeller.

Ḥubb (Ar.) : Sevgi.

Ḫudāvend (Far.): 1. Efendi, sahip, malik, hükümdar. **2.** (Her şeyin sahibi olan) Allah, Hüdavendigar.

Ḫuddām (Ar.): Hizmet edenler, hizmetçiler, uşaklar.

Ḫulḳ (Ar.) : Doğuştan olan huy, yaratılış, tabiat.

Ḫum (Far.) : Küp.

Ḫumār (Ar.) : İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Ḫummār (Ar.): → *ḫumar.*

Ḫūn (Far.) : Kan.

Ḫūn-āşam (Far.): Kan içici, gaddar.

Ḫūn-feşān (Far.): Kan saçıcı.

Ḫūnīn (Far.) : Kanlı, kan bulaşmış.

Ḫūn-rīz (Far.): Kan dökücü, zalim.

Ḫūr (Far.) : Güneş.

Ḫurūf (Ar.) : Harfler.

Ḫuṣūl (Ar.) : Hâsıl olma, peyda olma, vücuda gelme.

Huşyār (Far.) : 1. Aklı başında olan, sarhoş olmayan (kimse), ayık. **2.** Akıllı, uyanık (kimse).

Ḫuṭūr (Ar.) : (Hatıra) Gelme, (zihne, fikre) doğma.

Ḫūy-gerde (Far.): 1. Terlemiş, terli. 2. Bir şeye alışmış, huy edinmiş.

Ḫüccāc (Ar.) : Hacılar

Ḫülle (Ar.) : Cennette giyilecek elbise.

Hüner (Far.) : 1. Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, maharet. **2.** Bir şeyi iyi bilmekten, iyi yapabilmekten gelen üstün hal, marifet. **3.** Bilgi, ustalık ve maharet isteyen ince sanat

Ḫünkār (Far.): 1. "Sultan, hükümdar" anlamında olup Osmanlı padişahları için kullanılırdı. **2.** Din büyükleri için de kullanılmıştır.

Hüveydā (Far.): Belli, apaçık, aşikâr, zahir.

Hüviyet (Ar.) : Kimlik.

Ir- **:** Ayırmak, uzaklaştırmak.

Issı (E. T. Türk.): Sahip.

Iṭlāḳ (Ar.) **: 1.** Salıverme, bırakma, koyuverme. **2.** Cezadan kurtarma, affetme, affedilme.

‘Iyāl (Ar.) **:** [Kelime Türkçe’de *ayal* şeklinde ve tekil gibi kullanılmıştır] Eş, zevce.

‘Iyāẕ (Ar.) **:** Sığınma, iltica etme.

‘Iyd-i ekber (Ar.): 1. Büyük olaylar sebebiyle yapılan şenlik. **2.** İlk günü cumaya rastlayan kurban bayramı.

İ

İbā (Ar.): Çekinme, kaçınma, razı olmama, içtinap ve imtina etme.

‘İbād (Ar.) : Kullar, abdler.

İbrām (Ar.): Bıktırıncaya kadar üstüne düşme, can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama.

‘İbret (Ar.): 1. Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders. **2.** Acayip, şaşılacak kadar tuhaf kimse veya şey.

İbtidā (Ar.): 1. Başlama. **2.** Bir işin, bir şeyin ilk defa ortaya çıkan kısmı veya başlama zamanı, başlangıç.

İclāl (Ar.): 1. Saygı gösterme, büyük sayma, ağırlama, ikram, tazim. **2.** Büyüklük, ululuk, azamet, kudret.

İcmāl (Ar.): 1. Kısaltma, özetleme, ihtisar etme. **2.** Bir şeyin ayrıntıya girişmeden ana hatları ile söylenen şekli, hülasa, öz, özet.

İctināb (Ar.): Kaçınma, sakınma, çekinme.

İdbār (Ar.): Talihin insana yüz çevirmesi, ters dönmesi, talihsizlik, bahtsızlık.

İdrāk (Ar.): Anlama yeteneği, akıl erdirme, anlayış.

İfsād (Ar.): 1. Bozma, fesada uğratma. **2.** Kargaşalık yaratma, fitne çıkarma.

İftiḫār (Ar.): 1. Bir şeyden dolayı haklı olarak övünme, övünç. **2.** Şeref, şan duymaya sebep olan şey veya kimse.

İftiḳār (Ar.) : Muhtaç olma, ihtiyacı bulunma, ihtiyacı olduğunu ortaya koyma.

İgen: Çok, pek fazla, daha ziyade.

İḫfā (Ar.): Gizleme, saklama.

İḥrāḳ (Ar.): Yakma.

İḥsān (Ar.): 1. Bağışlama, bağışta bulunma. **2.** Bağışlanan şey, bahşiş, atiye. **3.** Lütuf, kerem, iyilik.

İḫtifā (Ar.): Saklanma, gizlenme.

İḫtilāṭ (Ar.): Karşılaşıp görüşme, görüşüp temas etme.

İḥyā (Ar.): 1. Diriltme, canlandırma. **2.** Yeniden canlılık kazandırma, canlandırma, ortaya çıkarma.

İḥżār (Ar.): 1. Hazır etme, hazır bulundurma, hazırlama. **2.** Huzura getirme, celp ve davet etme.

İḳbāl (Ar.): 1. Talih ve baht açıklığı, mutluluk, saadet. **2.** Parlak ve yüksek mevki.

İḳrār (Ar.): 1. Gizlemeyip açıklama, itiraf etme. **2.** Kabul etme, tasdik etme.

İḳtidā (Ar.): Birini örnek alıp ona uyma, örnek tutma, tabi olma.

‘İlm-i ledün (Ar.): Ledün ilmi, ilahî sırlara ait ilim.

İltiẕāẕ (Ar.): Tat alma, lezzet bulma.

İlzām (Ar.) : Bir tartışmada kuvvetli delil ve fikirlerle karşısındakini cevap veremez duruma getirme, susturma, susmaya mecbur etme.

Īmā (Ar.) : Açıkça söylemeden üstü kapalı olarak anlatma, dokundurma.

‘İmāret (Ar.) : 1. Bir yeri bayındır ve mamur etme, bayındırlık. **2.** Medrese talebelerine, cami görevlilerine, fakirlere ve gelip giden yolcu ve misafirlere yemek vermek üzere kurulmuş aş evi.

İnāyet (Ar.) : 1. Lütuf, ihsan, iyilik. **2.** Gayret, dikkat.

İncilā (Ar.) : 1. Parlama, aydın ve ışıklı olma. **2.** Görünme, belli olma, belirme, tezahür etme. **3.** Parlaklık, aydınlık. *İncilā etmek (eylemek):* **1.** Parlamak. **2.** Görünmek, açılmak, belirmek

İnḳilāb (Ar.) : 1. Bir durumdan başka bir duruma dönüşme. **2.** Kısa sürede yapılan köklü değişiklik, devrim.

İns (Ar.): İnsan.

İntihā (Ar.) : 1. Son bulma, sona erme. **2.** Tükenme, bitme.**3.** Son, nihayet.

İntihāsız (Ar.): Sonsuz, tükenmez.

İntisāb (Ar.) : 1. Bir ailenin, bir iş yerinin, bir topluluğun içinde yer alma, oraya mensup duruma gelme, oranın ferdi olma. **2.** Bir tarikata girme.

İntiẓār (Ar.) : 1. Bekleme, bekleyiş. **2.** İnkisar, beddua.

İrādet (Ar.) : 1. İrade. **2.** Gönle hakim olan istek, arzu.

'İrfān (Ar.) : 1. Bilme, anlama, biliş, anlayış. **2.** Gerçeği anlama hususundaki güçlü seziş yeteneği, görgü ve sezişten gelen ruh uyanıklığı. **3.** Kültür.

İrgür-: Ulaştırmak, eriştirmek.

İrsāl (Ar.): Gönderme, yollama.

İrşād (Ar.): 1. Doğru yolu gösterme. **2.** Manen aydınlatma, hak yolunu gösterme, gafletten uyandırma, uyarma.

İrtikāb (Ar.): 1. Kötü bir işi, bir kötülüğü yapma. **2.** Rüşvet alma.

İs-nā (Ar.): İki.

İstiġnā (Ar.) : 1. Elde olana kanaat edip başka bir şeye ihtiyaç duymama, tok gözlülük, gönül tokluğu. **2.** Bir şeye karşı nazlı davranma, tenezzül etmeme.

İstiġrāḳ (Ar.) : 1. Bir şeyin içine gömülme, içine dalma, gark olma. **2.** Dalgınlık.

İstimdād (Ar.): Yardım isteme, imdada çağırma.

İstinād (Ar.) : 1. Bir şeye dayanma. **2.** Güvenme. **3.** Bir şeyi delil sayıp bir meseleyi onun üzerine dayandırma.

İstivā (Ar.) : 1. Birbirine eşit ve denk olma, müsavi olma. **2.** Kaplama, örtme. **3.** Ortada ve tam yerinde, tam derecesinde bulunma, itidal. **4.** Düz olma, düzlük.

İşbu: Bu işaret sıfatının yazıda kullanılan eski bir şekli, işte bu.

İşrāḳ (Ar.) : 1. Işıklandırma, parlatma. **2.** (Güneş ve ay) Doğma, doğup etrafı aydınlatma.

'İşret (Ar.) : İçki içme, içki.

İştibāh (Ar.) : Şüphe etme, şüphelenme.

İştiyāḳ (Ar.) : Büyük arzu duyma, özleme, özleyiş.

‘İtāb (Ar.) : Azarlama, paylama.

İ‘timād (Ar.): Güvenme, emniyet etme, güven, emniyet.

İttişāl (Ar.) : **1.** Bitişme, ulaşma, kavuşma. **2.** Aralık kalmayacak şekilde birbirine dokunma, temas etme. **3.** Yakınlık.

İve : Acele etme; ivegenlik; koşma; sürat.

İżāfāt (Ar.) : İżāfet’in çoğul eki -āt almış şekli iżāfāt.

İżāfet (Ar.) : **1.** Bir şeyle diğer bir şeyi ortak bir bağ yoluyla bağlama, nispet etme. **2.** Ancak bir arada düşünülebilen varlıklar arasındaki ilişki. **3.** Ancak bağlı bulunduğu temel kavramlarla birlikte düşünülebilen varlığın bu temel kavramla olan ilişkisinin niteliği, bağıntı, görelik.

İẓhār (Ar.) : Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, aşikâr etme.

‘İzzet (Ar.): 1. Hürmet, saygı, ikram. **2.** Kıymet, itibar, büyüklük, yücelik. **3.** Mertebe ve rütbe yüksekliği, şeref. **4.** Kudret, kuvvet.

K

Ḳā’im (Ar.) : **1.** Ayakta duran, ayağa kalkmış durumda olan, kıyamda bulunan. **2.** (Başka birinin veya başka bir şeyin) Yerine geçen, (onun) yerini tutan. **3.** Devam eden, sürüp giden, var olan.

Ḳa’r (Ar.) : 1. Deniz, kuyu vb. şeylerin dibi, dip. 2. Derinlik.

Ḳabż (Ar.) : **1.** Teslim alma. **2.** El ile kavrama, tutma. **3.** (Azrail) Bir kimsenin ruhunu teslim alma.

Ḳadem (Ar.) : **1.** Ayak. **2.** Adım. **3.** Uğur.

Kāfūr (Ar.) : Hindistan ve Çin’de yetişen kafur ağacının (Laurus camphhora) zamkından elde edilen ve hekimlikte kullanılan beyaz, yarı şeffaf, kolaylıkla parçalanır ıtırlı madde.

Ḳāl (Ar.) : Söz, lāf.

Ḳalaḳ : Huzursuzlanmak, huzursuz olmak, kararsızlık.

Ḳalender-meşrep (Far.): Kalender tabiatlı, dünya malına önem vermeyen, her şeyin üzerinde durmayan (kimse).

Kām-bīn (Far.): Bahtiyar, mutlu.

Kāmil (Ar.) : **1.** Noksansız, tam, bütün. **2.** Olgunluk yaşında olan (kimse). **3.** İlim, fazilet ve hüner sahibi, manevi meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse). **4.** Aklı başında, ciddi (kimse).

Ḳamīş (Ar.) : 1. Pamuklu gömlek. 2. Gömlek.

Ḳamu (Eski Türk.): 1. Bir memleketteki halkın bütünü, amme. **2.** Bütün, hep. **3.** Herkes.

Kām-yāb (Far.): İsteğine erişmiş, arzusuna nail olmuş, bahtiyar.

Ḳanā'at (Ar.) : **1.** Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene razı olma. **2.** Az şeyle yetinme, iktisatlı davranma. **3.** Görüş, fikir, zan, kanı

Ḳan-bahā : İslam hukukunca öldürme ve yaralamada suçlunun ödemek zorunda olduğu para veya mal, diyet.

Kand (Ar.) : Şeker, şeker kamışı.

Ḳanda (E. T. Türk.): Nerede, nereye.

Kār (Far.) : 1. Alışverişten elde edilen maddi kazanç, para kazancı. 2. Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar.

Ḳaranlu (Eski Türk.): Işıklı olmama durumu, ışıksız.

Ḳarār (Ar.) : Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm. *Karar etmek:* Durmak.

Kārbān (Far.): Kervan kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekilleri

Kāşāne (Far.) : Büyük, süslü köşk, mükellef ev.

Ḳavī (Ar.) : **1.** Güçlü, kuvvetli. **2.** Sağlam, güvenilir.

Ḳavseyn : 1. İki yay. 2.İnsandaki kaşların ikisine birden verilen ad.

Ḳayd (Ar.) : **1.** Yazıya geçirme, yazma, kaydetme işi. **2.** Bir şeyi bir kimseyi bir yere mal ederek ait olduğu defter veya fişe geçirme. **3.** Yazışmalarda ve resmî işlemlerde gelen veya giden evrakın tarih ve sıra numarasının ait olduğu deftere yazılması işi.

Kebūd (Far.) : Mavi.

Kec (Far.) : Eğri, çarpık.

Kec-ṭab' (Far.): Tabiatı, mizacı ters olan.

Kef (Ar.) : **1.** Kendi isteğiyle vazgeçme, feragat etme. **2.** Elin iç kısmı, el ayası, avuç.

Kef (Far.) : Köpük.

Kelb (Ar.) : Köpek.

Kelb-i ʻaḳūr (Ar.): Kudurmuş, kuduz köpek.

Kemāhī (Ar.) : Olduğu gibi, tam manasıyla, hakkıyla.

Kemāl (Ar.): 1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk. **2.** Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık. **3.** Bir kimsenin manevi meziyetler, ahlak, ilim ve fazilet bakımından tam bir olgunluğa erişmiş olması durumu.

Kemlik (Far.) : Kötülük.

Kemter (Far.): Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.

Kenz (Ar.) : Hazine, define.

Kerrār (Ar.) : Savaşta düşman üzerine döne döne defalarca saldıran (kimse) [Hz. Ali'nin lakabıdır; "*Haydar-ı Kerrār:* Döne döne saldıran arslan" şeklinde kullanılır].

Kesāfet (Ar.) : **1.** Bulanıklık, duru olmama. **2.** Pis olma durumu, pislik.

Kes-āfet (Ar.): **1.** Koyuluk, koyu olma durumu, yoğunluk. **2.** Sayıca çok olma, kalabalık, çokluk. **3.** Şeffaf olmama. **4.** İnsanda cismani tarafın üstün gelmesi sebebiyle ruhaniyetten uzaklaşma durumu.

Kesb (Ar.) : Kazanma, çalışarak kazanma, kazanç.

Kesel (Ar.) : Gevşeklik, uyuşukluk, tembellik, üşenme.

Kes-ret (Ar.) : **1.** Çokluk, bolluk, fazlalık. **2.** Cenabıhakk'ın tecellisiyle zuhura gelmiş olan çokluk, mahlûkatın çokluğu.

Keşşāf (Ar.) : **1.** Keşfeden, bilinmeyen şeyleri meydana çıkaran kimse. **2.** Gizli anlamları, sırları açıklayan kimse.

Keştī (Far.) : Gemi

Ketm (Ar.) : Saklama, gizli tutma, göstermeme.

Kevkeb (Ar.) : Yıldız.

Kevn (Ar.) : **1.** Olma, vuku bulma, ortaya çıkma. **2.** Varlık, vücut, mevcudiyet.

Kibriyā (Ar.) : **1.** Büyüklük, ululuk, azamet. **2.** Allah, Cenabıhak.

Kilk (Far.) : Kalem, kamış kalem.

Kīne (Far.) : Kin.

Ḳirān (Ar.) : Yakınlaşma, bir araya gelme.

Kirişme : Naz, işve, cilve, eda.

Kisve (Ar.) : **1.** Elbise, üst baş, kılık kıyafet. **2.** Bir sınıfa, bir mesleğe mahsus olan veya belli bir yerde giyilen özel kıyafet. **3.** Görünüş, kılık.

Ḳudret (Ar.) : **1.** Kuvvet, güç, takat, iktidar. **2.** Yetenek, kabiliyet, ehliyet.

Ḳuds (Ar.) : **1.** Mukaddes ve mübarek olma, mukaddeslik, kutsallık. **2.** Temiz olma durumu, arılık, arınmışlık.

Ḳudūm (Ar.) : Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.

Kudūret (Ar.): **1.** Bulanıklık. **2.** Tasa, gam, kaygı, gussa.

Ḳufl (Ar.) : Kilit.

Kuḥl (Ar.) : **1.** Sürme. **2.** Göz ilacı.

Ḳullāb (Ar.) : Çengel, kanca.

Ḳulūb (Ar.) : Kalpler.

Ḳurb (Ar.) : **1.** Yakınlık. **2.** Yakın. **3.** (Allah'a) Yakınlık, (Allah'a) yakın olma.

Ḳurretü'l-'ayn (Ar.): 1. Göz nuru, görme yetisi. 2. Gözlerin tecellisi.

Kūs (Far.) : Büyük davul, kös. *Kūs-ı rıhlet:* "Ölüm davulu" Ecel.

Ḳuṭb (Ar.) : 1. Dönen çark, tekerlek veya değirmen taşının mili; dingil. 2. Yoğunluk merkezi; eksen; toplanma noktası.

Ḳuyūdāt (Ar.): Resmî defterlerdeki kayıtlar.

Kübrā (Ar.) : Daha (çok, en, pek) büyük, ulu.

Kühen (Far.) : Köhne, eski.

Küleh (Far.) : Külāh

Küleng (Far.) : Turna kuşu.

-Künān (Far.): Sonuna geldiği kelimelere "yapan, eden; yaparak, ederek" anlamı katarak Farsça usulüyle birleşik sıfat ve zarflar yapar.

Künh (Ar.): 1. Bir şeyin aslı, özü, gerçeği. **2.** Dip, kök.

Küstāḫāne (Far.): Küstah birine yakışır tarzda, küstahça.

Küsūf (Ar.) : Güneş tutulması.

Küşte (Far.) : **1.** Öldürülmüş, maktul. **2.** Öldürülen kimsenin vücudu, ceset.

L

Lā-cerem (Ar.): Şüphesiz, besbelli.

Lafẓ (Ar.) : **1.** Gerek anlamlı olsun (kelime), gerek anlamı başka kelimelerle ortaya çıksın (edat) ağızdan çıkan veya yazılan söz.

Lāhūt (Ar.) : Cenabıhakk'ın zatına mahsus olan ilk ve en yüce âlem, Allah'ın bütün sıfat ve isimlerinin zatında mevcut olduğu, fakat sadece zatî sıfatlarının zuhura geldiği, fiilî sıfatlarının ise henüz zuhur bulmadığı âlem, ulûhiyet âlemi, âlem-i lahut.

Lāhūtī (Ar.) : Lahuta mensup, ilahî.

Laḥẓā (Ar.) : Zamanın göz açıp kapayıncaya kadar geçen en kısa parçası, an.

Lā-mekān (Ar.): 1. Belli bir yeri olmayan, mekânsız. **2.** "Bir yere ihtiyacı olmayan, mekândan münezzeh" anlamında Allah'ın sıfatlarındandır.

Lāmi' (Ar.) : Parlayan, parıldayan.

Lāne (Far.) : Kuş yuvası.

Lāubālī (Ar.) : **1.** Ciddi ve saygılı olma endişesi taşımayan, saygısız. **2.** Senli benli, teklifsiz.

Lā-ya'ḳıl (Ar.): Aklı başında olmayan, yaptığını bilmeyen, kendinden geçmiş, sarhoş.

Lā-yezāl ü Lem-yezel (Ar.): Ebedi ve ebedi olacak olan (Allah).

Leb-ber-leb (Far.): Dudak dudağa.

Lem'a (Ar.) : Parıltı, parlaklık.

Lemḥa (Ar.) : **1.** Bir göz atış, bir defa bakma. **2.** Parlama, parıldama, parıltı.

Lerze (Far.) : Titreme, titreyiş.

Leşker (Far.) : Asker.

Leṭāfet (Ar.) : Hoşluk, güzellik, incelik.

Levḥ (Ar.) : **1.** Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey. **2.** Yaratılmışlar hakkındaki bütün bilgiyi kapsayan kitab-ı mübin, levhimahfuz.

Levlāk (Ar.) : "Sen olmasaydın" anlamında olup, "Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" kutsi hadisini telmihen divan edebiyatında çok kullanılmıştır.

Levn (Ar.) : 1. Renk. **2.** Yüzün rengi, beniz.

Leyl (Ar.) : Gece.

Libās (Ar.) : Elbise, giyecek şey.

Līk (Far.) : Lakin.

Liḳā (Ar.) : 1. Yüz, çehre. **2.** Kavuşma, buluşma.

Livāü'l-ḥamd : Kıyamet günü Muhammed ümmetinin altında toplanacağı bayrak.

Lü'lü' (Ar.) : İnci.

Lücce (Ar.) : Engin deniz, umman.

M

Mā (Ar.) : Su, ab.

Ma'āẕ (Ar.) : 1. Sığınacak yer, ilticagah, melce, penah. **2.** Sığınma, iltica etme.

Ma'ṣīyet (Ar.): 1. Günah. **2.** Asilik, itaatsizlik.

Mā'il (Ar.) : 1. Bir yana, bir tarafa doğru eğilmiş, meyletmiş. **2.** Bir şeye yatkınlığı, yeteneği olan.

Ma'būd (Ar.) : 1. Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan, kendisine ibadet olunan varlık, ilâh, Allah. **2.** Bâtıl din mensuplarının tanrılaştırıp taptıkları varlık, kuvvet veya nesne.

Māfihā (Ar.) : "Dünya ve dünyanın içinde olan her şey" anlamına gelen *Dünya ve mafiha* söyleyişinde geçer.

Maġfiret (Ar.): Allah'ın lütuf ve merhamet ederek kullarının günahlarını affetmesi, bağışlaması, yarlıgama.

Maġfūr (Ar.) : Allah tarafından günahları bağışlanan veya günahlarının bağışlanması için Cenabıhakk'a dua edilen (ölmüş kimse). *Mağfur olmak:* Allah tarafından affedilmek, bağışlanmak.

Maġrib (Ar.) : 1. Güneşin battığı yer ve yön; batı. **2.** Güneşin battığı zaman; akşam. **3.** Akşam vakti; gurup. **4.** Mısır dışındaki Kuzey Afrika ülkeleri.

Maġrūr (Ar.) : "Aldanmış" Kendini beğenen, böbürlenen, kibirli, gururlu.

Maġz (Far.) : 1. Beyin, dimağ. **2.** Kabuklu meyvelerin içi. **3.** İlik. **4.** Akıl, düşünce. **5.** Öz, iç, ruh.

Maḥal (Ar.) : Yer, mekân, mevki.

Mā-ḥażar (Ar.): Hazır olan şey, hazır olarak bulunan şey, her ne varsa.

Maḥbūb (Ar.): Sevilen kimse, sevgili.

Maḥbūbān (Ar. Mahbub ve **Far.** –ān eki ile**):** Sevgililer.

Maḫfī (Ar.) : Gizlenmiş, saklanmış, saklı, gizli.

Māhiyyet (Ar.): Bir şeyin ne olduğunu belirleyen asıl unsur, nitelik.

Maḫlū‘ (Ar.) : Tahtından indirilmiş, hal edilmiş (hükümdar).

Maḫmūr (Ar.): 1. İçkiden sersemlemiş, kendinden geçecek duruma gelmiş (kimse). **2.** Uyku sersemliğini üzerinden atamamış, uykusunu açamamış, yarı uykulu (kimse).

Maḥsūd (Ar.) : Kıskanılacak bir halde veya mevkide bulunan, haset edilen şey veya kimse.

Maḥv (Ar.) : 1. Yok etme, varlığına son verme. **2.** Yok olma, harap olma. **3.** Kulun beşerî zaaflardan kurtulup bütün iş ve davranışlarında Allah'ın külli iradesine teslim olması durumu

Maḥż (Ar.) : Saf, sırf, halis.

Maḳālāt (Ar.): 1. Gazete, mecmua vb.nde yayımlanan yazılar, makaleler. **2.** Sözler.

Maḳāmāt (Ar.): 1. Makamlar, mevkiler. **2.** Musiki makamları.

Maḳbūl (Ar.) : 1. Kabul edilen, reddedilmeyen. **2.** Geçerli, muteber. **3.** Beğenilen, hoşa giden, hoş.

Maḳhūr (Ar.) : 1. Yenilgiye, bozguna uğramış, yenilmiş, mağlûp olmuş. **2.** Mahvolmuş, bitmiş, tükenmiş. **3.** Çok üzülmüş, üzgün, perişan. **4.** Allah'ın gazabına uğramış.

Maḳsem (Ar.): 1. Taksim yeri, bir şeyin kollara, kısımlara ayrıldığı yer. **2.** Toplanan suların belirli ölçülere göre şehre taksim edildiği yer, su taksim yeri, maslak.

Maḳṣūd (Ar.) : 1. Söylenilmek, belirtilmek istenilen, kastedilen. **2.** İstenilen şey, amaç, gaye, maksat.

Mālik (Ar.) : Bir şeye sahip olan (kimse), sahip.

Māliş-ger (Far.): Sürtücü, ovucu, tellak.

Ma‘lūmāt (Ar.): 1. Herkesçe bilinen, malum şeyler. **2.** Bilgi.

Ma‘mūr (Ar.): 1. Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli. **2.** Yerleşik, ahalisi olan, meskûn. **3.** İşlenmiş, bakımlı.

Manẓūr (Ar.) : 1. Bakılan, görülen, görülmüş. **2.** Beğenilerek nazar edilen yer, taraf, şey vb.

Mār (Far.) : Yılan.

Ma‘reke (Ar.): Savaş alanı, harp meydanı, cenk yeri.

Mārid (Ar.) : Direnen, ayak direyen, inatçı, temerrüt eden.

Māsivā (Ar.) : 1. Bir şeyin dışında kalan ve ondan başka olan her şey. **2.** (Māsivallah sözünden kısaltılarak) Allah'ın zatı dışındaki bütün varlıklar.

Maṣrūf (Ar.) : 1. Sarf edilmiş, harcanmış (şey). **2.** Çevrilmiş, yöneltilmiş, döndürülmüş.

Maṭar (Ar.) : Yağmur.

Maṭlab (Ar.) : İstenilen, talep edilen şey, istek, meram, matlup.

Maṭlūb (Ar.) : 1. İstenilen, aranılan, istek ve arzu duyulan, talep edilen şey. **2.** Borç verilen ve zamanı gelince ödenmesi istenen alacak.

Maṭrūd (Ar.) : Kovulmuş.

Maẓhar (Ar.) : 1. Bir şeyin görünür duruma geldiği, göründüğü, açığa çıktığı, zahir olduğu yer veya kimse, tecelli yeri. **2.** Ulaşan, erişen, nail olan.

Me'men (Ar.): Sığınılacak, güven duyulacak, emin ve emniyetli yer.

Me'vā (Ar.) : Sığınacak yer, makam, yurt, mesken.

Me‘āsī (Ar.) : Günahlar, isyanlar.

Mecma‘u'l-Baḥreyn (Ar.): İki denizin birleştiği yer.

Mecrūḥ (Ar.) : 1. Yaralanmış, yaralı (kimse). **2.** (Gönül, kalp vb. için) Kırık, incinmiş, kırgın.

Me‘cūr (Ar.) : 1. Yaptığı iyilik veya hizmetin karşılığını almış olan, sevap kazanan, ecir ve mükâfata nail olan. **2.** Kiraya verilmiş, kiralanmış.

Mededkār (Ar. meded ile **Fars.** -kār ekiyle**)**: Yardımcı, yardım eden.

Medfen (Ar.) : Ölü defnedilecek yer, mezar, kabir.

Medhūş (Ar.) : Ürkmüş, şaşkınlık ve korku içinde kalmış, dehşete düşmüş.

Mefḫar (Ar.) : Kendisiyle övünülen, övünme sebebi, iftihar vesilesi olan kimse veya hal.

Meftūn (Ar.) : 1. Büyülenmişçesine tutkun, vurgun olan (kimse), âşık. **2.** Çok beğendiği bir şey önünde şaşırıp kalan, şaşkına dönen (kimse), şaşkın, hayran.

Meh-i tābān (Far.): Yüzü ay gibi parlayan, ay gibi parlak yüzlü.

Mehleke (Ar.): İnsanın mahvına, helâkine sebep olabilecek kadar tehlikeli, tehlikelerle dolu yer, iş, durum.

Mehlikā (Far. *māh* > *meh* **ve Ar.** *liḳā* ile *meh-liḳā***):** Yüzü ay gibi olan, ay yüzlü güzel kadın.

Mekr (Ar.) : Hile, düzen, aldatma.

Melāl (Ar.) : 1. Hüzün, keder. **2.** Usanma, bıkma, usanç, melalet.

Melāmet (Ar.): 1. Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş. **2.** Giyim kuşam, zikir, ayin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip nefsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifatından uzaklaşarak Hakk'a yaklaşmayı esas alan anlayış.

Melāẕ (Ar.) : Sığınacak yer, sığınak, melce, penah.

Melce' (Ar.) : Sığınacak, iltica edecek yer, sığınak, penah, melaz.

Melūl (Ar.) : 1. Boynu bükük, üzgün, mahzun. **2.** Usanmış, bıkmış, bezmiş, bezgin, bıkkın.

Mel'ūn (Ar.) : Allah'ın lanetine uğramış, rahmetinden mahrum kalmış, lanetlenmiş, lanetli.

Mel'ūnāne (Ar. mel'ūn ile **Fars.** -āne **ekiyle):** Meluna yakışır şekilde, melunca.

Memlū (Ar.) : Dolmuş, dolu.

Menāl (Ar.) : 1. Bir kimsenin ele geçirdiği, sahip bulunduğu şey, mal mülk [Daha çok *māl ü menal* şeklinde kullanılır]. **2.** Erişme, nail olma.

Menba' (Ar.) : 1. Bir suyun kaynayıp çıktığı yer, pınar, kaynak. **2.** Herhangi bir şeyin ortaya çıktığı, meydana geldiği, zuhur ettiği yer, mebde, menşe.

Menfūr (Ar.) : Nefret edilen, nefret uyandıran, iğrenç.

Menşūr (Ar.) : Yayılmış, dağıtılmış.

Merātib (Ar.) : Mertebeler, rütbeler, dereceler.

Merāyā (Ar.) : Aynalar.

Merdūd (Ar.) : 1. Kovulmuş, defedilmiş. **2.** Geri çevrilmiş, kabul edilmemiş, makbul sayılmamış.

Merkad (Ar.) : Mezar, kabir.

Merkeb (Ar.) : 1. Eşek. **2.** Binilecek şey, binek, taşıt.

Mesā (Ar.) : Akşam.

Mesdūd (Ar.) : Önüne çekilmiş bir setle kapanmış, kapalı.

Mesīḥā (Ar.) : Hz. Īsā'nın lakabı.

Mesned (Ar.) : 1. Dayanılan, güç ve destek alınan şey, dayanak. **2.** Büyük mevki, makam, rütbe, paye, mansıp.

Mesrūr (Ar.) : Sevinçli, memnun (kimse), mutlu.

Mestān (Far.) : Sarhoşlar.

Mestūr (Ar.) : Örtülü, kapalı, gizli, saklı.

Meş'al (Ar.) : 1. Bir sopanın ucuna yerleştirilmiş yağlı paçavra vb. yanıcı maddelerin yakılması suretiyle ışık veren aydınlatma aracı. **2.** Yol gösteren, önder olan ışık.

Meşaḳḳat (Ar.): Güçlük, zorluk, sıkıntı, eziyet, zahmet.

Meşām (Ar.) : Burun.

Meşhūd (Ar.) : Gözle görülen, şahit olunan, müşahede edilen.

Meşiyyet (Ar.): Dileme, isteme, istek, arzu, irade.

Meşkūr (Ar.) : Şükür ve teşekküre lâyık olan, teşekküre değer, övülmüş, beğenilmiş.

Metā' (Ar.) : 1. Kumaş, elbise vb. giyilen, kullanılan veya herhangi bir şekilde kendisinden faydalanılan eşya, mal. **2.** Satılacak, kazanç sağlanacak mal, ticaret malı. **3.** Maddi manevi sermaye, varlık, servet.

Mevālīd (Ar.) : 1. Yeni doğmuş bebekler, çocuklar. 2. Varlıklar, mevcudat. 3. Doğum yerleri, doğum zamanları. 4. Hz. Muhammed'in dünyaya gelişini anlatan manzum eserler, mevlitler.

Mevc (Ar.) : Dalga.

Mevcūdāt (Ar.): Var olanlar, yaratılan şeylerin tamamı, canlı cansız bütün varlıklar, mahlukat.

Mevḳıf (Ar.) : Duracak yer, durak yeri, durak.

Mevṣūf (Ar.) : Bir nitelikle nitelendirilmiş, kendisini benzerlerinden ayıran bir nitelik kazanmış, nitelenmiş.

Meẕāḳ (Ar.) : 1. Tat alma, lezzet duyma, tat, lezzet. **2.** Tat alma yeri, tat alınan yer, damak.

Meẕellet (Ar.): Alçalma, bayağılaşma, hakir ve zelil olma durumu, bayağılık, hakirlik.

Meẕkūr (Ar.) : 1. Az önce adı geçen, sözü edilen, yukarıda anılan, zikrolunan [Daha çok nesirde ve resmî yazışmalarda kullanılır]. **2.** (Tasavvufi metinlerde) Daima anılan, zikredilen (Allah).

Mışbāḥ (Ar.) : Etrafa ışık veren alet, aydınlatma aracı, kandil, çıra, meşale.

Mışdāḳ (Ar.) : Gerektiğinde baş vurulan ve doğruyu, yanlışı ayırt etmeye, değerlendirmeye yarayan prensip, ölçüt, kıstas, kriter.

Midḥat (Ar.) : Övme, methetme.

Miftāḥ (Ar.) : 1. Anahtar. **2.** Şifre çözümünde kullanılan cetvel, şifre cetveli. **3.** Bir dili kolayca öğretmek amacıyla yazılmış kılavuz kitap.

Mihmān (Far.): Misafir, konuk.

Miḥnet (Ar.) : 1. Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. **2.** Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıstırap. **3.** Bela, afet, musibet.

Miḥnet-keş (Ar. mihnet **Far.** –keş eki ile **):** Mihnet çeken (kimse).

Min ba‘d (Ar.): Bundan böyle, bundan sonra.

Mīnā-fām (Far.): Mine renkli, sırça renginde, lacivert yeşil veya gök mavisi.

Mine’l-evvel ile’l-āḫir (Ar.): Baştan sonra kadar, evvelden ahire kadar.

Minhāc (Ar.) : Açık ve geniş yol.

Mir’āt (Ar.) : 1. Ayna, gözgü. **2.** Cenabıhakk’ın tecellisiyle var olan ve mazhar olduğu tecelliyi aksettiren varlıklardan her biri veya bu varlıkların tamamı.

Miṣāḳ (Ar.) : Sözleşme, antlaşma, yemin.

Miyān (Far.) : 1. Ara, mabeyn. **2.** Bir şeyin ortası, vasat. **3.** Kemer bağlanacak yer, bel.

Mīzān (Ar.) : 1. Tartı, ölçü aleti, terazi. **2.** Ölçü, mikyas. **3.** Mahşer günü herkesin dünyada yaptığı iyilik ve kötülüklerin tartılıp değerlendirileceği manevi terazi.

Mu‘ammā (Ar.): 1. Bilmece. **2.** Anlaşılmaz, halledilmez şekilde güç, halli müşkül iş veya şey.

Mu‘anber (Ar.): Amber karıştırılmış, amber sürülmüş, amber kokan, amberli, güzel kokulu.

Mu‘arrā (Ar.): 1. Soyunmuş, çıplak duruma gelmiş, çıplak. **2.** Temizlenmiş, arınmış.

Mu‘aṭṭar (Ar.): Güzel kokulu, ıtırlı.

Mū‘ciz-beyān (Ar.): Taklit edilemeyecek bir üslup veya ifade tarzına erişen (eser, yazar…).

Mu‘tād (Ar.) : 1. Alışkanlık hâline gelmiş, âdet edinilmiş, alışılmış, her zamanki. **2.** Alışılmış, âdet edinilmiş şey, alışkanlık, âdet.

Mua‘ẕẕeb (Ar.): Acı, sıkıntı ve azap çeken.

Mu‘ānid (Ar.): İnatlaşan, inat eden kimse, inatçı.

Mū-be-mū (Far.): 1. Tel tel. **2.** Büyük bir dikkatle, inceden inceye, bir bir, tek tek.

Mufaḍḍal (Ar.): Erdemli kılınmış, faziletlendirilmiş.

Mufażżal (Ar.): Başkalarından üstün tutulmuş, daha faziletli görülmüş, saygın, üstün.

Muġaylān (Far.): Deve dikeni.

Muġlaḳ (Ar.) : 1. Açık ve net olmayan, anlaşılmaz, karışık, çapraşık. **2.** *eski.* Kapanmış, kapalı, kilitli

Muḥāl (Ar.) : Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.

Muḥīṭ (Ar.) : 1. Çepeçevre kuşatan, etrafını çeviren, çevreleyen (şey). **2.** Gücü veya bilgisi ile kuşatan, içine alan, kapsayan, cami, havi. **3.** Bir kimsenin çeşitli ihtiyaçları yönünden devamlı ilişki içinde bulunduğu insan topluluğu, çevre.

Muḥkem (Ar.): 1. Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin. **2.** Anlamı kesin ve açık olan, başka türlü anlaşılmasına imkân bulunmayan, açıklama ve yoruma ihtiyaç göstermeyen (söz, yazı, hüküm vb.).

Muḥkemāt (Ar.): Anlamı kesin ve açık olan, başka türlü manalandırılmasına imkân bulunmayan âyetler, muhkem âyetler.

Mu‘īn (Ar.) : Yardım eden, yardımda bulunan, destek olan kimse.

Muḳābil (Ar.): 1. Bir şeyin tam karşısına gelen, karşısında bulunan, karşı karşıya olan. **2.** Bir söz veya davranışa karşılık olarak yapılan, bir şeyin karşılığı olan. **3.** Karşılık.

Muḳaddem (Ar.): Kalyoncuların, kalyon leventlerinin kırmızı fes, kırmızı keçeden levent külahı üstüne sardıkları saçaklı puşunun adı; saçakları, yüzün üstüne, kaşın gözün önüne

yeniçeri civeleklerini andıracak şekilde sarkar, düşerdi, mukaddem adını da bu münasebetle almıştı.[634]

Muḳalleb (Ar.): Bir şeyi olduğundan başka bir şekle veya duruma sokan, değiştiren (kimse).

Muḳīm (Ar.) : 1. Bir yere yerleşen, bir yerde oturan, kalıcı olan, ikamet eden (kimse). **2.** Dinen misafir veya seferi sayılmayan kimse.

Muḳtedā (Ar.): 1. Fikir ve davranışları ölçü olarak benimsenen, örnek alınan (kimse). **2.** Rehber, kumandan, lider, imam vb. durumunda olup önde bulunan, uyulan, tabi olunan kimse.

Mūnis (Ar.) : 1. Kolayca dostluk kurabilen, sokulgan, sıcakkanlı, cana yakın. **2.** Alışılmış, yadırganmayan.

Mūr (Far.) : Karınca.

Murġ-ı lāhūtī (Ar.): İlahi kuş.

Muṣallā (Ar.) : 1. Namaz kılınan veya namaz kılınması için ayrılmış olan açık yer, namazgâh. **2.** Cami avlusunda veya civarında cenaze namazlarının kılındığı yer.

Muṣallī (Ar.) : Beş vakit namazını kılan (kimse).

Mu‘tād (Ar.): 1. Alışkanlık hâline gelmiş, âdet edinilmiş, alışılmış, her zamanki. **2.** Alışılmış, ādet edinilmiş şey, alışkanlık, âdet.

Muṭahhar (Ar.): 1. Maddi ve manevi kirlerden temizlenmiş, paklanmış, arınmış. **2.** Mübarek, kutsal, temiz.

Mu‘terif (Ar.): Bir suçu veya gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklayan, açıkça söyleyen, itiraf eden (kimse).

Muṭrıb (Ar.) : 1. Bir musiki aleti çalan kimse, sazende. **2.** İlahi, gazel, şarkı vb. okuyan kimse, hanende.

Muvaḥḥad (Ar.): 1. Birleştirilmiş, bir tek şey durumuna getirilmiş. **2.** Arapçada ve Arap asıllı Türk alfabesinde tek noktalı olan (harf).

Mūy (Far.) : Tüy, kıl, saç teli.

Mużāri‘ (Ar.) : 1. Ortak. 2. Arkadaş, akran. 3. Benzeyen, benzeşen. 4. Geniş zaman kipi.

Mü’ebbed (Ar.): 1. Sonsuz, ebedî, daimî. **2.** Ömür boyunca devam edecek, sürecek olan.

---

[634] Reşad Ekrem Koçu, *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, Doğan Kitap, İstanbul 2015, sf.180.

Mü'eyyed (Ar.): 1. Kuvvetlendirilmiş, sağlamlaştırılmış, güçlü, takviye edilmiş, sağlam. **2.** Yardım gören, desteklenen.

Mübhem (Ar.): 1. Ne olduğu açıkça anlaşılmayan, belirsiz. **2.** Belirsiz olarak.

Mübtelā (Ar.): 1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün. **2.** (Bir derde, bir hastalığa) Tutulmuş.

Mücellā (Ar.) : Cilalanmış, parlatılmış, cilalı, parlak.

Mücerred (Ar.): 1. Madde ve cisim halinde olmayan. **2.** Düşüncede var olan, zihinde soyutlama, tecrit yoluyla elde edilen, soyut (fikir, kavram, tasavvur). **3.** Katıksız, karışıksız, saf, halis. **4.** Yalın, çıplak. **5.** Yalnız, tek, tek başına, münferit.

Mücrim (Ar.) : Suç işlemiş olan, suçlu, kabahatli kimse.

Müctebā (Ar.): Seçilmiş, seçkin [Bilhassa Hz. Muhammed için kullanılır].

Müctehid (Ar.): Kur'an ve sünnette bulunmayan veya açıkça belirtilmeyen bir meselede yine Kur'an ve sünnetin özüne, ruhuna uygun olarak fikir yürütmek suretiyle şeri hüküm koyan büyük din âlimi.

Müdām (Ar.) : 1. Devamlı, sürekli. **2.** Devamlı olarak, ara vermeden, her zaman, daima. **3.** Şarap, mey.

Müdārā (Ar.) : 1. Kin ve düşmanlığı örtüp zahiren dost gibi davranma, iyi geçinme, güler yüzle idāre etme. **2.** Yüze gülmek, dalkavukluk yapmak.

Müdde'ī (Ar.): İstek ve iddiasında inatla direnen (kimse), iddiacı.

Müfesser (Ar.): Açıklanmış, izah ve tefsir edilmiş.

Müheyyā (Ar.): Hazır, amade.

Müjgān (Far.): Kirpikler, kirpik.

Mükerrem (Ar.): Saygı değer, hürmete layık, yüce, aziz, muhterem.

Mül (Far.) : Şarap, mey.

Mülāzım (Ar.): Bir kimse, şey veya yere bağlılık ve devamlılık gösteren, bir işte sürekli çalışan kimse.

Mülḥaḳ (Ar.) : 1. Bir bütüne sonradan katılmış, eklenmiş, ilave edilmiş. **2.** Bir merkeze bağlı.

Mülḥid (Ar.) : Allah'ı tanımayan, Tanrı'yı inkâr eden, dinsiz, imansız kimse.

Mümecced (Ar.): Yüceltilmiş, ululanmış.

Münāfese (Ar.): Karşılıklı benlik davası gütme, birbirini çekememe, çekememezlik, gizli düşmanlık.

Münevver (Ar.): Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.

Münīre (Ar.) : Aydınlatan, ışık veren, ışıklı, parlak.

Münkesir (Ar.): 1. Kırılmış, kırık. **2.** Gücenmiş, kırgın.

Münkir (Ar.) : 1. Reddeden, kabul ve itiraf etmeyen (kimse). **2.** İslam dinindeki iman esaslarını inkâr eden, inanmayan (kimse), imansız, inkârcı. **3.** Hoşa gitmeyen, beğenilmeyen, makbul olmayan.

Müntehā (Ar.): Bir şeyin varabileceği son nokta, son, nihayet.

Mürde (Far.) : Ölü, ölmüş (kimse).

Mürġān (Far.): Kuşlar.

Mürselīn (Ar.): Peygamberler, Mürseller.

Mürüvvet (Ar.): 1. Yiğitlik, mertlik. **2.** İnsanca davranma, insanlık. **3.** İyilik ve ihsanda bulunma, cömertlik, lütufkârlık.

Müsemmā (Ar.): 1. İsimlendirilmiş, belli bir isimle anılmış. **2.** Bir isimle isimlendirilen şey veya kimse. **3.** Zatına mahsus ilahî isimlerle adlandırılmış olan Allah.

Müstaġni (Ar.): 1. Gerekli bulmayan, ihtiyacı olmayan, gerek duymayan. 2. Elinde olanla yetinmesini bilen, tok gözlü, gönlü tok. 3. Nazlı davranan, nazlanan.

Müstaḳīm (Ar.): 1. Doğru, düz. **2.** Doğru, gerçek, hak. **3.** Doğru yolda olan, doğru, dürüst, namuslu.

Müste'āẕ (Ar.): Kendisine sığınılan kimse, sığınak.

Müstecāb (Ar.): Olumlu, müspet cevap alınan, kabul edilen (istek, dua vb.).

Müşk-bār (Far.): "Misk yağdıran" Etrafa misk kokusu yayan.

Müşkilāt (Ar.): 1. Müşküller, zor işler veya meseleler, zorluklar, güçlükler, engeller. **2.** Eski edebiyatımızda kolayca anlaşılamayan sözler, mazmunlar, beyitler.

Müştāḳ (Ar.) : Şiddetle arzu eden, özleyen, hasretini çeken, gönülden isteyen.

Müẕnibīn (Ar.): Suçlular, günahkârlar.

N

Nā'im (Ar.) : 1. Yumuşak. **2.** Güzel, latif, taze, körpe.

Nāçār (Far.) : 1. Çaresiz. **2.** İçinde bulunduğu durumu kabul etme zorunda kalarak, ister istemez.

Nādimān (Ar.): Pişman olanlar, pişmanlık duyanlar.

Nāfe (Far.) : Misk ahusu denen bir ceylan türünün göbeğindeki, içi misk denilen güzel koku ile dolu kese.

Nāgeh (Far.) : 1. Zamansız, vakitsiz. **2.** Ansızın, birdenbire, nagehan.

Naġme-serā (Ar. nağme ve **Far.** –serā eki ile**):** Şarkı söyleyen.

Naḫl (Ar.) : Hurma ağacı.

Naḫvet (Ar.) : Kendini büyük görme, ululanma, kibir, gurur, tekebbür.

Nāḳıṣ (Ar.) : Tam olmayan, eksik, noksan.

Naḳī (Ar.) : Temiz, pak, halis.

Nālān (Far.) : İnleyen.

Nā-murād (Far. nā- eki ve **Ar.** murād **ile):** İsteğine erişememiş, muradına erememiş.

Nām-ver (Far.): Namlı, ünlü, meşhur.

Nān (Far.) : Ekmek.

Nā-peẕīrā (Far.): Kabul etmeyen.

Nāsūt (Ar.) : 1. İnsanlık âlemi, insan ve insana ait şeyler. **2.** Görünen âlem, kesret alemi olan dünya.

Nāşī (Ar.) : İleri gelen, neşet eden.

Nāṭıḳa (Ar.) : 1. Düşünüp söyleme hassa ve melekesi, konuşma gücü. **2.** Düzgün ve güzel söz söyleme.

Nāy (Far.) : Kamış.

Naẓargāh (Ar. nazar ve **Far.** -gāh eki ile**): 1.** Bakılan, nazar edilen yer, bakılacak yer. **2.** Bakışı nazar değmesine sebep olan kimse.

Nāzenīn (Far.): 1. İşveli, cilveli, nazlı. **2.** Üstüne titreyerek çok nazlı olarak yetiştirilmiş, şımartılmış. **3.** İnce yapılı, narin. **4.** Nazlı, cilveli, genç ve güzel kadın.

Nāẓir (Ar.) : 1. Bakan, nazar eden. **2.** Yönü bir yere doğru dönük olan.

Nebāt (Ar.) : Bitki.

Necāt (Ar.) : Kurtulma, kurtuluş, halas.

Nedāmet (Ar.): Yaptığı iş veya davranışın sonucunu beğenmeyip yaptığına hayıflanma, pişman olma, pişmanlık.

Nedīm (Ar.) : 1. Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimse. **2.** Büyük bir zatı hoş sözler, fıkralar ve hikayelerle eğlendiren kimse, musahip.

Nefḫ (Ar.) : 1. Üfleme. **2.** Boru vb. çalma.

Nefḫa (Ar.) : 1. Üfürme. **2.** Can veren, ihya eden üfleme, diriltici nefes.

Nefy (Ar.) : İnkar etme.

Nehār (Ar.) : Gündüz, gün.

Nehy (Ar.) : Birini bir şeyden alıkoyma, bir şeyin yapılmasını yasak etme.

Nemek (Far.) : 1. Tuz. **2.** Lezzet, tat.

Nerdübān (Far.): Merdiven kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli.

Neseb (Ar.) : Soy, soy sop, atalar, dedeler silsilesi.

Neşāt-efzā (Ar. neşāt **ve Far.** –efzā eki **ile):** Sevinç arttıran, insanın içini neşe ile dolduran.

Neşve (Ar.) : 1. Neşe, sevinç. **2.** Hafif sarhoşluk, hafif sarhoşluğun verdiği keyif.

Nevāle (Ar.) : Gerekli yiyecek ve içecek şeyler, azık.

Nev-be-nev (Far.): Yeni yeni, yeniden yeniye.

Nevbet (Far./Ar.): 1. Nöbet. **2.** Saray veya konaklarda günün belli zamanlarında, seferlerde, konak yerlerinde ve padişahın otağı önünde çalınan askeri mızıka, nöbet.

Nevreste (Far.): 1. Yeni bitmiş, yeni hasıl olmuş. **2.** Genç, yeni yetişmiş.

Nezd (Far.) : Yan, kat, huzur.

Nigehbān (Far.): Bekçi, gözcü.

Nigerān (Far.): Bakan, seyreden.

Nigūn (Far.) : 1. Baş aşağı olmuş, tersine dönmüş. **2.** Ters, uğursuz, aksi, menhus. *Ser-nigūn*: **1.** Ters dönmüş, baş aşağı, tepetaklak. **2.** Talihsiz, bahtsız.

Nihān (Far.) : 1. Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış. **2.** Görünmeyen, göz önünde olmayan. **3.** Sır.

Nihānī (Far.) : Gizli, gizlice.

Niḳāb (Ar.) : 1. Yüz örtüsü, peçe. **2.** Örtü, perde.

Nikbet (Ar.) : 1. Talihsizlik, bahtsızlık. **2.** Felaket, musibet.

Nīm (Far.) : Yarım, yarı

Nīrān (Ar.) : 1. Ateş. **2.** Cehennem.

Nis,ār (Ar.) : 1. Saçma, saçılma, serpme, serpilme. **2.** Düğün, alay gibi merasimlerde saçılan para vb.

Nişān (Far.) : 1. İşaret, belirti, iz, alamet. **2.** Ayırıcı işaret, alamet-i farika.

Nīş-āzmā (Far.):

Nite (E. T. Türk.): Nasıl.

Niyābet (Ar.) : Vekil olma durumu, vekillik, vekâlet, naiplik.

Niyāz (Far.) : 1. Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica. **2.** Dua, tazarru.

Nizār (Far.) : Zayıf, çekimsiz.

Nīze (Far.) : Mızrak, süngü, kargı.

Nuḥūset (Ar.) : Uğursuzluk.

Nuḳūş (Ar.) : Nakışlar, resimler.

Nuṣret (Ar.) : 1. Yardım, (özellikle) Allah'ın yardımı. **2.** Üstünlük, başarı, galebe, zafer.

Nūş (Far.) : İçme, içiş. *Nūş etmek:* İçmek.

Nūş-ḫand (Far.): Tatlı gülüşlü.

Nübüvvet (Ar.): Peygamberlik, nebilik.

Nümāyān (Far.): Görünen, meydanda olan, ayan, aşikâr.

O

Oñul- (E. T. Türk. ve halk ağzı.): Şifa bulmak, iyileşmek, yara kapanmak.

Ö

Özge : **1.** Başka, gayri. **2.** Bir başkalığı olan, değişik, kendine has.

P

Pāk (Far.) : **1.** Temiz. **2.** Halis, saf, katışıksız. **3.** Mübarek, kusursuz, günahsız.

Pākīze (Far.) : **1.** Temiz, pak. **2.** Halis, hakiki, gerçek. **3.** Latif, güzel.

Pāyān (Far.) : Son, nihayet.

Pāzū (Far.) : Kol.

Pelāspāre (Far.): Eski püskü, kaba saba dokunmuş, yırtık pırtık kumaş parçası, paçavra ve bunun gibi giyecek.

Penāh (Far.) : Sığınacak yer.

Pend (Far.) : Öğüt, nasihat.

Pergār (Far.) : Pergel kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekilleri.

Pertev (Far.) : Işık, parlaklık.

Pervāz (Far.) : Uçma, uçuş. *Pervāz it:* Uçmak.

Peyām (Far.) : Haber .

Peykān (Far.) : Okun ucundaki sivri demir, temren.

Peymān (Far.): Ant, yemin.

Peymāne (Far.): 1. İçki kadehi, özellikle şarap kadehi. **2.** Şarap.

Peyrev (Far.) : (Birinin) Arkasından, izinden giden, (ona) uyan, tabi olan kimse.

Peyverd (Far.): 1. Ulaşma, erişme. **2.** Bağ, ilgi, münasebet.

Pīç (Far.) : Kıvrım, büklüm.

Pīçiş (Far.) : Büklüm, kıvrım.

Pinhān (Far.) : Gizli.

Pīrehen (Far.): İç gömleği, gömlek.

Piristū (Far.) : Kırlangıç.

Piyāle (Far.) : İçki kadehi, şarap kadehi.

Pür-çīn (Far.): Çok bükülmüş, kırışık, buruşuk.

Pür-ḫaṭar: Tehlikelerle dolu, çok tehlikeli.

Pürsīş (Far.) : Soruş, sorma.

R

Rabṭ (Ar.) : Bağlama, bağlanma, iliştirme, iliştirilme.

Rāgıb (Ar.) : İstekli, isteyen (kimse).

Raḫşān (Far.): Parlak.

Ra'iyyet (Ar.): Bir hükümdarın yönetimi altında olan, vergi veren ve devlet tarafından korunan halk.

Raḳḳāṣ (Ar.) : Rakseden erkek, köçek.

Rām (Far.) : İtaat eden, boyun eğen.

Rāz (Far.) : Gizlenen şey, sır.

Re'y (Ar.) : 1. Oy. **2.** Fikir, görüş, düşünce.

Recā (Ar.) : Dilek, istek.

Redīf eyle- (Ar.): Takip etmek, arkasından gitmek.

Refīḳ (Ar.) : 1. Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş. **2.** Ortak, şerik.

Refrefe (Ar.) : 1. (Kuş) Kanatlarını çırpma, kanat sesi. **2.** Bir çeşit ince yeşil kumaş.

Reftār (Far.) : Gidiş, yürüyüş.

Reh-nümā (Ar.): Yol gösteren kimse, kılavuz.

Remīde (Far.): Ürkmüş, korkmuş.

Remz (Ar.) : 1. Bir şeyi akla getiren, o şeye delalet eden nesne, işaret, resim, harf, kısaltma vb. sembol. **2.** Meramı üstü kapalı bir şekilde gizli bir yolla, ima ve işaretle anlatma.

Renc (Far.) : 1. Ağrı, sızı. **2.** Zahmet, eziyet, ıstırap.

Renciş (Far.) : İncitme, incinme, ıstırap, keder.

Resen (Far.) : İp, urgan.

Reşk (Far.) : 1. Kıskanma, haset. **2.** (Farsça isim tamlamasının birinci öğesi olarak) Kıskançlığa sebep olacak nitelikte olan, kıskanılan kimse veya şey.

Revāc (Ar.) : **1.** Sürümü, itibarı olma, herkes tarafından aranır olma, sürüm. **2.** İtibar, değer, kıymet.

Reviş (Far.) : **1.** Yürüyüş, gidiş. **2.** Takip edilen hareket tarzı, tutum, üslup, yol.

Revnaḳ (Ar.) : Göz alıcı güzellik, parlaklık, tazelik, letafet.

Rıḍvān (Ar.) : Hoşnutluk, rıza.

Rıḥlet (Ar.) : **1.** Göç, sefer. **2.** Dünyadan ahirete göçme, ölme, vefat.

Rībā (Ar.) : Bir akitte karşılıksız olan herhangi bir fazlalık, faiz.

Rif'at (Ar.) : Yücelik, yükseklik, özellikle mevki yüksekliği.

Riḳāb (Ar.) : **1.** Boyunlar. **2.** Köleler, cariyeler, kullar.

Riḳābdār (Ar. rikāb ve **Fars. –**dār eki ile**):** Osmanlı padişahı bir yere giderken üzengisini tutarak ata binip inmesine yardım eden veya padişahla vezirlerin atlarının yanında yaya giden kimse, üzengi ağası.

Risālet (Ar.) : İnsanları dine davet etme işi, peygamberlik.

Rişte (Far.) : İplik.

Riyā (Ar.) : **1.** Olduğundan başka türlü görünme, özü sözü bir olmama, ikiyüzlülük. **2.** Bir ibadet veya iyiliğin Allah rızası için değil gösteriş için yapılması.

Riyāżāt (Ar.) : Nefsi terbiye etmek için yapılan talimler, riyazetler.

Rīze (Far.) : Ufak parçalar hâlinde, ufak ufak, parça parça.

Rūḥāniyet (Ar.): 1. Ruhla ilgili olma, ruhun hâkim olması durumu, ruhanilik, manevilik. **2.** Manen büyük bir kimsenin öldükten sonra da devam eden manevi gücü.

Rū-nümā (Far.): Yüz gösteren.

Rūşen (Far.) : **1.** Parlak, aydın, aydınlık. **2.** Aşikar, meydanda.

Rūy (Far.) : **1.** Yüz, çehre. **2.** Yüz, yüzey, satıh.

Rūz u şeb (Far.): Gece gündüz, her zaman.

Rūzī-resān (Far.): Rızık yetiştiren (Allah).

Rüfū (Far.) : Yama.

Rüsul (Ar.) : Peygamberler.

Rüsvā (Far.) : Kötülükle şöhret bulmuş, rezil kimse.

S

Ṣā'ib (Ar.) : **1.** Başka yöne sapmadan doğruca hedefe ulaşan. **2.** Doğru, isabetli, yanlışsız, maksada uygun.

Sā'iḳa (Ar.) : Yıldırım.

Sā'il (Ar.) : **1.** Soru soran kimse. **2.** Dilenen kimse, dilenci.

Ṣā'im (Ar.) : Oruç tutan (kimse), oruçlu.

Sā'ir (Ar.) : 1. Başka, diğer, öteki, öbür. 2. Yürüyen, hareket eden, seyreden (kimse).

Ṣabīḥ (Ar.) : Hoşa giden, hoş ve güzel olan, güzel, şirin, latif.

Ṣād-pāre (Far.): Yüz parça, parça parça, paramparça.

Ṣāfī (Ar.) : **1.** Temiz, halis, saf. **2.** İçinde saflığını bozacak başka bir şey bulunmayan, katışıksız, arı.

Ṣahbā (Ar.) : **1.** Şarap. **2.** (Şarap için) Al, kırmızı.

Sāḥir (Ar.) : **1.** Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz. **2.** Büyü yapmışçasına tesir eden, karşısındakini etkisi altına alan, büyüleyici kimse veya şey.

Ṣaḥn (Ar.) : **1.** Evin ortasındaki açıklık, avlu. **2.** Orta yer, saha, meydan.**3.** Oyuk ve boş yer.

Saḳā (Ar.) : Evlere dışarıdan su taşıyan kimse.

Saḳf (Ar.) : **1.** Dam, çatı. **2.** Tavan.

Saḳḳā (Ar.) : Saka kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli.

Sāl (Far.) : Yıl, sene.

Sāl-be-sāl (Far.): Yıldan yıla, her yıl.

Sālik (E. T. Türk.): Haber, bilgi.

Ṣālis, (Ar.) : Üçüncü.

Salt (Moğ.) : Sadece, yalnız, sırf.

Ṣanavber (Ar.): 1. Çam fıstığı ağacı. **2.** Çam fıstığı kozalağı. **3.** Sevgilinin boyu.

Sancıl- (E. T. Türk.): 1. Batmak, saplanmak. 2. ...ile kesilmek.

Ṣanem (Ar.) : 1. Put. **2.** Çok güzel kimse, dilber, mahbube.

Ṣāni‘ (Ar.) :1. Yapan kimse, yapıcı. **2.** “Yaratan” anlamında Allah için kullanılır.

Ṣarāhat (Ar.) : 1. Tam ve kesin biçimde belirli olma durumu, açıklık. **2.** İfadede açıklık, şüpheye, tereddütte yer bırakmayacak şekilde açık anlatım.

Ṣavm (Ar.) : Oruç.

Ṣavt (Ar.) : 1. Ses, seda. **2.** Eskiden musikimizde bir form adı iken sonraları tekkelerde zikir sırasında okunan, güftesi daima tekrarlanan birkaç cümleden ibaret besteli parçalar hakkında kullanılmıştır.

Sa‘y (Ar.) : Çalışma, çalışıp çabalama, emek sarf etme, ceht. *Sa‘y et-:* Çalışmak, emek vermek, gayret etmek.

Ṣayd (Ar.) : 1. Av, şikâr. **2.** Avlama, avlanma.

Ṣayḳal (Far.) : 1. Cila. **2.** Cila yapan kimse, cilacı.

Sayru (E. T. Türk.): Hasta.

Sāz (Far.) : 1. Her çeşit musiki aletine verilen isim, çalgı. **2.** Halk musikimizde bağlama, cura vb. telli çalgılara verilen ortak isim. **3.** Halk musikimizde daha çok saz şairleri tarafından kullanılan, gövdesi oyularak yapılmış uzun saplı, telli çalgı. **4.** Çeşitli musiki aletleri çalanlardan ve okuyuculardan ibaret topluluk, çalgı takımı. **5.** Türk musikisi icra eden bir topluluğun çalıp söylediği eğlence yeri.

Sebaḳ (Ar.) : Ders.

Ṣebāt (Ar.) : 1. Kararından ve sözünden dönmeme, bir iş veya davranışta azim ve kararlılık gösterme. **2.** Bir noktada kımıldamadan durma, olduğu yerde karar kılma.

Seg (Far.) : Köpek.

Seḫā (Ar.) : El açıklığı, cömertlik.

Seḥāb (Ar.) : Bulut.

Seḥergāh (Ar. seher ve **Far.** –gāh eki ile**):** Seher zamanı, seher vakti.

Sehm (Far.) : Korku, ürküntü, dehşet.

Sehv (Ar.) : Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hata.

Sekrān (Ar.) : Sarhoş.

Selāmet (Ar.) : 1. Ruh ve beden yönünden sağlıklı olma, esenlik. **2.** Tehlikeden uzak olma, güvenlik. **3.** Kurtulma, kurtuluş.

Selāsil (Ar.) : Zincirler.

Selāṭīn (Ar.) : 1. Sultanlar, padişahlar. **2.** Büyük, geniş.

Selb (Ar.) : 1. Zorla alma, gasp. **2.** Ortadan kaldırma, yok etme, yok edilme.

Selef (Ar.) : 1. Bir mevkide daha önce bulunan ve yerine geçilen kimse. **2.** Bizden öncekiler, bizden önce yaşamış kimseler, atalar, ecdat.

Sem (Ar.) : Zehir, ağu.

Semāvat (Ar.): 1. Gökler, gök katları. **2.** Her bir katında seviyelerine göre ruhların ve meleklerin bulunduğuna inanılan yedi kat sema, semalar.

Semek (Ar.) : Balık.

Semen-ʻiẕār : Yasemin yanaklı

Ş̱enā (Ar.) : Övme.

Sengīn-dil (Far.): Taş gibi katı yürekli, zalim, gaddar.

Ş̱erā (Ar.) : 1. Toprak. **2.** Yeryüzü, arz.

Ser-āmed (Far.): Başta bulunan, başta gelen, ileri gelen kimse.

Ser-bāz (Far.): Korkusuz, cesur, yiğit.

Ser-be-ser (Far.): 1. Baştanbaşa. **2.** Baş başa, birlikte, beraberce.

Ser-bülend (Far.): Yüksek, yüce.

Ser-çeşme (Far.): 1. Çeşme başı, subaşı, pınar, kaynak. **2.** Yeniçeri ocağının kaldırılmasından sonra yeni askeri teşkilat kuruluncaya kadar eyalet ve sancaklarda bulunan askerlerin kumandanı durumunda olan tüfenkçibaşıların başı durumundaki kimse. **3.** Vilayet sipahilerinin başı durumunda olan kimse, alay beyi. **4.** Bir sanatta üstat olan veya bir tarikatta ilahi feyiz ve aşkın kaynağı durumunda bulunan pir.

Serdār (Far.) : 1. Kumandan, başkumandan. **2.** *teşmil.* Bir topluluğun başı, en ileride geleni.

Ser-encām (Far. ser ve **Ar.** encām**)**: **1.** Bir iş, bir durum veya olayın iyi veya kötü sonu, akıbeti. **2.** Başa gelen hal, olay veya olaylar zinciri, macera.

Ser-fürāz (Far.): Başını kaldıran, yücelere, yükseklere uzanan.

Ser-fürū (Far.): Baş eğme, itaat etme, yüz suyu dökme, minnet etme.

Ser-geşte (Far.): Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın.

Ser-girān (Far.): Sersem, sarhoş, mahmur.

Ser-güzeşt (Far.): Macera, serüven.

Sermed (Far.): 1. Sonsuz, ebedi, sermedi. **2.** Sonsuz olma, ebedilik.

Sermest (Far.): Sarhoş.

Sertīz (Far.) : Sivri uçlu, keskin.

Settār (Ar.) : "Kullarının hata, kusur, ayıp ve günahlarını örten, bağışlayan" anlamında Allah için kullanılır.

Seylāb (Ar. seyl ve **Far**. āb ile): Sel suyu, sel, su baskını, taşkın.

Seyrān (Ar.) : 1. Gezip dolaşma, gezme, gezinti. **2.** Bakıp seyretme, temaşa.

Seyyār (Ar.) : Gezip dolaşan, gezen, belli bir yeri olmayan.

Seyyi'āt (Ar.) : 1. Kötülükler, fenalıklar. **2.** Suçlar, kabahatler, günahlar.

Sezā (Far.) : Yaraşır, uygun, layık.

Ṣıdḳ (Ar.) : 1. Doğruluk, gerçeklik. **2.** Her türlü kötülükten arınmış olma, saflık. **3.** İçten, yürekten bağlanma, bağlılık, sadakat.

Ṣıḳlet (Ar.) : 1. Ağırlık, yük. **2.** Sıkıntı.

Sınık (**E. T. Türk.): 1.** Kırık. **2.** Bozguna uğramış, perişan. **3.** (Gönül için) Kırılmış, kırık, mahzun.

Ṣıyām (Ar.) : Oruç.

Sidre (Ar.) : 1. Hz. Muhammed'in Miraç gecesinde Cebrail ile birlikte yükseldiği yedinci kat semada bir makam. **2.** Sevgilinin erişilmesi güç çok uzun boyu.

Siḥr-āferīn (Ar. sihr ve **Far.** āferīn ile**):** Sihir yapan, büyüleyen.

Sipihr (Far.) : Gök, sema, asuman.

Sīret (Ar.) : 1. Bir kimsenin ahlakı, seciyesi, karakteri, dışa akseden davranışı. **2.** Bir kimsenin kendine has davranışlarını da içine alan hayat hikâyesi, tercümeihal, biyografi.

Sitem-āferīn (Far.): Sitem yaratan.

Sivā (Ar.) : "Başka, gayri" demek olan kelime, dilimizde daha çok "Allah'tan başka varlıklar" manasında kullanılır.

Siyeh-pūş (Far.): Siyah giyen.

Şu'bān (Ar.): Büyük yılan, ejderha.

Sū-be-sū (Far.): Her yana, her yanda, her yönde, her yöne, her tarafa, her tarafta.

Şuġrā (Ar.): Çok (daha, en, pek) küçük.

Şūr (Ar.) : İçi boru gibi boş olan ve üfürülmek suretiyle ses çıkarılan büyük boynuz.

Sūr (Far.) : Düğün, şölen, şenlik.

Şuver (Ar.) : Suretler, şekiller.

Sūziş (Far.) : Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıstırap.

Sübḥān (Ar.): "Her türlü kusurdan, noksandan, beşeri nitelik ve zaaflardan uzak olan" anlamında Allah'ın isimlerindendir.

Süḫan-dān (Far.): Söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleyen (kimse).

Süḫan-perdāz (Far.): Düzgün ve güzel söz söyleyen, fasih.

Sükker (Ar.) : Şeker.

Sülūk (Ar.) : **1.** (Maddi, manevi) Bir yola girme, bir yol tutup o yolda yürüme. **2.** Girme, katılma.

Sürūr (Ar.) : Sevinç.

Süvār (Far.) : Bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse.

Ş

Şāfi' (Ar.) : Birinin affı için araya giren, şefaatçi olan, şefaat eden kimse.

Şāhān (Far.) : Şahlar.

Şāhvāh (Far.) : Şahlara layık iri taneli inci.

Şaḳāyıḳ (Ar.) : Düğün çiçeğigiller familyasından, çeşitli renkte güzel çiçekler açan, her çeşit toprak ve şartta yetişen, süs bitkisi olarak yetiştirilen otsu veya odunsu bitki.

Şāne (Far.) : Tarak.

Şār (Far.) : Şehir.

Şāyān (Far.) : Layık, değer, yakışır.

Şebboy (Far.) : Turpgiller familyasından, özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, güzel kokulu, değişik renkli çiçekler açan, dik saplı süs bitkisi.

Şebbū (Far.) : Şebboy kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli.

Şefā'at (Ar.) : 1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. **2.** Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenabıhak katında aracılık etmeleri.

Şefī' (Ar.) : Şefaat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse.

Şehbāz (Far.) : 1. İri ve beyaz bir doğan cinsi. **2.** Yiğit, gösterişli ve şanlı kimse.

Şehper (Far.) : Kuş kanadının en uzun tüyü.

Şeh-süvār (Far.): Çok usta binici.

Şek (Ar.) : Şüphe, zan.

Şeker-ḫā (Far.): Tatlı sözlü, tatlı söyleyen (kimse).

Şeksiz : Şüphesiz.

Şemā'il (Ar.) : 1. Huylar, tabiatlar. **2.** Bir kimsenin dış görünüşü.

Şemşīr (Far.) : Kılıç.

Şerāfet (Ar.) : 1. Şerefli olma. **2.** Soyluluk, asilzadelik. **3.** Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hasan soyundan gelme, şeriflik.

Şerer (Ar.) : Kıvılcımlar, kıvılcım.

Şerer-nāk : Kıvılcımlı.

Şerḥa şerḥa (Ar.): Dilim dilim, parça parça.

Şermende (Far.): 1. Utanılacak bir iş yapmış, mahcup duruma düşmüş olan. **2.** Utangaç, mahcup.

Şerm-sār (Far.): Utangaç, mahcup.

Şeş cihet (Ar. şeş, **Far.** cihet**):** Altı yön, her taraf.

Şetm (Ar.) : Küfretme, sövme.

Şikār (Far.) : **1.** Av. **2.** Avlanan hayvan. **3.** Düşmandan ele geçirilen mal, kılıç hakkı, ganimet. **4.** Değerli, kolay ele geçmeyen, nadir bulunan (şey).

Şikenc (Far.) : Büklüm, kıvrım.

Şīr (Far.) : **1.** Aslan. **2.** Cesur, yiğit, kahraman kimse.

Şitāb (Far.) : Çabukluk, acele.

Şitābān (Far.): Koşan, acele ile giden, seğirten.

Şivengāh (Far.): Matem yeri, yas yeri.

Şuġl (Ar.) : İş, mesele.

Şu'le-feşān (Ar. şu'le **ve Far.** –feşān ile**):** Alev saçan, ışık saçan.

Şūr (Far.): Tuzlu.

Şühud (Ar.) : **1.** Bir yerde hazır bulunup görme, gözle görme. **2.** Gözle görülecek şekilde var olma.

Şüst ü şū (Far.): Yıkama, temizleme.

T

Ṭā'ir (Ar.) : **1.** Uçan, uçucu. **2.** Kuş.

Ta'addüd (Ar.): Birden fazla olma.

Ṭā'at (Ar.) : **1.** Allah'ın emirlerine uyma, emredileni yapma. **2.** İbadet, takva.

Tab' (Ar.) : Huy, mizaç, karakter, yaratılış.

Tā-be-ḥaşir : Kıyamete kadar.

Tā-be-key (Far.): Ne zamana kadar.

Tābiş-dih (Far.): Parlaklık veren, parıltı veren.

Ṭabl (Ar.) : Davul.

Tācir (Ar.) : Ticaretle uğraşan kimse, tüccar.

Ta'dād (Ar.) : **1.** Sayma. **2.** Birer birer sayma, sayım.

Taḥaḳḳuḳ (Ar.): Gerçekleşme.

Taḥammül (Ar.): Zor şeylere dayanma gücü, ses çıkarmadan katlanma.

Taḥayyür (Ar.): Hayrete düşme, şaşma.

Ṭahīr (Ar.): 1. Temiz, pak, arı. **2.** Üzerinde abdest ve guslü bozacak şeylerden biri bulunmayan, dini hükümlere göre temiz sayılan.

Taḥiyyāt (Ar.): 1. Allah'tan uzun bir ömür dilemeler. **2.** "Allah uzun ömür versin" diye dua etmeler. **3.** Namazda otururken okunan "ettahiyatü" diye başlayan dua.

Taḥḳīḳ (Ar.): 1. Bir şeyin ne olduğunu, doğru olup olmadığını anlamak için yapılan araştırma, soruşturma. **2.** Bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarma, hakikatini anlayıp bilme.

Taḥmīd (Ar.) : Hamd etme, elhamdülillah deme.

Ṭāḳ (Far.) : 1. Milli bayram ve şenliklerde caddelere geçici olarak kurulan süslü kemer. **2.** (Yapılarda) Kemer veya yarım daire şeklindeki kapı ve pencere üstü. **3.** Kubbe, kümbet.

Taḳāżā (Ar.) : 1. Serzeniş, azarlama, başa kakma. **2.** Alacağı için borçluyu sıkıştırma, zorlama. **3.** Zorlayarak isteme, talep, istek, arzu.

Taḳrīr (Ar.) : Sözle anlatma, ifade ve beyan etme, anlatış.

Taḳvā (Ar.) : 1. Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da günahtan, günah ve haram olması ihtimali bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma. **2.** Dünyadan el etek çekip bir yere kapanma ve ibadetle meşgul olma, züht.

Ṭal'at (Ar.) : Yüz, çehre, güzel yüz.

Ṭāli' (Ar.) : 1. Doğan, tulu eden. **2.** Baht, talih.

Ta'līm (Ar.) : 1. Öğretme, belletme. **2.** Ders verme, okutma, öğretim, tedris.

Ṭama' (Ar.) : Aç gözlülük, tamah.

Tamu (E. T. Türk.): Cehennem.

Ṭa'n (Ar.) : Kınama, ayıplama, yerme, zemmetme.

Tapşır- (E. T. Türk.): **1.** Vermek, ulaştırmak, yetiştirmek. **2.** Emanet etmek, teslim etmek.

Tār (Far.) : 1. İp, iplik. **2.** Tel. **3.** Karanlık.

Ṭarab (Ar.) : Sevinmekten gelen coşkunluk, sevinç ve şenlik.

Ṭarḥ (Far.) : 1. Bahçelerde çiçek dikmek için ayrılmış, çiçek dikilmiş yer. **2.** Kurma, tertip ve tanzim etme. **3.** Atma, bırakma, koyma.

Tarha:

Ṭarīḳ (Ar.) : **1.** Yol. **2.** Takip edilen yol, usul.

Tārmār (Far.): Perişan, karmakarışık, darmadağınık.

Ṭavīl (Ar.) : Uzun.

Tāye (Far.) : Dadı, sütanne, çocuk bakıcısı.

Ṭayy (Ar.) : **1.** Dürüp bükme. **2.** Aşma, üzerinden geçme, kat etme.

Ṭayyār (Ar.) : Uçan, uçucu.

Ṭa'yyīb (Ar.) : İyi ve güzel işler ve hareketler.

Tebāh (Far.) : **1.** Yıkılmış, mahvolmuş, harap olmuş. **2.** Yıkılma, mahvolma, harap olma.

Tebdīl (Ar.) : Değiştirme, değiştirilme, başka şekle sokma.

Tebessüm-rīz : Gülümseyen.

Tecāhül (Ar.) : Bilmezlikten gelme, bilmiyormuş gibi görünme.

Tecellā (Ar.) : Tecelli.

Tecrīd (Ar.) : **1.** Soyma, soyulma. **2.** Ayrı tutma, ayırma. **3.** Temizleme, ayırma.

Teferrüc (Ar.): 1. Eğlenmek için yapılan gezinti. **2.** Ferahlama, içi açılma, gamı gitme.

Teġafül (Ar.): Anlamazlıktan, bilmezlikten gelme, bilmiyor görünme, kendini gafil gösterme.

Tehlīl (Ar.) : Kelime-i tevhidi, "La ilahe illallah" sözünü söyleme.

Teḳallüb (Ar.): 1. Bir yandan bir yana dönme. **2.** Başka bir şekil alma, başka kalıba girme, değişme, tahavvül etme.

Teḳarüb (Ar.): Yakınlaşmak, yaklaşmak.

Tekdīr (Ar.) : Azarlama, paylama.

Tekellüm (Ar.): Söyleme, lakırdı etme, konuşma.

Tekmīl (Ar.) : **1.** Tamamlama, bitirme. **2.** Bütün, eksiksiz.

TekṢīr (Ar.) : **1.** Çoğaltma, çoğaltılma. **2.** Çoğaltılarak elde edilen yazı vb.

Tekyegāh (Far.): Tekke.

Telef-kerde (Ar. telef ve **Far.** –kerde ile**):** Yok edilmiş, telef edilmiş.

Telḫi (Far.) : Acılık.

Telḳīn (Ar.) : Bir kimseye bir fikri aşılama, aşılayıp zihnine sokma, öğretme.

Temāşā-gāh (Far.): Gezinti yeri, seyir yeri.

Temcīd (Ar.) : 1. Yüceltme. **2.** Sabah namazından evvel minarelerden belli makamlarda okunan niyaz ilahisi. **3.** Sahur vakti, sahur.

Temennā (Ar.): Arzu, istek, temenni.

Temennī (Ar.): 1. İstek, dilek, talep. **2.** Bir şeyin gerçekleşmesini isteme, dua, niyaz.

Temkīn (Ar.) : İhtiyatlı ve tedbirli olma, ağırbaşlı ve düşünceli davranma, ağırbaşlılık.

Tenezzül (Ar.): 1. İnme, nüzul etme. **2.** Gönül alçaklığı, kibirsizlik.

Tenhā (Far.) : 1. Issız, içinde az insan bulunan (yer). **2.** Tek başına, yalnız.

Tennūr (Ar.) : Fırın, ocak, tandır.

Teraḥḥum (Ar.): Acıma, merhamet etme.

Terkīb (Ar.) : 1. Birkaç şey birleşip yeni bir şey meydana getirme. **2.** Bu birleşme sonunda meydana gelen şey.

Tersā (Far.) : Hıristiyan.

Teskīn (Ar.) : Yatıştırma, sükûnete erdirme.

Tesliyyet (Ar.): Teselli verme, avutma.

Teşne-dil (Far.): Gönlü susamış, gönülden isteyen, çok istekli.

Teşrīf (Ar.) : 1. Şeref verme, şereflendirme. **2.** Bir yerden bir yere gelme veya gitme.

Teşvīş (Ar.): Karma karışık olma, karışma, karışıklık.

Tevcīh (Ar.) : 1. Belli bir yöne çevirme, yöneltme. **2.** (Bakış, nazar vb. ile) Bir kimseye bakma. **3.** (Söz, laf vb. ile) Bir kimseye hitap etme. **4.** Anlam verme, yorumlama, tefsir etme.

Teveccüh (Ar.): 1. Bir tarafa doğru yönelme, doğrulma. **2.** Yakınlık duyma, hoşlanma, beğenme, iltifat.

Tevellī (Ar.) : 1. Dost olma, bir kimseye severek yaklaşma. **2.** Ehlibeyti, Hz. Ali'yi ve soyunu sevme, onlara uyma, onlardan yardım ve şefaat bekleme.

Tevfīḳ (Ar.) : **1.** Uygun duruma getirme, uydurma. **2.** Allah'ın yardımı, Allah'ın, kulunun fiilini rızasına ve muhabbetine uygun kılması, kulunu irade ve rızasına uygun işler yapmaya muvaffak kılması.

Tezelzül (Ar.) : Sarsılma, sallanma.

Ṭıfl (Ar.) : Küçük çocuk.

Tılsım (Ar.) : Olağan üstü bir etki taşıdığına ve esrarlı işler yapabileceğine inanılan güç, sihir, büyü.

Tīġ (Far.) : Kılıç.

Tīmār (Far.) : **1.** Binek hayvanlarının derisini, kıllarını kaşağı, fırça, sünger vb. ile temizleme. **2.** Hastaya veya yaraya bakma, tedavi etme.

Tīr-āsā (Far.) : Ok gibi.

Tiryāk (Far.) : Afyon.

Tīz (Far.) : 1. Çabuk, seri, tez. **2.** Keskin. **3.** (Ses için) İnce ve keskin.

Toyla- : Ziyafet vermek, yedirip içirmek.

Ṭūbā (Ar.) : Cennette bulunduğuna ve bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük ağaç.

Ṭūfān (Ar.) : **1.** Nuh peygamber zamanında dünyayı kaplayacak şekilde yağan çok şiddetli yağmur. **2.** Çok şiddetli yağmur ve fırtına.

Ṭurfa (Ar.) : **1.** Görülmemiş, nadir. **2.** Garip, tuhaf.

Ṭurrā (Ar.) : **1.** Alına düşen saç. **2.** Kıvırcık saç lülesi.

Tünd (Far.) : Sert, şiddetli, haşin.

Tüvān (Far.) : Güç, kuvvet, takat.

U

'Ubūr (Ar.) : Bir taraftan öbür tarafa geçme, karşı yakaya geçme, geçiş.

'Ucb (Ar.) : **1.** Kendini beğenmişlik; kibir. **2.** Yaptıkları övünme.

Uḫrā (Ar.) : **1.** Başka, diğer, ahar. **2.** Öteki dünya, ahiret.

'Uḳbā (Ar.) : Öbür dünya, ahiret.

‘Uḳūl (Ar.) : Akıllar.

Ūlā (Ar.) : Birinci, ilk.

Ulū (Ar.) : Sahipler.

Ulu’l-‘azm : Kur’an-ı Kerim’de bazı peygamberler için kullanılan bir tabir.

Ulūm (Ar.) : İlimler.

‘Uluv (Ar.) : Ululuk, büyüklük, yücelik.

‘Umde (Ar.) : **1.** İlke, prensip. **2.** Dayanılacak kimse veya şey, destek, dayanak.

‘Urūc (Ar.) : **1.** Yukarı çıkma, yükselme. **2.** Hz. İsa’nın göğe yükselmesi.

‘Uryān (Ar.) : Çıplak.

Us (Oğuzca) : Akıl.

‘Uṣāt (Ar.) : Asiler, isyan edenler, başkaldıranlar.

Uṣbu‘ (Ar.) : Parmak.

Ü

Üftāde (Far.) : **1.** Düşmüş. **2.** Düşkün, biçare. **3.** Âşık.

Ülfet (Ar.) : **1.** Alışma, kaynaşma, ünsiyet. **2.** Uygun kimselerle güzel bir şekilde görüşüp konuşma, birlikte bulunup ahbaplık etme, ihtilat. **3.** Dostluk, muhabbet, ahbaplık.

Ümem (Ar.) : Ümmetler.

‘Ümrān (Ar.) : **1.** Bayındırlık. **2.** Medeniyet, ilerleme.

Üns (Ar.) : Alışkanlık, alışma, yakınlık, ülfet, ünsiyet.

Ünsiyyet (Ar.): Yakınlık, ahbaplık.

Üstüḫān (Far.): Kemik.

V

Vaḥīd (Ar.) : **1.** Tek, yalnız. **2.** Benzeri olmayan, emsalsiz.

Vālā (Far.) : **1.** İnce bir kumaş çeşidi. **2.** Yüksek, yüce.

Vālih (Ar.) : Şaşmış, hayret içinde kalmış, şaşakalmış (kimse).

Vāsi‘ (Ar.) : Geniş.

Vaż‘ (Ar.) : **1.** Koyma, konulma. **2.** Ortaya koyma, düzenleme, tedvin etme. **3.** Belirleme, tāyin etme, tespit etme. **4.** Vaziyet, tavır, duruş, biçim.

Vech (Ar.) : **1.** Yüz, çehre. **2.** Sebep, vesile.

Vehm (Ar.) : **1.** Gerçekte var olmayan, fakat var olduğu sanılan, varmış gibi tasarlanan düşünce ve zan. **2.** Kötü ihtimalleri düşünüp kurma, evham, vesvese, kuruntu.

Velākin (Ar.): Lakin, fakat.

Verd (Ar.) : Gül.

Vusṭā (Ar.) : Orta, ortada bulunan.

Vuṣūl (Ar.) : Ulaşma, erişme, varma, muvasalat.

Vücūb (Ar.) : Yapılması gerekli, lüzumlu ve zaruri olma, vacip olma, terkedilmesi caiz ve mümkün olmama.

Y

Yaman (E. T. Türk.): Kötü, fena.

Yana (E. T. Türk.): Taraf, yön, cihet.

Yaraḳ (E. T. Türk.): 1. Savaş aleti, silah. **2.** Hazırlık, malzeme, teçhizat.

Yārān (Far.) : Dostlar.

Ye’s (Ar.) : **1.** Şiddetli üzüntü, keder. **2.** Ümitsizlik.

Yek-dāne (Far.): Eşi olmayan, tek.

Yek-dem (Far.): Bir an; kısa bir zaman.

Yeksān (Far.): 1. Aynı seviyede, düz. **2.** Bir, beraber, eşit, müsavi. **3.** Her zaman, daima.

Yektā (Far.) : Tek, eşsiz, benzersiz.

Yem (Ar.) : Deniz.

Yevm (Ar.) : Gün.

Yezdān (Far.): 1. Zerdüşt dininde hayır tanrısı. **2.** Allah.

Yuḳu : Uyku.

Yuy- : Silmek, imha etmek, bozmak.

Z

Żabṭ (Ar.) : **1.** Tutma, kuvvetle tutma. **2.** Yönetimi altına alma, sahip olma.

Zāġ (Far.) : Karga.

Ẓāhir (Ar.) : **1.** Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey). **2.** Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.

Ẓann (Ar.) : **1.** Gerçeğini bilmeden ihtimal üzerine hüküm verme, bu yolda verilen hüküm, sanı. **2.** Şüphe, kuruntu, işkil.

Zārī (Far.) : Ağlama, inleme.

Żarūrī (Ar.) : Olması mecburi, kaçınılması imkânsız olan, mecburi, zorunlu.

Ẕebḥ (Ar.) : **1.** Boğazlama, kesme. **2.** Kurban kesme.

Zebūn (Far.) : Güçsüz, zayıf, aciz.

Zecr (Ar.) : **1.** Engel olma, yaptırmama. **2.** Bir işi zorla yaptırma, icbar etme. **3.** Eziyet.

Zehrā (Ar.) : Parlak.

Zelel (Ar.) : Yanılma, sürçme, küçük günah.

Ẕelīl (Ar.) : Aşağılanan, hor görülen (kimse), hakir.

Zemistān (Far.): Kış mevsimi.

Ẕemm (Ar.) : Kötülüğünü söyleme, yerme, çekiştirme.

Zen (Far.) : Kadın.

Zerd (Far.) : **1.** Sarı renk. **2.** Sararmış, solgun.

Zerḳ (Ar.) : **1.** İkiyüzlülük, riya, hile. **2.** Eskiden sofilerin giydiği mavi hırka.

Zernişān (Far.): 1. Madeni eşya, kılıç vb. üzerine altınla kakma olarak işlenmiş yazı, şekil vb. işleme. **2.** Üzeri bu şekilde işlenmiş olan.

Zeyn (Ar.) : Süs, bezek.

Ẓıll (Ar.) : **1.** Gölge. **2.** Himaye, sahip çıkma.

Zīb (Far.) : Süs.

Zībā (Far.) : **1.** Süslü. **2.** Güzel.

Ẕillet (Ar.) : **1.** Aşağı olma, hakirlik, horluk. **2.** Şerefsizlik.

Zīn (Far.) : Eyer.

Zīr (Far.) **:** Alt, alt taraf, aşağı taraf.

Ẕī-şān (Ar.) **:** Şanlı.

Żiyā (Ar.) **:** Işık.

Zūr (Far.) **:** Kuvvet, güç.

Zübde (Ar.) **: 1.** Bir şeyin en seçkin, en değerli kısmı. **2.** Öz, hülasa.

Zühd (Ar.) **:** Dünyaya rağbet etmeyip kendini ibadete verme, nefsini her türlü zevkten alıkoyup ibadet yolunu seçme, takva.

Zühhād (Ar.) **:** Zahitler, kaba sofular.

SONUÇ

Mecmualar Klasik Türk Edebiyatı'na ışık tutan en önemli kaynaklardandır. Dönemin edebi zevkini yansıtmasının yanında yazıldığı dönemin yaşayışını, kültürel alt yapısını da gösterirler.

Tez konusu olarak İstanbul Fatih Millet Yazma Eser Kütüphanesi'nde bulunan Ali Emîrî Manzum Koleksiyonu 632 numarada kayıtlı şiir mecmuası incelendi. 103 varaktan oluşan mecmuada istinsah tarihi ile ilgili bir kayıt yoktur, ancak 19. yüzyılda istinsah edildiği tahmin edilmektedir. Mecmua 89 şaire ait çeşitli tür ve şekillerde 376 şiir parçası yer almaktadır. Mecmua temiz ve sağlamdır. Nesih yazıyla kaleme alınmıştır. Mecmuanın sonlarına doğru yazı türünün değiştiği görülmektedir. Müstensih siyah mürekkeple birlikte başlıkları yazmak ve mahlasların üzerini çizmek için kırmızı mürekkep kullanmıştır. Yer yer siyah mürekkeple yazılmış başlıklar görülür. Müstensih çoğu şiire başlık koymuş (muhayyer, gazel-i Bâkî, ilahî vb.), bazı şiirlerin başlığını ise boş bırakmıştır. Bu durum şiirlerin tespitinde sorun teşkil etmemiştir. Başlıkların çoğunda şiirlerin bestelendiği makam bilgisi verilmiştir. Bazı şairlerin divanlarında yer almayan şiirlerine mecmuada yer verilmiştir.

Çalışmamızın dönemin mûsikî zevki ile ilgili verdiği bilgiler, henüz şiirleri açığa çıkmamış şairlerin şiirleri hakkında verdiği bilgiler ve mecmuanın meydana getirildiği zamanın sosyal ve kültürel ortamı hakkında verdiği bilgiler ile sahaya katkı sağlamasını temenni ederiz.

KAYNAKÇA

YAZMALAR

Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum Koleksiyonu 579 numaralı Şiir Mecmuası.

Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum Koleksiyonu 637 numaralı Şiir Mecmuası.

MÜTAKİMZÂDE SÜLEYMAN SADEDDİN, Mecmû'a-i İlâhiyāt, Süleymaniye Kütüphanesi, Es'ad Efendi Bl. No: 3397

RUŞEN EFENDİ, Mecmû'a-i İlâhiyāt, Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, Hüdâyî Kitapları, No:1804.

BASMA ESERLER, TEZLER, MAKALELER VE MADDELER

ABDÜLAZİZ BEY, *Osmanlı Âdet Merasim ve Tabirleri*, (hzl. Kâzım Arısan, Duygu Ansan Günay), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1995.

AK, Coşkun, "Rûhî-yi Bağdâdî", *DİA*, C. 35, İstanbul 2008, s.205-206.

AK, Coşkun, *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin I-II*, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa 2001.

AKKAYA, Hüseyin, "Süleyman", *DİA*, C.38, İstanbul 2010, s.60-62.

AKKAYA, Hüseyin, *Abdülahad Nûri ve Divanı*, Kitabevi 192, İstanbul 2003.

AKKUŞ, Metin, "Nef'î", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s.523-525.

AKKUŞ, Metin, *Nefī Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara 2018. Erişim adresi: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57741,nefi-divanipdf.pdf?0

AKSOY, Hasan, "Şemseddin Sivâsî", *DİA,* C.38, İstanbul 2010, s.523-526.

AKSOY, Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü II*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1995.

AKSOYAK, İsmail Hakkı, "Merkezî, Şeyh Musa Merkez Muslihiddin Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/merkezi-seyh-musa-merkez-muslihiddin Erişim Tarihi: 06.04.2020.

AKSOYAK, İsmail Hakkı, "Râmiz, Râmiz Abdullah Paşa", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ramiz-ramiz-abdullah-pasa Erişim Tarihi: 09.04.2020.

AKSOYAK, İsmail Hakkı, "Sezâyî, Şeyh Hasan Sezâyî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sezayi-seyh-hasan-sezayi-efendi Erişim Tarihi: 11.04.2020.

AKTEPE, M. Münir, "Ahmed III", *DİA*, C.2, Ankara 1989, s.34-38.

AKÜN, Ömer Faruk, "Fıtnat Hanım", *DİA*, C. 13, İstanbul 1996, s.39-46.

ALGÜL, Hüseyin, AZAMAT, Nihat, "Emîr Sultan", *DİA*, C. 11, İstanbul, 1995, s. 146-148.

ALKAN, Serhan, *Şeyh Mustafa Zekâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1993.

ALTUNER ÜZER, Nuran, *Safaî ve Tezkiresi İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Doktora Tezi, İstanbul 1989.

ALTUNTAŞ, Halil, ŞAHİN, Muzaffer, *Kur'an-ı Kerim Meâli*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2009.

ARSLAN, Mehmet, "Câvid, İstanbullu", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cavid-istanbullu Erişim Tarihi: 22.03.2020.

ARSLAN, Mehmet, *Bursalı İffet Divanı*, Kitabevi, İstanbul 2005.

ASLAN, Üzeyir, TAŞ, Hakan, ZÜLFE, Ömer, *Osmanlı Edebiyatının 200'ü*, Otto Yayınları, Ankara 2018.

ATİK, Hikmet, "Türk Edebiyatında Nakşî Mahlaslı Şâirler", *İstem*, Yıl:3, Sayı:5, 2005.

ATİK, Hikmet, *Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2003.

AVCI, İsmail, "Kırımlı Abdullah Râmiz Paşa Ve Divançesi", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9/3, Ankara 2014, s.169-187.

AYAN, Hüseyin, *Nesîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkidli Metni*, C.I, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2002.

AYDOĞMUŞ YÜCE, Emine, *Abdürrahim Tirsî ve Divanı*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa 2010.

AYHAN, Emrah, *Nakşî Dîvânı*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2000.

AYKAÇ, Onur, "Alevi-Bektaşi Kültüründe Bir Aşağılama Sözü Olarak 'Şimir'", IV. *Uluslararası Alevilik Ve Bektaşilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* Ankara 2018, s.121-133.

AYPAY, A. İrfan, *Nahifî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi C.1, Konya 1992.

AZAMAT, Nihat, "Kâdiriyye", *DİA*, C.24, İstanbul 2001, s.131-136.

AZAMAT, Nihat, "Üftâde", *DİA*, C.42, İstanbul 2012, s.282-283.

BAHADIROĞLU, Mustafa, *Üftâde Divanı*, Semerkand, İstanbul 2011.

BİLGİN, A. Azmi, "Nesîmî", *DİA*, C.33, İstanbul 2007, s.3-5.

BİLGİN, A. Azmi, "Ümmî Sinân", *DİA,* C.42, İstanbul 2012, s.310-311.

BİRGÖREN, Hamdi, "İsa Mahvî, Sukûkîzâde, Şeyh İsa Mahvî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/isa-mahvi-sukukizade-seyh-isa-mahvi Erişim Tarihi: 06.05.2020.

BİRKAN, Ali Fuat, *Nâbî Dîvânı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997.

BOZKURT, Nebi, "Kandil", *DİA,* C.24, İstanbul 2001, s.300-301.

BURSALI MEHMED TÂHİR, *Osmanlı Müellifleri*, C.2, Meral Yayınevi, İstanbul 1972.

CELALEDDİN ES-SUYÛTÎ, *ed-Dürrü'l-Mensûr fi't-Tefsîr bi'l-Me'sûr*: Hüseyin Yılmaz, *Hadislerle Kur'ân-ı Kerim Tefsiri Ed-Dürrü'l Mensûr fi't-Tefsîr bi'l-Me'sûr,* C.13, Ocak Yayıncılık, İstanbul 2012.

CEYLAN, Semih, "Şems-i Tebrîzî", *DİA*, C.38, İstanbul 2010, s.511-516.

ÇAĞBAYIR, Yaşar, *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2017.

ÇAĞRICI, Mustafa, "İbrâhim Hakkı Erzurûmî", *DİA*, C.21, İstanbul 2000, s.305-311.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, TANYERİ, M. Ali, *Hayretî Dîvan Tenkidli Basım,* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1981.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmet, "Bâkî", *DİA*, C. 4, İstanbul 1991, s.537-540.

ÇEÇEN, Halil, *Fıtnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı (İnceleme- Metin),* İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Malatya 1996.

ÇIPAN, Mustafa, *Fasih Divanı İnceleme-Tenkitli Metin*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2003.

DEMİRCİ, Mustafa, *Yunus'ta Hak ve Halk Sevgisi*, Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı, Eskişehir 2013.

DEMİREL, Mustafa, *Mehmed Alî Çelebi (Rızâyî), Dîvân (Giriş, İnceleme, Metin, Sözlük, Tıpkıbasım),* Çağrı Yayınları, İstanbul 2005.

DEMİREL, Şener, *Dîvân-ı Mânî ve Şehr-engîz-i Bursa*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara 2017. Erişim adresi: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55755,divan-ve-sehr-engiz-i-bursapdf.pdf?0

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara 2012.

DİLÇİN, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2018.

DURMUŞ, Tuba Işınsu, "İlhâmî, III. Selim", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ilhami-iii-selim Erişim Tarihi: 05.04.2020.

DURSUN, Mesut, *Nihani Divanı (inceleme-metin)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1990.

DÜZENLİ, Mesut Bayram, "Enderunlu Fazıl'ın III. Selim Mersiyesi (İnceleme-Metin)", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21/39, June 2018, s.19-37.

EKE, Nagehan U., "Hakkî, Bursalı İsmail Hakkı Bursevî", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakki-bursali-ismail-hakki-bursevi Erişim Tarihi: 05.04.2020.

EKİNCİ, Ramazan, "Eşref-i Sânî, Şeyh Seyyid Mehmed", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esrefi-sani-seyh-seyyid-mehmed Erişim Tarihi: 23.03.2020.

ENDERÛNÎ FÂZIL HÜSEYİN BEY, *Dîvân-ı Fâzıl Bey Enderûnî*, Bulak Matbaası, İstanbul 1258.

ERDOĞAN, Kenan, *Niyâzî-i Mısrî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2019.

ERDOĞAN, Mustafa, "Edebiyatımızda Şerh Geleneğine Genel Bir Bakış", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* S.1, Manisa 1997, s.286-293.

ERGUN, Sadeddin Nüzhet, *Türk Şairleri*, C.3, İstanbul 1936, s.984.

FEDAİ, Harid, *Handī Dīvānī – 1 Ġazeller*, Özyurt Matbaası, Lefkoşa 2003.

GEDİK, Zekeriya, *Erzurum Halk Şairlerinden Bardızlı Âşık Nihanî Divanı*, İstanbul, 1995.

GENÇ, İlhan, *Esrar Dede Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye (İnceleme-Metin)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara 2018. Erişim adresi: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57762,tezkire-i-suara-yi-mevleviyyepdf.pdf?0

GİDER, Mahmut, *Seyyid Mehmed Emīn Efendi Dīvānı (Tenkitli Metin- İnceleme)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2011.

GÖNEL, Hüseyin, "Muhyî veya Mehmed, Bezcizâde/Vahyîzâde Şeyh Mehmed Muhyî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhyi-veya-mehmed-bezcizade-vahyizade Erişim Tarihi: 29.03.2020.

GÖNEL, Hüseyin, "Süleyman, Şeyh Süleyman Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suleyman-seyh-suleyman-efendi Erişim Tarihi: 12.04.2020.

GÖNEL, Hüseyin, "Ya'kûb, Şeyh Ya'kûb Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yakub-seyh-yakub-efendi Erişim Tarihi: 12.04.2020.

GÜÇ, Ahmet, "Kurban", *DİA*, C.26, Ankara 2002, s.436-440.

GÜFTÂ, Hüseyin, "Divan Şiirinde Vakt-i Seher", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 3/15, 2010, s.93-137.

GÜMÜŞ, Nevin, "Nazîm, Yahya Çelebi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-yahya-celebi Erişim Tarihi: 01.06.2020.

GÜNEŞ, Mustafa, *Eşrefoğlu Rûmî Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin),* Osmanlı Devleti'nin 700. Kuruluş Yıldönümüne Armağan, Ankara 2000.

GÜRBÜZ, Mehmet, "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII-Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı,* (hzl. Hatice Aynur vd.) Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s.108-112.

GÜREL, Rahşan, *Enderunlu Vâsıf Dîvânı*, Kitabevi, İstanbul.

GÜZEL, Bilal, "Meftûnî/İkbâlî (II. Mustafa)", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meftuni-ikbaliii-mustafa Erişim Tarihi: 05.04.2020.

İLHAN, Enes, *Lale Devri Gül Aşığı: III. Ahmed (Necîb) –Hayatı, Sanatı ve Divançesi*, Gece Kitaplığı, Ankara 2016.

İNCE, Adnan, *Sâlim Tezkiresi İnceleme- Transkripsiyonlu Metin*, Ankara Üniveristesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1977.

İPEKTEN, Haluk vd., "Abdî", *Tezkirelere Göre Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988, s.1-6.

İPEKTEN, Haluk vd., "Bahrî", *Tezkirelere Göre Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988, s.64-65.

İPEKTEN, Haluk, *Enderunlu Vâsıf*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1989.

İPEKTEN, Haluk, *Nâ'ilî-i Kadîm Divânı*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1970.

İPEKTEN, Haluk, *Nef'î Hayatı-Eserleri-Sanatı Bazı Şiirlerinin Açıklamaları*, Akçağ Yayınları, Ankara 2018.

İPEKTEN, Haluk, vd., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü,* Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.

KALKIŞIM, M. Muhsin, "Şeyh Galib", *DİA,* C.39, İstanbul 2010, s.54-57.

KALKIŞIM, Muhsin, *Şeyh Gâlîb Dîvânı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1994.

KANMAZ, Fatma Esra, *Ömer Şevki Mardinî Ve Divanı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010.

KAPLAN, Yunus, "Peyâmî Çelebi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/peyami-celebi Erişim Tarihi: 08.04.2020.

KAPLAN,Yunus- POYRAZ, Yakup, "Divan Şiirine Kaynaklık Etmesi Bakımından Oyunlar", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Klâsik Türk Edebiyatının Kaynakları Özel Sayısı Prof. Dr. Turgut KARABEY Armağanı,* 3/15, s.151-175.

KARA, Abdullah, *İzzî Divanı (Tenkitli Metin-İnceleme)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007.

KARACAN, Turgut, "Sâbit", *DİA*, C.35, İstanbul 2008, s.349-350.

KARACAN, Turgut, *Bosnalı Alaeddin Sabit Divan*, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas 1991.

KARAHAN, Abdülkadir, "Fuzûlî", *DİA*, C.13, İstanbul 1996, s.240-246.

KARAHAN, Abdülkadir, "Nâbî", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s.258-260.

KARATAŞ, Ahmet, *XVI. Asır Türk Edebiyatının Rızai Mahlaslı Şairleri,* M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı, İstanbul 2013.

KARAVELİOĞLU, Murat A., *Mecmū'a-i Kasāid-i Türkiyye*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2015.

KAVRUK, Hasan, "Niyâzî-i Mısrî", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/niyazii-misri Erişim Tarihi: 09.04.2020.

KAYA, Hasan, "Azmizâde Hâletî Divanı'nda Âdet ve Gelenekler", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 5, İstanbul 2010, 133-183.

KELEŞ, Reyhan, *Divan Şiirinde Lafzî Âyet ve Hadis İktibasları,* Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum 2013.

KESİK, Beyhan, "Fâzıl, Enderunlu Fâzıl (Hüseyin) Bey", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,* Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fazil-enderunlu-fazil-huseyin-bey Erişim Tarihi: 23.03.2020.

KILAVUZ, Ahmet Saim, "Zeynelâbidîn", *DİA*, C.44, İstanbul 2013, s.365-366.

KILIÇ, Atabey, "Mecmua Tasnifine Dair", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, hzl. Hatice Aynur vd.,Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012.

KILIÇ, Ünal, "Yezîd I", *DİA*, C.43, İstanbul 2013, s.513-514.

KIRKKILIÇ, H. Ahmet, *Murâdî Dîvânı (İnceleme- Tıpkıbasım)*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2012.

KONUR, Himmet, "Sezâî-yi Gülşenî", *DİA*, C.37, İstanbul 2009, s.79-81.

KÖKSAL, Fatih, "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifine Dair (MESTAP)", Erişim Adresi: https://mestap.com/mestap/ Erişim Tarihi: 22.02.2020.

Kubbealtı Lugati, Erişim Adresi: http://lugatim.com/s/mecnun Erişim tarihi: 29.04.2020.

Kubbealtı Lugati, Erişim Adresi: http://lugatim.com/s/MECMUA , Erişim Tarihi: 22.02.2020.

KURTOĞLU, Orhan, "Klasik Türk Şiirinde Saçı Geleneği". *Millî Folklor*, 81, 2009, s.89-99.

KUT, Günay, "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler)*, C.6, Dergâh Yayınları, Ankara 1994.

KÜÇÜK, Sabahattin, "Enderunlu Fâzıl", *DİA*, C. 11, İstanbul 1995, s.188-189.

KÜÇÜK, Sabahattin, "Fuzûlî'nin Yeni Bir Şiiri", *Fırat Üniversitesi Dergisi (Sosyal Bilimler)*, Elazığ 1989, s.245-248.

KÜÇÜK, Sabahattin, *Bâkî Divanı Tenkitli Basım*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.

KÜLEKÇİ, Numan, *Gani-zâde Nâdirî Hayâtı, Edebî Kişiliği, Eserler: Dîvân ve Şeh-nâmesi'nin Tenkitli Metni*, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Doktora Tezi, Erzurum 1985.

KÜLEKÇİ, Numan, KARABEY, Turgut, *Dîvân-Erzurumlu İbrahim Hakkı*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 1997.

KÜTÜKOĞLU, Bekir, "Murad III". *DİA*, C.31, İstanbul 2006, s. 172-176.

LEVEND, Agâh Sırrı, *Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2017.

LEVEND, Agâh Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C.I, Dergâh Yayınları, İstanbul 2014.

MACİT, Muhsin, "Nedîm", *DİA*, *C*.32, Ankara 2006, s.510-513.

MACİT, Muhsin, *Nedîm Dîvânı*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını, Ankara 2016.

MEHMED ŞEMSEDDİN, *Yâdigâr-ı Şemî I-II (Bursa Dergâhları)*, (hzl. Mustafa Kara/Kadir Atlansoy), Uludağ Yayınları, Bursa 1997.

MENGİ, Mine, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Tarihi-Metinler*, Akçağ Yayınları, Ankara 2003.

MERAL, Arzu, *Seyyid Seyfullah Külliyâtı I Manzum Eserler*, Revak Kitapevi: 22, İstanbul 2014.

NAİR, Ayşegül, *Divan Şiirinde Musiki ve Makamlar*, Balıkesir Üniveristesi Soyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir 1999.

NAMLI, Ali, "İsmâil Hakkı Bursevî", *DİA*, C.23, İstanbul 2001, s.102-106.

NAZÎM YAHYA ÇELEBİ, *Dîvân-ı Belâgat-'unvân-ı Nazîm*, Takvimhane-i Amire, İstanbul 1257.

ÖCALAN, Hasan Basri, "Bursevî, Muhyiddin Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bursevi-muhyiddin-efendi Erişim Tarihi: 22.03.2020.

ÖNEN, Uğur, *XVIII. Yüzyılda Yazıldığı Tahmin Edilen Bir Elyazması Mecmuadaki Dini Musiki Güfteleri*, Marmara Üniveristesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004.

ÖNGÖREN, Reşat, "Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî", *DİA*, C.29, Ankara 2004, s.441-448.

ÖNKAL, Ahmet, "Ca'fer b. Ebû Tâlib", *DİA*, C.6, İstanbul 1992, s.548-549.

ÖZ, Mustafa, "Mehdî el-Muntazar", *DİA*, C.28, Ankara 2003, s.376-377.

ÖZ, Mustafa, "Muhammed el-Bâkır", *DİA*, C.30, İstanbul 2005, s.506-507.

ÖZCAN, Nuri, "Abdürrahim Tirsî", *DİA*, C.1, İstanbul 1988, s.293.

ÖZDEMİR, Mehmet, *Neccâr-zâde Rızâ Divanı'nın Edisyon Kritiği*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Afyon 1999.

ÖZKAN, Ömer, "Handî ve Dîvânçesi I", *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S.27, Ankara 2003, s.309-338.

ÖZKAN, Ömer, "Handî ve Dîvânçesi II", *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S.28, Ankara 2003, s.259-294.

ÖZUYGUN, A. Rıza, *Hasan Sezayî Divanı*, Buhara Yayınları, İstanbul 2005.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1993.

PALA, İskender, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul 2013.

SARI, Mehmet, "Şem'î, Ahmed", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semi-ahmed Erişim Tarihi: 01.06.2020.

SARI, Mehmet, *Mevlevî Âşık ve Şâir Konyalı Şem'î Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânı*, T.C. Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Konya 2013.

SAVRAN, Ömer, "Enverî, Hâcezâde Mehmed Enverî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/enveri-hacezade-mehmed-enveri-efendi Erişim Tarihi: 22.03.2020.

SÜER, F. Ramazan, "Bezcizâde Mehmed Muhyî Efendi'nin Gazellerine Ek", *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [ESTAD]* Cilt: 2 Sayı: 1 Şubat 2019, s. 233-249.

ŞENTÜRK, Ahmet A. - KARTAL, Ahmet, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2018.

ŞİMŞEK, Halil İbrahim, "Neccârzâde Rızâ Efendi", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s.483-484.

TARLAN, Ali Nihad, *Fuzuli Divanı: Gazel, Musammat, Mukatta' ve Ruba'i kısmı*, İstanbul Üniversitesi Yayınları No: 455, Üçler Basımevi, İstanbul 1950.

TARLAN, Ali Nihad, *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. asır Divan Şiiri Revanî-Hayretî-Haverî-Ahî-Peyamî, Sani*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1949.

TAŞDELEN, İshak, *Şevkî Hasan Tahsin İstanbulî Divanı (Transkripsiyonlu Metin ve Sadeleştirme)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum 2014.

TATÇI, Mustafa, *Yûnus Emre Dîvânı Tenkitli Metin II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997.

TATÇI, Mustafa, "Hayretî", *DİA*, C.17, İstanbul 1998, s.61-62.

TATÇI, Mustafa, "Yûnus Emre", *DİA,* C. 43, İstanbul 2013, s.600-606.

TATÇI, Mustafa, *Âşık Yunus ve Diğer Yunusların Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.

TATÇI, Mustafa, KURNAZ, Cemal, "Şâbân-ı Velî", *DİA*, C.38, İstanbul 2010, s.208-210.

TEZCAN, Esma, *Şevkî İbrahim Efendi Divânı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2007.

TEZEREN, Ziver, *Seyyid Azîz Mahmûd Hüdâyî Divânı II*, İ.Ü. Fen Fakültesi Döner Sermaya İşletmesi, İstanbul 1985.

TOPARLI, Recep, *Şemseddin Sivasî Divanı*, Şemseddin Sivasî Külliyatı Seri No: 1, Sivas Belediyesi, Sivas 2015.

TOPÇU, Mümin, *Divan-ı Rızayi*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya 1997.

TOROS, Taha, *Çukurovada Etili Halk Şairleri*, Seyhan Basımevi, Adana 1938.

TOSUN, Necdet, "Seyyid Nizamoğlu", *DİA*, C.37, İstanbul 2009, s.73-74.

TUĞLUK, İbrahim Halil, "Fazlî, Şeyh Seyyid Fazlullah Fazlî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,* Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fazli-seyh-seyyid-fazlullah-fazli Erişim Tarihi: 23.03.2020.

TUNÇ. Semra, " Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 Numaralı Şiir Mecmûası ", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi (Üniversite Dergisi),* S.18, Konya 2005, s.11-87.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Erişim Adresi: https://sozluk.tdk.gov.tr/ Erişim Tarihi: 17.07.2020.

UÇMAN, Abdullah, "Abdülahad Nûri", *DİA*, C.1, İstanbul 1988, s.178-179.

UZUN, Mustafa İsmet, "Mecmua", *DİA*, C.28, Ankara 2003, s.265-268.

UZUN, Mustafa İsmet, "Ganîzâde Mehmed Nâdirî", *DİA*, C. 13, İstanbul 1996, s.355-356.

UZUN, Mustafa İsmet, "Nahîfî", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s.297-299.

ÜNAL, Halit, "Berat Gecesi", *DİA*, C.5, İstanbul 1992, s.475-476.

ÜNAL, Mehmet, "Fasîh, Ahmed Dede", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fasih-ahmed-fasih-dede Erişim Tarihi: 23.03.2020.

ÜSTÜNER, Kaplan, "Fâik, Mahmud Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,* Erişim Adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/faik-mahmud-efendi Erişim Tarihi: 23.03.2020.

ÜZGÖR, Tahir, "Fehîm-i Kadîm", *DİA*, C. 12, İstanbul 1995, s.295-296.

ÜZGÖR, Tahir, *Fehîm-i Kadîm: Hayatı, Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 1991.

YAKAR, Halil İbrahim, *Edirneli Şevkî Dîvânı*, Palet Yayınları, Konya 2010.

YAKŞI, Ayhan, *Nihani Hayatı, Edebi Kişiliği Ve Divanının Tenkidli Metni*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 1993.

YAZAR, İlyas, "Fuâdî, Ömer", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim adresi: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuadi-omer Erişim Tarihi: 23.03.2020.

YAZICI, E. Gülgün, *Kâmî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara 2018. Erişim adresi: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55977,kami-divani-pdf.pdf?0

YEKBAŞ, Hakan, "Zâtî Divanında Halk İnanışları", *Turkish Studies,* Volume 4/2 Winter 2009, s. 1117-1157.

YENİTERZİ, Emine, "On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşâmî", *Türk Dili,* S.591, Mart 2001, s.317-328.

YEŞİLBAĞ, Semih, *Muhyiddîn-i Bursevî Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin),* Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2004.

YEŞİLOĞLU, Ayşegül Mine, "Nâilî", *DİA*, C.32. İstanbul 2006, s.315.

YILMAZ, Hasan Kâmil, "Aziz Mahmud Hüdâyî", *DİA,* C. 4, İstanbul 1991, s.338-340.

YILMAZ, Kāşif, *III. Selîm (İlhâmî) Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkitli Metni*, Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Edirne 2001.

YILMAZ, Mehmet, *Kültürümüzde Arapça ve Farsça Asıllı Vecizeler Sözlüğü,* C. I-II, Sütun Yayınları, İzmir 2008.

YILMAZ, Mehmet, *Kültürümüzde Ayetler ve Hadisler*, Kesit Yayınları, İstanbul 2013.

YORULMAZ, Hüseyin, *Koca Râgıb Paşa Dîvânı (Araştırma ve Metin)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989.

YÜCER, Hür Mahmut, "Sa'deddin el-Cebâvî", *DİA*, C.35, İstanbul 2008, s.387-388.

EL YAZMASI METİN

1a
MİLLET GENEL KÜTÜ. MÜDÜRLÜĞÜ
KISIM : A.Z Hamşun
ESKİ KAYIT No. 6329
YENİ KAYIT No. 08 8974
TASNİF No.

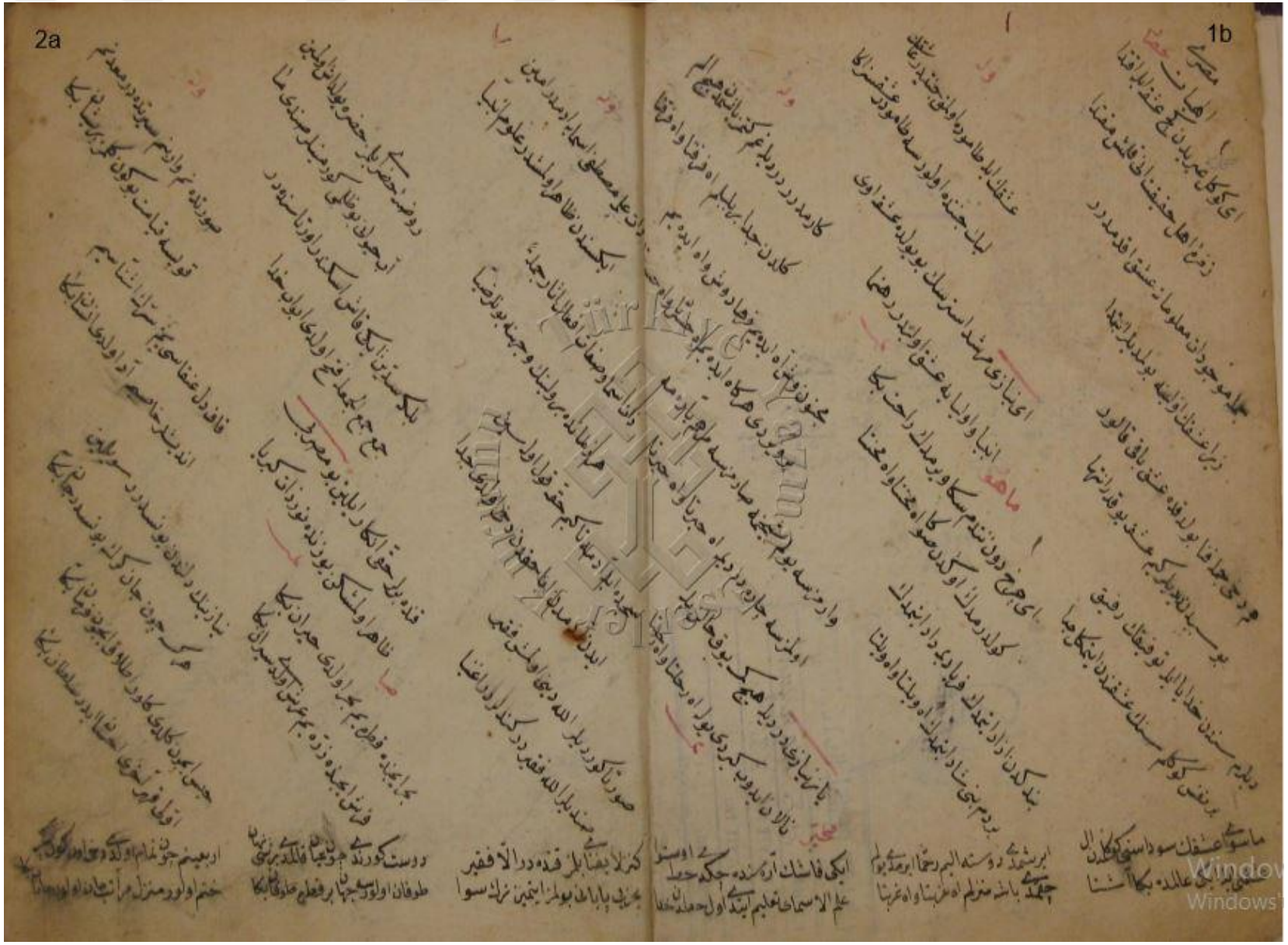

Türkiye Yazmaları
Windows u Etkinleştir

ولہ

عمر کجی چراغ چراغ طلاز نسوز کم دماغ وباغ
جیران بکاصمد صباغ چاغرم چراغرم
کلام جهان غریب اولدم کره عندلیب
هردم چکر لر دلیب چاغرم چراغرم
دنیا غدن بچوب یوقلق فنادا بچوب
عنقار دنمز اوچوب چاغرم چراغرم
بلور کی نسنه در حالده دهم نسنه در
آوه دیم جلده در چاغرم چراغرم

ولہ

کاه دوشرم مسلخه کاه اصل کاه ملجفه
بغوبه شوردن حنفه چاغرم چراغرم
دولمز اول حال حد من الازل تا ابد
اوکلر اصلا بیورمز چاغرم چراغرم
هپ کوریلر دوست بوزی اندن ایرمز کوزی
کمز دلدن سوزی چاغرم چراغرم
دریا اولنجه نفس پاره لنجه قفس
ناکسلنجه بوسس چاغرم چراغرم

ولہ

جان یوللرنه کوچدن جانلق بولنسه کوچ
یارلق تلک اندن یارلق بولنسه کوچ

مورلر انسان ایچی جیوان اولورسه کشتلک
طالمدر یاد درکوزدن انسانلق بولنسه کوچ

ولہ

وکلر کی دوزرم کوزن کی طولانوزم
دوراباد اکلامزم چاغرم چراغرم
دیرده بیمار ندکی ندیده بیمار ندن
هیرده هرزمانده چاغرم چراغرم

ولہ

کلام اودوست الندن قوقوکولندن
نیازیلک دلدن چاغرم دوست دلدن
جان یولنه کوچدن جانلق بولنسه کوچ
یارلق تلک اندن یارلق بولنسه کوچ

ولہ

بولدم کلدم دیدم کلدم دیدم بیکم صفالرقا
بوندم کلدم دیدم کلدم دیدم بیکم صفالرقا
ای بیانلق کنی اولمز فانی بولمز باقی بولمز کوچ
مورلر انسان ایچی جیوان اولورسه کشتلک
طالمدر یاد درکوزدن انسانلق بولنسه کوچ

ولہ

ای بیانلق کنی اولمز فانی بولمز باقی بولمز کوچ
حزن وغصه کلدن کیدر کولمز یوز جیلمز آچ

ولہ

عمر اولدی چراغ چراغ طلاز نسوز کم دماغ وباغ
جیران بکاصمد صباغ چاغرم چراغرم
کلام جهان غریب اولدم کره عندلیب
هردم چکر لر دلیب چاغرم چراغرم
دنیا غدن بچوب یوقلق فنادا بچوب
عنقار دنمز اوچوب چاغرم چراغرم
بلور کی نسنه در حالده دهم نسنه در
آوه دیم جلده در چاغرم چراغرم

ولہ

کاه دوشرم مسلخه کاه اصل کاه ملجفه
بغوبه شوردن حنفه چاغرم چراغرم
دولمز اول حال حد من الازل تا ابد
اوکلر اصلا بیورمز چاغرم چراغرم
هپ کوریلر دوست بوزی اندن ایرمز کوزی
کمز دلدن سوزی چاغرم چراغرم
دریا اولنجه نفس پاره لنجه قفس
ناکسلنجه بوسس چاغرم چراغرم

ولہ

جان یوللرنه کوچدن جانلق بولنسه کوچ
یارلق تلک اندن یارلق بولنسه کوچ

Türkiye Yazmaları
www.turkiyeyazmalari.com
Windows'u Etkin
Windows'u etkinleştir

ولد

کزاول سلطان کونین سرپا معلوف
سنك مدحنه عاجز ایچون

کیوب خلقت لولاك یوزیکم
دوستر بلدر سایه سرویلر محمد

الور نخس یوزی نوری یوزلرن
درجکلر آیجلور کلار محمد

فانسکدر فاره قوسنی اوارنی
صحابه والیل بالیالر محمد

ولد

سنی شاه علم قیلدیلر اولانده
خوشی امتی اولدیلر محمد

بویون اکسکدر رحمتکله حیران
جنی محنده سنیلر محمد

لیك لطف دعالك معدنیدر
لسانك وحی حق سویلر محمد

یولوب حضرتنده رفعتلر محمد
سنی اجلالر کلیلر محمد

خوش ارواح انبیا هم املاك
سنی اجلالر کلیلر محمد

ولد

نه نقصان ایره جاهکه قیلورسن
نیازیم شفاعتلر محمد

ظلمت هجرنده بیدار اولنشم یارب مدد
انتظار صبح دیدار اولنشم یارب مدد

سولدیلر ایکی افغان صوردیلر بکا روزالست
اولنیاندن مست هشیار اولنشم یارب مدد

اصحابك الله مسکلر یارادیم نوالدی بکا
کثرت ایچون بنده اغیار اولنشم یارب مدد

جمع فرقی ایکی مسلمان دیو
جمع الجمکده بزه دیر النداز

ولد

یونیاری دوستکه ولوح اهمیه یوکلی
الالم فورطه کی ناجار اولنشم یارب مدد

ولد

ذوق کلی یارسنا هم اولدیر
بزه نوحمدك اوردانم معاذ

یونیاری بنده کرایه غریب
ایلکل نوحمدك صرفده الفتاذ

هم بقصه کوزلرك بیلیسی سجان انده در
هم ایات سه قولاغك معنی قران آنده در

حتی کوزیله بقمکدن اولیا خلوق اولور
هم کوزیله بقمکدن سنان نوریه دانکده در

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştir

ولی

کثرت امواجه بغیر جلد بردریاد در
همه موجی که کور رسمک بحر عمان آنده در

واحدک کثرتنه بولمق کثرتی وحدتنده هم
بر عالم در اولکه قاموس عالم عرفان آنده در

جلد برابنه سوسن چیقندن کور بنای اشیا بو یوق
سوسنین اولسون بلکه اصفل بلکه جانان آنده در

سوسنین اولسون اول کوربنای اول کوردن اول
همه زوار علی و اسفل بلکه جانان آنده در

Windows'u Etki
Windows'u etkinleştir

ولی

دیکرنام وطاقم صفاتک جلد یکدن آنده در
کندذاتکم صفاتک جلد یکدن آنده در

حسرتنه یاد مرطاو دوزخ نعمالک عذابم
هیچ خوان رضوان بحقنه حور غلمان آنده در

کوربنای صنعتنه بازیمک هان سن ملکی
کوکلی بر دیر در کیم بحر جهان آنده در

اخطاینه اردی ای حضیف بر ربی
ربنسان دیو بر ایکا اولیانسان قنده در

ولی

اخکوکل کل ایکلر زاری زاری اکلمه
یردن الدم حضرتی اولیانسان سنده در

دوست بغوی بلیلم کاحمدان قنده در
آنده در برزو بحری بولیلم من بو سرتی

جسم جانلدن ایچری کرتک سلطان قنده در
بلامکان جان سنده در من جان ایله زنده ده

امانیلم بلیلم جانجانان قنده در
دیمه وهم ایمان اولان اول بلامکان قنده در

نبازیب جان اولان سرتیب سلطان اولان
اکلاکسه سن سنی بلدکسه جان دنی

جسم جانه حکم ایدن کرتک سلطان سنده در
خوجی نه زاری کوکل جانجانان سنده در

ولی

تن بخشیده ربوجانک جان بخشیده جانانک
اخیاناری بشبهه سن اولیانسان سنده در

ماهور

اخ غریب بلبل دیارک قنده ده
سن بولبلده کیمسه یارک اولمدک

برخبر وبن خلقدارک قنده در
وارسنک البته یارک قنده ده

اردنی کویدن کورفریادک سنک
اوه افغان اولدی معنادک سنک

ولی

عشق ایچنده مکدر اوسنادک سنک
بوسنک صبر وقرارک قنده در

بلبلک بوفریب چیرنده سن
راهتی ترک ایلیوب محنتده سن

کیچه کوندوز بلیوب حیرنده سن
یاسنک لیل نهارک قنده در

نه بو رندی بغدوچکه اولرینه
نه کورندی کوزفرشو کوزینه

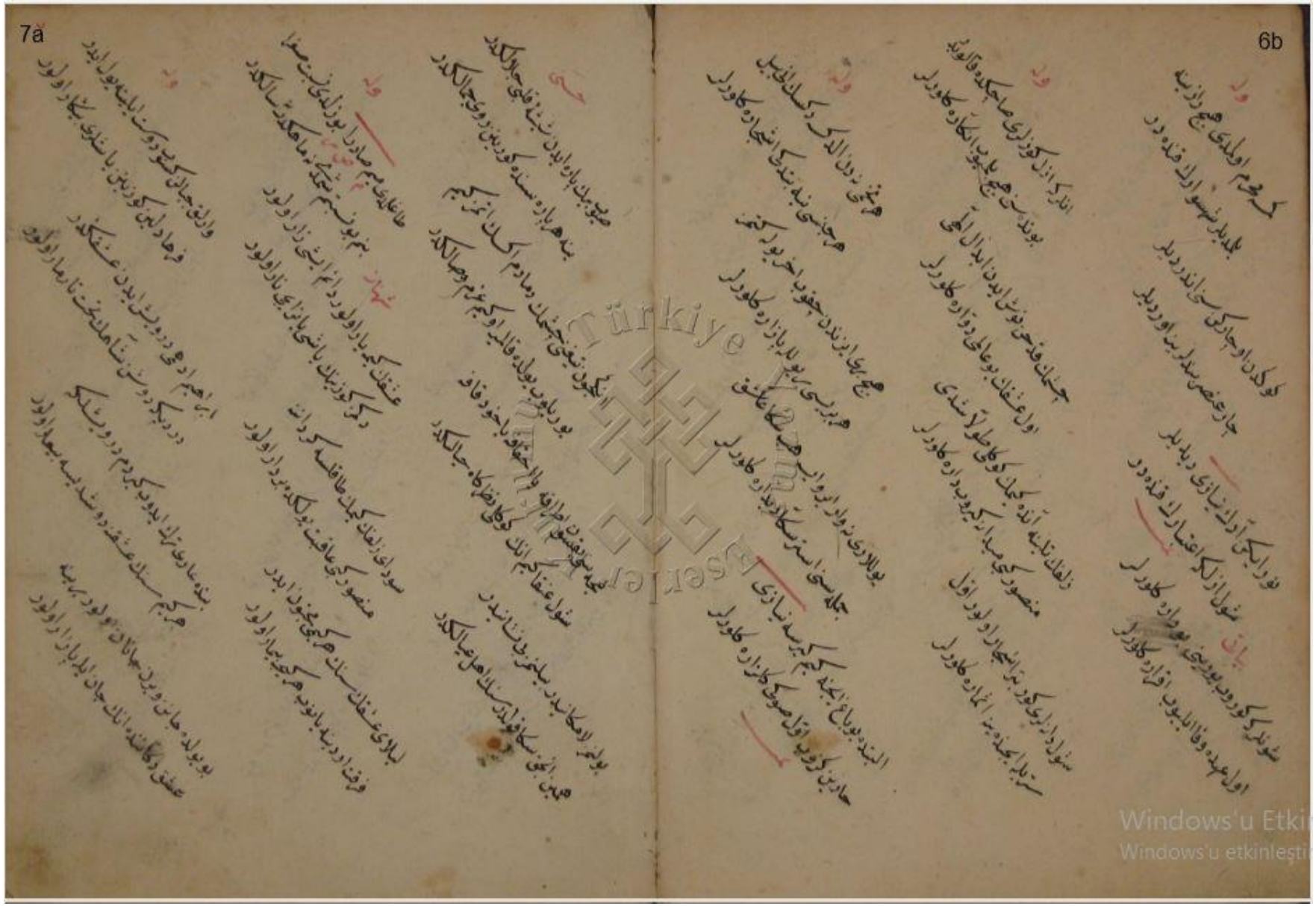

ای دلبر روحانی آن قوم بشنو جان
سود از دو شلیدن دنیا بکار او لور

ز اب نیازی سخی آنده بول او سلطانف
هر کیم جانندن نیکی اول واصل یار او لور

ای صنم قولنک ما نه فصدنک وار
یانکز دلنک فاز فصدنک وار

یانم او کلکده حیوکان النده
عیالدن غیری یار فصدنک وار

بوو موجبی او دلبر بندنک
بنده بلدم ربانه فصدنک وار

کور بنی بولدم صرار روب صولدم
وصل ارمادکی هجرانه فصدنک وار

بار دنیاهم سیر ارروب صولدم
او کادرفی یانمم سودایه فصدنک وار

جسم جانی فربانه فصدنک وار
تیغ غمزه کله طلم دانه بغدم

بو نیازی اغلنه بغدان
اکادر کیم احسانه فصدنک وار

جون کل اولدی یا کی کردم بولرنه غریب
دیده کریان سب بربان عقل حیرانه غریب

نویس چندنجا لکدی موئی انا هنوز جان بخیر
عسکر اعضا یه لرزه دوشدی کسلطانه بخیر

کوینه برطاقنی بنای عیلان اولدی ویران بخیر
جان بیوزه عاقل نا سلی نک ملکه نک

دل قفاسن دکت بقاسن بیلنک ملک نک
بردوا سنه دردوه دوشدم آه کرفتان بخیر

اهل دردلر اکیلیه بیلنک جاغلیه
اکیلای دردلی کوکل اکیلیه

معصر باکل دیدی سکا جویکه جانا نه بخیر
بیلالاجی بولنه کرکدن جاغ جیلاقی آغ طوفی

بیلالان افغان ایده جاغلیدی هپ
اوشنده وحدت کلدی آجلیدی هپ

سن نه بیلسن اهل دردلر اکیلیه
امتحان ایچون کلوبسن بو ایله

ای نیازی دنیاده اشکر حضور
سنول کشی کیم اولیه اهل غرور

ایکلمک بیاشور سکا دردلیه
هم کورنلر قان اغلیه جق جاغلیدی

کل نجان ایت یاره رسن عشقله
یاره لرلر او کلاجق جاغلیدی

سولکه عقلنه دیاطور اشمز طلب
کوره سنده بوقی اولر جان نجیب

بوقی قازی کوکلک یاسم سندن
فصد ایدر بیلک یاره اولر بیلدن

واراسه کیمک دیلبر آره دن
اصلا غم ایلیمک جاغلیدی

ای نیازی دنیاده اشمز حضور
سنول کشی کیم اولیه اهل غرور

türkiye Yazmaları
Windows'u Etkin
Windows'u etkinleştir

حق اکلر ایتمکدن بویندن عبور

مونك ایچمی کلمه جاغیدر

دوبش اولان کیمسه لر سوز لرینه کولن اولور

سالك حق اولنلر دللیجی نالان ایدوب

مرحوم افغانی [illegible] دیوب سینه سی بریان اولور

دیده کریان ایدوب زکر حقی ایشیدن

بت دلبایلر اولوب زکر حقی ایشیدن

دوروش اولان کیمسه لر اسلامیدن دوران اولور

عالمدن ذکر حق عارفی اولان آلان کیمسه لر

حسنه دل اولانلر دوربنه نقطه ان اولور

جمع جمادر دوبنزیه دار دعاشقون

ظل ایدر اولیجا هاون دوریاه جیان اولور

مسکرلری دخل ایدر کیمسه سوزیکه دیمز

بنه انسی آلمز لطفنه احسان اولور

صحبت نیازی دوزلك دوروش اولیدر سمك

دوروش اولان کیمسه لر سنو بلجه سلطان اولور

بوکون جنت عرفانه داخل اولنلر نیازیدر

بلورسه وجه جانا نوحسنم حق نیازیدر

کورنه شمس انوار یوزیه مه تابان نیازیدر

بوکونکی وعد اولن حوری و باغلمالی نیازیدر

بارنکه وعد اولن بارینه حوری اعمی اولور البت

بوکون اعمی اولن بارینه حوری نیازیدر

آچه کوزیمان کورنه جمله دوستلر دیدار نیازیدر

ساوك اهلینه النسا صحبتنك یولنده دوستلر نیازیدر

اوصحبتکیم بولنسه صحبت جیولانیدر

سلیمان نخشی یا حکمت لقمان نیازیدر

نیازی کنز ایستر بنی کنز کوره بولدکسه

اوجهه فنا اولنلر طاعت نقصانیدر

ملاذ اهل عرفان فیلسوف وجد الله

کبد نشتر کوکلدن حقه کیم طلبکارنیازیدر

نه حاصل سنو لر اغیار دندن دیار وعجب اولور آیده

بوکون عاشق اولنلر عجب اولور دعا فیدر

لیلیکه عشقنك دار دنیا بوده دار اولور

جمله عاشق اولنلر اولسون دار اولور

بوکون دوبنزیه وجد انبیا الله حقیقه

بوزد دلدن کیجه اولیجا اولور آیده

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştir

جنت عرفانه داخل اولنلر

فنده بغضه کوره دیکه دیدار اولور

کوزنس اولنلر اویوزی کوره من

آنی کورن هب اولولالابصار اولور

دنیالك لذاتنه الدانمه کیم

بیکون اولور جمله زهر مار اولور

کوزیل اولدکه سنا اولدلر ابد

قنده بویله اصلی بازار اولور

Türkiye Yazmaları

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştir

ادم بوزی اول بوزه مقابل دیکه اعجل
بوسوزده اولان رمضانه آدن خبرم وار

کریمکتب عرفاندن اوقو ادمک علمك
عالمی بوعلم کیاندن خبرم وار

وجهنده بدی فاحشه اباقی برلشن
آدمده کی بان هدادن خبرم وار

آلاهده وصف آهی نیازی
اولمیجم اوصاف عبادن خبرم وار

صرف ایکبوزلی بزه وحدتی
انکچون ایکلکدی رفض منسا نمز

کلدیغا وقور دائم الوجهه سجاده نمز
حلق عالم دائم وقور کلنجی هالك

آنسنا قوارندو غیاهی نیازی دوستلك
اردندی بزم وحدتیجی کون بیکون سیر نمز

بولان اونیکی کورن بوزلی
بزبوزی دیو کورمك دیلر

عقلك دیزه کندك بولمز
وصلته اولان حیرتده قالمز

جمله کلدی جان تسلیم الیدك فریاتلغه
آردنابندرکن ایل اولدی سنکم مهماتمز

بجه کلدی کفوا اولدی بوکون فریاتمز
طغلدرون بجه کلدی بزی تشریف ایتدیکار

بوکون بزم وحدتیجی کون بیکون سیر نمز
آنسنا قوارندو غیاهی نیازی دوستلك

کلدیغا وقور دائم الوجهه سجاده نمز
حلق عالم دائم وقور کلنجی هالك

هرنام سحر اودلره بنار
هم بکری صولر اغلر کولرمز

کرچه صورت عالمده صدیکر کزنده بولمز
کزمز بیچون بلیلرفرنهایولمز

ثولی اضافاتی نقش صورلرین کیملر زوار
جلاسندن صوبولورمعنامعنا اولمز

منطق الطیرك لغاتی معلمندن سوبلرز
هرکس اکلار بزی برلرمعما اولمز

لفظ اخرو جسمك الامق استرلر برك
بزالفاظ صورتجه معنا اولمز

فطرالرماغه بیاض ایرك بحق جمع الوجود
فاوحی الی عبده ما اوحی اولمز

زره لرشمسه کون ایرشدی وحدت کاننه
فالدی اصلاوفعلده فرد یکتا اولمز

هرکیما فکیم انسا فاتی کوسترر آینه ده
اول کدوران طوزیجی سیلوده بجلا اولمز

زاهدك ذکرایندیکی شول حرف صوتك دیسیدر
فاکهه ومما کوردیکی بزمسمی اولمز

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etki
Windows'u etkinleşti

ادم دمنی هم کم بولدیسه اولدردادم
بوخصه کورمین صورتی بولوکه ایمش ایچی
کم اولدیسه بولدی بولدی وصل اولدی نیازی اول
ناچیز بیتلر قزغورمز ایمش ایچی
صد صورت کوزده بیر مشل قل هو الله ایتمش
وهمی اوزره کورمیان بارمش دفتر رحمانیتی
مذهب حسنه بر مشل قل هو الله ایتمش
کوزیاسی مشکبار اوقومکتب عرفانیتی
عالم العشق بنیازی صورتی انشا بتی
منشی العشق بنیازی صورتی انشا بتی
فایوسنده بارینا هرقوری اوزره سلطانیتی
هب ملازم قوالعدده بوجهانک شاهلری
هرنیچه الفاظ ایله وبرانی کلدک
بوجهانک صفاتایله وبرانی کلدک
سرجهانک بوسنی بالاسی اچی سنسن
جان وریمک دوست بولمز قوریانی کلدک
بوجهانک یوزینه باقمه بوجهانک
اولدیوبوستوادوریسنی بازی کلدک
ذلفنده هربرتلکه بکلی بلک مجنون کور
حیلتلی ایلده کیوزیک مه تابانیتی
غم کلاید وبزاربلکه کیبازی کلدک
اعرفنا حقیقه جان نقطه ایلین جانانیتی
ای بلبل شیدایه افغانی کلدک
جمشی کورمش رنجیه عاشقلک جانن الور

وجهاحدیتکه بوسوالناوه کورمکن
بوکنزه بخوالمی سیرانی کلدک
الحقدن بکوبوریه طیران ایچنده جوریه
عشق آتشنده اربه النوزکی صرفوقی کرک
ذکر حقه مشغول اولبابانا کلی اولر
هرکیم دیار مغربی اولبوبانمق کرک
ایوکنی بولالرمن مقصودینی بنیم بولرمن
بوخ اولبلن وارلرمن وارینی طاغلمق کرک
بوحلقه دوستلک دردینه درمان کرک
دردوه دوستلک دردینه درمان کرک
دروبشلر اولالله یولنده همصادق کرک
دروبشلک الله یولنده همصادق کرک
بوبحرخانلر باقی کرک جانکورلرایچون کرک
بوبحرخانلر باقی کرک جانکورلرایچون کرک
بوقصرکی طلبی هربرباقی بقمش کرک
بوقصرکی طلبی هربرباقی بقمش کرک
بولبلیلاندن کل دریای بولبلاندن دال
بولبلیلاندن کل دریای بولبلاندن دال
غربتیه ایتمه الصالک درکارایتم درسلک
غربتیه ایتمه الصالک درکارایتم درسلک
دردحقه طالب دردمانایتم درسلک
دردحقه طالب دردمانایتم درسلک
عشقدن درلیف اولمانشانایتم درسلک
عشقدن درلیف اولمانشانایتم درسلک
عشق بولبلا بلایدر هرکاری جفالیدر
عشق بولبلا بلایدر هرکاری جفالیدر
جانلرنی اومیدلرکس جانانه ایتم درسلک
جانلرنی اومیدلرکس جانانه ایتم درسلک
اودباقی سبب بالاباب موسی اورولرباقی
اودباقی سبب بالاباب موسی اورولرباقی
بوزلرینی سودی خالک ایلیب عمانه ایتم درسلک
بوزلرینی سودی خالک ایلیب عمانه ایتم درسلک

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etkinleştir

Türkiye Yazmaları Research Center

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştir

türkiye yazmaları
Windows'u Etkin
Windows'u etkinleştir

حور بوار در فا لیریا فیلیز بن دولد ویلر

بنده ولر دم دستی محو اندی عالم بیم

دولر ایش حفاظ ذکی کوریر روشن بخون

بن دورن بن بیلمکا کوزدن بخی دورا نم بیم

بلیلر دوری یانمه یاراملیسه

دورنا غرب دن هر کم حیرا ر اول لیسه

اول دوبار انجی نیازی علم عرفا نم بیم

صلایلر نسکار دحضور بنی

اوم الوید بوم رسی

بغلدی دنیای کن لطف ایلا آجی وبریوم

نناشر دجی بنی نفس دید ایلا کهف بولایمسد

لطف ایلا آجی وبریوم

سنسین فیو دردره دوا

هوفنده کامل کورسه وزنجی بولور اورا

لطف ایلا آجی وبریوم

دوبوزیه سکا بولور ورز

لطف ایلا آجی وبریوم

Türkiye Yazmaları

امم سنازلک خاکپا بنه سوریمکه بوزم سلطانه کلیم

بارو دی بلدیم یار مدن ایش

بوزنده نیازی لطفنا کلیم

ای فدردن انتی یارسناه لطف ایلا آجی وبریوم

بغلدی هر بانم ای سناه لطف ایلا آجی وبریوم

نورالیسم دانک حقیقون چوصفاتانک حقیقون

عزتانک حقیقون لطف ایلا آجی وبریوم

اولیسم اعظم حقیقون اولنور اکرم حقیقون

اولیشی عالم حقیقون لطف ایله آجی وبریوم

لطفکز انشا ایلیه وصلکله جانم ایلیان

لطف ایلا آجی وبریوم

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştir

فولدن بولیار بنا جیو سکا دوعی بولور اورا

طلبدی اولنور بن کلدی ناه انبیا

جالیوب جلبنا کلدی ناه انبیا

صاکلا اولنور بن کلدی ناه انبیا

غلمز طولاف فوقدم اولصاحب عالم

بودوجهان النعا نجم نفس فمی جمله عالمدن خلقا و لجمله دم

نور جهان النعا نجم نفس فمی جمله عالمدن خلقا و لجمله دم

بنده هوی اولدی غیب الغیبدن اسرار عیان

کاشف کنج حقیقت هم جهانک سلطانی

اولمز کم واقف اسرار علم ادم

بارسول الله سکا امت اولدی بنده

حمد الله سکا امت اولدی بنده

سولر زمانکم باشی آچوق بالان ایوقا نیلم

بنده هوی اولدی غیب الغیبدن اسرار عیان

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştir

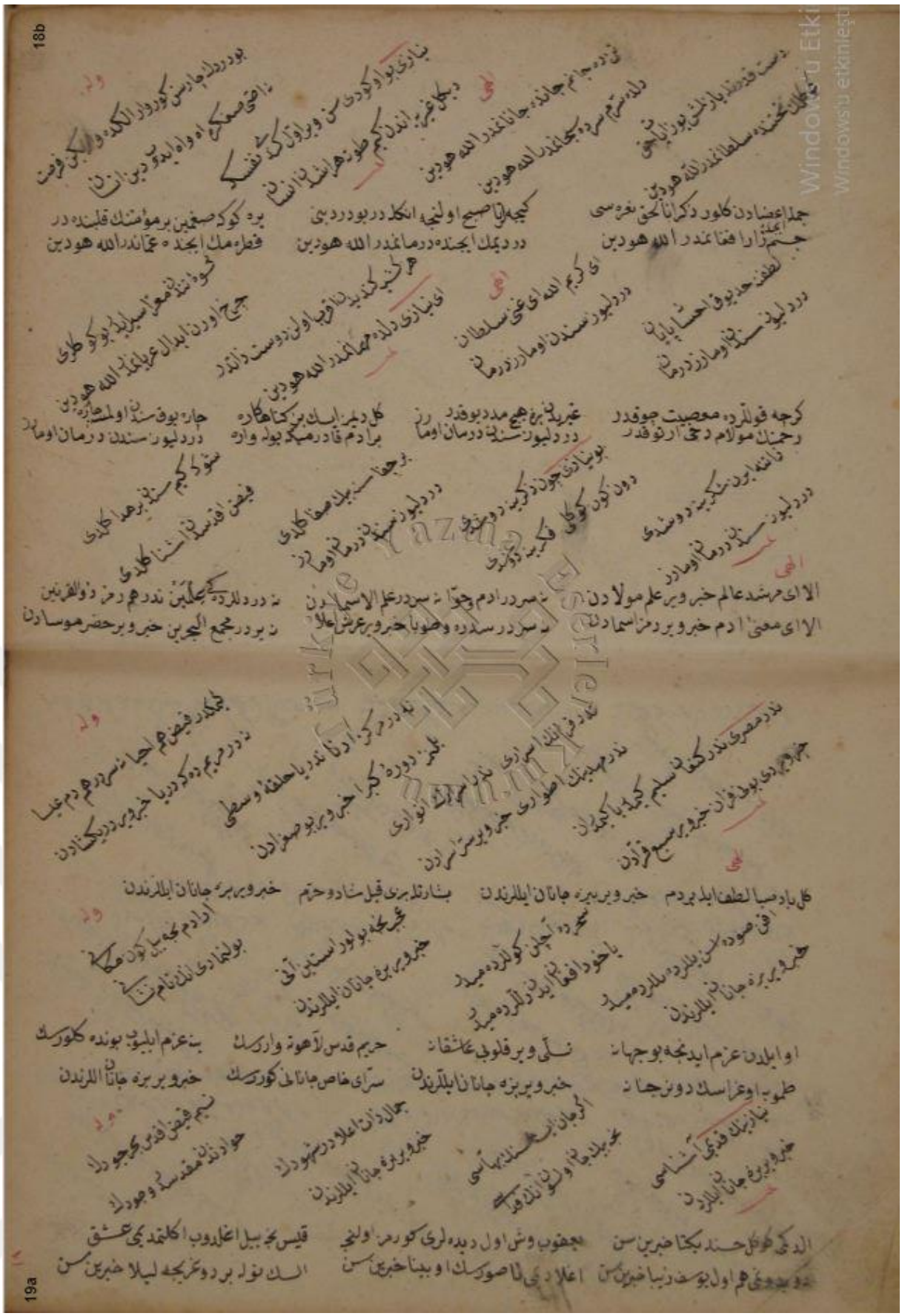

18b

19a

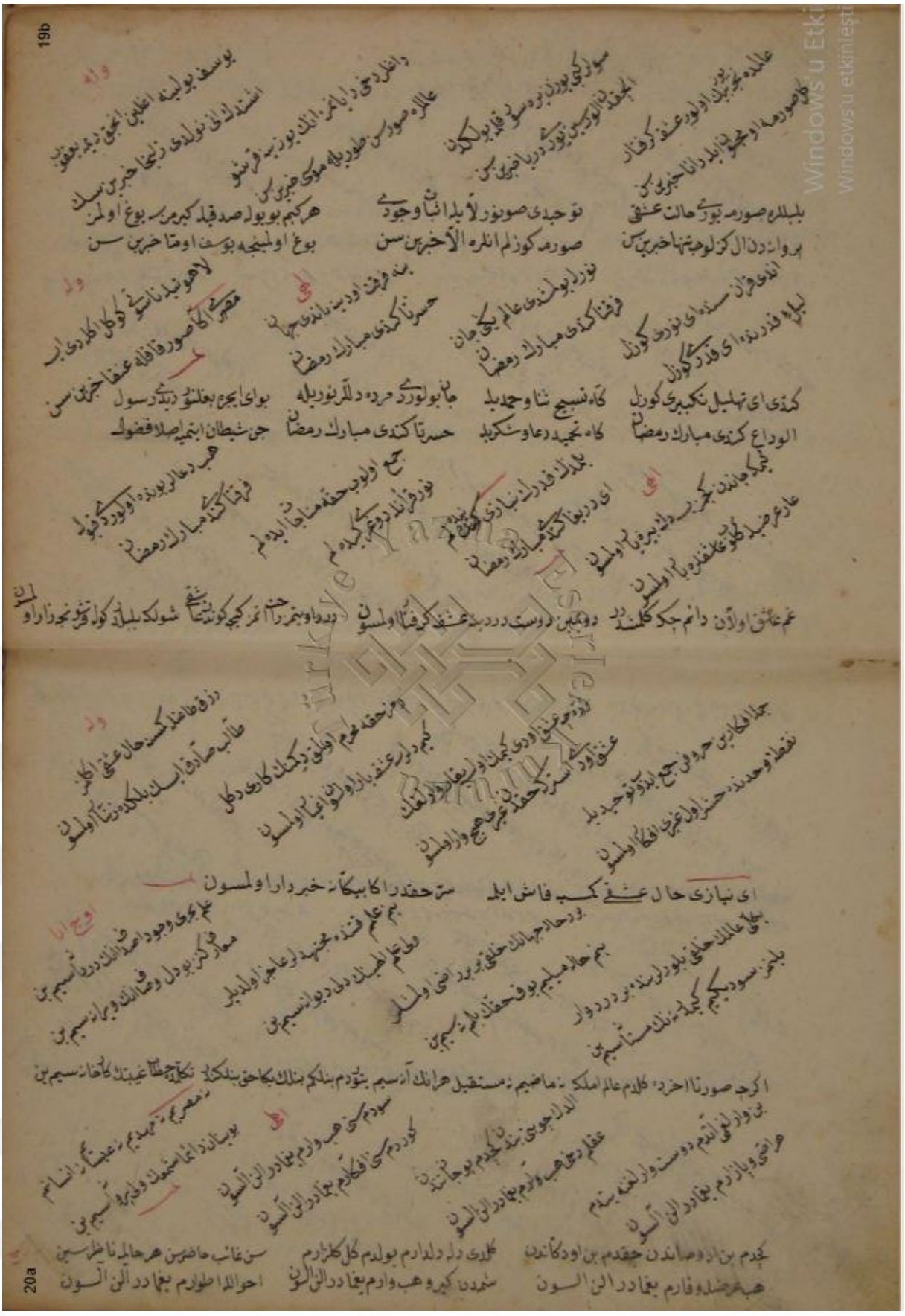

19b

20a

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştir

Windows'u Etki
Windows'u etkinleşti

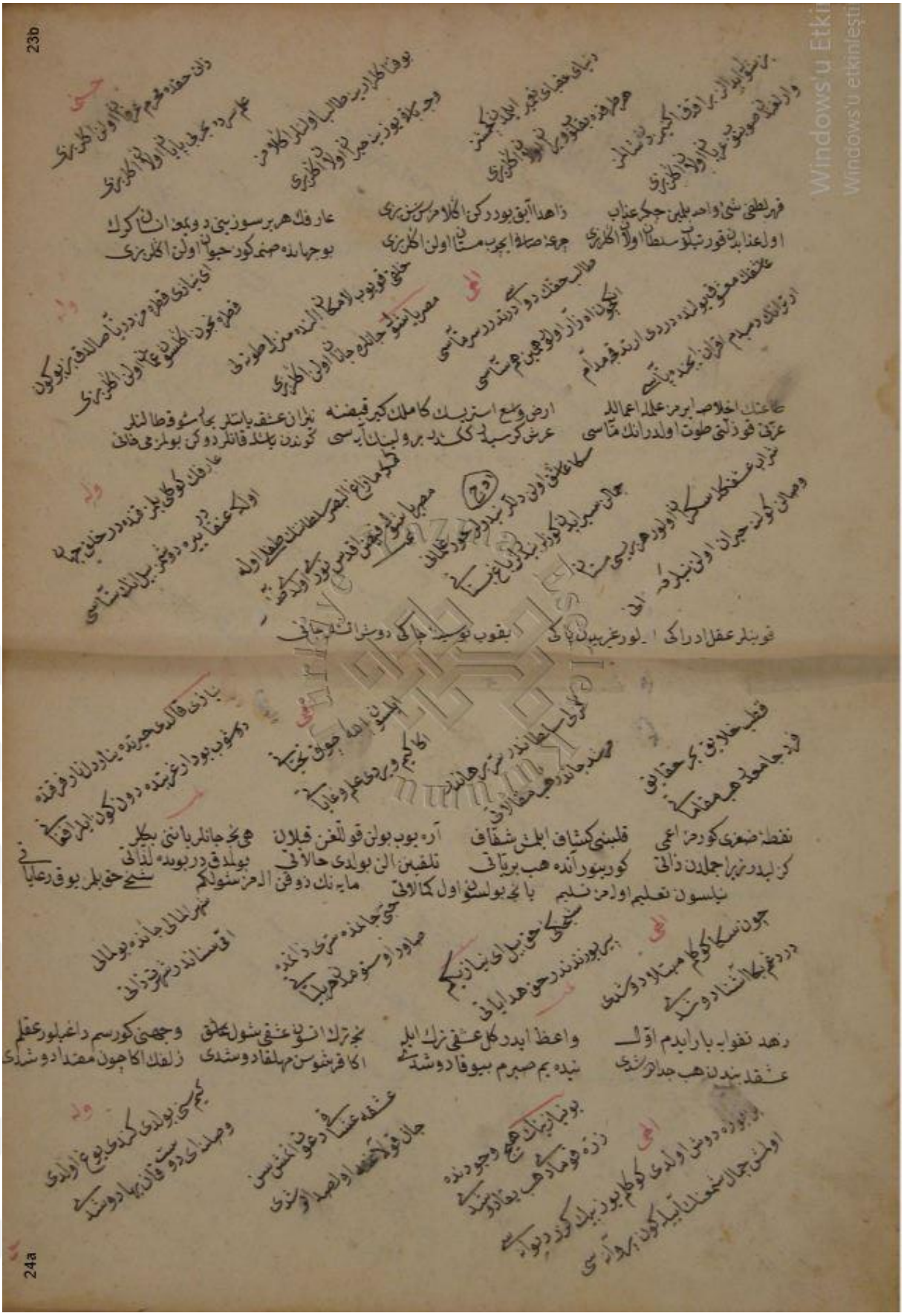

Windows'u Etki
Windows'u etkinleşti

Windows'u Etki
Windows'u etkinleşti

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştir

الهی

مؤمنك قلبك بو يوب اريلن
لا اله الا الله دريا ندر

ور

بن مسلمم اولبلبلان اوتنی
كوراعشق اولدم كوردم حالنی

ور

فانلو كجه در جراغ اولر صبح
صراحا اوزنده براق اولر صبح

الهی

درد ايله دوجهنم اودن آزدن
لا اله الا الله دريا ندر

حق نعلی سوبكمكدر قولنی
لا اله الا الله دريا ندر

اخرنده هر قوله كل اولله جق
لا اله الا الله دريا ندر

اعلا مصلة دنيه بوغز برفقير
بوتون كاهندم اولور طاهر

اكر ظاهرنده اكر باطنده
اول قوللر حشر منزلده رحمتدر كاهنده

بونس ايله رجعلدن التماولو
فرعونيسنی طوتندر قولو

ارندا اولیالر مجلسنده
لا اله الا الله دريا ندر

جنتك اوسنه اسكنده باز لو
لا اله الا الله دريا ندر

الهی

عشقنك اودن حكمتی كلدی كيدن
غريب كه كلر بوصودن اوجكه كلدی كيدن

ور

عشقنك دادی كوكلده هپ كوكلدم كوردم
مجلسی سن مدد غايب كوردم كلدی

دوسمم كوسنز بوزيكه اشنه بم سوزيكه
حاكيا بوزی هردم سوردم كلدی

زوال ايلديم دنيای نيم غمزی سودای
بوكم هپ كوكلده غايب كوردم كلدی

وصلت ايچون اغلايو بم غمزی قلدم هبا
بولوب جلال فنا امان كوردم كلدی

ور

مسنا فم جالنه اكوردم وصالنه
لطفاب بونس بنده غايب كوردم كلدی

الهی

بون دكلسی نيسن جمله عالمه سويجی
بوزيك اولور هر كوزده بولكه جانباش ويريجی

بن يكم اولم سن سوم بابولنه جانم فريم
عشقدن آزسنده بنده بوبوتن ايچی

وارد صورن مرشدلره ارميه بودرد جان
هچ اولماز سنه اره دنيی ايله دوست اولمچی

Windows'u Etkinleştir

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etkinleştir

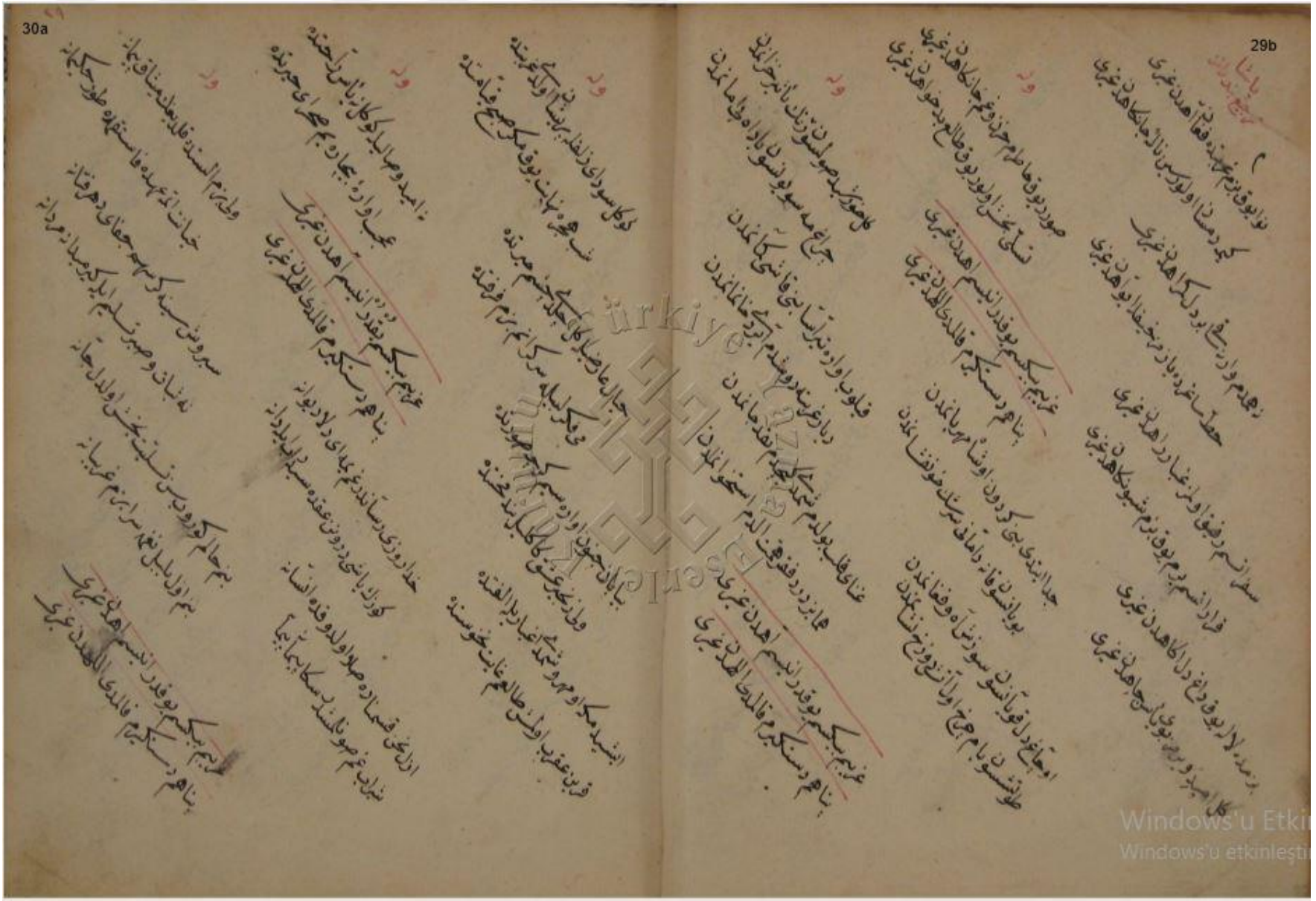

Windows'u Etkin
Windows'u etkinleştir

وله

وكل اولديسه دوممدن فوالمنروبارب
ارتم جل يحفاب لاتقطوا بارب

دوروم كلن صدف دوصمافيل سوسوبارب
كلاعرفاى انك اسيرربك يوبارب

علاوبكسك سنك ظلم ايلاشسن وشوبارب
قومالودياحركمكاباغواى عدوبارب

اولبلدرداغ غربت نابدبراى دوفوبارب
بلشدم مرهم كافور صبح ارزوبارب

وله

دوشدك فنى جوفدن هوس دولنامق
دولعلمكه دوكلدك ابسه جوفدن اوصنمق

دهرانغمى حكمدن اوصانمز
دلغمدوحى دست كيباندن اوصانمز

بهاراچون اى دل هرغمغادن اوصانمز
نالهايلاقلما افتان احزانى نقل ايت

بردولن ايچون اغيار مدارادن اوصاندق
بروصل ايچون ملاقاتى اونوتدق

بوجوركن زوقى ملاقاتى اونوتدق
محمود اولوين لذت صحبادن اوصاندق

غزل

دلمانيسى غرايخ جانان تجرفير
خلوت سراى خاصى سلطان تجرفير

نظملك معمالى قومدى رغبت جوهر
صراف دهريز فوردوكان تجرفير

محمود بى نازايلسه سنى ريحان تجرفير
جانم رعنك سنكله ريحان تجرفير

جفاكاباب جفى نيصمانى تجرفير
دريانك اولسن اى قلم اغيار يدلغا

سيراندبرى ايكى درخاطرلوشاه وار
لعل لبك كحفظ درمان تجرفير

وله

نازلسندى غمزسيه زده دردكيمز
طاقم فالمدى حوقى افتانيم

ايچم مى عالم حيرنده بيمارادهم
راضيم هرفيلورسه بكامرونيم

دمبدم نسلب صاطر بيمار ايله
وقف اولوده بحرانى نجار ايله

منزلم جلوه كه عالم ريدار ايله
نالنى زلف دلاويزكه بردار ايله

حكيم بادنيم كندى ايله رسنم
بوكاه ايدرنا جان غشغاك بوزيه

اغيار ايله اصحاب نفاقك سوزنه
وجحب ايله دل زارونى ترك اوزنه

طلوبه مى كيم اكى مورضعفك كورنه
اى سلبكى زبان شنوبد جانى اولدنيم

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etkin
Windows'u etkinleşti

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için

فصولیا آلدی انوب قالدی جهان غوغاسنه جاهده
بلورسن هون وفا بوقدر دیرانی دوکلاهده

ول

بوزجالوده دلمایان اول محبت خاکی هنده
مراده ایرمیان استرسن بوعالم ایکیلفنده

ول

دیم ایدر بوق بکاهیچ نالهٔ ارمدن غیری
هیچ بر اغلر بولم چشم ترمدن غیری

بتی بوقدر بوکونوق کدرمدن غیری
هدیم بوقدر بنه اه سحردمدن غیری

ول

بنا بوقدر بنم ایچون جکرمدن غیری
دوزار ایتمز بکا حاصل بردم بوقدر

کویا کیمسه یوق جهان ایچون کاهم بوقدر
بنمه بر مشفق ایدر حالمه دم بوقدر

باقمور اهل دل ایرمحنتهٔ محرم بوقدر

ول

مدد ای فیض خدا دریایه بر بیچاره مدد
آتش محنته یاندی دل بیچاره مدد

بی نشانه بلاسه دیو بیچاره بیم
کیم فقیر بی غموم دلسانسانه دایده بیم

دل نانشادی دیو حالنه خوانسانه دایده بیم
دوخ کیدوب حلب هیچ امدار ایده بیم

ول

بنا کرده بونه بیلسک اظهار یاره مدد
من اکر اینمز انسون دلمحنتکش غمخوار مدد

بلکیم انسون دلمحنتکش غمخوار مدد
هرکسان بنمدیکی دلنانشادی

بنا زار و زاریه صبر ایلمیان دلنانشادی
کسه بر فاضل عالمده هیچان مرحمتلی برادی

قالمش عالمده هیچان مرحمتلی برادی

ول

اکر هیچ اول اوسنه صرف کلاهی
بوقوف دیلمکسنه نلکه کوکل بنوردیلمز آهی

بوقوف دیلمکسنه نلکه کوکل بنوردیلمز آهی
بوقوف دوکی ایلدی دردمه نلکه صبر

هجوم دمکر بوردیم دهشت دیدم دیدی
بر بسته کوردم مرده دوکر بزه بزه قند

اولیجه ایلی جوقه زر سمند دیدم دیدی
دور دنجه دوشه جانکدر سنك

ول

زلفی طاغندی کرلدی ایکیچون ماهنی
دون سابه صالدی باشمه برسمه سرلند

کورم فندی بوزنده خلقه زلف سیاهنی
دون سابه دریایه دنیاده دلبسند

ول

کل برکه باتان نه دیکه دیدم دیدی
منکان چشم اینك فنا تکدر دسنك

سیر ایلیه صالدی باغه کذار اولیمن عذار
انواع زیب وزینتله فصل نوبهار

دوکش کلاوزره صنبل کیسوی مشکبار
باقمش الطف ایله باغه کلبرنك نکار

نسرینه رنك لاله ندندر دیدم دیدی
غرناطه خندکی دوکیکی قان دوردسنك

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleş

ولد

سیل سرشکم اولادی روان خالد کویند
جان والد اولادی لعل لب گفتگویند

دلدوشدی دام مسلسل مشکبویند
اول محطه کم مبتلند کزم روکمویند

عذرم مسموع دارجا وزره معنی پسلا بیلد
دوشفه حالیا بودوبحر صبرویدو

آسفه حالیا بودوبحر صبرویدو

ولد

عقلی والد اولادی سلسل مشکبوی
کوزکوردی فامتن دلجا اولادی عاصلی

منظور دیده دیکما کدرکستاب
وه‌نور حلاوتمرو جندرد یدم دیدی

دون صبح دم الارد نسرین جمالو رنقاب
سنبل تارین اندی کونش لولوی خوشاب

کلزاره جندی سیرایله اولدرسنك افتاب
کلچهره سندن اجدی صیابوده بجاب

باعث دوقوم‌نم آنش محمد دفعلرنه
دونیحا کیم سیرد کلشنا اندرنم

ولد

ایلیم فضولی انلنك روکیکدلا مسنك

بیخبر انمزم دراتنها اندرنم

سیرم ایچم صیندم کویاکه جاندرنم

اول مهپاندم بیکه صبح طلوندن بوسبنی دیدی

ازده هادرکیم حسنه باسباندرنم

باعث دوقوم‌نم آنش محمد دفعلرنه

دونیحا کیم سیرد کلشنا اندرنم

ولد

دونه مستغنی بم چیشیه اتم سرفویه
کونله بیچاره بخت دونلنا اندرنم

سکلاجای دراغونه عرضحالی اندرك
محل دیمنم کل شودر کنار بیبور

جوکیلیلوبنا وبیاشنبسی حلاله
بکم صبافن تعناق دلهکاره بیبور

وبادیمرفی شرب سنچه افندی فولنمه
دعابیبور مفابیجون شوبله بوزاره بیبور

افندی ثانیا برحرم کندی بندکدر
بامحمد منك وارالیسه اولکا هکاره بیبور

ثانیا

افندی فصل بهار اولدی کلشن رعنا بیبور
مکاه لطف ایلرکیکلر نظاره بیبور

اول فاخته کیکان اندی هان نه بیکاهی
عشاق کاطلوندی سیر سبزه زاری

بوازرها صیدبند دیلسنه اولان دل
هیچ کارایلدی ایرورا کارسنه کناهی

دنیایه جیاوردی بوغنه سوزنش آهی
محمد کیکرمن نیلیم مسئول درکاهی

بولطفا عاشق دوستك جنون ملکنه بردن
بولوفا دوکم فرفا بیدبو فقرایناهی

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için

ولـ

رفعت طوبی کورد دامن دلدار دوست سن
فردا برات سلسلهٔ مهر یار سن

هوای عشقه ایوب کوی یار دلکشه دوز
نسیم مصر دیفقن بهاز دلکشه دوز

یار سن یاره ارزنیت یاره دوس سنی یکف
زکوة حسن وبوسه یار دیار دلکشه دوز

ایدرسه قتل لبك ماطر مناف محظور
دیاره صرف دکل قنده خار دلکشه دوز

ولـ

طریق فاقده هر کس اولوسه یار
جناب حقی بولای خار دلکشه دوز

ویرویه زلزال منصور کبی عرش مقام
خدا خدا دیه دلك پایدار دلکشه دوز

قلان الو ویردیسه کفنالی یره دامانك
سنکله محکم کرد کار دلکشه دوز

دردیله یار اولان البته درمان آرزو
قنده واریسه عاشق بیچاره جانان آرزو

ولـ

ضعف وحدتدن صوکره دوستلك دل بجوی
اولمکلین ابرو حکمدن نه بیکانان آرزو

طولاندی قصدیله جانان فصدوار
عندلیب بوستانوانك زار زار بنهان آرزو

بلبل شوریده کویا اولدی حسن چوله باغده
جان فغانان ایلیسی اوزره حسنه جانان آرزو

دل بخیال لبله غلط انسه عجبی حسن چوله
هر کسی بولدیغنه کاه غنچه یار انان آرزو

ولـ

جنینه الزسیر بهار یك مهر ماهیز وز
عشق اولاده خطا ماه تابانان آرزو

بحمد الله س

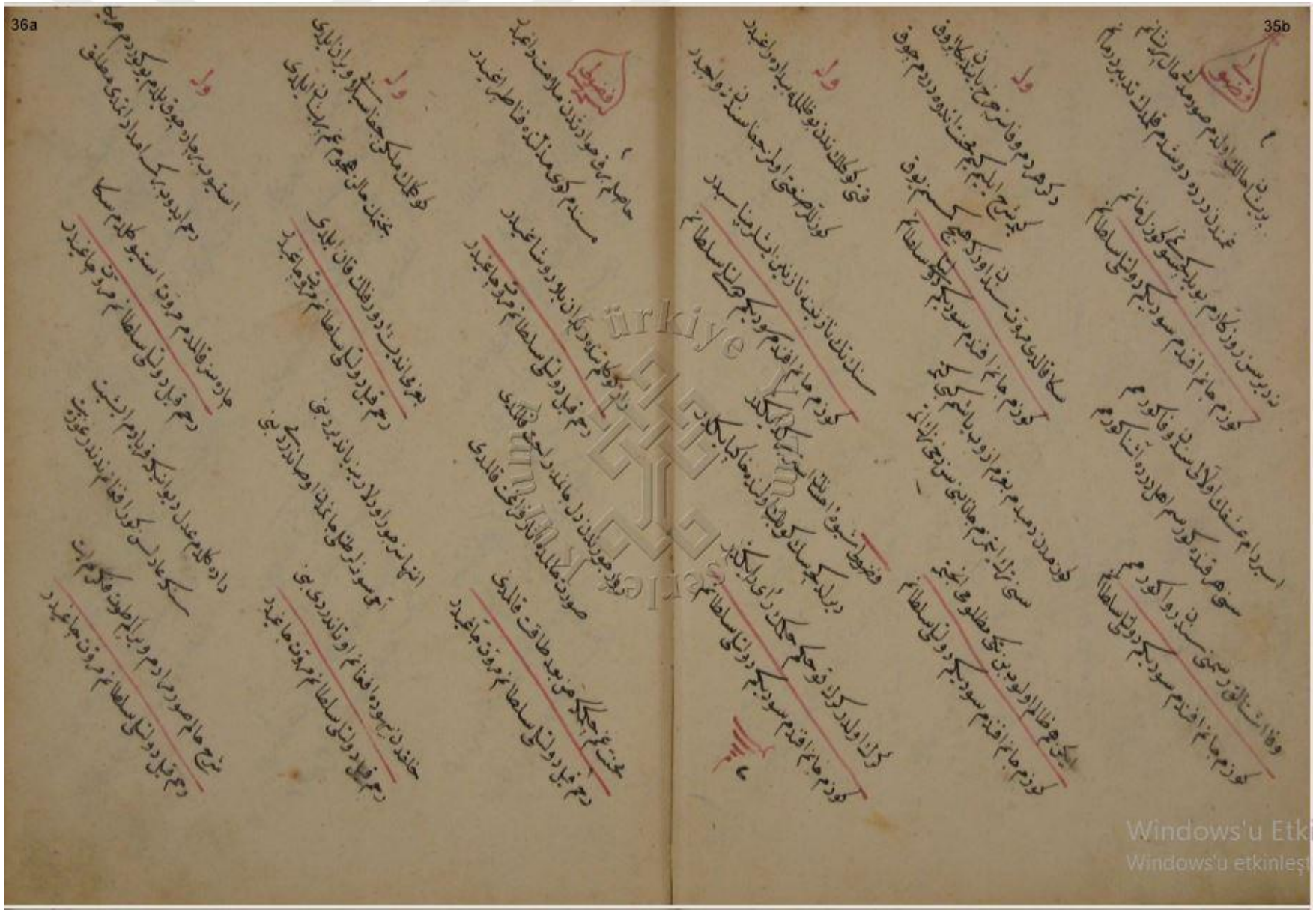

Windows'u Etki
Windows'u etkinleş

وله

دور فضولیات در ج زرد نه بیتلک آلتی
بر ده دیوان طولنس صورت افغانی

بیکان بلا حالنه اشلس کچه اولدی
ای قاشلری یایلی قاوق مژگانی اوجندن

قانلر دوکیلور غمزه بر انلک اوجندن
دردمند ناکه دغا بنلر ایدوب صوه جانی

دردمند ناکه دغا بنلر ایدوب صوه جانی
دهم قیلدوکلی رویلی سلطانم دیه غمزه

وله

باشلر کسلور زلف پر یشانلر اوجندن
ای قاشلری یایلی قاوق مژگانی اوجندن

وله

دلخسته اورر قلبه فیقه دمادم
قان اغلسه دهم نولا بیکانلر اوجندن

بوز سوردمك اومار یا بیکه قناده اوچمق
نونجی دکلسه دامانلر اوجندن

صاغ دلیاقی کورلر فاجنه آتی
افغان ایدر اولسمز حرامانلر اوجندن

وغزلیات

ای خسته قلبه عارض یاری بورمسین
بر شمهر وار آلی دخی سوندرمسین

ای سرو باغ کوردیکه اوغلی صنوبری
یادر کلی فراق بر نده طورمسین

وله

کوبکلی کی ایلدن بیلسون بنی
آلدانمز رقیبی یانه قیمه جیان ایلر

وله

بیجان و مقبلا و کمک کولدورمسین
قربان اولدیغم یارنی اولدورمسین

وله

نشوه جیلر ایچنلر اولسن دیلر فرصتلر
بزلنسون بویله بر قانه نوجیه جیلر

قوزا وجیلر عاشقنه کاه لطف ایدر کاه عتاب
بر سوز الدیرمز قومز اولغمزه خطرلر

وله

بر عجب جادو فریب اولدی جانم مبتلا
کاری بن القیب کاهی وفا کاهی جفا

کاه ایدر پیمان شکن کاه پشیمان اولور
کرنعاله ایدر اریاب دلدن اجتناب

وله

کوبکلی کی ایلدن بیلسون بنی
آلدانمز رقیبی یانه قیمه جیان ایلر

وله

بیجان و مقبلا و کمک کولدورمسین
قربان اولدیغم یارنی اولدورمسین

وله

نشوه جیلر ایچنلر اولسن دیلر فرصتلر
بزلنسون بویله بر قانه نوجیه جیلر

قوزا وجیلر عاشقنه کاه لطف ایدر کاه عتاب
بر سوز الدیرمز قومز اولغمزه خطرلر

وله

بر عجب جادو فریب اولدی جانم مبتلا
کاری بن القیب کاهی وفا کاهی جفا

کاه ایدر پیمان شکن کاه پشیمان اولور
کرنعاله ایدر اریاب دلدن اجتناب

وله

کوبکلی کی ایلدن بیلسون بنی
آلدانمز رقیبی یانه قیمه جیان ایلر

وله

بیجان و مقبلا و کمک کولدورمسین
قربان اولدیغم یارنی اولدورمسین

وله

نشوه جیلر ایچنلر اولسن دیلر فرصتلر
بزلنسون بویله بر قانه نوجیه جیلر

قوزا وجیلر عاشقنه کاه لطف ایدر کاه عتاب
بر سوز الدیرمز قومز اولغمزه خطرلر

وله

بر عجب جادو فریب اولدی جانم مبتلا
کاری بن القیب کاهی وفا کاهی جفا

کاه ایدر پیمان شکن کاه پشیمان اولور
کرنعاله ایدر اریاب دلدن اجتناب

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

ولـه

زینگاه نازیله ابتدی بنه اولیا پادشاه
دوز ایجا بیله سو بلشمك اولور دیلك آه

ولـه

گوردم اولاحور بزینتاهم عرضجمال
کاناب طاآتش که جمال که جلالك
گوزاوجیلیعاشقنه که لطف ایدرگاه عتاب
دیسئوالیه بوقومز اولیغمز حاضرجواب

ولـه

ابندیمسنازیکچیل اولیه بوعرض جمال
کیمحسنیله دلکمکنه قالماندن سوآل
ایلیم دیدم دلکمکنه قالماندن سوآل
لوح دیدم اوزره معمولدن یازدیکم عرضحال

ولـه

فاعل ایدردی بوفسنه هوفدیدل اومیاز آنی
که صبا رکه مصنع ایدر صبح ایدر دم دیلنیاز بنی
که صبا رکه مصنع ایدر صبح ایدر دم دیلنیاز بنی
گوزاوجیلیعاشقنه که لطف ایدرگاه عتاب
دیسئوالیه بوقومز اولیغمز حاضرجواب

ولـه

دیسئوالیه بوقومز اولیغمز حاضرجواب
گوزاوجیلیعاشقنه که لطف ایدرگاه عتاب
دیسئوالیه بوقومز اولیغمز حاضرجواب

ولـه

دیسئوالیه بوقومز اولیغمز حاضرجواب
گوزاوجیلیعاشقنه که لطف ایدرگاه عتاب

ولـه

دوم ایجیده گوردم اولماهی اونوزمن جامله
ابروآن هرچین کله کیچکه خودکامله
ابروآن هرچین کله کیچکه خودکامله
بسته انجمن کیدوبه بیازیقه سکین دامله

ولـه

بسته انجمن کیدوبه بیازیقه سکین دامله
بیبیلکفنکردوجسم جونتامله

ولـه

قالدیمیسنه زبان ناطقم الاملله
روح قدسی عرضایدهحالمکی الهاملله

ولـه

روح نفیدن فهم الدم خبرینکاکی
عاشقبشبك الحذرحسنیه خاطرین ایغلا

ولـه

گوزاوجیلیعاشقنه که لطف ایدرگاه عتاب
دیسئوالیه بوقومز اولیغمز حاضرجواب

ولـه

گوزاوجیلیعاشقنه که لطف ایدرگاه عتاب
دیسئوالیه بوقومز اولیغمز حاضرجواب

ولـه

دوزن وصلت ایچون نازله اولسنوع جاهم جاب کی
جسم مسکین دیلیورکی جانم برحصل
جسم مسکین دیلیورکی جانم برحصل
دوقوناز ندن نیاز اولدی زیانم سیلسر
بن نیاز اکسم اونازایلاصبورم دیمیخیر

ولـه

اینا جقدم ایسه جشمه کاوزیکم
سم غمزه نظاره ثمار دی جکم
سم غمزه نظاره ثمار دی جکم
عاشقم عاشقنه منور دیلان اعلایره منور
بلندر نانت کوزینور نقلنه عاری جکم
نقدروفا اولسه بکازدقه صفای وصلت
بزنفس آزدوی بوسی کاری جکم
بزنفس آزدوی بوسی کاری جکم
سینه دی داغلر دلنازه کلمز اسمز
یاسیم لیلان کیمه بهاری جکم
یاسیم لیلان کیمه بهاری جکم

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

ولـ

کعبه‌اولور سعی آیلیه یوز بیک دیدار ایله بیجانیه
کافر اولمازسه اعتراف ایتسه زاهد ایکیار کل

بولکای دل دفتر مخاری درسلک کلیه
کلستان کویه مستانه کینه مستانه کل

سد اولوب اهدلره عرض ایچه جاک سینه‌دکی
سرخوشی آیچه هیکیلیه اولان ناداره کل

نظم میدانان الندن فویدیسن طبع ایله دام
بزمه میدانی سنکدر دوجامیدار کل

ولـ

فصل بهاردر زوقی سرور سلک
کلزاره فائق صوکی افسق

انش سینه‌مده اه ایتسه همان مدد
حال‌بلا مشکل اکر ایمن ایسه اولفقه

عشق آهنده سکا حضرت الله مدد
بنده‌اولدی کور بخیه اوینهیلک زلف دوتاسن

اوله بلرسه بادصبا بولدی بلاسن
اکر بلرسه بادصبا بولدی بلاسن

اولسون فوصباده حزم زلفینه کرفتار
چکلسون برانسکچه فلاب سن

ولـ

کورمسون زنجیر مشق دلربا تحقیق
باشنه بالوایاسون زلف هواسن

اولرسکلن بلرایسون زوق وصفاسن
بیجون سنه بوسودادن اکی اول بلرا کن

ولـ

مانند وآرزوکی یاکزه کلامک
بلکه دکور دکی دیجی حرز اداسن

کوکلمسنان زنجیر بلرایله کلشنه بیزور
کوکلدرنغم بجرانله کلشنه بیزور

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

Windows'u Etk
Windows'u etkinleşt

Windows'u Etk
Windows'u etkinleşt

عاشق اول واردی یار کلاندہ دکش
طالب اول کوہر عقل غم اضافہ دکش
دیلبرم دوقی وارسخت ایامہ دکش
صوفی نسنیع ریای کی کلفام دکش
انعم غنچہ دیبا یہ نظر عارف ایسک
چیکھ دیلبر ایکچواہ محبوعارف ایسک
عارفہ جوہکہ بزم کلکی عارف ایسک
فہم ایدرغم سینہ سبر عاف ایسک
کونوری عالی سہ یار کلانامہ دکش
اولمق استرسہ کی بارہ کی ایامکان
جانی جہانایلیہ وبرہ اولہ بکوزیغام زنان
قیلسہ وشی بنہ جنبندہ اولہ سرکردان
مردایسکہ نقد جانی بہ یولنامہ دکش
عاشق دیدارکم دیلبرم دیوسہ اکرازدیا
بانکی کسسلک بجاسندہ کلمک بکم
نوریلہ احمد مختار حقیقتجوی بکم
ذوالفقار رجعدر کزار حقیقتجوی بکم
جفاو مہرلہ اولجانان بریبلور بریلز
غم سنارلہ دل نالان بریبلور بریلز
حبیب ایلہ رفیق احبولی صورملہ منامیدہ
اوبردیوار دریاران بریبلور بریلز
انا لمشوق اوسرکردان بریبلور بریلز
طریق عشقہ راہ وصلی دلیلور م درسہ
دمی نورسندہ دم بدم جانان بریبلور بریلز
کتاب سنبوہ دن فی فوادن ہیچ سہ الملک
عجب دردہ اہدیادان بریبلور بریلز
بکا کل مسجدہ مجانہ ایچ ایلہ
نولہ ازلدن اندبکم افرار حقیقتجوی بکم
شوکہ جوہکہ بلی دیدم بلاوردی دونم
ابو اوی بنیاد ایدن معمار حقیقتجوی بکم
ای بیانی نوری دیای برا حامد دکش
صوفی بلہ جانہ کلہ ایلہ سنی لطف ایلہ بیت الحدد
جفروب اعلمی دیای برا حامد دکش
کورد دردنا دی سلیمان ظہیری نغمہ
دوق باقی نوبہ ایلہ بزم دیوسہ اکرازدیا
قیلمک دوق صفاسن غم والامہ دکش

ایلادی مژدہ کل بلبل ناشاد دوم
نخچہ نلک بوزغی جلدی کلہ دوشہ بخت نسیم
عالمک نسلیمہ باغ بہارن سلسن
بحاسن زحمتی کلزاریلہ صوندرعالم
کرواہ کوبکہ رہبر دیوکلی ایلہ بکی
دوشہ کلدی اوکیمہ فضلی انسانہ دیدم
دائر حالتہ فی جنت رخصارندہ
نخچہ صبر ایلسون الہی صبوری آدم

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

ولـ

دلبرشوریده بخیل بندنفس کاکنی
نفس طلسم آباد ایمان صیح صفوی دم دم

ولـ

کوچمان کلکیا غن آرد انگیشنک
دمرمانا دهنک سرف صغلرخانم

ولـ

آبدار اولسه نوله میوه شعر یاغ بوقلم
اورمدمک دهی یوباغ بندن آه وآهه دهت

ولـ

بکا ایلن برآف سوی وقف دردحرث
بدن اوکوکل اوچون آف جان سنم آفرین دوقاز

ولـ

بکچی بالا بکچیان مزه لرفضا نیابت
نجه آف آف جان سنم آفرین دوقاز

ولـ

اونکه چشم برکو اوردمیده صلرآهو
اودابدان دیکو دها بختکه غارت

ولـ

نخ آلکل اولسن خرزلف سنبل اولسن
لبمودمه بیمل اولسن کوزیده جماده مالت

ولـ

کلهن ایسه سنکسنه اوراجیم کرسن حسنه
آلدیغ نازدستنه ویره بزمه شوردهنت

ولـ

لب بازار درهنافی ایده بکه لرزبانی
دهی خنده لرنهانی ویره احتمال وصلت

ولـ

طلبایده بنای ویره فدیه جراحی
ایلارفضا کیون فیای اورمان فوبرثبات

ولـ

الدرسینه پیاله صورتوسه دن نوالله
باقیلاورق قیل وقال کتورق نوبه طاقت

ولـ

مجال صاف لیسنز کمال طالب اسنز
وکه طبع راغب لیسنز ویره حسن وزین زینت

ولـ

نه حیلن دیرز اول غمزه فتان صیف
کویا جنکدورور بزه کذران صفصف

ولـ

حرم کعبده هرجانبه ارکان صفصف
کویلک اطلس مقیم دیرلنش کویا

ولـ

اهل دلاورده کلک نغمه مستعرف
درباورلر کریمک خوانه مهمان صفصف

ولـ

لشکرانسنک فراوانیاجملن انکیجون
کوندوزوموجلهنجه عکاصفصف

ولـ

وصف قدکه حرام انسه علم کیفلم
لشکرسطلمکه دفترده بوراصفصف

ولـ

الدیغ اولدیغ آلدیغ کوبنه مرغان دلیا صفصف
چکلور کوبنه مرغان دلیا صفصف

ولـ

قدروفی سنک مصمآلود بلوط اجانی
طوردوب الیعلیلر قرشو بارانصفصف

ولـ

وکلاماه محرمدن فالق کیاد افغانک
کون وبرمه جهانی سیلاسنک جسم کریانک

ولـ

انکیون طوندیلیرلیلی ماه محرم
جلبد اولورسوآیده ماتم سنا شهیدانک

ولـ

یوماه اول ماه درکیم مصطفی بابک فوت العجی
شهید خنجر بیدادی اولدی محرم نادانک

Türkiye Yazmaları
www.turkiyeyazmalari.com
Windows'u Etk
Windows'u etkinleşt

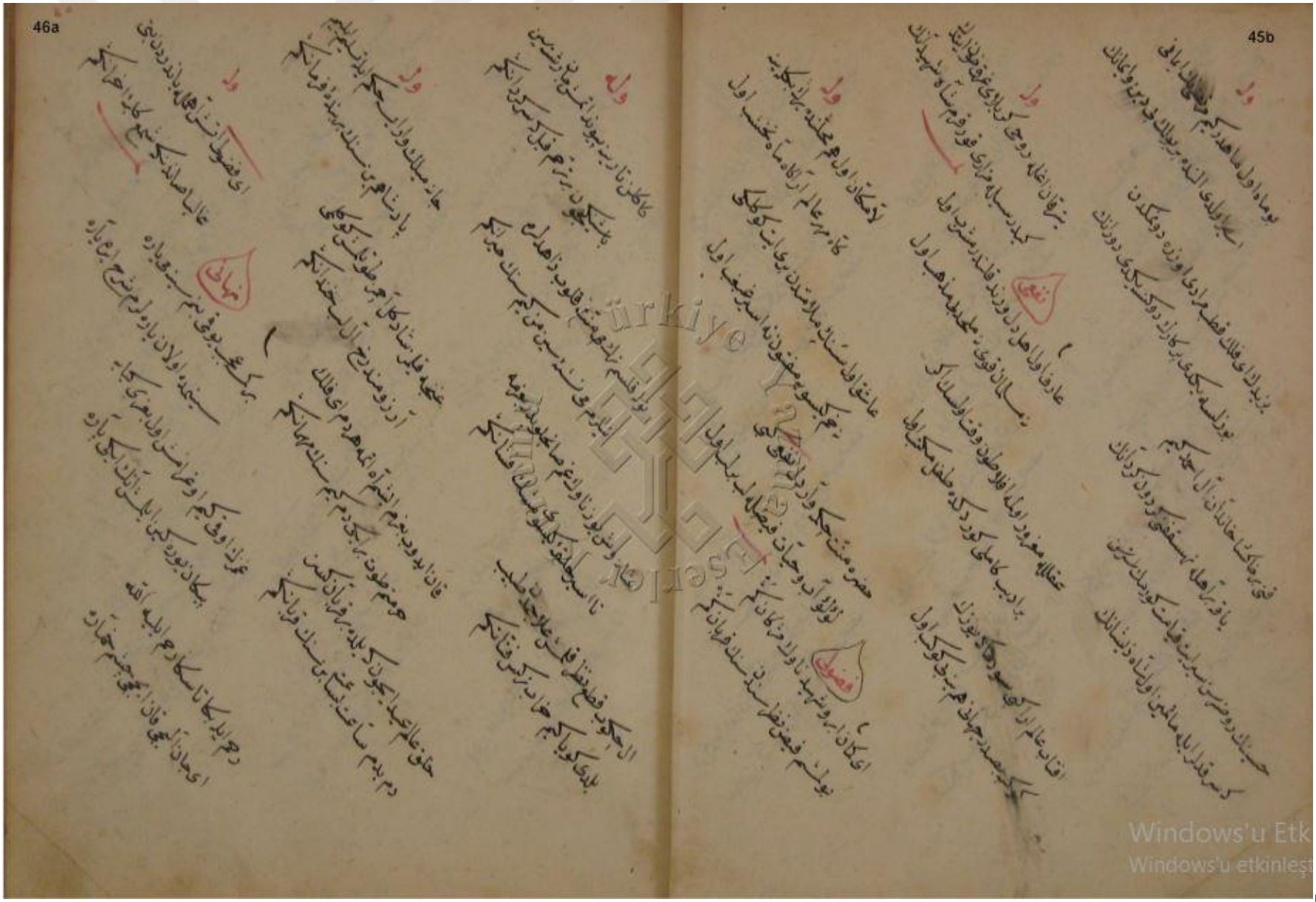

Windows'u Etk
Windows'u etkinleşt

ولہ

حالکم حیالك کودم طلع اوزرلك اوزرمن
بارمق اوقومق اوقدیم باشمه قاره
کلعار ایلیا نامو سکی نیلیا ایلیا نیلیا
بس عاشق اولان نفس ایمس نامو سمی قاره
کوکل داغ عجکله مسینه دوبرنجع اولیالدرمش
جراغ خانه برغا قرنلا التوفی یالندرمش
کوکل نقدین آلمش یارکیرمش خلقه دکرمه
بابکی درد مند اوراغ اوزمش دولاندرمش

ولہ

زلف کلاهی دیبری خلل مقدوندن
جشم کوزی عالمی قن ملك وکشور
ابروزاوسنوزدوکوکلی بدیم
نصوبه یارلیشی اوطاق مضربه
طلعتی قارشرمیلا اولیغجه کلیجه
سنبل جم اولورسنلا بلاکلاو کلیجه
عذاری اولورسه دونمزیغجه غمشی
جهد دلی نهاز نکلاو سوزیلیجه
اول غجه نسکفه اولورکلی خندان
سنم کبی غملك دلی شیدا دوکیجه

ولہ

دیبلك مجنونه کلمز عاقبت یارلیدن استعفا
بلاوی اوسکرمز دلی عاشقلرن اوصالندرمش
دولوبدستای هجران نسنه دلی اجراده مجنون
اجل بیجاره سن صوروشمز نجاتی اینه فالندرمش
بلالار یاغدیرمش سکسنه کیجکدن یاندرمکه
بوکون بلقیه اولان وصالك وعده لرفلکی
هردقیقه کندرعقلیمی اوزاقلی
اوبیلدورلیه دی الدیرسنجی فاضل
اغلیوبدیحالمه بیجاره جاغرمدی اوزاقلرده
بلیلان عقلمکل بکزیه دویرمالیق
سیرکزارده سیردوردوانم جرنی جرنی
بلبلان عقلمکل بکزیه دویرمالیق

فاضل

اوبیلدورلیه دی الدیرسنجی فاضل
بلم میالدیرندیوالمیافقله
بلم میالدیرندیوالمیافقله
هلن خطاسبه رخنه بنمدی اوکوکل
محمود حیوس یافشمش اوکل بنیه اطلسه

ولہ

هرنازبرمیاراولورکیخ حسنده
رخسارینه زلف سیهلك نیاز اولیغجه
جان ویرمك ایسه فصدلك اکوشعله قطنه
خالك درد دلداردن ایرلمه اولیغجه

ولہ

بارهٔ اجدم اجل ای غجه دهانم دیه دیرلك
زنمه کلیدی کلمه اوزیغجه دوانم دیه دیرلك
آه بزکزمیا بدیجی اولور آغوشنه
سینه بر جکلم وسیم تنی جانم دیه دیرلك

وله

بابنه باری یوقنی بیله دوشسم یارلر
فالدی آه ناله دم وصلنه
حقدن براورده اولدن نازه دم وصلنه
بسته بر دوقوف وبر حکایه کیدی نازه یلک

وله

یارسو لندی بکا یوغنی ای نازه زیاغم دیدیلر
سو یله سو یله ای نازه زیاغم دیدیلر

وله

اعتصمت الی الله هو الحق الجلیل
فزت بحمد قادر الله جمیل

وله

حالی یه حاجتم کیا نیچ زیانم
الامع من الحمین الی الحال دلیل

وله

البنده بو حالدن اوبارلی بخیر وار
القلب من القلب الی القلب سبیل

وله

عاشق نجه صباح اولنجه یاردن اولیه
العاشق من یجهل فکان علیل

وله

حالمکه مراد بخش یه میل ایلیه سندن
جبلت من المیل الی الجمیل

وله

عدلا بلسوق اولنشه کیدر دیلمه قدرت
النسخ شرف وللّٰه سبیل

وله

آنسه نوله دل عارضیدن آن کوزه دیلم
الجنس مع الجنس کما قیل یمیل

وله

ای محبی اکبیدا اکر جاهل اکر شیدا
من الاول لا یعرف ما الحال عاشق

وله

ای عالملرده سنا هی بحکی قبل نسلی قبل
کوکللر بر جیهان ماهی بحکی قبل نسلی قبل

وله

دیسو یلدن بخاره بودن فالانجه یوق
ایا سلطان محبوبان بیور ربابه عشق ایچون

وله

اوطرحسار ده بالله حد اولنجه عاشق
کورن عاشق جمال یا کمالن کوره مین عاشق

وله

دوکوب کوزیاشی هرآن عنابنی قیلر حسرتلی
جمالکدن ایدوب لحظه بحظه نسلی قبل

وله

ایکیلکدن قیلوب اذار بحکی قبل نسلی قبل
حکردن ایلم ویاد بونیلک دعوکز یوق

وله

بو مرکزی قیلک جانلرنه بنه سندن
آجوب حسنک نقابنی بحکی قبل نسلی قبل

وله

ایا مالک رقابنا هی بحکی قبل نسلی قبل
کوکللر بر جیهان ماهی بحکی قبل نسلی قبل

وله

دیسو یلدن بخاره بودن فالانجه یوق
ایا سلطان محبوبان بیور ربابه عشق ایچون

وله

اوطرحسار ده بالله حد اولنجه عاشق
کورن عاشق جمال یا کمالن کوره مین عاشق

وله

دوکوب کوزیاشی هرآن عنابنی قیلر حسرتلی
جمالکدن ایدوب لحظه بحظه نسلی قبل

وله

ایکیلکدن قیلوب اذار بحکی قبل نسلی قبل
حکردن ایلم ویاد بونیلک دعوکز یوق

وله

بو مرکزی قیلک جانلرنه بنه سندن
آجوب حسنک نقابنی بحکی قبل نسلی قبل

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

Windows'u Etk
Windows'u etkinleşt

نعت رسول

بوگلشنده هزار بلبل نوا بیمار رسول الله
دلم آزرده خمار حجا بیمار رسول الله

نوازا ایلسم دوا جویندهٔ دیداری یحسانك
اسیر درد عشقم مبتلا بیمار رسول الله

نگاه لطفکدن بن غریب زاری دور ایچه
بولکده بنده کبی هاکپار رسول الله

مدد ستدر ای کان سخا بندهٔ کرکبوخسه
حضور حضرتده بجور و خطا بیمار رسول الله

وله

یوزم بوزوق و تنم نزار کاصفر و کاحمر و کاردفن
کیکلرم کوفکار هو بیمار رسول الله

کرم قیل لطف احسانکله دلشاد دیدار ایله زاری
خجلتی بسم فیوکده بکه ایچه بیمار رسول الله

ای پادشاه ذوالکرم لطفایله بیچاره یه
جودایله غمباده فضل ایله بیمار یه

آچدی غمباده فو دیدار بن لاتقنطوا
سندن امید ایلرم هیچ کیکر مزاره

وله

عبدلیب اولدم کلزار عشقه
خدمت بلبله فولاق ایدرسن
بحر اولوکیبن امرار عشقه

بالدم بافلدم بن فارعشقه
جودایله غمباده فضل ایله بیمار یه

وله

زلفی هوای بلدی کریان
منصور اولمشم دار عشقه

بن سلیمایم سر دار عشقه
عجبه سلیمان کلدی جهانه

وله

ای شهید کربلا اعلیٰ
اعلا ما ئمدر محمد بوکون

آنسی حسن نلهٔ سینه طعلین
اعلا ما ئمدر محمد بوکون

عالی طوغدی حسینك مانی
اعلا ما ئمدر محمد بوکون

وله

هر محمد شفیعدر سنبی
انده فان علی فلکل ولدق

وله

کیجه کوندوز ای محمد امتی
ایده لم جان یرینه امتی

دیر سیکا ایزه سیکا حضرتك رحمتی
اعلا ما ئمدر محمد بوکون

جنت ایچره محمد مصطفی
اعلا ما ئمدر محمد بوکون

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

مسبحه ده سمره کیکدرنجاغ اول
قالی باشلی دیده دن اوجاغ اول

کوزیاشک مدن محمد بوکون
اغلاماق مدن محمد بوکون

ای مسلمانلر اولدی شاه حسین
جبه سوسمکدن آلی فرمن عین

کیکسن اهل اللهه بوزسوز اوغالدی کاهه
اغلاماق مدن محمد بوکون

ای شفیع المذنبین یوم النشور احمد
باب المغفرتدن قیلمه فیلیمه رد

بیکی بیکدر رضوی فیل مدد
امتکه دیار رسول الله سنك

دولت دنیا وعقبا جمله بخشید ایجه رد
دعایه میل ایدر دیوخود فیا اسرکوکل

شفقت ایتمك دیار رسول الله سنك

دوستان بارگاه کبریا اسرکوکل
عاد یکدر دیار رسول الله سنك

هر نفسده دیکی اوحمد السنه کوکل
انبیانك بولدیغی عزت دنیا سنك

کندو بوغرنجه ایجه مسنده بولنوز حق
اولیانك کوردیکی نوری خدا سنك

حاکم اولمصطفی دن دنیا السنه کوکل
اصفیانك کوردیکی نوری خدا سنك

حفظ عالمدن انیکون اخفا السنه کوکل
حسرتکدر دیار رسول الله سنك

حق سبحانه وتعالی دن اسعداد
جرم وعصیان دن آلی فرمن عین

یوبیلیدر فریاد وارحمتدن ایلا استعداد
جرم وعصیان دن آلی فرمن عین

خدای یاد ایت ایلیاد فیا اولکم ایلیس اژدار
جرم وعصیان دن آلی فرمن عین

جکر اوصاحبین نازه ایتمه ام اولور افشاد
جرم وعصیان دن آلی فرمن عین

Windows'u Etk
Windows'u etkinleşt

ولہ

کعبۂ وصلیں بولمندہ سعی ایلیوب دوشمایم
غربتی ہم وارمی جای آنوردہ جام سکا
نار حسرتہ جانہ یکدی جان آنوردہ جام سکا
عشقلہ دیدار یی سہر ایلدم یا رسول
وارمی جام براقدم کہ رحمت بولمغ
باشی آیق یالی آیق دیوار کلدم یا رسول
آستان حضرتی رحمان یا رسول
انتہای آدان یا کلک عفو جرمم چون سبب
آستان حضرتی رحمان یا رسول

غزل

انمیوی بندہ کردای شفاعت منبع
مرکبی احسان ایچون قصداً کلدم یا رسول
دونمندی جاری عافیت سودای عشق
ایلدی سنبلہ بنی لیلای عشق
مست اولوب آیلہ تا حشرہ دن
یار السدن توشی ایدن صہبای عشق

ولہ

عقل و فکرم قالدی بیمار ہ حق دشمنلری
من بیچندہ سن شفاعت کار کلدم یا رسول

ولہ

کعبہ یلہ سن حالبی یا شفاعت کار
کرچہ ممکن دکل اخفای عشق
نقول الفقا متاری دال ایلدی
دلدی بعرلہ ہر دم دلنای عشق
کوبلہ باغی صولدردی عاشقلرک
صورتی تبدیل ایدر معنای عشق
کوردم باشی فوآ قصور اخفیا
بویلہ اولور لولو لالای عشق

ولہ

عاشق زارم دائم اغلارم
بکلا اولیارم خندہ در خندہ
بلیم ارلحاضر قلبیدہ ناظر
بلرم حاضر قندہ در قندہ
نوری او صادق عشقلہ یانق
زندہ در زندہ
بلکا عاشق منزل جانان اولور
قصد عاشقلرک والروحان اولور

ولہ

ای فؤادی حالکہ ارسنا دلوان کلدوری
ہم محمد یلہ سنہ جاری یارا یارا یلہ

غزل

شاہ حسینک قوتنہ اغلین کلدوری
آہ و زاریدہ دوام ایدوب کلدوری
کوبلہ دہ جوشہ یلہ یا محمد یا علی
سینہ سینہ شرح شرح داغ اوردی کلدوری

مخمس

عشقلہ اجرام نندہ در نندہ
دل آسا ملا کم سنندہ در سنندہ
بلای عشق ایلہ بکلن ایلاک
بلادم کلک بندہ در بندہ
بیلورم کلک نقش وجہ اللہ
سکا کشف اولسہ نقش وجہ اللہ
فتنہ بقرسن آلندہ در آلندہ

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştir

ولد

خوزیزه جشمدن اک عفو ایله کرم ایلشدرلک
مترل در ویشدرلک کوشه ویران اولور

کجده کعبه اولور لبنه عزم ایده حق بولینه
سرمی اناک یلینه عرق کجه بنهان اولور

کیم ایده حق ادا عفا ایدر فلنی اکاه ایدر
عرمتی درگاه ایدر اطا ایلر اولور سلطان اولور

فیض جناب خدا آلده غایان اولور

ولد

عارفه هر صبحدم مان ایدیلیاغ ایدم
نور ده صاحب ندم ذال زبان اولور

نفسی اعاشق سکا عشق خبری اکا
منبه اولیا دمنلک کشف نهان اولور

هوای نفس اتارم هر کز معصیت کارم
دونمز ده هوایه مبتلا بنده غفارم

خطاوجرمیمز اولدوکم نقصانیز بارم
اسرکن کیهکاره دیدلک یارب بخشدارم

حجاب اکوسترده مستغرق ایدلطفاحمکار
اسرکن کیهکاره دیدلک یارب عفو غفارم

خداوندا بنی شاد ایله لطفکله آل عصیان
دیدلک لاتقنطوا من رحمة الله اول غفارم

اسرکن کیهکاره دیدلک یارب عفو غفارم
صودرکن باب احسانک کیمک فیوسنه وارم

صودرکن باب احسانک کیمک فیوسنه وارم
اسرکن کیهکاره دیدلک یارب عفو غفارم

ولد

جمیلدر فعل عالم عشقه یارب دلشادایت
بخاروزیحمزه وقت اسحار نعدادایت

صودرکن باب احسانک کیمک فیوسنه وارم
طوبدرکن باب احسانک کیمک فیوسنه وارم

کشف ایدرم عشقله درشت دهی
یازدافغانی صحرا بنی

ماظن العین الاخبر صحرانا
اوزن فلی بحرانا

اقسم بالله وباتا
ولد

موبدی اول مهی دستنه طولو جام
عظم الوبد البلای مست مدام

ولد ایده م نولدوغی صبح وشام
جلوکار ابتدی هوادن نیام

مست ایکن ابتدی بجا برم نجاه
قالدی عاشقلغم اشنباه

یانوی کیابه اولدی جکی آه واه

نخ

دوریاد دیدمدن اقان قانادیاسن
بوبره دلک بوستم جان اوسن

نخ

آنمز ایدوب کوکلی وقف تلاش
عالمه اسرار یکی اندردی فاش

نخ

عشقلک اولوز ایسن ایدیاره سی
ایله علاج اوزامدن آزه سی

نخ

دوشم اولور سیده بلده جانه سی
اولیم اول موجبانه تلک اوزه سی

نخ

بحمد جمله اکام مکار
باره لیوب سبب جکیم یاره دیار

نخ

بحمد شنایای دکل شانه
بحمد ایسن کلمه بحمد بانه

نخ

سوزدی عشق ایندی بحمد جانه
اکلده محمد حالی سلطانه

نخ

حمد جکرا طلوب بیانه بحمد
حمد جکرا طلوب بیانه بحمد

نخ

خاطر بحی بیلوب کی ویرانه بحمد
بندا اولدی زلف دیوانه بحمد

نخ

دماغ دردون اولدی کام کلشم
بحمد ایب جانه منت بحمد

نخ

سن کیدی ای مه سوزدی فلکم
شعله لیوب دوندی توزه نحم

نخ

بادردن عشق اولدی بکا یارکار
دمیدم انحم فوزا فریادوزار

نخ

حمد جکرا طلوب بیانه بحمد
حمد جکرا طلوب بیانه بحمد

نخ

سوزدی عشق ایندی بحمد جانه
اکلده محمد حالی سلطانه

نخ

بحمد شنایای دکل شانه
بحمد ایسن کلمه بحمد بانه

نخ

حمد جکرا طلوب بیانه بحمد
حمد جکرا طلوب بیانه بحمد

نخ

دوریاد دیدمدن اقان قانادیاسن
بوبره دلک بوستم جان اوسن

نخ

آنمز ایدوب کوکلی وقف تلاش
عالمه اسرار یکی اندردی فاش

نخ

عشقلک اولوز ایسن ایدیاره سی
ایله علاج اوزامدن آزه سی

نخ

دوشم اولور سیده بلده جانه سی
اولیم اول موجبانه تلک اوزه سی

نخ

بحمد جمله اکام مکار
باره لیوب سبب جکیم یاره دیار

نخ

بحمد شنایای دکل شانه
بحمد ایسن کلمه بحمد بانه

نخ

سوزدی عشق ایندی بحمد جانه
اکلده محمد حالی سلطانه

نخ

حمد جکرا طلوب بیانه بحمد
حمد جکرا طلوب بیانه بحمد

نخ

خاطر بحی بیلوب کی ویرانه بحمد
بندا اولدی زلف دیوانه بحمد

نخ

دماغ دردون اولدی کام کلشم
بحمد ایب جانه منت بحمد

نخ

سن کیدی ای مه سوزدی فلکم
شعله لیوب دوندی توزه نحم

نخ

بادردن عشق اولدی بکا یارکار
دمیدم انحم فوزا فریادوزار

نخ

حمد جکرا طلوب بیانه بحمد
حمد جکرا طلوب بیانه بحمد

نخ

سوزدی عشق ایندی بحمد جانه
اکلده محمد حالی سلطانه

نخ

بحمد شنایای دکل شانه
بحمد ایسن کلمه بحمد بانه

نخ

حمد جکرا طلوب بیانه بحمد
حمد جکرا طلوب بیانه بحمد

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etkinleştir

نثر

جای کودر دیکه شنا بیله اورقدار ندر

دیکنس بیسیب غمزه بی کار ندر

بیت

بسم غمزه بیترجسم جفاکار ندر

مبتلا سندر ای شوخ بو اطوار ندر

عاشقم سنکه قربان اولیم

سنم اینکه بینه قادر ایسک ایلایکا

عاشقم سنکه قربان اولیم

خودپرستم روشی دیکه قربان اولیم

عاشق ایسه سیی اینکه قربان اولیم

نثر

مسنکی کوردم اکریوسف اولوبنده سکا

بیچیلمز ملک مصر منکبکه قربان اولیم

دیمکدن بیسنه بابیکه قربان اولیم

خیلی مشتاق ایدی اولدی فلکنده سکا

جسم اغیار عجبنکه قربان اولیم

اوکمان ایروی بوجینکه قربان اولیم

ناوک غمزه اکر بکه قربان اولیم

دهشتلو عاشقم ای شوخ جفاکار سکا

سنه کوکینه دن اغایینه ی صاف ایله

اولبی الرمرآت الوده انصاف ایله

نثر

کوردیا نبی کندی الوده نوره بحار

درد غریبلر هپاولدی اولور فریاد بیکار

بیت

درد غالب

بیتلاسی رسوا ایدن عشقه سبب افندم

اولیوان آلوده سنه سبب افندم

بیت

بیلمدم نیت سعد سبب افندم

بیلمدم نیت سعد سبب افندم

بیت

حقدن بیرو سلطان موید سبب افندم

سن احمد محمود مجد سبب افندم

بیت

بیلمکده الود بکنم فکر بکنم

الدن بیرو بوب کندی بیجوز دلو کندم

بیت

عصیانه آکوز عاقبتدن هذر ایلندم

بادایلدی بو مطلعی رسمیه ایلندم

بیت

باسلر عصیانک اولا هولی بیانان

دستور سنا عفله سنکله دیه میدان

بیت

مانکر رحمتنا ملک حاکم رکدر

نابنده ارواح جنود کم رکدر

بیت

حیفک اوغور منبع اقلیم بقادر

کلبنک قدوملک مالنوره عرش علادر

بیت

حکم طوغیلور محکمه ده روز جزادر

اسماء شریفی اینلور عرش سمادر

بیت

بیلمکده الود بکنم فکر بکنم

الدن بیرو بوب کندی بیجوز دلو کندم

بیت

عصیانه آکوز عاقبتدن هذر ایلندم

بادایلدی بو مطلعی رسمیه ایلندم

بیت

بیلمدم نیت سعد سبب افندم

بیلمدم نیت سعد سبب افندم

بیت

حقدن بیرو سلطان موید سبب افندم

سن احمد محمود مجد سبب افندم

بیت

بیلمکده الود بکنم فکر بکنم

الدن بیرو بوب کندی بیجوز دلو کندم

بیت

عصیانه آکوز عاقبتدن هذر ایلندم

بادایلدی بو مطلعی رسمیه ایلندم

بیت

باسلر عصیانک اولا هولی بیانان

دستور سنا عفله سنکله دیه میدان

بیت

مانکر رحمتنا ملک حاکم رکدر

نابنده ارواح جنود کم رکدر

بیت

حیفک اوغور منبع اقلیم بقادر

کلبنک قدوملک مالنوره عرش علادر

بیت

حکم طوغیلور محکمه ده روز جزادر

اسماء شریفی اینلور عرش سمادر

Windows'u Et
Windows'u etkinle

ولد

بچاره در افتادن بن عصیان بنده
دست رد او ورد حسرت باد روز قیامت

لطف ایلا امان آتش هجران بنده

ولد

از بحر فولاد غالب بر بوزدن دخی

کشتی بنای

شتاب ایدر غیکین دلی الله بر بوزدن دخی

فتح ایدر هر مشکی الله بر بوزدن دخی

وادی یه انی علی ایدوردر بر کون بنده

کوستره سر مزر طالله بر بوزدن دخی

ولد

اون سکز بیک عالم حسنه کلام یار رسول الله مدد

بلیم کلزاره کلام یار رسول الله مدد

هیچ غم خلت کورونسه سکا بر بوزدن دخی

عرض ایدر نور جلی الله بر بوزدن دخی

وردی مقصودم وطالله بر بوزدن دخی

هیچ کیم عرض مطلب ایلدم ایندی دریغ

نعت شریف

نور بنور در عالم سن سزای سره بوت

عاشقم دیدار کلدم یار رسول الله مدد

هر ایشکه یلن کلدم یار رسول الله مدد

صادقم سن یار کلدم یار رسول الله مدد

ولد

کورلدن بو دنیی یار کلدم کورندن کوزم یار کلدم

اکلادم سرتدی کوزلرم آقدقلو یاشم دکن

کوردیم یار کوزم یار کلدم کوزم یار کلدم

بودر در افلیم بیم طالعیم یار اولدی

بوسوب یرلرین اوزم یار کلدم یار اولدی

ایچمدیکم بادهٔ اولدم بیخود اوزم یار اولدی

اغلدم عالم کولدی کوردی بو حالمی دردم کم اولدی

وار انلرا خلوتی اولدم بیکلر اولدی

سکا چون جام زهر یار حلو حلو صونار اولدی

ولد

نور لکیم دوست الندن ایچدی جامی

اولی بلدی هرکی خالص عاشقی

اولی سکدردی ایم ایلن

اولی فهم ایلی صبح شاقی

اولده دین ندیدیروق

اولرا فکری حفظ و الشلاق

اولرا کوکلی حق سوزیله طولمش

اولدی ولسن ایکی جهان شاقی

اولر بلبل بکورزی لاله بکورزی
اولر مذهب ایدر نرلر ایدر نرلر امانی

اولر لعلرین حقه ویرمیدر
اولر لاحقه دائم فیاضی

اولر بحر جهاندن بحکم و بجون
اولر حق ویرمیه یوق ایکی جهانده

اولر فوز فوز یوق ایکی جهانده
اولر کورمیه بیسر داد ملاق

اولر عرض و کرسی و نفسله
کوب سیران ایدر لرزه ساق

سبب بولمز بو بیرکوك دوردیغنه بو بخلوق فلك بولمز اکا هیچ نظامی

بولمز انسانه نه کلدی حق تعالی رسوله
کرلاحوف علیهم حق تعالی

بولدی شرف اولغلو رومیه صور
بولدی کوسته سکا مداحی

دوردم آخر کورزن بکا طولمانوحه اوغرادی
طولوسیل دن دلجکی نار کبی یاجیه اوغرادی

حکم ایلین قاضی دن نفاذ زنجیر اورن دیوانه
سیمان نجکی بلقیس شاهی اوغرادی

جان سن بجان لکله دیه بوردی انجلان علاج
اخی بلسم نذر یاپ بوردی اوکلی بوردی بجاره سی

بوزکلی یاز سیم طبیب فلان علاج
دوردی اوغلی ارزیم اوکلی بوردی بجاره سی

دوستلر دوشمن اولدی دوشمن دوست
دیمین دوشمن کفار اولدی

دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی
دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی

دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی
دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی

دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی
دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی

ولی

قوی بانسلی کوزی یاشلی حکمی دلک دلک
اولنسم عالم ایچنده عشقلکله آوازه سی

ولی

عبد الرحیم سرحی
جانلر اولدی بانسلر کبی هپسی ناکاه اوغرادی

عشقی

اخی بلسم نذر یاپ بوردی اوکلی بوردی بجاره سی
دوردی بلسم ارزیم اوکلی بوردی بجاره سی

بوزکلی یاز سیم طبیب فلان علاج
دوردی اوغلی ارزیم اوکلی بوردی بجاره سی

دوستلر دوشمن اولدی دوشمن دوست
دیمین دوشمن کفار اولدی

دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی
دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی

دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی
دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی

دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی
دوستلر اوغلاروی بوردی کیم بوفلان کافر اولدی

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için Ayarlar'a gidin.

ولہ

بلبل عاشق جان نثی استر اذیون کون
کل کورک اوسون دیو بلری دوجہاندن ترلدر

باکوزل دوغی اکلمدن قالو ایلی سوبلیمدن
کندو جمالن نورینی کورمک ایچون کوزکو نورباد ویرمشدر

واشقلر و عاشقلر عشق دریاسنک موجلری
عاشقلرن طاشر جمالہ هو الباقی ازلدر

دیدی کہ سرّی سیلان ایدرکن
بوکلمہ سرّی سیلان ایجنده

ولہ

رحمتن کانیدر اهل وفادر پیرمغان
هاتفی نسل محمد مصطفی

ایلدوم عاشقلرو عشقلرو جمی بنم دیمکله
اسکاره کون کیکو انسان بنم

دوستم دوالجلال بولدم بولدم غم ایلدی
کندی جمالم سوبلدم بولدم غم ایلدی

دوستم دوالجلال بولدم بولدم غم ایلدی
کندی جمالم سوبلدم بولدم غم ایلدی

بحر بارانه و بحر النعم دیو اورد
جون باراندی دوستن الیدن بحر النعم بنم

هر کیم انلره مسلم دیو عرض انشاد مشم
بنده یم تاهم دکلم بن بحرانن بنم

ولہ

نشاه افلیم ولایندر کروه قادری
راه عشقده دولکه امیندر کروه قادری

جمله اربابه طریقت بلبل شوریده در
انلره باغ لطافتدر کروه قادری

دامن حلوتمی بولر سلطان عبد القادرک
مظهر فیض هدایتدر کروه قادری

زیبا الله مهر منجذبه بر سلطانم بری
انلره عون عنایتدر کروه قادری

ولہ

رحمتن کانیدر اهل وفادر پیرمغان
هاتفی نسل محمد مصطفی

ایلدوم عاشقلرو عشقلرو جمی بنم دیمکله
اسکاره کون کیکو انسان بنم

دوستم دوالجلال بولدم بولدم غم ایلدی
کندی جمالم سوبلدم بولدم غم ایلدی

دوستم دوالجلال بولدم بولدم غم ایلدی
کندی جمالم سوبلدم بولدم غم ایلدی

بحر بارانه و بحر النعم دیو اورد
جون باراندی دوستن الیدن بحر النعم بنم

هر کیم انلره مسلم دیو عرض انشاد مشم
بنده یم تاهم دکلم بن بحرانن بنم

ولہ

نشاه افلیم ولایندر کروه قادری
راه عشقده دولکه امیندر کروه قادری

جمله اربابه طریقت بلبل شوریده در
انلره باغ لطافتدر کروه قادری

دامن حلوتمی بولر سلطان عبد القادرک
مظهر فیض هدایتدر کروه قادری

زیبا الله مهر منجذبه بر سلطانم بری
انلره عون عنایتدر کروه قادری

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

وله

باده عشق الهیه مست اولمق دیلرسه
مخزن لطف هدایتده رکوه قادری
استان قادریه سور یوزلی اولدن اول
غربا صاحب سلامتده رکوه قادری

وله

استان زوضع هم ایده وضع جبینی
اول ایمان یولون اولکامیاکامین
یا رسول الله امان یا غوث عالم الامان
یا رسول الله امان یا غوث عالم الامان

وله

حمد الله بوم رادی بکا بوردی خدا
یا رسول الله امان یا غوث عالم الامان
حالم ایله حفظ لطفکله اکمل رسل
یا رسول الله امان یا غوث عالم الامان

وله

درد شرابی عشق منوفر اولدیم یار دعدن
تا اولم دان الامان سور مکبوردم سزا
عرش اعظمدان مکرم انقادا مدقنک
یا غیاث ولیه مکرم آنده دربارکنک

وله

درد مندکدر غریبکدر یوزی آلین سنک
یا رسول الله امان یا غوث عالم الامان
ذکر یله عاشق اولمز اولدی
نازه دوکل فوریاد اولدی

وله

سوز قیلدم اسم یالرلی ایلر
تربتی عشقدن جود نخار اولدی

وله

هر محبی نخل ایلر
کاشف عشقدن اولهزار اولدی
حقه اوبایلک عشقه دوبایلک
غریب ایلدیار یار اولدی
ذان یارک مصطفی یه عاشقم
جانلا مصطفی الوره عاشقم
فیض نوادر اولزین
مفسم فیض نوادر اولزین
منبع جود و عطایه عاشقم
انبیانک محمد سی سر دفتری
اصفیانک قدوه سی هم رهبری

وله

کاشکی زیده سی و محبوبی
عشقله بدر التجایه عاشقم
انکله اورکی بوقدر اعلالرم
اندن اورکی بوقدر اعلالرم
سلطنت بودر بنیا بل نمام
شهریدی ذان بنیا بل نمام
وجود کله اولوبدر سن بنیا بل الله
شهود کله بولندی نور اولوفر یا رسول الله

سنکدر صهبای حقله غرقه یوعو الیه
انکیون اولدی وجهلدن انوار یارسولالله

فیوضدن رحمت کائنات سمندن اولمشدر
دوا ایلدن بری اولاد انه شهریارسولالله

عجب زاده اولسون جانبکدن لطف امدادی
فتح نجاح احساندر بو بنده یارسولالله

الای سرور دی خوبوبه عالم
وجودی یاعث ایجاد عالم

دوحل نوری خیلی آلهی
بزه کور ملک ابلیس قبل آلهی

بدیم خاص محبوب خدا سن
دروغ نجم بزم انبیا سن

حبیبا آبدروی اولیاسن
فروغ نجم بزم انبیا سن

ظهوردن مقدم اولدی آدم
اوندن حبی اولدی درباتجلد

کوکل دنیی ایدوب عشقکه آهی
محل بهنوادر باتجلد

جمالن حسنکه جبران ملکلر
طوبوبیون سجود عرش فلکلر

کوه انبیالر اجلهکه ملکلر
محمد مصطفی درباتجلد

غبار درکهکه مسکیله عنبر
مدام مجلس نسیمکله معنبر

دلیل و رهنمادر باتجلد
همیشه درکاهه وصالکه درمخیالک

فوشاه وکدالردن دلکر
فلکده هب رواردر باتجلد

ابوبکر عمر عثمان حیدر
بولر اهل وفادر باتجلد

سلام اولسون سکا ای زدل جانم
دخی البته اصحابه دایم

نه غم فلکده وارم جسم وجانم
همیشه زیرفدادر باتجلد

بوصدری زیرفدا اندم کروه خلوتی
عشقیله زی درد عبدا اندم کروه خلوتی

بناهیازی عرش اعظم اندم کروه خلوتی
سنه مداح اولدم اندم کروه خلوتی

نیمه یزدان ثنا مدحکه یارب
ذی کرامتناهل عرفاندم کروه خلوتی

جام عشقی ساقی وحدت السندن نوش ایدوب
نوبلهکم سرمست حق اندم کروه خلوتی

هرنفس جاری اولیدر لمزنده فیض حق
نائل فیض فراوانلر کروه خلوتی

واصل خلوت سرای حضرت اولوب صدیقا
بزم وحدتده ندیمانلر کروه خلوتی

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleş

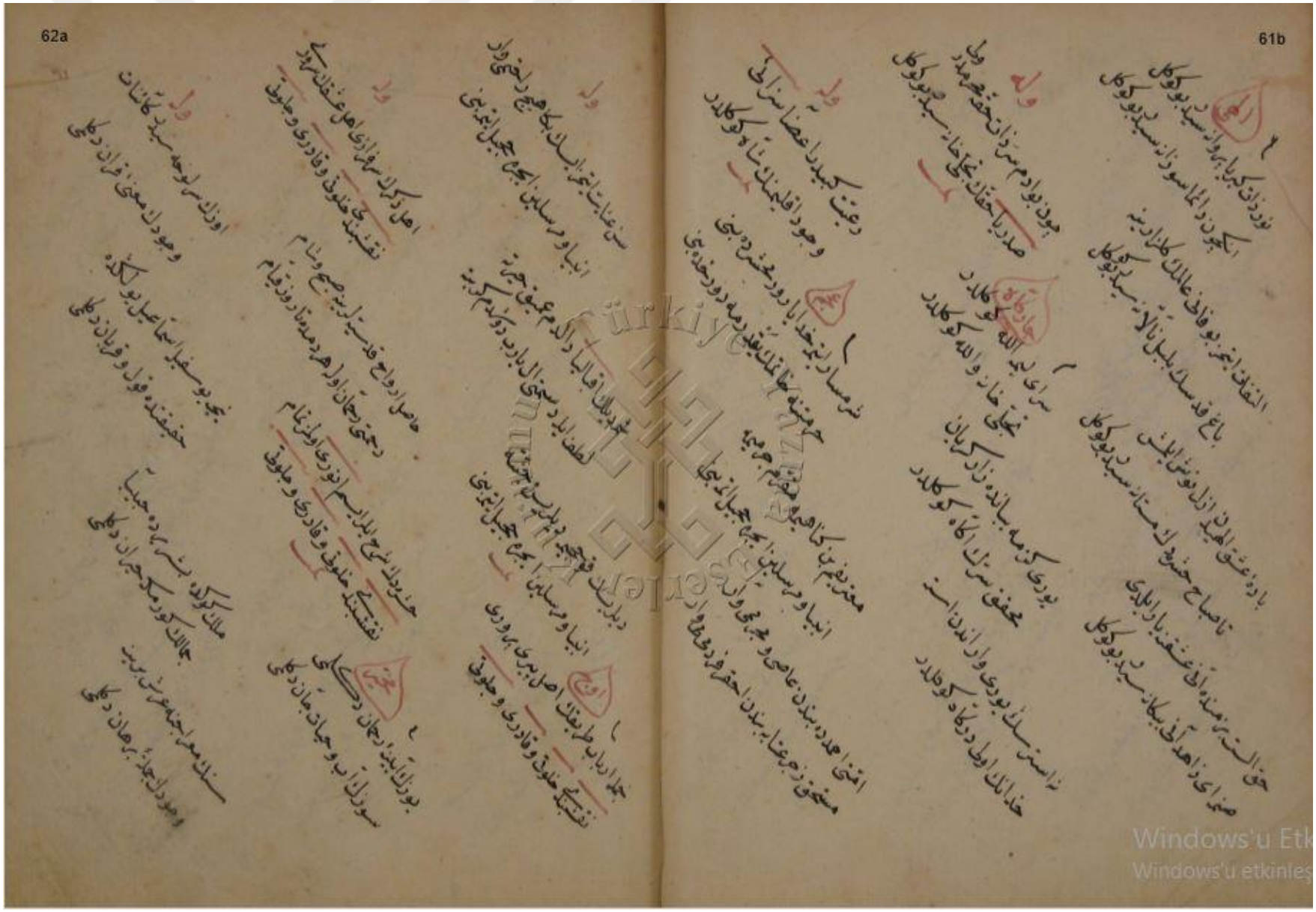

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

وله

ندکلو جرم ابر حق اوناه
منافعت باغفر غفران دکلی

وله

ای خلق دلداده کلوش ایدعلم باده
بباده دکل امتا ایجیلم مایده

وله

سلوی اول موصل اقداحی انلک اسمی
برجوش نوش ایدن غم کور میخانه

وله

بحکم ایچن عاشقلر هم عشقنه صادقلر
عشق النلر لایفلر یخون ایلر فرهاده

وله

ایشبت یوسف ایلیه کوردی فنا بلدی
دوکرسه وجهیچی کوسترمدی مرآت بجاودن

وله

جمالن نورندن جهاندیار رسول الله
کوشن نوری کچی نورلک عیانلدن یارسول الله

وله

کرچه ایکیده جلوه کر در بر نوی وحدت
ولکن جسم اعادن نهاندیار رسول الله

وله

نسلک مثل یوق سبب اندیار رسول الله
سبب خالیلک امام قدسیاندیار رسول الله

وله

نفسمه بری اصمز ایچکمز دردیاغی
ایکور سکا بولده قومسز کم سندن کم سندن عصا

وله

کمخلاج دوا بر جسمنه جانلدن یارسول الله
منافعت شربلدن فیضیاتلدن یارسول الله

وله

قولدن سکا لایق نوله یخلق سنی قنه بولور
مکر بیلدن الحمد اولله سندن کم سندن عصا

وله

صوراسلک کرامتلک اولسنک اوجه سنک
دنیاسنک عقبا سنک اولسنک اوجه سنک

وله

فلکلی ایلر سنی ازهری نورجمالک
جان دیماقن قبلا مصطفی غیری نوجمالک

وله

کوردلر سنی فخر اولکینه مرتضا
نفسه ایلیغ اولکینه اکبری نوجمالک

وله

الحلا بنالم بلک قنی سکا ایتوغل
عبدلک ابنی مهری ذلک سندن کم سندن عصا

وله

وحده نیلر اردن فالدیمجا کنجه
اویح منصبا عروج ایتمه مهری نوجمالک

وله

آی استغفار ایلیوسبتا لغه صدر یا
دفتری اجلال اولدر کلمری نوجمالک

وله

ای خدایا مصطفی محمد مصطفی
ای نیل مافی سرور محمد مصطفی

وله

طلسمان عشقنا بحق بلبل دلارم سحر
غلغل هوار ایدوبلر نحمد مصطفی

وله

روضه پاکنه زیارت ایتمکدن کچمه
ساکن بمکه ملکنا بن محمد مصطفی

وله

عرصه محشر ایچره جونکه دلاشه اول
کندی النه صوبن تاکوثر محمد مصطفی

وله

عشقنه الله ایچون سحر و فونه فلک
روضه کعطواف ایدوب دور نحمد مصطفی

وله

اول جمالن شمعنه وصلکه قول هوار ویش
اعتبار ای تلک ایدوبیا نبی محمد مصطفی

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

وجودك اولدى مفتاح حسنات يارسول الله

ظهورك عين مصباح هدايت يارسول الله

كمكافى شفاعت منبع حسن دوجهانسك

عطا قيلمش شفاعت يارسول الله

سنى اولسون دخى احبابك ايدنلر مستحق الجنة

دوعالم ايچره سنك قدرك غايت يارسول الله

سنى اولسون دخى احبابك ايدنلر مستحق الجنة

دوعالم ايچره سنك قدرك غايت يارسول الله

سنك نورك خدادن اولدى لامع يارسول الله

بوكون نورخدا دن اولدى لامع يارسول الله

سنك اسمك صفات الله جامع يارسول الله

نوراسمك صفات الله جامع يارسول الله

سنك نورك خدادن اولدى لامع يارسول الله

بوكون نورخدا دن اولدى لامع يارسول الله

سنك اسمك صفات الله جامع يارسول الله

نوراسمك صفات الله جامع يارسول الله

فؤادومكه كيدوب طلب سرى ايدكده ولساعت

زمين آسمان نورنكله نائع يارسول الله

هزاران معجزات اولدى ظاهر يارسول الله

امين جبرئيل مكتب سرا اولدى طالع يارسول الله

اولوالعزم پيغمبرلر سنا كدا اولمشلر

اومادر لطفنى سنا اولمق انبيا ايچون

مفضل مختص مدد نام پاكك انبيا ايچون

فيوندده بنده لرد اولياى يارسول الله

اورك جوشوب هنا سوزلرك دن كيمكا

ملك آدم سنى كورمكده الم يارسول الله

دل صدك سنى اولسون شفا هدايت بخشده

اولاسن آنكله اكسنافع يارسول الله

وصالك دردغنا قه دوالر يارسول الله

عليل حسته جانه شفالر يارسول الله

اومادر لطفنى سنا اولمق انبيا ايچون

مفضل مختص مدد نام پاكك انبيا ايچون

فيوندده بنده لرد اولياى يارسول الله

سنك مدالهك الله كريم ذوالجلال الكبر

بكا ايليم مدح ثنالر يارسول الله

وصلى الله على سيدنا محمد وآله

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için

وله

کوردم مبسمین ضحکه کیم دیوبرلک کوردیلک ایچون
دم بحم مباکه دوردن اوده دن اول صاچلر
کوسترر کندوزنی بهاء اوده سی اولصاچلر
فیاض رعایتقلرن بوزه کی طفللر ایکیلر

کوسترر اول رکبت بوزینی کوزکی طفللر ایکیلر
کوزلرم اغلاه بولدن کلن کلدی
دنیا و مافیها الدن بیزوران ایکیلر

وله

درمندیم بچاره بولس یارلیدر حق بلور
هر بحر یارسی بخشنه سویلر ایکیلر

ل

کل عاشق مولای بوبوق دیلرسک
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

حقلنه جمالی کوردیلک دیلرسک
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

هر حرف بلک معنی و بر دور ایسنده
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

وله

بجلر کندیلرن مبتلا ارلر
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

نقدر او قوسلر آقدن قزلر
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

دنیا نقدر کتاب یازلوب ایسنده
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

نقدر دنیاده اولوب ایسنده
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

وارجان کوکلدن بر مرشد آرکوره
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

مرشد سی نادر بر کوره
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

اوجیلن اوصاقلرن بربلغ قوزیسن
بحم اوغلی اوکوزسن

بوزلرسوزده خطاوارکوردیدی
بجلر من مرادیی هوی وردی

بوزلرسوزده حضرت وار دیدی
بجلر من مرادیی هوی وردی

حضرت موسی یه حضرت وار دیدی
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

ل

باقدلک بنی بانلرد دلک نولدن اوکول نولدن
عالمدن اوصاقلرد دن نولدلک اوکول نولدن

اوجیلن اوکول اوجلن یدی دریای بحرلک
اول دوست السنه بحرلک

وله

اول کوزکرسی کوردی اول نبه نعل اقتسون
بوحسب عاجز قالدی نولدلک اوکول نولدلک
بوزلرسوزنه کلدیکی بارلیحق قالدی
بوزلرسوزنه کلدیکی بارلیحق قالدی

بحم اوغلی اوکوزسن
بحم اوغلی اوکوزسن

بوزلرسوزده خطاوارکوردیدی
بجلر من مرادیی هوی وردی

بوزلرسوزده حضرت وار دیدی
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

حضرت موسی یه حضرت وار دیدی
درسندی کاملدر اول مبنجه اولن

وله

باسنه کیمک نوردن تاج اولور
ابا حق النده نادر نساج اولور

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

عشقك اول شاهم بو فاقده فوشمز اريدن
بوردمي طوبا عاشق بوقلوسكا النسون
عشقدر دوشن عاشق دردكه بيمار دوزكون
وصلكدر داكا درمان حكيم ربمار النسون
سن غنى سلطانسن بحمد نهايت يسمين
وصفك قيلكلى دل قنده منى النسون
نسون بويونس ياسلو بويولكه بيكنسون
كلى سكا وبردم عشقلى خمار النسون

ماهور

اى فاضل اوبان رحمن ناكاه اونمز
بول قورقو ليدقورقوسى جمله دن اولمز اونمز
هالقلرن اوتان دردلكون اومتربو خلقدن
بيل ربكى الزرق على الله اونمز
مغرور اولمن دولت دنياى دنيه
بودرم صفتين ربكى اللهى اونمز
بو دارفنا ايچره بوكون نفس الكده
بارين وارجغن اولدر دكا هيچ اونمز
بو باغ جهانك ايچره هو ابو لرى جوقدر
بو نسن بودى سن حقه كيدن راه اونمز

حجاز

اى جسم حقارتله بغان مرد فقيره
اول قصر يقين اكا دولونماه اونمز

كوكسون كرون جاجلى ايچره صالمز
هيچ بيلمز دوشه هلاكى اونمز
هو هو كشيلك ابو جاهل دكلدر
كيم بويله اشى ترك ايدوهى اونمز
بو ياغ جهانك ايچره هو ابو لرى جوقدر
بونسن بودى سن حقه كيدن راه اونمز

حسين

طولاب بنون ايكيلين دردم وارمدر ايكيلم
بن مولا به عشق ولدم انكون ايكيلم
اى دردا ادم ابليس حلاب انكون ايكيلم
بويله امر ابليس حلاب انكون ايكيلم
اولدر اغلر اغاجيم طلوم نه جيم انكون ايكيلم
بن مولا به دعاجيم ربنه قونمز
دولكرم صاغ اسم بوندى هم اعضام ربنه قونمز
بو ايكيلم حقدن كلدى انكون ايكيلم

حجاز

عشق جوق اولان عاشق دكا اوكرتمز اولور
عشق ندر بيلمز اكا كولركى اولور
عشق بلدم عشق اولسه عشق دريا اولسه
اودريان دينلمز كوهر بولغان اولور
بو كيده عشق اولسه عشق باغ سنبل كرسه
كولهرى دركن دركى الركى اولور
عاشق بولنس ايدرلر كوزيانسى دوكر كماهى
حقه عاشقم بالله انكون ايكيلم
عشق بلدم عشق اولسه عشق دريا اولسه
اودريان دينلمز كوهر بولغان اولور
عشق ندر بيلمز اكا كولركى اولور
عشق بلدم عشق اولسه عشق دريا اولسه
صفين ايلدى بكه صمد اى دوكنه
صفين كولدى سن اكا بودكلدى سكا
صفين ايكيسين بولده قلمان اولور
ادم نه كولر بانسه كلهكن اولور
هر كيم اوغرار اه بوعشقك اثرى
دون اويقوسن اورمز بكا صولغان اولور

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

ولد

عاشق اولمكله اولور دنيا تركي اودر
دنيا تركي اودن ديد اركوركي اولور

ولد

عاشق يوقسن سندهٔ انجمنه دروبشلرك
دروبشلرك دعاسي قبول اولمق اولور

ولد

سباح اولور عبد القادر كچي بار دير بولنمز
عبد القادر كچي بار دير بولنمز
جدي محمد در اكي صور در سك

ولد

مولايم يوجه دولت وير من باشه
مسكن اولمش بارهٔ دلك ايشيمه

ولد

جلد اولاديه ريسيل بانشور
عشق كلور يوجلده طولانشور

اكا مريد اولان حفظه اولاشور
عبد القادر كچي بر اولمز

عاشقلك بوردكي دعا دكلو طوشور
جكلك وار ايسه كلو بونده بشور

هر قنده جاغرسن كلور بشور
عبد القادر كچي بار دير بولنمز

ولد

الله ايلدر رسول ايلا آشنا
عبد القادر كچي بار دير بولنمز

الدردن قالمشدر بول اركان اصول
انكين طوتنلر بولمشدر وصول

جدي صور در سك حضرت رسول
عبد القادر كچي بر اولمز

ولد

بن ايكي ايدم عرمايه بوزندم
ايكي ياريدن چالارلر حوشي كوكل حاصلم

ولد

عاشق بوليسن بكا بكزر بكزمز
اوسنوم من حاضر اولم حضرت

اوغول دكيشن اكار سوز لحضرت
عبد القادر كچي بار دير بولنمز

ولد

حق نما البنلر حبيبي محمد المصطفادر
عبد القادر كچي بار دير بولنمز

در دنيا كوكللر طلبي محمد المصطفادر
اول بار دعا بوبكر فيلر مولاسنه سنكر

دوم سنده نوزدل بالقش محمد المصطفادر
بيك الف خاص الخاصي محمد المصطفادر

عالي جنابن الليلين كوكلي سيرانليلين
انتم دوبو اغلين محمد المصطفادر

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için

بونس امرم اولیاء کرام صلعم ولی
من محسن دره سی محمد المصطفادر

بوکون بنه قالندی عشم بورندن
قادر مولام بلورقولك دردندن

مسلمان اولدرکه بش وقتك قیله
انك نوریله هر طلبی حاصل اولور

بیچه فرشتهلر طلوعدن اردندن
صباح نمازینی قیلا یجق زمان

اوچ عملك شرینی حق کیدیره
عصر نمازینی قیلا یجق زمان

مؤمنلر یکیدیر صالنور کزر
اولر وقتده قبول اولور دیکر

بونس امرم ایدرسن دینی کوت
بنسو نمازینی قیلا یجق زمان

عشقله صدقیله اوعمل ایت
جنت ایچنده مؤمنلرك درجاتی

ولی

کرامًا کاتبین نوابن بزز
هپسیدر در کلمه یقین بیلدیکی زمان

احنام نمازینی قیلا یجق زمان
تا قیامته دکین بنم درجاتی

ولی

محمد المصطفی یردهی اولر
اولیا نمازینی قیلا یجق زمان

همه صحبه اولوب کوکدن اینه ملکلر
ایکیلی بوزلر سورر فلکلر

اول وقتده قبول اولور دیکر
عصر نمازینی قیلا یجق زمان

مؤمنلر یکیدیر صالنور کزر
اوچ عملك شرینی حق کیدیره

بونس امرم ایدرسن دینی کوت
عشقله صدقیله اوعمل ایت

ولی

آیة الکرسی اوقوده باش
بلنی یصد بغه فوردوغی زمان

الله درلر بر مجلسه اوغرادم
طلبنا بدیا حال کورندی

ولی

توحید ایدر طاغلر طاشلر اغلر
الله درلر بر مجلسه اوغرادم

منادی سسلرندن طوتیلور قولغلر
عرش سیران ایدر صحبه ملکلر

اول مجلسده قبول اولور دیکر
الله درلر بر مجلسه اوغرادم

دوتك قولغی بکلر ایلیم
الله درلر بر مجلسه اوغرادم

منادیلر حشر یوزی زاره سنلر
مال دیلیم حقی ذکری ایدر قوشلر

ولی

دوزه کیرمش طیلسان ارنلری
الله درلر بر مجلسه اوغرادم

محمد نوریله سکر حقی بولدم
بونس ایدر حروف سکر قاوردم

ابوبکر عمر عثمان علی هم
الله درلر بر مجلسه اوغرادم

کوکل جان اولیدر عشق الندن
جمکی بریان اولیدر عشق الندن

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleş

ارید قابلد اغلمز ذره دزه
دکی غان اولیلد عشقلان الندن

وله

غله تاج تختی مال ملکی
قویوب غان اولیلد عشقی الندن

قویوب ابراهیم ادهم تاج تختی
بکی طغان اولیلد عشقی الندن

دکوردی لیلنک بوزندہ مجنون
کیمسه کردان اولیلد عشقی الندن

دکوردی یوسف بوزندہ دلیخا
ایسکی افغان اولیلد عشقی الندن

وله

اونیلک قالمدی صبر و قراری
کوزم کریان اولیلد عشقی الندن

یونس امرم بوحسرتله بوزاره
عجب مهمان اولیلد عشقی الندن

ماهور

ا

ابرمه بنی سندن یاره دزن
دوشوب اولورم بن بویاره دزن

عاشق یونس انیلر دوردمقصودی
الیادیکی جفا آره دزن

اغلاردم منول کوردلیکم
قانلی یاش اکلدی افغان قاره دزن

وارم یوز سوردم سیکه انیکه
بر مرد کیم دوسته لیلر یوز بیک یاره دزن

کیم عشقنه لقی دایاندی دوشمز
حسن لیلان نسلیم ایدر صباغان دیمز عشقنه

عشقکه یکدوزن کوفی بندر اولیغه دغ
نیدن ابراهیم ادهمی بکلر دیمز عشقنه

ا

ذکر الله ایدوب توحید اینکله
بحق بولیا ملک الذی کرمن

حفظ دوغری یولده ینه اینکله
بحق بولیا ملک الذی کرمن

سن انسان ایت دوغری یولده اینکله
واروب آنده قوی بوده باقیوب

یارن العالمین سندن اغلمه دیمز عشقنه
بنکله بیرلکه صبر ایلیه علمغله قالمز

بو نفس غریب غریب کزر اغلمه دیمز عشقنه
کاهلردن ایدوب طوب اولورم قالمز

وله

بو نفس غریب غریب کزر اغلمه دیمز عشقنه
کاهلردن ایدوب طوب اولورم قالمز

ا

ذکر الله ایدوب توحید اینکله
بحق بولیا ملک الذی کرمن

حفظ دوغری یولده ینه اینکله
بحق بولیا ملک الذی کرمن

سن انسان ایت دوغری یولده اینکله
واروب آنده قوی بوده باقیوب

وله

بحق بولیا ملک الذی کرمن
الدایسون سنی دنیا صفاسی

بحق بولیا ملک الذی کرمن
کیرسن کفنی فودسن لباسی

وجود دلک شهرندہ روحلک هانی
اوچر بولیا ملک الذی کرمن

یونس ایدر کلن اجلدی قوردانیلر
دوکلم کوزلردن قالملر باشلر

Türkiye Yazmaları
Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

Windows'u Etk
Windows'u etkinles

عاجزان بحسن اوزره خلقی تکیه ایجون

کز لبک دلرفتاده سایه همدرد کار

نیچه ذالک اهل سه دوغرندی فانوس فلک

بو غم انکله صورتنده اولدی انکسار

کرچه بو قدر جمی امالطفیله بوقدر شمار

بارسول الله برادنا چاکر مدد نادری

کوکل استدی بیام اوزره دوست اللرندن

خبر ویرای صبا دوست اللرندن

محرم مقدم ملکی کوزلرک اولیم

خبر ویرای صبا دوست اللرندن

کوزه ماسنلره لطفایله خبرل

فوقتمسنا فقره مسکیله عجز

من امن مالبارك ایله معصل

خبر ویرای صبا دوست اللرندن

سن اول بارك ایللرنده کوزسن

کلوربونده نسلیله اثرسن

فوجیه ایلدیم دوستك الینه

جانم قربان اولسون ایلك بولینه

دلغم کیدن آنلر کرسین

خبر ویرای صبا دوست اللرندن

بقا فلیمه عزم وار ایلرن

فناکلری قالسون سنو بلده ویران

خدادن کلدی بو بلا فرمان

فناکلری قالسون سنو بلده ویران

جانم اول بنم جون مسکا عزیزی

فناکلری قالسون سنو بلده ویران

ابوسندی قوی سودی جسم کولینه

فناکلری قالسون سنو بلده ویران

نزك ایلدمی دکریمی اصحابنه هیچ بنی

قالدی رسول الله کلدی نور جمال الله کور

عشق زنجیرك سسکا طوغدی دکلدی بو دمی

بندسن اغیاره بقمه نور جمال الله کور

هر دو جهان اولدی غلاف دکل بو سودی عزیز کزاف

ایلدی سن بجمالك نور جمال الله کور

جانم اول بنم جون مسکا عزیزی

فناکلری قالسون سنو بلده ویران

ویردی کل فلیجاز نور جمال الله کور

ایلدی سن بجمالك نور جمال الله کور

جان ایلدی کوکل دردنه دوا بولدی

جان ایلدی کوکل دردنه دوا بولدی

جان ایلدی کوکل دردنه دوا بولدی

جلد معنی هر مدد اسانه ایرم دیرسك

جان ایلدی کوکل دردنه دوا بولدی

مرحبا یا سیی بولین دردیله مبتلا

سن بیلرسم جور اولکی لحسانه ایرم دیرسك

یا عارف هجدم اول اسرار یه بیلرسم اول

اوکرن لدن علمی عرفانه ایرم دیرسك

کلسه بکی جمال ایله نور ایله خاك ایله

عزیزی بم عشقه کیرمیه قرانه ایرم دیرسك

وجودك یا عنی هیچ ایدیه یا رسول الله

ظهورك رحمت عین سعادتنه ایرم دیرسك

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştir

منضل فلدی ذاتن انبیا اورز سنك الله
کیم اولسه بیرمرد اگر بولدی شفا یارسول الله
سکا امت اولان سنك اولسون فضل اولمقدر
خدا کوسترمه انلر فضاحت یارسول الله
کریم بن خدادر امتك یوم قیامتده
جنابکدن جوفا اولمسون دین اولدیغی حالده
فغان ایلر کریم یولدی دیکه نشر اولمش یارسول الله

اگرچه عرض حال ایلمك سنك کبی غریبلر
بوعرضی قبول ایلیه نشفاعت یارسول الله

دلا عاشق اولدرکیم جفاسین مشوق فرضا سندن
جکوب درد بلاسین مشق فیه جور جفا سندن

طولنور بیلمزم کیم اکا تسلیم ایدوب جانی
قوسین لطف ایلمز لحظه بیله اولمقا جتماعسندن

بولور الطاف عرض حال ایله مبتلا سندن
محمد فتحی واردر سنك کوی یاره ای صبا لطف ایت

مرقد پاکك زیارت ایلیین یولور صفا
زیرا نور حضرتك صاچیلیر اولمقا جتماعدن

کورمز انلك بنده سی دنیا و عقبا یه جفا
حضرت سلطان امیر نسل محمد مصطفا

بورجی کوردم اولوب مسکن اهل و عیال
حضرت سلطان امیر نسل محمد مصطفا

دوزمیلان مرجیمزی حسن ایله حسین بابلر در
مؤمنلرك کوزی یاشی حسن ایله حسین

جنت ایچنده صاحبلرك باشی حسن ایله حسین
سنوالآل قائلرك ایچنده محسن ایله حسین

حضرت علی بابا ایله محمد دردی دولری
حضرت ابکی کوزیله حسن ایله حسین

کربلا دك بار یارلری شهید اولدی غازیلری
فاجعه آز قوزولری حسن ایله حسین

آب ایچمیه اوغلان شهیدلر سردار اولان
جنت ایچنده صاحبلرك باشی حسن ایله حسین

کربلا دك تا ایچمیه قوزیا القی سیاه چمنده
سنوالآل قائلرك ایچنده محسن ایله حسین

عالمی بوسن جهانلر نردن اولمکلی قالمی
ایکی جهان سلطانی حسن ایله حسین

الفضا دکلدر سینه سی صاحب میدان بیم
بانی آچوب کیردم بوکون کیم صاحب میدان بیم

استنبول بنده بولسکز اسندکی سوزیمی
عاشقلر عشق ویریجی جان بیم جانان بیم

اون سکز بیل عالمك ویریلدن روحانی
مصطفی ایچون بازیلدون ایت قربان بیم

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleş

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

سید دو دامن آلود و خوکده بیکبار بیمن
کرم فیض بخش ناب بخشد اهل عصیان را دلیل نامن

چنان بلجاج و کونین و در گاهش ملاذ عام
بوزن مصدر و بناغ عدل و فوز و سلم و لیل کلن

فیس اخذ بیکباد وجه باك مستنبر کرد
مرخور سید انجم خلد بلد عالی روشن

سر اول سنا افت ملك شفاعت سزین کیسا بنده
سعادت آسا نجابت بود زبان بخش زاد اولو الزین

Windows'u Etk
Windows'u etkinles

ای رسول فخر عالم سید دان صفات
چون ذاتت کو هریان هم صفاتی عین ذات

الای منبع فیض بخش بحث یا رسول الله
الای مطلع شمس حقیقت یا رسول الله

فوق ذات ازل و دائم مستظله مستفیم
حکمش دار الابد دائم مستظل عجمات

احمد و محمود قاسم بناه و سلطان رسول
کنت کنزاً خزنهم کشف حل من کلاون

فیل نسبی ترجم ای شفیع المذنبین
حاصلی کون و مکانیدن سزین ایاکه بزدان

عشقدا کوثر حلوت دامان نشر ع احمدی
عبد محظا اول بولنی استر سیلك فلاح سرمدی

ای نبوت تختك شاهی رسول کبریا
وی رسالت اوجنك ماهی رسول کبریا

جلوه کاهك قربا وادی مقامن لامکان
طاب فوسزنك شهنشاهی رسول کبریا

بزم اوادنی بر واردی خلقت اولا کلا
کیدی تاج الجمیع الدر رسول کبریا

دیکون حق ابر نوده ظلوتسزای وحدتی
باش کوزیلکه کوردی الهی رسول کبریا

جام فیض وحدتدن دائیه دن دونن ایلکم
اولسین بو بزم معانیع ایچره مردی احدی

بو بزمدن آنسیه بقیاز ایسم مرتشر کنیم
جهان بی بقا بیار کلام یا رسول الله

فوز ارمغان افتخار مدیر بزم عشق
جرم فرد دریا کلام یا رسول الله

جویك دوشه جنت کاصدیر کدوردن
بن اول کول شوفر افغار کلام یا رسول الله

ندکلو جیم ایسه حقی نازلری قبول ایله
رجاء و ترقی انشا کلام یا رسول الله

جمالك معنه بره واز کلام یا رسول الله
او شیوه دلغا بن یا کلام یا رسول الله

حقیا انوار کنیلی کاشف دل
ایکی نوحیدی هر کیم یقینی کاشف دل

عالی دانا ایلر بر کورم طفل ایجدی
تاشنوه ذاهد کور بیلا ایلر کن نظر

ای رسول فخر عالم سید دان صفات
چون ذاتك کو هریان هم صفاتی عین ذات

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

نقش بانی

حسرت درگاه فوزی عالیه دهیدم
دلده داغ انتشاق دیده گریانده دم

تابکی بیهوده کتب دفتر محنت بالیم
کی بولور یارب که عزم بزم بیتاب بلیم

حسرتم اولدور فیروزه اوقاف حزینه
کیم ایدم تکمیل تیلک ایلیه ایلیه دیمدم

کیم بو محزن کلدی فیروزه بو دم بزم

وله

نیلسر کرچه خلق ده عفو ایلیوب
نوحی ایتدیلر یارینا رحمت

وطاس کچوب افعال مصلحت
عبادی ایتدیلر انبیا یه

ایکیون خاتم اولدیلر انبیا یه
سنکله بتدی بنیان نبوت

حبیبا کیملیل اولدیلر بسبب جدلرنه
سنی اولدیلر فضلی اولدیلر بحث

وله

مدد ایلا هیلیلی دردمنده
شفاعت یارسول الله شفا

بو بزم دور دیکر دیرمان دکلدر لکن الاهو
دکلدر حور وغلمان نه جنتدر نه خود رضوان

بو بزم کوکلی الان دکلدر لکن الاهو
آنلر نقش جهاندن جهان برزه اولمشدر

نعل انسم اورزه یه کورور غیر لکن الاهو
جنت اهلینه کرک علم وعمل

لاجرم لا نمدر اوجاغ جناح

وله

ای هدای کرد دالک ایدرس قادیانی
بو سترن اصلینه کیمه ایرمز لکن الاهو

جاهدوا فی سبیل الله بالاموال والاولاد
ان تعرک یضعی کالزراع الصالح

باعباد الله فزوا فالجدوا
واذکروه بالغدو والروح

جاهدون

ان ساهدون اولکم ملک زلال اولکم
بر کلشن بلبل اولکم هم صلزلو صولو اولدی

بر دردلو کوهیطلا کور غواص اولوبن طالکور
کلدن غایه صالکور غواص اولوبن طالکور

بر دردلو کوهیطلا کور صدفدن لالی بلور اولدی

وله

عظام بقرا بن بخیل نوربنه
نمود حاجت قالدن اولدیلر فقیر صباح

وله

کرچه عالمی اولسه سبسالله کوزیوزکی نجاسی
بر ملک اولکوبه مالک کسب المدن المز اولدی

بر کیف ایچنه بیاده وبرینه حاصلی بیاده
بر بی کیف ایچنه بیاده دنیاده هیچ سنه بیلز اولدی

بر دوست ایدنکم دنیاده هیچ سنه بیلز اولدی
کرچی سون جانی وبر دکانی جانی

درد اوردیکم درمانی حمد عجی بلز اولدی
بلبل کی اونمک کرک کلکی بنمک کرک

بر عالم ایرمک کرک فنا الوا بنه اولدی

وله

داهدلر اوچون کرک عفو کرک عفو
برجنت ایچنه کرک انجمد آیلان اولدی

وله

برفیوه ملازم اولدون کوه هیلیلی قاعم اولدی
براوز کعلک عاصل اولدی ملک دیخ بلی اولدی

ماهون

نفسه اوبوب زاهد نفسدن طلسم حقنی بولدیلر
کبریحیلیه ادنی ادنا یه بقنی بولدیلر

مطلبلرنه عالا ایکن ادنا یه بقنی بولدیلر
باباقی وار ایکن اغیاره بقنی بولدیلر

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için

وله

بحر لولاك لما كان ولولاك لما ... كلمن و سند نكدى اى دردمند انصاف

مالكا لايقيدر زيد عمر بله جدل ... هر نفس حق حضورك يوز اركلك دينى

صحبتك هر آيدر كوهلك يوز اركلك دينى ... خدمت مولادن اعلا قولى اولكلك ابنى

بلادكى بكى اى كندويى بلكى ... اهل بكى حالتك اطلاق بولدى

معزت

وله

دور ايدر حقدن سنى حق سنه اوزيدعاف ... كورنر وجهيله سلوك ايدانجق يوز يوزلرى صاف

نقد عمرى ايله نفسك هوسنده تلف ... وجهانى وار بكن خداوند بقى بولدى

خانمان لكه نفسك ايله قران ... ايلدوكن فرو ايلاقبات اوباكفران

هر مرادى حق ويرد سن خلقه نفاق بولدى

معزت

وله

نور ايله ابتدا منور ... جهانى نور ايله معمور

فوجانلر انلرايله معطر ... كالآلهك حبيبى اولمظهر

آنلك دوغدقلرى كلدى بنارت

وله

ا

صلاة دائمة حفظ حبيبى ... نور دائره حفظ حبيبى

نور در دلرك هردم طلبى ... بديل سرورى سناد محمد

ولايت خزينك ماهى محمد

وله

حقك سوكلى قولى اولمغادر ... وجودى عالم عين صفادر

حقك لطفندن امنه عطادر ... آنك دوغدقلرى كلدى بنارت

مراجنك سلطانى احمد ... آنك دوغدقلرى كلدى بنارت

مربعنك سلطانى احمد ... طريقت حبيبك عالى احمد

حنيف حق نور زيبا صفى احمد ... آنك دوغدقلرى كلدى بنارت

وله

كيمدن ايلدك وعد جمالك ... اومرعاشقلرك سن سلامك

كوكل بيمانه سنك كمالك ... آنك دوغدقلرى كلدى بنارت

ابوبكر عمر عثمان و حيدر ... ايدن مؤمنلره بويلرى رهبر

ابتدا كاصلا نيله بلادى ... اوقولى مولودى هر صبح شادى

بنيادم دوحدك قدسده ايماى ... آنك دوغدقلرى كلدى بنارت

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

ولد

بغیر عشق جهان ایردی جانا نه
کیر دی میدانه ترک ایدوجانلرین

یار الین طولوندی بر لیکدی
دوستلر ایچنده کیملر یارلرین

عارف اولای دل اورکور کامل
بن دیمین غافل اوتانورلرین

عشقه طولان قولقن قیلن
نفسی بلن بلادی عقللرین

ولد

نه نسنی دیکلر دوستلر انکله
کلدن انکله بلالنورلرین

ولد

کل هدایه یدن الی خبر ارکن
حقی استین قوسین انکارین

ولد

غیری جمال استر کوکل اکلمز اکلمز
نسکی وصال استر کوکل اکلمز اکلمز

سوا صومنی کیم جلوندی وصال عیدینه یندی
جانان وصلنی ایستیکه کوکل اکلمز اکلمز

اگر دنیا اگر عقبا وما لکسن فوره غوغا
هدایی ایستورم مولا کوکل اکلمز اکلمز

نه دنیاده نه عقباده کوکل براوزکه سولردا
دمادم فکر مولادن کوکل اکلمز اکلمز

نه دیمیه یدیکه کوکل براوزکه سولردا
دمادم فکر مولادن کوکل اکلمز اکلمز

اگر دنیا اگر عقبا وما لکسن فوره غوغا
هدایی ایستورم مولا کوکل اکلمز اکلمز

سوا صومنی کیم جلوندی وصال عیدینه یندی
جانان وصلنی ایستیکه کوکل اکلمز اکلمز

غیری جمال استر کوکل اکلمز اکلمز
نسکی وصال استر کوکل اکلمز اکلمز

ولد

کل هدایه یدن الی خبر ارکن
حقی استین قوسین انکارین

نه دیمیه یدیکه کوکل براوزکه سولردا
دمادم فکر مولادن کوکل اکلمز اکلمز

نه دنیاده نه عقباده کوکل براوزکه سولردا
دمادم فکر مولادن کوکل اکلمز اکلمز

اگر دنیا اگر عقبا وما لکسن فوره غوغا
هدایی ایستورم مولا کوکل اکلمز اکلمز

سوا صومنی کیم جلوندی وصال عیدینه یندی
جانان وصلنی ایستیکه کوکل اکلمز اکلمز

غیری جمال استر کوکل اکلمز اکلمز
نسکی وصال استر کوکل اکلمز اکلمز

ولد

کل هدایه یدن الی خبر ارکن
حقی استین قوسین انکارین

نه دیمیه یدیکه کوکل براوزکه سولردا
دمادم فکر مولادن کوکل اکلمز اکلمز

نه دنیاده نه عقباده کوکل براوزکه سولردا
دمادم فکر مولادن کوکل اکلمز اکلمز

اگر دنیا اگر عقبا وما لکسن فوره غوغا
هدایی ایستورم مولا کوکل اکلمز اکلمز

سوا صومنی کیم جلوندی وصال عیدینه یندی
جانان وصلنی ایستیکه کوکل اکلمز اکلمز

غیری جمال استر کوکل اکلمز اکلمز
نسکی وصال استر کوکل اکلمز اکلمز

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

Windows'u Etk
Windows'u etkinles

جوابدر

کلدی سعادتلو یه شهر صیام ماه قیام

انواع نعمتلر یه شهر صیام ماه قیام

هم قلوب عابدلری نور ایلدی مسجدلری

فیه البلدی مارد لری شهر صیام ماه قیام

مؤمنلر آنده شاد اولور چوق صوم ایدرلر اذار اولورلر

غفار یه حق الزاد اولور شهر صیام ماه قیام

قدری کورلر عید کورلر شهر صیام ماه قیام

تسبیح توحیدی کوزل قندیل تحمیدی کوزل

سؤال

عاشقلری مست و رند ایدر جانلری معمور ایدر

یونورلری پر نور ایدر شهر صیام ماه قیام

بادیه هر اینه جم خطا مانینه هر یرغطا

حد دن زیاده ترک و جفا استغفر الله العفو

مستغفرم الیغطا استغفر الله العفو

دسم تجدد یم سیاه استغفر الله العفو

لطف ایلکو سن یا الله استغفر الله العفو

هم کرم قو طولو مل سفلم بطالت هم کسل

بلدن علم لدنی دورن کتابی اوقسه

کندی عیوبی کورمیوب استغفر الله العفو

ظاهر اعمالدن اول قرآن بلن قنده در

بلدن علم لدنی دورن استغفر الله العفو

منلوی عنتی او یون بلدن جانی ایدر

اولو و عجوزی همسر ایدن استغفر الله العفو

بلدن جان یوسفی جانانی بلن قنده در

بلدن نه نسنه ال الی استغفر الله العفو

ایکیزی وصلت ایدن یار الندن هر زمان

بلدن جان یوسفی جانانی بلن قنده در

فولکز اینم سن نکا نوکر سن صداوه

عفو ایلدوم سن یا الله استغفر الله العفو

جوابدر

اوتان حقدن یا غافل اوتندن تنبه ایله

حوض اولیدن نفس شیطان دن حفظ ایله دیار جهان

طوغن الدن کیتمیجک اصغر حفظ ایله

چقمیسنکز اره دن حجاب کورمیسن آخی

جاب ایدر ظلمت یوکورنار نوحیره

یوکون انواری قلبی اولیجک ایلدیکلرن

حقیقتده اودر انسان اوکا ایلدیکلرن

یوسوریر بر سب انسان اوکا ایلدیکلرن

بوسوری بلکه حجی فنا ایلدر فنا اسمی کیدر بو فیلا ایله قالی کتاب ضبه یومیه آنی

نول ایسن کل ایله قوللق خالقه قوللرکی

جاری عصیان دن بری ارمامش فلسفه ابرینش

قول اولن درکاهنه کورلر عفو الرکی

روح قدسیلر کورن عفو الدن رحمان ایلیوزن

قوم الذین یحبهم ربهان یوزن

ابکی یکدن یکی یوزن الهی کور

هر نه قلسنک نظر الهی کور

بلکه ابرعین ذات الهی کور

وحدت کثرتده وجه الهی کور

بلکه ابرعین ذات الهی کور

بان ایله سن تالک بیت الهی کور

هر نظره کورسن الهی کور

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

ولد

عاشقلك اسمين ان اول عالمدر
بولبن اول عالمى ماندردر

كنت كنز لا يكرا ايدم اراده
بركا ايدم عين ذات اللهى كور

لوح احلاص ايله قلبك خالص اول
تا بولسين حضرتده دوغرى يول

قرب وحدتده اولا نديسكا قول
بركا ايدم عين ذات اللهى كور

عارف اولمق اجى هان لابق اولديسكا كنج نهان
كوره سين آنده جمالنى عيانى بركا ايدم عين ذات اللهى كور

نفسه اويوب جمله ايدكم اولتم بادى مقيم
دوز نسب ويردم بنم استغفر الله العظيم

مغفرت بابنى فخر ايت بن قوالى رحيم
دوز نسب ويردم بنم استغفر الله العظيم

فضل احسانكله بن پاك قدم كجدم
دوز نسب ويردم بنم استغفر الله العظيم

جون نسيم رحمتك جوملدن آيدى
دوز نسب ويردم بنم استغفر الله العظيم

الدا نور سبك بوفيادن ماسيوى بارايله
عفو ايلر حقيقه بنم ايده جوشى بول

كلزار حقيقه بنم ايده جوشى بول
دملمز بى كلشنده بسكا نذر حاجت

ولد

بكزه دنيا اولدى ديمه ماندى حاجت
دردحقه بابه كم اولدى اولدى بحق الابدى حاجت

ولد

دوز نسب ويردم بنم استغفر الله العظيم
نجيا هم سرا اولديم بوجهانده شاهد

ولد

جون نسيم رحمتك جوملدن آيدى
دوز نسب ويردم بنم استغفر الله العظيم

ولد

دوز نسب سامه وحدتده قيام البدر
جذبه انجذاب جون صاحى وصاحى مصلا كور نبور

سالك حق اولرنك وضعلرى اطوار دن
جناب حضرت الهه نولى كور نبور

كلام منكى البسك كشفله حق كور نبور
نقل لوكلام بابه كم بوجهانده شاهد

هو كيم حالى مقالى بيلمز بحق ايدر
نفسيا عالم باقيده اولوالابصارم

ولد

دوز نسب سامه وحدتده قيام البدر
جذبه انجذاب جون صاحى وصاحى مصلا كور نبور

ولد

جون عاشقلر فكر به دوز نسيم الوهاب
فنا اولجو بسكا ابجم جمالله فكر به

ولد

بن نسين بسكا مطلق بحق ايدر الله
جون عاشقلر فكر به دوز نسيم الوهاب

ولد

دوز نسب سامه وحدتده قيام البدر
جذبه انجذاب جون صاحى وصاحى مصلا كور نبور

ولد

سن نسين بسكا مطلق بحق ايدر الله
جون عاشقلر فكر به دوز نسيم الوهاب

ولد

دوز نسب سامه وحدتده قيام البدر
جذبه انجذاب جون صاحى وصاحى مصلا كور نبور

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

Windows'u Et
Windows'u etkinle

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

Windows'u Etkinleştir

مصنف حمدان دیلر ایچون اجله بالاتفاق

نوره غرق اولوب ایدنلر بیت احقاف طواف

اولیالر مسکینید راه مقام محترم

سن مقدس ایله یارب انسکیه یوز سورم

نوره غرق ایدنلر کعبه الله حی سویلرم

عشقدا جان کولکلان بو کلامی سویلرم

نوره غرق ایدنلر کعبه الله حی طواف

عرق غاصی قولان مرشد دیلر ارشاد دیلا

نوره غرق ایدنلر کعبه الله حی طواف

کلامی حور یار اولدی افلاطون وزمین انوار عرق

ماعجم ینوب لبیک لبیک عابد و ذاهد یه

کلامی حور یار اولدی افلاطون وزمین انوار عرق

یوز بیک حجه طوطوب آیدنلر شفا امته

مخ عرش برین اعنی محمد مصطفا

بجیب قوریدی باشین اعنی محمد مصطفا

خانه بر نور قوریدی دوندیکی بعنی جنته

کیجه آخرده کلوب اولدی مقدم معنیه

دلی حسن اوغلنه کوستر محمد مصطفا

روضه خضرا نک کوستر محمد مصطفا

صد صلاة بزدن بجیا روح پاک نبیه

رحمة للعالمین اعنی محمد مصطفا

من شاه انبیاء خدا سلطان جمله انبیا

ایلر بجیب سنه دیجا کوثر محمد مصطفا

خلقا من بر دنیوم خوبی ایلر هپا

ذرة احسانلا سنه دیرلر عجوبی نبیا

انبیا و مرسلین ایچره جمیل اغر بنی

انبیا و مرسلین ایچره جمیل اغر بنی

اولیا جبیلیان خجلیانک نور عین عشقه

انبیا و مرسلین ایچره جمیل اغر بنی

حضرت سلطان دین نور الورا نک عشقه

سرور عالم محمد مصطفا نک عشقه

اولیا جبیلیان خجلیانک نور عین عشقه

اوزدوروب اشق عشقی رسولیلیا یان

فلجار ایمز لر رسوله حاضر اول

استماع مولود یا لک رسوله حاضر اول

استماع مولود یا لک رسوله حاضر اول

لذت غفر انلا سکا اولورلک ایچی

مجرد له عجب شوق یا لک رسوله حاضر اول

روی جاء صباح کلاب نفی یا لک رسوله حاضر اول

نسبه یوقدر بن مولده کلمی هر بر کسی

ترک عشقی رسوله قبل مجیبه الصلاة

استماع مولود یا لک یا محمد یا رسول الله

جانلا محضر سلطان دیندیار یا رسول الله

جانلا مطلع نوری نفیندیار یا رسول الله

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

Windows'u Etk
Windows'u etkinleş

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleş

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleş

وله

ای فلک ایلا ایلرم هردم فغان
یا غیاث المستغیثین الامان

بولمادم یولا سنیان وحدتہ
خیرت الوردی بقودی بو کثرتہ

ایرمدم سروقت بزم عشرتہ
یا غیاث المستغیثین الامان

ایکی عالمدہ ایا رب محبب
هر کسک مقصودی دیکی ایلہ نصیب

وله

یا غیاث المستغیثین الامان

دزده عشقک نیاز ایلہ نجیب
دردیلہ بزدن اولوب محفلدن نیاز ایلہ دعا

طاهر و باطن مرادم استرم اللهدن

وله

یا غیاث المستغیثین الامان

بخیلہ عشقک ضعفلہ ایلدوم هردم ندا
طاهر و باطن مرادم استرم اللهدن

صد فغان درکہ هجرانک بوزوطوطی بوقدرجها
ایلدیلر درد و عمان اومان دردیمان دردمو لاده اولنانیان فلدم

جسم بالاحضرتن غایبانہ ایلدیلر دعا
طاهر و باطن مرادم استرم اللهدن

وله

یا غیاث المستغیثین الامان

هر وجهدن خلقت اسمالدی جمالدنیا
حسن و خلقک کلہ حسن خلقہ مظهر اولدی

فیض جود کدن اوتامشدہ بوتون دریالر
عاقبت بیکام اولور دیدن اومان دردیمان

دیدہ های عاشقانک اسمدہ مسمر ایلدی

وله

انبیاء و مرسلین سن سنہ عالیجاہ
هر دورین کل عترتہ اولدیجک شرف ایلدی

مظهر نام خدا اولوب بولوب حفظ ظهور
بوده کوکده قدر و شانن مرتفع و منیع ایلدی

وله

یا غیاث المستغیثین الامان

سن بزم عندلیب دلفگاه جانسن
مزار زر عندلیب دلفگاه جانسن

ایلدیسہ بوی دو صکدہ بریدی
سنک سودای عشقکله هزاران

سنک اسود ای عشقکله هزاران
صفا باب اولدیلر انلر سریدی

دوکلہ یا لکن غبارک کحل جسم جانیدی
بوبجیب قولیمدہ یلک قنی رغبتلیدی

یا غیاث المستغیثین الامان

کلمہ بوبر رحمتک رسنک اوریدی
کلمن اصلی سنک دوزین تزیدی

وله

یا غیاث المستغیثین الامان

ای عجیب بخش ترا درجان و بردی قربانجی
نقد عمرک بذل ایلدم معشوقا ایچون صادق اولان

عالم ملک دردو غم ضبطدہ ایچون جانان عشق
جمیع دلله حکمی اجرا ایلدی سلطان عشق

Türkiye Yazmaları Envanteri Projesi

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için

Windows'u E
Windows'u etkin

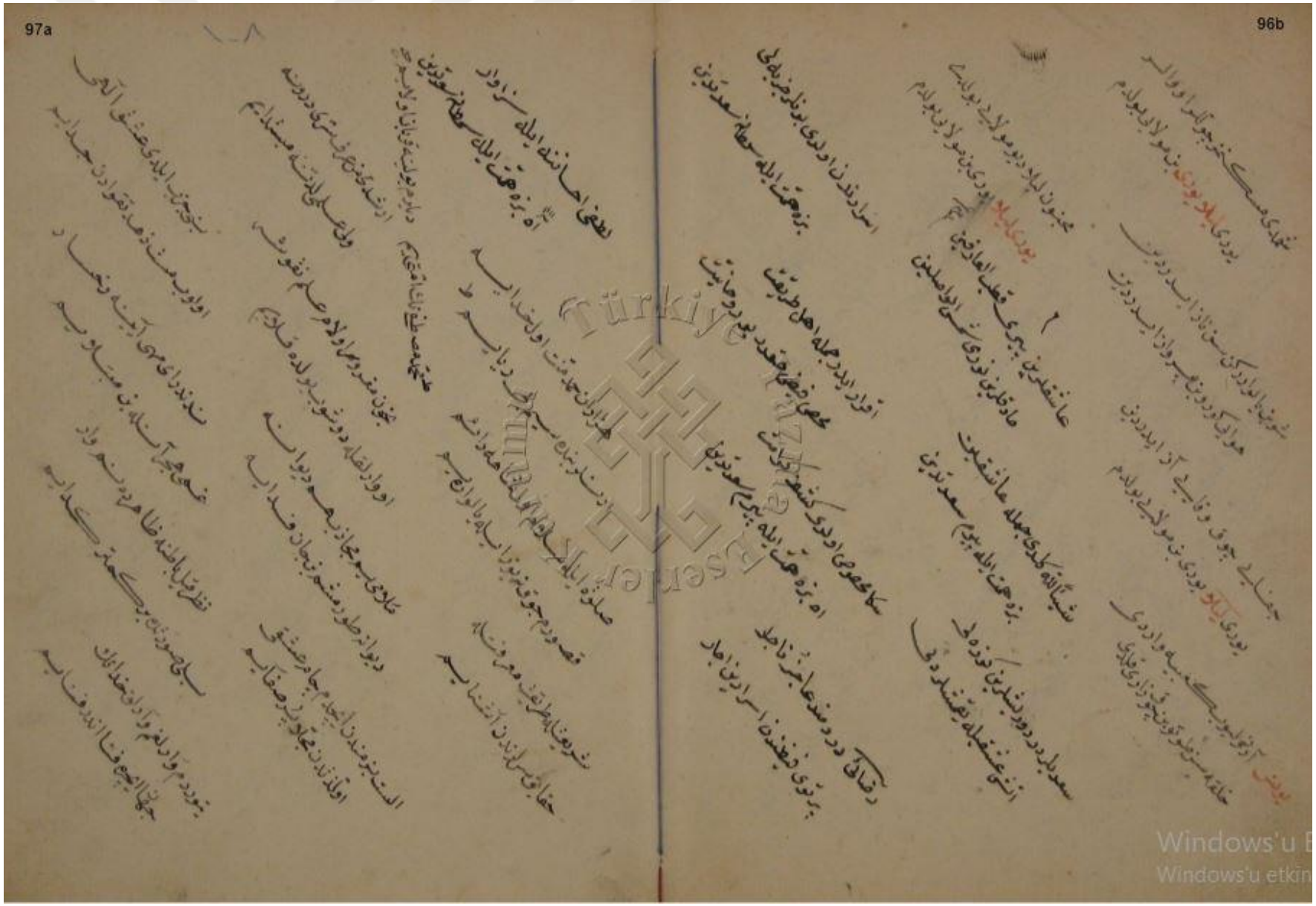

Windows'u E
Windows'u etkin

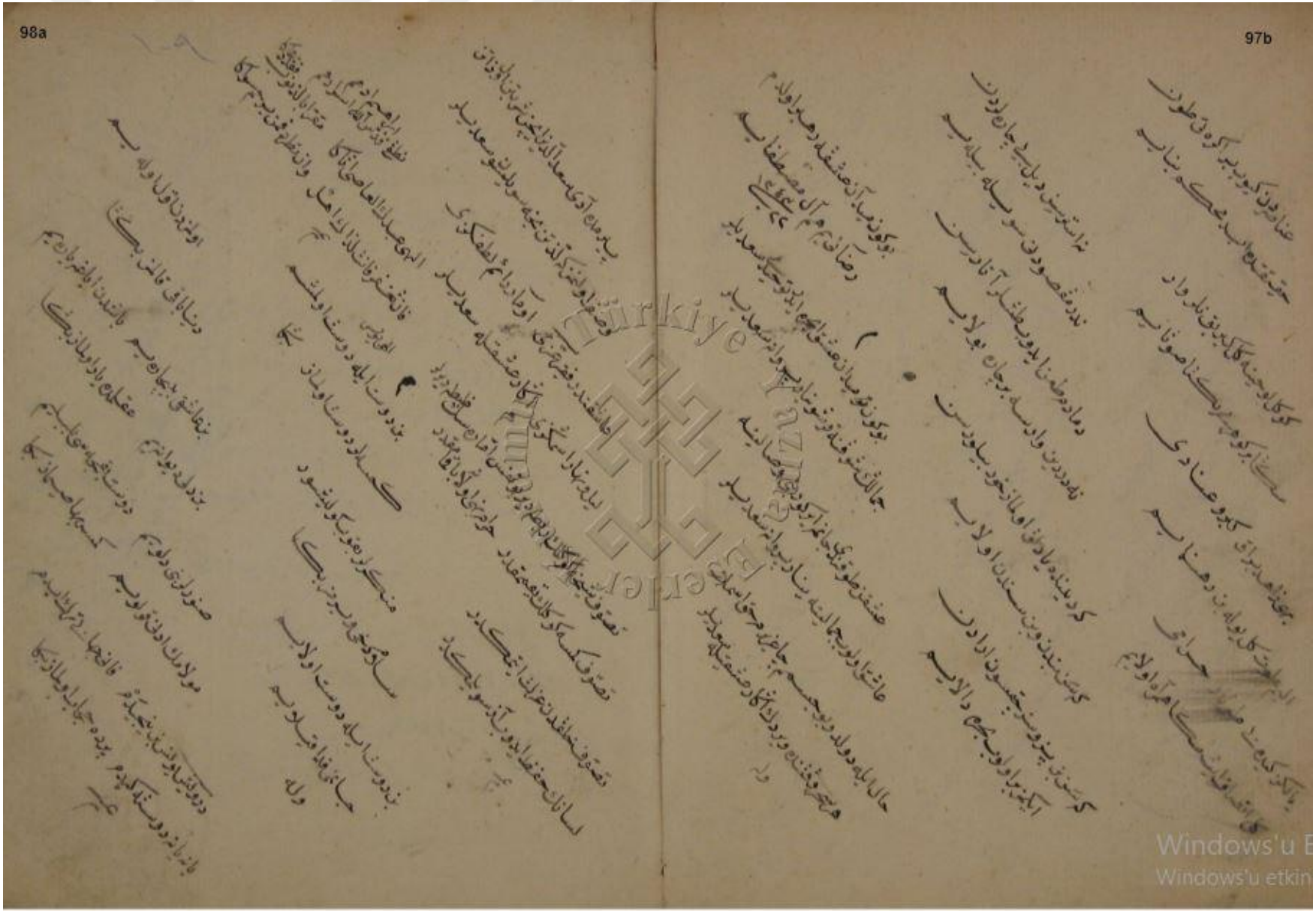

عبد القادری
جمع اولش دیرلر مشارك سلطان
بولونده صاد ذكرلك یرنده عبد القادری
الور یردم الیه بلبل اولدركه نه
جانفدا بولونه سلطان عبد القادری
سكا دیرم ای كشی جفن قلبدن نشونشی
اوده یانمز دوروشی یرده عبد القادری
او

غزل سلطان سلیم رحمه الله تخمیس عارف

سو بلسم وردی دردیم بكا هجرانه اغلر
زار بی ایلسه كوشش بلبل حیران اغلر
باغ جنتده اولان حوری وغلمان اغلر
روز شب دیده لرم وردی ایله قانه اغلر

واقف اولان نیچه اسرایه هر آن اغلر

اولدی جون راه وله بخت سیاه مسدودم
عاقبت جانمه قصد ایندی نیچه محسودم
كلیم یوق ایدم برشخصه بیلور معبودم
حسه فهم ایتدی جفاكه ندر مقصودم

كیجه كوندوزنه ایچون دیده گریان اغلر

اشته بن كندم ایاز ایدر بن جانه دشمن
ایلدم حقه حواله بكا كلیت ایده نخ
انتقامم قویه حق الله غنی
واخ سینمه كور یجك حون ایله الوده بنی

دیو ایدوب حاله ازهار كلستانه اغلر

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Windows'u Etkin
Windows'u etkinleştir

وحدت غمدن فغان ایدر ایکن زار غریب
صان قویدی باشنه روز قیامت مصیب
نیجه طاقدی رسنی کردانه ای دست رقیب
کوردی جون دردلی زار یمی رحم ایتدی طبیب
ویدی ای حسنه هجران سکا درمان اغلر

فلکك جرحی بودم عکسنه دور ایتدی محاسن
جانه قصد ایتدی اوکیج ایتشیدم صد اخسان
حال دل دردینی بن نیجه کز ایتدم بیان
ینه رحم ایلمز اصلا بکا اول آفت جان
بو یله بیماره کوردی حاله یاران اغلر

حق بیلور راسته مذهبکسیه بن رنجور وحزان
سعیم انبق بو ایدی کیم اوله معمور جهان
بن نه جرم ایتشیدم قیدی بکا اغیارات
غم وکل بلمز ایسه حال درونی نادان
فهم ایدر بابنسی صاحب عرفانه اغلر

عارفا آه ایده کور کلدی فراق ایامی
قالمدی اغلمدن کوشش ایدن اول الامی
شربت جام شهادتدن ایجیب کلفامی
دردیله رویته باقدیجه سنك الهامی
کردیه خندات اولدی اما جکدی قات اغلر

جراح فاضل بك مرحوم

فلکك قبهٔ فیروزه سی ویران اولسون
عالمك انفس افاق پریشان اولسون
فلکك جرمی نه اولسون نفس الحدث
پاره پاره دوکلیب حاکیله یکسان اولسون
فلکك ثابت سیاره لری بعد الیوم
زیر و زیر صاجلیب رنکه بیبان اولسون
فلکك جالك اوله نه اطلس مینافامی
لیله لیله صاغلیب عالمه ویران اولسون
طوغسون بردن خور شید ایله ماه فلکك
ماه وسال شب و روزی یزه پنهان اولسون

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Windows'u Etkin
Windows'u etkinleştir

قیلسوت دور فلک بر وفق اجرای فصول
نه بهار دونه خریف نه زمستانه اولسون
دوشمیه شبنم نرسمیه صدفی باد سحر
نه گل تازه نه بلبل نه گلستان اولسون

هب عقیم اول موالیدی ثالث عالم
نه نبات اوله نه معدن نه وه حیوان اولسون

ای فلک ای فلک ای دهر ستمکار دنی
دوز محشر کده ی عالمه دیوان اولسون

عالمک دونی اولان شاهکه قیدن ظالم
نیجه شهر نه کرو عالم نیجه دوران اولسون

نیجه مغرور اوله اقبالنه دونیاده کشی
طونه ی تخت جهان اوزره سلیمان اولسون

عالمک اشته سلیمانی سلیم خان شهید
تخت ملک دیارم دوضه ی رضوان اولسون

اویله دانای فرهم اویله همکار حلیم
هر مصادف کمال آور افغان اولسون

حسن اخلاق قیله اول حسن جمال طلعت
بدیله قابلمی عجب بر وفق انسان اولسون

نیجه حیران واشر ایلدی ایجاد بنا
هزمت نرد خدا موجب غفران اولسون

قیلدی ترتیب عساکر وفق تعلیم جهاد
غازیلر قدمی سنه شاه شهیدان اولسون

اولدی انجق اوقدر غیرت دین دولت
سعی مشکور قبول آور یزدان اولسون

عاقبت ظاهر اولدی واجب اولدی قانونی
بهلنور قدر عبا مدسم باران اولسون

بیده رل قیلدی بو ترتیبه بهانه جهلی
مسندی هر برسی دسته اوزان اولسون

درحقب ابردی ابا ملم وقت امداد
آفرین همتنه یادر یزدان اولسون

حضرت مصطفی یانای مدد کار غیور
حشره دک عالمه دولتله نکهبان اولسون

Türkiye Yazmaları
Windows'u E
Windows'u etkin

101b

قهرمانه دهر اول مایه فخر الدوزه وا:
جمله احد الرم قوچ بائینه قربان اولسون

عشق اوله غیرتنه مهر کسوف ایرمش ایکی
سنه دی همت والاسی که رخشانه اولسون

اومراد ایده قدر اولده محالف امّا
نیلسون دفع قضایه نجه امکان اولسون

برنیله اوله اصفی والا مناجور اولسون
دوجهان ایچره اونیت ایله دیشانه اولسون

کم بیلور تخته بدل اه تابوت فنا
شاه مظلوم عدم اقلیمه سلطان اولسون

اون بکز سال دسکز ماه مکر مدت ملک
وعده کلدکرم نه قابل دفی میدان اولسون

الله الله نجه جور شید جهان تاب زمان
بر اوچ حاکه کبروب نه کریبان اولسون

چاروه ماه اولوروب کدشنه غمرم محلوع
عاقبت بویله تلف کرده دوران اولسون

102a

برالای کافر بی دین ایدوب اول شاه محترم
تاکه اول مهلکه زعمه نه شتابان اولسون

برسوری کلب عقدر ایندی اول شیره جمله
خوبری نار جحیم ایله بیران اولسون

لعنت اولسون شن ارولخنه ملعونانک
ایدی خانه لری دوزخ نیران اولسون

اه اوجسم لطیف اولشن بالوزه مثال
نه دوا ضرب ادانی ایله نالان اولسون

یالکز ناله کشی امت اسلام وکل
سیم اومرولت نرسادخی کریان اولسون

اغلسون محشر ولی صوبیله جسم عالم
هفت دریای جهان حسرتیله قان اولسون

یاندی هب صاعقه لر باد مظر مدت
عاقبت دهر بدبختی که برهان اولسون

Windows
Windows'u

دیدی مرثیه سنی بو حراقی فاضیل
تا محشر سبب رحمت غفران اولسون

جونکه تکرار ایله حامد اولدی بو فانیدن
دیدی دار بقا تخته حاقاش اولسون

مرقبان شریفکی اوپاندقجه همان
حضرت پادشاهک عمر و اوانی اولسون

قلمه سفانیه لی نجمی زاده [illegible] درویش علی صدایه [illegible]

شعر

کوکب ایدر سه غدر البنه وار انی زوال
عزه نظر بلیدیر برکسه یی ایتمز سوال

حاره لا یفرها حدثان قدر عالی قدر بدور
شعر یر لره بزاولدی ارباب کمال

Türkiye Yazma Eserler Kurumu

Windows'u

